A-17598

EESTI NSV SISEMINISTEERIUMI
TULETÕRJE VALITSUS

TULETÕRJE
PROFÜLAKTIKA MÄÄRUSTE JA NORMIDE
KOGUMIK II

EESTI AJALEHTEDE-AJAKIRIADE KIRJASTUS

ARH

TULETÕRJE PROFÜLAKTIKA
MÄÄRUSTE JA NORMIDE KOGUMIK
II

A-17598

EESTI NSV SISEMINISTEERIUMI TULETÕRJE VALITSUSE RIIKLIKU
TULETÕRJELISE JÄRELEVALVE OSAKONNA VÄLJAANNE

TULETÕRJE PROFÜLAKTIKA
MÄÄRUSTE JA NORMIDE

KOGUMIK

II

EESTI AJALEHTEDE-AJAKIRJADE KIRJASTUS
TALLINN, 1950

2
Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu
8296

ARHIIVKOĞU

★

Eesti NSV iga kodanik on kohustatud hoidma ja tugevdama ühiskondlikku, sotsialistlikku omandit kui nõukogude korra püha ja puutumatut alust, kui kodumaa rikkuse ja võimsuse allikat, kui kogu töötava rahva jõuka ja kultuurse elu allikat.

Isikud, kes ühiskondlikku, sotsialistlikku omandit ohustavad, on rahvavaenlased.

Eesti NSV Konstitutsiooni § 103

EESSÕNA

Eesti NSV Siseministeeriumi Tuletõrje Valitsuse Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve Osakond andis 1949. aasta algul välja esimese eestikeelse kogumiku tuletõrje profülaktiliste määruste ja normide alal. See oli määratud kasutamiseks tuletõrjetöölistele, laialdasele vabatahtliku tuletõrje liikmeskonnale, kuid samuti ka tööstusettevõtete, asutuste ja organisatsioonide insener-tehnilisele koosseisule. Kogumiku eesmärgiks oli aidata kaasa tuleohutuse kindlustamisel meie rahvamajanduses, meie töötava rahva igapäevases elus ja ülesehitavas töös.

Et esimene kogumik ei mahutanud endasse kõiki kehtivaid tuletõrje profülaktika määrusi ja norme, tekkis kohe vajadus teise, täielikuma kogumiku järele. See vajadus on kasvanud seda enam, et esimese kogumiku trükk on täiesti otsas. Neil põhjusil otsustas Eesti NSV Siseministeeriumi Tuletõrje Valitsuse Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve Osakond välja anda teise kogumiku, silmas pidades neid soove ja vajadusi, mis vahepeal on üles kerkinud.

Käesolev kogumik sisaldab tehnilisi tingimusi massiliselt ehitatavate tsiviilhoonete projekteerimiseks, linnade ja töölisasulate majandus-joogivee ja tulekaitselise vesivarustuse projekteerimise määrusi, tuleohutusnõudeid kolhooside, MTJ-de ja sovhooside asunduste planeerimiseks ja hoonestamiseks ning muuhulgas terve rea instruktsioone ja määrusi tuleohtlike tööprotsesside kohta tööstuse mitmesuguseil aladel. Eriti ulatuslikult rakendatav on ГОСТ 4058—48 „Ahiküte", mis on kehtestatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Üleliidulise Standardide Komitee poolt ГОСТ 2127—43 asemel (avaldatud eelmises kogumikus).

Insener-tehnilise personali, tuletõrjetööliste ja vabatahtliku tuletõrje liikmeskonna suur nõudmine esimese kogumiku järele tingis vajaduse mahutada käesolevasse väljaandesse rida määrusi, mis avaldati juba esimeses kogumikus, kuid mille tähtsus ja rakendamise ulatus kahe väljaande vahelisel ajal on kasvanud. Nende hulka kuuluvad määrus tuletõrje kohta maakohtade asustatud punktides (kolhoosides ja muis maa-asulais), tuleohutusjuhendid põllumajandus-ettevõtteis jt.

Kogumikus on peatükke mitmesugustelt erialadelt meie rahvamajanduses. Neis peatükkides on hulgaliselt oskussõnu ja termineid. Et käesolev kogumik on praktiliseks käsiraamatuks tuletõrje alal, siis ei ole taoteldud lahendada vastamata küsimusi terminoloogia valdkonnas ega otsida vasteid, mis veel välja kujunemata; erialaste oskussõnadena on kasutatud just neid, mis on üldmõistetavad ja -kasutatavad antud erialal.

Eesti NSV Siseministeeriumi Tuletõrje Valitsuse Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve Osakond peab lõppeks märkima, et mitmeil toimetuslikel ja tehnilisil põhjusil ei olnud võimalik käesolevasse kogumikku mahutada mõningaid põhimisi ehitusalaseid norme, nagu OCT 90015—39 „Tööstuslike ettevõtete ehitusprojekteerimise tuleohutusnormid", OCT 90039—39 „Kergestisüttivate ja põlevvedelike hoidmise ladumajandid ja -ettevõtted" ning rida teisi vajalikke tuleohutusnorme ja määrusi.

See asjaolu tingib juba ette kolmanda kogumiku väljaandmise, et kiiresti täita neid lünki. Eesti NSV Siseministeeriumi Tuletõrje Valitsus palub enne selle valmimist saata käesoleva kogumiku kasutajail oma soove ja arvamusi väljaande kohta, et neid arvestada uue väljaande trükkitoimetamisel.

Kapten J. NÕMM,

Eesti NSV Siseministeeriumi Tuletõrje Valitsuse ülema asetäitja riikliku tuletõrjelise järelevalve alal.

Tallinnas, 15. aprill 1950. a.

★

Eesti NSV-s jäägu tulikahjud harukordseiks!

I OSA

ÜLDMÄÄRUSED

TÖÖ- JA KAITSENÕUKOGU MÄÄRUS

Tuletõrjevooride säilitamiseks ja nende hoidmiseks võitlusvalmina, samuti plaanikindlaks võitluseks tule vastu, Töö- ja Kaitsenõukogu määrab:

1) Keelata kohtu alla andmise ähvardusega tuletõrje hobuste, inventari ja tööliste kasutamine kõrvaliseks, tuletõrje tegevusse mittepuutuvaks tööks ilma kokkuleppeta tuletõrjekomandoga.

2) Keelata kõigil ametiisikuil tulikahju kustutamisel vahele segada tuletõrjeülemate või komandoülemate korraldustesse, ja kohtades, kus puudub kutseline tuletõrje — vabatahtliku tuletõrje ülemate ja juhtide korraldustesse.

3) Kohustada tuletõrje allüksusi viivitamata teatama kõigist üleastumistest kohalikule kohtuasutusele süüdlaste kohtulikule vastutusele võtmiseks.

Töö- ja Kaitsenõukogu esimees
V. ULJANOV (LENIN)

Sekretär **L. FOTIJEVA**

Asjadevalitseja **N. GORBUNOV**

Moskva, Kreml
4. mail 1921. a.

VÄLJAVÕTE NSV LIIDU KESKTÄITEVKOMITEE JA RAHVAKOMISSARIDE NÕUKOGU MÄÄRUSEST NR. 52/654

Riiklikust tuletõrjelisest järelevalvest

1. Riiklik tuletõrjeline järelevalve teostub NSV Liidu Siseasjade Rahvakomissariaadi poolt NSV Liidu SARK-i Tuletõrje Peavalitsuse ja tema kohalike organite kaudu.

2. NSV Liidu SARK-i Tuletõrje Peavalitsus ja tema organid täidavad tuletõrjelise järelevalve korras järgmisi funktsioone:

a) Töötavad läbi ja annavad välja eeskirju, instruktsioone ja tehnilisi norme tuletõrje alal, mis on kohustuslikud kõigile ametkondadele, asutustele, ettevõtetele, organisatsioonidele ja üksikisikuile.

b) Kontrollivad süstemaatiliselt kinnitatud tuletõrje-eeskirjade, juhendite ja tehniliste normide elluviimist, samuti kontrollivad kohalike võimuorganite ja ametkondade poolt antavate tuleohutuseeskirjade täitmist.

c) Kontrollivad NSV Liidu territooriumil tuletõrjevahendite tarvituselevõtmist kõigi liiduliste, vabariiklike ja kohalike asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide, samuti üksikute kodanike poolt.

d) Määravad NSV Liidu tuletõrjeorganisatsioonide koostöö ja nende tehnilise varustuse kasutamise korra tulikahjude ja stiihiliste õnnetuste vältimiseks ja likvideerimiseks.

e) Revideerivad tuletõrjenõuete täitmist projekteerivate organisatsioonide poolt tööstuslike ja avalike ehituste ning asulate projekteerimisel.

f) Avaldavad seisukohti tuletõrjeseadmete projektide ja tüüpide kohta sellele rahvakomissarile, kellele allub vastav asutus, ja kontrollivad tuletõrjeseadmete kvaliteeti.

g) Kontrollivad ja revideerivad tuletõrjeorganisatsioonide võitlusvõimet ja tulikahju kustutamise vahendite korrasolekut kõigis NSV Liidu ametkondades, asutustes ja organisatsioonides nende organisatsioonide ja asutuste juhatajate teadmisel ja osavõtul.

Märkus 1. Käesoleva paragrahvi punktis „a" ettenähtud eeskirjad, instruktsioonid ja normid ametkondade suhtes avaldatakse vastavate NSV Liidu rahvakomissariaatide ja keskasutuste käskkirjadega.

Rahvakomissari või mõne teise NSV Liidu keskasutuse juhataja mittenõusoleku korral avaldada oma käskkirjaga NSV Liidu SARK-i eeskirju või instruktsioone läheb küsimus Töö- ja Kaitsenõukogu otsustamisele.

Märkus 2. Kohaliku tähtsusega tuleohutusinstruktsioonid, -eeskirjad ja -normid töötatakse välja SARK-i oblastite, kraide ja vabariiklike tuletõrjeorganite poolt NSV Liidu SARK-i Tuletõrje Peavalitsuse direktiivide alusel, kokkuleppel asjaomaste ametkondadega, ja antakse välja kindlaksmääratud korras.

3. Riikliku tuletõrjelise järelevalve funktsioonide teostamisel on NSV Liidu Tuletõrje Peavalitsusel ja tema organitel õigus:

a) Teostada kõigi hoonete, ehituste, ladude ja eluruumide ülevaatust NSV Liidu SARK-i instruktsiooniga kindlaksmääratud korras ja koostada ülevaatuse akte.

b) Nõuda kõigilt ettevõtteilt, asutustelt ja üksikisikuilt teadete esitamist vormi järgi, mis on kindlaks määratud SARK-i poolt kokkuleppel NSV Liidu Riikliku Plaanikomisjoni Rahvamajandusliku Arvestuse Keskvalitsusega, samuti nõuda materjale ja dokumente, mis on vajalikud vastava objekti tuleohutusseisundi selgitamiseks.

c) Võtta administratiivsele või kohtulikule vastutusele isikud, kes on süüdi kohustuslike tuletõrjemääruste, -eeskirjade, -normide ja -instruktsioonide rikkumises.

4. Juhul, kui ettevõttes, asutuses või organisatsioonis ilmneb tuletõrje-eeskirjade niisuguseid rikkumisi, mis loovad otsese tulikahju tekkimise ohu, on vabariigi, krai, oblasti tuletõrjevalitsuse (osakonna) ülemal õigus katkestada osaliselt või täielikult antud ettevõtte või ühiskondliku organisatsiooni töö,

teatades sellest viivitamata NSV Liidu SARK-i Tuletõrje Peavalitsuse ülemale, samuti NSV Liidu, liidu- või autonoomse vabariigi rahvakomissarile või selle keskasutuse ülemale, kelle süsteemis on ettevõte, asutus või organisatsioon. Ettevõtte või asutuse edasise töötamise küsimus lahendatakse neil juhtudel selle ametkonna juhataja poolt, kelle süsteemi kuulub antud objekt, kokkuleppel NSV Liidu siseasjade rahvakomissariga.

5. Kõik tuletõrjeorganite ettekirjutused tuletõrjevahendite tarvituselevõtmiseks ühel või teisel objektil antakse kirjalikult. Ettevõtete ja organisatsioonide juhatajail või üksikisikuil, kes on saanud ettekirjutuse ja ei nõustu sellega, on õigus kümne päeva jooksul kaevata selle ettekirjutuse peale kõrgemalseisvale tuletõrjeorganile.

6. Uute tuletõrjekomandode organiseerimine ja uute tuletõrjedepoode ehitamine kõigi ametkondade, asutuste ja organisatsioonide poolt toimub NSV Liidu Siseasjade Rahvakomissariaadi tuletõrjeorganite teadmisel.

7. Korraldusvõtete suhtes, mis puutuvad Kaitse Rahvakomissariaadi ja Teede Rahvakomissariaadi objektide tuleohutusse, lepitakse enne kokku nende rahvakomissariaatidega.

NSV Liidu Kesktäitevkomitee
esimees
M. Kalinin

NSV Liidu Rahvakomissaride
Nõukogu esimehe asetäitja
(allkiri)

NSV Liidu Kesktäitevkomitee
sekretäri kt. (allkiri)

Moskva, Kreml
7. aprillil 1936. a.

NSV LIIDU RAHVAKOMISSARIDE NÕUKOGU

MÄÄRUS NR. 1364

13. augustist 1942. a.

VASTUTUSEST TULEOHUTUSMÄÄRUSTE RIKKUMISE EEST

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu määrab:

1. Anda NSV Liidu SARK-i Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve organitele õigus määrata vahetult rahatrahvi isikuile, kes on süüdi kehtivate tuleohutusmääruste ja -nõuete rikkumises või täitmatajätmises, kui ka isikuile, kes on süüdi, et tuletõrjeinventari ning -varustust hoitakse kaootilises seisundis ja kasutatakse ebaõigesti.

2. Rahatrahv määratakse kehtivate tuleohutusmääruste ja -nõuete rikkumise või täitmatajätmise eest:

a) NSV Liidu SARK-i Tuletõrje Peavalitsuse ülema ja tema asetäitjate poolt ettevõtete ja asutuste juhatajatele ja töölistele, kes on otseselt vastutavad tuletõrjeinventari ja -varustuse korrashoiu ning tuleohutusnõuete täitmise eest, kuni 1000 rubla;

b) liiduvabariikide ja autonoomsete vabariikide tuletõrjevalitsuste (osakondade) ülemate poolt, SARK-i kraide ja oblastite, Moskva ja Leningradi linna Tuletõrje Valitsuse ülemate poolt punktis „a" nimetatud isikuile kuni 500 rubla;

c) linnatuletõrjevalitsuste ülemate (linnatuletõrje komandoülemate) ja SARK-i rajoonide tuletõrjeinspektorite poolt punktis „a" nimetatud isikuile kuni 300 rubla ja teistele isikutele, kes rikuvad tuleohutusnõudeid tööstustes, ühiskondlikes kohtades, asutustes ja elamutes, kuni 100 rubla.

3. Rahatrahvid määratakse eeskirjade rikkumise aktide alusel, mille koostajaiks on Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve poolt volitatud isikud.

4. Rahatrahvi määramise peale võib edasi kaevata NSV Liidu SARK-i Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve kõrgemaile organitele 10 päeva jooksul rahatrahvi määramise teate kättesaamisest arvates. Seejuures on NSV Liidu SARK-i Tuletõrje Peavalitsuse ülema otsus lõplik temale alluvate tuletõrjeorganite poolt määratud rahatrahvi kohta tehtud edasikaebuste osas.

NSV Liidu SARK-i Tuletõrje Peavalitsuse ülema poolt tehtud rahatrahvi määramise otsuste peale võib edasi kaevata NSV Liidu siseasjade rahvakomissarile.

5. NSV Liidu SARK-i Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve organite poolt määratud trahvid nõutakse nende organite poolt sisse vastuvaidlematus korras.

Vabatahtlikust trahvimaksmisest keeldumise korral võidakse trahv sisse nõuda administratiivkorras, seda kinni pidades trahvitu töötasust. Sissenõutud rahatrahvid arvatakse liidulisse eelarvesse.

Trahvi määramise ja sissenõudmise kord määratakse kindlaks erijuhendiga, mis on koostatud ja kinnitatud NSV Liidu Siseasjade Rahvakomissariaadi ja NSV Liidu Rahanduse Rahvakomissariaadi poolt.

NSV LIIDU RAHVAKOMISSARIDE NÕUKOGU

MÄÄRUS NR. 1816

MAAKOHTADE ASUSTATUD PUNKTIDE TULETÕRJEST

Maakohtade asustatud punktide tuletõrje parema organiseerimise ja külas tuletõrjeliste abinõude tugevdamise eesmärgil NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu määrab:

1. Kinnitada NSV Liidu Põllumajanduse Rahvakomissariaadi ja NSV Liidu Siseasjade Rahvakomissariaadi poolt esitatud „Määrus maakohtade asustatud punktide tuletõrjest".

2. Ära muuta 21. novembril 1933. a. NSV Liidu Kesktäitevkomitee juures asuva Üleliidulise Kommunaalmajanduse Nõukogu poolt kinnitatud „Normaalpõhikiri kolhooside vabatahtlikele tuletõrjesalkadele".

NSV Liidu Rahvakomissaride
Nõukogu aseesimees
A. Võšinski

NSV Liidu Rahvakomissaride
Nõukogu asjadevalitseja
M. Hlomov

Moskva, Kreml
2. novembril 1939. a.

Kinnitatud
NSV Liidu Rahvakomissaride
Nõukogu määrusega nr. 1816
2. novembrist 1939. a.

MÄÄRUS

MAAKOHTADE ASUSTATUD PUNKTIDE TULETÕRJEST

1. Ühiskondliku ja sotsialistliku omandi, kolhoosnikute ja teiste kodanike vara kaitseks tulikahjude vastu organiseeritakse maakohtades külanõukogude poolt vabatahtlikud tuletõrjesalgad.[1]

Vabatahtlike tuletõrjesalkade liikmeiks võivad olla kõik antud asustatud punkti töövõimelised kodanikud.

Töövõimelised kodanikud, kes ei kuulu vabatahtliku tuletõrje salka, võtavad osa tuletõrjeüritustest, nagu see on tähendatud käesolevas määruses.

2. Erandjuhtudel külanõukogud, arvestades kolhoosnikute üldkoosolekute otsuseid, võivad organiseerida ühise tuletõrje mitmele asustatud punktile, kui need asuvad ühe külanõukogu territooriumil, arvestades nendelt kulud, mis on seotud tuletõrjeliste üritustega, proportsionaalselt talundeile neis asustatud punktides.

3. Kõik 18-aastaseks saanud töövõimelised kodanikud on kohustatud aktiivselt osa võtma tulikahjude vältimisest ja tulikahjude vastu võitlemisest külades.

Igas talundis, vastavalt külanõukogu määramisele, peab kindlaksmääratud tuletõrjevahend olema alati korras.

4. Külanõukogud, sõltuvalt asustatud punkti suurusest ja kohalikest iseärasustest, määravad ühiselt NSV Liidu SARK-i Riikliku Tuletõrjelise Järelevalvega igale asustatud punktile kohustusliku ühiskondliku tuletõrjeinventari koguse (autopritsid, mootorpritsid, käsipritsid veokil, veetavad veevaadid, redelid jne.).

Tuletõrjeinventari hoidmiseks peavad külanõukogud, vastavalt NSV Liidu SARK-i Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve juhendeile, ehitama või seadistama tuletõrjedepoo (-kuuri).

[1] Vene keeles пожарная дружина. (Toim.)

5. Külanõukogud muretsevad ühiskondliku tuletõrjeinventari ja ehitavad tuletõrjedepood (-kuurid) enesemaksustamise, Riikliku Kindlustuse kohustusliku määralise kindlustuse maksudest 15%-lise mahaarvutuse ja kolhooside poolt üldkoosoleku otsuse ulatuses eraldatavate vahendite arvel.

6. Vabatahtlike tuletõrjesalkade tuletõrjeinventariga varustamine maakohtade asustatud punktides on pandud NSV Liidu Põllumajanduse Rahvakomissariaadi Põllumajandusvarustusele.

7. Vastutus tuletõrje organiseerimise, ühiskondliku tuletõrjeinventari õigeaegse muretsemise ja tuletõrjedepoode (-kuuride) ehitamise eest maa asulais lasub külanõukogudel ja rajoonide täitevkomiteedel.

Vastutus tuletõrjeinventari nõuetekohase hoidmise eest, mis on paigutatud ühte või teise talundisse, lasub majavaldajal.

8. Iga tuletõrjedepoo (-kuuri) juurde määratakse tuleohtlikul perioodil vahetustega ööpäevane valve töövõimelistest kodanikest, kes on saanud 18 aastat vanaks.

Kolhoosnikud määrab valvekorda kolhoosi juhatus, teiste kodanike valvekorra määrab aga külanõukogu.

9. Valvesolijate ülesandeisse kuulub:

a) tuletõrjedepoo (-kuuri) inventari valvamine ning valvesolevate hobuste eest hoolitsemine;

b) asula järele valvamine tulikahju alguse õigeaegseks avastamiseks;

c) tulikahju korral õigeaegne häireandmine ja õigeaegne väljasõit tulikahjukohale vajaliku tuletõrjeinventariga.

10. Tuletõrjeinventari veoks depoost (kuurist) tulikahjukohale määratakse vastav arv valvehobuseid.

Hobuste hulga ja valvekorra määravad külanõukogud ja kolhooside juhatused vastavalt asula talundite hulgale.

Hobuseta üksiktalupidajad tasuvad külanõukogule tegelikud kulud, mis on seotud hobuste määramisega valvekorda.

11. Tulikahju tekkimisel on iga antud asustatud punkti töövõimeline isik, kes on saanud 18-aastaseks, kohustatud viivitamata ilmuma tulikahjukohale vastava tuletõrjeinventariga ja vabatahtliku tuletõrjesalga ülema (kustutustööde juhataja) juhtimisel aktiivselt osa võtma tulikahju kustutamisest.

12. Tuletõrjeinventari kasutamine teisteks otstarveteks on kategooriliselt keelatud.

13. Vabatahtlikud tuletõrjesalgad moodustatakse külanõukogude poolt kolhoosnikuist ja teistest asula kodanikest, kes kõige aktiivsemalt osa võtavad tulikahjude vältimisest ja kustutamisest.

14. Vabatahtlike tuletõrjesalkade ülesandeisse kuulub:

a) organiseeritud tulikahjukustutamine külades, põldudel ja metsades;

b) abiandmine tulikahju korral naaberkülades;

c) tuletõrje tehnilise miinimumi tundmine ja eriti oskus tulekustutusvahendeid kasutada;

d) tuleohu vältimine asustatud punktides vastavalt tuletõrjeülema juhendeile;

e) ühiskondliku tuletõrjeinventari eest hoolitsemine ja tuletõrjedepoo (-kuuri) valvamine;

f) valveteenistuse teostamine tuletõrjedepoos (-kuuris) punkt 8 toodud korras;

g) tuletõrjepropaganda levitamine kohaliku elanikkonna keskel, loengute ja vestluste pidamine jm.

Tulikahju korral peavad valvesolevad vabatahtliku tuletõrje liikmed välja sõitma tulikahjukohale tuletõrjeinventariga, teised liikmed aga peavad viivitamata tulikahjukohale ilmuma ja kustutustööst osa võtma.

15. Vabatahtliku tuletõrjesalga ülemaks määrab külanõukogu parima ettevalmistusega ja aktiivseima salgaliikme.

Märkus: Vabatahtliku tuletõrjesalga ülema kandidatuur kooskõlastatakse SARK-i Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve organitega.

Vabatahtliku tuletõrjesalga ülema ülesandeisse kuulub:

a) salga tegevuse ja kustutustööde juhtimine tulikahju puhul;

b) ühiskondliku tuletõrjeinventari eest hoolitsemine ja depoo (kuuri) hooldamine;

c) järelevalve tuleohutusnõuete täitmise üle külades, viljapeksudel, loomalautades ja teistes maa asustatud punkti majanduslikes ettevõtteis;

d) õppuste läbiviimine vabatahtliku tuletõrjesalga liikmetega tuletõrjeinventari tundmise, hooldamise ja tulikahju korral rakendamise alal.

Märkus: Vabatahtliku tuletõrjesalga liikmete õppused toimuvad väljaspool tööaega.

16. Moodustatud vabatahtliku tuletõrjesalga peab külanõukogu 15 päeva jooksul registreerima SARK-i kohaliku Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve organis, kusjuures tuleb näidata:

a) tuletõrjesalga arvuline koosseis,
b) salga ülema perekonna-, ees-, ja isanimi,
c) olemasolev ühiskondlik tuletõrjeinventar ja depoo (kuur).

17. Kolhoosi juhatus on kohustatud vabatahtliku tuletõrjesalga ülemale kindlustama tuletõrje tehnilise ettevalmistuskursuse läbiviimise, mille organiseerib SARK-i Riiklik Tuletõrjeline Järelevalve kohustusliku määralise kindlustuse maksudest mahaarvutamise arvel.

18. Aktiivse töö eest ühiskondliku vara kaitsmisel tulikahjudel ja seejuures ilmutatud ennastsalgavuse eest autasustatakse vabatahtliku tuletõrjesalga liikmeid, samuti nagu kolhoosnikuid ja teisi kodanikke kolhooside juhatuste ja külanõukogude ettepanekul hinnaliste kingituste, aukirjade ning teiste autasudega rajoonide ja oblastite (kraide) täitevkomiteede poolt.

19. Vabatahtliku tuletõrjesalga liikme surmajuhtumi korral tulikahjul, praktilisel õppusel, tulikahjule minekul või sealt tagasitulekul makstakse liikme perekonnale ühekordne abiraha Riikliku Kindlustuse summadest 3000 rubla ulatuses.

Invaliidsuse korral, kui see tekib kustutustöödel, makstakse ühekordne abiraha 500—2000 rublani, vastavalt töövõime kaotuse astmele.

Tähendatud ühekordsete abirahade maksmine toimub vastavalt NSV Liidu Rahanduse Rahvakomissariaadi instruktsioonile.[1]

20. Kolhoosnikud ja teised kodanikud, kes elavad maa asustatud punktides, peavad rangelt täitma tuleohutusnõudeid elumajades, majandustöödel, viljakoristustöödel ja metsades (tulega ettevaatlikult ümberkäimine, küttekollete korrashoidmine jne.).

21. Maa asustatud punktide tuletõrje juhtimine ja kontroll, vabatahtlike tuletõrjesalkade inspekteerimine ja instrueerimine lasub NSV Liidu SARK-i Riiklikul Tuletõrjelisel Järelevalvel.

NSV Liidu põllumajanduse
rahvakomissar
J. Benediktov

NSV Liidu siseasjade rahvakomissari asetäitja
V. Tšernõšov

---

[1] Toodud käesolevas kogumikus lk. 36—38. (Toim.)

Kinnitatud
NSV Liidu SARK-i Tuletõrje
Peavalitsuse poolt
27. märtsil 1942. a.

JUHENDEID MAA VABATAHTLIKE TULETÕRJESALKADE TÖÖ KOHTA

(Väljavõte)

Üldised määrused

1. Vastavalt maakohtade asustatud punktide tuletõrje kohta avaldatud määrusele, mis on kinnitatud NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu otsusega nr. 1816, 2. novembrist 1939. a., organiseerivad külanõukogud ühiskondliku sotsialistliku omandi ja kolhoosnikute ning teiste kodanike varanduse kaitseks tulikahjude vastu maakohtades kolhooside liikmete ja teiste maakohtade asustatud punktide elanike hulgast vabatahtlikud tuletõrjesalgad, kes võtavad aktiivselt osa tulikahjude vältimisest ja kustutamisest.

2. Vabatahtlikesse tuletõrjesalkadesse tuleb sõja ajal värvata laialdaselt noori (poisse ja tütarlapsi), samuti tööjõulisi naisi, eesmärgiga koondada tuletõrjesalkadesse suuremal hulgal kohaliku asustatud punkti elanikke. Seejuures tuleb arvestada seda, et nendesse salkadesse kuuluksid lautade, tallide, farmide, koolide, haiglate ja muude asutuste töötajad. Süütepommidest ja muil põhjusil tekkinud tulikahjude kustutamisest maakohtade asustatud punktides peavad aktiivselt osa võtma peale vabatahtliku tuletõrje liikmete ka kõik teised töövõimelised kodanikud.

Vabatahtlike tuletõrjesalkade profülaktiline töö (tulikahjude vältimine)

3. Maakohtade asustatud punktides teostavad tulikahjude vältimist peamiselt vabatahtlikud tuletõrjesalgad ja nende ülemad SARK-i rajoonide tuletõrjeinspektorite vahetul juhtimisel.

4. Vabatahtliku tuletõrjesalga ülem koos rajooni tuletõrjeinspektoriga peab vastavas asustatud punktis tagama eeskujuliku tuleohutuse kõigis ühiskondlikes ning individuaalehitustes ja elamuis, nõudes kõigilt kodanikelt tuleohutusmääruste ranget täitmist, et vältida täielikult tule puhkemise võimalused ja tule puhkemisel kustutada see juba kohe alguses.

5. Seoses sellega on vabatahtliku tuletõrjesalga ülem kohustatud:

a) teostama alatist kontrolli tuleohutusabinõude täitmise üle kolhooside ühistatud majapidamistes (lautades, farmides, kuurides, tallides, rehepeksukohtades, viljaaitades jne.), samuti asustatud punkti territooriumil asuvais koolides, haiglais, loomaravilais, külanõukogu hooneis, kolhooside juhatuse ruumides, klubides, punastes nurkades, masina-traktorijaamades jne. Nimetatud majandeis ja asutusis tuleohutusseisukorra paremaks ja pidevaks silmaspidamiseks kasutab vabatahtliku tuletõrjesalga ülem oma abilistena vabatahtliku tuletõrjesalga liikmeid, kes töötavad nimetatud majandites ja asutustes;

b) jagama asustatud punktid piirkondadeks (lõikudeks) ja määrama igale piirkonnale vabatahtliku tuletõrjesalga üks kuni kaks paremini ettevalmistatud liiget, kes peavad alatiselt valvama tuleohutusmääruste täitmise järele üksikkodanike elamuis ja kõrvalhooneis;

c) õpetama vabatahtliku tuletõrjesalga ülejäänud liikmeile tuleohu vastu võitlemise määrusi ja andma neile ülesandeid määruste täitmise kontrollimiseks omaenda ja naabrite elamuis ning töökohas.

6. Vastavalt ülalnimetatud kohustuste jaotamisele peavad vabatahtliku tuletõrjesalga ülem ja liikmed pidevalt kontrollima neile kinnistatud piirkonnas tuleohutusmääruste täitmist kodanike poolt, peale selle teostama mitte harvemini kui kord kuus põhjalikku ülevaatust kõigis hooneis oma piirkonnas, et veenduda hoonete tuleohutuses, tuletõrjevahendite korrasolekus ja kõigi töötajate ja teiste elanike teadmistes tulikahjude vältimisest.

Sealjuures iga vabatahtliku tuletõrjesalga liige, avastanud ülevaatusel puudused, mis võivad soodustada tulikahju tekkimist, peab kohe võtma tarvitusele abinõud nende kõrvaldamiseks, keelates kodanikele nende tuleohutusmääruste-vastase tegevuse, selgitades neile hädaohu võimalikke tagajärgi. Kõigist avastatud korratustest peavad vabatahtliku tuletõrjesalga liikmed teatama samal päeval salga ülemale.

Vabatahtliku tuletõrjesalga ülem, saanud teateid tuleohutusmääruste mittetäitmisest ükskõik kelle poolt asulas, peab viivitamata kontrollima seda fakti kohapeal ja nõudma korratuste kõrvaldamist. Kui ei täideta vabatahtliku tuletõrjesalga ülema nõudmist, peab ta abi saamiseks pöörduma kolhoosi või külanõukogu esimehe poole, kes on kohustatud võtma tarvitusele

abinõusid administratiivkorras. Kui siiski ei võeta tarvitusele vajalikke abinõusid, peab vabatahtliku tuletõrjesalga ülem sellest teatama rajooni tuletõrjeinspektorile.

7. Kui igakuisel või rajooni tuletõrjeinspektori poolt määratud tähtaegsel üksikasjalisel ülevaatusel vabatahtliku tuletõrjesalga ülem asula ehitustes avastab tuleohutusmääruste mittetäitmise või rikkumise juhtumeid, mille kõrvaldamiseks on vaja aega, koostab ta selle kohta akti kahes eksemplaris, milles märgib ülevaadatud hoone (karjalaut, kool, haigla, elamu jne.) nimetuse, ülevaatuse aja (kuu ja päev), kelle juuresolekul teostati ülevaatus, millised puudused tuleohutuse seisukohalt avastati, milline tähtaeg anti nende kõrvaldamiseks ja kes on vastutav nende kõrvaldamise eest (perekonna-, ees- ja isanimi ning ametikoht).

Aktile kirjutavad alla vabatahtliku tuletõrjesalga ülem ja asutuse administratsiooni esindaja (kooli, haigla juhataja, kolhoosi esimees jt.) või volitatud isikud (või majaomanik).

Kui kolhoosi, ettevõtte, asutuse juhataja ei ole nõus esitatud nõuetega ja nende täitmise tähtajaga, peab ta näitama põhjused, miks pole võimalik täita neid nõudeid.

Üks eksemplar aktist antakse allkirja vastu asutuse juhatajale või majaomanikule täitmiseks, teine eksemplar allkirjaga saadetakse rajooni tuletõrjeinspektorile täitmise kontrollimiseks tema poolt.

Vabatahtliku tuletõrjesalga ülem jätab endale väljavõtted tehtud ettepanekuist tuleohutusnõuete kohta ja korraldab kontrolli nende täitmise üle.

Tuleohutusvahendite rakendamisest elumajades, põllumajanduslikes, ühiskondlikes ja teistes ruumides

8. Tuleohutusseisukorra ülevaatustel elamuis, põllumajanduslikes, ühiskondlikes ja teistes ruumides peavad vabatahtliku tuletõrjesalga ülem ja liikmed nõudma järgmiste tuleohutusnõuete täitmist:

1) Kõigi hoonete pööninguruumid peavad olema puhastatud liigseist esemeist ja kolust, mis tulikahju tekkimisel võivad soodustada tule levikut.

Kui elamuis ja teistes hoonetes on pööningute põrandad soojapidamiseks kaetud kuivade lehtede, turbamulla, saepuru või teiste põlevate ainetega, tuleb need asendada mittepõlevate soojastamisainetega (šlakk, muld, saepuru segatud lubjaga jm.) või äärmisel juhul katta kuiva mulla või liivaga. See-

juures tuleb igal juhul korstna ümbrusest igast küljest vähemalt 1 m kaugusele eemaldada põlevaineist soojastajad ja põrand katta seal liiva või mullaga.

2) Ahjud, suitsulõõrid ja korstnad tuleb hoida alati korras. Ahjud ja suitsulõõrid loetakse siis korrasolevaiks, kui neis ei ole pragusid ega lõhenenud kohti. Nende avastamiseks tuleb ahjud, suitsulõõrid ja korstnad lubja või kriidiga valgendada. Pragude ja katkiste kohtade olemasolu korral on valgel pinnal kohe näha tahmunud laigud.

3) Korstnad ja suitsutorud pööninguil peavad olema ehitatud telliseist või põletatud savitorudest. Puust ja raudplekist korstnaid ei tohi valmistada, sest need on väga tuleohtlikud.

4) Ahjud, suitsulõõrid ja korstnad peavad nende kokkupuutekohtades hoone puitosadega (lagi, vahesein, sein jne.) viimaste kuumenemise ja tulikahju tekkimise vältimiseks olema eraldatud neist telliseist müüritisega. Elamuis, koolides, haiglais, kolhooside juhatuste majades, külanõukogude majades, klubides, punastes nurkades tuleb ahjude, suitsulõõride ja korstnate eraldamiseks teha lõõri sisepinnast kuni puitosadeni 25 cm laiune (ühe tellise pikkune müüritis). Pagaritöökodade ahjudel, sööklate ja loomatoiduvalmistamise kütte-kolletel (loomafarmides) ja teistes tööstusruumides peab isoleeriv vahe olema vähemalt 38 cm (poolteist tellist). Suuremaks kindlustuseks tuleohu vastu on soovitav puitosad kokkupuutekohas ahjude, korstnate ja suitsulõõridega üle lüüa savileotises immutatud vildiga.

5) Korstnaid, korstnajalgu ja lõõre tuleb tahmast puhastada kord kuus. Pagaritöökodade, sööklate, loomatoiduvalmistamise küttekollete ja teiste kohtade korstnaid, kus kütmine toimub sagedamini ja kauemat aega, tuleb tahmast puhastada vähemalt kaks korda kuus. Suitsulõõride avad tuleb pärast puhastamist sulgeda tellisega ja vahed saviga tihedaks määrida.

Koolides, haiglates, külanõukogudes, karjalautades, farmides, masina-traktorijaamades ja muis suuremais ühiskondlikes ja põllumajanduslikes asutustes tuleb sisse seada raamat (vihik), kuhu kantakse sisse korstnapühkimise ajad. Samasse raamatusse kannab vabatahtliku tuletõrjesalga ülem ülevaatustel avastatud puudused kütteseadmete juures.

6) Kõigi ahjude, keedukollete ja pliitide kütteavade ette puitpõrandale tuleb lüüa 50×70 cm suurune plekktahvel, et koldest väljakukkuvad põlevad söed ei tekitaks tulikahju.

7) Ahjust väljavõetud tuhk tuleb enne üle valada veega ja seejärel puistata auku, mis peab asetsema elamuist ja teistest hoonetest (laut, tall, ait, kuur jne.) vähemalt 10 m eemal.

8) Ahjude, teemasinate (samovaride), triikraudade süütamiseks ei tohi kasutada petrooleumi, bensiini, ligroiini jms.

9) Pööningute katuseaknad peavad alati olema suletud. Tulikahju korral kiireks pööningule ja katusele pääsemiseks peab iga hoone juures olema redel.

10) Ehituste-vahelised kujad, läbisõiduteed ja läbikäigud peavad olema alati vabad, neid ei tohi ummistada õlgede, heinte või muude põlevate materjalidega, sest tulikahju korral võimaldavad need kiiret tule ülekandumist ühelt hoonelt teisele. Õlgi ei tohi hooneile lähemale paigutada kui 20 m.

11) Majaseinte katmisel soojastamiseks talvel õlgede või muu põleva materjaliga tuleb need pealt määrida saviga, et tulikahju korral tuli ei saaks kiiresti levida.

12) Hõõguvad söed, mis võetakse ahjudest teemasinates ja triikraudades kasutamiseks, tuleb koguda tihedalt suletavasse kustutajasse, mis on valmistatud mittepõlevast materjalist (savist, rauast kõrgetel jalgadel jne.), või malmpotti. Kustutajad ja potid tuleb panna mittepõlevale alusele (tellised, muldpõrand jt.), aga mitte paigutada puidust seina, vaheseina, laudade või pinkide lähedale või viia koos hõõguvate sütega esikusse, sahvrisse, aita jne.

13) On keelatud suitsetamine, lahtise tule (tuletikud, küünlad, peerud jne.) kasutamine pööninguil, kuurides, sahvreis ja teistes kohtades, kus on süttivaid materjale (õled, jne.).

Nende ruumide valgustamise vajadusel tuleb kasutada kinnisi laternaid või teha hädavajalikud tööd päevavalgel.

14) Lampidesse petrooleumi kallamisel tuleb need enne kustutada. Lampe tuleb täita päeval ja ainult petrooleumiga. On keelatud täita lampe bensiini või ligroiiniga, mis võivad plahvatada.

Süüdatud lambid tuleb paigutada või riputada laest 70 cm madalamale ja puitseinast või vaheseinast 10—15 cm eemale, kusjuures ülesriputatud lambi klaasi kohal peab olema metallist kuplike ja seinalambil metallist kilp, et kaitsta lage ja seina süttimise eest. Selle asemel võib lage ja seina üle lüüa raudplekiga vildi peal. Pealeselle tuleb lambid riputada nii kõrgele ja niisugusesse kohta, et lapsed ega täiskasvanud ei saaks lampe maha lükata ja sellega põhjustada tulikahju.

15) Petrooleumi tuleb hoida plekknõus. Petrooleumi ei tohi hoida ahju lähedal, koridoris, esikus ega teistes kohtades, kus

petrooleum võib süttida juhuslikult mahapillatud tulest, hõõguvast söest või sädemeist ja kus põlemine võib ära lõigata väljapääsu ruumist. Eriti tuleb valvata, et lapsed ei pääseks petrooleumi juurde.

16) Tuletikud tuleb hoida kohtades, kust lapsed neid kätte ei saa. Mingil juhul ei tohi lastel lubada mängida tuletikkudega ega tulega. Lapsed peavad alati viibima täiskasvanute valve all. Et lapsi ära hoida tuleohtlikest mängudest, peab vabatahtliku tuletõrjesalga ülem saavutama külanõukogu esimehe või kolhoosi esimehe kaudu lastesõimede, lasteaedade ja lastemängumurude organiseerimise, kuhu saadetakse esmajärjekorras nende vanemate lapsi, kes on välispõllutöödel või muudel töödel ja kellel ei ole täiskasvanud perekonnaliikmeid, kelle hooleks võiks lapsi jätta.

17) Küdevat ahju, põlevat priimust ja petrooleumkeetjat ei tohi jätta järelevalveta. Mingil juhul ei tohi järelevalvet nende üle jätta laste hoolde.

18) On keelatud teemasinaid (samovare) ja triikraudu kuumutada esikus, koridoris või õues hoonete lähedal, sest väljalendavaist sädemeist on tekkinud palju tulikahjusid.

19) Igas elamus peab alati olema kasutamiskorras tuletõrjeinventar, mis on elamule vastava jaotusega määratud ja millega varustatult majaelanikud peavad ilmuma tulikahju kustutama. Maja välisseinal või värava küljes nähtaval kohal peab asetsema tahvlike, millel on joonistatud selle tuletõrjeinventari kujutus. Pealeselle peab igas majas olema varutud toobreis ja ämbreis vett. Koolid, haiglad, klubid ja teised ühiskondlikud hooned peavad olema varustatud lihtsama tuletõrjeinventariga (vaadid veega ja ämbrid, kirved, labidad, pootshaagid, redelid), mida tuleb tulikahju korral kasutada esimeseks abiks.

Tuleohutusvahendite rakendamine kolhoosi ühistatud sektoris

9. Ühistatud kolhoosisektoris (loomalaudad, tallid, viljaaidad jne.) peavad vabatahtliku tuletõrjesalga ülem ja liikmed lisaks ülaltoodule jälgima veel järgmiste tuleohutusnõuete täitmist:

1) Karjalautade, tallide ja muude loomakasvatusruumide väravad ja uksed peavad avanema väljapoole ja nende esised peavad alati olema puhastatud lumest, sõnnikust, õlgedest jne.; väravail ei tohi olla lävesid, astmeid, väravaaluseid laudu

ega vedrusid ja plokke väravate sulgemiseks; läbikäike ruumides ei tohi ummistada mingisuguste esemete või loomasöödaga (õled, heinad jne.).

Nende määruste täitmise järele tuleb hoolikalt valvata, et tulikahju korral oleks võimalik loomi kiiresti välja viia.

2) Loomaruumides hoitav loomasööda hulk ei tohi ületada ühe päeva toidunormi. Loomasööt (õled, heinad jne.) tuleb hoida eraldi ruumis eemal loomadest. Loomasööda hoidmine pööningul üldreeglina ei ole lubatud. Kui pööningut kasutatakse heinte ja õlgede hoidmiseks, peab pööningu põrand olema kaetud savikorraga. Loomakasvatusruumide lakapealsete soojapidavaks tegemine peab toimuma mittepõlevate materjalidega (šlakk, muld, liiv), aga mitte kuivade lehtede, turbamulla, õlgedega jne.

3) Kõik ruumid ja õuealad karjalautades, tallides jm. peavad olema hoolikalt puhastatud õlgedest, sõnnikust ja muust prahist, mis tuleb panna või ära vedada tuleohutusse kohta.

4) Ahjud ja suitsukanalid karjalautades, tallides, sigalates ja teistes loomakasvatusruumides, mis on määratud noorloomade (vasikate, tallede, põrsaste jne.) soojendamiseks ja neile toidu valmistamiseks, peavad olema eraldatud tõketega, et loomad neid ei vigastaks ja et nendele ei satuks heinu ega õlgi. Ahjude läheduses ei tohi mingil juhul hoida õlgi, heinu, puid, hagu ega muid põlevaid materjale või esemeid. Ahjude kütmine peab alati toimuma kindlaksmääratud isikute poolt, kes töötavad laudas, tallis jne. Ajutiste raudahjude ülesseadmine loomakasvatusruumides ei ole lubatud.

5) Kui loomakasvatusruumides pole elektervalgustust, peab valgustamiseks kasutatama kinnisi laternaid, soovitav tormilaternaid („Nahkhiir"). Laternad peavad olema tugevasti kinnitatud postidele või seinale sellisele kõrgusele, et loomad ei saaks neid puudutada. Laternad tuleb asetada laest madalamale 70 cm ja puitseinast eemale 20 cm. Lagi, seinad ja postid laternate lähedal peavad olema kaitstud kuumenemise eest metallkilpidega. Asetada ja riputada laternaid barjääridele, vaheseintele, sõimedele, söögilavadele, põrandale jne. on keelatud, sest loomad võivad neid seal kergesti ümber lükata.

6) Tulikahju juhuks peavad kõik loomaruumid olema varustatud veetünnidega mahutavusega 250—300 liitrit (20—25 ämbritäit). Tünnid olgu paigutatud üksteisest 25—30 m kaugusele. Iga tünni juures peab olema üks ämber. Vee ja selle juures oleva ämbri kasutamine loomade jootmiseks või muuks majanduslikuks otstarbeks on keelatud. Pealeselle peavad looma-

laudas alati olema kasutamiskorras järgmised tuletõrjevahendid: pootshaagid, kangid, kirved, kantavad redelid, suuremates loomafarmides suvel — tuletõrjekäsiprits voolikutega, mis on asetatud kaevu, tiigi või suurema veeanuma juurde.

7) Loomakasvatusruumidesse mingisuguseid töökodasid ehitada pole lubatud.

10. Vabatahtliku tuletõrjesalga ülem, kontrollides isiklikult ühistatud sektori ruumide ja ühiskondlike hoonete ja ehituste tuleohutusseisukorda ja rakendades sellele tööle vabatahtliku tuletõrjesalga liikmeid (nagu see on näidatud p. 5.), peab kolhoosi esimehe, külanõukogu esimehe ja teiste administratiivisikute kaudu saavutama seda, et igas sellises hoones, ehituses ja asutuses (koolis, haiglas, loomalaudas, farmis jne.) oleks määratud isik, kes vastutab tuleohutuse eest ja kellelt tuleb nõuda, et kõik kehtivad tuleohutusmäärused oleksid täidetud täpselt ning õigeaegselt. Kui tuleohutuse eest vastutav isik töötab halvasti, tuleb sellest teatada kolhoosi või külanõukogu esimehele süüdlase karistamiseks.

Tuldtõkestavate katuste ehitamine

11. Massiliste tulikahjude vältimise eesmärgil peavad vabatahtliku tuletõrjesalga ülem ja liikmed tegema laialdast selgitustööd elanikkonna hulgas saviõlgedest või katusetellistest katuste ehitamiseks lihtsate õlg-, pilpa- või sindelkatuste asemel, ja näitama, kuivõrd suurt kasu toob suurte tulikahjude vältimiseks õlgedest, laastudest ja sindlitest katuste saviga määrimine ja värvimine, samuti sarikate ja pennide värvimine pööninguil.

Savimääret võib valmistada järgmisel viisil: 1 osa lupja, 4 osa savi ning 5 osa saepuru vett juurde lisades hästi segada, saadud seguga katta kinnastatud käsi katuse ja seinte puitosad. Määritava segu kihi paksus peab olema vähemalt 2—6 mm. Saepuru puudumisel võib kasutada liiva, võttes 1 osa lupja, 4 osa savi, 2—3 osa liiva. Pärast pealemääritud segu kuivamist tekivad sellesse praod, mispärast tuleb sein või katus teiskordselt üle määrida — seekord aga vedelama määrdega. Teiskordsel määrimisel tuleb kasutada mitte saepuru, vaid liiva. Segu on siis järgmine: 1 osa lupja, 4 osa savi ja 10—15 osa liiva (vastavalt savi rasvasusele). Teiskordne määrimine toimub samal viisil — kinnastatud käsi.

Õlgkatuse katmiseks soovitatakse kasutada savi-lubjavärvi. Segu koosneb ühest osast lubjapiimast ja neljast osast jahvatatud savist, mis segatuna moodustab vedela värvaine. Saadud seguga tehakse õlgkatuse pealmine pind märjaks. Sama seguga võib katta ka teisi põlevast materjalist katuseid, nagu laud-, sindel- ja laastkatuseid. Puitpinnad kaetakse seguga 2—3 korda, arvestusega, et segu kihi paksus oleks 1—2 mm.

Võõbatud katust tuleb sageli kontrollida, sest ajajooksul uhub vihm katteaine maha, tekivad praod või katmata kohad, mis tuleb uuesti katta.

Majade ette ja nende vahele on soovitav istutada lehtpuid ning hoolitseda nende eest, sest lehtpuud takistavad tulikahju korral tule ülekandumist ühelt hoonelt teisele.

12. Tuleb nõuda ja kontrollida, et elamute ja ühiskondlike hoonete pööningud, koridorid, esikud, loomalaudad, tallid jne. oleksid varustatud tulekustutusvahenditega: vesi tünnides, ämbrid, liivakastid, labidad jne.

Koolid, haiglad, loomalaudad jne. peavad olema varustatud järgmiste tuletõrjevahenditega: tünnid veega (talvel lume või jääga), olenevalt hoone suurusest; iga tünni juures kaks ämbrit; kastid liiva või kuiva mullaga (arv olenevalt hoone suurusest); iga liivakasti juures kaks labidat, üks kirves, üks pootshaak, üks kang, üks latern.

Elamuis peavad samuti olema tünnid veega, kastid liivaga, ämbrid ja labidad ning kiireks tarvitamiseks käepärast kirved, kangid jne.

Suuremate hoonete jaoks peab tuletõrjeinventari olema vastavalt rohkem. Vabatahtliku tuletõrjesalga ülem jaotab inventari selliselt, et tule puhkemise korral oleks võimalik tuli kohe kustutada. Tuletõrjeinventari asukohad määratakse samuti kindlaks vabatahtliku tuletõrjesalga ülema poolt.

Tünnid veega, kastid liivaga, ämbrid ja labidad peavad olema paigutatud pööninguile, elamute ülemistele korrustele ja majade ümber. Lautades, tallides ja teistes hoonetes peavad tünnid veega, kastid liivaga, ämbrid ja labidad olema paigutatud nii siseruumidesse kui ka pööninguile.

Talvel veetünne välja ei asetata, vaid pannakse siseruumidesse, kus vesi ei külmu ja kust seda on hõlbus kiiresti võtta.

Selleks, et liiv kastides talvel ei külmuks, tuleb see enne hästi ära kuivatada ja jälgida, et liivasse ei satuks lund. Liiv tuleb aeg-ajalt labidaga läbi kühveldada.

Samuti tuleb kontrollida veevõtukohti, veetiike, paisukohti ja nende veesisaldavust, et vett piisaks tulikahju kustutamiseks.

Veevõtukohtade vähesuse korral tuleb külanõukogu esimehe kaasabil organiseerida veevõtukohtade, tiikide, paisude jne. ehitamist ja sõiduteede rajamist nende juurde, rakendades selleks kodanikke, kes elunevad antud asustatud punktis. Veevõtukohad tuleb ehitada mahutavusega 50 m^3 ja rohkem, kaugusega 150—200 m üksteisest.

13. Et vältida veevõtukohtade kinnikülmumist talvel, tuleb neid soojastada. Veevõtukohtade soojastamiseks võib kasutada šlakki, saepuru, õlgi, pilliroogu ja teisi kergeid materjale. Kui kasutatakse saepuru, õlgi, pilliroogu, tuleb nende peale raputada mulda, savi või liiva 5 cm paksuselt. Veevõtukohtadel peab olema vastupidav kandekaas (raamistik), mis kannab purunematult soojastamiskihti. Kattekaanesse tuleb jätta avaus või luuk, mille kaudu saab vette lasta tuletõrjepritsi imemisvooliku sõela ja mille kaudu vajaduse korral saab ämbriga vett võtta vaatide täitmiseks.

Kui puudub puitmaterjal kaane ehitamiseks, võib soojastamiskatteks kasutada lund. Lumekihi paksus ei tohi olla vähem kui 110—120 cm, olenedes kohalikest oludest. Lund tuleb hakata koguma hetkest, kui jää paksus on 10—15 cm. Jääkattesse tuleb teha auk, mis hoitakse alati jääst ja lumest vaba ning kaetakse kaanega, millel on soojastamiseks peal õled, pilliroog või muu kerge materjal.

Jõgedel, järvedel ja tiikidel võib jääaugud teha soome viisil. Selleks raiutakse jäässe auk ja külmutatakse sellesse tühi harilik tünn põhjaga allapoole, surudes tünni võrdlemisi sügavale vette. Tünn täidetakse õlgede või põhuga ja kaetakse kaanega, peale pannakse kiht sõnnikut või muud soojastavat ainet ning kaetakse lumega. Tulikahju korral eemaldatakse tünnilt lumi, kaas ja seest õled või põhk, lüüakse tünnil põhi alt ära, ja veevõtukoht on valmis.

Teed ja juurdepääsud veevõtukohtadele peavad olema alati lumest puhastatud. Külanõukogu esimees määrab asustatud punktis elunevate kodanike hulgast isikud, kes valvavad veevõtukohtade järele.

Talve tulekul tuleb tuletõrjekäsipritsid vankritelt-käärudelt maha võtta ja regedele (jalastele) asetada.

Tuleohutusvahendid põllumajanduslike välistööde ajal

14. Vabatahtliku tuletõrjesalga ülem peab valvama selle järele, et teraviljade valmimise alguseks oleksid tarvitusele võetud järgmised abinõud:

a) kohtades, kus viljapõllud ulatuvad metsamassiivideni, turbarabadeni või raudteeliinideni, tuleb põldude ümber üles künda vähemalt 1 meetri laiused ribad, et metsa või turbaraba põlemise korral või raudteevedurist väljalennanud sädemeist süüdatud rohult tuli ei kanduks viljapõllule;

b) tulikahju õigeaegseks avastamiseks tuleb korraldada viljapõldude valve piiluritega (ratsa, jalgrattail, jalgsi) ja vaatetornidest, mis on varustatud tulikahjust teatamise vahenditega (kellad, rööpatükid jne.). Valveks tuleb kaasa tõmmata laialdaselt noorsugu (kommunistlikke noori, õpilasi ja pioneere).

15. Viljakoristamise ja -peksu ajal peab vabatahtliku tuletõrjesalga ülem nõudma järgmiste tuleohutusnõuete täitmist:

a) Viljaaunad tuleb teha paariviisi, aunade vahe mitte vähem kui 20 m, aunapaari vahe mitte vähem kui 100 m. Oblastites (kraides) ja vabariikides, kus on ohtlik olukord, suurendatakse aunapaaride vahet 200 meetrile. Peksmata vilja aunad peavad olema eemal igasugustest ehitustest (elamud, kuurid, küünid, laudad, tallid jne.) vähemalt 200 m.

b) Viljaaunade paigutamise kohad peavad olema varustatud maasse kaevatud veetünnidega, kustutusluudadega, mis on valmistatud roguskist või lehtpuuokstest, arvestusega, et iga aunapaari kohta tuleb 2 tünni veega, 2 ämbrit, 6 luuda. Samuti tuleb organiseerida alaline valve vilja järele kas alaliste valvuritega või vabatahtliku tuletõrjesalga valvesolevate liikmetega.

c) On keelatud lõkke tegemine valminud ja kokkupandud viljale lähemale kui 100 m.

d) Traktorid tuleb pärast päevatöö lõpetamist koondada gruppidesse, mitte rohkem kui viis traktorit grupis. Traktorite vahe üksteisest on 2 m ja gruppide vahe 10 m.

e) Traktorite ja kombainide kütte- ja määrdeained tuleb paigutada mitte lähemale kui 100 m põllutöömasinate asukohtadest, viljapeksukohtadest ja viljaaunadest. Kütte- ja määrdeaineid on soovitatav hoida selleks tehtud

muldonnis, mis on pealt kaetud mulla ja mätastega (võib katta ka presendiga või lehtpuuokstest valmistatud matiga). Kütte- ja määrdeainete hoiukoht peab olema varustatud keemilise käsikustutaja, liivakasti ja labidatega.

f) Tööle võib lubada ainult korras traktoreid, kombaine ja veoautosid, kusjuures nende heitegaaside väljalasketorude otsad peavad olema varustatud sädemepüüdjatega. Kombainide ja traktorite mootorid peavad olema kaitstud, et neisse ei satuks õlgi. Iga töötava kombaini peal peavad olema käsikustutaja ja raudlabidas. Käsikustutaja puudumisel tuleb kombainile paigutada tünn veega ja ämber selliselt, et töötamisel vesi maha ei loksuks.

g) Viljapeksukoht tuleb organiseerida eemale igasugustest ehitustest, hoonetest, aitadest, ladudest ja okaspuumetsast vähemalt 150 m ning üldkasutatavaist teedest 20 m. Soovitav on viljapeksukoht korraldada mõne veekogu lähedale.

h) Viljapeksukoht tuleb eraldada ümberringi 3 m laiuse ülesküntud kaitseribaga ning plats puhastada rohust ja põõsastest.

i) Kõik viljapeksuplatsil töötavad masinad (lokomobiilid, traktorid, autod jne.) peavad olema alaliselt ühe asjatundliku isiku valve all. Viljapeksu vaheaegadel tuleb määrata korrapidaja, kes valvab tuleohutuse järele.

j) Viljakoristamise ja -peksu ajal on kategooriliselt keelatud suitsetamine, tuletiku läitmine, tulelõkke tegemine, masinate ja mehhanismide remontimine lahtise tule kasutamisega. Suitsetamine on keelatud ka masinistiputkas; suitsetamiseks tuleb eraldada viljapeksuplatsil, 30 m² küntud kaitseribast eemal suitsetamiskoht, mis tuleb puhastada rohust, põõsastest ja kulust ning varustada veenõuga paberossi-otste äraviskamiseks ja plakatiga „Suitsetamiskoht".

k) Traktoreid, mis panevad käima viljapeksumasina, võib täita vedelkütusega seismapandud mootori ja kinnise kapotiga, kasutades lehtrit. Kütust tuleb traktori juurde tuua ainult kinnistes metallnõudes. Öösi on üldreeglina keelatud traktorite kütusega täitmine, äärmise vajaduse korral peab täitmise koht olema valgustatud teise traktori või auto laternatega. Ei ole lubatud valgustamine tuletikkude, laternate või tõrvikutega.

l) Iga viljapeksumasin, mis käivitatakse traktorijõul, peab olema ühendatud traktoriga trossi või keti abil, et tulepuhkemisel saaks selle kohe ära vedada ohutule kohale.
m) Katusealustel viljapeksukohtadel ei tohi peksmata vilja olla tagavaraks rohkem kui ühe ööpäeva osa.
n) Õled, mis peksmisel järele jäävad, tuleb panna kuhja viljapeksuplatsist vähemalt 100 m ja peksmata vilja aunadest vähemalt 200 m eemale.
o) Viljapeksukoht tuleb varustada järgmiste tulekustutusvahenditega: üks tuletõrjekäsiprits, 3 aami veega hobuveokeil, 4 maasse kaevatud tünni veega, 6 ämbrit, 5 labidat, 10 kustutusluuda.
p) Viljapeksukohta on lubatud pimedal ajal valgustada kinniste laternatega, mis on kinnitatud postide külge 2 m kõrgusele ja vähemalt 5 m eemal peksmata viljast ja õlepõhust.
r) Köökide, toiduvalmistamiskohtade, keevaveekatelde tuleasemete tegemiseks, samuti väliääside kasutamiseks tuleb eraldada vastav ala, mis on viljapeksukohast vähemalt 100 m ning viljaaunadest ja õlekuhilatest vähemalt 200 m eemal. See koht tuleb piirata ülesküntud ribaga.

Tuleohutusvahendid rehtedes, kuivatistes, rehealustes ja viljaaitades

16. Ahjud, mis on ehitatud rehehoonetesse ja kuivatistesse, peavad olema sellise konstruktsiooniga, mis ei anna sädemete väljalendamise võimalusi siseruumidesse. Korstnad ja lõõrid peavad olema pealt lubjatud. Korsten peab olema katuse puitosadest (sarikatest, taladest ja teistest tarindiotstest) eemal vähemalt 10 cm.

17. Kuivatise katus tuleb ehitada mittepõlevast materjalist (katusetellistest, eterniidist, saviõlest vm.).

18. Kuivatise ahju kütmise juures peab olema vahetpidamata ahjukütja.

19. Enne kütmise algust tuleb kuivatise ahi hoolega üle vaadata, ahjupealne ja truubid puhastada prahist, jäätmeist, tolmust jne. Kõik avastatud puudused tuleb kõrvaldada enne kütmise algust. Ahju tarvitamise perioodil tuleb korstnaid ja lõõre puhastada tahmast mitte harvemini kui kaks korda kuus.

20. Tööde vaheaegadel on tarvis kontrollida ja tahmast puhastada rehehoonete, rehtede ja kuivatiste ahjud, lõõrid ja korstnad.

21. Kuivatise ruumi tuleb paigutada tünn veega, mille juures peab olema ämber. Väljapoole kuivatist tuleb paigutada 2—4 tünni (aami) veega (olenevalt kuivatise suurusest).

22. Kuivatise juurde kogunenud põhk tuleb õigeaegselt eemaldada tuleohutusse kohta.

23. Eriti teravilja hoidmiseks kohandatud aidaruumidel peab olema mittepõlevast materjalist katus (katusetellistest, eterniidist, saviõlest) või kui katus on põlevast materjalist, siis üle võõbatud savi-lubjavärviga.

24. On keelatud ehitada viljaaitadesse eluruume.

25. Viljaaitade hoonete-vahelised kujad peavad olema alati puhtad ja neid ei tohi millegagi täis kuhjata.

26. Ahiküttesüsteemi ehitamine viljaaitadesse ei ole lubatud. Ahiküte on lubatud ehitada aitades, mis on määratud erikultuuride (viljade) hoidmiseks, mis vajavad soojendamist (mais peades, sorgo vihkudes).

27. Kui viljaaidas on vaja sisse seada alaline valgustus, siis see võib olla ainult elektervalgustus, mis on ehitatud vastavalt välisvalgustuse kohta kehtivaile juhendeile. Eriti aga:

a) juhtmestik tuleb paigaldada eraldi konksudele-isolaatoritele;

b) lampidel peavad olema klaasist kaitsekuplid, mis ei lase lambile (pirnile) tolmu koguneda;

c) lülitid ja kaitsmed peavad olema paigutatud välja.

28. Neis asustatud punktides, kus ei ole elektervalgustust, lubatakse erandina kasutada viljaaida valgustamiseks tormilaternaid tingimusel, et teostataks pidevat tuleohutusvalvet viljalaos töötajate poolt. Petrooleumlampide ja küünalde tarvitamine viljaaida valgustamiseks on keelatud.

29. Viljaaida uksed peavad avanema väljapoole ja neid ei tohi millegagi kinni kuhjata.

30. Soojal ajal tuleb viljaaida juurde paigutada tünnid (aamid) veega, iga aida juurde neli nõu ja iga nõu juurde üks ämber.

31. Kõik viljaaidaruumid tuleb aeg-ajalt (perioodiliselt) tolmust puhastada.

32. Viljaaitade juurde tuleb üles seada tuletõrje-helisignaalvahendid (raudplaadid, rööpatükid) kodanike ja vabatahtliku tuletõrjesalga hälitamiseks tulikahju puhkemisel.

33. On keelatud suitsetamine ja tuletegemine nii aidas kui ka aida läheduses.

Tuleohutusvahendid metsade kaitseks tulikahjude vastu

34. Vastavalt NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu poolt kinnitatud määrusele maa asustatud punktide tuletõrje kohta, pannakse ka metsakaitse profülaktilised tööd ja kustutustööde organiseerimine maakohtade vabatahtlikele tuletõrjesalkadele.

35. Vabatahtliku tuletõrjesalga ülema ja liikmete peamiseks ülesandeks metsatulikahjude vältimisel on laialdane selgitustöö kohalike elanike hulgas. Selleks eesmärgiks tuleb selgitustöös kasutada esmajoones noori vabatahtliku tuletõrje liikmeid, kommunistlikke noori ja laialdaselt kohalikke pioneerisalku ja -laagreid.

36. Vabatahtliku tuletõrjesalga liikmed peavad kõigi abinõudega kaasa aitama tulikahjude vältimisele metsades (vestluste, seinalehtede, metskonna töötajate loengute kaudu); tuleb selgitada kohalikele elanikele kahju, mida tekitavad ühiskonnale metsapõlemised; tuleb selgitada kodanikele metsatulikahjude põhjusi ja ettevaatusabinõusid metsas tulega ümberkäimisel; nõuda alati kõigilt kodanikelt tuleohutusmääruste ja -reeglite täitmist. Määruste kuritahtlikud rikkujad tuleb võtta metsakaitseorganite ja külanõukogude kaudu kohtulikule vastutusele.

37. Metsatulikahjude peamised põhjused on järgmised:

a) Põlevate tuletikkude ja paberossiotste mahaviskamine metsas. Vabatahtlik tuletõrje peab nõudma elanikkonnalt ettevaatust suitsetamisel metsas, eriti kuiva, tuulise ilmaga. Tuleb teha selgitustööd jahimeeste, kalurite, seene- ja marjakorjajate, karjaste, laste (nii kooliealiste kui ka eelkooliealiste) jne. hulgas.

b) Tuletegemine metsas, eriti kuival ajal, ja tule jätmine valveta. Tuletegemine metsas on lubatud ainult äärmisel vajadusel (söögikeetmine). Tulease tuleb puhastada rohust, prahist ja hagudest. Maapind lõkke ümber tuleb üles kaevata ja lõke teha puudest eemale. Kategooriliselt on keelatud lahkuda tule juurest enne, kui tuli on kustutatud (veega üle valatud või mullaga kaetud).

c) Jahil paberist, vatist, kaltsudest padrunitroppide kasutamine. Tuleb nõuda jahi-

meestelt jahil vildist, korgist või muust mittehõõguvast materjalist valmistatud troppide kasutamist.

d) Vedurikorstnaist väljalendavad sädemed, metsavarumistöödel traktorite ja teiste jõumasinate summutajaist väljalendavad sädemed. Kuiva aja tulekuga peab vabatahtlik tuletõrjesalk panema valvepostid raudtee ääres asetsevate okaspuumetsade aladele, samuti metsasihtidele ja teedele, kus töötavad nimetatud jõuvankrid.

e) Tulega ettevaatamatu ümberkäimine metsatöödel, peamiselt raielankide puhastamisel. Vanadel raielankidel võib oksi ja prahti eemaldada põletamise teel ainult varakevadel, hilissügisel või talvel, mitte mingil juhul kuival ajal. Sügis-talvisel metsavarumise perioodil tuleb värsked raielangid puhastada kohe.

f) Sihilikud metsasüütamised. Et palju metsapõlemisi toimub süütamise tagajärjel, peavad vabatahtliku tuletõrje liikmed olema alati valvel ja halastamatult paljastama meie vaenlasi — metsasüütajaid.

38. Aidates kaasa metsakaitsele, peab vabatahtlik tuletõrjesalk samal ajal teostama ühiskondlikku kontrolli metsakaitsetööde üle, kontrollima, kuidas on ehitatud teed, millel on tuletõrjeline tähtsus, kuidas on tehtud teeäärsed mineraliseeritud ribad (mättakorra äravõtmine), noorte okaspuukultuuride piiramine künniga, tuleohutusribade (vahede) tegemine jne. Kõigist avastatud puudusist peavad vabatahtliku tuletõrjesalga ülem ja liikmed teatama metsamajandi direktorile ja rajooni tuletõrjeinspektorile.

39. Tuleohtlikul, kuival suveperioodil peab vabatahtliku tuletõrjesalga ülem osutama erilist tähelepanu tuleohu vastu võitlemisele metsas. Vabatahtliku tuletõrjesalga ülem peab aitama metsavalvel organiseerida valveteenistust vaatlustornides, tõmmates sellele kaasa koolinoori, pioneere ja kommunistlikke noori.

Valvepostid ja piilurid,märgates metsas tulikahju tekkimist, peavad kohe selle kustutama; kui nad ise pole selleks võimelised, peavad nad tulikahjust viivitamata teatama lähimasse metsavalvepunkti, vabatahtliku tuletõrjesalga ülemale või külanõukogule. Iga valvepost ja piilur peab kaasas kandma raudlabidat ja tulepesa avastamisel selle kohe mullaga katma.

40. Vabatahtliku tuletõrjesalga ülem, saanud teate tema rajooni kuuluvas metsas puhkenud tulikahjust, on kohustatud

viivitamata saatma vabatahtliku tuletõrjesalga liikmeist töökonna, töökonna ülema juhtimisel kustutustöödele, teatades ühtlasi tulikahjust külanõukogule, ja võtma aktiivselt osa elanikkonna organiseerimisest, kogumisest ja tulekustutustöödele saatmisest, juhul kui väljasaadetud vabatahtliku tuletõrjetöökonna jõududest ei piisa tulikahju täielikuks likvideerimiseks.

41. Samuti nagu vabatahtliku tuletõrjesalga liikmed, nii peavad ka teised kodanikud asustatud punktis, saanud teate metsatulikahjust, ilmuma kogunemiskohale (tuletõrjedepoo juurde) oma tuletõrjeinventariga (labidad, maakirved, ämbrid jne.).

42. Tuletõrjetöökonna väljasaatmine tulikahju kohale ja elanike kogunemine peab toimuma maksimaalse kiirusega, mingisugused viivitused töökonna väljasaatmisel ei ole lubatavad. Selleks, et metsatulikahjude kustutamine toimuks organiseeritult ja kiiresti, hoolitseb vabatahtliku tuletõrjesalga ülem juba enne suvise kuiva aja algust külanõukogu kaudu transpordi, toitlustamise ja joogivee kohaletoimetamise korraldamise eest.

43. Kui metsatulikahju juures puuduvad metskonna administratsiooni või metsakaitse töötajad, võtab juhtimistöö enda peale vabatahtliku tuletõrjesalga ülem.

44. Tarvilike teadmiste omandamiseks metsatulikahjude kustutamise alal peab vabatahtliku tuletõrjesalga ülem konsulteerima metsakaitseinspektorit või metsnikku, paludes neid mõningatel juhtudel korraldada loenguid ja praktilisi õppusi vabatahtliku tuletõrjesalga liikmetele.

45. Erilist tähelepanu peab vabatahtliku tuletõrjesalga ülem pöörama kohaliku tähtsusega metsadele, samuti metsadele, mis on antud põliseks kasutamiseks kolhoosidele ja mis asetsevad selle asustatud punkti läheduses. Neis metsades ei ole tavaliselt eri valvet, ja vabatahtlik tuletõrjesalk peab neid täielikult kaitsma tuleohu eest.

46. Suurte metsatulikahjude puhkemise korral aladel, mis kuuluvad asustatud naaberpunktile, peab vabatahtliku tuletõrjesalga ülem kokkuleppel külanõukoguga abi andma nendele asustatud punktidele metsatulikahju kustutamisel.

47. Vabatahtlike tuletõrjesalkade ülemail on soovitav oma naabritega korraldada sotsialistlik võistlus metsade, põldude ja asustatud punktide tuleohutuse ja tuletõrjetöö organiseerimise alal.

NSV Liidu SARK-i Tuletõrje Peavalitsuse
Profülaktikaosakonna ülem
insener **Korelski**

NSV LIIDU RAHANDUSE RAHVAKOMISSARIAADI INSTRUKTSIOON NR. 344/60

25. maist 1940. a.

ÜHEKORDSE TOETUSE MAKSMISEST MAAKOHTADE ASUSTATUD PUNKTIDES VABATAHTLIKU TULETÕRJESALGA LIIKME SURMA VÕI TÖÖVÕIME KAOTUSE KORRAL

I. Missuguseil juhtudel ja kui suures ulatuses makstakse ühekordset toetust

§ 1. Vastavalt „Määrusele maakohtade asustatud punktide tuletõrjest", mis on kinnitatud NSV Liidu RKN määrusega 2. novembrist 1939. a. (C. II. CCCP 1939, nr. 56, art. 548), antakse ühekordne toetus surma või alatise töövõimekaotuse puhul, mis on tekkinud pärast 1. novembrit 1939. a. vabatahtliku tuletõrje liikmetega õnnetusjuhtumite korral oma ülesannete täitmisel: tulikahjule minekul, sealt tagasitulekul, tulekustutustöödel ja samuti praktilistel õppustel.

§ 2. Õnnetusjuhtumiks loetakse igasugust äkilist juhtumit vabatahtliku tuletõrjesalga liikmega oma ülesannete täitmisel, mis kutsus esile surma või alatise töövõimekaotuse (invaliidsuse), näiteks: surm või vigastus mingisuguse eseme kukkumisest või salgaliikme enese kukkumisest, elektrivoolu löögist, põletustest, külmetusest, äkilisest gaasi- või tervistkahjustavate ainete mürgitusest jne.

Õnnetusjuhtumite hulka loetakse ka närvi- ja psüühilisi haigusi, mis vabatahtliku tuletõrjesalga liige on saanud ülesannete täitmisel ehmatuse mõjul.

Üldistele haigestumistele järgnenud surma või töövõimekaotuse puhul ühekordset toetust ei anta.

§ 3. Vabatahtliku tuletõrjesalga liikme surma korral, mis on järgnenud õnnetusjuhtumile, antakse surnu perekonnaliikmeile ühekordne toetus 3 000 rubla ulatuses.

§ 4. Alatise töövõimekaotuse puhul, mis on tekkinud õnnetusjuhtumi tagajärjel, makstakse ühekordne toetus kannatada saanud vabatahtliku tuletõrjesalga liikmele enesele järgmises ulatuses:

a)	Alatise töövõimekaotuse korral	20	kuni	30% —	500 rubla
b)	„ „	31	„	40% —	700 „
c)	„ „	41	„	50% —	900 „

d) Alatise töövõimekaotuse korral 51 kuni 60% — 1100 rubla
e) „ „ „ 61 „ 70% — 1300 „
f) „ „ „ 71 „ 80% — 1500 „
g) „ „ „ 81 „ 90% — 1700 „
h) „ „ „ 91 ja rohkem 2000 „

Alatise töövõimekaotuse eest alla 20% ulatuses ja samuti ajutise täieliku või osalise töövõimekaotuse eest ühekordset toetust ei anta.

II. Ühekordse toetuse määramise ja väljaandmise kord

§ 5. Toetus määratakse rajooni rahandusosakonna esitusel selle rajooni töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee otsusega, kus toimus õnnetusjuhtum.

§ 6. Ühekordse toetuse saamiseks surma või alatise töövõimekaotuse korral õnnetusjuhtumite tagajärjel, mis on toimunud maakohtade asustatud punktide tuletõrjesalga liikmetega, tuleb rajooni rahandusosakonda esitada järgmised dokumendid:

a) külanõukogu tõend selle kohta, et surnu või kannatadasaanu oli vabatahtliku tuletõrjesalga liige;
b) akti või protokolli kinnitatud ärakiri selle kohta, et õnnetusjuhtum toimus vabatahtliku tuletõrjesalga liikmega tõepoolest tulikahjule minekul või sealt tulekul, kustutustöödel või praktilistel õppustel. Surma põhjus peab olema näidatud perekonnaseisuameti tunnistuses või arsti ametlikus tõendis;
c) külanõukogu tõend surnu perekonna koosseisu kohta;
d) alatise töövõimekaotuse puhul arstliku ekspertiisibüroo tõend alatise töövõimekaotuse protsendi kohta.

§ 7. Rajooni rahandusosakonda esitatud dokumentide põhjal teeb vanem-kindlustusinspektor vastava otsuse hiljemalt 5 päeva jooksul arvates dokumentide esitamise päevast.

§ 8. Kui kohe pärast õnnetusjuhtumit ei saa kindlaks teha alatise töövõimekaotuse protsenti, siis antakse kannatadasaanu soovi kohaselt temale välja ühekordne toetus, lähtudes arstliku ekspertiisi määratud tõenäolisest alatise töövõimekaotuse minimaalsest protsendist.

Lõplik töövõimekaotuse protsent tehakse kindlaks kohe pärast ravi lõppu. Kui aga ravimist ei lõpetata aasta möödudes, arvates õnnetusjuhtumi päevast, siis vaadatakse kannatadasaanu arstlikult läbi ja talle makstakse ühekordne toetus aasta möödudes, arvates õnnetusjuhtumi päevast, sõltumata ravi

edasikestmisest, vastavalt läbivaatuse momendil olevale alatise töövõimekaotuse protsendile. Peale alatise töövõimekaotuse lõplikku selgumist peetakse väljamakstavast toetusest kinni varem väljamakstud summa.

Kui õnnetusjuhtumi korral järgneb aasta jooksul, arvates õnnetusjuhtumi päevast, vabatahtliku tuletõrjesalga liikme surm õnnetusjuhtumi otsese tagajärjena, siis antakse surnu perekonnaliikmeile välja summade vahe surma puhul makstava (3 000 rbl.) summa ja varem invaliidsuse eest saadud summa vahel, kui aga ühekordset toetust töövõimekaotuse eest ei ole antud — makstakse välja täielik toetussumma 3000 rubla ulatuses.

§ 9. Peale ühekordse toetuse saamise küsimuse otsustamist koostatakse rajooni töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee esimehe allkirjaga varustatud korraldus Põllumajanduspanga kohalikule osakonnale (või Riigipanga osakonnale, mis täidab Põllumajanduspanga funktsioone).

Korralduses peab olema näidatud:

a) saaja perekonna-, ees- ja isanimi;

b) saaja täpne aadress;

c) toetuse saamiseks väljaantava summa suurus.

§ 10. Põllumajanduspank (või Riigipanga osakond, mis täidab Põllumajanduspanga funktsioone) maksab ühekordse toetuse välja Riikliku Kindlustuse 15%-test mahaarvutuse summadest.

§ 11. Põllumajandus- ja Riigipanga osakonnad kannavad väljamakstud ühekordsed toetused oma bilanss-konto debetisse (Põllumajanduspangas nr. 35, Riigipangas nr. 316, lit „3"), avades selleks eraldi kaardi (Põllumajanduspangas vorm nr. 8, Riigipangas vorm nr. 19) nimetuse all „Ühekordsed toetused vabatahtlike tuletõrjesalkade liikmeile".

III. Kaebuste esitamise kord

§ 12. Kaebused valesti antud ühekordse toetuse või ühekordse toetuse andmisest keeldumise korral esitatakse oblastite (kraide) töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele, kuid autonoomseis ja liiduvabariikides, kus oblastijaotus puudub, sealseile rahvakomissaride nõukogudele.

§ 13. Nõudmine ühekordse toetuse saamiseks peab olema esitatud hiljemalt kahe aasta jooksul, arvates õnnetusjuhtumi päevast.

Pretensioonid, mis esitatakse selle tähtaja möödumisel, ei kuulu rahuldamisele.

EESTI NSV RAHVAKOMISSARIDE NÕUKOGU MÄÄRUS

TULETÕRJE VEEVÕTUKOHTADE KASUTAMISKÕLBLIKUS SEISUKORRAS HOIDMISE KOHTA TALVEL

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrab:

1. Talveperioodil tuletõrje veevõtukohtade kasutamiskõlblikus seisukorras hoidmise kontroll ja juhtimine panna linnades linna ja valdades valla töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele.

2. Kohustada talveperioodil tuletõrje veevõtukohtade kasutamiskõlbliku seisukorra kindlustamiseks vabrikute, tööstuste, ettevõtete ja asutuste juhatajaid ning elumajade valdajaid:

a) alaliselt hoolitsema tihedasti asustatud punktides ja tööstusobjektide piirides asuvate veevõtukohtade juurde viivate teede, läbikäikude, tänavatel asuvate tuletõrjehüdrantide, tuletõrjekraanide, veevõtukohtade, tiikide, jõgede, kanalite ja järvede eest;

b) kaitsma tuletõrje veevõtukohad külmumise eest käepärast olevate soojastamisvahenditega: saepuruga, sõnnikuga, pealmise jääkatte juurdekasvatamisega ja lumekaitse kunstlikult suurendamisega;

c) puhastama süstemaatiliselt jääauke jääst ja lumest;

d) veeauke varustama osuttähistega ja pealkirjadega „Tuletõrje veevõtukoht";

e) mitte lubama kinni katta tänavail ja õuedes asuvaid tuletõrjehüdrantide kaasi materjalidega ning prügiga või püstitada nende ümber mingisuguseid ehitusi ja hooneid;

f) mitte lubama tuletõrje veevõtukohti kuivendada või täis täita ilma Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve loata.

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu
esimees **A. Veimer.**

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu
asjadevalitseja **A. Borkman.**

Tallinn, 19. jaanuaril 1946. a. Nr. 43.

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS

EESTI NSV METSADE TULEOHUTUSE EESKIRJADE KINNITAMISEST JA ABINÕUDEST VALVE KÕVENDAMISEKS METSATULIKAHJUDE VASTU

Eesmärgiga kõvendada valvet võitluseks metsatulikahjudega ja kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusega 6. aprillist 1949 nr. 1334 Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

1. Kinnitada Eesti NSV metsade tuleohutuse eeskirjad vastavalt lisale.

2. Panna Eesti NSV Metsamajandusministeeriumile ja tema kohalikele organitele kõigi vajalike tuletõrjeabinõude rakendamine ja võitluse organiseerimine metsatulikahjude vastu Eesti NSV metsades.

3. Kohustada kõiki Eesti NSV metsades töötavaid metsavarumise ja teisi organisatsioone ning ettevõtteid üles seadma töökohtades ja metsaveoteedel hoiatavaid teadaandeid ja plakateid, juhtides tähelepanu vajalikule ettevaatusele tulega ümberkäimisel metsas ja vastutusele tuleohutuse eeskirjade rikkumise eest.

4. Kohustada Eesti NSV Metsamajandusministeeriumi:

a) korraldama selgitustööd maaelanikkonna, õpilaste ja metsavarumise ning tööndusliike organisatsioonide tööliste hulgas tulega metsas ettevaatlikult ümberkäimise ja metsatulikahjude kustutamise küsimuste alal;

b) üles seadma metsaosadel, kus sagedamini käiakse, samuti ka paljukasutatavatel metsateedel hoiatavaid teadaandeid ja plakateid, juhtides tähelepanu vajalikule ettevaatusele tulega ümberkäimisel metsas ja vastutusele tuleohutuse eeskirjade rikkumise eest;

c) sisse seadma paljukasutatavatel metsateedel suitsetamiskohad.

5. Kohustada maakondade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteesid:

a) kehtestama igal aastal üldkohustuslik otsus metsatulikahjude vastu võitlemise kohta, milles ette näha abinõud metsatulikahjude vältimiseks metsavarumise, turbatöötlemise ja teiste tööde teostamisel, raielankidel jäätmete põletamise tähtajad, elanikkonna, kolhooside, asutuste ja ettevõtete ning üksiktalupidajate valduses oleva autotranspordi ja hobuste rakendamise kord metsatulikahjude kustutamiseks, samuti Eesti NSV metsade tuleohutuse eeskirjades mitte ette nähtud, kuid olenevalt kohalikest oludest vajalike täiendavate tuletõrjeabinõude läbiviimise tähtajad ja kord.

Tasumaksmist metsatulikahjude kustutamisele rakendatud elanikkonnale, samuti ka selleks otstarbeks kasutatud transpordivahendite eest teostatakse selle organi poolt, kelle valduses on metsad;

b) abistama Eesti NSV Metsamajandusministeeriumi ja metsamajandeid metsatulikahjude vastu võitlemise abinõude rakendamisel tööjõu ja transpordivahendite andmisega tuletõrjeabinõude läbiviimise tööde plaani täitmiseks, sellehulgas ka tuletõrje tähtsusega teede ehitamiseks;

c) kindlustama transpordivahenditega ja toiduga isikuid, kes on rakendatud metsatulikahjude kustutamistöödele;

d) eraldama tuleohtlikuks perioodiks metsavalve organite korraldusse valvetranspordina vajalik hulk mootorpaate, autosid ja hobuseid ühes vajaliku koguse kütteainega ja hobusöödaga.

6. Keelata tuleohtlikul perioodil riikliku metsavalve ja metsaadministratsiooni töötajaid ära kutsuda metsamajandite töölt igasugustele kõrvalistele töödele, sellehulgas ka töödele kolhoosides.

7. Kohustada Eesti Raudteevalitsust ja teisi transpordivahendeid omavaid ministeeriume ja ametkondi:

a) takistuseta välja andma sõidupileteid metsavalve ja metsaadministratsiooni töötajaile ja töölistele sõitudeks metsatulikahjude kustutamisele ja tagasi;

b) väljaspool järjekorda veoks vastu võtma metsatulikahjude vastu võitlemiseks vajalikke esemeid (tuletõrjeinventari, kemikaale, toiduaineid, kütte- ja määrdeaineid auto-mootortranspordi jaoks jm.).

8. Kohustada NSV Liidu Sideministeeriumi volinikku Eesti NSV-s, Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuvat Väikeste

Jõgede ja Järvede Veetranspordi Valitsust, Eesti Raudteevalitsust ja teisi sidevahendeid omavaid ministeeriume ja ametkondi kindlustama riikliku metsavalve ja metsaadministratsiooni töötajaile, kes vastutavad metsakaitse eest, õiguse väljaspool järjekorda kasutada kõiki sidevahendeid (lennuk, raadio, telefon, selektor, telegraaf) metsatulikahjude kustutustööde juhtimiseks.

10. Lubada Eesti NSV Metsamajandusministeeriumil igal aastal tuleohtlikul perioodil palgata ministeeriumile kinnitatud üldiste töötasulimiitide piirides tulevalvureid 10% ulatuses kinnitatud metsavahtide koosseisust.

11. Lugeda kehtetuks Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus 31. märtsist 1948 nr. 302 „Metsatulikahjude vastu võitlemise kohta" (Eesti NSV Teataja 1948, 14, 86).

Eesti NSV Ministrite Nõukogu
esimees **A. Veimer.**

Eesti NSV Ministrite Nõukogu
asjadevalitseja **A. Veiderpass.**

Tallinn, Toompea, 27. aprillil 1949. Nr. 289.

LISA

Kinnitatud
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
poolt 27. aprillil 1949 nr. 289.

EESTI NSV METSADE TULEOHUTUSE EESKIRJAD

Üldeeskirjad

1. Käesolevaid eeskirju on kohustatud täitma kõik organisatsioonid, ettevõtted ja asutused metsavarumisel ja teistel töödel metsafondi territooriumil, samuti kõik kodanikud metsas viibimisel.

2. Kontroll käesolevate eeskirjade täitmise üle pannakse Eesti NSV Metsamajandusministeeriumile ja tema kohalikele organitele.

Nõuded kõigile kodanikele ja organisatsioonidele

3. Keelatakse lõkketule tegemine eriti tuleohtlikes metsaosades: okaspuu noorendikes, vanades põlendikes, turbasool, maa-aladel, mis vahetult kokku puutuvad kuivanud kõrkjaga, pillirooga jne.

Lõkketule tegemisel teistel maa-aladel peab lõkketule koht olema piiratud 0,75—1 m laiuse mineraliseeritud ribaga.

Vajaduse möödumisel tuleb lõkketuli mullaga või veega hoolikalt kustutada kuni hõõgumise täieliku lõppemiseni.

Märkus: Mineraliseeritud ribaks nimetatakse maariba, millelt on täielikult kõrvaldatud taimestik, metsa aluskate ja muud põlevad materjalid kuni mineraalkihini.

4. Metsas, samuti ka põldudel, aasadel ja kõrkjastikus, mis asetsevad metsamassiivide ääres, on keelatud maha visata põlevaid tikke ja paberossiotsi ning puistata piibust tulist tuhka.

5. Tuleohtlikul perioodil jahipidamisel peab tarvitama vildist või korgist troppe; takkudest, paberist, kaltsudest ja teistest hõõguvatest materjalidest troppide tarvitamine on keelatud.

6. Mesilaste väljasuitsutamine on metsas lubatud vaid eri suitsutamisvahendi abil, millel on tihedalt suletav kaas.

7. Tahke kütteainega töötavad vedurid nii magistraal- kui ka metsaveoraudteedel, kui nad läbivad metsamassiive või töötavad metsamassiivide territooriumil, peavad tuleohtlikul perioodil olema varustatud sädemepüüdjatega ja sädemekustutajatega. Vedurite tuhakastid tuleb sulgeda, kui vedurid läbivad tuleohtlikke metsaosi.

8. Kohtades, kus raudteed ja maanteed läbivad metsaalasid, on keelatud vedurite küttekoldest ja autode ning traktorite punkrist tulise šlaki, süte ja tuha väljaheitmine.

Vedurite tuhakastide ja küttekollete ning gaasigeneraatorautode ja traktorite punkrite tühjendamiseks peab eraldama erikohad, mis on tuleohutud.

Nõuded metsavarumisorganisatsioonidele

9. Metsavarumise läbiviimisel tuleb sõltumata raieviisist ja varumise ajast üheaegselt raiega puhastada raiekohad raiejäätmetest.

10. Raiekohtade puhastamise viis määratakse igal üksikul juhul metsamajandite poolt ja märgitakse metsaraiepiletile.

11. Tuleohutul ajal (sügisel, talvel, kevadel) peab raiejäätmete põletamine raiekohtade puhastamiseks toimuma ühel ajal metsa raiumisega, silmas pidades järgmisi eeskirju:

a) raiejäätmete hunnikud asetatakse raiekohtadel mitte lähemale kui 10 meetrit metsast selliselt, et põletamisel ei vigastataks raiekohtadel olevat isekülvi- ja alusmetsa;

b) kevadel ja sügisel kuiva ja tuulise ilmaga süüdatakse raiejäätmete hunnikud alttuule, niiske ja vaikse ilmaga pealttuule;

c) kevadel lumesulamise ajal teostatakse raiekohtade puhastamist kõigi raiejäätmete põletamisega, mis on jäänud talvel põletamata;

d) raiejäätmete kevadise põletamise lõpp- ja sügisese põletamise algtähtaeg määratakse kindlaks maakondade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede üldkohustusliku otsusega.

12. Metsavarumisel suvisel tuleohtlikul perioodil on raiekohtadel raiejäätmete põletamine keelatud ja see peab toimuma sügisel vihmase ilmastiku kättejõudmisel.

13. Raiekohtade puhastamise läbiviimisel peenendatud raiejäätmete laialipildumisega peab raiekohtade piire mööda olema tehtud mineraliseeritud kaitseribad laiusega mitte alla 1,4 m.

14. Kui ülestöötatud materjalid jäetakse tuleohtlikuks perioodiks raiekohale, tuleb need koondada virnadesse ja riitadesse vahemaaga üksteisest mitte alla 10 meetrit.

Okaspuistutes iga virn (riit) või virnade (riitade) grupp, samuti raiekohtadele jäänud raiejäätmete hunnikud piiratakse mineraliseeritud ribaga laiusega mitte alla meetri või kogu raielangi pindala piiratakse mineraliseeritud ribaga laiusega mitte alla 1,4 meetrit vastavalt metsavaruja äranägemisele.

15. Okaspuistutes, kus on suuremas ulatuses valmismaterjale ja põletamata raiejäätmeid hunnikutesse koondatud, peavad metsavarujad korraldama tuletõrjevalve (ringikäijad või ratsapatrullid) maakondade täitevkomiteedega ja metsamajanditega kooskõlastatud arvul, kes raiekohtade lähedal metsatulikahju tekkimise puhul on kohustatud võtma tarvitusele abinõud selle viivitamata kustutamiseks. Tuletõrjevalve kindlustatakse tuletõrje käsiinventariga (labidad, maakirved jne.).

16. Piki mehhaniseeritud metsaveoteid, mis läbivad okaspuistuid väljaspool raiumisel olevaid raielanke ja mida mööda tuleohtlikul perioodil teostatakse metsa väljavedu, peavad olema rehaga puhastatud ribad 10 meetri laiuses mõlemal pool teed.

17. Tuleohtlikuks perioodiks kindlustatakse metsaladudele ja metsa töölisasulatele vajalikud tulekustutamise vahendid (käsikustutajad, tuletõrjepritsid, veevaadid ja -nõud, liivakastid, labidad, kirved jne.).

Nõuded organisatsioonidele, kes tegutsevad metsatööndu se alal

18. Kõik maa-alad, mida kasutatakse metsas söepõletamiseks, tõrva- ja tökatiajamiseks, peavad asetsema mitte ligemal kui 50 m metsa servast.

19. Kõik metsatööndused peavad olema varustatud tulikahju vastu võitlemise inventari tagavaraga ja peavad olema kindlustatud tulevalvuritega. Tööndu ste ehituste ja hoonete juurde, samuti tööndusettevõtete ladudesse tuleb asetada veega täidetud tünnid, tulekustutusluuad ja liivakastid.

20. Metsatööndu ste ja metsaladude territooriumid, mis asetsevad metsas, tuleb puhastada võsastikust, kuivanud rohust, laastudest, prügist ja muust põletusmaterjalist ning nad peavad olema ümbritsetud vähemalt 1,4 m laiuse mineraliseeritud ribaga.

21. Eriti tuleohtlikel päevadel tuleb tulega töötavad tööndused (tõrva-, tökatiajamine jms.) riikliku metsavalve nõudmisel seisma panna.

22. Kännujuurimine lõhkeainetega on ilma riikliku metsavalve loata keelatud.

Nõuded raudtee- ja muud liiki transpordi organisatsioonidele

23. Kohtades, kus teed läbivad metsamassiive, tuleb enne tuleohtliku perioodi algust eraldusvööndid puhastada risust, kuivades okaspuumetsades tuleb riikliku metsavalve juhatusel eraldusvööndid lahutada metsast vähemalt 1,4 m laiuse mineraliseeritud kaitseribaga.

24. Metsas asetsevad küttematerjalilaod, sillad, jaamade platvormid ja raudtee vahimajad peavad olema kindlustatud vajalike tulekustutamisabinõudega ning kuivades kohtades ümbritsetud mineraliseeritud kaitseribaga laiusega vähemalt 1,4 m.

25. Raudtee eraldusvööndis tekkivate metsatulikahjude õigeaegseks avastamiseks ja kustutamiseks tuleb raudteeorganisatsioonil tuleohtlikuks perioodiks rakendada tegevusse maapeal liikuvad patrullid (jalgsi või rullikul) ajal, millal rongid sõidavad läbi tuleohtlike metsaalade.

26. Metsamassiive läbivatel maanteedel, kus toimub suurem liiklemine, tuleb teedeorganisatsioonidel tuleohtlikul perioodil sisse seada patrulleerimine kohtades, mis määratakse kindlaks kokkuleppel metsamajanduse organitega.

Nõuded turvast tootvatele organisatsioonidele

27. Kõik turbaettevõtete maa-alad koos nendel maa-aladel asuvate turvast tootvate kohtadega, elamute ja ametihoonetega, valmistoodangu ladudega jne. eraldatakse neid ümbritsevast metsamassiivist 75—100 m laiuse tulekaitseribaga, mille seespoolset äärt mööda (turbaettevõtte poolel) rajatakse kraav.

28. Tulekaitseribal koristatakse ära kõik kasvavad puud, võsastik, roiskpuud jne. ja kogu maa-ala puhastatakse põletusmaterjalist rehadega. Tulekaitseriba rajatakse turbaettevõttele eraldatud maa-ala välist serva mööda.

29. Tulekaitseriba äärt mööda kaevatav kraav peab olema vähemalt 1 m lai (põhja järgi); kraavi sügavus peab ulatuma kuni mineraalkihini või 0,5 m alla põhjaveepinda.

30. Turbaettevõte rakendab tegevusse kogu tuleohtlikuks perioodiks tulekaitseribal patrullid hobusel ja jalgsi; patrullide arv tuleb kooskõlastada lähema metsamajandiga. Igas turbaettevõttes peab olema tulikahju vastu võitlemise inventar, seadmed ja autotransport arvul, mis kindlustab tekkivate metsatulikahjude kustutamise.

Nõuded kolhoosidele ja muudele organisatsioonidele, kes töötavad metsas

31. Kolhoosid ja üksiktalupidajad on kohustatud kulu põletamisel metsaniitudel ja -lagendikel, samuti metsaga külgnevatel maadel, rajama metsamassiivi piiri mööda kaitseribad üleskündmise või põletamise teel. Kulu põletamine võib toimuda ainult kevadel või sügisel, sellest teada andes vastavatele metsamajandeile ja metskondadele.

Tuleohtlikul perioodil on põllumajandusliku kulu põletamine keelatud.

Põllumajandusliku kulu põletamisel kolhooside poolt pannakse isiklik vastutus tuleohutuse eeskirjade täitmise eest kolhooside esimeestele.

Kolhoosid ja talundid võivad põllumajanduslikku kulu põletada kevadel kuni 1. maini ja sügisel pärast 1. oktoobrit.

32. Organisatsioonid, kes omavad metsamassiive läbivaid kõrgepingeliine, on kohustatud igal aastal kuni tuleohtliku perioodi alguseni puhastama nende liinide trassid ja valveriba risust ning puumastide ümbert maa üles kaevama.

33. Maapõuevarade otsimise ja geoloogilise uurimise organisatsioonid on kohustatud enne tööde algust registreerima metsamajandites oma töökohad ja eraldama isikud, kes on vastutavad tuleohutuse eeskirjade täitmise eest metsas. Iga salga töökoht peab olema kindlustatud tuletõrjeinventariga.

34. Metsavarumise, metsa väljaveo ja raiekohtade puhastamise kohtadel, metsatööliste asulates, metsatööstustes, raudteede ja maanteede metsamassiividest läbimise kohtades ja turba tootmise ettevõtetes eraldatakse vastavate organisatsioonide ja ametkondade poolt isikud, kes vastutavad tuleohutuse eeskirjade täitmise eest metsas, samuti ka tuletõrjeinventari ja seadmete eest. Isiku perekonna-, ees- ja isanimi ning elukoht teatatakse metsamajandile.

35. Käesolevate eeskirjade rikkumise ja mittetäitmise eest trahvitakse metsavarumisorganisatsioonide ja teiste metsakasutajate ametiisikuid, kes vahetult vastutavad tuleohutuse eeskirjade täitmise eest metsades, kuni 1000 rublani ja teisi isikuid — kuni 100 rublani.

Trahvid, mis peale pannakse tuleohutuse eeskirjade rikkumise eest metsades, nõutakse kindlaksmääratud korras sisse riikliku metsavalve töötajate poolt koostatud aktide alusel.

36. Käesolevate eeskirjade p. 35 tähendatud rahatrahve võivad määrata:

a) Eesti NSV metsamajandusminister kuni 1000 rubla suuruses metsavarumisorganisatsioonide ja teiste metsakasutajate juhtidele ja töötajaile, kes vahetult on vastutavad tuleohutuse eeskirjade täitmise eest metsades;

b) metsamajandite direktorid — kuni 100 rubla suuruses teistele isikutele, kes rikuvad tuleohutuse eeskirju metsades.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu
asjadevalitseja **A. Veiderpass.**

KAITSKE VILJASAAKI TULIKAHJUDE EEST!

Kolhooside esimehed, sovhooside ja masina-traktorijaamade direktorid, brigadirid, lülivanemad, laojuhatajad ja -hoidjad, kombainide ja lokomobiilide juhid, traktoristid ja autojuhid, valdade ja külanõukogude vastutavad töötajad!

On vaja teha laialdast selgitustööd kolhoosnikute, masina-traktorijaamade ja sovhooside töötajate hulgas, et viljakoristustööde kadudeta läbiviimine ja põllumajandussaaduste riikliku varumisplaani täitmine iga kolhoosi ja sovhoosi poolt omab suurt majanduspoliitilist tähtsust NSV Liidu rahvamajanduse arendamisel, meie kodumaa edasisel kindlustamisel ja rahva materiaalse heaolu tõstmisel.

Üheks tingimuseks viljasaagi kadudeta koristamisel on tuleohutusmääruste range ja hoolikas täitmine kõigi nende poolt, kes töötavad viljasaagi koristamisel, viljapeksutöödel ja teraviljaladudes.

Valdav enamus vabariigi töötavaist talupoegadest on jäädavalt pööranud selja isaisadelt päritud mahajäänud vähetootvale põlluharimisviisile ja on asunud üles ehitama sotsialistlikku suurpõllupidamist.

Nüüd kuhjub kokku palju enam vilja, nüüd töötab ühes paigas palju enam inimesi ja masinaid kui üksikmajapidamiste ajajärgul. See asjaolu nõuab endisest palju suuremat valvsust ja valmisolekut tuleohutuse kindlustamisel ning viljasaagi kaitsmisel tulikahjude eest. Tulikahju korral ei kannata kahju mitte üksikud isikud, vaid kogu kolhoosikollektiiv. Seepärast peavad kõik kolhoosiliikmed juhtkonnaga eesotsas jälgima, et mõne üksiku hooletu tegu või lohakus tuleohutusküsimustes ei põhjustaks tulikahju, mis võib hävitada hulkade kätetöö vilja, hulkade ehitatud hooned ja masinad.

Laste vallatlemine tulega on põhjustanud terve rea tulikahjusid. Viljakoristamise hoogtöö ajajärgul ärge jätke lapsi omapead ega võimaldage neile mängida tulitikkudega. Organiseerige laste üle pidev järelevalve. Samal ajal, kui põldudel käib hoogne töö, kindlustage ka oma kodudes vajalik tuleohutus.

Organiseerige igasse kolhoosi, sovhoosi ja masina-traktorijaama vabatahtlik tuletõrjesalk ja varustage see vajaliku tuletõrjeinventariga.

Töötav talurahvas! Pidage meeles, et range tuleohutusmääruste täitmine viljasaagi koristamise ja viljapeksutööde ajal on üheks tagatiseks riikliku põllumajandussaaduste varumise plaani edukal täitmisel.

Andkem meie maale rohkem vilja!

Kaitskem viljasaaki tulikahjude eest!

II OSA

NORMID JA STANDARDID

★

Ehitajad! Hoonete projekteerimisel ja püstitamisel pidage hoolega silmas tuleohutusnõudeid, eriti katusekatete, kütteseadmete, vesivarustuse ja evakueerimisteede (väljapääsude) juures.

„Kooskõlastatud"
NSV Liidu SM Tuletõrje
Peavalitsuse ülem
kindral-major BOGDANOV
15. 5. 1947. a.

„Kinnitan"
NSV Liidu Ministrite
Nõukogu
juures asuva Arhitektuuri
Komitee esimehe asetäitja
B. R. RUBANENKO
19. mail 1947. a.

KORTERITEGA ELUMAJADE AJUTISED TULEOHUTUSMÄÄRUSED

I. Rakendusala

1. Käesolevad määrused on kohustuslikud eraldi korteritega elumajade projekteerimisel ning ehitamisel linnades ja linnatüüpi asulais kogu NSV Liidu territooriumil.

Pealeehitatavate korruste konstruktsioon peab tulekindluse seisukohalt vastama käesolevate määruste nõudeile — vastavalt sellele korruste arvule, mis hoonel on pärast pealeehitamist.

II. Elumajade ja nende konstruktiivsete põhielementide tulekindlus

2. Elumajad jagatakse tulekindlaiks, pooltulekindlaiks, poolpõlevaiks ja põlevaiks.

3. Sõltuvalt korruste arvust ja elumaja kui terviku üldisest tulekindluse astmest peab tema konstruktiivsete põhielementide vähim tulekindlus vastama tabelis 1 ja 2 ning punktis 4 toodud tingimustele.

TRÜ Raamatukogu

Tabel 1

Ühe- ja kahekorruselised elumajad

Jrk. nr.	Maja konstruktiivsete põhielementide nimetus	Elumaja kui terviku üldise tulekindluse aste		
		Pooltule-kindel	Poolpõlev	Põlev
1.	Sise- ja välisseinad	pooltule-kindlad	poolpõlevad	põlevad
2.	Eraldiseisvad toed	poolpõlevad	poolpõlevad	põlevad
3.	Korruste ning pööningu vahelaed ja mansardide-alused vahelaed	poolpõlevad	põlevad	põlevad
4.	Keldri-, poolkeldri- ja 1. korrusel asetsevate mitteeluruumide pealsed vahelaed	poolpõlevad	poolpõlevad	poolpõlevad
5.	Vahelaed trepikodade peal	poolpõlevad	poolpõlevad	põlevad
6.	Sektsioonidevahelised seinad	pooltule-kindlad	poolpõlevad	põlevad
7.	Korrustevahelised ja keldritrepid	poolpõlevad	poolpõlevad	põlevad
8.	Korterite sisetrepid	põlevad	põlevad	põlevad
9.	Katused	poolpõlevad	poolpõlevad	põlevad

Märkus tabeli 1 juurde: Keskkütte katlaruumide, töökodade, ladude (välja arvatud majapidamiskuurid elanike jaoks), samuti üldiste pesuköökide ja duširuumide peal asetsevad vahelaed peavad olema igal juhul pooltulekindlad või tulekindlad.

Tabel 2

Kolmekorruselised ja kõrgemad elumajad

Jrk. nr.	Maja konstruktiivsete põhielementide nimetus	Elumaja kui terviku üldise tulekindluse aste	
		kõrgusega 6—10 korrust	kõrgusega 3—5 korrust
		Tulekindel	Pooltulekindel
1.	Sise- ja välisseinad	tulekindlad	pooltulekindlad
2.	Eraldiseisvad toed, ematalad ja sidemed	tulekindlad	pooltulekindlad

Jrk. nr.	Maja konstruktiivsete põhielementide nimetus	Elumaja kui terviku üldise tulekindluse aste	
		kõrgusega 6—10 korrust	kõrgusega 3—5 korrust
		Tulekindel	Pooltulekindel
3.	Korruste vahelaed	pooltulekindlad	poolpõlevad
4.	Vahelaed pööningute ja mansardide all	tulekindlad	3—4-korruselistel poolpõlevad, 5-korruselistel pooltulekindlad
5.	Keldri- ja poolkeldrikorruse vahelaed	tulekindlad	pooltulekindlad
6.	Mitteeluruumide-pealsed vahelaed	tulekindlad	pooltulekindlad
7.	Vahelaed trepikodade ja majas olevate kaetud läbisõitude peal	tulekindlad	tulekindlad
8.	Sektsioonidevahelised seinad	tulekindlad	pooltulekindlad
9.	Korteritevahelised seinad	pooltulekindlad	poolpõlevad
10.	Trepid	tulekindlad	pooltulekindlad
11.	Katused	pooltulekindlad	pooltulekindlad

Märkused tabeli 2 juurde:

1. Korruste vahelaed peavad olema tulekindlad:
   6 ja 7 korrusega hooneis — 4. korruse peal;
   8 ja 9 korrusega hooneis — 4. ja 6. korruse peal;
   10. korrusega hooneis — 4., 6. ja 8. korruse peal.

Kõigi vahelagede ehitamisel monteeritavaist sardbetoon-ribiplaatidest lubatakse ka ülalnimetatud korruste vahelaed ehitada samadest plaatidest. Seejuures tuleb plaatide ribide vahele täiendavalt betoneerida šlakkbetoonkiht selleks, et viia plaadi ja šlakkbetoonkihi kogupaksus 6,5 sentimeetrini.

11-korruselistes ja kõrgemais hooneis peavad kõik vahelaed olema tulekindlad.

2. 3—5-korruselistes elumajades lubatakse poolpõlevate vahelagede ehitamist pealmaa- või poolkeldrikorrusel asetsevate majaelanikke teenindavate köetavate ruumide, nagu majavalitsuse kontori, punase nurga ja selletaoliste ühiskondlik-administratiivruumide kohale.

Üldised märkused tabelite 1 ja 2 juurde:

1. Sektsioonidevahelised seinad peavad olema avadeta.

2. Korteritevaheliste seinte kohal peab õõnsa konstruktsiooniga korruste- või pööningu vahelagedel olema diafragma, mis need õõnsused vahelaes läbi lõikab — tule levimisvõimaluse vältimiseks ühest korterist teise põrandaaluse kaudu.

3. Seinte ja vaheseinte konstruktsiooni põleva puistetäidisega ei lubata.

4. Kõik hoone konstruktiivsed elemendid, mis ei ole toodud tabelites 1 ja 2 ning nende juurde kuuluvais märkustes, võivad olla ükskõik missuguse tulekindluse astmega ja neid ei arvestata hoone tulekindluse astme määramisel.

5. Ehitusmaterjalide ja konstruktiivsete põhielementide tulekindluse aste määratakse käesolevate määruste lisa 2 kohaselt.

III. Majade mõõted (äärmised)

4. Elumaja kordsus määratakse pealmaa korruste arvu järgi. Seejuures:

1. ei arvestata mansarde ja mesoniine, samuti maja kõrgendatud osasid, kui nende pikkus fassaadi mööda ei ületa 25% fassaadi ulatusest ülemist korrust mööda;
2. poolkeldrikorrus, mille põrand asetseb mitte üle 70 cm maja ääres oleva kõnnitee või sillutise keskmisest kõrgusmärgist allpool, arvestatakse kui maapealne (korruste klassifikatsioon, vaata lisa 1).

5. Elumajade suurim pikkus ja suurim ehituspind sõltuvalt pealmaa-korruste arvust määratakse kooskõlas tabeli 3 nõuetega.

Tabel 3

Jrk. nr.	Maja tulekindlus	Korruste arv	Maja pikkus (m)		Ehituspind (m^2)	
			Ilma tulemüürita	Tulemüüriga	Ilma tulemüürita	Tulemüüriga
1.	Tulekindlad	piiramata	90	piiramata	1800	piiramata
2.	Pooltulekindlad	5	90	piiramata	1800	piiramata
3.	Poolpõlevad	1	70	140	1400	2800
		2	50	100	1000	2000
4.	Põlevad	1	50	100	1000	2000
		2	40	80	800	1600

Märkused: 1. Tulemüüride omavaheline kaugus ei või olla suurem pikkusest, mis on lubatud antud tulekindluse astmega majale ilma tulemüürita.

2. Keerulise kujuga plaani omavates majades peab iga tulemüüridega eraldatud osa mahtuma ristkülikusse, mille pikkus ja pind ei ületa tabelis 3 lahtrites 4 ja 6 näidatud mõõte ilma tulemüürideta majade kohta.

6. Lubatakse ehitada kahekorruselisi maju korruste erineva tulekindluse astmega, samuti maju kahe põleva või poolpõleva korrusega ühel pooltulekindlal korrusel (segamajad). Sel juhul arvestatakse mansardkorrus, mesoniin ja poolkeldrikorrus täiskorrustena. Niisuguste majade tulekindlus määratakse kõige väiksema tulekindlusega korruse tulekindluse astme järgi.

7. Esimesel korrusel väljaulatuvad sambad, pilastrid, sissekäigutambuurid, välistrepid, äride vitriinid jt. ei tohi üle ulatuda tänavate reguleerimise joonest.

Rõdude, ärklite jne. kujul väljaulatuvad majaosad peavad olema kõnnitee pinnast vähemalt 330 cm kõrgusel ja ei tohi seina pinnast üle 150 cm välja ulatuda.

8. Hoone põikläbisõidud tuleb ehitada mitte harvemini kui iga 100 m tagant, nad peavad plaanis olema sirgjoonelised, laiusega vähemalt 400 cm ja kõrgusega vähemalt 425 cm. Kui läbisõit on vähemalt 500 cm lai ja on varustatud kõnniteedega, lubatakse suunata sinna väljapääsud maja trepikodadest ja ruumidest.

IV. Trepid, väljapääsud, liftid

9. Treppide arvu määramisel majas tuleb silmas pidada järgmisi tingimusi:

a) Üldine elamispind korrusel ühe trepikoja kohta ei või olla üle 300 m^2, ja juhul, kui igast korterist pääseb kahele trepile — mitte üle 400 m^2.

b) Kaugus iga korteri väljapääsust kuni lähima trepimarsi ülemise astmeni ei või olla rohkem kui:

tulekindlais majades	— 30 m
pooltulekindlais majades	— 15 „
poolpõlevais majades	— 10 „
põlevais majades	— 8 „

c) Majades kahe kuni viie korrusega (kaasa arvatud) peab iga korter olema varustatud väljapääsuga ühele trepile,

aga majades kuue ja enama korrusega — kahele trepile (pea- ja kõrvaltreppidele).

Märkus: 6—7-korruselistes majades lubatakse väljapääs kortereist ühele trepile tingimusel, et 6. ja 7. korrusel ehitataks ülekäigurõdud ühe sektsiooni kortereist kõrvalasetseva sektsiooni kortereisse.

10. Kortereisse viivad trepid peavad asetsema trepikodades. Viimased ehitatakse mitteköetavatena ahiküttе puhul, aga üldmajalise keskküttesüsteemi juures köetavatena (kui see on nõutav klimaatilistel tingimustel).

Peatrepikodadel peab olema loomulik valgustus, trepi ülemisel podestil peab olema aken.

Märkus: Kahekorruselistes majades on lubatud mitteköetavad trepikojad, samuti välised trepid (kaetud või katmata sõltuvalt klimaatilistest tingimustest).

11. Trepimarsside minimaalne laius ja maksimaalsed lubatavad kalded tuleb võtta tabelis 4 toodud normide järgi.

Tabel 4

Jrk. nr.	Trepimarsside nimetus	Marsside laius (cm)	Marsside kalle
1.	Kortereisse viivate peatreppide marsid:		
	a) 2- ja 3-korruselised majad	120	1 : 1,5
	b) 4- ja 5-korruselised majad	130	1 : 1,75
	c) 6- ja enamakorruselised majad	140	1 : 2
2.	Kortereisse viivate kõrvaltreppide marsid	110	1 : 1,5
	Keldritesse ja poolkeldritesse viivad marsid		
3.	Pööningule viivad marsid	90	1 : 1,5
4.	Kahekorruseliste korterite sisetrepid	90	1 : 1,25

Märkus: Marsside laius loetakse seinapinnast kuni astme otsani (otsanina arvestamata) või trepipeele välisküljeni. Kahe seina vahel olevate marsside laiuseks loetakse seinapindade omavaheline puhas kaugus.

12. Korrustevaheliste treppide podestide laius ei või olla väiksem marsside laiusest. Korteri sissepääsude juures olevad podestid peavad olema marsi laiusest vähemalt 10 cm laiemad.

13. Läbilõigatud podeste ei lubata. Keerdastmeid lubatakse ainult korteri sisetreppide ja pööningutreppide juures. Keerd-

astmete laius peab olema 45 cm kaugusel kitsamast otsast mitte vähem marsi ülejäänud astmete laiusest. Kitsamas otsas peab olema astme laius vähemalt 8 cm.

14. Astmete arv igal marsil ei või olla vähem kui 3 ja rohkem kui 17.

15. Marsside ja podestide kaitsevõrestik peab olema 90 cm kõrge vertikaali mööda, lugedes astme keskkohalt või podesti pinnast käsipuu pealispinnani.

16. Trepi podestide- või marsside-aluse läbikäigu puhas kõrgus (talade alumise pinnani) peab olema vähemalt 200 cm. Korteri sisetreppidel, samuti pööningutele viivate treppide juures ei või see kõrgus olla alla 190 cm.

Korterite ja majade välisuste pinnamõõdud peavad olema vähemalt 200×90 cm, pööningu-ustel vähemalt 160×70 cm.

17. Trepikodadesse ei lubata ladude, klosettide, eluruumide jne. paigutamist.

18. Korterite sisetrepid lubatakse ehitada lahtistena (ilma trepikojata) ja asetada elu- või abiruumide pinnale.

19. Korterist trepile või korteritega majades üldisse koridori viivad uksed peavad avanema sissepoole. Üldisest koridorist väljaviivad uksed peavad avanema väljapoole. Niisuguste koridoride laius ei või olla vähem kui 150 cm.

Trepikodade ja vestibüülide (läbikäikude) välisuksed peavad avanema väljapoole.

20. Igal korteril, mille juurde kuulub individuaalne maatükk, peab olema iseseisev pääs oma maatükile. Seejuures ühekorruselistes majades, samuti kahekorruselistes korterites peab see pääs olema vahetu.

21. Mõlema välise väljapääsu tambuurid peavad olema sügavusega vähemalt 120 cm, üksikute korterite väljapääsude tambuurid aga juhul, kui uksed avanevad erisuundades, vähemalt 70 cm.

22. Kortereisse viivaid treppe võib vahetult ühendada poolkeldrikorrusega juhul, kui viimaseis on majavalitsuse kontor, punane nurk, valgustus-, vesivarustus-, kütte- või gaasivõrkude sisendusruumid, lifti masinaruum jne.

23. Majaelanikke teenindavail poolkeldri- või keldrikorrusele paigutatud majandusruumidel (sööklad, üldduširuumid, puukuurid jne.) võib olla sissekäik kortereisse pääsemiseks ette nähtud trepikojast. Kolme- ja enamakorruselistes majades peab niisugune pääs läbima tulekindla vahekäigu, millel on aken välisseinas ja mis on pooltulekindlate ustega.

24. Katlaruumide, ladude, iseseisvate pesuköökide, töökodade ja prahikogumiskambrite juurde viivatel treppidel peab olema eraldi vahetu sissepääs õuelt. Kui need trepid on paigutatud kortereisse pääsemiseks ettenähtud trepikodade gabariitidesse, peavad nad olema kortereisse viivaist treppidest eraldatud tulekindlate vaheseintega.

Märkus: Need nõuded ei ole kehtivad omaette (üksiku) korteri katlaruumide ja pesuköökide suhtes.

25. Juhul, kui igast korterist on olemas väljapääsud kahele trepile (vaata p. 9 „c"), lubatakse teisel trepil ära jätta punktides 23 ja 24 tähendatud vahekäigud ja eraldi väljapääsud kõikidele ruumidele, välja arvatud keskkatlamajad, kaubalaod ja prahikogumiskambrid.

26. Igal trepikojal peab olema ühendus hooviga vahetult või läbikäigu kaudu. Läbikäigu laius ei või olla väiksem trepimarsi laiusest ja kõrgus mitte vähem kui 200 cm.

27. Igale pööningule või tema tulemüüridega eraldatud osale peab pääsema trepikojast. Nelja- ja enamakorruselistes majades peavad pööningule viivad trepid olema peatreppide pikendusteks kuni pööningu pinnani, seejuures peab pööningule viiv uks olema pooltulekindel. Nelja- ja enamakorruselistes majades peavad sissepääsud pööningule olema ette nähtud igast peatrepikojast.

Kahe- ja kolmekorruselistes majades lubatakse sissepääs pööningule igasse trepikotta asetatud kinniste või äratõstetavate redelite kaudu. Seejuures ehitatakse trepikoja lakke luuk poolpõleva kaanega. Majades, mis tulekindluse astmelt on põlevad, pole luugikaane isoleerimine nõutav.

28. Kolme- või enamakorruseliste majade pööningult või igast pööningu tulemüüridega eraldatud osast peab olema väljapääs katusele läbi katuseakna mõõtudega vähemalt 60×80 cm.

29. Kolme- ja enamakorruseliste majade katusele tuleb ehitada pooltulekindlad kaitsevõred kõrgusega vähemalt 60 cm.

30. Igal kolme- ja enamakorruselisel elumajal peavad olema välised metallist tuletõrjeredelid laiusega vähemalt 60 cm. Tuletõrjeredelid algavad 250 cm kõrguselt maapinnast ja peavad ulatuma katuseni.

Tuletõrjeredelid asetatakse kergesti juurdepääsetavaisse kohtadesse kaugusega mitte üle 100 m üksteisest, lugedes maja perimeetrit mööda, välja arvatud tänavapoolne fassaad. Tuletõrjeredelite asetamine katuse- või fassaadiakende kohale ei ole lubatud. Enam kui seitsmekorruselistes hoonetes tuleb tule-

tõrjeredelile alates 4. korrusest iga korruse järel ehitada vahepealne platvorm.

31. Kuue- või enamakorruselistes majades on liftide ehitamine inimeste jaoks kohustuslik. Ühe lifti poolt teenindatav elamispind ei või olla vähem kui 600 m^2, arvestades seejuures kortereid, mis on kolmandal korrusel ja kõrgemal.

Liftid tuleb paigutada erilistesse kinnistesse või lahtistesse šahtidesse. Šahtid peavad olema piiratud kõigist külgedest ja kogu kõrguses seintega. Šahti seinad ja uksed võivad olla:

a) tulekindlad (tellis, sardbetoon, õõnestellis),

b) pooltulekindlad (traatvõrk, klaas, plekk).

Šahti lagi ja põrand, samuti masinaruumi uks peavad olema tulekindlad või pooltulekindlad.

32. Šahti ülemise osa kõrgus, arvates ülemise korruse trepipodesti kõrgusmärgist kuni šahti lae alumise pinnani, ei või olla vähem kui 380 cm. Kõrgus šahti põhjast kuni lifti esimese sissekäigupodesti kõrgusmärgini peab olema vähemalt 125 cm.

33. Liftimootorite ja -mehhanismide asetamist eluruumide kohale ei lubata.

34. Trepipodestide nende osade laius, millele avanevad lifti uksed, peab olema vähemalt 180 cm, kaasa arvatud šahti ukseniši sügavus.

35. Liftide põhielementide mõõted on toodud tabelis 5.

Tabel 5

Jrk. nr.	Mõõteelementide nimetus	Kabiin	Šaht		Masina-osakond		Trumlite ruum	
			Vastukaal				Vastukaal	
			Kõr-val	Taga	Šahti peal	All	Kõr-val	Taga
1.	Laius	100	160	— / 140	250	270	120	— / 190
2.	Sügavus	100 / 125	115 / 140	— / 160	250	250	200	— / 200
3.	Kõrgus	—	—	—	200	220	180	— / 180

Märkused: 1. Murru kujul antud normides käib murru lugeja kaheinimese lifti kohta, murru nimetaja — kolmeinimese lifti kohta.

2. Juhul, kui šahtid ehitatakse metallsõrestikul võrkkaitsega, tuleb tabelis toodud gabariidid trepikodades ja avad vahelagedes suurendada 10 cm võrra.

V. Vesivarustus

36. Kolme- ja enamakorruselistel elumajadel peab olema sisemine vesivarustus, mis on ühendatud üldise võrguga.

37. Ühe- kuni kahekorruselistel majadel peab olema sisemine, üldise võrguga ühendatud vesivarustus juhul, kui hoonestatav kvartal on piiratud üldkasutatava läbisõiduga, millel on vesivarustusvõrk.

38. Kaheksa- ja enamakorruselistes majades tuleb iga sektsiooni ühes trepikojas ette näha kuivad tuletõrjepüstiktorud, mis on varustatud tuletõrjekraanidega igal podestil ühe korruse tagant, alates teisest korrusest, ja pööningu podestil.

Kuivadel tuletõrjepüstiktorudel peab olema maja soklis või välisukse lähedal trepikojas ühendtoru tuletõrje autopritsi voolikuga ühendamiseks.

Märkus: Muud tingimused tulekaitse vesivarustuse suhtes määratakse kooskõlas — $\frac{\text{СТ}}{\text{НЕКХ РСФСР}}$ 12.

39. Igas majas, millel on vesivarustus, tuleb tänavate ja haljasalade kastmiseks ette näha maja soklis või selle läheduses kastekraanid, mille omavaheline kaugus ei ületa 60 m.

40. Sisemised vesivarustustorud asetatakse kohale katmatuina. Vesivarustustorude asetamist eluruumidesse ei lubata.

VI. Prahijuhtmed

41. Kuue- ja enamakorruselistes elumajades on prahijuhtmete ehitamine kohustuslik, seejuures tuleb silmas pidada:

a) Prahijuhtmeid ei lubata asetada välisseina, samuti elutubade seinte või vaheseinte külge või sisse. Prahijuhtmed peavad olema varustatud ventilatsioonitorudega, mis on prahijuhtmete pikenduseks ja on varustatud deflektoritega.

b) Prahijuhtmete täiteavad võivad paikneda köökides või vahekäikudes, samuti kõrvaltreppide podestidel. 6—7-korruselistes majades lubatakse täiteavad asetada peatreppide podestidele, sel juhul suletakse nad erilistesse laadimiskabiinidesse mõõdetega vähemalt 90×90 cm. Prahijuhtmete torud peavad olema läbimõõduga vähemalt 30 cm ja juhul, kui nad teenindavad mitut korterit ühel korrusel — mitte vähem kui 40 cm.

c) Kambrid, kuhu prahijuhtmed suubuvad, peavad paiknema keldri- või poolkeldrikorrusel. Kogumiskambrite ehita-

mine on ka esimesele korrusele lubatud. Kogumiskambritest peab olema omaette väljapääs hoovi.

d) Kambri puhas kõrgus peab olema vähemalt 180 cm. Kambri pindala peab olema vähemalt 1,0 m^2 juhul, kui see on asetatud keldrikorrusele, ja 2,0 m^2 juhul, kui see on asetatud esimesele korrusele.

e) Kogumiskambrid ja prahijuhtmete torud peavad olema tulekindlad või pooltulekindlad.

VII. Küte

42. Nelja- ja enamakorruselistel elumajadel peab olema üldmajaline keskküttesüsteem.

43. Kolme- ja vähemakorruselised elumajad peavad olema varustatud üldmajalise keskküttesüsteemiga juhul, kui kvartal, kus nad asetsevad, on piiratud soojusvõrku omava tänavaga. Muudel juhtudel on niisugustes majades ahiküte või keskküttesüsteemid üksikute korterite ulatuses lubatud.

44. Kui katlamaja korsten on asetatud majja, ei tohi see oma seintega puutuda elutubadesse, abiruume läbides aga peab sel olema soojusisolatsioon (arvestuse järgi).

45. Ühes korteris lubatakse kahe kõrvutiasetseva ahju või ahju ja pliidi suitsukanalid ühendada üheks kanaliks, mille põiklõige on välja arvutatud. Seejuures tuleb suitsud 70—100 cm kõrguseni eraldada vastava vaheseina ehitamisega või suitsu tõmbeavad paigutada erinevaile kõrgustele.

46. Rauast suitsutorud on lubatud ainult vanniahjude ühendamiseks suitsukanalitega. Niisuguste torude pikkus ei tohi ületada koos vertikaalse osaga 300 cm.

Märkus: Talade asetus ja nende kaugus kanalitest, ahjude kaugus seintest, koldeesised kaitseplekid, suitsu ärajuhtimine ja muud tuletõrje profülaktika reeglid — vt. ГОСТ 2127-43 —*) „Ahiküte. Ahjud suure ja keskmise soojusmahutavusega" lisa 3, „Tuletõrje profülaktika".

VIII. Ventilatsioon

47. Kõrtereis on köökide, köökide-söögitubade ja sanitaarpunktide ventileerimine loomuliku tõmbega ventilatsiooni abil kohustuslik. Seejuures lubatakse köögi ventilatsioonikanali ühendamist sama korteri duši-, vanni- või pesemisruumi venti-

*) Praegu on selles osas kehtiv ГОСТ 4058-48, mis on avaldatud käesolevas kogumikus lk. 169. (Toim. märkus.)

latsioonikanaliga juhul, kui nendesse ruumidesse ei ole paigutatud vesiklosetipott.

48. Korterite ventilatsioonisüsteemi ei või ühendada majas olevate mitteeluruumide ventilatsioonisüsteemiga.

49. Ventilatsioonikanalite ja -šahtide tulekindluse aste peab vastama maja üldisele tulekindluse astmele. Ventilatsioonikambrid on tulekindlad või pooltulekindlad.

50. Õhkkloseti mustuskaevu ventileerimine on kohustuslik lõõri abil, mis asetseb suitsukanali (soovitav köögi pliidi) naabruses.

51. Kõigis korteriruumides ja trepikodades, millel on välisseinas asetsevaid aknaid (või rõduuksi), on kohustuslik õhuakende, avatavate framuugade või muude tuulutamisseadeldiste ehitamine. Seejuures tuleb treppide ülemistel podestidel asetsevaile akendele ette näha ventileerimisseadeldis, mis on podestilt vahetult rakendatav.

IX. Majadevahelised kujad

52. Kujad elumajade pikikülgede vahel ei või olla kitsamad kõrgema maja kõrgusest. Seejuures ei või nimetatud kujad olla kitsamad:

a) 1—2-korruseliste majade juures — tabelis 6 toodud mõõteist;

b) 3- ja enamakorruseliste majade juures — 15 m.

Tabel 6

Tuleohutuskujad (meetrites)

Jrk. nr.	Ühe maja tulekindluse aste	Teise maja tulekindluse aste		
		Tulekindel ja pooltulekindel	Poolpõlev	Põlev
1.	Tulekindel ja pooltulekindel	8	10	10
2.	Poolpõlev	10	12	15
3.	Põlev	10	15	15

53. Elumajade akendeta otsaseinte vahelised kujad ei või olla kitsamad tabelis 7 näidatud mõõteist. Kujad elumajade akendega otsaseinte vahel, samuti ühe maja pikikülje ja teise maja otsaseina vahel ei või olla kitsamad kõrgema maja poolest kõrgusest, seejuures aga mitte kitsamad tabelis 7 toodud mõõteist.

Tabel 7

Tuleohutuskujad (meetrites)

Jrk. nr.	Ühe maja tulekindluse aste	Teise maja tulekindluse aste		
		Tulekindel ja pool-tulekindel	Poolpõlev	Põlev
1.	Tulekindel ja pooltulekindel	5	8	10
2.	Poolpõlev	8	10	12
3.	Põlev	10	12	12

Märkus tabelite 6 ja 7 juurde:

Tabelis 7 toodud vahekaugusi võib 5 meetri võrra vähendada juhul kui üks kõrvutiseisvate majade vastakuti asetsevaist seintest on tulemüür. Puit-sõrestikkonstruktsiooniga või monteeritavaist plaatidest seintega majadele või samuti majadele, mis on kaetud pilpa- või laastukatusega, tuleb tabelis 6 ja 7 toodud tuleohutuskujasid suurendada 30% võrra. Niisuguste majadega hoonestamist tuleb teostada arvestusega, et majad või majadegrupid oleksid paigutatud vaheldumisi kõrgema tulekindluse astmega majadega või eraldatud haljasaladega.

54. 1—2-korruseliste majade juures lubatakse ükskõik missugust vahekaugust elumajade ja mitteköetavate hoonete vahel, samuti mitteköetavate majandushoonete vahel, tingimusel, et ülaltähendatud ehitustegrupi üldine pikkus ja üldine hoonestuspind, kujade pikkus ja pind kaasa arvatud, ei ületaks ühe tulemüürita maja maksimaalset pikkust ja ehituspinda kooskõlas tabeli 3 tingimustega.

Niisuguse ehitustegrupi üldine tulekindlus võetakse grupi kõige väiksema tulekindluse astmega ehituse tulekindluse järgi.

55. Keelatakse akende suunamine maja külge ehitatud majandusehituste katusele juhul, kui viimase katteks on pilpad või laastud.

56. Rõhtpalkidest majadele, mille seinad krohvitakse, määratakse niisamasugused kujad nagu poolpõlevaile.

57. Mitteköetavate juurdeehitustega (esikud, rõdud, majandusruumid jne.) majade üldine tulekindlus määratakse maja köetava osa tulekindluse järgi, seejuures määratakse kujad kindlaks maja väljaulatuvate köetavate või mitteköetavate osade juurest.

58. Tänava ääres paikneva maja kõrgus ei või olla suurem tema fassaadi kaugusest kuni vastasoleva punase jooneni, selle puudumisel aga — vastasoleva ehitusjooneni. Tänava-äärsete majade äärmine kõrgus määratakse kindlaks asula ehitusrajoonist sõltuvalt.

Erinevate laiustega tänavate nurgal paikneva maja kõrgus, mis on määratud laiema tänava järgi, lubatakse mitte rohkem kui maja kahekordse laiuse ulatuses ka maja osale, mis asetseb kitsama tänava ääres.

Maja kõrgust mõõdetakse seejuures maja ääres oleva kõnnitee keskmisest kõrguspunktist karniisi pealispinnani, või juhul, kui majal on enam kui 25% fassaadi ulatuses rinnatist, rinnatise pealispinnani.

Maja üksikuid kõrgendatud osi (tornid jne.) kõrguse määramisel ei arvestata, kui nende pikkus ei ületa 25% fassaadi pikkusest (ülemist korrust mööda).

59. Kvartali kõigile majadele peab olema tagatud tuletõrjemasinate juurdepääs:

a) 4- ja enamakorruselistele majadele — kahest pikiküljest;
b) 3- ja vähemakorruselistele majadele — ühest pikiküljest ja ühest otsast.

Ilupuude asetus majade ülaltähendatud külgede ääres ei tohi takistada tuletõrjemasinate juurdepääsu.

Lisa 1

ELUMAJA KORRUSTE LIIGITUS

1. Korrused jaotatakse sõltuvalt nende asetusest maja juures oleva kõnnitee või sillutise keskmise kõrgusmärgi suhtes:

a) maapealseiks korruseiks,
b) poolkeldrikorruseiks,
c) keldrikorruseiks.

Maapealseks nimetatakse korrust, mille põrand asetseb keskmise kõrgusmärgi kõrgusel või sellest kõrgemal.

Poolkeldrikorruseks nimetatakse korrust, mille põrand asetseb allpool keskmist kõrgusmärki mitte enam kui poole korruse kõrguse võrra.

Keldrikorruseks nimetatakse korrust, mille põrand asetseb allpool keskmist kõrgusmärki rohkem kui poole korruse kõrguse võrra.

2. Keskmine kõrgusmärk määratakse planeeritud maapinna, sillutise või kõnnitee kõrgusmärkide järgi maja nurkade juures.

Tunduva kallakuga maakoha juures määratakse keskmine kõrgusmärk eraldi igale maja tiivale või sektsioonile.

3. Korruse kõrgus loetakse põrandast põrandani.

4. Mansardiks nimetatakse pööningu gabariitidesse asetatud ruumi.

5. Antresoliks nimetatakse vahelaega eraldatud korruse ülemist osa.

6. Mesoniiniks nimetatakse ülemise korruse peal olevat ruumi eraldi katusega, kui ruumi kõrgus on vähem kui all-oleval korrusel ja põrandapind on väiksem tema all olevast korrusest (1—2-korruselistes majades).

Lisa 2

EHITUSMATERJALIDE JA MAJA KONSTRUKTIIVSETE PÕHIELEMENTIDE LIIGITUS TULEKINDLUSE ASTME JÄRGI

A. Ehitusmaterjalid

Tulekindlad

1. Asbest. 2. Asbest-tsementtooted. 3. Tsementbetoonid ja nende tooted. 4. Kips ja kipstooted. 5. Savi ja savi-kiltkivi. 6. Savitooted (katusekivid, ahjupotid, metlah-plaadid), keraamikatooted. 7. Kruus. 8. Sardbetoon ja sardbetoontooted. 9. Õhu- ja hüdrauliline lubi. 10. Räni- ja liivakivid. 11. Keramsiit. 12. Põletatud savitellis (massiiv-, kärg-, poorne), samuti silikaat-, treepel-, savi-treepel ja räbutellised ning kõik tsementliivtelliste liigid. 13. Katuse kiltkivi (looduslik tahvelkivi). 14. Pimskivi, pimskivipuru. 15. Kõik liivaliigid. 16. Mördid (kips-, savi-, lubi- ja tsementmördid). 17. Monier-tüüpi armeeritud klaas. 18. Kipsi, lubja või tsemendi soebetoon mineraaltäidisega (räbubetoon, pimsbetoon jne.) ja kivid nendest.

19. Treepel (infusoorimuld, diatomiit, kiiselguur) ja tooted nendest. 20. Tuff. 21. Räbu. 22. Räbukeraamika. 23. Kivimite ja tellise killustik.

Pooltulekindlad

1. Graniit ja graniittooted. 2. Muldbetoon ja muldplokid (kaasa arvatud põletamata savitellis ja õlgtellis). 3. Paas, marmor ja muud looduslikud kivid, mis tule toimel purunevad. 4. Soebetoontooted ja kivid orgaanilise täidisega. 5. Klaastellised, massiivsed ja õõnsad. 6. Ksüloliit. 7. Kriit. 8. Mineraalvill ja -vatt. 9. Vahtbetoon ja vahtbetoontooted. 10. Teras ja terastooted. 11. Malm ja malmtooted.

Poolpõlevad

1. Savileotises immutatud vilt. 2. Saepuru, segatud kipsi või lubjaga (lupja mitte vähem kui 10%). 3. Roog- ja õlgplaadid, pressitud mineraalsete sideainetega. 4. Linoleum. 5. Orgaliit, immutatud tulekindlate materjalidega. 6. Korkplaadid. 7. Aknaklaas. 8. Fibroliitplaadid.

Põlevad

1. Bituumenmaterjalid (asfaldid, bituumenid, gudroon jt.) 2. Paber, pappmass, kartong jt. 3. Vilt. 4. Puidujäätmed (saepuru, laastud, vill jt.). 5. Roliit. 6. Tükkvilt. 7. Metsamaterjalid. 8. Mastiks ja kleepmass puittsement katuste jaoks. 9. Orgaliit. 10. Takud ja tekstiilitööstuse kraasmed. 11. Katusepergamiin. 12. Ruberoid. 13. Solomiit (õlgplaat).

B. Maja konstruktiivsed põhielemendid

I. Massiivseinad

Tulekindlad

1. Looduslikest tulekindlaist kividest seinad vähemalt 40 cm paksud. 2. Tulekindlaist telliseliikidest (massiiv või õõnes) seinad vähemalt 1tellis paksud. 3. Seinad monoliitbetoonist või massiivplokkidest, mark vähemalt „70", tulekindlal sideainel, paksusega mitte alla 15 cm. 4. Vähemalt pool tellist paksud sarrustatud tellisseinad (tellis põletatud), kaetud mõlemalt

poolt 1,5 cm paksuse tsementkrohvi kihiga või mõne muu niisama vastupidava krohvikihiga. 5. Seinad betoon- või kipskividest, mark vähemalt „40" (massiiv või õõnsad) paksusega mitte alla 20 cm, mõlemalt poolt krohvitud tulekindla krohviga. 6. Kaherealised õõnesseinad tulekindlaist telliseliikidest, kogupaksusega vähemalt 1 tellis, anorgaanilise või poolpõleva täidise või õhuvahega — juhul, kui on ette nähtud ankrud, mis tagavad ridade koostöö. 7. Kaherealised õõnesseinad või õõnsaist betoon- või kipskividest (mark vähemalt „40") kogupaksusega mitte alla 18 cm, anorgaanilise täidise või õhuvahega — juhul, kui on ette nähtud ankrud, mis tagavad ridade koostöö. 8. Pooltulekindlad seinad, kaitstud mõlemalt poolt tulekindla kattega, näiteks vähemalt 2,5 cm paksuse tsementmördi kihiga, vooderdatud silikaat- või põletatud tellistega vähemalt poole tellise paksuselt, või teiste niisama vastupidavate materjalidega.

Pooltulekindlad

1. Looduslikust kivist: a) tulekindlaist liikidest paksusega vähemalt 20 cm ja b) pooltulekindlaist liikidest paksusega vähemalt 30 cm. 2. Tulekindlaist telliseliikidest (täis- või õõnestellised) paksusega vähemalt pool tellist. 3. Pinnasplokkidest (kaasa arvatud põletamata savi- ja õlgtellis) paksusega vähemalt 38 cm. 4. Muldbetoonist, paksusega vähemalt 50 cm. 5. Monoliitbetoonist või massiivplokkidest, mark vähemalt „70" — mitte alla 10 cm paksud, või margiga vähemalt „40" — mitte alla 15 cm paksud. 6. Sarrustatud tellisseinad (tellis põletatud) veerand tellist paksud, kaetud mõlemalt poolt tsement- või lubjakrohviga. 7. Betoon- või kipskividest (massiiv või õõnsaist) margiga vähemalt „40", paksus mitte alla 20 cm. 8. Kaherealised õõnesseinad tulekindlaist telliseliikidest kogupaksusega pool tellist, pooltulekindla või tulekindla täidisega või õhuvahega juhul, kui on ette nähtud ankrud, mis tagavad ridade koostöö. 9. Kaherealised õõnesseinad või õõnsaist betoon- või kipskividest (mark vähemalt „40") kogupaksusega 12 cm, pooltulekindla või tulekindla täidise või õhuvahega juhul, kui on ette nähtud ankrud, mis tagavad ridade koostöö.

Poolpõlevad

1. Põlevad seinad üleni krohvitud mõlemalt poolt lubjakrohviga või vooderdatud tulekindlate või pooltulekindlate

materjalidega, mille vuugid on tihedalt liidetud või kaetud (näiteks savist põletatud massiivtellistega paksuses vähemalt veerand tellist, laotud lubja-, tsement- või kipsmördile, pealekleebitavate asbestšiferplaatidega jne.) 2. Haopõimega saviseinad, tambitud saviseinad ja turlukseinad, määritud mõlemalt poolt 2 cm paksuse savimördiga, millele on lisatud kiudaineid.

Põlevad

Seinad põlevaist materjalidest, süttimise eest kaitsmata.

II. Sõrestikseinad

Tulekindlad

1. Metallsõrestikuga, mis on kaitstud tulekindlate materjalide või betoonikihiga, mille paksus peab olema vähemalt: kvarts- või graniitliiva või kruusa kasutamisel — 2,5 cm, teiste kergete täidiste kasutamisel — 5 cm (näit. tuff, kõrgahjuräbu, katlaräbu jne.). Sõrestiku täitematerjal peab olema tulekindel. 2. Sardbetoonist sõrestikuga, mille põiklõike kõige väiksem mõõt on 20 cm ja sõrestiku täitematerjal on tulekindel.

Pooltulekindlad

1. Kaitsmata metallsõrestikuga ja tulekindla või pooltulekindla sõrestiku täitematerjaliga. 2. Sardbetoonist sõrestikuga, mille põiklõike kõige väiksem mõõt on 20 cm ja sõrestiku täitematerjal pooltulekindel.

Poolpõlevad

Põleva sõrestikuga, mõlemalt poolt lubjakrohviga kaitstud või tulekindlate materjalidega vooderdatud, mille vuugid on tihedalt liidetud või kaetud. Sõrestiku täitematerjal poolpõlev.

Põlevad

Süttimise eest kaitsmata puitsõrestikuga.

III. Eraldiseisvad toed

Tulekindlad

1. Tulekindlaist looduslikest kiviliikidest, põiklõike väikseima mõõduga 50 cm. 2. Tellise tulekindlaist liikidest, põiklõike väikseima mõõduga $1^1/_2$ tellist. 3. Monoliitbetoonist, mark vähemalt „90", või massiivseist betoonplokkidest, mark vähemalt „70", põiklõike väikseima mõõduga 20 cm. 4. Monoliit- või monteeritavast sardbetoonist, mark vähemalt „90", põiklõike väikseima mõõduga 15 cm. 5. Metallist, tulekindla kaitsekihiga. 6. Sarrustatud tellissambad längus armatuuriga, põiklõike väikseim servamõõt üks tellis, kaetud tulekindla krohviga.

Pooltulekindlad

1. Tulekindlaist looduslikest kiviliikidest põiklõike väikseima mõõduga 40 cm. 2. Monoliitbetoonist, mark vähemalt „75", või massiivseist betoon- või kipsplokkidest, mark vähemalt „40", põiklõike väikseima mõõduga 20 cm. Monoliitsest või monteeritavast sardbetoonist, mark vähemalt „90", põiklõike väikseima mõõduga 10 cm. 4. Metallist, ilma tulekindla kaitseta. 5. Põletatud või silikaattellisest, põiklõike väikseima servamõõduga 1 tellis.

Poolpõlevad

Põlevad massiivpostid, mis on igast küljest kaitstud süttimise eest.

Põlevad

Põlevad massiivpostid.

IV. Vaheseinad ja kaitsevõred

Tulekindlad

1. Tulekindlaist telliseliikidest, paksusega vähemalt veerand tellist, tulekindla krohviga mõlemal külgpinnal. 2. Monoliitbetoonist, mark vähemalt „90", paksus mitte alla 8 cm. 3. Monoliitsest sardbetoonist, mark vähemalt „90", paksus

mitte alla 8 cm. 4. Betoon- või kipskividest (õõnsad või massiiv) või pooltulekindla materjaliga armeeritud plaatidest, mark vähemalt „40", paksus mitte alla 10 cm, vuugid mördiga tihedalt liidetud või kaetud. 5. Keraamilistest plaatidest ja kividest (õõnsaist või massiivseist) tsement-, kips- või segamördil, paksusega vähemalt 8 cm, vuugid mördiga tihedalt liidetud või kaetud. 6. Sarrustatud tellisest (tellis põletatud), paksusega 1/4 tellist, tulekindla krohviga mõlemal küljel.

Pooltulekindlad

1. Pinnasplokkidest (kaasa arvatud põletamata savi- ja õlgtellised), paksusega vähemalt 25 cm. 2. Vaheseintetüübid, mis on näidatud tulekindlate grupis, kuid ei vasta minimaalseile mõõteile või on krohvimata. 3. Metallvaheseinad, klaasitud hariliku klaasiga. 4. Võred metallraamidest, klaasitud või metallvõrguga, pooltulekindlal paneelil kõrgusega vähemalt 1 m.

Poolpõlevad

1. Põlevad vaheseinad, kas massiivsed või poolpõleva täidisega, mõlemalt poolt üleni krohvitud tuldtõkestava krohviga või vooderdatud poolpõlevate materjalidega, mille vuugid tihedalt liidetud või kaetud (näiteks pealekleebitud asbestšiferiga jne.). 2. Klaasitud puitraamidest kaitsevõred või puitraamid metallvõrguga poolpõleval paneelil kõrgusega vähemalt 1 m.

Põlevad

1. Süttimise eest kaitsmata puitvaheseinad. 2. Süttimise eest kaitsmata puidust sõrestikvaheseinad poolpõleva täitematerjaliga.

V. Korruste ja pööningu tasased vahelaed

Tulekindlad

1. Sardbetoonist monoliitsed või monteeritavad plaadid paksusega 6 cm ja rohkem. 2. Sardbetoon- või tulekindla krohviga kaitstud metalltalad ja tulekindla taladevahelise täite-

konstruktsiooniga, näiteks sardbetoonplaatidega, paksusega 6 cm ja rohkem. 3. Valatud armeeritud kipsist või kipsplaatidest, paksusega vähemalt 10 cm, vuugid mördiga tihedalt liidetud või kaetud. 4. Šlakkbetoon- ja kipsplokkidest (massiivseist või õõnsaist), mark vähemalt „70", paksusega mitte alla 15 cm. 5. Keraamilistest kividest või plaatidest, kogupaksusega vähemalt 10 cm. 6. Sarrustatud tellisplaatidest, paksusega vähemalt pool tellist.

Pooltulekindlad

Sardbetoon- või metalltalade ja pooltulekindla täidisega metallist emataladel, kaitstud 2,5 cm paksuse tsementkrohviga või võrdselt tulekindla üldise kattekihiga.

Poolpõlevad

Puitemataladele toetuvate põlevate talade ja tiheda taladevahelise täitematerjaliga või poolpõleva puistega puidust muldlael, kogu alumine pind kaetud tuldtõkestava krohviga või sellega võrdselt vastupidava üldise kattega.

Põlevad

Puittalade ja poolpõleva taladevahelise täitematerjaliga, alumine pind süttimise eest kaitsmata.

VI. Korruste ja pööningu võlvvahelaed

Tulekindlad

1. Tulekindlaist looduslikest kiviliikidest, paksusega vähemalt 40 cm. 2. Tulekindlaist telliseliikidest, paksusega vähemalt üks tellis. 3. Monoliitbetoonist (tsement- või šlakkbetoon) või massiivseist või õõnsaist betoonplokkidest, mark mitte alla „70", paksusega vähemalt 15 cm. 4. Monoliit-sardbetoonist, mark mitte alla „90", paksusega mitte vähem kui 10 cm. 5. Keraamilisist õõnsaist plokkidest (mitte üle kahe õõnsuskambri vertikaallõikes), kohale asetatud tsementmördil.

Pooltulekindlad

1. Tulekindlaist looduslikest kiviliikidest (peale paekivi), paksusega vähemalt 20 cm, ja pooltulekindlaist liikidest, paksusega vähemalt 30 cm. 2. Tulekindlaist telliseliikidest paksusega vähemalt $^1/_2$ tellist. 3. Põletatud savitellisest, paksusega vähemalt $^1/_4$ tellist juhul, kui on ette nähtud samast tellisest

ribid paksusega vähemalt 1/2 tellist, maksimaalne kaugus ribide vahel 1,5 m. 4. Monoliitbetoonist, mark mitte alla „70", paksusega mitte vähem kui 8 cm. 5. Monoliitbetoonist, mark mitte alla „90", paksusega vähemalt 6 cm.

VII. Lagi-katused (pööninguta hooneile)

Tulekindlad

1. Tulekindel kate kaetud rull-katusematerjaliga, mis kaitstud vähemalt 4 cm paksuse jämeda liiva-, kruusa- või šlakikihiga või liiva- või mördikihile asetatud tulekindlaist materjalidest plaatidega, kogupaksuses vähemalt 4 cm. 2. Pooltulekindel kate, kaitstud alt ja pealt tulekindla krohviga või sellele võrdselt vastupidava materjaliga.

Pooltulekindlad

Pooltulekindel kate kaetud rull-katusematerjaliga, mis kaitstud vähemalt 2,5 cm paksuse jämeda liiva-, kruusa- või šlakikihiga või liiva- või mördikihile asetatud tulekindlaist materjalidest plaatidega kogupaksuses vähemalt 2,5 cm.

Poolpõlevad

Poolpõlev kate kaetud rull-katusematerjaliga, mis kaitstud vähemalt 2,5 cm paksuse jämeda liiva-, kruusa- või šlakikihiga või vähemalt 5 cm paksuse pinnasekihiga.

Põlevad

Süttimise eest kaitsmata põlevast materjalist.

VIII. Katusekatted

Tulekindlad

1. Põletatud või tsementkatusekividest. 2. Kiltkivikatted looduslikust šiferist.

Pooltulekindlad

1. Metallist. 2. Asbest-šiferist. 3. Lainelisest või lamedast eterniidist.

Poolpõlevad

1. Savitatud õlgedest. 2. Savitatud roost. 3. Mineraalpuistega rull-katusematerjalist (soomustatud ruberoid).

Põlevad

1. Laudadest. 2. Pilbastest. 3. Sindlitest. 4. Ilma mineraalpuisteta rull-katusematerjalist. 5. Tõrvapapist, lattidel.

IX. Trepid

Tulekindlad

Trepid, mille kõik kandvad osad (längtalad, podestitalad ja astmed) on tulekindlast materjalist, aga kaitsevõred pooltulekindlast materjalist.

Pooltulekindlad

Trepid, mille kõik kandvad osad (längtalad, podestitalad, astmed) on pooltulekindlast ja tulekindlast materjalist, aga kaitsevõred pooltulekindlast materjalist.

Poolpõlevad

Trepid, mille kõik elemendid või osa kandvaist elementidest (längtalad, podestitalad ja astmed) on põlevast materjalist, kusjuures marsid ja podestid on alt kaitstud süttimise eest.

Põlevad

Trepid, mille kõik elemendid või osa kandvaist elementidest (längtalad, podestitalad, astmed) on põlevast, süttimise eest kaitsmata materjalist.

Märkused: 1. Elementide nimetatud mõõted on minimaalsed vastava tulekindlusastme kohta.

2. Konstruktiivsete elementide küllaldase kaitse juures kõrgete temperatuuride mõju vastu tulikahju tingimustes, nende tulekindluse aste suurendatakse: pooltulekindlail elementidel — kuni tulekindlateni, põlevail — kuni poolpõlevateni

B. Täiendavaid juhendeid

1. Küllaldaseks kaitseks loetakse:

a) Pooltulekindlaile elementidele — näiteks vooderdis tulekindlaist telliseliikidest, paksusega ½ tellist, vooderdis õõnsaist või massiivseist keraamilistest plaatidest või kombinatsioon plaatidest betooniga, paksusega 5 cm, vooderdis massiivseist kipsplaatidest, paksusega 5 cm, tulekindlad krohvid, kips- ja lubjakrohvid metallvõrgul, paksusega 5 cm, tsementkrohvid, paksusega 3 cm jne.

b) Põlevaile elementidele — näiteks immutamine tuldtõkestava materjaliga, mille iga vastavais tingimustes on kindlustatud vähemalt 10 aastaks tingimusel, et teostataks regulaarselt perioodilist immutamist.

Tuldtõkestavad krohvid: tsement-, kips- ja lubjakrohvid paksusega 2 cm, asbestkrohvid võrgul — paksusega 1 cm, vooderdamine kipsplaatidega paksusega 3 cm, vooderdamine eterniidiga, kui vuugid tihedalt liidetakse või kaetakse jne.

2. Sõrestikseinte tulekindla või pooltulekindla täidise paksus peab moodustama vähemalt $^3/_4$ vastavast tulekindla või pooltulekindla seina paksusest, mis on samast materjalist.

3. Poolpõlevais ja põlevais vahelaekonstruktsioonides on õhuvahe krohvlae ja muldlae vahel ning puiste ja puhta põranda vahel lubatud.

4. Täide loetakse tulekindlaks juhul, kui ta on ehitatud näiteks monteeritud sardbetoonplaatidest, mark mitte alla „70", paksusega 6 cm, või põletatud savi- või silikaattelliseist, paksusega veerand tellist, betoonkividest, paksusega 9 cm, massiivseist kipsplokkidest, paksusega 6 cm, õõnsaist või massiivseist keraamilistest plaatidest, paksusega 6 cm jne.

Täide loetakse pooltulekindlaks, kui tema paksus moodustab $^3/_4$ tulekindla täite kohta nõutud paksusest.

5. Juhul, kui on olemas pööninguruum, määratakse katuse üldine tulekindluse aste katusekatte tulekindluse astme põhjal, sõltumatult kandekonstruktsioonist.

6. Tulemüür peab kujutama enesest avadeta, tulekindlat seina, mis lõikab vertikaalselt läbi kõik hoone elemendid, toetub vundamendile ja omab vastupidavust, mis säilib ka pärast ühel pool tulemüüri asetsevate hooneosade purunemist.

7. Poolpõleva ja põleva katusekatte puhul peab tulemüür ületama katust 0,7 m, pooltulekindla ja tulekindla katusekatte puhul — 0,4 m.

8. Põlevate ja poolpõlevate välisseintega majades peab tulemüür seinte välispinnast, samuti karniisidest, katuseräästaist jne. vähemalt 0,4 m välja ulatuma.

9. Äärmise vajaduse korral lubatakse sisemistesse tulemüüridesse avade ehitamine tingimusel, et avad suletakse tulekindlate ustega. Niisuguste avade üldpind ei või ületada 20% tulemüüri pinnast.

10. Mitmesuguse kõrgusega hoonet läbilõikavais tulekindlais ja pooltulekindlais välisseintes lubatakse ehitada aknad seinte kõrgendatud osadesse juhul, kui madalama hooneosa katus on tulekindel.

Akende suunamine pooltulekindlaile katuseile on lubatud. Seejuures peab aknalaud olema katusest vähemalt 3 m kõrgusel. Aknaid poolpõlevaile ja põlevaile katuseile suunata on keelatud.

Kehtestatud

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu juures asuva Arhitektuuri Komitee poolt 1. maist 1945. a.

TEHNILISI TINGIMUSI MASSILISELT EHITATAVATE TSIVIILHOONETE PROJEKTEERIMISEKS

I. Üldosa

1. Käesolevad tehnilised tingimused on kõigis NSV Liidu rajoonides kohustuslikud koolide, lasteaedade ning -sõimede, profülaktiliste raviasutuste, administratiivasutuste, ühiskondlike sööklate ja kaubanduslike ettevõtete uute mitte üle neljakorruseliste hoonete projekteerimisel.

„Tehnilised tingimused" on nimetatud hoonete projekteerimisnormide lahutamatuks osaks.

2. Purustatud hoonete taastamisel või olemasolevate hoonete rekonstrueerimisel on käesolevatest tehnilistest tingimustest kõrvalekaldumine võimalik ainult projekti kinnitava asutuse loaga.

3. Liiduvabariigi RKN-i ja Moskva, Leningradi ning Kiievi linna töörahva saadikute nõukogu juures asuvad arhitektuurivalitsused võivad kõnealuste tehniliste tingimuste huvides välja anda instruktsioone, mis arvestavad kohalikke erinevusi. Instruktsioonid tuleb kooskõlastada NSV Liidu RKN-i juures asuva Arhitektuuri Komiteega.

II. Hoonete liigitus tulekindluse astmete järgi

4. Tulekindluse astmest, s. o. tulikahju korral tule ja vee mõjule vastupanust sõltuvalt jagatakse hooned tulekindlaiks, pooltulekindlaiks, poolpõlevaiks ja põlevaiks.

5. Hoonete põhiliste konstruktsiooniosade tulekindluse aste, mis võimaldab hoonet kanda ühte või teise tulekindluse astmesse, peab vastama tabelis 1 näidatud nõudeile.

Tabel 1

Jrk. nr.	Hoone põhiliste konstruktsiooniosade nimetus	Hoone osade tulekindluse väikseim aste			
		Tulekindlad	Pooltulekindlad	Poolpõlevad	Põlevad
1.	Seinad	tulekindlad	pooltulekindlad	poolpõlevad	põlevad
2.	Eraldiseisvad toed . . .	„	„	„	„
3.	Korruste ja pööningu vahelaed	pooltulekindlad	poolpõlevad	„	„
4.	Keldrikorruse laed . .	tulekindlad	pooltulekindlad	pooltulekindlad	poolpõlevad
5.	Trepikodade vahelaed	„	„	poolpõlevad	põlevad
6.	Trepid	„	„	„	„
7.	Vaheseinad	poolpõlevad	poolpõlevad	„	„
8.	Katusekate	pooltulekindel (puitroovitus ja -sarikad)	pooltulekindel (puitroovitus ja -sarikad)	põlev	„

Märkused:

1. Poolpõlevaid ja põlevaid hooneid lubatakse püstitada mitte üle kahe maapealse korruse.

2. Trepikojast õue viivail käikudel ning vestibüüli seintel ja lagedel peab trepikoja seinte ja lagedega olema ühesugune tulekindluse aste.

Kahekorruselistes pooltulekindlates hoonetes võivad vestibüüli laed olla poolpõlevad.

3. Katla- ja kütuseruumide laed peavad olema igal juhul tulekindlad või pooltulekindlad.

4. Neljakorruselises hoones peab viimase korruse lagi olema tulekindel.

5. Kõik puitosad katusekorruse ruumides peavad olema kaetud lihtsamate tuldtõkestavate katetega.

6. Koolide, lasteaedade ning -sõimede, haiglate ja sünnitusmajade kohta on kehtivad järgmised kitsendused:

a) põlevad ja poolpõlevad hooned lubatakse:
koolidele mahutavusega mitte üle 400 õpilase,
lasteaedadele „ „ „ 75 lapse (3 gruppi),
lastesõimedele „ „ „ 66 lapse (3 gruppi),
haiglatele ja
sünnitusmajadele „ „ „ 50 voodikoha;
b) puit-sõrestikseinad on lubatud ainult ühekorruseliste hoonete püstitamisel;
c) katuse katteks ei ole lubatud kasutada laaste, pilpaid, sindleid;
d) põlevais hooneis peavad keldrilaed olema pooltulekindlad;
e) pooltulekindlais hooneis peavad eraldiseisvad kandepostid olema tulekindlad;
f) põlevate ja poolpõlevate vaheseinte kasutamine õhuvahedega või põleva täidisega (saepuru, turvas jm.) ei ole lubatud;
g) katusekorrused lasteaedades ning -sõimedes, haiglates ja sünnitusmajades ei ole lubatud.

III. Hoonete ülimad mõõted ja hoonetevahelised kujad

7. Hoonete ülim pikkus ja ehituspind määratakse tabeli 2 järgi.

Tabel 2

Hoone ülimad mõõted		Hoone tulekindluse aste				
		Tulekindel ja pooltulekindel, 1, 2, 3 ja 4 korrust	Poolpõlev		Põlev	
			1 korrus	2 korrust	1 korrus	2 korrust
Hoone ülim pikkus (m)	Tulemüüriga	piiramatu	140	100	100	80
	Ilma tulemüürita	90	70	50	50	40
Hoone ülim ehituspind (m^2)	Tulemüüriga	piiramatu	2800	2000	2000	1600
	Ilma tulemüürita	1800	1400	1000	1000	800

Märkused:

1. Hoone pikkuse ja ehituspinna arvutamisel verandat ei arvestata.
2. Tulemüüridega hoonetes ei tohi vahemaa tulemüüride vahel ületada vastava tulekindluse astmega ilma tulemüürita hoone ülimat pikkust.

3. Tulemüüriks loetakse tulekindel avadeta sein, mis on püstitatud kogu hoone kõrguses ja ületab katust 0,40 m.

Põlevate ja poolpõlevate seintega hoonete tulemüür peab seinte välispinnast kui ka karniisist 25 cm ette ulatuma.

Tulemüüril peab olema vajalik vastupidavus ka pärast seda, kui temaga ühelt poolt külgnev hooneosa hävib tules.

Ukseavade ehitamine, mis on varustatud isesulguva pooltulekindla uksega, on tulemüüri lubatud, kuid mitte üle ühe ava korruse kohta.

4. Keerulise kujuga hoone põhiplaanis peab iga tulemüüridega eraldatud osa mahtuma ristkülikusse, mille pind ja pikkus ei ületa tulemüürita hoone jaoks tabelis 2 lubatud piire.

8. Tuleohu eest kaitsvad kujad projekteeritava ja naaberhoonete vahel ei või olla väiksemad kui on näidatud tabelis 3.

Tabel 3

Jrk. nr.	Hoone tulekindluse aste	Kuja naaberhooneni (m)		
		Tulekindla ja pooltulekindla	poolpõleva	põleva
1.	Tulekindel või pooltulekindel	8	10	10
2.	Poolpõlev	10	12	15
3.	Põlev	10	15	15

Märkused:

1. Kujasid projekteeritava hoone ja selle juurde kuuluvate majandushoonete vahel lubatakse vähendada tabelis 3 näidatuist kuni 25%.

2. Tuleohutuskujad maal paiknevate koolide, lasteaedade ning -sõimede, haiglate, sünnitusmajade ja naaberhoonete vahel ei või olla alla 20 m.

3. Rõht- ja püstpalkseintega hooneil, mis krohvitakse aasta peale ehituse valmimist, on kehtivad poolpõlevate hoonete kujad.

4. Verandaga (terassidega) hoonete jaoks määratakse kujad veranda (terassi) tulekindluse astme järgi.

9. Hoone põikläbisõidud peavad plaanis olema sirgjoonelised, laiusega mitte alla 400 cm ja kõrgusega mitte alla 425 cm.

10. Rippuvad hooneosad, nagu palkonid, ärklid jne. peavad asetsema vähemalt 300 cm kõnniteest kõrgemal ja ei või seinapinnast välja ulatuda üle 150 cm.

IV. Väljapääsud ja trepid

11. Väljapääse hoonest (arvesse võtmata eriväljapääsu-uksi eluruumidest) peab olema vähemalt kaks.

12. Välisuste kogulaius määratakse arvestusega 100 cm iga hoones asuva 100 inimese kohta.

13. Väljapääsud vestibüülidest, trepikodadest kui ka eluruumidest ehitatakse tuulekojaga.

Lasteaedades ja -sõimedes on sunduslikud kahekordsed tuulekojad (kolme uksega). Lõunarajoonides on vastavalt kohalikele tingimustele tuulekodadeta väljapääsud lubatud.

14. Kaugus iga ruumi uksest (välja arvatud teenindavate ruumide, s. o. käimlate, pesemisruumide jne.) kuni lähima välisukseni või lähima trepikoja ukseni ei või ületada tabelis 4 näidatud kaugust.

Tabel 4

Jrk. nr.	Hoonete nimetus	Ülim. kaugus ruumi uksest kuni välisukseni või trepikoja lähima ukseni (m)		
		Tulekindlas või pooltulekindlas hoones	Poolpõlevas hoones	Põlevas hoones
1.	Lasteaiad ja -sõimed, haiglad, sünnitusmajad . .	20	15	12
2.	Muud hooned	30	25	18

15. Trepikojast peab pääsema välisukse juurde kas otsekohe või vestibüüli kaudu.

16. Evakueerimiseks kasutatavad välis- ja siseuksed peavad avanema väljapääsu suunas.

17. Treppe peab olema hoones vähemalt kaks. Kahekorruselistes hoonetes lubatakse ehitada üksainus trepp, kui teisel korrusel on varuväljapääs palkoni kaudu tuletõrjeredelile. Siia hulka ei kuulu aga haiglad, sünnitusmajad ja lastesõimed 132 ja enama kohaga, koolid 400 ja üle selle õpilastega, samuti lastesõimed, lasteaiad ja koolid, mis asuvad poolpõlevate ja põlevate konstruktsioonidega hooneis.

18. Evakueerimiseks ettenähtud treppide marsside üldlaius määratakse kõigil korruseil (peale esimese) asuvate inimeste arvu järgi, järgmise arvutuse põhjal:

kuni 150 inimest — mitte alla 120 cm
„ 200 „ — „ „ 160 „

kuni 300 inimest — mitte alla 200 cm.
„ 400 „ — „ „ 240 „
„ 500 „ — „ „ 280 „
„ 600 „ — „ „ 320 „

Märkused:

1. Trepimarsside üldlaius vahepealse inimeste arvu puhul tehakse kindlaks interpoolimise teel.

2. Evakueerimisel kasutatavate treppide hulka arvatakse ka need trepid, mis ei vii viimaste ülemiste korrusteni.

3. Trepimarsi laiuseks loetakse vahemaa seinast astme lõpuni (arvesse võtmata astme otsanina), või trepipeele välispinnani.

4. Põhiliste treppide marsside laius koolimajades ja ambulatooriumides peab olema vähemalt 140 cm, haiglates ja sünnitusmajades vähemalt 160 cm.

5. Treppidel, mis viivad ruumidesse, kuhu on ette nähtud varjendite ehitamine, tuleb marsi laius määrata samadel alustel, nagu evakueerimiseks ettenähtud treppidel, ja see ei või olla alla 120 cm.

19. Kõrvalruumidesse viivate trepimarsside laius võetakse 100 cm, pööningule viivatel treppidel mitte alla 90 cm.

20. Astmete projekteerimise mõõted võetakse:
a) põhilistel treppidel 15 × 30 cm,
b) teenindustreppidel 16,5 × 29 cm,
c) treppidel katla- ja laoruumidesse 17,3 × 26 cm.

21. Pöördastmete ehitamine põhitreppidel ei ole lubatud.

22. Astmete arv trepimarsis ei või olla alla 3 ja ületada 17.

23. Trepipodestid peavad olema vähemalt trepimarsi laiused. Trepipodestid, millele väljuvad uksed ruumidest, peavad olema laiad vähemalt 140 cm (välja arvatud podestid katla- ja laoruumide ning pööningu ees).

24. Trepikäsipuude kõrgus astmete ja podesti kohal peab olema 90 cm, arvates astme keskpaigast käsipuu ülemise pinnani.

25. Läbipääsu kõrgus trepipodestide ja -marsside all ei või olla alla 220 cm, läbipääs keldrisse peab olema vähemalt 200 cm ja pööninguuks vähemalt 160 cm kõrge.

26. Panipaiku, eluruume, käimlaid ja ventilatsioonikanaleid ei ole lubatud ehitada trepikodadesse. Trepikoja siseseintesse ei ole lubatud teha aknaavasid.

27. Pööningul või tulemüüriga eraldatud pööninguosal peab olema sissepääs trepikojast.

Kolme- ja neljakorruselises hoones peab pööningutrepp

olema peatrepi jätkuks; pööninguuks peab olema pooltulekindel.

Ühe- ja kahekorruselises hoones võib pööningule pääsemiseks olla kindel puit- või metallredel, vähemalt 60 cm lai.

Kahekorruselises hoones püstitatakse redel trepikotta ja pääs pööningule toimub poolpõleva luugi kaudu (põlevast materjalist hoones võib olla luuk samuti põlevast materjalist).

Ühekorruselises hoones võib redeli üles seada kas hoones eneses või väljaspool hoonet. Viimasel juhul toimub pääs pööningule katuseakna või viilus asetseva akna kaudu.

28. Pööningult või tulemüüriga eraldatud pööninguosast peab olema väljapääs katusele vähemalt ühe katuseakna kaudu, mille mõõted on vähemalt 60×80 cm.

29. Katlaruumi, kütteainete laoruumi ja pesuköögi viival trepil peab olema omaette juurdepääs otse õuelt. Kui see trepp, olles tulekindlas või pooltulekindlas hoones, asetseb üldises trepikojas, siis tuleb ta eraldada viimasest tulekindlate vaheseintega ja tal peab olema iseseisev väljapääs õuele.

30. Kolme- ja neljakorruselises hoones, pikkusega kuni 100 m, peab olema üks tuletõrjeredel. Üle 100 m pika hoone puhul tuleb tuletõrjeredelid üles seada vähemalt iga 100 m tagant.

V. Hoone konstruktsioonid

A. Alusmüürid

31. Alusmüüri rajamise sügavus tuleb võtta vastavalt NSV Liidu Ehituse Rahvakomissariaadi instruktsioonile „И-96-44", kandes kivihooned, vaatamata nende korruste arvule, tsiviilkapitaalehituste lahtrisse ja puuhooned tsiviil-vähekorruseliste ehituste lahtrisse.

32. Väikese rajamissügavusega alusmüürid (ülalpool külmumispiiri) soovitatakse teha lintmüürina.

33. Tsiviilehitusi puust postidele või pakkudele rajada ei ole lubatud, välja arvatud haopõimega savist, tambitud savist, turluk- ja puistetäidisega sõrestikseintega ehitusi.

B. Seinad

34. Seinte materjal tuleb valida vastavalt kohalikele oludele, hoone otstarbele ja korruste arvule.

35. Saviplokke, haopõimega savi, tambitud savi, puistetäidisega sõrestikke jne. on lubatud seinte materjaliks kasutada

ainult erandjuhtudel (teissuguse seinamaterjali puudumisel) ühekorruseliste tsiviilehituste jaoks mahuga mitte üle 1500 m^3.

Märkused:

1. Ei ole lubatud tarvitada sõrestikseinte täidiseks põlevaid aineid (saepuru, turvas jne.).

2. Ühiskondlike toitlustusasutuste ja toiduladude püstitamise juures tuleb hoiduda puitsõrestikseinte kasutamisest, sest need pakuvad häid pesitsemisvõimalusi närijatele.

36. Poolkeldrikorruste ja keldrikorruste seinad tuleb teha kivimaterjalist.

C. Laed

37. Puidust vahelaed ja viimase korruse lagi tuleb projekteerida prussidest taladega vähemalt 8 cm paksuses. Puidust sõrestikehitustes on laudadest talade tarvitamine vähemalt 5 cm paksuses lubatud.

38. Kõlaisolatsiooni suurendamiseks tuleb puidust vahelaed teha muldlagedena. Puit-sõrestikehitustes lubatakse teha vahelagi ilma muldlaeta laudvooderdusega alt.

39. Otstarbekamaks puitmaterjali standardpikkuste ärakasutamiseks on soovitav puittaladega kaetavate põhiliste ruumide kattepikkus võtta alljärgnevast:

a) 4,0 kuni 4,2 m — puittalad pikkuses 4,5 m
b) 4,5 „ 4,7 „ — „ „ 5,0 „
c) 5,0 „ 5,2 „ — „ „ 5,5 „
d) 5,5 „ 5,7 „ — „ „ 6,0 „
e) 6,0 „ 6,2 „ — „ „ 6,5 „

40. Arvestades suurte põiklõigetega talade defitsiitsust, ei tule kasutada talasid, mille põiklõige ületaks 22×10. Erandjuhtudel (näit. koolimajades, kus on laiad ruumid) on lubatud tarvitada talasid mõõtudes 24 × 8 ja 24 × 10 cm.

41. Pesemisruumides ja käimlates kahe istmelaua või pesemislaua puhul võib põrandas kasutada puittalasid, tehes puhta põranda alla vett isoleerivad katted.

42. Pesemisruumides ja käimlates, kus istmelaudade ja pesulaudade arv ületab kahte, duši- ja vanniruumides, nõudepesuruumides, pesuköökides ja teistes niisketes ruumides kui ka poollahtistes kaarkodades ei ole lubatud teha põrandaid puittaladele, samuti ei ole lubatud teha puidust lagesid pesuköökidele.

43. Ruumidel, kuhu kavatsetakse ehitada varjendeid, peavad laed olema ehitatud vastavalt 2. kategooria varjendite projekteerimise normidele ja tehnilistele tingimustele.

D. Põrandad

44. Põhitüübina on soovitatav kasutada puitpõrandaid, laudade laiusega mitte üle 12 cm.

45. Korruste vahelae puidust põrand tuleb panna alustaladele. Puitsõrestikehitustes lubatakse korruste põrandad teha ilma alustaladeta.

46. Esimese korruse puidust põrand (keldri puudumise puhul) on soovitatav teha kivist postikestele asetatud alustalade peale. Põranda soojuspidavuse saavutamiseks tuleb hoone välisseinte sisepoolsele küljele ehitada soojendustäidis.

47. Käimlates ja pesuruumides, kus istmelaudade või pesulaudade arv ületab kahte, duširuumides, vannitubades, nõudepesemisruumides, pesuköökides ja teistes niisketes ruumides, samuti ka lahtistes kaarkodades, suurtes köökides ja nende ettevalmistamisruumides, vestibüülides ja suuremaarvulise tarvitajaskonnaga garderoobides peavad olema tsement- või plaatpõrandad.

48. Niisketes või märgades ruumides peab põranda all olema isolatsioonikiht ning veekindel 15 cm kõrgune põrandaliist. Nende ruumide põrandapind peab olema 2 cm võrra madalam teistest temaga ühenduses olevate ruumide põrandapinnast.

49. Esindusruumides, nagu: koolide aulades, suurtes söögisaalides jne. on soovitatav teha parkettpõrandad.

50. Suuremate sanitaarnõuetega ruumide, nagu: operatsiooni-, sünnitus-, manipulatsiooni-, sidumis- jne. ruumide põrandad on soovitatav teha metlahtahvlikestest või katta linoleumiga.

E. Katused

51. Katuste katmismaterjalideks on soovitatav kasutada:
a) kivist ehitustel: eterniiti, šiferit, lainelisi asbestplaate, katusekive ja kleepmassiga liimitud rullmaterjale;
b) puidust ehitustel: eterniiti, šiferit, lainelisi asbestplaate, katusekive, kleepmassiga liimitud rullmaterjale, õhemaid laudu, laaste, sindleid, soome pilpaid (välja arvatud p. 6 tähendatud erandid).

52. Nii puidust kui ka kivist ehitustel on lubatud puitkarniisid.

53. Kolme- ja neljakorruseliste hoonete katustel peavad olema pooltulekindlad kaitsed, kõrgusega mitte alla 60 cm.

54. Pööningu valgustamiseks ja tuulutamiseks, samuti ka väljapääsuks katusele peavad pööningul olema aknad, vahekaugusega mitte üle 30 m üksteisest ja mitte vähem kui 2 akent iga pööningu või selle tulemüüriga eraldatud osa kohta; igas tulemüüriga eraldatud osas peab üks aken olema lahtikäiv, mille kaudu võib pööningult katusele pääseda (vt. p. 28).

55. Katuse konstruktsioon ja pööningule asetatud sanitaartehnilised seadmed ei tohi takistada juurdepääsu ühtegi pööningu osasse.

F. Katusekorrused (mansardid)

56. Katusekorruse seinad tehakse puithooneis samas konstruktsioonis, milles on ehitatud hoone põhiseinad.

Kivihooneis on lubatud katusekorrust pööninguruumist eraldavad seinad ehitada puidust, kuid mõlemalt poolt krohvituna.

57. Katusekorruse laed ehitatakse rõhtloodses osas pööningu lagede tüüpi, kallakosas aga segatüüpi (katus-lagi). Lagede soojastuskihi asetamine on lubatud vooderduslaudade peale.

G. Trepid

58. Pooltulekindlad ja tulekindlad trepid tuleb teha raudbetoon-astmetega, kehtiva ГОСТ-i järgi. Astmete ja podestide kandjaks on soovitatav kasutada terastalasid.

59. Poolpõlevad trepid ehitatakse puidust, kusjuures trepimarsid ja podestid peavad altpoolt olema laudadega vooderdatud ja krohvitud.

H. Aknad ja uksed

60. Aknad ja uksed ehitatakse kehtiva ГОСТ-i järgi.

61. Põranda ja aknalaua pealmise pinna vahe ei tohi olla alla 85 cm, võimlemissaalides — 180 kuni 220 cm.

62. Akna ülemise ääre ja lae vahekaugus koolide õpperuumides, samuti ka haiglate ruumides ei või olla üle 50 cm.

63. Igas ruumis (välja arvatud õhkkäimlad) peavad akendel olema avatavad framuugad või õhuaknad. Koolihoonete õpperuumides, lasteaedade ja -sõimede rühmatubades, haiglate ravimisruumides — avatavate framuugade või õhuakende pind ei või olla alla 1% nende ruumide põrandapinnast.

Lastesõimede rühmatubades ja haiglate palatites peavad fra-muugad olema varustatud kinniste külgosadega, mille abil sissevoolav õhk juhitakse ruumide ülemistesse õhukihtidesse.

I. Vaheseinad

64. Vaheseinad on soovitatav teha mitmesugustest tahvelmaterjalidest või puidust (laud-) kilpidest.

65. Vaheseinad, mis eraldavad koolide õpperuume, haigla palateid, arstikabinette jne., haiglate ja ambulatooriumide ruume, peavad olema kõrge heliisolatsiooniga.

66. Niiskete ruumide vaheseinad on soovitatav teha tellis-kivist $^1/_2$ kivi paksuses, sarrustatud tellistega — $^1/_4$ kivi paksuses või räbubetoonist (šlakkbetoon).

67. Vaheseinte ja vahelagede konstruktsioon peab kindlustama ruumide eraldamise ka põrandaalustes osades.

J. Palkonid ja ärklid

68. Palkonid kiviseintega hoonetes peavad olema tulekindlate või pooltulekindlate kandekonstruktsioonide, põrandate ja kaitsevõredega.

Puitseintega hoonete palkonid tehakse ka puidust.

69. Palkonite kaitsevõred peavad olema vähemalt 90 cm kõrged.

70. Palkoni alumisel pinnal oleva krohvi rikete vältimiseks on soovitav palkoni puhaspõranda alla teha veekindel isolatsioonikiht.

71. Kiviseintega hoonetes peavad ärklite tugialused olema tulekindla või pooltulekindla konstruktsiooniga.

72. Ärklite seinad peavad olema samast materjalist, millest on ehitatud hoone põhiseinad, või teistest, tulekindluse suhtes samaväärtuslikest materjalidest ning samade soojustehniliste omadustega.

K. Ruumide sisemine viimistlus

73. Kivi- ja puit-sõrestikehitustega majades peavad kõik seinad, vaheseinad ja laed ruumides olema krohvitud või kaetud kuivade viimistlusmaterjalidega.

Raiutud või prussidest seintega puitmajades võivad seinad ja laed olla krohvimata, välja arvatud lasteaedade, -sõimede, haiglate, sünnitusmajade ja ambulatoorsete asutuste hooned, kus krohvimine on sunduslik.

Märkus: Kuivi viimistlusmaterjale ei ole lubatud tarvitada lasteaedade, -sõimede, haiglate, sünnitusmajade ja ambulatoorsete asutuste hoonete juures.

74. Lasteaedade, -sõimede, haiglate, sünnitusmajade ja ambulatoorsete asutuste põhiruumides, koolide koridorides ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete tootmisruumides peavad paneelid olema värvitud veekindla värviga, mitte alla 150 cm kõrguseni.

75. Haiglate ja ambulatooriumide vanni-, duši-, operatsiooni-, sünnitus-, sidumis-, manipulatsiooni- jne. ruumides, samuti ka suurtes köökides on soovitatav seinad või paneelid vooderdada siledate glasuuritud keraamika- või klaastahvlitega.

76. Õppe-, laste- ja haiglaruumide seinte värvus peab olema heledatooniline.

VI. Küte ja ventilatsioon

A. Ahiküte

77. Ahiküte on lubatud ehitada kõigis tsiviilehitustes, mille kõrgus ei ületa 3 korrust, kuid lasteaedade, -sõimede, haiglate, sünnitusmajade ja ambulatoorsete asutuste hooneis — kõrgusega mitte üle 2 korruse.

Märkus: Haiglates ja sünnitusmajades on ahiküte lubatud voodite arvuga mitte üle 50, nakkushaiglates aga voodite arvuga mitte üle 10.

78. Kahekorruselistes hoonetes võivad ahjud olla ehitatud igal korrusel, küttekoldega samuti igal korrusel, või kahekordsed koldega esimesel korrusel.

79. Ahjude tüübid, nende ehitusviis ja tuletõrje profülaktika peavad vastama kehtivaile normidele.

80. Ahjud peavad olema kas krohvitud, kaetud ahjupottidega või ümbritsetud plekk-kestaga. Kui ahjude kõrgus on üle 200 cm, tuleb need viia kuni laeni.

81. On keelatud ahjusuudme ehitamine koolide klassi- või laboratooriumiruumidesse, lasteaedade ja -sõimede rühmatubadesse, haiglate ja sünnitusmajade palatite, operatsiooni-, sidumis- jne. ruumidesse ning trepikodadesse.

B. Õhkküte

82. Õhkküte (tule- või muusüsteemiline) on lubatud ehitada koolide, ühiskondliku toitlustamise, kaubandusvõrgu ja administratiivasutuste hooneis, mille kõrgus ei ületa 3 korrust.

83. Värske õhu juurdevool kalorifeeri lisaks retsirkuleerivale õhule on kohustuslik.

C. Vesi- ja aurkeskküte

84. Kõigis tsiviilehitustes, mille kõrgus on üle 3 korruse, ja lasteaedade, -sõimede, haiglate, sünnitusmajade ja ambulatoorsete asutuste hoonetes, mille kõrgus on üle 2 korruse, on keskkütte ehitamine kohustuslik.

85. Vesikeskkütte süsteem on lubatud ehitada igat liiki tsiviilehitustes.

Aurkeskkütte süsteemi, välja arvatud massiivseadeldistega süsteem (paneeli- jms. küte) ei ole lubatud ehitada koolide, lasteaedade, lastesõimede, haiglate, sünnitusmajade ja ambulatoorsete asutuste hooneisse.

86. Haiglate, sünnitusmajade ja ambulatoorsete asutuste hooneis tuleb kasutada vesikeskkütte süsteemi vähemalt ühe reguleerimiskraaniga igas toas.

Teistes tsiviilehitustes võib kasutada kas kraanidega või kraanideta süsteemi.

87. Keskkütte projekteerimine peab olema kooskõlas kehtivate normidega.

88. Katlaruumi korstna paiknemisel hoone sisemuses peab arvestatama korstna soojuskiirgust ja tarviduse korral ette nägema soojusisolatsiooni abinõud.

D. Ventilatsioon

89. Ühekorruselistes hoonetes, välja arvatud haiglad ja ühiskondliku toitlustamise hooned paigutuskohtade arvuga alla 100, on lubatud ruumide õhustamine õhuakende ja framuugade kaudu, kusjuures väljatõmbe-ventilatsioon lõõride või šahtide kaudu tuleb ehitada ainult sanitaarpunktides, laboratooriumides ja köögi pliidikummide alt.

90. Haiglate ja ühiskondliku toitlustamise hooneis, kus paigutuskohtade arv on üle 100, samuti ka kahe- ja enamakorruselistes hoonetes peab väljatõmbe-ventilatsioon olema ehitatud igasse ruumi. Värske õhu juurdevool toimub õhuakende ja framuugade kaudu.

91. Keskkütte puhul on soojendatud õhuga juurdevooluventilatsioon kohustuslik rajoonides, kus aasta vältel rohkem kui 30 ööpäeva jooksul on keskmine ööpäeva temperatuur —15° ja alla selle, ja nimelt järgmistes ruumides:

a) haiglate palatites, operatsiooni-, füsioteraapia- ja röntgeni- ning kõrge õhuniiskusega ruumides (sanitaar-läbilaskeruumid, pesukojad jne.);
b) vestibüülides ja sööklate söögisaalides, kus paigutuskohtade arv on 200 ja rohkem;
c) teenindamisruumides, kus eritub lehkavaid aineid.

92. Ventilatsiooni projekteerimine peab olema kooskõlas kehtivate normidega.

VII. Vesivarustus ja mustuse ning roiskvee eemaldamine

93. Vesivarustuse ja kanalisatsiooni ehitamine on kohustuslik kõigis kahekorruselistest kõrgemates hoonetes, samuti allpoolloeteldud tsiviilhoonetes:

a) koolihooned	õpilaste arvu puhul	560	ja rohkem
b) lasteaiad	laste „ „	75	„ „
c) lastesõimed	laste „ „	66	„ „
d) haiglad ja sünnitusmajad	voodite arvuga	50	„ „
e) sööklad, paigutuskohtade	arvuga	50	„ „

94. Kui punktis 93 loeteldud hoonete läheduses puudub väline vesivarustusvõrk, tuleb vesivarustus teha kaevude või puuraukude kaudu, arvestatult kas ainult ühe hoone või hoonete rühma jaoks.

Vesivarustuse allika valik peab olema kooskõlastatud riikliku sanitaarinspektsiooni kohalike organitega.

95. Kui punktis 93 tähendatud hoonete lähedal puudub väline kanalisatsioonivõrk, eemaldatakse roiskvesi kohaliku kanalisatsiooni kaudu. Selle ehitus peab olema kooskõlastatud riikliku sanitaarinspektsiooni kohalike organitega.

96. Hoonetesse, kus puudub kanalisatsioon, ei ole lubatud sisse tuua ka vesivarustuse torustikku.

97. Vesivarustuse ja kanalisatsiooni projekteerimine peab olema kooskõlas kehtivate normidega.

98. Ühe- ja kahekorruselistesse hoonetesse, kus puuduvad vesivarustus ja kanalisatsioon, tuleb ehitada õhkkäimlad (lasteaia hoonetesse, kus laste arv ei ületa 50, lastesõime hoonetesse — laste arvuga mitte üle 44, samuti eluruumide jaoks tsiviilehitustes võib ehitada turbapurukäimlad).

Õhk- või turbapurukäimlate projekteerimisel tuleb silmas pidada edaspidist ümberehituse võimalust kanalisatsioonikäimlateks.

99. Rühmitatud õhkkäimlad võivad olla kuni 4 istekohaga. Õhkkäimla peab olema asetatud hoone välisseina äärde, eelistatavalt juurdeehitusse väljapoole hoone põhimisi piirjooni. Õhkkäimla peab olema teistest ruumidest eraldatud köetava vahekäiguga ning valgustatud otseselt akna kaudu.

Kahe korrusega hooneis peavad kummagi korruse õhkkäimlail olema eraldi mustuskaevud.

VIII. Elektriseadeldis

100. Elektervalgustuse sisseseadmine on kohustuslik, kui ehituste rajoonis on olemas elektrivarustuse allikad.

101. Hooneis, mille maht ületab 10 000 m^3, peab elektrivoolu sisendus- ja keskjaotuskoha jaoks olema eraldatud eriruum, kuhu sissepääs on võimaldatud ainult teenindavale personalile. Ruumi mõõted määratakse kindlaks elektriseadmete projektis.

Hooneis, mille maht on alla 10 000 m^3, on lubatud elektrivoolu sisendus- ja keskjaotuskoha paigutamine seinale, ustega nišši või raudkappi.

Hooneis, mille maht on alla 1000 m^3, on elektrivoolu sisendus- ja keskjaotuskoha asetamine lubatud lahtiselt seinale, kuid sisenduskoht ei tohi põrandast olla madalamal kui 250 cm.

102. Peamagistraal-liinid peavad asetsema ruumides, kuhu on igal ajal vaba juurdepääs, ning projekteeritama kas krohvialustena või metalltorudes või -karpides.

103. Elektriseadeldise projekteerimisel tuleb juhtmestiku, aparaatide ning abinõude asetamisel kinni pidada juhendeist, mis on kokkuvõetult esitatud Ehituse Rahvakomissariaadi ja Elektrijaamade Rahvakomissariaadi poolt 1944. a. väljaantud „Tööstusettevõtete elektriseadeldiste ehitamise eeskirjades".

104. Lasteaedade ja -sõimede ruumides, kus lapsed alatiselt asuvad, on soovitav ette näha süvendatud tüüpi või erilistes nišides paiknevad lülitid ja seinakontaktid, asetusega vähemalt 200 cm põrandast.

105. Kõigis ruumides, kus üheaegselt võib viibida üle 50 inimese, samuti ruumides, mille kaudu toimub inimeste evakueerimine (koridorid, trepid, vestibüülid), tuleb ette näha avariivalgustus, mida normaaltingimustes kasutatakse valvevalgustusena.

Haiglate palatites ja lasteaedade ning -sõimede magamis-

tubades tuleb uste kohale seada valvevalgustus, mis on ühendatud avariivalgustusvõrguga.

106. Avariivalgustusvõrk, samuti varjendite valgustusvõrk tuleb projekteerida iseseisvate liinidena, mis on ühendatud otse sisenduskoha juures. Avariivalgustuse käitlemine peab olema tsentraliseeritud.

107. Pööningul olevate ventilaatorite elektrimootorite käitamine tuleb koondada trepi podestile pööningu sissekäigu juures.

IX. Gaasivarustus.

108. Juhul, kui hoone püstitatakse krundile, mille piiri lähedal asetseb gaasivõrk, on soovitav see hoone varustada ka gaasiseadeldisega.

109. Ruumid, kuhu paigutatakse gaasiaparaadid, tuleb uste kaudu kindlustada värske õhu juurdevooluga. Selleks ehitatakse ustesse õhustusvõred või jäetakse uste alla vähemalt 3 cm kõrgused avad.

110. Ruumide uksed, kus asetsevad gaasiahjud, peavad avanema väljapoole.

111. Gaasiahjudelt peab ehitama eriharutoru väljatõmbelõõri; see lõõr ei tohi olla ühendatud teiste lõõridega. Gaasi väljatõmbelõõrid peavad täiel määral vastama ahju suitsulõõri ehitamise tingimustele.

Ühe väljatõmbelõõri peale ei ole lubatud paigutada gaasiaparaate rohkem kui üks.

Gaasiahjude ja suitsulõõride vahekaugus ei tohi olla üle 3 meetri.

112. Gaasipliitidele ei tarvitse teha ühendust väljatõmbetoruga. Seesuguste pliitidega varustatud ruumid tuleb aga varustada väljatõmbe-ventilatsiooniga.

113. Gaasipliidid ei tohi puitseintele ja -vaheseintele olla lähemal kui:

poolpõlevate seinte ja vaheseinte puhul — 10 cm,
põlevate „ „ „ „ — 25 cm.

114. Gaasivõrgu ehitus peab olema kooskõlas nende tehniliste eritingimustega, mis on kehtivad selles linnas, kuhu hoone püstitatakse.

Hoone elementide liigitust tulekindlusastmesse tuleb vaadata OCT 90015-39 lisas nr. 2.

Lisa 2

HOONE KORRUSTE LIIGITUS

1. Sõltuvalt korruse asendist liigitatakse korrused võrreldu na hoonega külgneva kõnnitee või sillutise keskmise kõrguspunktiga — maapealseiks, poolkeldri- või keldrikorrusteks:

a) maapealseks nimetatakse seesugust korrust, mille põrandapind asetseb hoonega külgneva kõnnitee või sillutise keskmise kõrguspunktiga ühel tasemel või sellest kõrgemal;

b) poolkeldrikorruseks nimetatakse seesugust korrust, mille põrandapind asetseb hoonega külgneva kõnnitee või sillutise kõrguspunktist madalamal, kuid mitte rohkem kui poole korruse kõrguse võrra;

c) keldrikorruseks nimetatakse seesugust korrust, mille põrandapind asetseb hoonega külgneva kõnnitee või sillutise keskmisest kõrguspunktist madalamal rohkem kui poole korruse kõrguse võrra.

2. Korruse kõrgust loetakse põrandast põrandani.

3. Katusekorruseks (mansardkorruseks) nimetatakse ruumi, mis asetseb pööningu gabariidi sees.

4. Antresoliks nimetatakse vahelaega eraldatud korruse ülemist osa.

5. Mesoniiniks (poolkorruseks) nimetatakse ruumi, mis asetseb ülemise korruse peal ja omab iseseisvat katust, kui ruumi kõrgus on vähem kui alloleval korrusel ja põrandapind on väiksem tema all olevast korrusest.

6. Hoone korruste arvu loetakse maapealsete korruste arvu järgi, kusjuures katusekorrust (mansardkorrust) ei arvestata. Eraldi üleskerkivaid hooneosi (tornid, kõrgendatud fassaadiosad jne.) korrustena ei arvestata, kui nende pikkus ei ületa 25 % fassaadi pikkusest.

Lisa 3

TEHNILIS-MAJANDUSLIKE NÄITAJATE, RUUMIDE PINNA JA NENDE VALGUSTAMISE MÄÄRA ARVUTAMISE MEETODID

1. Massiliselt ehitatavate tsiviilhoonete projektides peavad olema järgmised tehnilis-majanduslikud näitajad:

a) hoone põhimaht (kubatuur),

b) hoone täiendav maht,

c) hoone üldmaht,

d) antud hoone maht ühele mahutavusühikule (1 õpilase, 1 lapse jne. kohta),
e) hoonestuse üldpind.

2. Hoone põhimaht hõlmab kõiki hoone köetavaid osi ja määratakse kindlaks:

a) maapealses osas — hoone esimese korruse pindala (horisontaal-lõige sokli pealt) korrutatud kõrgusega, mis arvestatakse hoonega külgneva kõnnitee või sillutise keskmisest kõrguspunktist kuni pööningupõranda täidise pealmise pinnani;
b) poolkeldri- või keldrikorruste osas — tähendatud korruste pindala (horisontaal-lõige läbi sokli) korrutatud kõrgusega, mis arvestatakse hoonega külgneva kõnnitee või sillutise keskmisest kõrguspunktist kuni poolkeldri- või keldrikorruste puhaspõranda kõrguspunktini;
c) katuse- (mansard-) korruse osas — tema horisontaallõike pindala põranda kõrguses korrutatud keskmise kõrgusega puhaspõranda kõrguspunktist kuni katusekorruse lae täidise pealmise pinnani.

Märkused: 1. Kui hoones on taandatud või ülerippuvad osad, määratakse hoone põhimaht iga korruse mahu eraldi väljaarvestamisega ja seejärel kõigi mahtude liitmisega.

2. Hoone põhimahu hulka kuulub lahtiste kaarkodade, samuti hoonet läbivate kaetud läbikäikude ja läbisõitude, mille laius on kuni 400 cm ja kõrgus kuni üks korrus, maht.

3. Hoone täiendav maht hõlmab lahtiste ja kinniste kütmata ruumide (verandad, juurdeehitused, välistrepid, portikused jms.) mahtu, samuti keldri või poolkeldri selle osa mahtu, milles asuvad kütmata ruumid (katlaruumid, kütuselaod jne.). Täiendav maht arvutatakse analoogiliselt hoone põhimahule, kuid korrutatakse järgmiste ümberarvutuse koefitsientidega:

a) kütmata ja eraldamata poolkeldri või keldri osad — 0,6-ga;
b) klaasitud verandad, juurdeehitused ja välistrepid — 0,5-ga;
d) klaasimata verandad ja portikused — 0,3-ga.

4. Hoone üldmahuks arvatakse hoone põhi- ja täiendava mahu summa.

Märkus: Pilastrite ja välisuste esiste astmete mahtu üldmahu hulka ei arvata.

5. Antud hoone maht ühe mahutavusühiku kohta saadakse hoone üldmahu jagamisel hoone kogu mahutavusühikute arvuga.

6. Hoonestuse üldpind arvutatakse hoone välisperimeetri järgi kõnnitee või sillutise tasapinnal.

7. Ruumide põrandapinnad arvutatakse puhtalt seinast seinani, välja arvates ahjude, korstnate ja ventilatsioonikanalite all oleva pinna, kuid sisse jättes köögipliitide, vanniahjude, boilerite jms. seadiste all oleva pinna.

Seinakappide aluspind arvatakse nende ruumide põrandapinna hulka, kuhu need kapid avanevad.

Üle 190 cm kõrguste orvade (nišši) ja ärklite pind arvatakse nende ruumide põrandapinna hulka, mille juurde nad kuuluvad.

8. Ruumide valgustatavus arvatakse akende pinna suhtena põrandapinnast.

Akende pind arvutatakse aknaavade välimiste mõõdete järgi välja arvamata lenge ja prusse.

Verandadele ja lahtistele kaarkodadele väljuvate akende pind võetakse arvesse korrutatult koefitsiendiga „K", olenevalt veranda või kaarkoja klaasimisest ja sügavusest.

Veranda või kaarkoja sügavus (meetrites) (kaugus maja seinast veranda välisseinani)	Koefitsient „K"	
	Klaasimata verandad või kaarkojad	Klaasitud verandad
2,0	0,85	0,35
3,0	0,75	0,30
4,0	0,60	0,25
5,0	0,50	0,20

Märkus: Veranda ja kaarkoja vahepealsete sügavuste juures leitakse koefitsient „K" interpoolimise teel.

★

Projekteerijad ja ehitajad! Kasutage rohkem tulekindlaid ehitusmaterjale ehituste tuleohutuse suurendamiseks.

NSVL	RIIKLIK ÜLELIIDULINE STANDARD	ГОСТ 2691—44
Üleliiduline Standardide Komitee NSV Liidu RKN-i juures	KUNSTIFILMIDE KINOTEATRID ISESEISVAIS HOONEIS Projekteerimisnormid	Ehitus № 23

Sisse kantud NSV Liidu RKN-i juures asuva Kinematograafia Komitee poolt	Kinnitatud Üleliidulise Standardide Komitee poolt 5. XI 1944. a.	Kehtestatud 15. XI 1944. a.

Käesolev standard hõlmab iseseisvaisse hooneisse ehitatavaid uusi kinoteatreid, kus demonstreeritakse süttivaile lintidele (nitrotselluloos) kopeeritud kunstifilme.

Märkus: Spetsiaalsed kinoteatrid lastele projekteeritakse erinormide kohaselt.

I. Üldjuhendeid

1. Määratakse kindlaks järgmised tüübid ja mõõted kinoteatreile:

Tabel 1

Kinoteatri tüüp	Vaatekohtade arv ühes saalis	Üldine vaatekohtade arv kinoteatris
Ühesaaliline	200	200
„	300	300
„	400	400
„	500	500
„	600	600
Kahesaaliline	300	600
„	400	800
„	500	1000
Kolmesaaliline	400	1200

Märkused: 1. Tabelis näidatud vaatekohtade arvust lubatakse kõrvalekaldumisi ± 5%.

2. Üle 600 vaatekohaga ühesaaliliste kinoteatrite projekteerimine on lubatud NSV Liidu RKN-i juures asuva Kinematograafia Komitee poolt kinnitatava individuaalse plaanülesandena.

2. Kinoteatrile eraldataval krundil peavad olema:

a) haljasalad ja teerajad üldpinnaga vähemalt 15% krundipinnast (seanssi ootavaile kodanikele suvel väljas viibimiseks);

b) majandusõu ja läbisõidud;

c) platsid — sissetulijaile (hoone sissekäikude ees) ja väljujaile (hoone väljapääsude ees), arvestades vähemalt 0,12 m^2 ühele vaatekohale ühesaalilises kinoteatris (kahe- või kolmesaalilistes kinoteatrites — ühe saali ühele vaatekohale);

d) plats transformaatori kioski ja katlamaja jaoks, kui need asetatakse väljapoole kinoteatri hoonet;

e) plats oma elektrijaamale (kui selle ehitamine osutub vajalikuks).

Märkus: Elektrijaama hoone peab asetsema kinoteatrist vähemalt 15 m kaugusel.

3. Kinoteatri alla eraldatud krunti võib 200 vaatekohaga kinoteatrite puhul hoonestada kuni 25% ja 300 või enama vaatekohaga kinoteatrite puhul kuni 40%.

4. Kinoteatreid püstitatakse kas varjendeiks kõlblike ruumidega või ilma nendeta.

Sääraste ruumide vajaduse kinoteatreis määrab igal üksikul juhul SARK-i kohalik õhukaitseorgan.

5. Kinoteatri projekti põhiliseks majanduslikkuse näitarvuks on hoone kantmeetrite arv ühele vaatekohale.

Eritüüpi ja erimõõdetega kinohoonete kubatuuri normid, samuti kubatuuri arvutamise meetodid määratakse NSV Liidu RKN-i juures asuva Kinematograafia Komitee poolt.

II. Kinoteatri ruumid

6. Kinoteatri ruumide koosseis ja mõõted (ruutmeetrites) määratakse järgmised (vt. tabel 2):

Tabel 2

Jrk. nr.	Ruumide nimetused	Kinoteatri tüüp: Ühesaalilised, vaatekohtade arvuga 200	300	400	500	600	Kahesaalilised, vaatekohtade arvuga 300×2	400×2	500×2	Kolmesaalilised, vaatekohtade arvuga 400×3	Lubatavad kõrvalekaldumised %-ides	Märkused
1.	Vaatesaal, ühes estraadi ja rõduga, mitte rohkem	170	255	340	425	510	510	680	850	1020	—	
2.	Kõrvalruumid külastajaile											
	a) Kassa- ja sissepääsuvestibüülid	30	40	50	60	70	50	65	75	75	±10	Kassa- ja sissepääsuvestibüülid ühendatakse üheks ruumiks. 800 ja enama istekohaga kinoteatreis, mis püstitatakse rahvarikkaile magistraalidele hoonestuse punasele joonele, lubatakse lahutada kassa- ja sissepääsuvestibüüle, suurendades nende üldist pinda kuni 20% võrreldes käesolevas tabelis näidatuga. Kassaruumide pinnad on arvatud vestibüüli pinnasse, arvestades 1,5 m² ühe kassaava kohta
	b) fuajee	145	215	290	360	435	260	345	435	380	±10	Kassaavade arv: 200 vaatekohaga kinoteatreis — 1 300—400 vaatekohaga kinoteatreis — 2 500—600 vaatekohaga kinoteatreis — 3 800, 1000, 1200 vaatekohaga kinoteatreis — 4 Fuajeesse tuleb ette näha einelaualett vahetu ühendusega einelaualatu. Fuajeesse ehitatava estraadi pind peab olema 7—8% fuajee pinnast, kuid vähemalt 20 m² ja mitte üle 30 m².
	c) ladu puhveti juures	—	5	10	10	10	10	10	10	10	±10	Estraadiga peab olema ühenduses tuba artistidele ja muusikariistade hoidmiseks.
	d) suitsetamisruum	—	20	25	30	35	20	25	30	30	±10	—
	e) käimlad (meestele ja naistele)	15	20	25	30	30	20	25	30	25	±10	Suitsetamisruum ei või olla läbikäidav ega vahetus ühenduses vaatesaaliga. Suitsetamisruum ja alltähendatud elektrijaama-, akumulaatori-, happe-, plakati- ja laoruumid võivad paikneda keldri- või poolkeldrikorrusel.
	Kokku:	190	300	400	490	580	360	470	580	520	±10	—

Tabel 2 (järg)

Jrk. nr.	Ruumide nimetused	Kinoteatri tüüp: Ühesaalilised, vaatekohtade arvuga 200	300	400	500	600	Kahesaalilised, vaatekohtade arvuga 300×2	400×2	500×2	Kolmesaalilised vaatekohtade arvuga 400×3	Lubatavad kõrvalekaldumised %	Märkused
3.	Kinoaparaadiruumid											
	a) kinoprojektoriruum	18	24	24	24	24	24×2	24×2	24×2	24×3	±10	200 vaatekohaga kinoteatreis nähakse ette kahe projektori ja suurema mahutavusega kinoteatreis kolme projektori ülesseadmise võimalus projektsiooniruumi.
	b) kerimisruum	5	5	5	5	5	10	10	10	15	±10	Pindade normides nähakse ette kerimisruumi ehitamine iga projektoriruumi juurde. Mitmesaalilisse kinoteatrisse projekteeritava ühendatud kerimisruumi pind peab olema: kahesaalilises kinoteatris 8 m², ja kolmesaalilises 10 m², kummaski lubatud kõrvalekaldumisega ±10%.
	c) elektrijaamaruum	8	8	18	18	18	22	22	22	28	±10	Elektrijaamaruumi paigutatakse jõuallikas kinoseadeldise varustamiseks elektrivooluga, elektrienergia jaotustahvel ja hädavalgustust toitvate akumulaatorite tahvel. Projektoriruumi ülesseadmiseks lubatud erijõuallika puhul vähendatakse elektrijaamaruumi pinda ühesaalilistes kinoteatrites 4 m²-le, kahesaalilistes — 8 m²-le ja kolmesaalilistes 12 m²-le. 200 vaatekohaga kinoteatreis võidakse jaotustahvel paigutada ükskõik millise teenistusruumi suletavasse nišši, välja arvatud projektori-, või kerimisruumid (vt. samuti märkus p. 2-d juurde).
	d) kõrvalruum kinomehaanikuile	—	4	6	6	6	8	8	8	10	±10	—
	e) käimla kinomehaanikuile	—	2	2	2	2	2	2	2	2	±20	Käimla ehitamine kinomehaanikuile ei ole kohustuslik.
	f) kinoaparaadiruumi tambuur	4	5	5	5	5	8	8	8	8	±20	—
	Kokku:	35	48	60	60	60	98	98	98	135	±10	

Tabel 2 (järg)

Jrk. nr.	Ruumide nimetused	Kinoteatri tüüp: Ühesaalilised, vaatekohtade arvuga 200	300	400	500	600	Kahesaalilised, vaatekohtade arvuga 300×2	400×2	500×2	Kolmesaalilised vaatekohtade arvuga 400×3	Lubatavad kõrvalekaldumised %	Märkused
4.	Ruumid elektrotehnilisteks otstarveteks											
	a) akumulaatoriruum	—	10	10	10	10	10	10	12	15	—	Akumulaatoriruumi normid on keskmised — neid tuleb täpsustada sõltuvalt akumulaatorite arvust ja tüübist (vt. samuti märkus p. 2-d juurde)
	b) happeruum	—	4	4	4	4	4	4	4	4	±10	Happeruum peab külgnema akumulaatoriruumiga. Kui akumulaatori- või happeruumist pääseb publiku evakuatsioonikäikudele, siis nähakse ette 5 m² pinnaga tambuur (vt. samuti märkus p. 2-d juurde).
	Kokku:	—	14	14	14	14	14	14	16	19	±10	
5.	Administratiiv-majandusruumid											
	a) kontor	10	11	11	15	16	17	18	20	25	±10	—
	b) administratsioonituba	—	—	—	10	10	10	10	10	12	±10	500 ja enama vaatekohaga kinoteatreis lubatakse direktorile eraldi ruum — administratiivmajandusruumide üldpinna piirides.
	c) teenistujate-tuba	—	—	—	10	10	13	13	13	17	±10	—
	d) tuba artistidele ja muusikariistade hoidmiseks (fuajee juures)	—	10	10	12	12	12	12	12	12	±10	—
	e) plakatiruum	—	—	—	20	20	30	30	30	30	±10	Vt. märkus p. 2-d juurde.
	f) majanduslaod	10	15	15	15	15	20	20	20	25	±10	
	g) katla- ja pumbaruum	40	42	44	51	60	65	70	70	75	—	Normid on keskmised — täpsustatakse tehnilise projektiga, mistõttu lubatud kõrvalekaldumisi ei fikseerita. 200 vaatekohaga kinoteatris kalorifeerse kütte puhul katlaruumi ei nõuta. Sel juhul tuleb ette näha kalorifeeriruum — pinnaga 9 m².
	h) kütteainete-ladu	15	20	20	25	25	28	30	30	35	—	
	i) ventilatsioonikamber	—	27	28	35	40	45	47	53	57	—	
	j) kütjaruum	—	8	8	8	8	8	8	8	8	±10	Kütjale tuleb ette näha väline või sisemine käimla.
	Kokku:	75	133	136	201	216	248	258	266	296	±10	
	Kõik kokku mitte üle	470	750	950	1190	1380	1230	1520	1810	1990	—	

A. Vaatesaal

7. Vaatesaal peab rahuldama järgmisi nõudeid:

Tabel 3

Tähistus joonisel nr. 1.	Mõõdete nimetused	Mõõted
	VAATESAAL	
A	Pikkus	mitte üle 30 m
B	Laius	—
C	Kõrgus	mitte alla 3,5 m
A×B	Põrandapind (kaasa arvatud estraad ja rõdu)	mitte üle 0,85 m^2 ühele vaatekohale
A×B×C	Sisekubatuur	4,5 kuni 6 m^3 ühele vaatekohale
	EKRAAN	
B_1	Laius raamistuseta	$^1/_5$A kuni $^1/_6$A
—	Raamistuse laius	0,2 B_1
C_1	Kõrgus	0,73 B_1
H	Ekraani raamistuse ülemise serva kaugus laest	mitte alla 0,2 B_1
G	Ekraani kaugus vaatesaali seinast (ekraanitagune ruum))	0,7 kuni 1,2 m
F	Ekraani kaugus vaatekohtade esimesest reast	1,5 B_1
	ESTRAAD	
C_{11}	Kõrgus	0,8 kuni 1,2 m üle põrandapinna
D	Estraadi esiserva kaugus vaatekohtade esimesest reast	mitte alla 1,5 m
	RÕDU	
M	Saali kõrgus rõdu all	mitte alla 3 m
E	Pinna sügavus vaatekohtade tarvis rõdu all	kuni rõdu esiserva kahekordse kõrguseni vaatesaali põrandast
I	Parterri viimases reas istuva pealtvaataja ülemise vaatekiire kaugus rõdu madalamast servast (kui projektsiooniruum asetseb rõdust kõrgemal)	mitte alla 0,5 m
J	Kaugus alumisest projektsioonikiirest vaatesaali põrandani (kogu ulatuses) ja rõdu esiosa põrandani (kui projektsiooniruum asetseb rõdust kõrgemal)	mitte alla 1,9 m

Tabel 3 (järg)

K	Istuva pealtvaataja arvestuskõrgus	1,15 m
L	Ekraani kasutatava osa alumist serva puutuva alumise vaatekiire arvestuskõrgus eesistuva pealtvaataja kohal	mitte alla 0,12 m
α	Vaatenurk, mille kujundab vaatekiir ekraani pinnaga selle kasutatava osa vertikaalse või horisontaalse serva kaugemas punktis	mitte alla 45°
β	Ekraani keskpunkti püstitatud ristjoone ja projektori telje poolt horisontaal- ja vertikaalpindadele kujundatud projektsiooninurk	mitte üle 12°

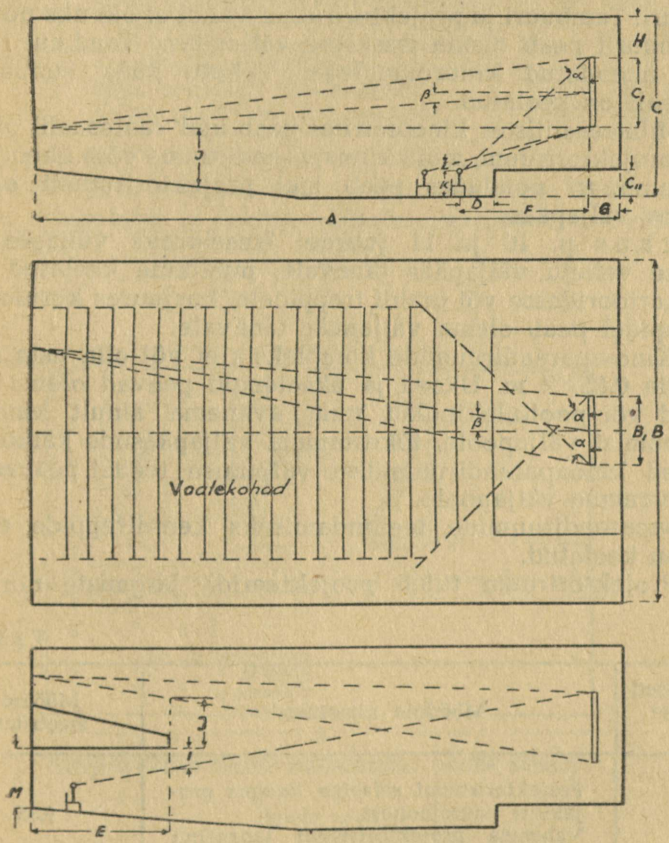

Vaatesaali kujundamise norme selgitav skeem

Joonis nr. 1.

8. Vaatesaalis on loomulik valgustus lubatud.

Akende arv peab olema minimaalne, kuid küllaldane ruumide tuulutamiseks ja koristamiseks päevavalgel. Akende asetamine ekraani küljele ei ole lubatud.

9. Vaatesaali ei ole lubatud restide, allalastavate luukide, kulisside ja orkestrisüvendi ehitamine.

B. Kinoaparaadiruumid

10. Kinoaparaadiruumid tuleb ühendada omavahel vähemalt 1,2 m laiuse tambuuri kaudu.

Projektori- ja kerimisruumidel peab olema vahetu väljapääs tambuuri. Tambuuri ja projektoriruumi vahel ei ole uks nõutav.

Tambuuril peab olema iseseisev väljapääs. Tambuur peab olema ühendatud kinoruumidega. Vahetu pääs tambuurist vaatesaali on keelatud.

11. Mitmesaalilistes kinoteatrites peab igal vaatesaalil olema eraldi projektoriruum, muid kinoaparaadiruume võib ühendada.

Üldtambuuri puududes peab igal projektoriruumil olema iseseisev väljapääs.

Märkus p. 10 ja 11 juurde: Iseseisvaks väljapääsuks loetakse vahetu väljapääs tänavale, publikule keelatud teenistuskoridoridesse või eraldi treppidele, kusjuures koridoridel ja treppidel peab olema väljapääs tänavale.

12. Kino-aparaadiruumide kompleksis ei või olla uste mõõteid alla 0,85×2 m. Uksed ja ukselengid peavad olema tulekindlad või pooltulekindlad ning avanema ainult kinoaparaadiruumist väljapoole, tõkestamata väljapääsude käike.

Uksed kinoaparaadiruumidest väljumise teedel peavad samuti avanema väljapoole.

Kinoaparaadiruumide teenindamiseks keerdtreppide ehitamine on keelatud.

13. Projektoriruum tuleb projekteerida järgmiste normide alusel:

Tabel 4

Tähistused joonisel nr. 2	Mõõdete nimetused	Mõõted meetrites
A	Projektoriruumi esiseina kaugus projektori puutejoonest	0,35
B	Vahemaa projektoriruumi tagaseina ja projektori vahel	mitte alla 1,5

Tabel 4 (järg)

Tähistused joonisel nr. 2	Mõõdete nimetused	Mõõted meetrites
C	Projektoriruumi sügavus	A + B + projektori pikkus
D	Vahemaa projektoriruumi vasakpoolse seina ja vasakpoolse projektori projektsiooniakna keskpunkti vahel	mitte alla 1,2
E	Vahemaa projektoriruumi parempoolse seina ja parempoolse projektori projektsiooniakna keskpunkti vahel	2,1
F	Vahemaa kõrvuti asetatud projektsiooniakende keskpunktide vahel	1,5
G	Projektoriruumi pikkus:	
	Kahe projektori ülesseadmisel	mitte alla 4,8 m
	Kolme projektori ülesseadmisel	mitte alla 6,3 m

Märkus: B, C ja G täpsustatud mõõted määratakse sõltuvuses projektorite, võimendajate ja elektrijõuseadmete gabariitidest ning asendist.

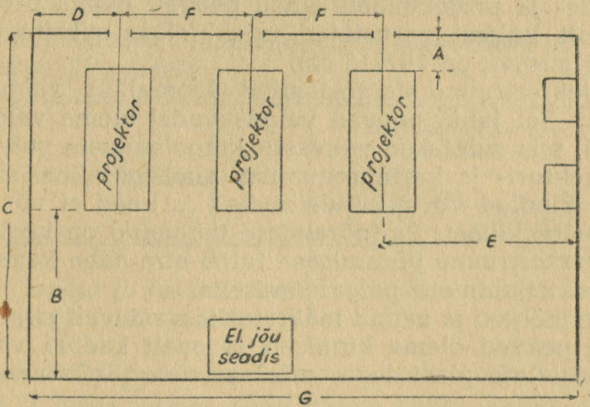

Kinoprojektori ruumi sisustamise näitlik skeem

Joonis nr. 2

14. Projektoriruumi kõrgus ei või olla alla 3,2 m.

15. Projektsiooniaknad projektoriruumi esiseinas tuleb sõltuvalt projektsiooninurgast vertikaalses tasapinnas asetada põrandapinnast:

Projektsiooni-nurk vertikaalses tasapinnas kraadides	Vahemaa projektsiooniakna keskpunkti ja projektoriruumi põranda vahel mm	Projektsiooni-nurk vertikaalses tasapinnas kraadides	Vahemaa projektsiooniakna keskpunkti ja projektoriruumi põranda vahel mm
+3	1320	— 5	1160
+2	1285	— 6	1145
+1	1265	— 7	1130
0	1250	— 8	1110
—1	1235	— 9	1090
—2	1215	—10	1075
—3	1200	—11	1060
—4	1180	—12	1040

16. Projektsooni- ja vaateakna horisontaaltelgede kaugus — 0,3 m; projektsiooni- ja vaateakna vertikaaltelgede kaugus — 0,5 m.

17. Vaate- ja projektsiooniaknad peavad olema projektoriruumi poolt küljest varustatud tulekindlate siibritega, mille kasulik valgusava on 15×15 cm.

18. Projektoriruumi valgustamine loomuliku valgustusega on lubatud. Sel juhul peavad valgusavadel olema valguskindlad luugid, mis suletakse päevaste kinoetenduste puhul.

19. Projektori- ja kerimisruumide puhaspõrandad peavad olema tulekindlad või pooltulekindlad ja need ei või soodustada tolmu tekkimist. Puitpõrandate tegemine on keelatud.

20. Projektoriruumi põrandasse tuleb ette näha kanalite ehitamine elektrijuhtmete paigaldamiseks.

Kanalite mõõted ja suund määratakse vastavalt sisseseadele.

Kanalid peavad olema kinnised ja pealt kaetud vastupidavate tulekindlate plaatidega, mis asetsevad põrandaga ühel tasapinnal.

Kanalite pöördekohtadesse tuleb ette näha avatavate kinniste kaantega vaatekaevukesed. Kanalid tuleb seest puhtalt töödelda.

21. Projektori- ja kerimisruumide seinad ei või soodustada tolmu tekkimist ja peavad olema ohutud tuletõrje seisukohast.

22. Projektoriruum tuleb vooderdada mittepõlevate kõla-absorbeerivate materjalidega.

23. Transformaatori alajaama ja mootori-ventilatsiooniseadmete paigutamine projektoriruumi vahetusse lähedusse ei ole lubatud.

III. Publiku evakueerimise ja sissepääsu teed

24. Istme sügavus vaatekohtade ridades peab olema 0,5 m ja ridadevahelise läbikäigu laius ülestõstetud istme puhul:

a) 0,4 m — kahepoolse evakuatsiooni puhul, kui ühes reas on kuni 25 vaatekohta;

b) 0,5 m ühepoolse evakuatsiooni puhul, kui ühes reas on kuni 25 vaatekohta;

c) 0,5 m — kahepoolse evakuatsiooni puhul, kui ühes reas on 25 kuni 50 vaatekohta.

Istme laius käetoe telgede vahel — 0,5 m.

25. Vaatesaali istmed kinnitatakse kohtkindlalt ja nende istmelauad (põhjad) peavad olema ülestõstetavad. Mitteülestõstetavate istmelaudadega istmeid (kinniste põhjadega toole) võib kasutada kuni 200 vaatekohaga saalis. Kohale kinnitamata istmeid võib kasutada ainult loožides, üldarvuga mitte üle 12 koha ühes loožis.

26. Katkestamatu (vahekäiguta) vaatekohtade arv ühes reas määratakse järgmiselt:

Kinohoone tulekindluse aste	Vaatekohtade arv ühes reas evakueerimise puhul	
	ühekülgsel	kahekülgsel
	mitte üle	
Pooltulekindlad ja tulekindlad	25	50
Põlevad ja poolpõlevad	14	25

27. Iga läbikäigu laiuseks vaatesaalis määratakse 0,6 m iga saja inimese kohta, keda antud käigu kaudu evakueeritakse lähima väljapääsu juurde. Käigu vähim laius — 1,0 m.

28. Vaatesaalist tuleb ette näha vähemalt kaks hoonest välja või varjendeisse (kui viimased ehitatakse) viivat iseseisvat evakuatsiooniteed. Need käigud ei või läbida seansi algust ootavale publikule määratud ruume.

29. Rõdul asuva publiku evakuatsioonitee ei või läbida vaatesaali.

30. Publiku vaatesaalist evakueerimise teedel asetsevate uste, koridoride ja treppide laius peab olema — 1 m iga 100 inimese kohta põlevais ja poolpõlevais hooneis ning 0,6 m — tulekindlais või pooltulekindlais hooneis.

Üksikute evakuatsiooniteede vähimad laiused määratakse järgmiselt: koridorid 2,5 m; trepimarsid 1,4 m; uksed 1,4 m.

Märkus: Vaatesaalide loožide uste vähim laius — 0,65 m.

31. Kinohoone väljapääsu-uste kogulaiuse arvutamisel võetakse arvesse ka uksed, mis on ette nähtud sissepääsuks. Sisse-käigu-uksed arvatakse fuajees oleva publiku evakueerimiseks.

Välisuste kaudu üheaegselt evakueerimisele kuuluva publiku arvuks võetakse kõigi vaatesaalide üldine vaatekohtade arv, suurendades seda fuajees viibivate isikute arvu võrra.

Fuajees viibiva publiku arvuks võetakse:

ühesaalilistes kinoteatrites	— 100%
kahesaalilistes kinoteatrites	— 120%
kolmesaalilistes kinoteatrites	— 130%

ühe saali vaatekohtade arvust.

32. Kinoteatrite sisse- ja väljapääsud peavad asetsema niisugusel kaugusel tänavate või läbisõitude punastest joontest, mis kindlustab kinoteatreile normaalsed tingimused publiku sissepääsuks ja evakuatsiooniks. Kaugus punasest joonest (vaba maa-ala) kooskõlastatakse kohaliku TSN täitevkomiteega.

33. Evakuatsiooniteedel asetsevad uksed peavad avanema ainult väljapääsu suunas.

34. Ukseavadel ei või olla lävepakke ega muid väljaulatuvaid detaile, mis läbipääsu kitsendavad.

Siiber-, pöörd- või ülestõstetavate uste ehitamine on keelatud.

35. Evakuatsiooniteedel võib asetada mööblit või seadeldisi ainult niššidesse. Evakuatsiooniteedel, kõrgusega kuni 2,0 m põrandapinnast, ei või olla mingeid seinast väljaulatuvaid osi.

36. Publiku evakuatsiooniteede suurimaks kallakuks võib olla:

treppidel	1 : 2
kallakpindadel hoones	1 : 6
kallakpindadel väljaspool hoonet	1 : 8

37. Kõverjoonelistel kallakpindadel ei või 0,3 m kaugusel siseservast kallak olla järsum käesoleva standardi p. 36 näidatust.

38. Trepi ühes marsis ei või olla üle 17 astme, astme kõrgus — mitte üle 15 cm, astme laius — mitte alla 30 cm.

Evakuatsiooniteedel ei või olla üksikuid astmeid.

Treppide lühikestel marssidel peavad olema paarisarvus astmed (mitte alla 4 astme).

39. Treppidele on keelatud ehitada kiilastmeid ja läbilõigatud podeste.

Kõverjooneliste trepimarsside ehitamine on lubatud tingimusel, et astme kitsaima koha laius ei oleks alla 23 cm.

40. Trepiastmed peavad tuginema kahele kandetalale. Teenistustreppidel, laiusega kuni 1,2 m ja seina paksusega mitte alla kahe telliskivi, lubatakse astme ühe otsa sissemüürimist seinasse.

41. Teenistustreppide laius ei või olla alla 0,9 m.

42. Pööninguruumidesse peab pääsema teenistustrepi-kojast pööningule viiva trepi kaudu.

Pööningutrepina võidakse kasutada treppi marssidega, mis on teenistustrepi marsside jätkuks või najatatavat metallredelit.

43. Publiku evakuatsiooniteedele on keelatud ehitada keerdtreppe.

44. Evakuatsioonitreppidel peab olema vahetu väljapääs.

45. Keldrikorrusel paikneval katlaruumil peab olema iseseisev väljapääs, mis ei ole ühenduses üldkasutatavate sisse- ja väljapääsudega.

IV. Akustika

46. Kinoteatri tehniline projekt peab sisaldama vaatesaali akustika üksikasjalise arvutuse.

47. Reverberatsiooni kestus vaatesaalides määratakse joon. 3 toodud kõveratega, lubades kõrvalekaldumisi $\pm 10\%$.

48. Vaatesaali akustiliseks viimistlemiseks kasutatavad kõla-absorbeerivad materjalid ja konstruktsioonid peavad vastama arhitektuurilis-ehituslikele, sanitaar-hügieenilistele ja tuleohutusnõuetele.

49. Töötavate projektorite, elektrijõuseadmete, ventilaatorite jms. tekitatud ja vaatesaali tungiva müra valjustase ei või ületada 40 detsibelli, milleks tuleb ette näha vaatesaali sellekohane kõlaisolatsioon.

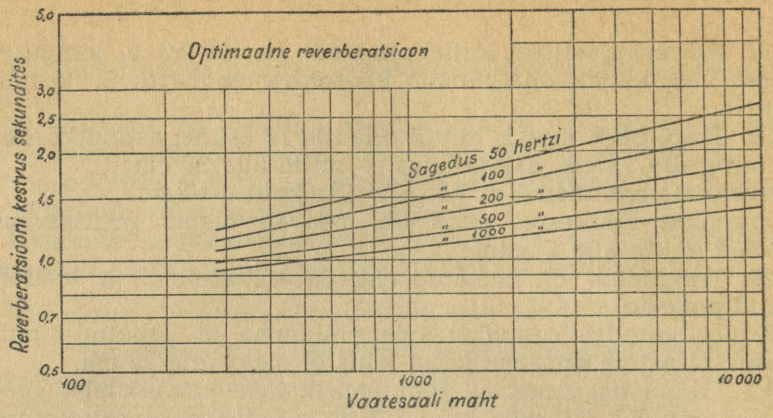

Joonis nr. 3

V. Tuleohutus

50. Kinoteatrite või muude nende juurde kuuluvate hoonete ja naaberhoonete vahelised tuleohutuskujad on:

a) paralleelselt asetatud hoonete pikikülgede vahel:

Kinohoone või selle juurde kuuluva teise hoone tulekindluse aste	Naaberhoone tulekindluse aste		
	Tulekindel või pooltulekindel	Poolpõlev	Põlev
	Kujad (meetrites)		
Tulekindel või pooltulekindel	8	10	10
Poolpõlev	10	12	15
Põlev	10	15	20

b) kinohoone ja naaberhoonete otste vahel või neist ühe hoone külje ja teise hoone otsa vahel:

Kinohoone või selle juurde kuuluva teise hoone tulekindluse aste	Naaberhoone tulekindluse aste		
	Tulekindel või pooltulekindel	Poolpõlev	Põlev
	Kujad (meetrites)		
Tulekindel või pooltulekindel	5	8	8
Poolpõlev	8	10	12
Põlev	8	12	15

51. Krundil, kus kinoteater paikneb, peab olema sillutatud sissesõit tänava või väljaku poolt küljest. Sissesõit võib olla lahtine ja vähemalt 6,0 m laiune või läbi hoone ehitatud käänakuteta läbisõit, mille laius on vähemalt 4,0 m ja kõrgus vähemalt 4,25 m. Kaetud läbisõitudel peavad olema avadeta tulekindlad külgseinad ja samasugused laed.

Igalt poolt täielikult kinniehitatud hoovid on keelatud.

52. Tuletõrjemasinate vabaks manööverdamiseks peab krundi hoonestamata pinna laius olema vähemalt 10 m.

53. Tulekindlaid ja pooltulekindlaid kinohooneid võib ehitada ilma nende pikkust, laiust ja kõrgust piiramata.

54. 200 vaatekohaga kinoteatreid lubatakse ehitada kuni kahekorruselisse põlevasse või poolpõlevasse hoonesse tingimusel, et vaatesaal ja fuajee paikneksid esimesel korrusel.

55. 200 vaatekohaga põlevasse või poolpõlevasse kinohoonesse, mis on sisustatud hõõglamp-projektoriga, lubatakse kinoaparaadiruume ehitada pooltulekindlate seinte, vaheseinte ja pööningulagedega juurdeehitusse.

56. 300 vaatekohaga kinoteatreid lubatakse ehitada kuni kahekorruselisse hoonesse tingimusel, et vaatesaal ja fuajee asetseksid esimesel korrusel.

Aparaadiruum peab sel juhul asetsema eraldatud tulekindlas juurdeehituses, mis on väljaspool tulemüüri.

Sellesse seina ei või teha mingisuguseid avasid peale projektsiooni- ja vaateavade.

57. 400 ja enama vaatekohaga kinoteatreid võidakse ehitada tulekindlate ja pooltulekindlate seintega ja samasuguste tugedega, pooltulekindlate treppidega tulekindlais trepikodades ja ükskõik millisest materjalist pooltulekindlate või poolpõlevate katustega.

58. Aparaadiruumide seinad, vaheseinad ja laed (välja arvatud käesolevas standardis p. 55 ja 56 tähendatud juhud), akumulaatorite- ja elektrijaamaruumid peavad olema tulekindlad või pooltulekindlad.

Eespooltähendatud ruumide kõlaisolatsioon tuleb valmistada tulekindlast või pooltulekindlast materjalist.

59. Mitmesaalilistes kinoteatrites eraldatakse külgnevad vaatesaalid pööningul tulemüüriga, mis ulatub katusest 0,4 m võrra üle, kui katus on pooltulekindel, ja 0,7 m võrra, kui katus on poolpõlev või põlev.

Tulemüüridesse lubatakse teha ukseavad tingimusel, et need on kaitstud automaatselt sulguvate tulekindlate ustega.

60. Kui vaatesaal asetseb teisel korrusel või kõrgemal, peab vaatesaali ja selle all paikneva korruse vahelagi olema tulekindel või pooltulekindel.

61. Vaatesaali lagi, kui see on ühtlasi pööningualuseks laeks, lubatakse ehitada puidust fermidele puitripplaena tingimusel, et laepealne soojustäidis oleks vähemalt poolpõlev ja laealune kaitstud süttimise vastu krohvikihiga.

200 ja 300 vaatekohaga saalides lubatakse lage kas osaliselt või täielikult ehitada nähtavate sarikatega ja puhta vooderdusega.

62. Vestibüülide ja trepikodade laed peavad tulekindlais või pooltulekindlais hooneis olema vastavalt tulekindlad või pooltulekindlad.

63. Publikule kättesaadavate ruumide (välja arvatud käesolevas standardis p. 60, 61 ja 62 näidatute) korrustevahelised ja pööningualused laed võivad olla poolpõlevad, kuid tingimata tühemiketa.

64. Seintes, vaheseintes ja lagedes (välja arvatud käesoleva standardi p. 61) on keelatud põleva või poolpõleva täidise kasutamine. Kinokatuste katmine pilbaste või sindlitega on keelatud.

65. Kõik puitvaheseinad peavad olema tühemiketa, tihedad ja anorgaanilisest materjalist täidisega.

On lubatud ehitada krohvitud fibroliit-magnesiit vaheseinu.

66. Seinad, vaheseinad ja laed peavad kõigis kinoteatrite katlamajades, kalorifeeride ja kütteainetelao ruumides olema tulekindlad või pooltulekindlad.

67. Rõdude toed vaatesaalides peavad olema tulekindlad, kuid rõdud ise — tulekindlad või pooltulekindlad.

Juhul, kui vaatesaali estraadi alla ehitatakse mingeid ruume, peavad nende ruumide laed olema tulekindlad või pooltulekindlad.

68. Kinoteatrite pööninguile ettenähtavate akende arv ja konstruktsioon peab võimaldama ülevaate kogu katusest, ilma et oleks tarvis väljuda.

69. Sarikate konstruktsioon, samuti ventilatsioonišahtide ja -kambrikeste asend, kui need ehitatakse pööningule, peavad võimaldama ligipääsu pööningu igasse ossa.

70. Pööningul asetsevad puitkonstruktsioonid võõbatakse üle või värvitakse tuld tõkestavalt.

71. Üle 12 m kõrgeile kinoteatreile seatakse katuse üleulatuvaile osadele vähemalt 0,6 m kõrgused pooltulekindlad tõkked.

VI. Elektriseadeldis

72. Kinoteatril peab olema kaks eraldi sisendust vooluvõrgust, mis toituvad iseseisvaist elektrienergia allikaist.

Märkus: Iseseisvaks elektrienergia-allikaks loetakse:

a) teist sisendust, mis toitub iseseisva transformaatori kaudu suletud kõrgepingevõrgust, või teist sisendust suletud madalpingevõrgust; mõlemal juhul peab suletud võrk olema toidetav kahest või rohkemast elektrijaamast;

b) sõltumatut sisendust iseseisvast, usaldusväärselt töötavast toiteallikast (näit. teisest elektrijaamast).

Juhul, kui teine sisendus elektrivõrgu kaudu ei ole teostatav, tuleb ette näha — eranditult avariivalgustuse toitmiseks — oma iseseisev elektrienergia allikas:

a) oma elektrijaam või

b) akumulaatori patarei.

73. Elektrienergia jaotus toimub pea lülitustahvlilt, mille kaudu tuleb tagada kinoteatri ükskõik millise voolutarvitajate grupi kiire lahutamine vooluallikast.

74. Elektrienergia juhtmestik ehitatakse hoones iseseisvate liinidena, mis teenindavad järgmisi voolutarvitajate gruppe:

a) vaatesaali üldvalgustust;

b) vaatesaali valvevalgustust;

c) teisi, publikut teenindavate ruumide valgustusi (fuajee, vestibüül, klosetid jms.);

d) administratiiv-majandusruumide valgustust;

e) hoone avariivalgustust;

f) aparaadiruumide elektriseadeldist;

g) kütte-, ventilatsiooni- ja vesivarustussüsteemi elektriseadeldist;

h) fassaadi- ja reklaami-elektriseadeldisi.

Märkus: 200 ja 300 vaatekohaga kinoteatreis on p. c, d ja h tähendatud voolutarvitajate gruppide liitmine lubatud.

75. Avariivalgustuse jaoks peab olema eraldi iseseisvast elektrienergia-allikast toidetav võrk.

76. Ühe elektrijaama poolt varustatud kinoteatreis, samuti kinoteatreis 200 vaatekohaga lubatakse juhul, kui puudub teine iseseisev vooluallikas, kasutada avariivalgustuseks küünlaid klaasitud laternais. Sealjuures võidakse küünaldega laternaid üles seada kinoteatri kõigisse ruumidesse, välja arvatud aparaadiruumide grupp, kus tuleb kasutada kantavaid elektrilaternaid.

77. Avariivalgustuspunktid seatakse üles vaatesaali, vestibüüli, kassadesse, fuajeesse, publiku ja teenindava personali evakuatsiooniteedele, valveruumidesse, projektori-, elektrijõu- ja akumulaatoriruumidesse, katlamajja ja juhul kui ehitatakse varjend, siis ka sellesse ning sinna viivaile teedele.

78. Avariivalgustuspunktide hulka kuuluvad ka alaliselt sisselülitatud kontroll- ja signaaltuled:

a) valveruumides;

b) siltide kohal „väljapääs", mis asetsevad vaatesaali vastavail ustel ja publiku või teenindava personali evakuatsiooniteedel;

c) aparaadiruumides.

79. Ruumide valgustus avariivalgustuse korral ei või olla alla 0,5 luksi.

80. Avariivalgustuse magistraaljuhtmed ei või läbida aparaadiruume.

Avarii- ja põhivalgustust toitvad magistraalid tuleb paigaldada lahus eriliinidena.

81. Vaatesaalis tuleb eraldada üks lamp või lampide grupp valvevalgustuse otstarbel, mida saab sisse lülitada kinoseansi lühiajalisel katkestamisel või mõne muu kiire vajaduse korral.

Valvevalgustuse lülitid tuleb üles seada vaatesaali valve- või helikontrolöri asukoha juurde, samuti ka projektoriruumi aparaadi lülitustahvlile. Kõik lülitid ühendatakse paralleelselt.

Valvevalgustust toidetakse üldisest valgustusvõrgust iseseisvate kaitsmete kaudu ja seda ei või käsitseda koos saali üldise valgustusega.

82. Kinoteatri valgustusvõrk tuleb jaotada gruppidesse, mis on toidetavad pealülitustahvli kaudu. Fuajee-, vestibüüli-, koridori- ja trepiruumid peavad olema valgustatud vähemalt kahe lambiga, mis on lülitatud kahele iseseisvate kaitsmetega haruliinile.

83. Kinoteatri valgustusvõrgu lülitid ja kaitsmed peavad olema keskendatud ühte või mitmesse kohta, publikule kättesaadamatult.

Publiku kasutatavais ruumides paigutatakse gruppide lülitustahvlid erilistesse lukustatud kappidesse.

84. Vaatesaali põhivalgustuse juhtimine peab toimuma aparaadiruumist.

85. Kinoruumide seisukorra kontrollimiseks ja nende koristamiseks tuleb ette näha üksikute lampide sisselülitamise võimalus.

86. Kogu kinoteatri elektrijuhtmestik peab olema kaitstud mehaaniliste kahjustuste vastu ja peab olema kontrollimiseks kättesaadav. Kinoruumides ei ole lubatud kasutada haljasjuhtmeid, samuti vulkaniseerimata kummist isolatsiooniga või teisi kaitsmata juhtmeid (sealhulgas ka nöörjuhtmeid).

87. Projektori-, kerimis- ja akumulaatoriruumides tuleb kasutada kaetud tüüpi valgustusarmatuure.

88. Kinoseadeldisel peab olema spetsiaaljuhtmega maaühendus, s. o. kindel elektriühendus maaga. Keelatud on kasutada täieliku või osalise maaühendusena keskkütte- ja vesivarustustorusid, kaablikatet, valgustusvõrgu nulljuhet, muude seadmete maaühendusi jms.

89. Kinoteatri elektriseadeldis peab vastama ehitustehnilistele määrustele ja normidele.

VII. Küte

90. Välispiirete soojuskadude arvutus toimub OCT 90008—39 „Hoone välispiirete kaudu soojuskadude ja arvestuslike temperatuuride normid" alusel.

Kinoteatri vestibüüli põhilistele soojuskadudele tuleb juurde lisada soojuskadu välisuste kaudu järgmiselt:

kinoteatreis kuni 600 vaatekohaga	350%
kinoteatreis 600 kuni 1000 vaatekohaga	400%
kinoteatreis üle 1000 vaatekohaga	450%

91. Rajoonides, kus arvestuslik välistemperatuur on —10°C ja madalam, tuleb projekteeritavais 600 ja enama vaatekohaga kinoteatreis ette näha sissekäigu tambuuride õhu soojustõkked, kusjuures:

a) lisandatava õhu temperatuur ei või olla üle +50°C;

b) õhu soojendamiseks vajalik soojuse hulk määratakse kindlaks kütte arvutamise aluseks oleva välistemperatuuri järgi, arvestades välisuste kohta ettenähtud lisandusi;

c) juurdevoolav õhk peab kerkima vahetult sissekäigu uste juures 0,3 m kõrgusel põrandast kuni võrestiku alumise servani;

d) retsirkulatsiooniõhk saadakse vestibüüli ülemisest tsoonist.

92. 300 ja enama vaatekohaga kinoteatrid tuleb varustada tsentraliseeritud kütte- ja ventilatsioonisüsteemiga. Oma katlamaja puhul tuleb soojusekandjaks valida madalrõhu aur; kaugkütte-süsteemi rakendamisel — ülekuumendatud vesi kaugkütte-võrgust.

93. Kinosaalide kütmine peab toimuma retsirkuleeriva õhuga ventilatsiooni harusüsteemi abil kinoteatri mittetöötamise perioodidel.

94. Rajoonides, kus arvestuslik välistemperatuur on —20°C ja madalam, tuleb välisseintega saalides, kus on aknaavad, ette näha valveküttе ehitamine soojendus-küttekehade ülesseadmise teel.

95. Küttekehade, küttekatelde, torustike ja abiseadeldiste arvutus tuleb teha OCT 90036—39 „Vesi- ja aurkütte arvutusnormid" alusel.

96. Küttekehadena tuleb kasutada siledaid radiaatoreid, mis asetatakse peamiselt niššidesse.

Üksikjuhtudel lubatakse üles seada siledaist torudest küttekehad.

97. 200 vaatekohaga kinoteatreis on lubatud ahiküte, kusjuures vaatesaali, fuajeed, elektrijõujaama, projektori- ja kerimisruume võidakse soojendada õhkküttega.

Soojendatud õhu sissejuhtimine õhkkütte puhul tuleb ette näha ruumi ülemisse tsooni 2,5 kuni 3,0 m kõrgusel põrandapinnast, retsirkuleeriva õhu piir aga 0,5 m kõrgusel põrandapinnast kuni võrestiku alumise servani.

98. Ahjude arvestus toimub ГОСТ 2127—43*) „Ahiküte. Suure ja keskmise soojusmahtuvusega ahjud" projekteerimisnormide alusel.

VIII. Ventilatsioon

99. Vaatesaalis ja fuajees peab olema juurdevoolu- ja väljatõmbeventilatsioon õhu mehaanilise sissejuhtimisega.

200 vaatekohaga kinoteatreis võidakse lubada ainult loomulikku väljatõmmet ilma õhu juurdevooluta.

100. Vaatesaalis ja fuajees võetakse talvel õhuvahetuse määraks 20 m^3/tunnis ühe vaatekoha kohta.

Õhuvahetus fuajees määratakse kindlaks ühesaalilises kinoteatris 85% ulatuses vaatesaali vaatekohtade arvust ja mitmesaalilistes — 100% ühe saali vaatekohtade arvust.

101. Vaatesaali õhuvahetus suvel arvutatakse sõltuvalt publiku soojuseritusest ОСТ ВСКХ 8231/66 — „Põhilised ehitusnormid. Ventilatsioonisüsteemide ja ventilatsiooni vahetuse valik" alusel, arvestades temperatuuri tõusu päikese kiirguse tõttu.

102. Fuajees arvestatakse lampide soojuseritust 25% ulatu-

*) Praegu on kehtiv ГОСТ 4058—48, mis on avaldatud käesolevas kogumikus lk. 169. (*Toim.* märkus).

ses nende lampide kindlaksmääratud võimsusest, mis paiknevad põrandapinnast 4,0 m kõrgusel ja kõrgemal ning 50% nende lampide võimsusest, mis paiknevad põrandapinnast vähem kui 4,0 m kõrgusel.

103. Sõltuvuses vaatesaali konfiguratsioonist on soovitatav järgmine ventilatsiooniskeem:

a) kui õhk juhitakse ülemisse tsooni, võib väljatõmme toimuda kas ülemisest või alumisest tsoonist;

b) kui õhk juhitakse 2,5—3 m kõrgusele põrandapinnast, toimub väljatõmme ülemisest tsoonist.

Kui vaatesaalis on rõdu:

a) kui väljatõmme toimub alumisest tsoonist ja juurdevool ülemisest tsoonist, toimub väljatõmme rõdu põranda kaudu ja juurdevool rõdu alt; sel juhul peavad õhu juurdevooluavad paiknema vähemalt 3 m kõrgusel parterri põrandapinnast;

b) kui väljatõmme toimub ülemisest tsoonist ja juurdevool on samuti ülemisse tsooni, toimub väljatõmme rõdu alt, juurdevool aga antakse rõdu peale.

104. Sõltumatult vaatesaalis kohaldatud ventilatsioonisüsteemist tuleb seal ette näha loomulik väljatõmme, mis kunstliku ventilatsiooni seisakute puhul rakendatakse.

105. Loomuliku väljatõmbe šahtid tuleb ehitada lakke juurdevoolu vastaspoolele.

106. Retsirkulatsiooni-võrestikud tuleb asetada ülemisse tsooni, kuid juurdevoolu-torud kunstliku jahutamise puhul alumisse tsooni 0,5—1 m kõrgusele põrandapinnast.

107. Projektoriruumil peab olema iseseisev kunstlik õhuväljatõmme. Juurdevool peab olema loomulik ja suurimal määral läbi aukudega soojenduskappide lae alla hajutatav. Talvel on siseõhu segamine tarvilik segamisklapiga varustatud erilise harutoru abil.

108. Projektoriruumi õhuvahetuse määr sõltub sisseseade soojuseritusest, kuid see ei või olla alla 700 m^3/tunnis ühe töötava projektori kohta.

109. Suitsetamisruumides ja käimlates peab olema mehaaniline väljatõmbeventilatsioon. Loomulik väljatõmme on keelatud. Neist ruumidest on väljatõmme ühise agregaadi abil lubatud.

Suitsetamisruumi on soovitatav paigutada väljatõmbereste kahte tsooni: 1) lae alla ja 2) 2 m kõrgusele põrandapinnast.

110. Väljatõmme akumulaatoriruumist peab toimuma iseseisva agregaadi abil.

111. Kinoteatri ülejäänud ruumidesse tuleb ehitada kunstlik ventilatsioon, kusjuures õhuvahetuse kordsus on järgmine:

Tabel 5

Ruumi nimetus	Õhuvahetuse kordsus	
	juurdevool	väljatõmme
Suitsetamisruum	—	10
Vestibüül	2	1
Kontoriruumid	1	1
Artistide-tuba (fuajee juures)	2	2
Happeruum	—	3
Elektrijõujaamaruum	—	1
Kerimisruum	—	2
Akumulaatoriruum	—	10
Käimlad	—	50 m³ ühe klosetipoti ja 25 m³ ühe pissuaari kohta

Märkus: Tasakaalustamiseks toimub õhu juurdevool naaberruumidesse.

112. Lubatud õhuliikumise kiirused on järgmised:

a) õhukogujais ja väljatõmbešahtides mitte üle 6 m/sek.
b) magistraal-õhuliinides „ „ 5 „
c) haruliinides „ „ 3,5 „
d) sissevoolu-, väljatõmbe- ja retsirkulatsioonivõrestikes „ „ 3 „

113. Välja arvatud vaatesaal, peab kõigis ruumides juurdevool ja äratõmme toimuma vastavalt ülemisse tsooni või ülemisest tsoonist.

114. Kui juurdevool ruumi toimub 2,5—3 m kõrgusel põrandapinnast, siis juurdeantava õhu temperatuur ei või olla ruumi temperatuurist madalam kui 3—4° C.

Kui juurdevool ruumi toimub rohkem kui 3 m kõrgemal põrandapinnast, siis ei või juurdeantava õhu temperatuur olla ruumi temperatuurist madalam kui 6° C.

115. Tuleb ette näha ventilatsioonisüsteemi paikne ja üldine reguleerimisvõimalus.

116. Ventilatsioonisüsteemi reguleerimise hõlbustamiseks määratakse selle võimsus suveks ja talveks maksimaalse õhuvahetuse järgi, kusjuures talveks nähakse ette õhu retsirkulatsioonivõimalus.

117. Ventilatsioonikanalite ehitamine projektoriruumi esiseina, projektsiooni- ja vaateavade piirkonda ei ole lubatud.

Ventilatsioonimagistraalide viimine läbi projektoriruumi ei ole lubatud.

Ventilatsioonikambrite asetamine vaatesaali kohale ei ole lubatud.

118. Ventilatsioonikambrid ja -kanalid tuleb ehitada tulekindlast või pooltulekindlast materjalist.

119. Loomuliku väljatõmbe ehitamisel pööningul asetsevate šahtide kaudu tuleb ette näha kondensvee ärajuhtimise võimalus šahtidest.

120. Ventilatsioonisüsteemi vaikseks töötamiseks on tarvis:

a) ehitada väljatõmbekambrid peamiselt pööningule ja juurdevoolukambrid — keldrikorrusele;

b) kasutada peamiselt tsentrifugaalventilaatoreid;

c) võtta tsentrifugaalventilaatorite ringliikumise kiirus mitte üle 16—17 m/sek., telgventilaatoreis mitte üle 25 m/sek.;

d) ühendada tsentrifugaalventilaatorid ja pumbad õhujuhtmetega ja torustikega elastsete ühendusosade abil, kusjuures õhujuhtmete ühendamisel ventilaatoriga tuleb ühendusosadena kasutada pehmet riidematerjali, kuid torustiku ühendamisel pumbaga — kummist ühendusosi;

e) seada elektrimootoriga varustatud ventilaatorid ühisele raudbetoonplaadile; samal viisil tuleb üles seada ka elektrimootoriga varustatud tsentrifugaalpumbad;

f) seada raudbetoonplaadid kõlaisoleerivale elastsele vahekihile;

g) seada juurdevooluagregaatide tugiraamistik konditsioonija pesemiskambreis kõlaisoleerivale vahekihile.

121. Tolmurikkais rajoonides tuleb välisõhk puhastada juurdevoolukambrites õlifiltrite või pesemiskambrite abil.

122. Kinoteatreis, kus vesivarustuse vee temperatuur ei tõuse üle 12° C, tuleb ventilatsioon projekteerida õhu jahutamisega, ette nähes edaspidist üleminekuvõimalust automaatsele reguleerimisele.

Kunstlikult jahutatava vee kasutamine tuleb põhjendada tehnilis-ökonoomilise arvutusega.

IX. Vesivarustus ja kanalisatsioon

123. Kinohooneis on vesivarustusel niihästi majandus-joogivee kui ka tuletõrje vesivarustuse otstarve.

124. Kinohoonete vesivarustuse sisevõrk ühendatakse kohaliku vesivarustusvõrguga.

Kui võrgus olev surve ei kindlusta kinoteatrile tuletõrjevajadusi, siis tuleb kohaldamisele võtta surve suurendamise

seadeldised ja tagavara-reservuaarid. Sel juhul tuleb majandus-joogivee võrku toita ringliini kaudu, mis on monteeritud pumba juurde ning varustatud siibri ja tagasilöögiklapiga.

125. Kui kohalik vesivarustusvõrk puudub, siis:

1) alla 500 vaatekohaga kinoteatreis vesivarustust ei ehitata. Sääraseis kinoteatreis tuleb tuleohutuse eesmärgil vaatesaalis kohaldada kahepoolne evakuatsioon, kusjuures ühes vahekäiguta istmetereas ei ole üle 25 istekoha. Tuletõrje organiseerimine tuleb kooskõlastada kohalike tuletõrjeorganitega;
2) 500 ja enama vaatekohaga kinoteatrid tuleb varustada majandus-tuletõrje vesivarustusega oma vesivarustusallikaist, laiendades seejuures käesoleva standardi nõudeid sisevõrgule.

126. Majandus-joogivee tarbimisnormiks arvatakse 2 liitrit vett 1 pealtvaataja kohta ühe seansi jooksul, või (orienteeruvalt) 12 liitrit ööpäevas 1 vaatekoha kohta ja 15 liitrit 1 kinoteatrit teenindava isiku kohta ööpäevas.

Tunni veekulutuse ebaühtluse koefitsiendiks võetakse $1^1/_2$.

127. Kinoteatrite majandus-joogivee ja tuletõrje vesivarustus tuleb teha koondatud sisevõrgu kaudu. Võrkude eraldamine lubatakse ainult käesoleva korraldusvõtte sanitaarsel põhjendusel või tehnilis-ökonoomiliste tingimuste puhul.

128. Sisemise tulekustutuse vesivarustus peab olema arvestatud kahe kompaktse tuletõrjejoa jaoks. Iga joa arvestatavaks võimsuseks tuleb võtta kuni 300 vaatekohaga kinoteatritele 2,5 l/sek. ja 400 ning suurema vaatekohtade arvuga kinoteatritele 5 l/sek. — kahe joa üheaegse tegevuse korral.

129. Sisevesivarustusvõrk peab koondsüsteemi puhul tulekustutamiseks vajaliku veehulga läbilaske kindlustama majandus-joogivee maksimaalse tarvitamise tundidel.

130. Koondatud või kaasaarvatult kuni 5 tuletõrje kraaniga tuleohutus-vesivarustusi võib ehitada umbotstega. Kui tuletõrjekraane on rohkem kui viis, peab võrk olema ringikujuline.

Märkus: Põhilisest ringvõrgust lubatakse eraldada umbseid harusid, kuid ühel harul ei tohi olla üle 5 tuletõrjekraani.

131. Üle viie tuletõrjekraaniga vesivarustustel peab olema välisvõrgust kaks sisendust.

132. Tuletõrjekraanid tuleb seada fuajee ja vaatesaali sissekäikude juurde, trepipodestidele, saali väljapääsude juurde ja aparaadiruumi sissekäigu juurde, kusjuures peab olema võimalik juhtida kompaktset juga ükskõik millisele lae osale. Tuletõrjekraanide läbimõõt on 50 mm.

133. Alaline veesurve peab kindlustama joa tõusu kõige kõrgemale asetatud tuletõrjekraani juurest vähemalt 2 m võrra kõrgemale selle ruumi laest, kuhu see tuletõrjekraan on asetatud, kusjuures joa pikkus on vähemalt 7 m.

134. Tuletõrjekraanid tuleb asetada selliselt, et neid saab kasutada pööningul ja katusel tulikahju kustutamiseks, kusjuures joa kõrgus peab 20 m pikkuse vooliku juures ületama katuseharja 2 m võrra.

135. Juhul, kui seatakse üles pump tuletõrje jaoks vajaliku surve tekitamiseks, tuleb kindlustada pumba automaatne tegevusselülitumine elektrivõrgust.

136. Juhul, kui on tarvis üles seada tagavara-veepaak, peab selle maht vastama pooletunnisele tuletõrje veetarvidusele peale kindlaksmääratud majandus-joogivee vajaduse.

137. Majandus-joogivesi tuleb juhtida käimlatesse, puhveteisse, artistidetubadesse, katlaruumi, väliseisse kastekraanidesse, aparaadiruumidesse ja pesemiskausside juurde.

138. Majandus-joogivee kvaliteet peab vastama joogivee kohta ülesseatud sanitaar-hügieenilistele nõuetele.

139. Sanitaarseadmete arv käimlates määratakse järgmiselt:

Tabel 6

Seadmete nimetus	Kinoteatri tüüp ja vaatekohtade arv					
	Ühesaalilised			Kahesaalilised		Kolmesaalilised
	200	300 ja 400	500 ja 600	600 ja 800	1000	1200
Kloseti istmeid meeste käimlates	1	2	3	2	3	3
Kloseti istmeid naiste käimlates	2	3	4	3	4	4
Pissuaare meestele	2	3	3	3	4	4
Pesukausse meeste ja naiste käimlates	1	1	2	1	2	2

140. Iga käimla ees peab olema laeni ulatuva vaheseinaga eraldatud pesemisruum.

141. Vesivarustuse ja kanalisatsiooni puududes ehitatakse välised käimlad.

142. Mustuskastide projektid ja puhastuskavad tuleb kooskõlastada kohaliku riikliku sanitaarinspektsiooni organitega.

143. Kinoteatreisse vesivarustuse ja kanalisatsiooni ehitamisel tuleb silmas pidada selleks kehtestatud norme.

ELU-, ADMINISTRATIIV- JA ÜHISKONDLIKE HOONETE SISEMISE VESIVARUSTUSE PROJEKTEERIMISNORMID JA TEHNILISED TINGIMUSED

I. Üldalused

§ 1. Käesolev standard, mis on koostatud ОСТ/ВСКХ 8393/70 alusel, on kohustuslik kõigile Vene NFSV Kommunaalmajanduse Rahvakomissariaadi süsteemi kuuluvaile projekteerimis- ja ehitusorganisatsioonidele ning hõlmab järgmiste elu-, administratiiv- ja ühiskondlike hoonete sisemist vesivarustust:

a) eluhooned;
b) koolimajad;
c) meditsiinilis-sanitaarhooned;
d) kommunaalhooned;
e) kaubandushooned;
f) transpordi- ja sidehooned;
g) administratiiv- ja kohtuhooned;
h) teaduslik-hariduslik ning kultuuri- ja etendushooned;
i) spordihooned;
j) väiketööstuse ruumid, mis ei paikne erihooneis.

Märkus: Tuletõrjenõuded teatrite, kinode ja klubide kultuuripaleede ja muude etendusettevõtete hoonete sisemise vesivarustuse projekteerimisel määratakse erinormidega.

§ 2. „Sisemise vesivarustuse" all mõistetakse hoones paiknevat vesivarustussüsteemi, alates vesivarustuse sisendusest.

§ 3. Sisemisse vesivarustussüsteemi kuuluvad järgmised põhielemendid: torustikud, veevõtmis-, sulgemis- ja reguleerimisseadmed, seadeldised surve tõstmiseks, tagavara ja veesurvereservuaarid.

Märkus: Mõningad sisemise vesivarustussüsteemi elemendid võivad puududa.

Ehitatavate hoonete üha suurenev korruste arv ja vesivarustussüsteemide automatiseerimine muudab sisemiste vesivarustusvõrkude ehitamise keerukamaks ning nõuab nendes uute elementide rakendamist. Need uued elemendid ei ole aga oma vormides veel küllaldaselt stabiliseerunud ning on seepärast käesolevast standardist välja jäetud.

§ 4. Sisemise vesivarustuse ehitamine eeldab välimise vesivarustuse olemasolu, mis toidab sisemist vesivarustust ühe, kahe või enam sisenduse kaudu. „Välimise vesivarustuse" mõistesse kuulub järgmiste seadeldiste kompleks: vesivarustuse toiteallikas, veevõtmis- või veekogumisehitused, veetõsteseadeldised, võrgusurve säilitamiseks ja veekulutuse reguleerimiseks vajalikud seadeldised, puhastusehitused, kui need on vajalikud, ja vesivarustuse tänavaharuvõrk.

II. Veetarviduse normid (liitreis)

§5. Ühe või teise normi rakendamine alltoodud piirides määratakse igal erijuhul kindlaks sõltuvalt klimaatilistest tingimustest, hoone heakorrastuse astmest, asustatud punkti üldise veetarviduse normide suurusest, elanikkonna kultuurseist harjumustest, vee maksumusest jne.

A. Elamu-majandusliku ja joogivee tarviduse normid

	1 elaniku kohta ööpäevas
a) Kanalisatsioonita eluhooneis	25—35
Kanaliseeritud ning klosettide ja kraanikaussidega varustatud eluhooneis	75—100
Klosettide, kraanikausside ja paikse soojendusseadeldisega vannidega eluhooneis	100—150
Tsentraliseeritud kuumaveevarustusega eluhooneis	150—300
b) Kanalisatsioonita ühiselamuis	20
Kanalisatsiooniga ühiselamuis:	
duširuumide, sööklate ja pesuköökide puudumisel	50
duššide olemasolul	80
duššide, sööklate ja pesuköökide olemasolul	120
c) Üldvannitubadega võõrastemajades	100
Eriti heakorrastatud võõrastemajades vannidega numbritubade puhul	250—400

B. Veetarviduse normid sanitaar-hügieenilisteks vajadusteks

	Ühe operatsiooni kohta
a) Ühekordseks vannitamiseks ilma dušita . . .	200—250
Sama, ühes dušiga	250—300
Saunades ühe vanni kohta ühes dušiga, tunnis	550
b) Üheks duši kasutamiseks tööstusettevõtete olustikulise teenindamise ruumides	40—60
Sama ühiselamuis, koolides, kasarmuis . . .	40—60
Sama ühiskondlikes dušipaviljonides	25—40
c) Ühe pesemise kohta saunas	125—180
d) Ühe käte-näopesemise kohta	3—6
e) Klosetikausi ühekordseks uhtumiseks kõrgelpaikneva paagi puhul	6—8
Sama, madalalpaikneva paagi puhul	12—16

	Ühele kohale või produktsiooniühikule
f) Üldkasutatavate klosettide uhtumiseks klubides, kinoteatreis, universaalmagasinides, teemajades, sööklais, hoovikäimlais — ühele kohale ööpäevas	350
g) Sama, jaamade käimlais ühele kohale ööpäevas	650
h) Alatise või automaatuhtumisega seina plaatpissuaaride pesemiseks pissuaari jooksva meetri kohta tunnis	200
i) Ühele dušivõrgule tunnis	500
Sama, saunades duššide pideva tegevuse puhul kuni	800
j) Ühe vanni kohta saunas ühes töötunnis	1000—1500
k) Ühele pesemiskraanile üldkasutatavais pesemisruumides üldise pesemise tundidel	180—200
l) Pesupesemiseks mehhaniseeritud pesumajades ühe kg kuiva pesu kohta	60—75
Sama, individuaalsel käsitsipesemisel ühe kg kuiva pesu kohta	35
m) Vee uuendamiseks supelbasseinides vee alatise filtreerimise ja kloreerimise puhul, protsentides basseini mahust ööpäevas	10—15

C. Veetarviduse normid ühiskondlikes ja administratiivhooneis

	Ühele kohale või produktsiooniühikule
a) Õppeasutustes 1 õpilase või õpetaja kohta 6-tunnises vahetuses	12
Sama, kui on olemas söökla	25
b) Administratiivhooneis:	
Ühe alalise elaniku kohta	(vt. p. A-a)
Väljaspool eluneva teenindava personali iga inimese kohta ööpäevas	12—15

Märkus: Kodanike vastuvõtmiseks ettenähtud administratiivhooneis, kus ei ole võimalik ette kindlaks määrata külastajate arvu, tuleb nende kasutamiseks määratud klosettide suhtes võtta koormus sanitaarseadeldiste arvu järgi maksimaalkoormuses.

	Ühele kohale või produktsiooniühikule
c) Lasteaedades ja -sõimedes ühe lapse kohta ööpäevas	75
Juurdekuuluva personali 1 inimese kohta ööpäevas	25
d) Raviasutustes:	
Ühe statsionaarse voodi kohta ööpäevas	300—500
Ühe ambulatoorse haige kohta ööpäevas	6
Juurdekuuluva personali 1 inimese kohta ööpäevas	25
Pesukausiga arstikabinettides ühe vastuvõtutunni kohta	30—40
e) Vesiravilais (5—6 punktiga hüdroteraapiakateedrile tunnis)	1500—2000
Sanatooriumides ilma vesiravita	175—230
f) Apteekides ühe veekraani kohta ööpäevas	60
g) Juuksuriärides ühele pesemisseadeldisega töökohale ööpäevas	75
h) Ühiskondlikes sööklais (ühe valmistatava lõuna kohta)	18—25
Ühiskondlikes sööklais ühe pesunõu kohta tunnis	250
i) Igat liiki teemajades ühe kraani kohta tunnis	300
j) Kohvikuis ja kondiitriärides ühe kraani kohta tunnis	300

	Ühele kohale või produktsiooniühikule
k) Klubides ühe vaatekoha kohta	6
l) Kinodes ühe külastaja kohta ühel seansil . . .	2
Sama, ööpäevas ühe vaatekoha kohta . . .	12
m) Teatreis tsentraliseeritud kuumaveevarustusega, ühe vaatekoha kohta	35
Sama, ilma tsentraliseeritud kuumaveevarustuseta, ühe vaatekoha kohta	25
n) Garaažides ühe sõiduauto kohta, sõltuvalt teede klassist, ööpäevas	200—400
Garaažides ühe veoauto kohta, sõltuvalt teede klassist, ööpäevas	400—600
Garaažides ühe mootorratta kohta	25

D. Veetarviduse normid tänavate, õuede ja haljasalade kastmiseks

	Tänavapinna ühe ruutmeetri kohta ööpäevas
a) Tänavate kastmiseks	1,5—2,0
b) Sama, koos tänavate pesemisega	2,0—3,0
c) Õuede kastmiseks	1,5—2,0
d) Haljasalade kastmiseks	1,5—2,5

Märkus: Tähendatud normid kastmise kohta kuuluvad hoone üldiste veetarvidusnormide hulka.

E. Veekasutamise ebaühtluse tunnikoefitsiendid

a) Eluhooneis graafikute kohaselt (vt. VII osa, tabelid 4 ja 5)	
b) Ühiselamuis	2,5
c) Administratiivhooneis	2,0
d) Koolides ilma duššideta	2,5
e) Lasteaedades ja -sõimedes	3,0
f) Ravilates ja sanatooriumides	2,5
g) Klubides	1,5
h) Sööklais, tehasköökides	1,5
i) Saunades	1,0
k) Pesumajades	1,0

III. Elu-, administratiiv- ja ühiskondlike hoonete sisemiste vesivarustusvõrkude liigitus nende otstarbe järgi

§ 6. Elu- ja ühiskondlike hoonete sisemised vesivarustusvõrgud võivad vastavalt otstarbele olla järgmist süsteemi:

a) majandus-joogiveevõrgud, ühendatud tuletõrjeseadeldistega;
b) majandus-joogiveevõrgud ilma tuletõrjeseadeldisteta;
c) eraldatud majandus-joogivee- ja tuletõrjevõrgud;
d) tuletõrjevõrgud.

Tuletõrjevõrgud omakorda jagunevad järgmisteks süsteemideks:

a) süsteem sisemiste tuletõrjekraanidega;
b) sprinklersüsteem;
c) drentšersüsteem.

Märkused: 1. Sisemiste tuletõrjekraanidega tuletõrje süsteemid võivad olla ühendatud osaliselt või täielikult sprinkler- või drentšersüsteemiga.

2. Sprinklersüsteemi ühendamine majandus-joogiveesüsteemiga ei ole lubatud.

§ 7. Sisemise vesivarustussüsteemi valik toimub, sõltuvalt vesivarustuse otstarbest, järgmistel alustel:

a) Tuletõrjesüsteemiga ühendatud majandus-joogivee süsteemi tuleb kasutada kõigil juhtudel, kui hoones on nõutav majandus- ja tuletõrjevesivarustusvõrgu sisseseadmine ning kui kummagi võrgu töörežiim võimaldab niisugust ühendamist.
b) Ilma tuletõrjeseadeldisteta majandus-joogiveesüsteemi kasutatakse juhul, kui kindlaksmääratud juhendite kohaselt (vt. § 12 ja 13) ei nõuta hoones sisemise tuletõrjevõrgu ehitamist.
c) Eraldatud majandus-joogivee- ja tuletõrjesüsteeme kasutatakse juhul, kui võrkude töörežiim on erinev ja ei võimalda nende ühendamist.
d) Ainult tuletõrjesüsteemi kasutatakse juhul, kui hoones ei nõuta sisemise majandus-joogiveesüsteemi sisseseadmist.

Märkus: Sprinkler- ja drentšersüsteeme kasutatakse kooskõlas eriliste juhendite ja normidega.

IV. Sisemiste vesivarustusvõrkude liigitus nende töörežiimi järgi

§ 8. Töörežiimi järgi jagunevad võrgusüsteemid:

a) Pidevalt välisvõrgu surve all töötavad võrgud ilma survetõstjate ja tagavarapaakideta.

b) Kohalike, pidevalt töötavate survetõstjatega (vett vahetult majavõrku suruvate pumpadega) võrgud ilma tagavarapaakideta.

c) Võrgud kohalike pumpadega survetõstmiseks, mittekülla1dase välisvõrgu surve puhul perioodiliseks vee pumpamiseks majavõrku (ilma tagavarapaakideta).

d) Võrgud käsitsi või automaatselt käivitatavate pneumaatiliste survetõste-seadeldistega.

e) Võrgud tagavarapaakide ja kohalike survetõstjatega:
1) ühetsoonilised;
2) mitmetsoonilised.

Märkus: Survetõstjatena võib kasutada pumpasid või pneumaatilisi seadeldisi.

§ 9. Sisemise vesivarustussüsteemi valik tehakse sõltuvalt selle töörežiimist, juhindudes alljärgnevast:

a) Pidevalt välisvõrgu surve all töötavat süsteemi ilma survetõstjate ja tagavarapaakideta kasutatakse juhul, kui välimises vesivarustusvõrgus on surve hoonesisenduse juures alati küllaldane kogu hoone sisemise vesivarustusvõrgu pidevaks töötamiseks.

b) Pidevalt, kuid ilma tagavarapaakideta töötavate kohalike pumpadega süsteemi kasutatakse alalise surve puudumise korral välimises vesivarustusvõrgus hoone veega toitmiseks.

c) Perioodiliselt ilma tagavarapaakideta töötavate kohalike pumpadega süsteeme kasutatakse perioodilise survepuuduse korral välimises vesivarustusvõrgus.

Märkus: Mitmekorruseliste hoonete vesivarustuse puhul, kui surve välisvõrgus on küllaldane alumiste korruste toitmiseks, peab nende korruste toitmine toimuma vahetult välisvõrgust.

d) Kohalike pneumaatiliste seadeldistega süsteeme, mille pumbad käivitatakse käsitsi, kasutatakse alalise survega tuletõrjevesivarustuseks, ilma et võrgust harilikul ajal vett võetaks.

e) Süsteeme pneumaatiliste seadeldistega ja agregaatide automaatse käivitamisega kasutatakse kõigil juhtudel,

kui surve vesivarustuse välisvõrkudes ei ole küllaldane majandus-tuletõrje ning majandus- ja tuletõrje-vesivarustuse sisevõrkude jaoks.

f) Ühetsoonilisi süsteeme tagavarapaakide ja kohalike pumpadega kasutatakse majandus-vesivarustuseks tunduva survepuuduse korral välisvõrkudes. Nimetatud süsteemid võivad olla käivitatavad kas käsitsi või automaatselt.

Märkus: Süsteemi tagavarapaakide ja nende toitepumpadega võib kasutada sisemistes tuletõrjevesivarustusvõrkudes juhul, kui surve sisemises vesivarustusvõrgus paakidest tagab tuletõrjekraanide töötamise.

g) Ühetsoonilist süsteemi tagavarapaakide ja pumpade või pneumaatiliste seadeldistega surve tõstmiseks sisemistes vesivarustusvõrkudes astmeni, mis on küllaldane sisemiste tuletõrjekraanide alaliseks töötamiseks (vt. VI osa § 24), võib kasutada kõigis 6- või enamakorruselisis elumajades, samuti kõigis ühiskondlikes ja administratiivhooneis.

See süsteem peab olema varustatud automaatsete seadmetega sisevõrgu survetõsteseadeldiste käivitamiseks, seejuures peavad tuletõrjekraanide töötamise ajal tagavarapaagid olema välja lülitud.

h) Mitmetsoonilisi süsteeme kasutatakse paljukorruselistes hoonetes. Mitmetsooniliste sisemiste vesivarustuste skeemid võivad olla pumpade ja paakidega või pneumaatiliste seadeldistega pumpade käsitsi või automaatse sisselülimisega.

Märkused: 1. Iga tsoon peab teenindama mitte üle 10—12 korruse, et surve tsoonis ei ületaks 6 atm.

2. Vee juhtimine tsoonidesse võib toimuda üksikute püstikute kaudu igasse tsooni või ühe üldise püstiku abil tingimusel, et oleks ette nähtud teine reservpüstik.

3. Peab olema tagatud tsoonide võrkude omavahelise ühendamise võimalus, et paiksete avariide korral võidaks vigastatud tsoone toita naabertsoonide kaudu.

V. Sisemiste vesivarustusvõrkude liigitus geomeetriliste tunnuste järgi

§ 10. Geomeetriliste tunnuste järgi jaotatakse sisemiste vesivarustusvõrkude hargnemissüsteemid alumise ja ülemise hargnemisega süsteemideks.

Need süsteemid omakorda võivad olla:

a) umbsüsteemid:

b) rõngassüsteemid;

c) toidetavad välimisest vesivarustusvõrgust ühe, kahe või mitme sisenduse kaudu.

§ 11. Sisemise vesivarustussüsteemi valik geomeetriliste tunnuste järgi toimub alljärgnevalt:

a) ülemist hargnemist kasutatakse tsoonilises vesivarustuses, sest selle süsteemi juures tuleb jaotustorud iga tsooni piirides igal juhul asetada korruste vahelagedesse, sisemise vesivarustuse toitmine ülalt on aga püstikukadude suhtes alati kasulikum. Ülemine hargnemine on kasutatav samuti saunades, pesumajades ja tööstusettevõtete olustikulistes ruumides.

b) Sisemine majandus-joogivee ja tuletõrje-vesivarustusvõrk võib olla umbne ja toidetav ühest sisendusest.

Nende võrkude rõngassidumise vajadus, samuti toitmine rohkem kui ühest sisendusest määratakse igal eri juhul eri ülesandega.

Märkus: Kahe või mitme sisenduse korral tuleb igasse neist ette näha tagasivooluklapp, et vältida vee transiiti läbi hoone sisevõrgu ühest välimisest vesivarustusmagistraalist teise.

Tagasivooluklapid paigutatakse sisendustes veemõõtja ja majaventiili vahele, veemõõtja puudumisel — majaventiili taha, arvestades vee liikumise suunda.

VI. Tuleohutusnõuded

§ 12. Sisemise tuletõrje-vesivarustuse sisseseadmine on kohustuslik järgmist tüüpi elu-, administratiiv- ja ühiskondlikes hooneis:

a) elumajades kõrgusega 8 korrust ja kõrgemad.

Hooneis kõrgusega 6—7 korrust tuleb trepikodades ette näha kuivad pööninguni ulatuvad vesivarustuse püstikud läbimõõduga 65 mm, mis on alates teisest korrusest igal korruse podestil varustatud viiekümnemillimeetriliste tuletõrjekraanidega.

Esimesel korrusel peavad püstikud olema varustatud standard-tüüpi kiirsulguvate ühendajatega tuletõrje autopritsi voolikute külgeühendamiseks.

Nende püstikute ühendamine hoone majandusvõrguga on lubatud tingimusel, et sellesse ühenduskohta tingimata ette nähtaks tagasivoolukapp.

b) ühiselamuis ja võõrastemajades korruste arvuga 3 ja rohkem;
c) teaduslikes asutustes ja raamatukogudes;
d) õppeasutustes ja lasteaedades korruste arvuga 3 ja rohkem;
e) administratiiv- ja majandushooneis korruste arvuga 3 ja rohkem;
f) side juhtimishooneis;
g) raviasutustes ja lasteaedades kubatuuriga 5 000 m^3 ja rohkem;
h) kaubandushooneis ja nende juures asetsevais ladudes kubatuuriga 5 000 m^3 ja rohkem;
i) kommunaal-olustikulistes hoonetes kubatuuriga 5 000 m^3 ja rohkem.

Linnades ja töölisasulais, mille kohta esitatakse õhukaitse nõudeid, ehitatakse eluhoonete tuletõrje-vesivarustus õhukaitseorganite erikorralduse kohaselt.

§ 13. § 12 punktides b, c, d, e, f, g, h, i nimetatud asutustes, mis ei asu eraldi hooneis, ehitatakse sisemine tuletõrje-vesivarustusvõrk ainult juhul, kui see on olemas põhihoones.

§ 14. Sisemine tuletõrje-vesivarustus on ette nähtud tulikahju kustutamiseks enne tuletõrjekomando kohalejõudmist.

§ 15. Tuletõrje-vesivarustus mitteköetavais hooneis ja ruumides peab olema varustatud köetavas ruumis paikneva seadeldisega võrgu välja- ja sisselülitamiseks talvel ja võrgust vee väljalaskmiseks.

§ 16. Sisemised tuletõrjekraanid tuleb üles seada hoone kõigil maapealseil korruseil ja katlaruumidena, ladudena jne. kasutatavais keldreis.

§ 17. 8-korruselistes ja kõrgemais eluhooneis seatakse tuletõrjekraan üles iga sektsiooni köetava trepikoja iga korruse podestil arvestusega, et oleks võimalik 10 m pikkuse vooliku juures katta ühe veejoaga ruumi igat punkti; seejuures peab olema tagatud võimalus vooliku ja joatoru sisseviimiseks igasse ruumi niivõrd, et joatoru ots seisaks ruumi kõige kaugemast punktist mitte kaugemal kui 6 m. Kui sektsioonil on 2 trepikoda, paigutatakse tuletõrjekraanid ühte neist.

§ 18. Pööningu sissekäigu juurde seatakse tuletõrjekraanid üles ainult juhul, kui nende kraanide töötamine ei nõua kohalike survetõstjate ehitamist.

Tuletõrjekraanid elu- ja ühiskondlikes hooneis võetakse läbimõõduga 50 mm ja varustatakse standard-tüüpi kiirsulguvate ühendajatega.

Iga kraani juures peab olema kummeerimata kanepvoolik läbimõõduga samuti 50 mm ja pikkusega 10 m, mis mõlemas otsas on samuti varustatud standard-tüüpi kiirsulguvate ühendajatega, ühe otsaga kraani ja teise otsaga joatoru külge kinnitamiseks. Joatorul peab olema niisamasugune ühendaja. Kraan, voolik ja joatoru peavad asetsema ühises puitkapis või nišis klaasitud ustega, millel on seadis plombeerimiseks või kinnipitseerimiseks, ja pealkiri: „Tuletõrjekraan nr. . . . . ". Tuletõrjekraanide asukohad märgitakse näitajatega. Voolik keritakse metallist pöördkarpi (värtnale) või riputatakse aasadega varnale. Juhul, kui ei ole võimalik tagada korruse kõigi ruumide teenindamist 10 m pikkuse voolikuga, võib vooliku pikkust suurendada kuni 20 m.

§ 19. Tuletõrjekraanid paigutatakse seinale 1,35 m kõrgusele põrandast kraani teljeni ja peavad olema kasutamiseks kättesaadavad igal ajal.

§ 20. Ühiskondlikes hooneis paigutatakse tuletõrjekraanid esmajärjekorras välississekäikude juurde ja trepipodestidele. Pealeselle seatakse igale korrusele tarviduse järgi üles vahepealsed tuletõrjekraanid — läbikäikudesse, vestibüülidesse, koridoridesse, peamiselt üksikruumide sissekäikude juurde arvestusega, et ükskõik missuguse ruumi igat punkti võiks üle uhtuda ühest kraanist 10—20 m pikkuse vooliku ja vähemalt 6 m pikkuse kompaktse veejoa abil. Mitmekorruselistes hoonetes paigutatakse tuletõrjekraanid igale korrusele võimalikult üksteise kohale, et neid oleks võimalik toita üldisest, hoone pikkust mööda ühtlaselt paigutatud püstikutest.

§ 21. Tuletõrje veekulu normiks võetakse 2,5 l/sek. joa kohta, seejuures loetakse samaaegselt töötavaks:

A. Üks veejuga:

a) eluhooneis kõrgusega 8 korrust ja kõrgemad;
b) teaduslikes asutustes ja raamatukogudes kubatuuriga kuni 25 000 m^3;
c) õppeasutustes ja lasteaedades kõrgusega 3 korrust ja rohkem, kubatuuriga kuni 25 000 m^3;
d) administratiiv- ja majandushooneis kõrgusega 3 korrust ja rohkem, kubatuuriga kuni 15 000 m^3;
e) side juhtimishooneis kubatuuriga kuni 5 000 m^3;
f) meditsiinilis-sanitaarhooneis ja lastesõimedes kubatuuriga 5 000 kuni 15 000 m^3;
g) kaubandushooneis ja nende juures asuvais ladudes kubatuuriga 5 000 kuni 25 000 m^3.

B. Kaks veejuga:

a) ühiselamuis ja hotellides kõrgusega 3 korrust ja rohkem;
b) teaduslikes ja õppeasutustes ning kaubandushooneis kubatuuriga üle 25 000 m^3;
c) administratiiv-, majandus- ja meditsiinilis-sanitaarhooneis kubatuuriga üle 15 000 m^3;
d) kommunaal-olustikulistes, posti-, telefoni-, telegraafining raadiojaamade hoonetes kubatuuriga üle 5000 m^3.

§ 22. Sisemiste vesivarustusvõrkude arvutamisel tuleb eeldada, et tegevuses on sisendusest kõige kaugemal ja hoone kõige kõrgemas osas asetsev tuletõrjekraan.

Hooneis, kus on ette nähtud kahe tuletõrjekraani samaaegne tegevus, tuleb arvestus teha sisendusest kõige kaugemal ja hoone kõige kõrgemas osas samal korrusel naaberpüstikuil asetseva kahe tuletõrjekraani üheaegsele tegevusele.

§ 23. Arvutatav veekulutus majandus-tuletõrjevõrkudes tuleb määrata kui arvutatavate majandus- ja tuletõrje-veekulutuste summa. Erandit ei moodusta väiketööstuste tsehhide olustikulised ruumid, mille veekulu määratakse CT/HKKX 12 kohaselt.

§ 24. Alaline surve tuletõrjekraanide juures peab tagama 50 mm läbimõõduga kraani, mitte üle 20 m pikkuse kummeerimata vooliku ja 10—22 mm läbimõõduga joatoru suudme juures kõige kaugemal ja kõrgemal asetsevaist tuletõrjekraanidest kompaktse veejoa saamise võimsusega 2,5 l/sek. Igal juhul ei või kompaktse veejoa tegevusraadius olla väiksem kui 6 m (vt. tabel 1).

Märkus: Joatoru erinevate suudmeläbimõõtude kasutamine ühe hoone jaoks ei ole lubatud.

Tabel 1

Vajalik veehulk ja joatoru suudmesurve kustutamisel kompaktse (tervikliku) veejoaga.

Vertikaalse pihustatud veejoa kõrgus S_p	Vertikaalse kompaktse veejoa kõrgus $S_k = R$	d=10		d=13		d=16		d=19		d=22	
		H	Q	H	Q	H	Q	H	Q	H	Q
6	7,9	—	—	8,0	1,7	8,0	2,5	7,5	3,5	7,5	4,6
8	9,5	—	—	11,5	2,0	11,0	2,9	10,5	4,1	10,5	5,4
10	12,0	—	—	15,0	2,3	14,0	3,4	13,5	4,6	13,0	6,1
12	14,5	—	—	19,0	2,6	18,0	3,7	17,0	5,2	16,5	6,8
14	17,0	28,5	1,0	24,0	2,9	22,0	4,2	21,0	5,7	20,0	7,5
16	20,0	37,0	2,1	30,0	3,2	26,5	4,6	25,0	6,3	23,5	8,2
18	23,0	48,5	2,4	37,0	3,6	32,0	5,1	30,0	6,8	28,0	8,9
20	26,5	—	—	47,0	4,0	39,5	5,8	35,5	7,5	33,5	9,7

S_k — vertikaalse kompaktse (tervikliku) veejoa kõrgus meetrites,

S_p — vertikaalse pihustatud veejoa kõrgus meetrites,

d — joatoru suudme läbimõõt millimeetrites,

H — surve joatoru suudmes meetrites,

Q — veekulutus joatoru kaudu l/sek.

R — kompaktse (pihustamata) veejoa tegevusraadius (veejoa tegevusraadiuseks nimetatakse kaugust sirget mööda joatorust tulepunktini).

§ 25. Kõikides tuletõrjeotstarvet omavates sisemistes vesivarustusvõrkudes peab surve igal ajal kindlustama arvutusveehulga andmise tuletõrjekraanidesse survega, mis on vajalik tuletõrjeveejugade saamiseks vastavalt §-ile 24.

Märkus: Kui on olemas seadeldis tuletõrjepumpade kaugkäivitamiseks tuletõrjekraanide juures asetsevate kontaktnuppude abil, on lubatud piirduda majandustarviduste rahuldamiseks vajaliku alalise survega.

§ 26. Tuletõrje-majandusvesivarustuse sisevõrgu rohkem kui kolme tuletõrjekraani kandvate püstikute aluste juurde tuleb seada ventiilid.

§ 27. Majandus-tuletõrjevõrkude kõik ventiilid peavad olema plombeeritud avatud asendis; ventiile võib sulgeda ainult võrgu remondi ajaks.

§ 28. Vee seismise vältimiseks hoone tuletõrjepüstikuis on soovitatav nende külge ühendada majandusveevõtu lähemaid punkte.

§ 29. Eluhooneis kõrgusega 6 korrust ja rohkem tuleb igast tuletõrjepüstikust viia välja õue ühendustoru, mis on kohandatud liikuvate tuletõrjepritside voolikute külgeühendamiseks. Ühendustoru peab olema varustatud standard-tüüpi tuletõrje voolikuühendajaga ja tagasivooluklapiga.

Selleks, et surve liikuvaist pritsidest ei kanduks majandusvõrku, peab iga püstik olema varustatud tagasivooluklapiga.

§ 30. Sprinkler- ja drentšerseadised tuleb projekteerida vastavalt erieeskirjadele ja -normidele.

VII. Sisemiste vesivarustusvõrkude arvutus ja torude läbimõõdud

§ 31. Sisemiste vesivarustusvõrkude arvutuse eesmärgiks on võrgutorude niisuguste läbimõõtude määramine, mis vähima ehitusliku maksumuse ja vähimate ekspluatatsioonikulude juures kindlustaks võrgu kõigi elementide õige, täpse ja häireteta töötamise.

§ 32. Sisemise vesivarustusvõrgu arvutus peab põhjenema maksimaalseile kulutustele.

§ 33. Sisemiste vesivarustusvõrgu torude esialgsed läbimõõdud määratakse tabelis 2 toodud normide kohaselt, sõltuvalt iga võrguosa poolt teenindatavate veevõtupunktide arvust.

Tabel 2

Normid torude läbimõõtude valimiseks sõltuvalt nende poolt teenindatavate veevõtupunktide arvust

Veevõtupunktide arv	kuni 3	4—10	11—20	21—40	41—60	61—80
Torude läbimõõt mm	13	19	25	32	38	50

Märkus: Toitetoru ühele vannile tuleb võtta läbimõõduga 19 mm, kahele vannile — 25 mm; torude läbimõõtude valikul tabeli 2 järgi tuleb vannikraan arvata kahe ja pesukraan poolteise veevõtupunkti eest.

Üksikute seadiste toitetorude läbimõõdud tuleb võtta vastavalt tabelile 3.

Tabel 3

Normid üksikute seadiste toitetorude läbimõõtude valimiseks

Seadised	Läbimõõt mm	Seadised	Läbimõõt mm
Klosetipaak . . .	13	Pesupesemisküna .	13—19
Köögikraan . . .	13	Vann	19
Pissuaar	13	Vann gaasiahjuga .	13
Joogi fontään . .	13	Dušivõrk	13
Pesukraan	13—19		

§ 34. Survekadude määramiseks sisemiste vesivarustusvõrkude torudes tuleb kasutada Manningi valemit kooś kareduskoefitsiendiga $n = 0{,}012$ järgmisel kujul:

$$i = 0{,}001482 \frac{Q^2}{d^{5{,}33}} \qquad (1)$$

kus i on hüdrauliline kallak (survekadu torustiku pikkusühikule), mis väljendatakse veesamba meetrites,

Q — veekulu m^3/sek.,

d — toru läbimõõt meetrites.

Sisemiste vesivarustusvõrkude hüdraulilist arvutust võib teha Lobatševi ja Abramovi tabelite abil.

Märkused: Hüdraulilisel arvutusel Lobatševi ja Abramovi tabelite abil kadu kohalikele takistustele ei lisandata. Arvutustel valemi (1) järgi lisandatakse kohalike kadude arvel 15% torustikukadudest, kui torude läbimõõdud võetakse ОСТ/НКТП 8828/2184 järgi.

2. Sisemised tuletõrjevõrgud ilma majandusveevõtuta tuleb arvutada Manningi valemi järgi:

$$i = 10{,}293\ n^2 \frac{Q^2}{d^{5{,}33}} \qquad (2)$$

kareduskoefitsiendiga $n = 0{,}0106$.

3. Survekadu veemõõtjas võtta arvesse eraldi (vt. § 122).

§ 35. Vee liikumiskiirus sisemistes vesivarustusvõrkudes ei või ületada majandusveevõtul 1,5—2,0 m/sek., veevõtupunktide toitetorudes võib lubada kiirust kuni 3 m/sek.

§ 36. Majandusvesivarustuse ööpäeva- ja tunni-veekulutus elu- ja ühiskondlikes hooneis määratakse § 5 normide järgi.

§ 37. Tunni-veekulutuste kõikumisi eluhooneis võib, väljendatuna ööpäevase kulutuse protsentides, võtta vastavalt tabeleile 4 ja 5 (ins. S. L. Korovai Moskva vesivarustuse uurimuste kohaselt).

Tabel 4

Tunni-veekulutuste kõikumine eluhooneis ööpäevase kulutuse kuni 100 m³ juures

Kella-ajad	Ööpäevase kulutuse %	Kella-ajad	Ööpäevase kulutuse %	Kella-ajad	Ööpäevase kulutuse %	Kella-ajad	Ööpäevase kulutuse %
0—1	2	6— 7	4	12—13	4	18—19	6
1—2	2	7— 8	6	13—14	4	19—20	4
2—3	2	8— 9	7	14—15	4	20—21	3
3—4	2	9—10	7	15—16	6	21—22	3,5
4—5	2	10—11	6	16—17	7	22—23	3,5
5—6	3	11—12	4	17—18	6	23—24	2

Tabel 5

Tunni-veekulutuste kõikumine eluhooneis ööpäevase kulutuse üle 100 m³ juures

Kella-ajad	Ööpäevase kulutuse %	Kella-ajad	Ööpäevase kulutuse %	Kella-ajad	Ööpäevase kulutuse %	Kella-ajad	Ööpäevase kulutuse %
0—1	3,0	6— 7	4,5	12—13	4,5	18—19	4,5
1—2	2,5	7— 8	5,0	13—14	4,0	19—20	4,5
2—3	2,5	8— 9	5,0	14—15	4,0	20—21	4,5
3—4	3,0	9—10	5,5	15—16	4,5	21—22	5,0
4—5	3,5	10—11	5,0	16—17	4,5	22—23	4,5
5—6	4,0	11—12	4,5	17—18	4,5	23—24	3,0

§ 38. Arvestatav veekulutus eluhoonete sisemistes vesivarustusvõrkudes tuleb määrata ins. Kursini meetodi järgi, mis matemaatilise analüüsi alusel annab alljärgneva valemi (3):

$$\alpha = \frac{30}{\sqrt{Q}} \qquad (3)$$

kus α on sekundiline ebaühtluse koefitsient võrgu osale keskmise ööpäevase veekuluga Q (m^3).

Arvestatavat sekundi-veekulu q l/sek. võib võrgu iga arvestusosa kohta määrata antud osa ööpäevase kulutuse alusel valemite (4) ja (5) järgi:

$$q = \frac{Q \cdot \alpha \cdot 1000}{86400} \; l/sek., \qquad (4)$$

millest $$q = 0{,}347 \cdot \sqrt{Q} \qquad (5)$$

Märkused: 1. Keskmised ööpäevased kulutused määratakse eraldi võrgu iga arvestus-osa kohta, alustades sisendusest. Teades elanike arvu iga korteri kohta (ehk elamispinna normi), määratakse elanike hulk, kes saab vett võrgu iga arvestusosa kaudu. Lähtudes elanike arvust ja esitatud veetarviduse normist ühe elaniku kohta leitakse ööpäevane veekulutus Q iga võrgu arvestusosa kohta. Teades ööpäevast kulutust Q määratakse valemite (3) ja (4) abil sekundilised ebaühtluse koefitsiendid iga võrguosa kohta ja arvestatavad sekundi-veekulutused. Arvestatavaid sekundi-veekulutusi iga võrguosa kohta võib määrata valemi (5) abil.

2. Ins. Kursini valemi rakendamise lihtsustamiseks on lubatud kasutada ins. Korovai poolt koostatud tabelit 6. Selles on toodud eluhoonete sekundi-veekulutused, mis on arvutatud Kursini valemi abil üksikute sanitaarseadmete veekulutuste ekvivalentide summa K (vt. tabel 7) mitmesuguste väärtuste juures eeldusel, et igas korteris elab keskmiselt 6 inimest ja et igas korteris on olemas üks veeklosett, üks vann, üks kraanikauss ja üks pesulaud ekvivalentühikute üldsuurusega

$$K = 3{,}33 \; (0{,}5 + 1{,}5 + 1{,}0 + 0{,}33).$$

Arvestatavad veekulutused eluhooneis sõltuvalt sanitaarseadmete veekulu ekvivalentide summa *K* suurusest

Tabel 6

Ekvivalentsete ühikute summa *K*	Veekulutus l/sek. Kursini valemi järgi	Ekvivalentsete ühikute summa *K*	Veekulu l/sek. Kursini valemi järgi
1	0,18	60	1,39
2	0,25	80	1,59
3	0,30	100	1,79
4	0,36	120	1,95
5	0,40	160	2,26
6	0,50	200	2,56
10	0,57	300	3,00
15	0,70	400	3,60
20	0,85	500	3,95
30	1,00	600	4,30
40	1,137	800	5,00
50	1,27	1000	5,60

§ 39. Veekulutus ühiskondlikes hooneis määratakse võrdsete seadmete veekulutusega kindlaks, seejuures veekulutus võrdsete seadmete poolt on taandatud ühele üldisele ekvivalentsele kulutusele.

Seadmete veekulutuse ühikuks on tingimuslikult võetud ühe 13 mm läbimõõduga veekraani kulutus, mis on võrdne 0,2 l/sek. (tabel 7).

Tabel 7

Vee sekundi-kulutusnormid ja mitmesuguste seadmete ekvivalendid

Seadmed	Läbimõõt mm	Kulutus l/sek.	Ekvivalent *K*
Kausi kraan	13	0,2	1,0
Pesulaua kraan	13	0,07	0,33
Pissuaari kraan	13	0,035	0,17
Klosetipaagi kraan	13	0,1	0,5
Viduaari kraan	13	0,1	0,5
Vannikraan	19	0,3	1,5
Loputusnõu kraan	13	0,3	1,5
Gaasisoojendaja kraan	13	0,2	1,0
Dušš	13	0,14	0,7
Paagisegisti lastesõimedes ja aedades	19	0,3	1,5
Kloseti uhtumiskraan	32	1,0	5,0

§ 40. Arvutatav sekundi-veekulutus iga liiki ühiskondlikes hooneis tuleb määrata valemite (6) ja (7) abil, millel on järgmine kuju:

$$q = \Sigma 0{,}2 \cdot K \cdot n, \qquad (6)$$

$$h = \sqrt{N} \qquad (7)$$

kus 0,2 l/sek. on seadme veekulutus ühikule võrduva kulutuse-ekvivalendiga;

K — mitmesuguste seadmete kulutuste-ekvivalent tabeli 7. järgi;

n — samaaegselt töötavate ühetüübiliste seadmete arv;

N — ülesseatud ühetüübiliste seadmete üldarv.

Märkus: Igal juhul, kui ükskõik missugust tüüpi seadmed töötavad samaaegselt, näiteks dušid tööstusettevõtete olustikulistes ruumides, võetakse n valemites (6) ja (7) võrdseks N-iga.

Erijuhtudel, nagu staadionide või jaamahoonete klosettides, kui kõik kabiinid töötavad samaaegselt, või teistel taolistel juhtudel, tuleb n võtta suurem kui $\sqrt{N}$ vastavalt eriandmeile igal antud juhul.

§ 41. Arvutatavad sekundi-veekulutused sisemistes majandus-tuletõrjevõrkudes saadakse tuletõrje sekundi-veekulutuste liitmisel ülaltoodud meetodite kohaselt määratud majanduskulutustega.

VIII. Torude ja seadmete paigaldamise tehnilised tingimused

§ 42. Sisemises vesivarustuses kasutatakse keermega tsingitud terastorusid (gaasitorusid) ОСТ/НКТП 8828/2184 kohaselt, mis ühendatakse fassoon-osadega (fiitingutega) tsingitud rauast (ОСТ 3357, 3359—3368 kohaselt) või pehmest malmist (ОСТ 753, 755—777 järgi) või keevitamisega.

§ 43. Üksikute korpuste vahel maasse asetatavad sisemise vesivarustuse torud läbimõõduga üle 50 mm peavad olema malmist ja asfalditud vastavalt ОСТ/НКТП 2523; jatkuühendused tuleb katta tsemendiga või asbesttsemendiga. Raskeis pinnasetingimustes ja remonttöödel toimub jatkude katmine seatinaga.

§ 44. Kõik sisemise vesivarustusvõrgu torud tuleb paigaldada vertikaal- või horisontaaljooni mööda, mis on paral-

leelsed või ristjoonsed hoone telgedele, kinni pidades seejuures §-is 47 toodud tingimustest.

§ 45. Alumise hargnemisega vesivarustusvõrkude jaotustorud kinnitatakse keldritega hooneis keldri lae alla või paigaldatakse konksude abil seintele.

Märkused: 1. Ülesriputamis- ja seinakonksud asetatakse piki torustikke 2—2,5 m tagant.

2. Ülesriputamis- ja seinakonksude konstruktsioon peab võimaldama remondi korral torude vabastamist neid kinnitavaist klambreist.

3. Seintele paigaldatakse torud 13 mm kaugusele krohvipinnast.

§ 46. Keldrite puudumisel võib jaotustorud paigutada alumise korruse põrandaaluseisse kanaleisse. Juhul, kui on olemas küttetorude kanalid, võib nendesse paigutada vesivarustuse jaotustorud koos küttetorudega. Ülemise hargnemise korral võib jaotustorud paigutada ülemise korruse lae alla — kui seda lubab antud ruumi otstarve (tehas-köökides, olustikulistes ruumides, tootmistsehhides jm.).

§ 47. Sisevõrgu tühjakslaskmiseks paigutatakse jaotustorustiku kõige madalamaisse punktidesse kolmikud, mis on suletavad keermega korgi abil või varustatud väljalaskekraanidega. Jaotustorud tuleb paigaldada kallakuga (0,002—0,005) väljavoolu suunas.

§ 48. Püstikud paigaldatakse vabalt hoone seinu mööda 13 mm kaugusele krohvipinnast. Püstikud võib asetada ka tellis- või betoonseinte vagudesse. Püstikute asetamisel välisseinte vagudesse tuleb viimase sisepinnad krohvida sooja mördiga. Vagudesse asetatavad torud, mis juhivad vett majandustarvidusteks, tuleb isoleerida niiskuse vastu.

Vaod kaetakse krohviga metallvõrgul, jättes ventiilide kohale uksekesed, ja eraldatakse korruste kaupa diafragmadega.

§ 49. Horisontaalhargnemine tehakse kas seadmete tasapinnas, vahelae konstruktsioonis või vahetult põranda peal. Kui horisontaal-jaotustorud paigaldatakse seinavagudesse, kaetakse viimased krohviga. Plaatvooderduse kasutamisel asetatakse torud plaatide alla.

Märkused: 1. Horisontaalvagude raiumisel peab olema tagatud säiliva seinaosa tugevus.

2. Torude paigaldamist puitvahelagedesse tuleb vältida; juhul, kui see pole võimalik, tuleb toru katta kindla soojus- ja niiskusisolatsiooniga.

3. Seinavagude katmiseks vesivarustustorude kinnisel paigaldamisviisil on lubatud kasutada erilisi äravõetavaid kilpe, mis võimaldavad torude paljastamist ilma krohvi rikkumata.

§ 50. Massilise elamuehituse sisemiste vesivarustusvõrkude projekteerimisel tuleb välja töötada kogu võrgu tööjoonised, mis vastaksid võrgu elementide industrialiseeritud valmistamismeetodile.

§ 51. Avade asetus sisemise vesivarustusvõrgu torude lõikumiskohtades vahelagede ja seintega tuleb ette näha projektides.

§ 52. Kohtades, kus sisemised vesivarustustorud läbivad mitteköetavaid ruume või kus kohalike tingimuste tõttu tugevate külmade ajal on torude külmumisoht (küttematerjali ruumides, põrandaaluseis kanaleis, välisuste vastas jm.), tuleb torud pergamiiniga ümber mähkida ja soojustada 2—3 kihi antiseptitud vildiga, mis pealt seotakse sidumisnööriga puitpeergudel ja määritakse 25 mm paksuse alabastrikihiga. Kohtades, mis läbikülmumise suhtes on kõige ohtlikumad (pööninguil — ülemise hargnemise korral, paakide toitetorude juures, küttematerjali laadimisluukide vastas jne.), tuleb 2—3 vildikihiga ümbermähitud torud alabastrikihi asemel ümbritseda puitkastiga, mis täidetakse kustutatud lubjaga segatud saepuruga igast küljest 100 mm paksuselt. Et toru jääks isolatsiooni keskele, selleks tuleb ta asetada iga 2—2,5 m tagant puitkasti paigutatud erilistele puitklotsidele. Mitteköetavaid ruume läbivais torudes peab olema tagatud vee ringe.

§ 53. Sisemise vesivarustusvõrgu torustikud peavad olema kaitstud mehaaniliste vigastuste, samuti igat liiki keemiliste mõjutuste eest. Ei ole lubatud vesivarustustorude paigaldamine kanalisatsiooni-, vee ärajuhtimis-, suitsu- ja ventilatsioonikanaleisse.

§ 54. Kohtades, kus võib oodata torude higistamist, tuleb torud katta isolatsioonikihiga — valgesavi või põletatud alabastri ja puuvilla- või villajäätmete segust valmistatud segmentidega, mis mähitakse marlisidemega ja värvitakse. Isoleerida võib ka tihedate vildi- või tavaliste kaleviribadega ümbermähkimise teel, mis pealt kaetakse vahariidega.

§ 55. Veemõõtja ja järgneva sulgemisventiili vahele või peasulgemisventiili järele (veemõõtja puudumisel) tuleb üles seada kontroll-väljavoolukraan, mida võib kasutada veemõõtja õige näitamise kontrollimiseks, surve kontrollimiseks võrgus kontrollmanomeetriga ja samuti vee süsteemist väljalaskmiseks.

§ 56. Kõigis elu- ja ühiskondlikes hooneis tuleb ette näha kraanid tänavate, hoovide ja haljasalade kastmiseks. Hoone esikülje iga 70 m kohta seatakse üles üks tänava- ja üks hoovikastekraan.

. 57. Kastekraanid tehakse läbimõõduga 25 mm ja varustatakse standard-tüüpi kiirsulguvate ühendajatega.

§ 58. Sisemise vesivarustuse kastetorustikud tuleb varustada kastekraanide talviseks väljalülitamiseks eriliste hoones asetsevate ventiilidega, koos korgiga kolmiku või väljavoolukraani paigaldamisega kastetorustiku tühjakslaskmiseks. Kastetorustikel peab olema kallakus (0,002—0,005) väljavoolupunktide suunas.

§ 59. Klosettides tuleb vesivarustus- ja kanalisatsioonipüstikud paigutada erinurkadesse. Kummagi püstiku eraldi paigutamine määrab selgesti sanitaarsõlme kõigi teiste elementide koordinaadid, mis omakorda kergendab industriaalsete meetodite rakendamist kogu sanitaar-tehnilise seadistu monteerimisel.

§ 60. Sulgventiilid sisemistes vesivarustustorustikes paigaldatakse sisendusse enne veemõõtjat ja pärast veemõõtjat kontrollkraani järel. Kui veemõõtjat ei paigaldata, asetatakse sisendusse üks ventiil.

Võrgu üksikute osade ja seadmete väljalülitamiseks tuleb sulgventiilid ette näha: jaotustorustikel kummalgi pool sisendusühendust, kõigi majanduspüstikute aluste juures, korruselistel hargnemistel iga korteri juures, kõigil magistraali hargnemistel, kastmistorustikel, iga klosetipaagi toitetorul, igal vanni, pesulaua ja loputusnõu segistiarmatuuride toitetorul, vanniahjude ja muude paakide toitetorul, pissuaaride aukudega uhtumistorude ees jm.

§ 61. Veekraanid peavad olema standardsed OCT 1477 järgi.

Veekraanid seatakse üles köögikaussidel 30—34 cm kõrgusele kausi servast, pesulaudadel — 20 cm ja vannidel — 20 cm kõrgusele servast (lugedes kraani horisontaalteljest).

§ 62. Sulgemisseadmed sisemistes vesivarustusvõrkudes peavad olema aeglaselt suletavad ventiil- või siibritüüpi, välja arvatud kuulklapid, mis avanevad jaotussiibriga ujukist. Pöördkorkkraane võib kasutada ainult süsteemides, mis töötavad veega kohalikest paakidest (saunades, pesumajades jm.).

§ 63. Surve sisemistes vesivarustusvõrkudes ei tohi ületada 6 atm. Kui kohalike tingimuste tõttu surve ületab 6 atm., on vajalik üles seada survereguleerijad — reduktsioonklapid. Reduktsioonklapid võib üles seada veemõõtja järele, kui surve

vähendamine on vajalik kogu sisevõrgus või võrgu üksikosades.

Kui reduktsioonklapid seatakse üles nii, et nende remont kutsub esile kogu vesivarustustöö lubamatu katkestamise, siis tuleb klapi juurde ehitada siibriga varustatud möödajuhtiv toru.

IX. Veesurve ja tagavarareservuaarid

§ 64. Sisemistes vesivarustusvõrkudes kasutatakse kaht põhitüüpi reservuaare — lahtisi survevabu reservuaare ja hermeetiliselt suletavaid survereservuaare. Viimaseid kasutatakse külmaveevarustuses hüdropneumaatiliste reservuaaridena pneumaatiliste seadeldiste juures.

§ 65. Sisemise vesivarustuse teenindusvõrkudes vajaliku surve saavutamiseks paigaldatakse survevabad reservuaarid hoones arvestusega, et reservuaari põhi oleks ülemal kõige kõrgemal asuvaist veevõtupunktidest. Veesurvepaagid võivad asetseda kas hoone pööningul või eriti selleks ehitatud ruumides.

Märkus: Sõltuvalt klimaatilistest tingimustest võivad paagid olla kas kaetud või lahtised.

§ 66. Survevabad reservuaarid, mida kasutatakse sisemistes vesivarustussüsteemides vajaliku veetagavara hoidmiseks, paigaldatakse hooneis, milles ei ole tagatud majandus- ja tuletõrjetarvidusteks ettenähtud arvestus-veehulkade saamine välisvõrgust.

Tagavarapaake võib üles seada kõrgemal olevaisse ruumidesse, mis annab võimaluse kasutada neid samaaegselt ka veesurvepaakidena, samuti võivad nad paikneda ka keldreis ja väljaspool hooneid maa sees.

§ 67. Paagid peavad olema rauast kas neet- või keevitusühendustega. Puitpaagid on lubatud ainult ajutistes vesivarustustes. Raudpaagid võivad olla vormilt täisnurksed või silindrilised.

§ 68. Keldreis paiknevad tagavara-reservuaarid peavad olema kas rauast või raudbetoonist, väljaspool hoonet maa sees asetsevad paagid peavad olema raudbetoonist. Rauast reservuaarid võivad olla kas täisnurksed või silindrilised, raudbetoonist reservuaarid tuleb teha silindrilised.

§ 69. Paakide maht tuleb määrata hoone veetarviduse graafiku järgi, võttes arvesse, mitu korda ööpäevas pump töötab.

Käsitsi käivitamisel ei pea pump töötama sagedamini kui 4 korda ööpäevas, seejuures öösi pump töötada ei tarvitse.

Pumba automaatsel käivitamisel määratakse paakide maht valemist: $W = \frac{Q}{2n}$, (8)

kus: Q on pumba võimsus m³/tunnis,

n — pumba sisselülitamiste arv tunnis, mis tuleb võtta võrdseks kuuega. Pumba võimsus Q peab olema suurem kui maksimaalne tunni-veetarvidus hoones.

Märkused: 1. Kui veesurvepaagid teenindavad hoone sisemisi tuletõrjekraane, peab puutumatu veetagavara paakides võrduma kümneminutilise maksimaalse majandus- ja tuletõrjetarvidusega.

2. Puutumatu tuletõrjevee tagavara olemasolu peab olema pumbamajas kindla signalisatsiooni kaudu kontrollitav ja tagatud pumba automaatse sisselülitamisega vee vähenemisel paagis kuni puutumatu tuletõrjetagavara nivooni.

§ 70. Mitme paagi ülesseadmisel tuleb need ühendada üheks üldiseks süsteemiks.

§ 71. Raudpaagid seatakse üles puitprussidele. Paaki kandvad prussid asetatakse 5 cm paksustest laudadest puitalusele, mille perimeetrile on löödud 6 cm kõrgune kolmnurkne latt. Puitalus lüüakse pealt üle raudplekiga (kaaluga mitte alla 4 kg leht), mille tahvlid ühendatakse joodetud valtsidega. Plekk värvitakse kahel korral looduslikul värnitsal valmistatud õlivärviga. Plekk lüüakse puitaluse külge ainult välisserva harja mööda. Puitaluse prussid ja lauad peavad olema pehastumiskindlad.

§ 72. Paagid peavad olema kaetud raud- või puitkaantega, viimased peavad olema üle löödud kas tsingitud või õlivärviga värvitud plekiga. Puitkaaned monteeritakse üksikuist kilpidest, mille lauad peavad olema liidetud punnidega. Raudpaagid ja kaaned tuleb seestpoolt värvida kahel korral tinamenninguga.

§ 73. Paagid peab varustatama järgmise torustikuga:

a) sissevoolutoru (on parem, kui sama toru võib teenindada ka väljavoolutoruna), mis toidab paaki ühe või mitme kuulklapi kaudu. Üksikute kuulklappide läbivooluava läbimõõt ei või olla suurem kui 50 mm. Iga kuulklapi ette tuleb asetada sulgventiil. Väljavoolutoru peab väljuma paagist 10 cm kõrgusel põhjast ja võib olla ühendatud sissevoolutoruga. Viimasel juhul varustatakse väljavoolutoru tagasivooluklapiga, et vältida veeandmist

paaki väljavoolutoru kaudu, ja pealeselle veel sulgventiiliga.

b) Ülevoolutoru, mis peab väljuma paagist normaalse veeseisu kõrguselt, s. o. nii, et ülevoolutoru suudme alumine serv oleks 20 cm paagi ülemisest servast allpool. Ülevoolutoruna võib paagist väljumisel kasutada õhukeseseinalist malmtoru.

c) Signaal-gaasitoru (läbimõõduga 13 või 19 mm), mis väljub paagist samal tasapinnal ülevoolutoruga ja lõpeb kraanikausi kohal ruumis, kus alati asub teenindav personal (katla- või pumbaruumis jm.).

d) Puhastus-gaasitoru läbimõõduga 38—50 mm, mis väljub paagi põhjast ja ühendatakse ülevoolutoruga. Puhastustoru peab olema varustatud sulgventiiliga.

e) Äravoolu-gaasitoru paagi puitaluselt läbimõõduga 25—32 mm (sõltuvalt aluse pinna suurusest), mis ühendatakse ülevoolutoruga selle vertikaalses osas. Äravoolutoru ülemine ava kaetakse restiga, mis hoiab toru ummistumast.

§ 74. Välja- ja sissevoolutorud peavad olema tsingitud. Kui väljavoolupüstik on ühendatud sissevoolutoruga, siis on püstikust võimalik anda igal korrusel haruühendusi veevõtupunktide juurde tingimusel, et haruühendused varustataks sulgventiilidega, mis võimaldavad igat veevõtupunkti või nende gruppi püstikust välja lülitada.

§ 75. Ülevoolutoru läbimõõt toru ülemises osas peab olema kaks korda suurem kui sissevoolutorul. Üks meeter allpool ülevooluava võib ülevoolutoru läbimõõtu vähendada kuni sissevoolutoru läbimõõduni. Ülevoolutoru ühendatakse lähima kanalisatsioonipüstikuga, aga mitte vahetult, vaid voolujoa katkestamisega erilises ülekandepaagis, mis on ühendatud kanalisatsioonipüstikuga 100 mm läbimõõduga malmtoru kaudu. Ülekandepaagid seatakse üles keldreis. On lubatud ülekandepaakide ülesseadmine ühele ülemistest korrustest, kui selleks seal on olemas sobiv koht väljaspool korteriruume. Ülekandepaagist väljuval torul seatakse üles sifoon läbimõõduga 100 mm. Kui ülekandepaagi pealispind asetseb allpool maapinda, tuleb sifooni järel üles seada siiber „Ludlo", mis kaitseb ülekandepaaki kanalisatsiooni mustavee sissetungimise eest kanalisatsiooni hoovivõrgu ummistumisel. Ülekandepaagid tehakse rauast. Paagi maht peab olema vähemalt 0,2 m^3, kõrgus vähemalt 0,6 m. On soovitatav, et paak oleks lamedakujuline, mis võimaldab sobivat paigutust seinte äärde. Paagil

peab olema poltidega kinnitatav kaas auguga toru telje kohal, mille juurde ülalt ulatub ülevoolutoru. Toru otsa ja kaane vahele peab jääma 5 cm laiune vahe. Kaanes oleva augu läbimõõt peab olema 5 cm suurem ülevoolutoru välisläbimõõdust.

§ 76. Paagi puitaluse äravoolutoru ühendatakse ülevoolutoruga ülalpool puhastustoru ühendust ülevoolutoruga.

§ 77. Paagi sissevoolutoru varustatakse soojusisolatsiooniga toru higistamise vältimiseks.

§ 78. Paagi veeseisu näitamiseks peavad olema vastavad seadeldised.

§ 79. Mitme paagi ülesseadmisel varustatakse igaüks neist eespoolloeteldud torudega, mis peavad olema ühendatud ühte üldisse süsteemi. Paakide ühesuguse veeseisu juures signaaltoru võib olla ühine kõigile paakidele, kõik paagid varustatakse seejuures ühe üldise signalisatsiooniga.

§ 80. Süsteemides veesurvepaakidega tuleb sisenduses veemõõtja ja kontrollkraani järel üles seada tagasivooluklapp, mis takistab vee voolu majavõrku mööda tänavavõrku tagasi.

§ 81. Paakide paigutamise ruumidele esitatakse järgmised tingimused: nad peavad olema valgustatud, omama ventilatsiooni (kas või õhuakna kaudu) ning olema köetavad, et õhu temperatuur ruumides talvel oleks üle 0° C. Paakide ruum olgu lukustatav. Akendel peab olema võrk kärbeste tõrjeks.

§ 82. Paakideruumi gabariidid peavad vastama järgmistele tingimustele: silindriliste paakide juures minimaalne vahekaugus paagi ja seinte vahel peab olema vähemalt 0,5 m, minimaalne vahekaugus paakide vahel — 0,5 m kuni 0,8 m. Vahekaugus seinast kuni paagini kuulkraanidepoolsest küljest peab olema vähemalt 0,8—1,0 m.

Täisnurksete paakide juures vahekaugus paagi ja ruumi seinte vahel, samuti paakidevaheline kaugus peab olema vähemalt 0,7 m. Vahekaugus seinast paagini kuulkraanide paiknemise suunas peab olema, samuti kui silindriliste paakidegi juures, vähemalt 0,8—1,0 m.

Vahekaugus paagi ülemisest servast ruumi laeni ei või olla vähem kui 0,6 m.

§ 83. Paakide konstruktsioon peab olema niivõrd tugev, et ta deformeerumatult taluks koormuse paakide veega täitmisel. Paagi seinte paksus, koos tagavaraga võimaliku roostetamise arvel, peab olema vähemalt 4 mm, põhja paksus — 5—6 mm.

§ 84. Torustikud tuleb ühendada paakidega keermega liitmikute abil. Liitmikud kinnitatakse või keevitatakse paagi seinte külge.

X. Pneumaatilised seadeldised

§ 85. Pneumaatilisi seadeldisi võib kasutada kõigis kolmes sisemise vesivarustuse süsteemis (III osa, § 6a, b, c, d) — majandus-tuletõrje, majandus-joogivee ja tuletõrje süsteemides. Esimese kahe süsteemi juures on vaja ette näha seadeldised pumpade automaatseks käivitamiseks. Kolmanda süsteemi juures ei ole pumpade automaatne käivitamine hädavajalik, kui alatine veetagavara veereservuaaris on küllaldane tuletõrjekraanide korralikuks töötamiseks 10 minuti jooksul — kuni tuletõrje pumbaagregaadi sisselülimiseni.

§ 86. Võib kasutada kahte süsteemi pneumaatilisi seadeldisi: a) alalise ja b) vahelduva survega.

§ 87. Majandus-tuletõrje ja majandus-joogivee süsteemides kasutatakse nii alalise kui ka vahelduva survega pneumaatilisi seadeldisi. Alalise survega süsteemides varustatakse väljavoolutoru reduktsioon-klapiga. Väikeste seadeldiste juures võib vahelduva surve juures olla üks ühine õhu-veereservuaar (hüdrofor). Mitme reservuaari korral võivad nad olla õhu-, vee- või õhu-vee-reservuaarid.

§ 88. Veereservuaaride manööverdusmaht (mis täidetakse vaheldumisi õhu ja veega) tuleb määrata valemist (8). Majandus-tuletõrje süsteemides tuleb manööverdusmahtu suurendada puutumatu tuletõrjetagavara võrra (§ 69, märkus 2). Veereservuaaride üldine mahutavus, samuti õhureservuaaride vajalik maht tuleb arvutada lähtudes minimaalsest survest P_{min}, mis on vajalik süsteemi õige töötamise kindlustamiseks, ja maksimaalsest survest P_{max}, mis ei tohi ületada äärmist survet, et vältida võrgus lubatust suurema surve tekkimist (§ 63).

Märkus: Pneumaatilise seadeldise konstruktsioon peab kindlustama tuletõrje veetagavara puutumatust majandusvee tarvitamise ajal ja võimalust kasutada nimetatud tagavara tulikahju korral.

§ 89. Pneumaatilise seadeldise õhureservuaarid tuleb üles seada vundamentidele, kompressorseadeldise lähedale väljas ja eraldada vastava piirdega. Üles seada tuleb kooskõlas ÜAÜKN määrusega 2. IV 1935. a., bülletään 15—16.

§ 90. Õhureservuaaride ülesseadmine kinnistes ruumides kooskõlastatakse katelde tehnilise järelevalve inspektsiooni ja tuletõrjeorganitega.

§ 91. Võib kasutada horisontaalseid või vertikaalseid õhureservuaare, seejuures on kohustuslik reservuaari jaoks ette

näha: laskumisava sisemiseks ülevaatuseks läbimõõduga 800 mm ja enam, kaitseklapp, väljalaskekraan kõige madalamas kohas ja manomeeter kolmekäigulise kraaniga.

§ 92. Õhureservuaarid tuleb valmistada kooskõlas vastavate juhenditega suurema kui ühe atmosfääri surve all töötavate anumate kohta ning registreerida katelde järelevalve inspektsioonis.

§ 93. Sisemiseks tulekustutamiseks kasutatavail pneumaatilistel seadeldistel peab olema üks pump ja üks kompressor. See tingimus ei laiene pidevalt töötavaile seadeldistele, millel igal juhul peale töötava pumba ja kompressori peab olema töötavatega võrdse võimsusega reservpump ja reservkompressor.

§ 94. Hoone tuleohutust teenindavate pneumaatiliste seadeldiste varustamine elektriga peab toimuma kindlast elektrienergia allikast, näiteks linna elektrijaamast, elektrisoojustsentraalist jne. tingimusel, et elektrijuhtmestiku ühendusskeem pneumaatiliste seadeldistega annaks maksimaalselt tagatud elektrienergiaga toitmise, vastasel korral peab olema ette nähtud seadeldise toitmine teisest vooluallikast, või sisepõlemismootoritega reservagregaatide ülesseadmine.

§ 95. Pneumaatilise seadeldise torude süsteem peab võimaldama nii pumba kui ka pneumaatilise reservuaari vahetut töötamist teenindavasse võrku.

§ 96. Vett pumbast paakidesse juhtival magistraalil peab olema üles seatud tagasivooluklapp, mis takistab vee tagasivoolu magistraali pumba juurde.

§ 97. Ruum pneumaatiliste seadeldiste ülesseadmiseks peab alati omama temperatuuri üle 0° ning peab olema täiesti kohandatud kogu ülesseatud sisustuse teenindamiseks.

§ 98. Kõik paagid tuleb kahel korral värvida õlivärviga naturaalvärnitsal. Paagid värvitakse seest tinamenningiga.

§ 99. Iga paak tuleb üles seada vastava paksusega betoonrõngale kõrgusega 0,5 m. põrandast, milles on 3—4 avaust paagi põhja alla pääsemiseks. Betoonrõnga alla tuleb ehitada veega täidetud paagi raskusele arvutatud betoon- või tellisvundament.

§ 100. Pneumaatiliste katelde toitetorustikud võivad olla malmist või terasest. Pneumaatiliste seadeldiste kõik malmtorustikud ja nende juurde kuuluvad fassoonosad peavad olema liitmikutega. Vesivarustustorude liitmikud tuleb varustada kummitihendustega, õhutorud — õhukeste asbest- või klingeriittihendustega. Terastorusid võib ühendada keermega või keevitamisega.

§ 101. Kõiki lahtimonteeritud vee- ja õhutorustikke tuleb katsetada hüdraulilisele survele, mille suuruseks võetakse töösurve pluss 5 atm. Läbiimbumine või -tilkumine ühenduskohtades ei ole lubatud ning mingisugust manomeetri survelangust katsetamise ajal ei tohi esineda.

XI. Pumbad

§ 102. Kohalike survetõstjatena seatakse sisemistes vesivarustussüsteemides (§ 8, punktid b, c) üles tsentrifugaalpumbad.

§ 103. Hooneis majandus-joogivee varustusega, mis töötab perioodilise survepuuduse juures välisvõrgus (§ 8, punkt c), võib surve tõstmiseks selle vähesuse perioodil üles seada ühe majanduspumba.

§ 104. Hooneis majandus-joogivee varustusega tuleb pideva survepuuduse juures üles seada 2 majandus-pumpa, millest üks on töös, teine reservis.

Märkus § 103 ja 104 juurde: Pumba otstarve neil juhtudel seisneb välisvõrgus oleva surve tõstmises sisevõrgu töötingimusi rahuldava surveni.

Pumbad arvutatakse hoone arvestatavale sekundi-veekulutusele ning välisvõrgu minimaalsurve ja sisevõrgu arvestussurve vahele.

§ 105. Suure tarvidusebaühtlusega hooneis, näiteks tööstustsehhide olustikulistes ruumides suure hulga duššidega või pumbamajades, mis on ette nähtud rea hoonete teenindamiseks, mille hulgas on hooneid suure, ööpäeva jooksul ebaühtlase veetarvidusega (näiteks sööklad), võib kasutada ainult veekulutuse suurenemise ajal töösserakendatavaid pumpasid. Sel juhul võib kohalikus pumbajaamas üles seada, sõltuvalt veekulutuse iseloomust ja suuruse kõikumisest, kaks või enam majanduspumpa paralleelseks töötamiseks. Jaama pideva töötamise tagamiseks peab peale töötavate pumpade olema veel üks reservpump koos mootoriga, mille võimsus on võrdne kõige võimsama töötava pumbaga.

Märkus: Rekonstrueeritavais hooneis, juhul, kui pumbajaama alla ei ole võimalik eraldada vajalikku pinda, võib reservpumba ülesseadmisest loobuda, hoides teda laos alatises töökorras.

§ 106. Sisemise tuletõrje või majandus-tuletõrje vesivarustusega hooneis tuleb survepuuduse korral välisvõrgus seada üles üks tuletõrje pumbaagregaat, mis oma võimsuse ja surve

poolest võimaldab saavutada sisevõrgus sisemiste tuletõrjekraanide teenindamiseks (vt. VI osa) vajalikku survet.

Märkused: 1. See tingimus ei laiene alaliselt töötavaile pumpadele-survetõstjaile. Sel juhul tuleb lisaks töötavale pumbale üles seada temale võrdse võimsusega reservpump.

2. Spetsiaaltuletõrjeagregaadi kasutamine reservpumbana muuks otstarbeks ei ole lubatud.

3. Tuletõrjepumba toitmine elektrienergiaga tuleb teostada ühest kindlast elektrienergia allikast, näiteks linna elektrijaamast, soojus-elektrikeskusest jm. tingimusel, et elektrijuhtmestiku lülitusskeem tuletõrjepumbaga annaks maksimaalse tagatise selle toitmiseks elektrienergiaga, vastasel korral tuleb ette näha pumba toitmine teisest vooluallikast või sisepõlemismootoriga reservagregaadi ülesseadmine.

4. Tuletõrjepumbad peavad töötama ühel võllil mootoriga.

§ 107. Iga pumba juures peavad olema järgmised seadmed: imemis- ja survetorude siiber pumba lähedal; manomeeter, mis seatakse üles pumpade ja survetorustiku siibri vahele; tagasivooluklapp manomeetri järel survetorus; õhukraan pumba kere ülaosas.

§ 108. Pumbaagregaadid tuleb paigaldada kivivundamentidele, mis ulatuvad 20 cm üle põrandapinna ja krohvitakse pealpool põrandat tsementmördiga.

§ 109. Majandus-pumbaagregaatide vundamentide juures peab olema ette nähtud kõlaisolatsioon.

§ 110. Pumpade imemiskõrgus ei tohi ületada pumba valmistanud tehase poolt antud piirkõrgust.

§ 111. Juhul, kui pump ja mootor seatakse üles rihmülekandega, tuleb viimane piirata plaanis igast küljest võrega, mille kõrgus on vähemalt 80 cm, ja traatvõrguga, mis katab rihma küljelt. Pumpa elektrimootoriga ühendava elastse muhvi kohale tehakse plekist kaitsekate, mida saab poltidega vundamendi külge kinnitada ja vajaduse korral ära võtta.

§ 112. Pumpade ülesseadmisel peab olema alati ette nähtud otsetorustik, mille kaudu võib anda vett välisvõrgust sisevõrku pumpadest mööda. Sellel ühendusel tuleb ette näha tagasivooluklapp ja -siiber.

§ 113. Tuletõrjepumpasid toidetakse sisendustest erilise torustiku kaudu veemõõtjast mööda.

Need ühendused varustatakse pumbaruumis eespoole pumpa asetatud plombeeritud siibritega. Ühendused tuletõrjepumpade toitmiseks paigaldatakse otsejooni mööda, kuna veemõõtjad seatakse üles möödajuhtivaile torudele.

§ 114. Tuletõrjepumba töökorrasoleku pidevaks kontrollimiseks ja pumba ajutiseks, kas või osalise võimsusega töötamiseks, kuni tuletõrjesiibri avamiseni, on nõutav kindlustada pumba veega toitmine ka majandusvõrgust läbi veemõõtja vähemalt $^2/_5$ l/sek. ulatuses.

§ 115. Sisemise vesivarustusvõrgu pumbaseadeldised paigutatakse peamiselt eraldi keldriruumidesse või keskkütte katlamajadesse. Pumpade ülesseadmisel katlamajadesse tuleb agregaadid eraldada katlaruumist vähemalt 1 m kõrguse võrega.

§ 116. Pumbaruumi gabariidid plaanis määratakse lähtudes agregaatide arvust ja nende mõõdetest, jättes pumpade vundamentide ja seinte vahele vähemalt 0,7 m laiuse läbikäigu. Vahekaugus pumbast seinani elektrimootoripoolsest küljest peab võimaldama ankru väljavõtmist ilma mootorit vundamendilt maha võtmata. Pumbamaja kõrgus peab olema vähemalt 2,2 m.

§ 117. Torustikud pumbajaamades tuleb paigaldada põrandaaluseisse kanaleisse või isoleerida higistamise vastu.

§ 118. Pumbaruumid peavad olema soojad ja kuivad, valgustatud loomuliku või kunstliku valgustusega, ventileeritavad ja lukustatavad.

§ 119. Tuletõrjepumpade ruumid peavad olema tulekindlate seinte, lagede ja ustega ning neil peab olema väljapääs üldisse trepikotta või hoonest välja vahetult või katlamaja kaudu.

XII. Veemõõtjad

§ 120. Sisemistes vesivarustusvõrkudes võib kasutada ainult neid tüüpi veemõõtjaid, mis täielikult rahuldavad kehtivaid NSV Liidu RKN-i juures asuva Mõõtude ja Mõõteriistade Komitee juhendeid veemõõtjate ehituse, kontrolli ja tembeldamise kohta ning mis on tunnistatud kasutamiskõlblikeks. Iga veemõõtja peab olema varustatud nimetatud komitee süsteemi organi plommiga.

Märkus: NSV Liidu vesivarustuspraktikas esinevate teiste veemõõtjate tüüpide kasutamine, mis rahuldavad NSV Liidu RKN-ni juures asuva Mõõtude ja Mõõteriistade Komitee poolt esitatavaid tingimusi, kuid ei kuulu tema poolt proovitud tüüpide hulka, on lubatud ajutiselt kuni nimetatud Komitee poolt määratud tähtaegadeni.

§ 121. Veemõõtjaid liigitatakse nende läbilaskevõime kohaselt, s. o. veehulga järgi, mis läbib veemõõtjat tunnis. Tunni-veekulutust, mille läbilaskmisel veemõõtjas saadakse

10 m veesamba kõrgusega võrdne survekadu, nimetatakse „iseloomustavaks läbilaskeks".

§ 122. Veemõõtja valik peab toimuma veetarviduse ja veemõõtjates tekkiva survekao kohaselt vastavalt veemõõtja töörežiimile.

Veemõõtja valikul tuleb juhinduda järgmistest reeglitest:

a) Veemõõtja kaliiber tuleb valida objekti veetarviduse kohaselt, arvestades survekadu veemõõtjas. Survekaod meetrites mitmesuguste kulutuste juures on nõukogude tööstuse „Kosmos" ja Voltmani veemõõtjate kohta toodud tabelis 8.

Suurvekadu H võib määrata samuti valemist (10);

$$H = \frac{Q^2}{K}, \qquad (10)$$

kus: Q — veekulutus l/sek., K — igat tüüpi ja iga kaliibriga veemõõtjatele omane alatine koefitsient (karakteristika).

Tabel 9 (ins. Lugoveri uurimuste kohaselt) annab koefitsiendid K mitmesuguse kaliibriga „Kosmos" ja Voltmani veemõõtja kohta.

b) Veemõõtja kaliiber tuleb määrata veetarviduse ja veemõõtja ööpäevase töötamiskestuse kohaselt. Maksimaalne tunni-veekulutus kiirjooksuga veemõõtjais ei või olla suurem kui pool tema iseloomustavast läbilaskest. Veemõõtja kestva igapäevase töötamise juures ei või tema ööpäevane koormus ületada kahekordset iseloomustavat läbilaset.

Märkus: Eluhooneis ööpäevase veetarvidusega kuni 100 m³ ja üle 100 m³ määratakse minimaalsed ja maksimaalsed tunni-veekulutused tabelite 4 ja 5 järgi.

c) Survekaod veemõõtjais ei tohi ületada:

	Majandus-kulutustele	Tuletõrje-kulutustele
„Kosmos" veemõõtjais	2,5—3,0 m	5 m
Voltmani veemõõtjais	1,5—2,0 m	2,5 m

d) Kombineeritud veemõõtjate puudumisel võib ajutiste seadeldistena üles seada siibritega varustatud möödajuhtivaid ühendusi kusjuures on kohustuslikuks tingimuseks, et möödajuhtiva ühenduse suletud siibri ja maksimaalsete majanduskulutuste juures veemõõtja laseks samal ajal läbi veehulga, mis on küllaldane ühe 2,5 l/sek. võimsusega tuletõrje-veejoa saamiseks.

Tabel 8

Survekaod „Kosmos" ja Voltmani veemõõtjais sõltuvalt läbilastavaist veehulkadest

Kaliiber mm	Läbilastav veehulk l/sek.	Läbilastav veehulk m³/tund	Survekadu m	Kaliiber mm	Läbilastav veehulk l/sek.	Läbilastav veehulk m³/tund	Survekadu m
„KOSMOS" VEEMÕÕTJAD				VOLTMANI VEEMÕÕTJAD			
10	0,10	0,36	0,32	50	4	14,4	0,42
	0,15	0,54	0,71		5	18.0	0.66
	0,20	0,72	1,29		6	21.6	0,94
	0,25	0,90	2,06		7	25,2	1,29
	0,30	1,08	2,90		7,5	27,0	1,48
					8	28,8	1.68
					9	32,4	2,13
15	0,20	0,72	0,57		10	36,0	2,63
	0,25	0,90	0,90	80	15	54.0	0,47
	0,30	1,08	1,29		20	72,0	0,84
	0,35	1,26	1,71		25	90,0	1,31
	0,40	1,44	2.29		30	108	1,89
	0,45	1,62	2,86		35	126	2,57
				100	30	108	0,60
20	0,30	1,08	0,47		40	144	1,07
	0,40	1,44	0.83		50	180	1,68
	0,50	1,80	1,30		60	216	2,41
	0,60	2,16	1,87				
	0,70	2,52	2,55	150	70	252	0,64
					90	324	1,05
					110	396	1,57
25	0,50	1,80	0,66		130	468	2,20
	0,75	2,70	1.48		150	540	2,92
	1,00	3,60	2,65	200	125	450	0,70
					150	540	1,01
30	0,75	2,70	0,73		175	630	1,38
	1,00	3,60	1,30		200	720	1,80
	1,25	4,50	2,03		225	810	2,28
	1,50	5,40	2,93		250	900	2,81
				250	150	540	0,45
40	1,25	4,50	0,52		200	720	0,80
	1.50	5,40	0,74		250	900	1,25
	1,75	6,30	1,01		300	1080	1,80
	2,00	7,20	1,32		350	1260	2,45
	2,25	8.10	1,67	300	300	1080	0,72
	2,50	9,00	2,06		350	1260	0,98
	2,75	9,90	2,49		400	1440	1,28
	3,00	10,80	2,97		450	1620	1,26
					500	1800	2,00
					550	1980	2,42
					600	2160	2,88

§ 123. Karakteristika *K* „Kosmos" ja Voltmani mitmesuguse kaliibriga veemõõtjaile:

„Kosmos" veemõõtja		Voltmani veemõõtja	
Kaliiber	Koefitsient *K*	Kaliiber	Koefitsient *K*
10	0,0305	50	37,79
13—15	0,0696	75—80	482
20	0,1930	100	1 494
25	0,3780	150	7 720
30	0,7700	200	22 300
40	3,0800	250	52 200
		300	123 500

§ 124. Veemõõtjad tuleb üles seada võimalikult sisenduse lähedale sobivasse ja kergesti juurdepääsetavasse ruumi, mille alatine temperatuur on üle 0°.

Veemõõtjate ülesseadmine elamu kasulikule pinnale on keelatud. Veemõõtjaruum peab olema lukustatav. Erandjuhtudel on lubatud veemõõtjate ülesseadmine erilistesse kaevudesse väljaspool hoonet kohustuslikul tingimusel, et oleks tagatud kaevu veekindlus ja oleks välditud veemõõtja kinnikülmumine. Niisuguse kaevu sügavus määratakse torude sängitussügavusega, plaanis ei või ta olla väiksem kui 1,2×1,2 m.

§ 125. Veemõõtja ette ja taha tuleb asetada sulgventiilid. Veemõõtja ja teise ventiili vahele tuleb paigutada kolmikühend koos väljalaskekraaniga, mis on kohandatud temale kontrollmanomeetri külgekeeramiseks.

§ 126. Juhuks, kui veemõõtja võetakse maha ilma teisega asendamata, tuleb ehitada veemõõtjast möödajuhtiv ühendus, mis algab peaventiili eest ja ühineb magistraaltoruga teise ventiili taga. Sellel möödajuhtival ühendusel seatakse üles plombeeritud siiber. Vajaduse korral võib möödajuhtiv ühendus teenindada tuletõrjeühendusena (vt. § 122, p. d), sel juhul peab tema läbimõõt olema arvutatud tuletõrje-veekulutusele.

Kahe või enama sisenduse korral tuleb igas sisenduses üles seada eraldi veemõõtja. Igas sisenduses peab peale veemõõtja olema tagasivooluklapp, et vältida transiit-veevoolude kulgemist läbi majavõrgu.

§ 127. „Kosmos" veemõõtjad tuleb üles seada eranditult horisontaalasendis, nii et vee vool toimuks noole suunas. Veemõõtjad ühendatakse torude külge eriliste kaitsmete ja keermega ühendajate abil.

§ 128. Voltmani veemõõtjaid võib üles seada nii horisontaal- kui ka vertikaalasendis. Veemõõtja ülesseadmisel vertikaalasendis peab vesi voolama veemõõtjasse alt üles.

§ 129. Voltmani veemõõtjad ühendatakse torude külge liitmikute abil. Et survekadu seda tüüpi veemõõtjais on tühine, on veemõõtja kaliiber harilikult veidi väiksem torustiku läbimõõdust. Seepärast tuleb Voltmani veemõõtja monteerimisel kasutada vastavate mõõtudega koonilisi üleminekumuhve.

§ 130. Voltmani veemõõtja ülesseadmine torustikele, mille läbimõõt on väiksem veemõõtja läbimõõdust, ei ole lubatud.

§ 131. Voltmani veemõõtjate ülesseadmisel on vajalik teatud sirge toruosa nii enne veemõõtjat kui ka selle taga. Sirge toruosa pikkus enne veemõõtjat peab olema vähemalt 1 m, veemõõtja taga — 0,5—1,5 m. Kui Voltmani veemõõtjate juures on joaõgvendajad aparaadid, pole sirge osa enne veemõõtjat vajalik. Veemõõtja taga on aga sirge osa pikkusega vähemalt 0,5 m vajalik, seejuures kooniliste üleminekumuhvide pikkust võib lugeda sirgjooneliste osade pikkuste sisse.

★

Igas majas ja majavalitsuses peavad olema pandud nähtavale kohale

„Tuleohutusjuhised elamuis, ühiselamuis ja teistes majavaldustes!"

LINNADE JA TÖÖLISASULATE MAJANDUS-JOOGIVEE JA TULETÕRJE-VESIVARUSTUSE PROJEKTEERIMISE MÄÄRUSI

СТ
НККХ РСФСР 20

RAKENDUSALA

Käesolevate määruste rakendamine on kohustuslik kõigile Vene NFSV Kommunaalmajanduse Rahvakomissariaadi süsteemi kuuluvaile projekteerimis- ja ehitusorganisatsioonidele.

I. Vesivarustuse projekteerimisel arvestatavaid tähtaegu

1. Vesivarustuse projektülesanne koos skeemiga, tehniline projekt ja tööjoonised koostatakse vastavalt instruktsioonile asulate majandusjoogivee ja tuletõrje-vesivarustuse projektide mahu ja koostise kohta, mis, välja antuna NSV Liidu RKN määruse 20. veebruarist 1938. a. „Projekteerimise ja eelarve töö parandamisest" arendamiseks, on kinnitatud Vene NFSV Kommunaalmajanduse Rahvakomissariaadi poolt 5. novembril 1938. a.

2. Projektülesanne ja vesivarustuse skeem töötatakse välja asustatud punkti planeerimise generaalplaani alusel, mis näeb ette tööstuse väljaarendamise ja elanikkonna asundamise linna või asula territooriumile.

Vesivarustuse skeemil on vajalik näidata planeerimisprojekti andmete alusel ligikaudsed tähtajad, mis linna arendamiskavas ette nähtud. Vastavalt neile tähtaegadele ja kohalikele tingimustele tuleb vesivarustuse skeemil näidata vesivarustuse areng tervikuna ja üksikute objektide järjestus ühes töömahu jaotusega, mis tehnilises projektis ette nähakse.

3. Tehnilise projekti koostamisel tervikuna tuleb arvestada linna veevajaduse rahuldamist lähema 5 aasta jooksul pärast vesivarustuse ettenähtud ehitamise algust. Arvestustähtaja muutmine on lubatud kinnitava instantsi poolt vastava põhjenduse korral. Vesivarustuse üksikute elementide lahendus tehnilis-majandusliku arvutuse alusel peab toimuma üldise

skeemi põhjal. Juhul, kui üksikute ehituste edaspidine laiendamine võib põhjustada kogu ehitustöö kallinemise, siis võidakse neid ehitusi kapitaalmahutuste esialgset kokkuhoidu silmas pidades teostada kogu arvestusaja jooksul, mis vesivarustuse skeemis on ette nähtud, või osaliselt vastavalt skeemis märgitud järjestusele.

4. Kui puudub linna planeerimise projekt või selle territooriumi jaotuskava, siis töötatakse tehniline projekt välja 5-aastasele tähtajale, arvestades kohalike plaanimisorganite andmeid elanikkonna suurenemise, tööstuse kasvu, hoonestatavate maa-alade reaalsete asukohtade, kanalisatsiooni arengu jne. kohta.

Vesivarustuse edasise arendamise skeem peab sel juhul lähtuma perspektiivist suurendada veeandmist linnale 1,5—2 korda võrreldes sellega, mis tehnilises projektis on ette nähtud (ühes tööde järjekorra äranäitamisega). Erandjuhtudel, asustatud punkti kiire arengu perspektiivi puhul, võib skeemis veeandmist 3 korda suurendada, võrreldes tehnilises projektis määrateldud vajadustega. Suurendamine tuleb vastavalt põhjendada.

5. Projekteerides olemasoleva vesivarustuse laiendamist või ümberehitamist, tuleb projektis arvestada kõiki olemasolevaid ehitusi, mida võidakse jätta töösse pärast ümberehitamist või laiendamist, tuleb ära kasutada tegutsevate ehituste ekspluateerimise kogemusi uute projekteeritavate ehituste tüübi ja suuruse määramisel ja määrata kindlaks vajalikud abinõud kõigi olemasolevate ehituste maksimaalseks kasutamiseks.

6. Võttes arvesse, et majanduslikult on otstarbekohane vesivarustust välja arendada järk-järguliselt vastavalt vee tarbimise reaalsele kasvule, eraldatakse tehnilises projektis esmajärjekordne ehitustegevus, mis kuulub teostamisele 1—2 aasta jooksul ehitustegevuse algusest arvates, et rahuldada kõige vajalisemaid nõudeid vee järele.

7. Projekteerides vesivarustuse põhilisi ehitusi (pea- ja puhastusehitusi jne.) peab reserveeritama maa-alad, mis tagaksid nende edasise arenemise võimalused.

8. Vesivarustusskeemi väljatöötamisel ja ehitustegevuse järjestuse määramisel, kaasa arvatud ka tehnilises projektis märgitud 1. järjekord, on vajalik lähtuda kohustuslikust tingimusest, et ehituste ekspluateerimine toimuks normaalselt ehitustegevuse erijärjekordades

ja et vesivarustuse põhilised elemendid vastaksid üksteisele oma tootlikkuselt ja ekspluatatsioonirežiimilt.

9. Üksikute ehituste püstitamise järjekord määratakse kindlaks ainult üksikasjaliste tehnilis-majanduslike arvestuste alusel, mis on kohandatud konkreetseile kohalikele tingimustele.

Tehnilise projekti näitlik lahendus (seoses üldise skeemiga) on antud alljärgnevas tabelis:

Tabel 1

Jrk. nr.	Ehituse nimetus	Järjekorra määramine
1.	Mahutid veevõtmiseks lahtistest veekogudest	Projekteeritakse tehnilises projektis skeemis arvestatud kulutuse kohaselt ühes töö kontrollimisega vastavalt väljaarendamise järjekordadele (ühe veemahuti juures).
2.	Maa-alused veekogujad	Projekteeritakse tehnilises projektis arvestuskulutusele 1. järjekorra eraldi äratähendamisega.
3.	Pumbajaamad: a) hoone b) sisseseade	Projekteeritakse arvestades pumpade ülesseadmist skeemi kohaselt. Projekteeritakse veekulutusele tehnilise projekti järgi 1. järjekorra eraldi näitamisega.
4.	Puhastusseadmed	Projekteeritakse veekulutusele tehnilise projekti järgi, eraldades 1. järjekorra ja arvestades edaspidist sektsioonilist arengut skeemi kohaselt.
5.	Linnavõrk	Projekteeritakse veekulutusele tehnilise projekti järgi 1. järjekorra eraldamise ja edaspidise skeemikohase arengu kontrollimisega.
6.	Veesurvetornid	Tehnilise projekti järgi ühes nende töötamise edaspidise kontrollimisega skeemi kohaselt ja võimaliku automatiseerimise arvestamisega.
7.	Reservuaarid	Tehnilise projekti järgi 1. järjekorras eraldi näitamisega.

II. Veetarbimise normid

10. Arvestatav veekulu linna majanduslik-tuletõrjeliste vesivarustuste projekteerimisel koosneb:

a) majanduslik-olustikulisest veetarbimisest elamuis;

b) veekulust kultuur-olustikulistes asutustes, tervishoidlikes organisatsioonides (saunad, haiglad jne.);

c) veekulust tänavate ja haljasalade kastmisel, purskkaevude töötamisel jne.;
d) majanduslik-olustikulisest veetarbimisest ettevõtteis, transpordis jne.;
e) veekulust toiduainete-tööstuse tootmisvajadusteks;
f) tööstuslikust veetarbimisest tehniliste ettevõtete poolt, milles erivesivarustuse ehitamine tehnilise vee andmiseks on majanduslikult ebaotstarbekas;
g) veekulust tulikahjude kustutamisel;
h) muust veekulust (kadu, vesivarustusvõrgu läbiuhtumine, kanalisatsioonivõrgu läbiuhtumine jne.).

Märkus: Joogiks kõlbliku vee ja kohalikest oludest tingitud haljasalade kastmisel vajatava suure veekulutuse tasakaalu pingsuse puhul on võimalik iseseisvate kastmisveejuhtmete kasutuselevõtmine.

11. Majanduslik-olustikulise kümblus-veetarbimise ulatus on täiesti sõltuv elamufondi olukorrast ja selle korrastatuse astmest (majasisenduste ja kanalisatsiooni ehituse tehnilis-majanduslikust otstarbekusest, kanalisatsiooni, vannide, soojavee-varustuse jne. olemasolust).

Vesivarustusnormid ja summaarne majanduslik kulu võetakse diferentseeritult: a) vesivarustusskeemis; b) tehnilises projektis, mis näeb ette veevärgi arengu 5 a. vältel.

Veetarbimisnormid diferentseeritakse vastavalt linna heakorra ja elamufondi arengu ning rekonstruktsiooni perspektiividele ning olenevalt klimaatilistest tingimustest, linna korrastatusastmest jne.

Hoonestatud linnarajoonides, kus hoonete varustamine ei ole kavandatud vesivarustuse majasisenduste ja kanalisatsiooniga ning kus vett kasutatakse tänavakraanidest, projekteeritakse keskmine ööpäevane kulu ühe inimese kohta 30—50 l või 40—60 l ööpäevas ühe inimese kohta maksimaalselt.

Hoonestatud linnarajoonides, kus majad on ühendatud vesivarustuse ja kanalisatsiooniga, arvestatakse ühe inimese kohta ööpäevas kulu keskmiselt 60—80 l või maksimaalselt 75—100 l.

Linna hoonestatud rajoonides, kus majad on varustatud sisemise veejuhtmestiku, kanalisatsiooni ja ahikütusega vannidega, on keskmine ööpäevane kulu inimese kohta 90—120 l või maksimaalselt 110—150 l ühe inimese kohta.

Hooneis, milles on tsentraliseeritud kuumavee-varustus, arvestatakse ööpäevane kulu ühe inimese kohta keskmiselt 150—200 l või maksimaalselt 175—225 l.

Märkused: 1. Vee tarbimisnormid üksikuile suurtele linnadele määratakse eraldi.

2. Normid ööpäevase keskmise ja maksimaalse veetarbimise kohta on toodud tabelis 2.

Tabel 2

Jrk. nr.	Keskmine ööpäevane veetarbimine liitrites	Maksimaalne ööpäevane veetarbimine liitrites
1.	30—50	40—60
2.	60—80	75—100
3.	90—120	110—150
4.	150—200	175—225

Näitlik kulu üksikute veetarbimisliikide järgi, viidud maksimaalse ööpäevakulu alla, on toodud tabelis 3.

Tabel 3

Jrk. nr.	Olustikuline kulu liitrites	Kulu saunadele, pesumajadele, kommunaal- ja ühiskondlikele asutustele liitrites	Tänavate kastmine, purskkaevud ja muud mittearvestatud kulud, liitrites
1.	15—25	15—20	10—15
2.	50—65	15—20	10—15
3.	80—100	15—25	15—25
4.	130—165	20—30	25—30

12. Kümblus-veetarbimiseks toodud arvudesse kuuluvad kõik kulud, välja arvatud kulud ettevõtete majanduslikeks vajadusteks ja tööstuslik veekulu nendes ettevõtetes, kes hakkavad kasutama projekteeritavat vesivarustust. Üksikutel juhtudel, olenevalt kohalikest oludest, kuuluvad mõningad kululiigid erilisele arvestamisele, nagu: rajoonilise tähtsusega haigla asumine väikeses asustatud punktis, kuiva kliima ja haljasalade massilise kastmise vajaduse puhul jne.

Poolkülatüüpi asustatud punktides tuleb arvestada kariloomade olemasolu, aga suvituskohtades — vee kulu haljasalade kastmiseks jne. orienteerivate normide kohaselt, mis on toodud allpool punktis 20.

13. Vesivarustuse arendamise perspektiivskeemi jaoks suurendatakse töötajate vajaduste üldist kasvu arvestades tabelis 2 toodud norme 25% piirides.

14. Kuurortidele arvestatakse veetarbimise normiks ühe haige kohta ööpäevas 250—400 liitrit; sanatooriumide olemasolul, mis on varustatud konditsionaalse õhu tootmise eriseadel-

distega, jahutusaparaatidega jne., tõuseb veekulu ühe haige kohta ööpäevas kuni 500—700 l. Teenindavale personalile, kes eluneb sanatooriumi territooriumil, määratakse veetarbimine samade normide järgi kui elanikkonnale.

15. Rekonstrueeritava või laiendatava vesivarustusega linnades tuleb veetarbimise 1. järjekorra kindlaksmääramiseks kontrollida veekulu reaalsust kaasaegse veetarbimise ja selle iga-aastase kasvu järgi, vastavalt võrgu arenemisega ja põhiehituste, pumbafilterjaamade jne. valmissaamisega.

16. Koefitsientideks majanduslik-olustikulise veetarbimise kellaajalistele ebaühtlustele, mis on sõltuvad linna mõõteist, mitmesuguste tööstuste olemasolust, kliimast, korrastatuse astmest ja vahetustega tööst ettevõtteis, on võetud:

a) maksimaalse ööpäeva kulu puhul 40—60 l 1,4—2,0;
b) maksimaalse ööpäeva kulu puhul 75—100 l 1,3—1,6;
c) maksimaalse ööpäeva kulu puhul 110—150 l 1,2—1,4;
d) maksimaalse ööpäeva kulu puhul 175—225 l 1,15—1,30.

17. Veekulu tööliste majanduslik-olustikulisteks vajadusteks nende viibimise ajal tööstuses võetakse tabeli 4 kohaselt (liitrites ühe inimese kohta).

Tabel 4

	Majandus-joogivee vajadused ühe töölise kohta vahetuses liitrites	Kellaaja ebaühtluse koefitsient	Kulu dušile ühe inimese kohta liitrites
Töölistele külmades tsehhides	25	3,0	40 } vastavalt ettevõtte tööreziimile
Töölistele kuumades tsehhides	35	3,0	60 }

Märkus: Kõigile ühe vahetuse töölistele toimub läbilask duššide alt mitte rohkem kui 45 min. jooksul; osa vett (50—60%) antakse duššidesse otseselt vesivarustusvõrgust; ülejäänud vesi võib eelnevalt olla soojendatuna paakides.

18. Veekulu tööstuslike ettevõtete tehnilisteks vajadusteks määratakse kindlaks ettevõtete põhjendatud nõudmiste alusel vastavalt nende toodangu väljalaske aastaplaanile ja töövahetustele.

19. Veekulu tulikahjude kustutamiseks määratakse eraldi tuletõrjeliste veevarustusnormide kohaselt (vaata p. 30).

20. Veetarbimise normid üksikutele suurtele veetarbijatele on järgmised:

1) veekulu orienteerivad normid kastmiseks (arvestades 2 kastmist ööpäevas), mis kuuluvad täpsustamisele igal eraldi juhul, olenevalt kohalikest klimaatilistest tingimustest:
a) viimisteldud sillutistega tänavate kastmine ja pesemine — kuni 3,0 l ühele ruutmeetrile ööpäevas;
b) tänavate kastmine — 1,5—2,0 l ühele ruutmeetrile ööpäevas;
c) muruplatside kastmine — 2,5—4,0 l ühele ruutmeetrile ööpäevas;
d) lilleaedade kastmine — 4,0—8,0 l ühele ruutmeetrile ööpäevas;
e) veekulu põõsastiku ja puude kastmiseks arvestatakse reaalse vajaduse kohaselt, silmas pidades klimaatilisi tingimusi, puude tüüpe jne.
2) saunad — 125—180 l ühele kohale;
3) pesumajad — 60—65 l ühe kuiva pesu kg kohta;
4) avalikud dušid — 40 l iga kasutaja kohta;
5) haiglad — 300—500 l ühe voodi kohta; kulu spetsiaalselt vesiravile arvutatakse eraldi;
6) tehas-köögid — 25 l ühe sööja kohta;
7) ujumisbasseinid — 2,5 m^3 ööpäevas ühe ruutmeetri basseini kohta täitmiseks ja 10—15% üldisest mahust kadude katmiseks iga ööpäeva kohta, mis on seoses filtreerimise ja kloreerimisega;
8) garaažid — 200—400 l ühe sõiduauto ja 400—600 l ühe veoauto kohta;
9) purskkaevud:
a) väikesed — 10 m^3 tunnis;
b) keskmised — 20—25 m^3 tunnis (veeringet arvestamata);
10) leivavabrikud — 2 m^3 ühe tonni leiva kohta;
11) klubid — 6 l külastaja kohta;
12) lastesõimed — 75 l lapse kohta;
13) lasteaiad:
a) 75 l lapse kohta duššide olemasolul;
b) 50 l lapse kohta ilma duššideta.

Tabel 5

Veekulu loomadele ööpäevas, liitrites	Sisemise vesivarustuse korral liitrites	Ilma sisemise vesivarustuseta liitrites
Veised	75	50
Hobused	80	60
Sead	30	20
Kitsed, lambad	15	15

III. Surve vesivarustusvõrgus

21. Nõutav minimaalne vaba surve võrgus majandusliku veetarbimise korral võetakse järgmiselt:

1—2-korruselise	ehituse	puhul		12	m	üle	maapinna
3-	„	„	„	16	„	„	„
4-	„	„	„	20	„	„	„
5-	„	„	„	25	„	„	„
6-	„	„	„	30	„	„	„
7-	„	„	„	35	„	„	„

22. Püsiva surve sisemiste tuletõrjekraanide vajalikuks tegutsemiseks hoonetes, mis kuuluvad seadistamisele sisemise tuletõrjevesivarustusega, peab andma kas linna veevõrk või juhul, kui tehnilis-majanduslikult selline lahendus ei ole otstarbekohane (on vajadus kaugete punktide tõttu tõsta survet kogu veevärgis), siis kohalikud survetõsteseadeldised.

23. Madala survega majanduslik-tuletõrjelistes vesivarustussüsteemides (vaata p. 28) ei tohi tulikahju korral ja täielikult arvestatud veekulu juures surve üheski vesivarustusvõrgu punktis olla alla 10 m ja ainult üksikuis eriti ebasoodsais punktides lubatakse surve langemist kuni 7 m.

24. Linnade ja töölisasulate kõrge survega tuletõrje vesivarustussüsteemides (p. 28) peab surve tulikahju ajal täielikult arvestatud veekulu juures tagama jugade andmise võimsusega 5 l/sek. Seejuures on iga joa kõrgus 10 m, kuna joatoru asetseb kõrgeima ehituse kõige kõrgema punkti tasemel (välja arvatud hoone üksikud väljaulatuvad osad: tornid jne.), väljakeritavate kummeerimata presentvoolikute pikkus on aga 200 m, nende läbimõõt 65 mm ja joatoru suudme läbimõõt 19 mm.

Tuleohutusnõuded küla, suvituskoha jne. tüüpi asustatud punktide kohta määratakse kindlaks erinormidega.

IV. Tuleohutuse erinõuded

25. Uute vesivarustuste ehitamisel ja olemasolevate rekonstrueerimisel linnades ja töölisasulates tuleb kindlustada võimalus, et neist vesivarustustest saaks igal ajal ööpäeva jooksul vett selles koguses, mis on nõutav tulikahjude kustutamiseks vastavalt tabelile 6 (p. 30).

26. Linnades ja asulates, kus on vesivarustus ja peale selle veel kunstlikke või looduslikke veevõtukohti, tuleb nende

veevõtukohtade juurde ehitada sobivad juurdepääsuteed, et liikuvaid tuletõrje mehaanilisi pritse üles seada juhul, kui vesivarustus ei tööta küllaldaselt.

27. Juhul, kui suurte ühiskondlike hoonete (teatrid, kultuuripaleed, klubid jne.) ja tööstuslike ettevõtete tuletõrjevajadusi ei suudeta tagada linna (asula) vesivarustuse tegevusega, siis peavad need olema varustatud omaenda tuletõrjeliste vesivarustusseadmetega, mis toituvad omaenda vesivarustusallikaist või linna vesivarustusest, kusjuures selle surve on vastavalt suurendatud ja vajalik veetagavara tulikahjude kustutamiseks loodud.

Veekulunormid tulikahjule võetakse sel juhul vastavalt ehitusliku projekteerimise normidele (OCT 90015—39 jt.).

28. Majanduslik-tuletõrjelise vesivarustuse sisseseadmine linnades ja töölisasulates võib teostuda järgmiselt:

a) Madalsurvega tuletõrjelise vesivarustussüsteemi kaudu, kusjuures tulikahju kustutamiseks vajalik surve luuakse kohaleveetavate tuletõrjepritside abil, mis ühendatakse vesivarustusvõrgu hüdrantidega.

b) Kõrgsurvega vesivarustussüsteemi kaudu, kusjuures nõutav surve, mis igas vesivarustuspunktis on tulikahjude kustutamiseks küllaldane, luuakse ilma kohale toodavate tuletõrjepritsideta vahetult hüdrantide kaudu statsionaarsete pumpade abil, mis kuuluvad alaliste vesivarustusseadeldiste hulka, mille sisselülitumine on garanteeritud hiljemalt 5 min. jooksul peale antud signaali.

c) Alalise kõrgsurvega tuletõrjelise vesivarustussüsteemi kaudu, kusjuures igas vesivarustuspunktis hoitakse püsivalt alal surve, mis on küllaldane tulikahjude kustutamiseks otse hüdrantide kaudu ilma kohaletoodud tuletõrjepritsideta.

29. Asustatud kohtades tuleb rakendada madalsurvega tuletõrjelised vesivarustused (p. 28-a).

Teiste tuletõrjeliste vesivarustussüsteemide (p. 28-b, 28-c) sisseseadmine peab olema põhjendatud eriliste topograafiliste, majanduslike ja muude tingimustega, mis nõuavad kõrgsurvevesivarustuse ehitamist.

30. Veekulu tulikahjude kustutamiseks määratakse projektülesandega, olenevalt: ehituste tulekindlusest, linna suurusest, elanikkonna arvestatavast hulgast, hoonestuslaadist ja iseloomust, tuultest, statistilistest andmetest tulikahjude kohta eelmistel aastatel ja teistest erinõuetest, vastavalt tabelile 6.

Tabel 6

Kategooria	Elanikkonna arv (tuhat inimest)	JÄRK							
		Kivihoonestus kuni 2-korruseline (kaasa arvatud)		Puuhoonestus kuni 2-korruseline (kaasa arvatud)		Segahoonestus korruste ja materjali osas		Paljukorruseline hoonestus	
		Veehulk 1-le tulikahjule l/sek.	Üheaegsete tulikahjude arvutusarv	Veehulk 1-le tulikahjule l/sek.	Üheaegsete tulikahjude arvutusarv	Veehulk 1-le tulikahjule l/sek.	Üheaegsete tulikahjude arvutusarv	Veehulk 1-le tulikahjule l/sek.	Üheaegsete tulikahjude arvutusarv
1.	Kuni 10	10	1	10	1—2	10—15	1	10—15	1
2.	10—25	10—15	1	15—20	1—2	15—20	1—2	20	1—2
3.	25—75	10—20	2	20—25	2	20—30	2	20—30	2
4.	75—200	20	2—3	20—30	2—3	20—40	2—3	30—40	2—3
5.	200—350	—	—	—	—	30—40	2—3	40—60	2—3
6.	350—500	—	—	—	—	40—60	3—4	60—80	3—4

Märkused: 1. Kui linnas on rajoone hoonestuse selgestiväljenduvate iseloomu erinevustega, siis määratakse veekulu tulikahju kustutamiseks antud tabeli kategooriate ja järkude järgi iga rajooni osas eraldi. Linna summeeritud tulikahjude kulu ei tohi ületada üldist tulikahjude kulu vastavale kategooriale ja järgule linna kohta tervikuna.

2. Veekulu tulikahju kustutamiseks tööstuslikes ettevõtteis ja suurtes ühiskondlikes hoonetes (teatrid, suured klubid, kultuuripaleed) vahetult linna vesivarustusest tuleb määrata vastavalt OCT 90015—39 ja teistele ehitusliku projekteerimise normidele.

3. Tulikahjule arvestatud veehulga edasiandmine ühe tulikahju kustutamiseks on lubatud vesivarustus-ringvõrgu kahelt liinilt tingimusel, et nende võrgu liinide ja hüdrantide vahemaa ei oleks üle 200 m.

4. Suurtele linnadele elanike arvuga üle 500 tuhande inimese võetakse veekulu tulikahjude kustutamiseks kogu linna kohta tervikuna mitte madalamana kõrgemast määrast, mis 350—500 tuhande elanikearvuga linnadele on kindlaks määratud ja fikseeritud, olenevalt linna tuleohutusest, plaaniülesandeid kinnitava instantsi poolt.

31. Kogu arvestatud veehulga andmine tulikahjude kustutamiseks peab olema kindlustatud kõige suurema majandusliku veetarbimise juures.

32. Tulikahjude kustutamiseks vajalik arvestusaeg on 3 tundi.

33. Vesivarustusallikad peavad kindlustama tuletõrje vesivarustuse tegevuse käesolevate normide ulatuses.

Kui veeallikaist puudub otsene võimalus igal ajal tulikahjude kustutamiseks vajaliku vee saamiseks, siis tuleb ette näha varu-veevõtukohad (reservuaarid või kontrareservuaarid) alalise veetagavaraga, mis kindlustaks arvestatud tulikahjude hulga kustutamise väliste hüdrantide ja sisemiste tuletõrjekraanide kaudu (maksimaalse majandusliku veekulu puhul linnas) 3 tunni jooksul.

Tuletõrje-veetagavarade uuendamine reservuaarides tuleb lõpetada järgmistel tähtaegadel, arvates tulikahju alguse hetkest:

a) kui üheaegsete tulikahjude arvestusarv võrdub ühega, siis mitte enam kui 12 tunni jooksul;
b) kui üheaegsete tulikahjude arvestusarv võrdub kahega, siis mitte enam kui 18 tunni jooksul;
c) kui üheaegsete tulikahjude arvestusarv võrdub kolmega või on suurem, siis mitte enam kui 24 tunni jooksul.

Alaline veetagavara reservuaarides tuleb kindlustada vastavate imevate torujuhtmestike kommunikatsioonidega majanduslike ja tuletõrjepumpade juurest ning kontrollida reservuaaride veetaset signaalseadistega.

34. Veesurvetornide minimaalne paakide maht peab olema arvestatud alaliseks veehoiuks peale reguleeriva majandusliku tagavara ka veetagavaraks, mis läheb tarvis sisemise tulikahju ja ühe välistulikahju kustutamiseks 10 minuti jooksul.

35. Kui veevarumise allikaiks on puuraugud, mis on varustatud kolb- või sügavvee tsentrifugaalpumpadega, siis tuleb ehitada vähemalt üks varu-puurauk.

36. Pumbajaamad peavad omama varu-agregaate, mis kindlustaksid vesivarustuse häireteta tegevuse tulikahju ajal juhul, kui põhimised pumbad on rikkis.

37. Kõrgsurvega tuletõrjelise vesivarustuse jaoks on vaja üles seada üks spetsiaalne tuletõrje tööpump ja üks varupump, kumbki täie arvutustöövõimsusega.

Selle asemel lubatakse üles seada ka kaks rööbiti töötavat pumpa, mis kogusummas annavad arvestatud tootlikkuse tingimusel, et rakendataks abinõud, mis kindlustavad pumpade takistusteta käikulaskmise ja üheaegse häireteta töö. Viimasel juhul on nõutav kolmanda, varupumba ülesseadmine, mille võimsus on 50% arvutatud võimsusest.

38. Pumbad peavad olema kindlustatud kahe elektrienergia toiteallikaga, mille katkestamatus peab olema garanteeritud aasta ringi igal kellaajal.

39. Elektrienergia kasutamisel võidakse rakendada elektrivõrgu toiteiseloomust olenevalt järgmisi elektrimootorite ühendamise viise:

a) ühe elektrivooluringi puhul, mis toitub kahest elektrijaamast, tuuakse elektrimootorite juurde sellest ringist kaks iseseisvat toitejuhet;

b) kahe iseseisva elektrijaama puhul tuuakse elektrimootorite juurde üks toitejuhe kummastki elektrijaamast;

c) kui on olemas ainult üks elektrijaam, kust tulikahju ajal töötavad pumbad toituvad elektrienergiaga, tuleb kindlasti varuda oma jõureserviseadeldis.

Märkus: Kui elektrienergia andmist pumpade toitmiseks võidakse kindlustada kahe toitejuhtme kaudu ühest elektrijaamast, mille häireteta töö on garanteeritud vastava reservseadeldisega, siis pole elektrienergia saamine teisest iseseisvast allikast või oma jõureservi loomine nõutavad; nendel juhtudel peab toitejuhtmete lülitamise skeem tuletõrje pumpade elektrimootorite külge maksimaalselt kindlustama nende voolusaamise.

40. Tulikahjude ajal automaatselt töötavate pumbajaamade ehitamine on lubatud ainult siis, kui nende elektrimootorid saavad voolu kahest teineteisest sõltumatult, kindlalt ja alaliselt tegutsevast elektrienergia allikast.

41. Pumbajaamade hooned peavad olema täielikult tulekindlad või pooltulekindlad.

42. Pumbajaamad ja ruumid, kus asetsevad tuletõrjepumbad, tuleb ühendada usaldusväärse signalisatsiooniühendusega linna tuletõrjekomando kesksidepunktiga.

43. Veejuhtmed, mis juhivad vett tuletõrjevajadusi teenindavasse linna vesivarustusvõrku, peavad rahuldama järgmisi nõudeid:

a) veejuhtmeid peab arvult olema vähemalt 2 ja nad peavad asetsema teineteisest mitte lähemal kui 10 m;

b) kahe ja rohkema veejuhtme korral tuleb nende vahel ette näha ümberlülitused, et avariiala remondiks välja lülitada; ümberlülituste vahemaad määratakse kindlaks tehnilis-majanduslike arvutustega; kõikide veejuhtmete läbilaskevõime (summaarne) peab olema määratud kogu arvestatud veekulu katmiseks, avariialade väljalülitamisel aga mitte vähem kui 80% arvestatud kulust.

44. Üksikutel juhtudel (kui veeallikad asetsevad kaugel) on instantside loal, kes kinnitavad plaaniülesande, võimaldatud üksiku veejuhtme paigaldamine tingimusel, et linnas ehitatakse vajaliku mahuga reservuaare, mis kindlustaksid linna vesivarustuse häireteta töö veejuhtme remontimise ajaks.

45. Vesivarustusvõrk, mis teenindab tuletõrjevajadusi, peab vastama järgmistele nõuetele:

a) peab olema suletud ringi kujuline ja paiknema sügavuses, mis kaitseb teda kinni külmumast; umbliinide ehitamine on lubatud vaid äärmise vajaduse korral;
b) torude läbimõõt peab olema vähemalt 100 mm;
c) peab omama normaaltüüpi tuletõrje-hüdrante, mis asetatakse kõikidele tänava ristumiskohtadele ja omavahelisele kaugusele mitte üle 100 m;
d) kvartalite piires paiknevate vesivarustusliinide vahel ei tohi olla suuremat vahemaad kui 200 m;
e) omama jaotajaid, mis on asetatud niiviisi, et remondi korral mistahes vesivarustusvõrgu punktis lülituks välja mitte rohkem kui 5 hüdranti;
f) võrk peab vastama arvutusnõudeile, mis on näidatud käesolevates normides.

46. Tuletõrje vesivarustus asustatud punktides, kus puudub majandus-tuletõrjevesivarustus, tuleb teostada vastavalt üleliidulistele normidele, mis on antud tuletõrjevesivarustuse ehitusliku projekteerimise kohta põllumajanduse sektori elamumajanduse ja tööstuskeskuste jaoks.

★

Hoidke alati korras

kõik tuletõrje veevõtukohad!

NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Üleliiduline Standardide Komitee	RIIKLIK ÜLELIIDULINE STANDARD	ГОСТ 4058—48
	AHIKÜTE Tuletõrje profülaktika	Ehitus Ж 14

Koostatud K. D. Pamfilovi nimelise Kommunaalmajanduse Akadeemia ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Arhitektuuri Komitee poolt.	Kinnitatud Üleliidulise Standardide Komitee poolt 12. 3. 48.	Kehtestatud 1. 7. 48.

I. Standardi ülesanne

1. Käesolev standard määrab kindlaks tuleohutusabinõude põhialused ja normid kollete ja soojusmahtuvusega ning soojusmahtuvuseta ahjude ehitamisel elu- ja kommunaalhoonete ruumidesse.

II. Tuletõrje profülaktika määrusi

2. Kõikides kohtades, kus hoone puitosad ulatuvad korstnais, ahjudes ja seintes olevate suitsukanalite ligi, tuleb jätta õhuga või mittepõleva materjaliga (tellis, asbest jne.) täidetud vahemaa (vaheruum, müüritis). Täidete mõõdud ja konstruktsioon määratakse vastavalt käesoleva standardi nõudeile.

3. Vaheruumid, müüritised ja muud tuletõrjelised kaitsekonstruktsioonid ehitatakse mitte ainult põlevate konstruktsioonide lähenemiskohtadele suitsukanalitega, vaid ka seintes ja korstnas endas suitsukanalitega kõrvuti kulgevate ventilatsioonikanalite puhul.

4. Ahjud ja korstnad tuleb ehitada selliselt, et hoone põleva konstruktsiooni (talade, müürlattide jne.) ja „suitsu" (s. t. ahju või korstna gaasidega kokkupuutuva sisepinna) vahele jääksid vähemalt tabelis nr. 1 näidatud vahemaad.

5. Suitsu juhtimine ahjudest ventilatsioonikanaleisse on keelatud.

6. Ahjud tuleb ehitada selleks eriti valmistatud alustele, arvestades sealjuures alljärgnevat:

a) üle 750 kg raskustel soojusmahtuvusega ahjudel peab olema nende püsivust kindlustav erialus;
b) 750 kg raskused ja vähema kaaluga soojusmahtuvusega ahjud lubatakse ehitada otse põrandale, kui sellele on eelnenud põranda vastupidavuse kontrollimine ja käesolevas standardis p. 4 ja 8 tähendatud abinõude tarvituselevõtt;
c) soojusmahtuvuseta metallist ilma vooderduseta või osalise vooderdusega ahjusid on lubatud ehitada põrandale käesoleva standardi p. 4 ja 7 täitmisel.

Tabel 1

Perioodiliselt köetavate ahjude tüübid	Ahju või korstna sisepinna kaugus põlevast konstruktsioonist cm	
	Süttimise eest kaitsmata konstruktsioon	Süttimise eest kaitstud konstruktsioon
Soojusmahtuvusega ahjud seinapaksusega 7 cm ja rohkem ning korstnad	38	25
Keraamilised ja vooderdatud metallahjud seina paksusega kuni 7 cm .	50	38
Vooderduseta metallahjud	100	70

7. Jalgadega ahju või köögikolde asetamisel põlevast materjalist vahelaele tuleb põrand nende all katta isolatsiooniga (asbesti või savileotises immutatud kahekordse vildikihiga jne.). Isolatsioonile tuleb peale lüüa tahvelplekk.

Vooderduseta metallahju jalgade kõrgus peab olema vähemalt 20 cm.

Raamistikuta telliseist köögikollete tegemisel peab ülaltähendatud isolatsiooni tugevdama kolmelt realt lapiti laotud tellisekihiga või tugimüüritise ehitamisega ühes tugimüüritise katmisega ühe rea tellistega.

8. Kütteava ees olev puitpõrand tuleb üle lüüa vähemalt 70 × 50 cm suuruse plekktahvliga, mis katab kütteavaesise põranda ja ahjuseina-äärse põrandaliistu.

9. Tuhakambri ja suitsukäikude põhjad võivad mittepõlevast materjalist põranda ja ahjualuse puhul olla ruumipõrandaga ühel tasapinnal; põlevast materjalist põranda ja mittepõlevast materjalist ahjualuse puhul on lubatud põrandaga ühel tasapinnal oleva tuhakambri põhjaga ja põrandast vähemalt 14 cm

kõrgusel olevate suitsukäikude põhjadega ahjud; põlevast materjalist põranda ja ahjualuse puhul on lubatud põrandast vähemalt 14 cm kõrgusel oleva tuhakambri põhjaga ja korstnasse mineva viimase suitsukäigu põhjaga ahjud. Ülejäänud suitsukäikude põhjad peavad olema vähemalt 21 cm põrandast kõrgemal.

10. Põrandaaluse või korruste vahelae tühemiku ühendamine ahju tuhakambriga (kütmise ajal ruumide õhutamise eesmärgil) on keelatud.

11. Kaugus ahjulae pealispinna ja ruumi lae vahel ei tohi olla vähem kui näidatud tabelis 2.

Tabel 2

Köetavate ahjude tüübid	Kaugus ahjulae pealispinnast kuni laeni cm (vähemalt).	
	Süttimise eest kaitsmata lagi	Süttimise eest kaitstud lagi
Soojusmahtuvusega ahjud raskusega üle 750 kg	35	25
Soojusmahtuvusega ahjud raskusega 750 kg ja vähem	45	35
Soojusmahtuvuseta ahjud	100	70

Märkused: 1. Ahjupealne põlev lagi isoleeritakse krohvimise teel või raudpleki löömisega asbestile või savileotises immutatud kahekordsele vildile.

2. Isolatsiooniga kaetud ahjupealne laeosa peab igas suunas ületama ahjulae gabariidi 15 cm võrra.

3. Ahjudel, mis on kõrgemad kui 2,1 m, peab ahjulagi koosnema vähemalt 3 reast tellistest.

12. Ruum ahju pealispinnast kuni toa laeni lubatakse sulgeda, välja arvatud soojusmahtuvuseta ahjudel, dekoratiivse, mittepõlevast materjalist seinaga. Sel juhul tuleb ahjulae paksust suurendada 5—7 cm võrra.

13. Müüritised korstnate ümber, seinakanalite ja ahjuseinte ääres tuleb vahelae tasapinnal teha tellistest vastavate korstnaosade paksemalt müürimisega või muude isoleerivate konstruktsioonide kasutuselevõtmisega.

14. Müüritiste ehitamisel põrandatesse ja lagedesse tuleb konstruktiivselt kindlustada seinte ja vaheseinte vajumine sõltumatult korstnate ja ahjude vajumisest. Selleks on vajalik:

a) suurendada müüritise kõrgust, tehes seda vajumise võrra vahelae paksusest kõrgemaks;

b) korstna või ahjuga seotud müüritis ei tohi toetuda vahelae taladele või laudadele, nende vahele tuleb jätta 2 cm vahemaa, mis täidetakse kahekordse, savileotises immutatud vildist vahekihiga.

15. Müüritise-pealne põrand peab olema ehitatud mittepõlevast materjalist (betoon, metlahplaadid jne.).

16. Turbast, saepurust või muust kergestisüttivast materjalist täidise kasutamisel pööningu vahelael peavad suitsukorstnate, seinakanalite ja ahjude müüritised olema ehitatud täidise pinnast 7 cm kõrgemale.

17. Suitsukanalite suunas asetsevate metalltalade otsad, samuti suitsukanaleist mööduvad metalltalad peavad olema suitsukanaleist vähemalt 12 cm kaugusel.

18. Alumise ja ülemise korruse ahjude vahel olevas tugimüüritises ei tohi olla puittalasid.

19. Õhuvahe (vaheruum) põlevast materjalist seinte (vaheseinte) ja ahjude vahel, samuti suitsukorstnate vahel tuleb ehitada kogu ahju kõrguses või kogu ruumi kõrguses korstna kõrval. Vaheruumi laius võetakse vastavalt käesoleva standardi p. 4 nõudeile.

20. Soojusmahtuvusega ahju puhul võib vaheruum jääda lahtiseks või suletakse ühest või mõlemast otsast tellistest või muust mittepõlevast materjalist seinaga. Tellisseina paksus peab olema vähemalt $^1/_4$ tellist.

Mõlemast otsast suletud vaheruumi ülaosa kaetakse kahe rea tellistega või muu mittepõleva materjaliga. Sellega tekkinud suletud kamber tuleb varustada ülalt ja alt vaheruumi laiuste ja vähemalt 13 cm kõrguste võredega.

Soojusmahtuvuseta ahju vaheruum tuleb jätta mõlemalt küljelt avatuks.

Põlevast materjalist vaheruumi põrand kaetakse ühe rea telliste, plaatide või muu mittepõleva materjaliga.

21. Põlevast materjalist sein või vahesein õhuvahes tuleb kindlalt isoleerida. Sel otstarbel soovitatakse sein katta:

a) ühest või kahest küljest lahtise vaheruumi puhul kahekordse, savileotises immutatud vildikihiga ja seina ülaosa krohvikihi või katuseplekiga;

b) mõlemast küljest suletud vaheruumi puhul tellistest vooderdusega kahekordsele, savileotises immutatud vildikihile (külmveerand). Tellised tuleb sel juhul saviga üles laduda. Tellisvooderduse paksus peab olema: köetavate ahjude ja korteri köögipliitide jaoks — $^1/_4$ tellist; ühiselamute köögipliitide jaoks — $^1/_2$ tellist;

c) külmveerandi ehitamisel tahutud palkseina vastu tuleb seina külge kinnitada vahelaeni mitte ulatuv laudadest, kahekordse, savileotises immutatud vildiga ülelöödud kilp, millele tehakse tellistest vooderdus;
d) vaheruumide külmveerandi laius ja kõrgus peavad olema vähemalt võrdsed ahju laiusega ja kõrgusega, pliidikoldest aga 50 cm kõrgem;
e) külmveerandi ehitamisel tuleb ette näha seina vaba vajumine.

22. Vaheruumi piiravate vertikaalsete müüritiste ja seinte sidumine ahju või korstnaga on keelatud.

23. Puitseinte või vaheseinte avaustesse ehitatud ahjud (korstnad) tuleb neist eraldada vertikaalsete tellisest müüritistega kogu ahju kõrguses ja seina (vaheseina) paksuses. Põlevast materjalist konstruktsioon tuleb isoleerida kokkupuute kohalt müüritisega, asbesti või kahekordse, savileotises immutatud vildikihiga.

Müüritise laius „suitsust" kuni puiduni tuleb võtta vastavalt käesoleva standardi p. 4 nõudeile.

24. Ahjuga külgnev põlevast materjalist sein kütteava kõrval kaetakse isolatsioonikihiga, mis algab ava alumise ääre kõrguselt ja ulatub selle ülemisest äärest 25 cm kõrgemale. Kütteavast vastasseinani peab olema vähemalt 1,25 m.

25. Puitmarssidega trepikotta väljuvatel suitsukanalitega tellisseintel, korstnatel ja ahjudel, peavad olema seintepaksendused „suitsu" kohal sellise arvestusega, et oleks silmas peetud käesoleva standardi p. 4 nõudeid.

26. Šlakk-betoonist, toorplonnidest, silikaatkividest jne. seintes asetsevad suitsukanalite sisemised seinad tuleb ehitada punasest tellisest või muust tellist asendavast materjalist.

27. Tellisest korstna väliskülje, puitsarikate ja roovituse vahele tuleb jätta vähemalt 10 cm laiune vahe. Metallist ja muude soojusmahtuvuseta korstnate läheduses olevad põlevast materjalist konstruktsiooniosad tuleb üle lüüa katuseplekiga savileotises immutatud vildile.

28. Laud-, pilbas-, sindel- ja laastukatuse puhul peab vahe puitosadest korstna välispinnani olema vähemalt 13 cm. Soojusmahtuvuseta suitsukorstnate (katuseplekist) puhul tuleb kasutada täiendavaid isoleerimisvahendeid.

29. Pööningule on keelatud ehitada a) horisontaalseid lõõre ja b) puhastusavasid korstnaisse.

30. Suitsukorstnate välisküljed peavad pööningul olema kogu ulatuses valgendatud (lubjatud).

31. Ühendtorude ja ripplõõride ehitamine on järgmistel tingimustel lubatud:

a) ripplõõri pikkus ei või olla üle 2 m;

b) suitsutoru ja ripplõõri pealispinna ning põlevast materjalist lae vahele peab jääma isolatsiooni puudumisel vähemalt 50 cm ja isolatsiooni puhul vähemalt 38 cm;

c) suitsutoru või lõõri alumine pind peab olema põlevast materjalist põrandast vähemalt 14 cm kõrgemal;

d) suitsutorude ja ripplõõride seinad ning põhi peavad olema 1/4 tellise paksused, katuseplekist kestas, või 1/2 tellise paksused ilma metallkestata;

e) suitsutorude ja ripplõõride pealiskate peab koosnema vähemalt kahest tellisekihist, mis on seotud vuukidega;

f) suitsutorud ja ripplõõrid tuleb kindlalt kinnitada.

32. Lahtivõetavad suitsutorud ja lõõrid on keelatud. Lubatud on kuni 40 cm pikkused ilma vooderduseta metallsuitsutorud, mis on tehtud vähemalt 1 mm paksusest terasplekist.

33. Metallist suitsutorude asetamisel ruumidesse tuleb täita järgmised nõuded:

a) iga eelmine jätk peab gaaside käiku mööda olema järgnevasse lükatud vähemalt poole toru läbimõõdu pikkuselt; jätkukohad tuleb saviga hoolikalt kinni määrida;

b) metallist toru tuleb ühendada kiviseinas asetseva suitsukanali või päriskorstnaga selle otsa sisselükkamise teel müüritisse vähemalt 10 cm pikkuselt, ja ühenduskoht saviga hoolikalt kinni määrida.

34. Põlevast materjalist lagede alla paigutatud või põlevast materjalist seinte ja vaheseintega paralleelselt asetatud metallsuitsutorud peavad isolatsiooni puudumisel neist eemal seisma vähemalt 70 cm ja põlevast materjalist konstruktsioonide isoleerimise korral vähemalt 50 cm.

35. Maaväringurajoonides tuleb püstitada kergeid tugisõrestikuga ahjusid. Raskete või suurte paksuseinaliste ahjude vältimatul kasutamisel tuleb need ehitada metallkesta.

36. Maaväringurajoonides on keelatud kasutada ahjude juurde püstitatud tellisest korstnaid.

37. Igasugustel ahjudel peab korsten ulatuma vähemalt 50 cm kõrgemale ahju kohal asuva katuse pinnast.

38. Ahju ehitamise lõpetamisel tuleb enne ekspluatatsiooni andmist ahju proovikütmisega kontrollida ja ahju kohta tuleohutuse akt koostada.

Uue ahju ehitamisel on proovikütmine keelatud enne korstna lõplikku väljaehitamist katusepinnast.

NSVL NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu juures asuv Üleliiduline Standardide Komitee	RIIKLIK ÜLELIIDULINE STANDARD GARAAŽID Projekteerimisnormid	ГОСТ 2717—44 ОСТ ВКС 6433 asemel Ehitus Ж 24

Esitatud Vene NFSV Autotranspordi Rahvakomissariaadi poolt.	Kinnitatud Üleliidulise Standardide Komitee poolt 11. 12. 1944	Kehtestatud 1. 3. 1945.

Käesolev standard kehtestatakse uute ehitatavate garaažide (välja arvatud garaažid, mis ehitatakse teisteks eesmärkideks määratud hooneisse) projekteerimiseks sisepõlemismootoritega ratasautode jaoks, samuti iseseisvate ettevõtetena sisseseatavaile autoremonditöökodadele ja teenindusjaamadele.

Märkused:

1. Rekonstrueeritavate ja taastatavate garaažide jaoks on käesolev standard soovitav.

2. Garaažide projekteerimisel gaasigeneraator-autode jaoks kehtib käesolev standard tingimusel, et keelataks gaasigeneraatorite süütamine autode hoiu- ja tehnilise teenindamise ruumides.

I. Üldised juhendid

1. Tuleohutusabinõude kindlaksmääramisel, vastavalt OCT 90015—39 „Tööstusettevõtete ehitus-projekteerimise üleliidulised tuleohutusnormid", võrdsustatakse autode hoiu- ja teenindusruumid D-kategooria tööstusruumidega.

2. Garaažid, samuti ka autoremonditöökojad ja autode teenindusjaamad, jaotatakse 4 liiki, vastavalt tabelile 1 (olenevalt neisse paigutatavate autode arvust).

Märkus: Garaaži liigi määramisel arvestatakse autode üldarvu ruumides, katusealustes ja lahtistel platsidel, mis on ette nähtud autode hoidmiseks ja teenindamiseks.

Tabel 1

Ehituse nimetus	Liik			
	I	II	III	IV
Teenindusjaamad . . .	Üle 100	100—26	25—11	10—1
Autoremonditöökojad . Garaažid	„ 20	20—6	5—3	2—1

3. Garaaziruumid jaotatakse nende otstarbekuse seisukohalt järgmiselt:
a) autode hoiuruumid;
b) ruumid autode tehniliseks teenindamiseks, nagu:
1) autode teenindamis- ja remontpostid,
2) ruumid abi-remonttöödeks (mehaanika-lukksepa, elektrotehnilised, akumulaatorite, maalritööde jne. ruumid);
3) tagavaraosade, materjalide, instrumentide ja tarberiistade hoiuruumid;
c) elutarbe-, administratiiv- ja kontoriruumid ning ühiskondlike organisatsioonide ruumid;
d) kõrvalruumid (katlamajad, transformaatoriruumid, ventilatsioonikambrid jne.).

4. Ruume autode hoidmiseks ja autode teeninduspostide jaoks võib asendada katusealustega või lahtiste platsidega vastavalt käesoleva standardi p. 27, 28 ja tabeli 4 juhendeile.

5. Varjendite vajadus ja ehitus garaažides määratakse kooskõlas kohaliku õhukaitse organitega.

6. Garaaži, autoremonditöökodade ja teenindusjaamade ruumide koosseis määratakse projekteerimisülesande alusel.

7. Üksikhoonetena projekteeritavad garaažid peavad reeglite kohaselt olema ühekorruselised, I ja II liigi garaažid võivad olla mitmekorruselised.

8. III ja IV liigi garaaže lubatakse paigutada teisteks otstarveteks määratud hooneisse.

9. Garaažide ehitamine on keelatud:
a) koolide ja lasteasutuste maa-aladele;
b) eluhooneisse, samuti raviasutuste hooneisse;
c) tööstushooneisse, kui neis toodetakse või paiknevad laod, mis vastavalt OCT 90015—39 „Tööstusettevõtete ehitus-projekteerimise üleliidulistele tuleohutusnormidele" kuuluvad kategooriasse A, B või C.

10. Elumajade maa-alale on lubatud püstitada autode hoiu ruumid nende majade elanike autode hoidmiseks.

11. Iga liiki autoremonditöökodade ja teenindusjaamade sisseseadmine on lubatud ainult pealmaa ehitustesse.

12. Olenemata liigist on autoremonditöökodade ja teenindusjaamade paigutamine keelatud hooneisse või maa-alale, kus on elumajad, koolid, lasteaiad ja -sõimed, ravi- või kultuurhariduslikud asutused.

13. Garaažide paiknemisalad peavad olema eemal maa-aladest, kus asetsevad:

	Garaažid:	
	I liik	II liik
a) statsionaarset tüüpi raviasutused	mitte vähem kui 250 m	mitte vähem kui 100 m
b) koolid, lasteaiad või -sõimed . .	mitte vähem kui 100 m	mitte vähem kui 50 m

II. Maa-ala planeerimine

14. Eraldi maa-alal asetseva garaaži territooriumil peab olema vahetu ühendus üldkasutatava läbisõiduga väravate kaudu, mille arv on antud tabelis 2.

Tabel 2

Garaaži liik	Sõiduväravate arv	Varuväravate arv
I	2	1
II	1—2	1
III ja IV	1	—

15. Kui sisse- ja väljasõidukohad asetsevad eraldi ühel ja samal pool garaaži maa-ala, siis peab sissesõit asetsema eespool väljasõitu, arvestades tänavliiklemise suunda.

16. I ja II liigi garaažide sõiduväravad garaaži territooriumile sisse- ja väljasõiduks peavad asetsema tagapool maa-ala punast joont. Vaba ruum ei tohi olla vähem selle autotüübi pikkusest, mis antud garaažis on ülekaalus. Juhul, kui väravad on ehitatud niššidesse, pole vaba ruum punase joone taga kohustuslik; seejuures peab niššide laius olema vähemalt 1 m laiem väravate laiusest, selle sügavus aga — mitte väiksem auto pikkusest.

Varuväravad väljasõitudeks võivad asetseda punasel joonel.

17. Sõidu- ja varuväravad, mis viivad üldkasutatavale

läbisõiduteele garaaži territooriumil, peavad olema vähemalt 3,5 m laiad ja kõrged. Kui garaaži territooriumil paikneb kõrgem kui kahekorruseline hoone, peab nimetatud väravate kõrgus olema suurendatud kuni 4,2 meetrini (tuletõrje autoredeli vabaks läbisõiduks).

18. Läbisõiduteede laius garaaži territooriumil peab olema mitte vähem kui 5,5 m autode kahesuunalise liikluse puhul, ja kahesuunalise liikluse puudumisel mitte vähem kui 3,5 m vastavate laiendustega teekäänakuil.

19. Peamistel läbisõiduteedel on autovoolude ristumine I liigi garaažide territooriumil keelatud.

20. Garaaži territooriumil, kus puudub otsekulgev või ringikujuline sõidutee, peab õu olema sääraste mõõdetega, et sellel moodustuks vähemalt 20 m läbimõõduga ring.

21. Sõiduteede pikikallakus peab garaaži territooriumil olema kuni 3%; üksikuil kuni 20 m teeosadel on lubatud kuni 6%-lise ulatusega kallakud.

22. Tuleohutuskujad hoonete seinte vahel, kus asetsevad garaaži territooriumile viivad sõidu- või varuväravad, ning vastasasetsevate hoonete või tarade vahel, määratakse arvestusel, et autode hoonesse sissesõit toimub väravaava tasapinnaga täisnurga all, ilma manööverdamiseta ja ilma pööranguta väravais.

23. Garaažihoone võib paikneda pikuti naaberkrundi piiril, samuti võib see tihedalt liituda teiste hoonetega. Neil juhtudel on tulemüüride ehitamine garaažihoone ja naaberkrundi või naaberhoone kokkupuutejoonele kohustuslik.

24. Tankimispunkti asetus garaaži territooriumil peab kindlustama selle kasutamise võimaluse nii sisse- kui ka väljasõitvate autode poolt.

25. Kui maa-alal on mitu tankimisposti, peavad need paiknema nii, et kõikide postide üheaegne ja eraldi igaühe sõltumatu funktsioneerimine oleks tagatud.

26. Tankimispostil seisvad autod ei tohi teiste autode läbisõitu garaaži maa-alal kitsendada.

III. Autode hoiuviise

27. Autosid hoitakse:

a) ruumides:

1) köetavais;

2) mitteköetavais;

b) katusealuseis;
c) lahtistel platsidel.

Märkus: Igasugune autode hoiuviis peab tagama auto mehhanismide korrasoleku ja tõrkumatu töötamise külmal ajal, vastavalt käesoleva standardi p. 157—161 juhendeile.

28. Otstarbest ja eriomadustest olenevalt tuleb masinaid hoida:

a) alati viivitamatuks väljasõiduks valmisolevaid autosid (tuletõrje-, arstiabi- jne.) — ainult köetavais ruumides;
b) külgehaagitavaid transpordivahendeid — lahtistel platsidel või katusealuseis;
c) samasuguseid, mille seadmete seisukorrale ilmastikutegurid mõjuvad kahjulikult — köetavais või mitteköetavais ruumides;
d) autosid, mis isoleeritust nõuavad (nagu toidu-, sanitaar-, mürgiste ainete veo-, mustuseveo- jne.) — kuni kolm samaotstarbelist autot korraga — ainult vahetu väljasõiduga isoleeritud ruumis; rohkem kui kolm samaotstarbelist autot — eraldi hoones;
e) autotsisterne vedelkütuse veoks — ainult maapealseis ühekorruselisis hooneis, ja vahetu väljasõiduga isoleeritud ruumides.

29. Individuaalautode hoidmiseks lubatakse ehitada isoleeritud ruume, mille eraldavad või piiravad vaheseinad peavad olema läbipaistvad või võrestikulised.

30. Autohoiukohtade arv loetakse üheaegselt garaažis olevate autode arvuga võrdseks, välja arvatud autod, mis paigutatakse teeninduspostidele.

IV. Autode paigutus nende hoiukohal

31. Autode hoiuruumides lubatakse järgmisi paigutusviise:

a) garaaži sisemise läbisõiduga paigutus,
   1) üherealine ummik (tupik),
   2) kaherealine ummik (tupik),
   3) mitmerealine otseliikuv paigutus (mitte üle 6 rea);
b) garaaži sisemise läbisõiduta paigutus:
   1) üherealine ummik (tupik),
   2) kaherealine ummik (tupik),
   3) mitmerealine otseliikuv paigutus (mitte üle 6 rea).

Märkus: Autode paigutuse näitlik skeem on toodud käesoleva standardi lisas 1.

32. Autode paigutus võib olla täisnurkne ja kaldnurkne. Samatüübiliste autode garaažides on soovitatav kasutada täisnurkset paigutust.

33. Autode paigutamisel hoiuruumidesse peab minimaalne kaugus autode vahel, samuti nende ja hooneelementide (osade) vahel vastama tabeli 3 normidele.

Tabel 3

Kaugused	Kauguste normid autopikkuse juures			
	kuni 5 m	5—6 m	6—7 m	7—8 m
	meetrites			
1. Üksikute autode vahel, samuti seinaga paralleelselt paigutatud auto ja seina vahel	0,4	0,5	0,6	0,7
2. Autokülje ja samba vahel	0,3	0,4	0,5	0,5
3. Auto esikülje ja seina või väravate vahel:				
a) Autode täisnurkse paigutuse juures	1	1	1	1
b) Autode kaldnurkse paigutuse juures	0,7	0,7	0,7	0,7
4. Auto tagakülje ja seina või väravate vahel:				
a) Autode täisnurkse paigutuse juures	0,5	0,5	0,5	0,5
b) Autode kaldnurkse paigutuse juures . .	0,4	0,4	0,4	0,4
5. Üksteise taga seisvate autode vahel	0,5	0,6	0,7	0,8
6. Ahju ja auto vahel . . .	0,7	0,7	0,7	0,7

Märkused: 1. Lubatud kõrvalekaldumised tabelis näidatud autopikkuste juures on + 0,1 m.

2. Autode mehhaniseeritud sirgjoonelise ümberpaigutamise juures hoiuruumis lubatakse kaugust autode vahel, samuti autode ja hoone konstruktiivsete elementide vahel vähendada kuni 0,2 m.

3. Kõige enam levinud autotüüpide parameetrid on antud käesoleva standardi lisas 2.

34. Autohoiuruumi sisemise läbisõidutee laius määratakse arvutuse teel, kusjuures:

a) võetakse arvesse auto edasikäiguga kohalt väljasõit ühes pöördega läbisõiduteel ilma tagasikäiguta; viimane lubatakse erandina ainult väravaist väljasõidul kaugusel, mis ei ületa auto pikkust;

b) kaugus liikuva auto (kohalt väljasõidul või kohale paigutamisel) ja kõrvalseisvate autode või hoone lähimate elementide vahel võetakse kuni 5 m pikkuste autode jaoks 0,2 m ja autode jaoks pikkusega üle 5 m — 0,3 m;
c) garaažide sisemise läbisõidutee laiuseks võetakse käesoleva punkti alapunktidele a ja b vastav kõige väiksem laius, lisades juurde 0,8 m autode jaoks, mille gabariidipikkus on kuni 5 m, ja 1 m — autode jaoks, mille gabariidipikkus on üle 5 m.

35. Kui garaaži sisemise läbisõidutee mingisugusel osal toimub mitmetüübiliste autode pöördeid, on autode üldarvust ühel kolmandikul lubatud kohalt väljasõidul kasutada üks kord tagasikäiku pöördega läbisõiduteel.

36. Et vältida autode vastu seina sõitmist, tuleb nende hoiuruumi ehitada rattaid tõkestav kõnnitee või tõke piki seinu, mille juurde autod paigutatakse ummikuna.

Rattaid tõkestav kõnnitee või tõke peab ruumi põranda pinnast olema 0,15—0,2 m kõrgem, olenedes autode konstruktsioonidest. Kõnnitee või tõkke äär peab olema seinast eemal kauguse võrra, mis on määratud sõltuvalt autode parameetritest ning käesoleva standardi punktis 33 nõutud autode- ja seinte-vahelistest vahemikest.

Kui rattaid tõkestavaid kõnniteid kasutatakse ventilatsioonikanalite paigutamiseks, võib veoautode garaažides olla kõnniteede kõrgus suurem, kuid mitte üle 0,4 m.

37. Autode paigutamisel lahtistele platsidele ja katusealuseisse peab arvestama järgmisi nõudeid:
a) kaugus autode vahel, samuti autode ja ehituse elementide vahel lahtistel platsidel peab olema vähemalt 0,7 m ja mitte rohkem kui 1 m; katusealuseis — 0,7 m.
b) kaugus autode ja soojendusahjude vahel peab olema vähemalt 0,7 m.

Märkus: Lahtistel platsidel ja katusealuseis peab gaasigeneraatorautode hoidmiseks olema kaugus autode vahel, samuti autode ja ehituse elementide vahel vähemalt 1 m.

38. Sõidutee laius autoridade vahel lahtistel platsidel või katusealuseis määratakse vastava arvutusega, kusjuures:
a) võetakse arvesse auto kohalesõit edasikäiguga, kasutades läbisõiduteel pöörde juures üks kord tagasikäiku;
b) kaugus auto (kohalt väljasõidul või kohale paigutamisel) ja paigalseisvate naaberautode või hoone lähemate elementide vahel peab olema 0,3 m;

c) auto kaugus sõidutee äärtest manööverdamisega väljumisel peab olema 1 m sõidutee igast küljest.

Märkused: 1. On lubatud arvestada auto sissesõitu koha peale tagasikäiku kasutamata. Sel juhul peab garaaži sisemise läbisõidutee laius olema võrdne laiusega, mis rahuldab käesoleva punkti alapunkti b nõudeid 1 m juurdelisamisega.

2. Garaaži sisemiste läbisõiduteede laius kõige enam levinud autotüüpidele on toodud käesoleva standardi lisas 3.

V. Ruumid autode tehniliseks teenindamiseks

39. Autode tehnilise teenindamise all mõeldakse operatsioonide kompleksi autode nõutavas ekspluatatsiooniseisukorras hoidmiseks. Tehnilise teenindamise peamised operatsioonid on järgmised:

a) autode puhastamine ja pesemine;
b) profülaktika (autode ülevaatus, kinnitused, määrimine);
c) autode remont;
d) abi-remonttööd, s. o. autoosade, agregaatide ja autotarvete remont ja vahetamine, mis toimub ruumis, selleks eraldatud platvormidel.

Märkus: Autode tehnilise teenindamise protsessi hulka kuulub ka nende varustamine vee, õli ja kütteainega.

40. Autode tehnilise teenindamise operatsioonide koht (ruumides, platsidel, katusealuseis), peab aastaaegadest ja kliimast olenevalt vastama tabeli 4 nõudeile.

Tabel 4

Operatsiooni nimetus	Suvel	Ülejäänud aastaaegadel maakohtades, kus alla 0° temperatuuriga päevade keskmine arv on aastas		
		kuni 10	kuni 30	üle 30
1. Autode pesemine	Ruumides, katusealuseis või lahtistel platsidel	Köetavais ja mitteköetavais ruumides		Ainult köetavais ruumides
2. Puhastamine	Samas	Samas		
3. Profülaktika	Ruumides ja katusealuseis	Samas		
4. Autode remont	Köetavais ja mitteköetavais ruumides	Köetavais ruumides		

41. Kui autode hoiuruum asetseb pool-keldrikorrusel, siis võib ruum nende puhastamiseks, pesemiseks ja profülaktikaks asetseda samal korrusel.

42. Abi-remonttööde ruumide ning tagavaraosade jne. hoiukohtade pindala ei tohi ületada järgmisi norme:

Tabel 5

Ruumide otstarve	Ruumi pindala suhe töötava sisseseade horisontaal-projektsiooni pindalaga mitte üle
1. Ruumid mehaanilisteks, elektrotehnilisteks, karburaator-, armatuur-polsterdus-, lukusepa- ja katsetustöödeks	3,5
2. Ruumid akumulaatori, rattakummide vulkaniseerimise, vase- ja galvaanilisteks töödeks	4
3. Ruumid agregaadi-, plekisepa-, sõidukikere-, tisleri- ja maalritöödeks	4,5
4. Ruumid keevitus- ja termilisteks töödeks	5
5. Ruumid vedru-, sepa- ja puidutöötlustöödeks	5,5
6. Tagavaraosade- ja agregaatide-, kummide-, määrde- ja puhastusmaterjalide-laod	3

Märkused: 1. Juhul, kui nimetatud ruumidesse tuuakse autod või autokered, peavad ruumide pindalad olema vastavalt suuremad.
2. Laoruumide sisustuseks on hoiuseadeldised.

43. Remont-abitööde ruumid peavad olema vähemalt 2,5 m laiad.

44. Ühistes ruumides on lubatud järgmised tööd:

a) autode profülaktika ja remont;
b) autode puhastamine, pesemine, profülaktika ja remont (ainult III ja IV liigi garaažides);
c) autode puhastamine, pesemine ja profülaktika (voolumeetodiga teenindamisel);
d) autode remont- ja agregaadi-, lukusepa-, elektrotehnilised ja karburaatoritööd;
e) agregaadi-, lukusepa-, elektrotehnilised ja karburaatoritööd;
f) vedru-, sepa-, keevitus-, vase-, plekisepa- ja termilised tööd;
g) sõidukikere-, tisleri-, armatuuri- ja polsterdustööd.

Autode puhastamine, profülaktika ja remont võib IV liigi garaažides, subtroopilises tsoonis aga isegi III liigi garaažides toimuda autode hoiuruumis.

Märkus: Kui käesolevas punktis näidatud mingi töö jaoks vajaliku ruumi pindala on vähem kui 10 m², siis nõutakse selle töö tegemist ühises ruumis teiste töödega.

45. Tagavaraosade, instrumentide, kummide, õlide, puhastusmaterjalide jne. hoidmine on lubatud ühises ruumis, mille pindala on kuni 25 m². Kui ruumide pindala on üle 25 m², tuleb määrde-, puhastus- ja muude küttematerjalide hoidmiseks määrata eriruum.

46. I liigi garaažides tuleb akumulaatoritöödeks sisse seada vähemalt kaks ruumi: üks akumulaatorite remondiks, teine nende laadimiseks. Teistes garaažiliikides lubatakse nimetatud töid teha ühises ruumis tingimusel, et sinna ehitataks tõmbekapid akumulaatorite laadimiseks.

Märkus: IV liigi garaažides lubatakse tõmbekappe akumulaatorite laadimiseks ehitada autode tehnilise teeninda-mise ruumidesse.

47. Autode pesemispostide sisseseadmisel eraldi ruumi võib autode läbisõit pesemisruumist kõrvalruumi toimuda avause kaudu, mida suletakse veekindlast materjalist eesriidega.

48. Autode puhastamis- ja pesemispostide seadeldis tuleb kohaliku õhukaitse organitega kooskõlastada.

49. Üksteisega paralleelselt paiknevad pesemispostid tuleb eraldada veekindlate eesriiete või ekraanidega, kõrgusega vähemalt 2,5 m. Juhul, kui ühte ruumi on koondatud autode puhastus, profülaktika ja remont, tuleb pesemispostid eraldada samasuguste eesriiete või ekraanidega teistest kõrvalasetsevatest teeninduspostidest.

50. Otsene ühendus pole lubatud autode hoiuruumi ja järgmiste ruumide vahel:

a) sepa-, termiliste, keevitus-, vase-, autokere-, tisleri-, polsterdus- ja karburaatoritööde ruumide vahel;
b) mootorite katsetuse ja õlide uuendamise ruumide vahel;
c) laoruumide vahel.

Otsene ühendus autode hoiuruumi ja vulkaniseerimis- ning akumulaatoritööde ruumide vahel on lubatud ainult tulekindlate uste puhul.

Otsene ühendus autode hoiuruumi ja maalritööde ruumi vahel on lubatud ainult niisuguseis hooneis, mis mahutavad

mitte üle 100 auto, kui tulekindlad uksed või väravad on olemas.

Märkus: Esitatud nõuded pole kehtivad sel juhul, kui autode profülaktika või remont toimub autode hoiuruumis.

51. Postid, kus toimub auto alumiste, raskelt juurdepääsetavate osade ülevaatus, määrimine või remont, peavad olema varustatud töökanalite, tõstukite, estakaadide ja teiste seadeldistega, mis kindlustavad töölistele mugava asendi töödel.

52. Töökanalid peavad autoteeninduspostidel olema tulekindlad ja niiskuse ning põhjavee eest kaitstud.

53. Töökanalid, mis on ette nähtud auto all töötamiseks, peavad olema vähemalt 0,9 m laiad ja 1,2 m sügavad, arvatud ruumi põrandapinnast. Töökanalid, mis on ette nähtud auto küljeosade juures töötamiseks, peavad olema vähemalt 0,6 m laiad.

54. Kanali põhi peab olema 1—2%-lise kallakuga vastava augu suunas vedelike kõrvaldamiseks.

55. Kolme või rohkema töökanali paralleelse asetuse korral tuleb need ühendada lahtise ühenduskäiguga, kui kanalid on umbsed, või tunneliga, kui kanalid on otse läbikäidavad. Töökanalite asukohtadesse on tunneli asemel lubatud keldri ehitamine.

56. Käesolevas standardis (p. 55) tähendatud ühenduskäikude ja tunnelite laius peab olema vähemalt 1 m, kui nad on ainult läbikäiguks, ja mitte vähem kui 2 m, kui neis on töökohad ja tööstussisseseaded. Punktis 55 tähendatud tunneli, samuti ka keldri kõrgus peab olema vähemalt 1,9 m põrandast kuni lae väljaulatuvate osade alumise pinnani.

57. Igast töökanalist peab olema ehitatud kaks väljapääsu ruumi põrandapinnale: üks — ühenduskäigu, tunneli või kanalisse asetatud trepp-redeli kaudu, teine — kanali seina kinnitatud haak-klambrite kaudu. Trepp-redelid ja haak-klambrid peavad asetsema kanali otsades. Siinjuures peab redel ulatuma väljapoole kanali kohale paigutatud auto gabariiti.

58. Redeleid peab ühenduskäikudest või tunneleist väljumiseks olema vähemalt üks iga 5 kanali kohta ja need peavad asetsema väljaspool autoliiklemisteid.

59. Töökanalid ja ühenduskäigud peavad olema tarastatud: kanalid 0,15 m kõrguste servaliistudega, ühenduskäigud vähemalt 0,9 m kõrguste metallkäsipuudega.

60. Töökanaleisse, ühenduskäikudesse ja tunneleisse viivad trepp-redelid peavad olema tulekindlad või pooltulekindlad.

VI. Autode paigutamine teeninduspostidel

61. Autode-vahelised kaugused teeninduspostidel, samuti autode ja hoone konstruktiivsete elementide või statsionaarse sisustuse vahel peavad rahuldama järgmisi norme:

Tabel 6

Kaugused	Kauguse normid meetrites (vähemalt)
1. Autode külgede vahel:	
a) pesemispostidel	2,5
b) puhastus-, profülaktika- ja remontpostidel	1,2
2. Autode esi- ja tagaosade vahel	1,2
3. Auto ja seina või statsionaarse sisustuse vahel	1,2
4. Auto ja samba vahel	0,7
5. Auto ja teenindusposti vastas asetseva välisvärava vahel	1,5

Märkus: Autode mehhaniseeritud liikumise korral võib ühel voolujoonel paiknevate autode kaugus teeninduspostidel olla 0,8 m.

62. Kui ühel postil on ette nähtud erinevat tüüpi autode teenindamine või remont, siis tuleb p. 61 näidatud vahemaa määramisel arvestada antud garaažile peamist tüüpi masinaid.

63. Garaaži sisemise läbisõidutee laius autode teeninduse ruumides määratakse, arvestades:

a) auto sissesõitu teeninduspostile edasikäiguga, kasutades pöördel üks kord tagasikäiku;

b) vahemaad teeninduspostile sõitva või postilt lahkuva auto ja naaberpostidel seisvate autode, samuti hooneelementide ja statsionaarse sisustuse vahel — 0,3 m;

c) vahemaad läbisõidul manööverdava auto ja läbisõidutee äärte vahel — 1 m läbisõidutee igal küljel.

Märkused: 1. Garaaži sisemiste läbisõitude arvestamisel tuleb autode teeninduspostide ruumides arvestada teeninduspostidel olevaid töökanaleid, tõstukeid ja muud sisustust, mis kitsendavad auto postilesõitu.

2. On lubatud arvesse võtta auto postilesõitu ilma tagasikäiku kasutamata. Sel juhul võtta garaaži sisemise läbisõidutee laiuseks väikseim laius, mis rahuldab käesoleva punkti alapunkti b nõudeid ja lisada 1 m.

64. Kui ühes ruumis teenindatakse mitut tüüpi autosid, siis on ühel kolmandikul teenindatavate autode üldarvust lubatud

postile sõita, kasutades läbisõidu pöördeil rohkem kui üks kord tagasikäiku.

VII. Administratiiv-kontori- ja elutarberuumid

65. Garaazi-, administratiiv-kontori- ja elutarberuumid projekteeritakse ГОСТ B-1324—43 „Tööstusettevõtted. Sanitaarnormid ja projekteerimiseeskirjad" kohaselt ning käesoleva standardi p. 66—71 järgi.

66. Garaažid tuleb varustada individuaalkappidega, dušija kuivatusruumidega.

67. Eririietuse jaoks individuaalkappide arvu määramisel peab arvestama, et neid kasutab 30% autode tehnilise teenindamisega tegelevaid töölisi. Ülejäänud personali jaoks nähakse ette lahtised riidevarnad.

68. Duširuumid tuleb projekteerida arvestusega, et neid kasutab 30% kõige suurema töövahetuse ajal autode tehnilise teenindamisega tegelevaid töölisi.

Märkus: Duširuumide ehitamine IV liigi garaažidesse pole kohustuslik.

69. I, II ja III liigi garaažides tuleb pesijate ja laadijate eririietuse jaoks ehitada kuivatusruumid; IV liigi garaažides lubatakse kuivatusruumide asemel eraldada riietusruumis spetsiaalselt sisustatud koht eririietuse kuivatamiseks.

70. Ruumi pindala garaažitööliste jaoks määratakse kõige suuremas vahetuses töötavate tööliste arvu järgi, arvestades 1 m² inimese kohta.

71. Valveruumide pindalaks autojuhtide öiseks või ööpäevaseks valveks määratakse 2,5 m² iga valvesolija kohta.

VIII. Ruumide kõrgus

72. Autohoiu- ja teenindusruumide, samuti katusealuste kõrgus peab rahuldama järgmisi norme:

Tabel 7

Kaugused	Kauguse normid meetrites (vähemalt)
1. Auto gabariidi ülemisest punktist kuni lae väljaulatuvate elementideni või sisustuse alumise pinnani:	
a) peamist tüüpi autodele	0,5
b) suurima gabariidikõrgusega autodele .	0,2
2. Põrandast kuni lae väljaulatuvate elementideni	2,5

Märkus: Juhul, kui autode teeninduspostidel kasutatakse tõstukeid, estakaade jne., tuleb tabelis p. 1 näidatud vahemaa määramisel auto tööasendit arvestada.

73. Ruumide kõige väiksem kõrgus (põrandast kuni laekonstruktsiooni alumiste elementideni) peab olema: abiremonttöödeks — 2,5 m, ladudes — 2,2 m.

IX. Väljapääsud ja väravad

74. Garaažiruumidel peab olema OCT 90015—39 „Tööstusettevõtete ehitus-projekteerimise üleliidulistele tuleohutusnormidele" ja käesoleva standardi p. 75—77 juhendeile vastavad väljapääsud.

75. Uksed vahetuks väljapääsuks peavad olema järgmistel ruumidel:

a) autohoiuruumidel — kui neis on rohkem kui 25 masinat;

b) sepatööde ruumidel,
c) keevitustööde ruumidel,
d) vulkaniseerimistööde ruumidel — vähemalt 40 m² pindalaga; väiksema pindala korral peab väljapääs tingimata olema läbi kõrvalruumi või koridori;

e) akumulaatorite laadimise ruumidel — vähemalt 10 m² pindalaga; väiksema pindala korral peab väljapääs tingimata olema läbi kõrvalruumi või koridori;

f) määrde- ja puhastusainete ladudel — vähemalt 20 m² pindalaga;

g) kergestisüttivate materjalide ladudel,
h) autogeense keevituse jaoks gaasigeneraatori ruumidel,
i) õlide regeneratsiooni ruumidel — ruumi pindalast olenemata

Märkused: 1. Ruumides, kus hoitakse kuni 100 autot, võib välisust asendada väravais olev jalgvärav.

2. Kui akumulaatorid laaditakse tõmbekapis, pole vahetu väljapääs akumulaatorite-ruumist nõutav.

3. Käesoleva punkti alapunktides g, h, i näidatud ruumides on vahetu väljapääsu ehitamine sunduslik, kui need ruumid asetsevad poolkeldrikorrusel.

76. Kui autod hoitakse esimesest korrusest kõrgemal ruumis, tuleb ehitada vähemalt kaks väljapääsu — üks kallaktee, teine — tulekindlale trepile. Juhul, kui kallaktee puudub (tõstukite kasutamisel), peavad igal korrusel olema väljapääsud vähemalt kahele trepile, millest üks peab asetsema tulekindlas trepikojas, teine aga võib olla lahtisele sisetrepile.

77. Trepimarsid võivad poolkeldrikorruselt väljumiseks asetseda garaaži üldtrepikoja gabariidis tingimusel, et need marsid oleksid eraldatud kõrgemalolevaist treppidest tulekindla vaheseinaga.

78. Maapealsetes ühekorruselistes garaažides peavad garaaži sisemise läbisõiduteega ruumidel olema vahetult väljaviivad sõidu- ja varuväravad. Väravate arv ei tohi olla väiksem, kui on näidatud tabelis 8.

Tabel 8

Garaažid autode arvuga	Välisväravate arv			
	Vahetu väljasõidu korral läbi kõrvalruumi		Puudub vahetu väljasõit läbi kõrvalruumi	
	autohoiuruumides	autoteeninduruumides	autohoiuruumides	autoteeninduruumides
kuni 5	1	—	1	1
6 kuni 10	1	1	1	2
11 „ 25	1	1	2	2
26 „ 50	2	2	3	3

Märkused: 1. Tabeli arvud näitavad sõidu- ja varuväravate üldarvu.

2. Garaažides, kus autosid on üle 50, tuleb tabeli viimases lahtris näidatud arvule lisada: kuni 100 autoni — üks värav, kuni 150 autoni — kaks väravat jne.

79. Mitmekorruselistes garaažides peab välisväravate arv olema võrdne liikumisteede arvuga kallakteed mööda. Mitmekorruselistes garaažides, kus on olemas autode tõstukid, tuleb määrata vähemalt üks välisvärav iga kõrvutiasetseva tõstukitegrupi kohta. Pealeselle peavad mitmekorruselistes garaažides olema lisa-välisväravad esimesel korrusel asetsevate autode väljasõiduks. Nende väravate arv määratakse vastavalt käesoleva standardi punktile 78.

80. Tagavaraväravate ette ruumi on lubatud paigutada sõidukorras autosid tingimusel, et nende paigutus võimaldab autodel neist väravaist manööverdamiseta välja sõita.

81. Garaažides, kus puudub sisemine läbisõidutee, peavad väravad asetsema nii, et iga auto väljasõit oleks võimalik, ilma et kasutataks vaheldumisi tagasi- ja edasikäike.

82. Väravate laius garaažides sõltuvalt autode pikkusest ja väravaist läbisõidutingimustest peab rahuldama tabeli 9 norme.

Tabel 9

Autode väravaist läbisõidu tingimused	Suurus A m	Suurus B m	Väravate laius mitte vähem kui m
1. Läbisõit on perpendikulaarne väravate avause tasapinnale:			
Garaaži sisemist läbisõiduteed omavate ruumide väravad:			
kuni 6 m pikkusega autode jaoks	0,7	—	2,5
üle 6 m „ „ „	1	—	3,25
Garaaži sisemist läbisõiduteed mitteomavate ruumide väravad:			
kuni 6 m pikkusega autode jaoks	0,5	—	2,25
üle 6 m „ „ „	0,7	—	3
2. Läbisõit nurga all väravate avause tasapinnale või pöördega väravaist läbisõidul:			
kuni 6 m pikkusega autode jaoks	—	1	3
üle 6 m „ „ „	—	1,5	4

Märkused: 1. Suuruste *A* ja *B* tähendus:

A — vahe väravalaiuse ja auto gabariidi laiuse vahel;

B — vahe värava laiuse ja auto gabariidi äärmiste punktide poolt joonistatud riba laiuse vahel auto läbisõidul väravast. Nimetatud riba laius mõõdetakse riba ja värava horisontaalprojektsiooni lõikejoonel.

2. Mitmetüübiliste autode puhul määratakse väravate laius peamist tüüpi autode gabariidi järgi. Siinjuures peab kõige suuremate autode juures suurus A olema vähemalt 0,7 m, suurus B — vähemalt 1 m.

83. Väravate avause kõrgus peab ületama peamist tüüpi autode gabariidikõrguse vähemalt 0,5 m.

Mitmetüübiliste autode puhul peab väravate avause kõrgus ületama kõige kõrgema auto gabariidikõrguse vähemalt 0,2 m võrra.

Kõige väiksem väravate avause kõrgus peab olema 2,5 m.

Märkus: Kui auto gabariidikõrgus on 2,75 m või rohkem, peab vahe väravate avause kõrguse ja auto kõrguse vahel olema vähemalt 0,2 m.

84. Välimised ja sisemised sõiduväravad võivad olla kahepoolega lahtilükatavad, mitmepoolega volditavad, kahepoolega lükand- (siiber-) väravad ja tõstetavad.

Tagavara välisväravaid lubatakse ehitada ainult kahepoolsete lahtilükatavatena. Välimised lahtilükatavad kahepoolsed väravad peavad avanema väljapoole.

X. Kallakteed ja tõstukid

85. Garaažides kasutatakse järgmisi kallakteid:
a) marsi vormi järgi plaanis: 1) sirgjoonelised,
2) kõverjoonelised;
b) liikumisteede arvu järgi:
1) üheteelised,
2) kaheteelised: a) ühesuunalise liiklemisega,
b) kahesuunalise liiklemisega;
c) ehituse ruumala järgi:
1) ühekäigulised (ehitatud ühekäigulise kruvi põhimõttel);
2) kahekäigulised (ehitatud kahekäigulise kruvi põhimõttel: üks kallaktee keere on määratud tõusmiseks, teine laskumiseks);
d) hoone korrustevaheliseks ühenduseks või maapinnalt poolkeldrikorrusele sissesõiduks määratud kallakteed:
1) täiskallakteed (moodustavad tõusu ühe korruse kõrgusele ühe marsiga),
2) poolkallakteed (moodustavad tõusu ühe korruse kõrgusele kahe marsiga);
e) kallakteed-aparellid, mis on määratud maapinna kõrguselt sissesõiduks esimesele korrusele või ühenduseks kõrvutiasetsevate erineva põrandapinna kõrgusega ruumide vahel.

86. Sõltuvalt tuleohutusabinõude iseloomust garaažis, on kallakteed isoleeritud või lahtised. Isoleerituiks loetakse neid kallakteid, millel on suitsu teistele korrustele levimist takistavad suitsuvastased tõkked. Sellised tõkked ehitatakse seinte või vaheseinte kujul suletavate väravatega eesriide-, ruloo- jne. kujulistena. Nende tõkete kõik elemendid peavad olema tulekindlad või pooltulekindlad. Juhul, kui suitsuvastased tõkked puuduvad, peetakse kallakteid lahtisteks.

87. Mitmekorruselistes I liigi garaažides, samuti ka enam kui kahekorruselistes II liigi garaažides lubatakse lahtisi kallakteid järgmistel tingimustel:
a) kui sprinkler-seadeldised ehitatakse neisse autohoiuruumidesse ja neile teeninduspostidele, millel on ühendus kallakteega mittesuletava avause kaudu;
b) kui alates kolmandast korrusest ja vähemalt hoone kahelt

küljelt on kindlustatud tuletõrje mehaaniliselt autoredelilt juurdepääs.

88. Kallak- ja liikumisteede arv tuleb määrata arvestades autode arvu garaažis ja kallaktee läbilaskevõimet. Viimase määramisel võetakse liikuvate autode vahe 20 m, autode liikumiskiirus — mitte üle 15 km/tunnis.

89. Ühenduse pidamiseks esimesest korrusest kõrgemal asetsevate ruumidega, kus paikneb üldsummas kuni 40 autot, on lubatud üks üheteeline kallaktee. Kui neis ruumides paikneb üle 40 auto, peavad kallakteed olema üldiselt kahe liikumisteega, s. o. peab olema ehitatud vähemalt kaks üheteelist kallakteed, või vähemalt üks kaheteeline kahesuunalise liiklemisega, või vähemalt üks kahekäiguline kallaktee.

90. Kui garaažis on olemas kaks üheteelist kallakteed, varutakse üks autode tõusmiseks, teine laskumiseks. Seejuures tuleb ette näha mõlema kallaktee ja kõigi liikumisteede üheaegne kasutamisvõimalus garaažiruumidest väljasõiduks.

91. Mõlemale poole kallakteed tuleb ehitada tõkked. Kaheteelised, kahesuunalise liiklemisega kallakteed peavad peale selle omama liiklemisteid eraldava keskmise tõkke.

Äärmised ja keskmised tõkked peavad olema 0,2 m kõrged ja mitte kitsamad kui 0,2 m. Kõverjoonelistel kallakteedel tuleb tõkke laius määrata arvestades auto esiosa üleulatuvust.

92. Kallaktee sõiduosa laius seda piiravate kaitsete vahel peab olema mitte väiksem tabelis 10 näidatud normidest.

Tabel 10

Kallaktee liigid	Kallaktee sõiduosa laius	Sõiduosa laius m mitte vähem kui
1. Sirgjoonelised ühe- ja kaheteelised — autode kahesuunalise liiklemisega.	Auto gabariidilaius + 0,8 m	2,5
2. Sirgjoonelised, kaheteelised autode ühesuunalise liiklemisega	Auto kahekordne gabariidilaius + 1 m	4,5
3. Kõverjoonelised, ühe- ja kaheteelised — autode kahesuunalise liiklemisega	Kallakteed mööda liikuva auto projektsiooni poolt plaanis kujutatava riba laius + 1 m	3,5
4. Kõverjoonelised, kaheteelised — autode ühesuunalise liiklemisega	Kallakteed mööda liikuva auto projektsiooni poolt plaanis kujutatava kahe riba laius + 1,5 m	6,5

Märkus: Eritüübilistel autodel arvestatakse kallaktee sõiduosa laius kõige suurema gabariidilaiusega auto järgi.

93. Kõverjoonelisel kallakteel peab iga liikumistee välispiirjoone raadius olema vähemalt 1 m suurem kõige väiksema ringjoone, kuhu mahuks ükskõik missugune auto, mille läbisõiduks on kallaktee määratud, raadiusest.

94. Kui sirgjoonelisel kallakteel on ette nähtud autode kõverjooneline liiklemine, siis peab kallaktee sõiduosa laius olema säärane, et sellele saaks kujutada vastavalt p. 93 ja käesoleva standardi tabeli 10 p. 3 ja 4 järgi arvestatud kõverjoonelise kallaktee sõiduosa gabariite.

95. Hoone osad ja garaaži sisustus ei tohi asetseda kallaktee gabariidi piirides, mille laius on võrdne kallaktee sõiduosa laiusega pluss äärtõkke laius, kõrgus aga on 2 m, arvestatud kallaktee sõiduosa pinnast.

Märkus: Kui kallaktee on ette nähtud veoautode või autobuste läbisõiduks, peab gabariidikõrgust suurendama vastava auto gabariidikõrguseni pluss 0,2 m.

96. Kallakteel, mida mööda on ette nähtud jalakäijate liiklemine, peab olema kõnnitee laiusega vähemalt 0,9 m, arvestatud kallaktee sõiduosa servast. Kõverjoonelistel kallakteedel peab kõnnitee asetsema kallaktee siseserval.

97. Kallaktee kallaku normid, mõõdetud liiklemisteede keskjoone järgi, määratakse järgmiselt:

kallakteede jaoks ruumides:	
aparellidele	mitte üle 17%
sirgjoonelistele pool-kallakteedele . .	mitte üle 15%
sirgjoonelistele täis-kallakteedele . . .	mitte üle 14%
kõverjoonelistele kallakteedele . . .	mitte üle 13%
kallakteedele, mis ei asu katuse all . .	mitte üle 8%

98. Kui autode liiklemiskiiruseks kallakteed mööda on arvestatud üle 10 km/tunnis, tuleb tingimata ehitada kõverjoonelise liiklemise kõigile osadele ristkallakuga kurvid.

Kurvide kallak peab olema, olenevalt liiklemise arvestatud kiirusest, mitte väiksem kui 3%.

99. Kallaktee kokkupuutekohale horisontaalpinnaga tuleb ehitada sujuv üleminek kallakpinnalt horisontaalpinnale. Mainitud üleminekukõverus kallaktee ülemisel otsal peab olema ehitatud nii, et auto ülesõidul jääks põranda ja auto kõige madalama punkti vahele vähemalt 0,1 meetriline vahemaa.

100. Kallakteed peavad olema tulekindlad.

101. Kallaktee sõiduosa pealispind peab takistama autorataste libisemist.

102. Kallaktee äärtele, mis ei puutu kokku seinaga, peab olema ehitatud vähemalt 0,9 m kõrgune tõke.

103. Vahe tõstukikambri sisemiste mõõdete ja auto gabariidimõõdete vahel peab olema oma laiuselt vähemalt 0,6 m, pikkuselt vähemalt 0,8 m, kõrguselt vähemalt 0,35 m. Kamber 2 auto jaoks peab olema vähemalt 1 m laiem auto kahekordsest gabariidilaiusest.

Tõstukikambri mõõted tuleb võtta kõige suuremate autode gabariidimõõdete järgi, mille jaoks tõstuk on määratud.

104. I liigi garaažid, mis on sisustatud tõstukitega ja millel ei ole kallakteid, peavad olema varustatud elektrienergia tagavaraallikatega.

XI. Hoone konstruktsioonid

105. Garaažihoone elementide tulekindluse aste, mis on määratud vastavalt OCT 90015—39 „Tööstusettevõtete ehitusprojekteerimise üleliidulised tuleohutusnormid", peab vastama tabeli 11 nõudeile.

Tabel 11

Autode arv garaažiruumis	Teenindus-postide arv autoremondi-töökojas või teenindusjaamas	Seinad	Sisemised sambad	Katused
Üle 100	Üle 20	Tule-kindlad	Tule-kindlad	Pooltule-kindlad
26—100	6—20	Pooltule-kindlad	"	Põlevad tuldtõkestava immutusega, värvi või võõbaga
1—25	1—5	"	Pool-põlevad	Sama

Märkused: 1. Garaažides, kus paikneb mitte üle 15 auto, on poolpõlevad seinad lubatud. Nende garaažide palk- või pruss-seinu võib krohvida ainult siseküljelt, kusjuures krohvida võib garaaži teisel ekspluateerimisaastal.

2. Kui garaaži ekspluateerimisajaks on kuni 5 aastat, on lubatud põlevate sisesammaste ja põlevate, tühemiketa seinte (sealhulgas ka anorgaani-

lisest ainest täidisega seinte) ehitamine, kui ühes hoones paikneb mitte üle 25 auto.

3. Garaažides, kuhu ei paigutata üle kahe auto, on põlevmaterjalist seinad ja sambad lubatud.

4. Looduslikest lubjakivimeist seinte ehitamine on lubatud, olenemata hooneis paiknevate autode arvust.

5. Garaažid, kus teeninduspostide arv on garaažis olevate autode üldarvust 25% suurem, loetakse tulekindlusastmelt võrdseiks autoremonditöökodade ja teeninduspostidega.

6. Tabelis 11 toodud juhendid ei ole kehtivad käesoleva standardi p. 106 loeteldud ruumide kohta.

7. Mitmekorruseliste garaažide seinad ja sisemised sambad, samuti katused ja korruste vahelaed peavad olema tulekindlad. Mitmekorruseliste garaažide ülemise korruse lagi on lubatud ehitada pooltulekindlana.

106. Hooneis, kus paikneb üle 25 auto, peab järgmistel ruumidel olema pooltulekindel lagi:

a) sepa-, termiliste, keevitus-, vase-, vulkaniseerimis-, maalri-, akumulaatori-, puidu- ja polsterdustööde ruumidel;

b) mootorikatsetuse ruumidel;

c) õli regeneratsiooni ruumidel;

d) kummi, määrde- ja puhastusainete hoiuruumidel.

Nimetatud ruume piiravad seinad ja vaheseinad, samuti neis seintes ja vaheseintes olevad sisemised uksed ja väravad peavad olema tulekindlad või pooltulekindlad.

107. Kõigis garaaži ruumides, välja arvatud käesoleva standardi p. 106 tähendatud ruumid, võivad vaheseinad olla poolpõlevad, uksed ja väravad — põlevad. Poolpõlevais seintes ja vaheseintes ei tohi olla õhuvahesid.

108. Hooneis, kus paikneb üle 25 auto, peavad põleva laega autohoiuruumid olema kõigist teistest ruumidest tulemüüriga eraldatud, välja arvatud autopesemisruumid.

109. Elu- ja administratiiv-kontoriruumid peavad hooneis, kus paikneb üle 50 auto, olema eraldatud autohoiu- ja teenindamisruumidest tulemüüriga.

110. Garaažil, mis paikneb muuks otstarbeks määratud hoones, peavad olema kompaktsed ja tulekindlad seinad ning laed, mis eraldavad garaažiruumi hoone ülejäänud osadest.

Märkused:

1. Garaaži ja samas hoones olevate muu otstarbega ruumide vahele tuleb ehitada kahe pooltulekindla uksega ja tulekindlate seinte ning lagedega ühendus vahekäigu kaudu.

2. Torustike läbimiskohad seintes ja lagedes peavad olema hermeetilised.

111. Autopesemisruumi piiravad seinad ja vaheseinad tuleb ehitada niiskusekindlaist materjalidest ja katta veekindla kattekihiga. Selle ruumi lael peab olema auruisoleeriv kattekiht.

112. Kasuliku koormatise suurus korruste vahelaele tuleb võtta vastavalt ГОСТ 1645—42 „Ehituskonstruktsioonide arvutus. Kasulik koormatis" ettenähtud suurusele.

113. Autode hoiuks ja teenindamiseks lubatakse ehitada mittetulekindlaid katusealuseid.

114. Soovitatavad garaažiruumide põrandatüübid on näidatud käesoleva standardi lisas 4.

115. Põrandate kallak vee äravooluks vastavasse avasse määratakse ruumi otstarbest sõltuvalt järgmiselt:

Tabel 12

Ruumi otstarve	Põrandate kallak protsentides mitte vähem kui
Autode pesemiseks	2
Autode puhastamiseks, profülaktikaks ja remondiks	1
Autode hoidmiseks	1

XII. Küte ja ventilatsioon

116. Köetavais I ja II liigi garaažides peab olema sisse seatud (auru-, vee- või õhu-) keskküte. Kuumaõhu- või ahiküte on lubatud ainult III ja IV liigi garaažides.

117. Autohoiuruumides on kombineeritud küte lubatud (koos juurdevoolu-ventilatsiooniga).

118. Garaažiruumides, välja arvatud akumulaatori- ja maalritööruumid, on lubatud kasutada õhu taasringlemisega juurdevoolu-ventilatsiooni, kui see on iseseisvana olemas ja pole küttega seotud. Kui taasringlemiseks kasutatakse kohalikke õhukuumendajaid, tuleb need rakestada kohtadesse, kus õhu rikkumine on kõige väiksem.

119. Arvestatavad sisetemperatuurid köetavais ruumides võetakse vastavalt tabelile 13.

Tabel 13

Ruumide otstarve	Arvestatav temperatuur C°
1. Ruumid autode hoidmiseks	+5
2. Ruumid autode teenindamiseks	+15
3. Ruumid maalritöödeks	+20
4. Ruumid tagavaraosade, instrumentide, õlide, puhastusmaterjalide hoidmiseks	+10
5. Ruumid kummide hoidmiseks	+6

Märkus: Mitmeks otstarbeks määratud ruumides võetakse arvestatav sisetemperatuur selle otstarbe järgi, mis tingib kõige kõrgemat temperatuuri.

120. Valveküte töövaheaegadel arvutatakse selline, et ruumides püsiks temperatuur + 5° C.

121. Ruumide jahenemise arvutamisel tuleb arvestada külmade, ruumi sissesõitvate autode soojuseneelduvust.

122. Soojusekadude katmiseks väravate avamisel tuleb:

a) I, II ja III liigi garaažide kütte-ventilatsioonisüsteemi arvutusse võtta erilised lisandid vastavalt OCT 90008—39 „Hoone välispiirete kaudu soojuskadude määramise ja arvutuslike temperatuuride normid", või ehitada soojustõkked;

b) IV liigi garaažide küttesüsteemide arvutuse puhul võtta erilised lisandid või seada üles perioodiliselt töötavad taasringvooluagregaadid.

123. Keelatud on ahjude kütteavade, siibri- ja puhastusavade uste paigutamine järgmistesse ruumidesse:

a) autohoiu- ja tehnilise teenindamise ruumidesse,

b) maalri- ja akumulaatoritööde ruumidesse,

c) õlide uuendamise ruumidesse,

d) kummide, määrde ja puhastusmaterjalide hoiuruumidesse.

124. Nimetatud ruumide poole soojust hõõguvad ahjud peavad olema metallkaitsevarjudes.

125. Ahjude kütmiseks tuleb ehitada erikambrid, mis autohoiu- ja teenindusruumidest on eraldatud kompaktsete seinte või vaheseintega. Kõnealuste seinte ja vaheseinte tulekindlusaste peab olema mitte madalam garaaži välisseinte tulekindlusastmest. Põlevad seinad, vaheseinad ja laed, mis kambrit piiravad, peavad olema kaetud savileotises immutatud vildiga.

126. Garaažiruumide ventilatsioon peab rahuldama nõudeid, mis on toodud ГОСТ B-1324—43 „Tööstusettevõtted. Sanitaar-

normid ja projekteerimiseeskirjad" ning käesoleva standardi p. 127—135 nõudeid.

127. Mitmeks otstarbeks määratud ruumid peavad rahuldama neid sanitaar-hügieenilisi nõudeid, mis esitatakse kõige kõrgema astme nõudmistega ruumile.

128. Ventilatsiooniseadeldised peavad talvel tagama nõutava õhuvahetuse välisõhu tuulutustemperatuuri arvestuse juures.

129. Garaažiruumide loomuliku tuulutamise võimalus peab olema tagatud sõltumata mehaanilise ventilatsiooni seadeldisest.

130. Autode teenindusruumides võetakse äärmine lubatud süsinikhapendi kontsentratsioon 0,05 mg/l tunni keskmisena, kusjuures võib lubada CO suurenemist kuni 0,12 mg/l mitte kauem kui 15 minuti jooksul. Autohoiuruumides, kus inimesed viibivad mitte kauem kui 15—20 min., CO kontsentratsioon tööpiirkonnas on lubatud kuni 0,2 mg/l.

131. Mootorite katsetamisruumidesse, samuti ka nende teeninduspostide juurde, kus on ette nähtud mootorite katkematu töö kestusega üle 5 min., tuleb heitegaaside jaoks sisse seada kohalikud imipumbad või äravoolutorud.

132. Õlide regeneratsiooni ja akumulaatorite laadimise ruumides, samuti ruumides, kus toimuvad maalritööd pulverisatsiooni kasutamisega, tuleb iga säärase ruumi jaoks sisse seada iseseisev tõmbeventilatsioon. Nende ruumide ventilatsiooniseadeldis ei tohi võimaldada sädemete tekkimist.

133. Sissevooluavad värske õhu juurdeandmiseks ruumidesse ei tohi asetseda auto heitegaaside väljumispoolel.

134. Kui garaažis on rakendatud mehaaniline sissevooluventilatsioon, peab auto all töötamiseks määratud töökanaleil olema vähemalt +15°C ja mitte üle +25° C soojendatud välisõhu juurdevool.

135. Mitmekorruselistes garaažides peavad tõmbekanalid, -kapslid ja õhutorud olema sisse seatud iga korruse jaoks eraldi. See nõue ei kehti lahtiste kallakteedega ühendatud ruumide kohta.

XII. Vesivarustus ja kanalisatsioon

136. I ja II liigi garaažid tuleb seadistada majandus-tööstusliku ja tuletõrje-vesivarustusega.

III ja IV liigi garaažidesse on majandus-tööstusliku vesivarustuse ehitamine kohustuslik, kui maa-alal, kus garaaž paik-

neb, või garaaži maa-ala piiraval üldkasutataval sõiduteel on vesivarustusvõrk.

Garaažid ainult kahe auto jaoks võivad olla ilma vesivarustuseta.

137. Kui tuletõrje-vesivarustuseta garaaž paikneb asustatud punkti maa-alal, peab tal olema tuletõrje-vesivarustus vastavalt antud asustatud punkti jaoks kehtivatele üldistele tuleohutusnõuetele.

138. Tööstusliku ettevõtte maa-alal paikneva garaaži tuletõrje-vesivarustus peab rahuldama OCT 90015—39 „Tööstusettevõtete ehitusprojekteerimise üleliidulised tuleohutus-normid" nõudeid. Seejuures vaadatakse garaažile kui ühele kogu ettevõtte ehitustekompleksi ühikule.

139. Tuletõrje-vesivarustuse sisseseadmise puhul garaaži pole selle sisemise võrgu ehitamine kohustuslik hooneisse, kus paiknevad ainult autohoiu- ja tehnilise teeninduse ruumid kuni 10 auto jaoks.

140. Hooneis, kus asetsevad ainult autohoiu- ja teeninduse ruumid kuni 25 auto jaoks, on lubatud tuletõrje sisekraanide paigutus säärase arvestusega, et ruumi iga punkti võiks katta vähemalt ühe joaga.

141. Kui III või IV liigi garaaži territooriumil on vesivarustus olemas, mida võib kasutada tulekustutamiseks, tuleb see garaaž varustada tuletõrje sisekraanidega.

142. Neil juhtudel, kui garaaži vesivarustus ei taga hea kvaliteediga joogivee saamist, tuleb tingimata ette näha spetsiaalse joogivee-vesivarustuse ehitamine (kooskõlastatult Riikliku Sanitaarinspektsiooni kohalike organitega).

143. Siseruumide torustikud tuleb asetada lahtistena ja kaitsta vigastuste ning külmumise vastu.

144. Kanalisatsiooni ehitamine I liigi garaažidesse on kohustuslik.

145. II ja III liigi garaažidesse on kanalisatsiooni ehitamine kohustuslik, kui maa-alal, kus garaaž paikneb või garaaži maa-ala piiraval üldkasutataval läbisõiduteel on kanalisatsioonivõrk.

146. Autode ja põrandate pesemisel saadud roiskveed võib juhtida vihmavee-, roiskvee- või tööstuslikku kanalisatsiooni.

Kanalisatsioonita garaažides võib autopesu roiskveed juhtida lahtisesse veemahutisse, silmas pidades ГОСТ В-1324—43 „Tööstusettevõtted. Sanitaarnormid ja projekteerimiseeskirjad" nõudeid.

147. Enne kanalisatsioonivõrku juhtimist peab garaažides autode ja põrandate pesemise roiskveed laskma läbi setteseadeldise ning bensiini- ja õlikogujate.

148. Pesuroiskvett setteseadeldisse juhtiv roiskeveetoru peab olema vähemalt 100 mm läbimõõduga, vähemalt 3%-lise kallakuga ja omama uhtmis- ning puhastusseadist.

Roiskvete ärajuhtimine on lubatud renne mööda, mille ehitus võimaldab nende puhastamist.

149. Setteseadeldised peavad asetsema väljaspool hooneid. I liigi garaažides peab setteseadeldise puhastamine olema mehhaniseeritud.

150. Setteseadeldisel ning bensiini- ja õlikogujal peab olema värske õhu juurdevooluga tõmbeventilatsioon.

XIV. Valgustus

151. Ruumide loodusliku valgustuse normid (akende pindala suhe põranda pindalasse) võetakse tabeli 14 järgi.

Tabel 14

Ruumide otstarve	Valgustus
Autohoiuruumid	1/15
Ruumid autode puhastamiseks ja pesemiseks	1/10
Ruumid autode profülaktikaks ja remondiks	1/8

152. Garaažides peab olema sisse seatud elektervalgustus. Petrooleumvalgustus on lubatud III ja IV liigi garaažides.

153. Valgustuse normid 1 m kõrgusel põrandast on antud tabelis 15.

Tabel 15

Ruumide otstarve	Valgustus 1 m kõrgusel põrandast (luksi)	
	üldise valgustussüsteemi puhul	kombineeritud valgustussüsteemi puhul
	mitte vähem kui	
Autohoiuruumid	10	—
Ruumid autode puhastamiseks ja pesemiseks	15	—
Ruumid autode profülaktikaks ja remondiks	35	75

154. Autohoiuruumide valvevalgustus peab tagama läbisõiduteede valgustamist vähemalt 5 luksi tugevusega.

155. Töökanalite kohal seisvate autode alumised osad peavad olema valgustatud vähemalt 35 luksi tugevusega.

156. Garaaži territooriumi valgustusnormid on antud tabelis 16.

Tabel 16

Territooriumi alade nimetused	Maapinna valgustatus luksides mitte vähem kui
1. Töötavad sisse- ja väljasõiduteed	2
2. Peamised läbisõiduteed territooriumil:	
a) I ja II järgu garaažides	1
b) III ja IV järgu garaažides	0,5
3. Teisejärgulised läbisõiduteed ja tagavarasõiduteed	0,3
4. Autode lahtised hoiuplatsid	
a) autoridade-vahelised läbisõiduteed	2
b) ülejäänud pindala	2

Märkus: Autode lahtistel hoiuplatsidel, kohtades, kus lülitatakse sisse automootorite soojendamise seadeldis, peab peale üldise valgustuse olema ette nähtud ka kohalik valgustus (vooluvõrk kontaktidega või statsionaarsed valgustuspunktid individuaalse väljalülitusega).

XV. Automootorite soojendamine

157. Mootorite aursoojendusel peab auru surve automootori jahutussüsteemi laskmisel olema 0,3 kuni 1,0 atm. piirides.

158. Mootorite vesisoojendusel peab surve automootorite jahutussüsteemis olema mitte üle 0,4 atm.

159. Soojuse kulutus automootorite soojendamiseks tuleb määrata õhu välistemperatuuri arvestusest OCT 90008—39 „Hoone välispiirete kaudu soojuskadude ja arvutuslike temperatuuride normid" järgi.

160. Malmkatelde kasutamine auru kuumendamiseks on lubatud ainult siis, kui kondensvesi tuleb katelde toitmiseks täielikult tagasi.

161. Vesisoojenduse juures tuleb tingimata rakestada pori- ja õlikogujad mootorite jahutussüsteemist tuleva vee jaoks.

LISA 1

AUTODE PAIGUTAMISE SKEEM GARAAŽIRUUMIDES

Paigutamise moodused	Paigutus garaaži sisemise läbisõiduta	Paigutus garaaži sisemise läbisõiduga
1. Uherealine ummik	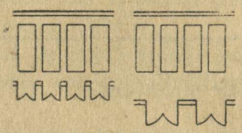	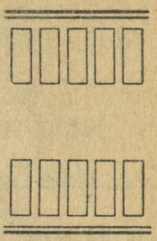
2. Kaherealine ummik	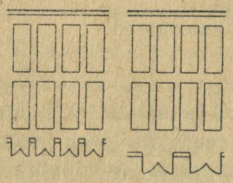	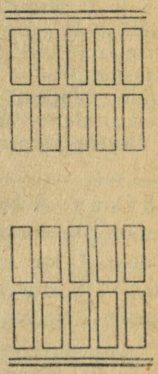
3. Mitmerealine läbisõit	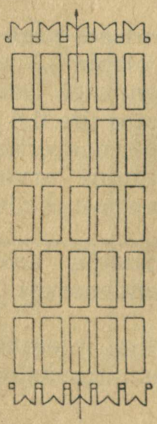	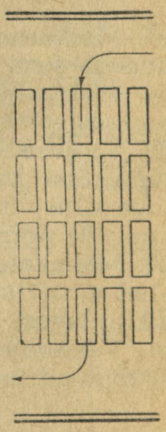

LISA 2

ENAMLEVINUD AUTOTÜÜPIDE PARAMEETRID

Parameetri nimetus	Mõõtüksus	Autod							
		KIM-10 4 istekohta	GAZ-M1 5 istekohta	ZIS-101 7 istekohta	GAZ-AA 1,5 tonni	ZIS-5 3 tonni	JAG-6 5,5 tonni	ZIS-8 28 istek.	ZIS-16 35 istek.
1. Gabariidipikkus . .	m	3,82	4,62	5,65	5,33	6,06	6,66	7,37	8,53
2. Gabariidilaius . . .	„	1,41	1,77	1,89	2,04	2,23	2,50	2,30	2,40
3. Gabariidikõrgus . .	„	1,62	1,75	1,86	1,97	2,16	2,55	2,75	2,80
4. Baas (telgedevaheline kaugus)	„	2,39	2,84	3,61	3,34	3,81	4,20	4,42	4,95
5. Esiteljest üleulatuv osa	„	0,60	0,72	0,82	0,57	0,64	0,77	0,70	0,95
6. Tagateljest üleulatuv osa	„	0,83	1,06	1,22	1,42	1,61	1,69	2,25	2,63
7. Esirataste rööpad . .	„	1,14	1,44	1,51	1,41	1,55	1,76	1,55	1,55
8. Tagarataste rööpad .	„	1,14	1,44	1,55	1,42	1,68	1,78	1,68	1,74
9. Väikseim sisemine gabariidiraadius . . esiotsa pööramisel . .	„	6,30	6,65	8,10	7,80	8,90	9,10	9,30	12,60
10. Väikseim sisemine gabariidiraadius . . .	„	4,13	3,84	4,89	4,71	5,47	5,12	5,46	8,73
11. Klirants (auto kõige alumise punkti kõrgus normaalse õhurõhumise juures kummidele)	„	0,18	0,21	0,19	0,20	0,25	0,30	0,26	0,24
12. Auto kaal (ekspluateerimisvalmina) . .	kg	830	1370	2550	1810	3090	4750	4200	7700
13. Tagateljel lasuv auto kaalu osa	„	456	725	1280	1080	1835	2700	2400	5600
14. Esiteljel lasuv auto kaalu osa	„	374	645	1270	730	1255	2050	1800	2100

Märkus: Autode parameetrid on antud vabriku andmeil.

GARAAŽIDE SISEMISTE LÄBISÕIDUTEEDE LAIUS ENAMLEVINUD AUTOTÜÜPIDELE NENDE PAIKNEMISEL TÄISNURGA ALL LÄBISÕIDUTEE TELJELE

Autotüübid	Garaažide sisemiste läbisõiduteede laius			
	autohoiuruumides	lahtistel platsidel ja katusealuseis autode hoidmiseks	autoteenindusruumides	
			vaba sissesõiduga postile	töökanalite olemasolul
	meetrites			
Kergesõidu-autod				
KIM-10 . . .	3,86	6,80	4,15	7,00
GAZ-M1 . . .	6,26	7,65	6,90	7,58
ZIS-101 . . .	7,76	8,90	8,40	8,78
Veoautod				
GAZ-AA . . .	7,48	8,76	7,92	8,62
ZIS-5	8,47	9,77	9,07	9,69
JAG-6	8,43	10,31	9,77	10,04
Autobused				
ZIS-8	8,50	10,94	10,40	10,40
ZIS-16	11,03	13,27	12,60	12,60

Märkused:

1. Käesoleva standardi p. 34, 38, 63 järgi määratud läbisõiduteede laiused on alammääraks, kui kaugus autode vahel on vastav p. 33, 37 ja 61 juhendeile (kaugus autode vahel — 0,70 m).

2. Garaažide sisemiste läbisõiduteede laius autode teenindusruumides (töökanalite olemasolu korral) on loeteldud juhuks, kui töökanali ots on läbisõiduteest eemal tagateljest üleulatuva osa võrra, vähendatud 0,8 m.

LISA 4

SOOVITATAVAD PÕRANDATÜÜBID GARAAŽIDELE

Garaažiruumid	Põrandatüübid
1. Autohoiuruumid	Betoon, asfalt-betoon, kivikillustik, klinker, tellis, kivi-sillutis, savi-betoon, savi, tõrva või bituumeniga segatud muld
2. Autode pesemisruumid	Betoon, asfalt-betoon, klinker
3. Autode puhastamise, profülaktika- ja remondiruumid	Betoon, asfalt-betoon, klinker, tellis, püstpuit
4. Ruumid agregaaditöödeks	Betoon, klinker, püstpuit
5. Ruumid lukusepa-, elektrotehnilisteks, karburaatori-, puusepa-, polsterdus-, armatuuri-, plekisepa-, vulkaniseerimistöödeks	Laud aluspõrandata, püstpuit, asfalt.
6. Ruumid sepa- ja keevitustöödeks	Klinker, savi-betoon, savi, tambitud šlakk, tambitud muld, metallplaadid, betoon
7. Ruumid vase-, ja vulkaniseerimistöödeks	Asfalt-betoon, klinker, tellis
8. Ruumid maalritöödeks	Betoon
9. Ruumid akumulaatoritöödeks	Metlahhplaadid happelise kattega, happekindel asfalt, bituumeniga täidetud vahedega klinker, bituumeni või tõrvaga immutatud ja bituumeniga täidetud vahedega punane tellis
10. Autoosade pesemis- ja mootorite katsetusruumid	Metlahhplaadid, betoon, klinker
11. Õlide regeneratsiooni, määrde- ja puhastusmaterjalide, põlev- ja kergestisüttivate vedelike hoiuruumid	Betoon, klinker
12. Kummideladu	Asfalt, betoon, klinker, tellis
13. Tagavaraosade ja agregaatide ladu	Asfalt, laud aluspõrandata, püstpuit, tellis

Märkus: Maakohtades paiknevate garaažide, samuti kuni 5-aastase kasutusajaga garaažide autohoiuruumidesse on lubatud ehitada savi-, savibetoon- ja bituumeni või tõrvaga immutatud muldpõrandaid.

TULEOHUTUSNÕUDED KOLHOOSIDE, MTJ-DE JA SOVHOOSIDE ASUNDUSTE PLANEERIMISEKS JA HOONESTAMISEKS

(Väljavõte NSVL RKN juures asuva Arhitektuuri Komitee planeerimis- ja ehitusosakonna poolt väljaantud põhimäärustest kolhooside, MTJ-de ja sovhooside asunduste planeerimiseks ja hoonestamiseks okupatsioonist vabastatud rajoonides).

I. Üldised alused

1. Kolhooside, MTJ-de ja sovhooside asundused peavad olema varustatud erilise ruumiga (külma vastu kindlustatud tuletõrjedepooga ja vaatlustorniga) tuletõrjevahendite mahutamiseks ja vabatahtlike tuletõrjesalkade isikulise koosseisu valveteenistuseks. Üksikute ettevõtete ja farmide juures, samuti ka kolhooside väikestes asulates, peavad selleks otstarbeks olema ette nähtud külma vastu kindlustatud tuletõrjekuurid. Tuletõrjedepoode ja -kuuride tüübid ning mõõted, samuti ka vajalikud tuletõrjevahendid määratakse kindlaks kohalike tuletõrje esindajate poolt.

2. Juhul, kui ehitusobjektid asetsevad maa asustatud kohtades, peavad olema kindlustatud vajalikud kujad üksikute ehituste ja nende gruppide vahel, mis tunnistatakse küllaldaseks tulikahju levimise vastu lähedalasuvaile ehitustele.

3. Tuleohutuskujaks loetakse hoonestamata territoorium ehituste või maa-alade piirete vahel, kui see kuulub ehituste grupi juurde.

4. Vajalikud tuleohutuskujad määratakse järgmistest teguritest olenevalt:

a) hoonete ja ehituste tuleohtlikkusest;

b) hoonete ja ehituste tulekindluseastmest.

5. Üksikute hoonete ja nende kompleksíde tuleohtlikkus oleneb tulikahju tekkimise ja leviku võimalusest, sõltuvalt tööprotsessi tingimusist või hoitavate materjalide ja toodangu iseloomust.

II. Tuleohutuskujad

1. Põllumajanduslikud hooned ja nende kompleksid jagunevad tuleohu seisukohalt järgmistesse gruppidesse:

I grupp: peksmata teravilja, heina, õlgede ja kiudkultuuride lahtised põhilaod. Paiksed viljapeksuplatsid. Kinnised laod ja ruumid (rehed) vihkude kuivatamiseks ja põllumajanduslike kultuuride peksmiseks.

II grupp: üle 250-tonnise mahuga naftaproduktide baaslaod.

III grupp: kuni 250-tonnise mahuga naftaproduktide baaslaod, kiudkultuuride (puuvill, lina, kanep jt.) esmakordse töötlemise ruumid ja kinnised laod. Loomasööda ja alusmaterjali tagavarade põhilaod.

IV grupp: kuni 10-tonnise mahuga naftaproduktide majanduslikud laod. Suuremad töökojad traktorite ja põllutöömasinate kapitaalremondiks, termiliste abitsehhidega. Kuivatised tulekasutamisega, metsamaterjalide ja gaasigeneraatorkütuse jaotuslaod.

V grupp: MTJ-de juures asuvad traktorite remonttöökojad. Sepikojad. Teravilja- ja tehniliste kultuuride kuivatised tulekasutamisega.

2. Punktis 1 loeteldud hoonete ja nende komplekside gruppidele, olenemata hoonete tulekindlusest, määratakse järgmised minimaalsed vahemaad muist hooneist, mis ei ole seotud nendega tööprotsesside ega üldise iseloomuga:

I grupile — 150 m
II grupile — 75 „
III grupile — 60 „
IV grupile — 50 „
V grupile — 40 „

Märkus: Vahemaad tööstuslike ja majanduslike komplekside üksikute hoonete vahel määratakse vastavalt nende hoonete tulekindluseastmele.

Naftaproduktide ladude jaoks mahuga 500 tonni ja enam arvestatakse tuleohutusnõuded OCT 90039—39 järgi.

3. Minimaalsed tuleohutuskujad üksikute hoonete ja ehituste vahel, olenedes nende tulekindlusest, määratakse vastavalt tabeleile.

Tuleohutuskujad tööstusliku ja majandusliku iseloomuga hoonete ja ehituste vahel

Hoonete ja ehituste tulekindluseaste	Hoonete ja ehituste tulekindluseaste			
	Tulekindlad	Pooltulekindlad	Poolpõlevad	Põlevad
Tulekindlad . . .	12	12	15	20
Pooltulekindlad .	12	12	15	20
Poolpõlevad . .	15	15	20	25
Põlevad	20	20	25	30

Tuleohutuskujad elu- ja ühiskondlike hoonete vahel

Hoonete ja ehituste tulekindluseaste	Hoonete ja ehituste tulekindluseaste			
	Tulekindlad	Pooltulekindlad	Poolpõlevad	Põlevad
	Kujad meetrites			
Tulekindlad . .	9	9	12	15
Pooltulekindlad .	9	9	12	15
Poolpõlevad . . .	12	12	12	15
Põlevad	15	15	15	15

★

Tulikahju kustutamisel ärge unustage kaitsmast naaberhooneid ja -ehitusi lendtule vastu!

Kooskõlastatud
Siseasjade Rahvakomissariaadi
Tuletõrje Peavalitsusega
9. augustil 1939. a.

Kinnitatud
NSV Liidu Põllumajanduse
Rahvakomissariaadi
Küttesektori poolt
3. juulil 1939. a.

NSV LIIDU PÕLLUMAJANDUSE RAHVAKOMISSARIAADI SOVHOOSIDE JA MTJ-DE NAFTALADUDE PROJEKTEERIMIS- JA EHITUSALA MÄÄRUSI

I. Üldalused

1. Käesolevad määrused on kohustuslikud kõigile NSV Liidu Põllumajanduse Rahvakomissariaadi organisatsioonidele ja hõlmavad kõiki ehitatavaid ning rekonstrueeritavaid naftasaaduste ladusid, mille mahutavus on üle 10 tonni.

II. Naftasaaduste liigitus tuleohtlikkuse astme järgi

2. Tule- ja plahvatusohtlikkuse astme järgi jagunevad naftasaadused nende süttivuse temperatuurist sõltuvalt 4 klassi, vastavalt tabelile 1.

Tabel 1

Vedelike klass	Süttimis-temperatuur	Naftasaaduse nimetus
Kergestisüttivad vedelikud		
1.	alla 28°	Igat liiki bensiin, ligroiin jm.
2.	28° kuni 45°	Traktori- ja valgustuspetrooleum, gasoliin jne.
Põlevad vedelikud		
3.	45° kuni 120°	Mootori (diisel) kütus, masuut, gasoil jt.
4.	üle 120°	Määrdeõlid ja määrded, naftabituumid jne.

III. Naftabaaside struktuur

3. Naftabaasides võib naftasaadusi säilitada:
a) reservuaarides (horisontaalsetes ja vertikaalsetes);
b) väljavalatuna taaras (plekknõudes, vaatides ja konteinerites).

4. Ehitused naftasaaduste säilitamiseks reservuaarides ja taarahoidlates jagunevad:
a) maapealseiks, kus reservuaari põhi või ruumipõrand on ümbritseva territooriumi pinna kõrgusel või sellest kõrgemal;
b) poolmaa-aluseiks, kus reservuaari põhi või ruumi põrand on süvendatud vähemalt poole reservuaari või ruumi kõrguseni, sealjuures ei tohi neis hoidlais lubatud kõrgeim vedeliku tasapind ületada 2 m ümbritseva territooriumi tasapinnast;
c) maa-aluseiks, kus reservuaari või taarahoidla kõrgeim punkt on 0,2 m allpool ümbritseva territooriumi tasapinda.

5. Mahutavuse järgi jagunevad naftabaasid kahte liiki, mis on näidatud tabelis 2.

Tabel 2

Lao liik	Naftasaaduste mahtuvus tonnides
1.	10 kuni 250 t
2.	250 kuni 500 t

Märkused: 1. Naftabaasi liigi määramisel naftasaaduste säilitamismahu järgi liidetakse kogu reservuaaride ja taara maht.

2. Väikese mahuga naftabaase (kuni 10 t), samuti naftasaaduste põllunduspunkte ehitatakse ja ekspluateeritakse erijuhendite alusel.

IV. Naftabaaside asetus

6. Naftabaase lubatakse rajada ainult eriti nende ehitamiseks määratud territooriumile või MTJ-de ja sovhooside maa-aladele. Ladude ehitamiseks määratud territoorium peab olema kooskõlas asustatud punkti või tööstusliku rajooni planeerimisega, kusjuures peab ette nägema naftabaasi laienemist tulevikus.

7. Naftabaasi territoorium määratakse kindlaks tarastatud maa-alana, kus asetsevad ehitused naftasaaduste hoidmiseks ja tehnilis-ekspluatatsiooni- ning abiehitused.

Selle maa-ala tarastus peab olema vähemalt 1,75 m kõrgune.

8. Naftabaasi platsi valikul tuleb silmas pidada maastiku reljeefi, selleks et reservuaaride avarii korral vältida vedeliku võimalikku laialivalgumist. Juhul, kui naftabaas ehitatakse künklikule kohale, peab see võimaluste piirides asetsema künka nõlval, hoonetest, põldudest ja metsamassiividest vastaspoolsel küljel.

Naftabaas asetatakse naaberehitustest alttuule küljele.

9. Jõekaldail paiknevad naftabaasid peavad asetsema pärivoolu, allpool ligilähedasi asustatud punkte, tööstuslikke ettevõtteid, sadamaid, sildu, kalapüügipaise jne.

10. Kõrgepingeliinid peavad olema naftabaasi piiridest elektriliini postide vahega võrdses kauguses, kuid mitte lähemal 1,5-kordsest nende postide kõrgusest.

11. Maapealsete reservuaaride, maapealsete taaraladude, tankimisruumide, pumbaruumide ja sisse-väljavalamisseadiste ja naaberehituste vahel peavad olema tuleohutuskujad, mille laius meetrites on näidatud tabelis 3.

Tabel 3

Ehituse nimetus	Lao kategooria	
	1	2
	vahemaa meetrites	
1. Ehitusteni ja lahtiste tootmisplatsideni, mis on seotud all-loeteldud ainete vastuvõtu, töötlemise, hoiu või kasutamisega:		
a) gaasjad ained, mis õhuga segunedes kutsuvad esile kergestisüttivate ja põlevvedelike süttimise või plahvatuse	60	75
b) tahked ained, mis vee mõjutusel õhu käes ise süttivad ja eraldavad plahvatusohtlikke gaase või lahustavad vett plahvatusega (fosfor, kaltsium-karbiid jne.)	60	75
c) tahked ained, mille töötlemisel eraldub plahvatusohtlik tolm (söe-, jahu-, suhkru- ja teised tolmud)	60	75
d) kiudained esialgsel töötlemisel (puuvill, kanep, lina)	60	75
e) heinad, õled, teraviljakultuurid.	60	75
2. Eluhoonete kvartalite ja okasmetsamassiivide piirideni	50	60

Tabel 3 *(järg)*

Ehituse nimetus	Lao liik	
	1	2
	vahemaa	meetrites
3. Ehitusteni ja lahtiste tootmisplatsideni, mis on seotud all-loeteldud ainete vastuvõtu, töötlemise või kasutamisega:		
a) tahked põlevained (metsamaterjalid, küttepuud, turvas, süsi jne.)	40	55
b) kiudained (järgneval töötlemisel) . . .	40	55
c) mittepõlevad ained ja materjalid kuumutatud olekus	40	55
4. Jõuseadmete hooneteni (sisepõlemismootorid, katlamajad, transformaatori alajaamad). . .	40	55
5. Viljapõldudeni ja lehtpuumetsamassiivideni	40	55
6. MTJ-i hooneteni, remonditehasteni ja garaažideni	40	55
7. Ehitusteni ja lahtiste tootmisplatsideni, mis on seotud külmas olekus, mittepõlevate ainete ja materjalide vastuvõtu, töötlemise, hoiu või kasutamisega (ilma tule kasutamiseta).	30	45
8. Raudteeteljeni, kus toimub korrapärane rongide liiklus, ja jaamahooneteni	50	50
9. Üldkasutamisel olevate maanteede ja profileeritud kiviteedeni	15	15

Märkused: 1. Juhul, kui naftabaas asetseb MTJ-i või sovhoosi territooriumil, tuleohutuskuja aga arvatakse ettevõttest, mis ei kuulu MTJ-i või sovhoosi süsteemi, või nendega kooperatiivseil aluseil liitunud ettevõtteist, tuleb kujasid arvestada naftabaasi piirist kuni naaberettevõtte piirini.

2. Maa-aluste reservuaaride ja taaraladude kujad, mis on näidatud punktides 1, 2, 3, 4, 6 ja 7, võivad olla vähendatud 50% võrra, pool-maa-aluste ladude jaoks aga 25% võrra.

3. Tabelis 3 näidatud kujasid ei rakendata naftabaasi tootmis- ja abiobjektidele.

12. Kujade hoonestamine ükskõik milliste ehitustega on keelatud. Kujade maa-alale on lubatud ainult kivi-, liiva-, kruusa- ja taoliste materjalide lahtiste ladude asutamine, samuti juur- ja puuviljaaedade rajamine või lehtpuude istutamine, kuid lao territooriumi ümber peab jääma vähemalt 10 m laiune täiesti vaba maariba. Et vältida rohu põlemisel tule tungimist naftabaasi väljastpoolt, tuleb naftabaasi tara taga 2 m laiune maariba üles künda.

V. Naftabaaside sisemine planeerimine

13. Naftabaasi territooriumil peavad maapealsete reservuaaride ja teiste ehituste vahel olema kujad (meetrites), nagu need on näidatud tabelis 4.

Tabel 4

Ehituste nimetus, mille vahele määratakse kujad	Tuleohutuskujad meetrites
1. Maapealsete reservuaaride vahel	10
2. Maapealsete reservuaaride seintest kuni:	
a) tankimis- ja pumbaruumideni	10
b) autotsisternide ja vaatide täitmis-tühjenduskohtadeni hermetiseeritud täitmisega (lahtiste täitmis-tühjendusseadisteni)	15
c) taaraladudeni ja muude naftabaasi ehitusteni (taara katusealused, laboratoorium, kontor jne.)	30
3. Naftabaasi tootmishoonetest (tankimis- ja pumbaruumid, taarahoidlad jne.) kuni abiehitusteni (kontor, laboratoorium jne.)	30
4. Naftabaasi tootmishoonete vahel (pumbaruum, tankimisruum, õliladu)	20
5. Naftabaasi abiehituste vahel	20
6. Tankimis- või pumbaruumist kuni autotsisternide ja vaatide täitmis-tühjenduskohtadeni.	5
7. Naftasaaduste tühjendamiseks määratud haruraudtee teljest kuni:	
a) reservuaarideni	30
b) pumbaruumini	10
c) eriliste tühjenduspaakideni põlevvedelike jaoks (õlid, diiselkütus)	10

Märkused: 1. Maa-aluste reservuaaride ja taarahoidlate juures võib kujasid vähendada 50% võrra, poolmaa-aluste juures aga 25% võrra.

2. Maapealsete reservuaaride vahel, mille mahtuvus on alla 60 m^3, võib kujasid vähendada kuni 5 m.

3. Väikesi reservuaare võib paigutada gruppidena, üldmahuga kuni 25 m^3, kusjuures kujad on ühe grupi reservuaaride vahel vähemalt 1 m ja naabergruppide reservuaaride vahel vähemalt 10 m.

4. Taaralaod ja tühjendusseadeldised võivad asetseda raudtee naftalao juurdeveotee juures, väljaspool veereva koosseisu lähestusgabariiti.

5. Naftabaasi kontori ja tuletõrjedepoo vahelist kuja võib vähendada kuni 10 m.

14. Naftabaasi juurde tuleb rajada vähemalt 3,5 m laiuse sõidupinnaga tee. Naftabaasile ehitatakse üks sissesõidukoht (värav). Vajaduse korral (hõlpsa juurdepääsu puudumine, ekspluatatsiooni tingimused jne.) lubatakse ehitada ka teine (tagavara-) sissesõidukoht. Operatsiooniplats automaat-täitmisaparaatide juures, tankimisruumi ja sissesõiduväravate juures peab olema horisontaalne ja sillutatud või kindlustatud kruus-savi kattega. Spetsiaalseid teid naftabaasi juurde ei ehitata.

15. Naftabaasi teenindamiseks määratud raudtee haruteid (tupikuid) võib ehitada niihästi naftabaasi territooriumile kui ka väljapoole selle piire tingimusel, et arvestataks tuleohutuskujasid vastavalt tabelile 4.

16. Naftabaas võib asetseda otse üldkasutatavate kivi- või maanteede ääres, kui arvestatakse IV peatüki p. 11 esitatud nõudeid.

VI. Naftasaaduste hoidlad

A. Maapealsed reservuaarid

17. Naftasaaduste maapealsed hoiu-reservuaarid ehitatakse metallist, kusjuures seinad ja põhi peavad olema reservuaarides hoitavate vedelike kindlad. Reservuaaride kaaned peavad olema hermeetilised. Töödeldud õli masuudi hoiuks võib ehitada maapealseid ja maa-aluseid raudbetoonreservuaare.

Naftaproduktide sisse-väljakallamine reservuaaridesse surve või õhutühja ruumi tekitamisega reservuaarides on keelatud.

18. Hermeetilised kaaned varustatakse hingamisklappidega naftasaaduste aurusurve reguleerimiseks reservuaarides, ja tuldtõkestava kaitseseadeldisega.

19. Redelid ja tööplatvormid ehitatakse reservuaaride juurde tulekindlast või pooltulekindlast materjalist (metall, kivi).

20. Reservuaaride vundamendid valmistatakse tulekindlast materjalist (kivi, tellised, liiv). Puitaluste ehitamine reservuaaride alla on kategooriliselt keelatud.

Maa-aluste reservuaaride ehitamisel ei tohi pinnavesi ulatuda reservuaari liiva-aluseni.

21. Maapealsed reservuaarid peavad nafta aurumise vastu võitlemiseks olema värvitud üldiselt heledate toonidega.

22. On keelatud asetada reservuaaridele klaasnäitajaid või proovikraane.

Nende asemele tuleb asetada tuletõrje seisukohast ohutud vedeliku tasapinna näitajad.

23. Elektriseadiste asetamine ja elektrijuhtmete montaaž reservuaaridele on keelatud.

24. Sädemete tekkimise vältimiseks staatilise elektri laengute läbi peavad kõik reservuaarid, samuti üle 100 m pikkused torujuhtmed olema hoolikalt maandatud. Maandamise juhtmed ühendatakse keevitamise või jootmise teel.

Reservuaaride maandamine gruppide viisi on lubatud. Kui täitmistoru on reservuaari viidud ülemisest otsast, tuleb toru lasta reservuaari põhja sääraselt, et kaugus toru otsast reservuaari põhjani ei oleks suurem kui kaks toru läbimõõtu.

25. Kõigi naftabaasi reservuaaride paigutamine ünte gruppi on lubatud juhul, kui need piiratakse ühise kaitsevalliga.

B. Valliga piiramine

26. Et vältida naftasaaduste võimalikku laialivalgumist (reservuaaride avarii korral) naftabaasi territooriumile, tuleb kogu reservuaaride grupi ümber ehitada muldvall.

Reservuaarid või reservuaaride grupid mahutavusega üle 60 m^3, mis asetsevad ühe üldise muldvalli piirides, eraldatakse üksteisest 0,5 m kõrguse muldvalliga.

27. Kaitsevall (mullast) ehitatakse arvestusega, et 100% reservuaaride sisust mahuks valliga piiratud maa-alale. Valli kõrgus peab olema vähemalt 1 m, kaldad vähemalt 1 : 1 või 1 : 1,5. Valli ülemise pinna laius peab olema vähemalt 0,5 m.

28. Vahemaa reservuaaride seintest kuni ümbritsevate vallide jalamini ja viimasest kuni laotarani peab olema vähemalt 3 m.

29. Muldvallide vastupidavuse kindlustamiseks kaetakse need kivisillutisega või mätastega. Vallidest üleminekuks ehitatakse puidust ülekäigusillad.

C. Maa-alused ja pool-maa-alused reservuaarid

30. Pool-maa-aluste reservuaaride asetamisel ja sisustamisel tuleb juhinduda käesoleva määruse §-dest 17, 18, 19, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28 ja 29.

31. Pool-maa-alused, mullaga kaetud ja maa-alused metallist reservuaarid peavad olema kaetud roostekindla isolatsiooniga.

32. Maa-aluste reservuaaride asetamisel ja sisustamisel tuleb juhinduda käesoleva määruse §-dest 17, 18, 23 ja 24.

33. Kergestisüttivate vedelike (petrooleum, bensiin, ligroiin) reservuaaride asetamine kaevustesse (lahtised ja kaetud), samuti maa-alustesse ja pool-maa-alustesse ruumidesse (kasemattidesse) on keelatud.

D. Õlilaod

34. Õlide hoidmine taaras on lubatud maa-pealseis ja pool-maa-aluseis hoidlais. Kui vajaduse korral tuleb põlev- ja kergestisüttivaid vedelikke hoida ühes laos, näiteks bensiin ja õli, peavad hoiuruumid olema eraldatud üksteisest tulemüüriga. Õlilaoruumile ehitatakse üks uks, mille laius ja kõrgus on vähemalt 2 m ja selle juurde 15 cm kõrgune tulekindel lävi.

35. Maapealsed õlilaod ehitatakse telliseist, kohalikust kivist ja saviplonnidest puidust katus-laega. Katusekate on kivist, raudplekist, eterniidist, ruberoidist, savitatud õlest.

36. Pool-maa-alused õlilaod ehitatakse kohalikest materjalidest või puidust. Põlevast materjalist seinad ja katused peavad olema kaetud vähemalt 0,2 m paksuse mullakorraga, mis kaetakse mätastega.

37. Õliladudesse lubatakse üles seada õlipaake üldmahuga mitte üle 25 t.

38. Õliladude juurde on õlisoojenduse ja õlipuhastuse ruumide ehitamine lubatud tingimusel, kui need ruumid on eraldatud õlilaost tulekindla müüriga.

39. Õlide jaoti väljaandmiseks ehitatakse õlilao juurde eraldi ruum omaette väljapääsuga. Pool-maa-aluseis hoidlais lubatakse erandina õli ümberkallamist väikesse taarasse õlilaos.

40. Kõrvaliste esemete ja tühja taara hoidmine õlilaos ei ole lubatud. Väliseid naftavaatide peale- ja mahalaadimise platvorme võib ehitada põlevast materjalist.

41. Õlivaadid asetatakse põrandale ritta, kusjuures üksteise peale on lubatud asetada kaks rida. Pealmise rea raskuse ühtlaseks jaotamiseks alumisele reale asetatakse ridade vahele puitplangud.

42. Põrand õlilaos peab olema õlikindel (tambitud savi). Põrandasse tehakse valgumisrennid juhuslikult mahavalatud õli kogumiseks.

43. Õlilao ventilatsiooni korraldatakse tõmbetorude abil, mis põlevvedelike hoiuruumides võivad olla põlevast materjalist.

44. Õlilao siseruumide valgustamiseks kasutatakse elektervalgustust, mille seadmed on hermeetilised. Lülitid ja kaits-

med asetatakse välisseinale ja paigutatakse kastidesse. Elektrienergia puudumisel on õlilaoruumide valgustamine lubatud ainult plahvatusohutut tüüpi akumulaator-elektrilampidega.

VII. Tööndusliku ehitused

A. Tankimisruumid

45. Tankimisruumide seinad ehitatakse telliseist, kohalikust kivist, saviplonnidest; laed — ühepoolse kallakuga katuslaed puitplaatidest, seest krohvitud; katusekatted — tulekindlast või pooltulekindlast materjalist (katusekivi, šifer, eterniit). Põrandad tehakse tambitud savist või püstpakkudest.

46. Akna- ja ukseavad lubatakse teha ainult fassaadipoolsele küljele. Tankimisruumi seinad peavad reservuaaride poolt küljest olema akna- ja ukseavadeta (pidevsein).

47. Ühes ruumis on lubatud põlevvedelikke ja kergestisüttivaid vedelikke ümber valada.

48. Õlitankimisruumis peab olema loomulik õhuvahetuse seadeldis, vastavalt käesoleva määruse §-ile 43. Kergestisüttivate vedelike tankimisruumide ventilatsioonitorud valmistatakse tulekindlast või pooltulekindlast materjalist.

49. Tankimisruumidesse seatakse sisse elektervalgustus väljastpoolt „Kososvet" süsteemi elektriseadme asetamisega akende taha. Lülitid ja kaitsmed asetatakse välisseinale ja paigutatakse kastidesse. Elektrienergia puudumisel on tankimisruumi valgustamine lubatud ainult plahvatusohutut tüüpi akumulaator-elektrilampidega.

B. Pumbaruumid

50. Statsionaarsete pumbaruumide seinad ehitatakse telliseist, kohalikust kivist või saviplonnidest; lagi — ühepoolse kallakuga katuslagi puitplaatidest, krohvituna seestpoolt; põrandad — tambitud savist või telliseist.

Katusekate tehakse tulekindlast või pooltulekindlast materjalist (katusekivi, eterniit, šifer).

51. Pumbaruum peab olema eraldatud mootorite ruumist tulekindla müüriga ja tal peab olema eri väljapääs. Aurujõumasinate ja plahvatusohutute elektrimootorite kasutamisel ei ole tulekindla müüri ehitamine kohustuslik. Rihmülekannete kasutamine pumbaruumides on keelatud.

52. Pumbaruume plahvatusohutute elektrimootoritega võib asetada tankimisruumiga ühte hoonesse tingimusel, kui need on eraldatud tankimisruumist tulekindla vaheseinaga.

53. Akna- ja ukseavade ehitamine reservuaaride-poolsesse pumbaruumi seina ei ole lubatud.

54. Käsipumbad asetatakse postidele tsistern-vaguni või autotsisterni vahetusse lähedusse, katusealustesse või kohalikust materjalist (kivi, saviplonnid) putkadesse.

55. Liikuvad masin-pumbad (bensiin-mootorpumbad) asetatakse lahtiselt raudtee-tsisternidest või autotsisternidest vähemalt 5 m kaugusele.

56. Ventilatsioon ja valgustus seatakse sisse vastavalt käesoleva määruse §-idele 48 ja 49.

57. Kraane ja ventiile lubatakse asetada nii pumbaruumi kui ka väljapoole — piki torujuhtmestiku liini.

C. Tühjendusseadised raudteel

58. Naftasaaduste tühjendus vagun-tsisternidest raudtee juurdeveoteedel toimub kas isevoolu teel tsisterni alumise kraani kaudu paakidesse, sifooni abil vagun-tsisterni ülemise ava kaudu, või pumpamise teel.

59. Tühjendusseadised — voolikutega püstikud — kinnitatakse eraldiseisvate postide külge, mis asetsevad raudteeliini ääres. Tühjendusseadiste arv sõltub vagun-tsisternide hulgast, mis kuuluvad korraga tühjendamisele.

60. Platvorm, kus toimub naftasaaduste tühjendamine tsisternidest, peab olema puhastatud kõrvalistest esemetest, selleks planeeritud ja kõvaks tambitud.

61. Raudtee ja tühjenduspüstikute vahele, kus toimub naftasaaduste tühjendamine tsisternidest, tuleb juhuslikult mahavalatud naftasaaduste kogumiseks kaevata kraav kallakuga kogumiskaevu poole.

62. Tühjendusseadised (torud, raudteeliin) peavad olema maandatud tekkiva staatilise elektri maasse juhtimiseks.

63. Tühjendusala valgustamiseks on lubatud kasutada ainult elektri-prožektori valgustust. Selleks on lubatud postidele kinnitatud õhuliin isoleeritud juhtmetega.

Tühjendusalast ja reservuaaride pargist pole elektrijuhtmete õhuliini üleviimine lubatud. Elektrienergia puudumisel on vagun-tsisternide tühjenduskoha valgustamine lubatud ainult plahvatusohutute käsiakumulaator-elektrilaternatega.

D. Autotranspordi täitmis- ja tühjendus-seadised

64. Autotranspordi täitmis- ja tühjendusseadiseid võib ehitada naftabaasi territooriumile.

65. Naftasaaduste tühjendus autotsisternidest ja vaatidest toimub kas väljapumpamise teel või isevoolu teel pool-maa-alustesse metallpaakidesse, kust naftasaadus pumbatakse üle mahutisse.

66. Täiteseadised, millega autotsisterni naftasaadusega täidetakse, tuleb kinnitada puitpostide külge.

67. Autoplats (tühjendamiseks ja täitmiseks) peab olema horisontaalne, puhastatud ja kinni tambitud. Soovitav on ehitada kruus-savi kate. Naftasaaduste tühjendusplatvormi, kus toimub vaatide tühjendamine, võib ühendada peale- ja mahalaadimise platvormiga.

68. Kunstlik valgustus tuleb vastavalt käesoleva määruse §-ile 63 sisse seada.

E. Tühja taara katusealune

69. Tühja taara katusealune ehitatakse kas puit- või kivipostidele, katusekivist, eterniidist, ruberoidist või savitatud õlest katusega ja muldpõrandaga.

70. Et kaitsta vaate päikese ja sademete mõju eest, kaetakse katusealuse kaks seina (lõuna poolt küljest) laudadega (on lubatud kasutada ka savi-põimseinu).

F. Lahtised platsid õli hoidmiseks taaras

71. Õlide hoidmine taaras on lubatud selleks eriti määratud lahtistel horisontaalselt planeeritud platsidel naftabaasi territooriumil. Hoiuplats peab asetsema vähemalt 30 m kaugusel reservuaaridest ja tööhuslikest hoonetest.

72. Et õlide võimalikku laialivalgumist vältida, tuleb lahtised platsid piirata 0,5 m kõrguste suletud muldvallidega. Platsidega ühenduse pidamiseks ehitatakse vastavad puitülekäigud (purded).

73. Õlivaate on lubatud lahtistel platsidel hoida 10 × 5 m riitadena kahes rõhtkihis. Vaatide alla ja kahe rõhtkihi vahele asetatakse puitplangud.

G. Torujuhtmed

74. Torujuhtmed naftabaasi territooriumil on määruse kohaselt keevitatud, paiknevad sektsioonidena ja asetsevad maa-

pinnast kõrgemal puit-, kivi- või tellispostidel. Maanteede ja raudteede lõikumiskohas asetatakse torud maa sisse suurema läbimõõduga puit- või metalltorudesse.

75. Torujuhtmed peavad remondi puhuks olema varustatud lahtikäivate ühendajatega.

VIII. Muud ehitused

A. Kontor-laboratoorium

76. Kontor-laboratooriumi hooned on ühekorruselised, kas kohalikest materjalidest või puitehitused. Laboratoorium eraldatakse kontorist poolpõleva avadeta seinaga. Kontori sissekäik ehitatakse väljastpoolt naftabaasi tara, laboratooriumi sissekäik aga naftabaasi territooriumilt. Laboratooriumiruum krohvitakse seestpoolt, põrand tehakse tsemendist.

77. Kontor-laboratooriumi hooned asetsevad naftabaasi fassaadküljel, sissesõiduvärava juures.

78. Kontor-laboratooriumi ruumides on lubatud ahiküte. Laboratooriumi ahjusid peab kütma kontoriruumidest.

B. Naftabaasi tarastamine

79. Naftabaase võib tarastada okastraadi, puidu või kohalike materjalidega.

Tara kõrgus on 1,75 m.

80. Taral ei tohi olla liigseid nurki. Tarasse ehitatakse üks sissesõiduvärav. Värava laius on vähemalt 3,5 m.

IX. Tuleohutusvahendid

A. Valve organisatsioon

81. Naftabaasi tuletõrje ja varavalve teostatakse selle MTJ-i või sovhoosi jõududega, kelle valduses on naftabaas. Sel otstarbel tuleb organiseerida naftabaasis ööpäevane valve asutuse töötajaist või tuletõrje valvureist.

82. Igas naftabaasis tuleb valveposti juurde üles seada kell, sireen, roopatükk või mõni muu hälituse signaalvahend.

83. II kategooria naftabaasid peavad olema varustatud tulekustutamiseks liikuvate vahuseadmetega.

B. Tuletõrje-vesivarustus

84. Vesivarustuse või loodusliku veemahuti puudumisel tuleb igas naftabaasis ehitada kunstlik veemahuti, mis asetseb naftabaasi ehituste keskel. Lahtiste veemahutite ehitamine on lubatud tingimusel, kui jääkatte korral jääb selle alla küllaldane kogus vett.

85. Veemahuti maht peab naftabaasis olema vähemalt 30 m^3.

C. Tuletõrje tehniline varustus

86. Tulikahjude kustutamiseks peab iga MTJ-is või sovhoosis paiknev naftabaas olema varustatud tuletõrje tehnilise varustuse järgmise kogusega:

Varustuse nimetus	I kategooria	II kategooria
a) Komplekteeritud käsiprits	1 tk.	1 tk.
b) Selle juurde 50 mm voolikuid . .	50 m	100 m
c) Keemil. kustutajad „Bogatõr" nr. 3	6 tk.	10 tk.
d) Keemil. kustutajad „Bogatõr" nr. 1	3 tk.	4 tk.
e) Hüdropult „Kostõl"	—	1 tk.
i) Liivakaste 0,5 m^3	3—4 tk.	4—5 tk.
k) Kühvellabidaid	6 tk.	10 tk.
l) Harilikke labidaid	2 tk.	3 tk.
m) Raudämbreid	3 tk.	5 tk.
n) Tuletõrjekange	2 tk.	2 tk.
o) Kirveid	2 tk.	2 tk.
p) Pootshaake	3 tk.	4 tk.
r) Katteid 2 × 2 m	2 tk.	4 tk.
s) Tagavaralaenguid käsikustutajaile.	—	—

Märkus: See tehniline varustus peab asetsema naftabaasis eriruumis, mida võib liita naftabaasi ekspluatatsiooniks vajaliku inventari laoruumiga.

MEELESPEA

kõigile Eesti NSV käitiste, asutuste ja organisatsioonide direktoreile, juhatajaile, esimeestele ja kogu insener-tehnilisele töötajaskonnale

1. Juurdlusega on kindlaks tehtud, et valdavas enamuses tekivad tulikahjud objektide tuleohutuse eest vastutavate isikute äärmise passiivsuse tõttu tuleohutuse alal. Tuleohutusnõuded jäetakse täitmata või rikutakse tuletõrjealaseid eeskirju kõige jämedamal kujul. Tuletõrjevahendite olemasolule ja korrasolekule osutatakse vähe tähelepanu. Töölisi ja teenistujaid ei instrueerita tulikahjude vältimise küsimusis. Sel alal puuduvad nõutavad keelu- ja hoiatussildid, rääkimata näitlikust agitatsioonist. Käitise (asutuse, organisatsiooni) tuleohutus võetakse päevakorda alles siis, kui tulikahju on juba aset leidnud. Kuid see on maksnud meie sotsialistlikule rahvamajandusele mõnelgi juhul üsna kallist hinda.

2. Siseministeeriumi Tuletõrje Valitsus juhib kõikide käitiste, asutuste ja organisatsioonide juhatajate tähelepanu sellele, et tulikahju korral võetakse vastutusele mitte ainult otsesed süüdlased, vaid ka käitise (asutuse, organisatsiooni) juhataja, kes ei ole tarvitusele võtnud tuletõrjemäärustes ja -eeskirjades ettenähtud abinõusid ega organiseerinud küllaldast tuleohutust tema juhtimisele usaldatud objektidel.

3. Tutvuge üksikasjaliselt tuletõrjemääruste ja -eeskirjadega, mis on kehtestatud sellist tüüpi käitiste (asutuste, organisatsioonide) kohta, nagu on teie juhtimisel olev majand. Kui te märkate puudusi ja tuleohutusnõuete rikkumisi, siis asuge nende kõrvaldamisele kohe t ä n a, et h o m m e ei oleks see juba h i l j a.

4. Objekti juhataja käskkirjaga tuleb määrata tuleohutuse eest vastutavad töötajad iga töökoja, tsehhi, osakonna, lao jne. kohta ja asetada ruumide ustele tahvlid vastutava isiku nimega.

5. Kui käitises (asutuses, majandis) puudub palgaline tuletõrjemeeskond, organiseerige seal vabatahtlik tuletõrjesalk. Praktilise abi saamiseks pöörduge kohaliku Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve esindaja või vabatahtliku tuletõrjeühingu poole. Nõudke käitise (majandi) tuletõrjeülemalt perioodiliste tuletõrjeõppuste ja taktikaliste harjutuste, samuti tuletõrje profülaktika ülevaatuste, ettekannete, loengute, vestluste ja näitliku agitatsiooni korraldamist.

6. Kui käitises on hea tuletõrjesalk korras varustusega, võite palju muretumalt juhtida käitise (majandi) tööd.

Kaitske kogu jõu ja vahenditega meie sotsialistlikku rahvamajandust tulikahjude eest!

III OSA

TULEOHUTUSMÄÄRUSED

Kooskõlastatud
NSV Liidu SARK-i Tuletõrje Peavalitsusega

Kinnitatud
Energeetika Peavalitsuse peainseneri poolt
11. aprillil 1938. a.

INSTRUKTSIOON ELEKTRIJUHTMETE SISSESEADMISE KOHTA TSIVIIL- JA ÜHISKONDLIKE HOONETE PÖÖNINGUILE

1. Põhimõtteliselt on magistraalide ehitamine pööninguile keelatud. Neil juhtudel, kui mitme trepikoja toitmine ühest sisenduskohast on võimatu ilma magistraali ehitamiseta pööningule, lubatakse seda siiski teha, kuid ainult väiksemais hooneis ja mitte rohkem kui kolme sektsiooniga.

2. Ülaltähendatud hoonete pööninguruumides lubatakse peale soomustatud kaabli ja gaasitorudesse paigaldatud juhtmete kasutada lahtist isoleeritud ja juhtmega elektriseadet isolaator-rullidel, kui juhtmestik asetseb vähemalt 2,5 m kõrgusel. Isoleeritud juhtmetega elektriseade, mis on asetatud madalamale kui 2,5 m, tuleb mehaaniliste vigastuste eest kaitsta, näit. asetada gaasitorudesse. Juhtmete „ПР-500" pööninguruumidesse ankruil olevaile isolaatoreile paigaldamine on lubatud ainult üksikjuhtudel, kui isolaator-rullidele paigaldatud juhtmega pole võimalik toime tulla.

Märkus: Üksikuil juhtudel, kui pööninguruumi gabariidid ei võimalda 2,5 m kõrgusest kinni pidada, lubatakse elektriseadme jaoks, mis on tehtud isoleeritud juhtmega isolaator-rullidel, seda kõrgust vähendada kuni 2 meetrini.

3. Vastutavate ülesannetega hooneis (teatrid, muuseumid, haiglad jne.) tuleb kogu elektriseade pööninguruumides paigaldada soomustatud, pealmise džuudimähiseta kaabliga, mehaaniliste vigastuste vastu kaitstud tinutatud kaabliga või gaasitorudesse asetatud isoleeritud juhtmetega.

4. Pööningut läbivail peamagistraalidel, mille kaudu toidetakse naaberpiirkondi (püstikuid, lülitustahvleid, kogujaid jne.) ei tohi oma pööningu pikkuses olla jatkukohti või juhtmete hargnemisi.

5. Juhul kui haruliini sisseseadmine peamagistraalist on hädavajalik, tuleb peamagistraal juhtida trepikoja viimasel korrusel olevasse ligipääsetavasse ruumi, haruühenduse kaitse tuleb aga asetada peamagistraalile võimalikult lähemale.

6. Pööninguruumidesse ülesseatud elektrimootorid tuleb ühendada jõumagistraaliga. Alaliinid nende elektrimootorite juurde tehakse gaasitorusse paigutatud juhtme „IIP-500" või mehaaniliste vigastuste eest kaitstud kaabli abil (pealmise džuudimähiseta soomustatud kaabli või tinutatud kaabli abil, mis on mehaaniliste vigastuste eest kaitstud nurkrauaga).

7. Mootorite, käivitusseadiste ja kaitsmete asetamine on pööninguile lubatud ainult tulekindlais või pooltulekindlais kambreis.

8. Isoleeritud juhtmed isolaator-rullidel paigaldatakse vähemalt 25 mm paksusele laudalusele, mis on kinnitatud vähemalt 2,5 m kõrgusele sarikate külge nii, et juhtmed, mis on lahtiselt asetatud isolaator-rullidele, oleksid juhuslike mehaaniliste vigastuste eest kaitstud ja ülevaatamiseks kättesaadavad.

9. Isolaator-rullid tuleb kinnitada alusele nii, et juhe ei puutuks kokku puualusega.

10. Pööningule elektri sisseseadmiseks lubatud isolaator-rullide mõõted ei tohi olla vähemad isolaator-rullidest „P-36".

11. Isolaator-rullide omavaheline kaugus juhtmel ei tohi olla üle 800 mm, juhtmetevaheline aga alla 70 mm.

12. Juhtmete katmine puust karpidega on keelatud.

13. Laskumine läbi korruste vahelagede tehakse gaasitorudes.

14. Juhtmed väljatakse trepikojast pööningule eraldi eboniittorudes, kallakuga pööningu poole. Eboniittorude pööningupoolseisse otstesse asetatakse portselanlehtrid.

Trepikojapoolsest küljest portselanpiibud ja eboniittorude otsad valatakse üle pehme asfaldiga.

15. Haruühendused pealiinide grupist kuni energiatarvitajani tehakse nii, et juhtmete otsene ristumine on välditud.

16. Pealiinide grupis juhtmete ristumine või hargnemine toimub nende mähkimise teel, pärast seda jootes neid kohti kindlalt jootmistinaga. Juhtmete hargnemise ja ristumise jaoks on hülsside kasutamine keelatud. Keelatud on ka nende kohtade jootmine tinooliga, jootmismäärdega jne.

17. Pööningu üldvalgustust juhitakse kahepooluselise lüliti abil, mis on paigutatud pööningu sissekäigu juurde trepikotta.

Kinnitatud
NSV Liidu kaubanduse
rahvakomissari käsk-
kirjaga nr 37
28. jaanuarist 1938. a.

NSV LIIDU KAUBANDUSE RAHVAKOMISSARIAADI MÄÄRUSED PETROOLEUMI JA DENATUREERITUD PIIRITUSE JAEMÜÜGI KOHTA

1. Käesolevad määrused on kehtivad kõigile petrooleumi ja denatureeritud piirituse jaemüüki teostavaile organisatsioonidele.

2. Petrooleumi ja denatureeritud piiritust müüakse erilistes kauplustes (poodides), telkides, kioskites ja erilistelt veokitelt.

3. Koos petrooleumiga ja denatureeritud piiritusega on lubatud ka majanduslike kaupade müük, mis ei rikne ja ei kaota oma väärtust petrooleumiga koos hoidmisest ja müügist.

Märkus: Majanduslike kaupade sortiment, mis on lubatud müügile koos petrooleumiga, määratakse kohalike kaubandusorganite poolt.

4. Tuleohutuse eesmärgil on petrooleumi ja denatureeritud piiritust müüvad ärid lubatud avada tulekindla vahelaega kivist või segahoonete esimestel korrustel. On keelatud avada äri hoones, kus asetsevad teatrid, kinod, klubid jne.; samuti mitte üle 3-korruselistes hoonetes.

Märkus: Neil juhtudel, kui ostjaskonnale petrooleumi müüakse eriliste valamisagregaatide (petrooleumimõõtjate) kaudu, on lubatud petrooleumikauplusi avada üle kolmekorruselistes hoonetes.

5. Petrooleumi ja denatureeritud piiritust müüvate kaupluste ruumid peavad vastama järgmistele nõuetele:

a) kaupluse põrand peab olema tule- ja petrooleumikindel, varustatud vedeliku äravoolukallakuga ja vedeliku kogumisseadmega;

b) müügiruumi ühendused ruumidega, kus asetsevad petrooleumi ja denatureeritud piirituse reservuaarid, peavad olema suletavad ustega või muude tulekindlast materjalist seadeldistega;

c) punktis „b" tähendatud reservuaarid peavad olema üles seatud betoonist või kivist põrandatega ja tulekindlate vahelagedega ruumidesse juhul, kui need reservuaarid ei ole kaevatud maasse, vastavalt kohalike ehitus- ja tuletõrje järelevalve organite loale;

d) kui reservuaarid on asetatud erilisse maa-alusesse ruumi, siis luuk (sissepääs) viimasesse peab olema ehitatud väljapoole hoonet;

e) petrooleumi ja denatureeritud piirituse kaupluste ruumid peavad olema isoleeritud kõrvalruumidest tulekindlatest materjalidest seintega.

6. Maakohtades on erijuhtudel lubatud müügikohtadesse sisse seada väikseid hoidlaid (raudvaate) neile kinnitatud kraanidega, millest petrooleum valatakse mõõtjasse.

7. Petrooleumi ja lahtise denatureeritud piirituse kauplused varustatakse jagamispaakidega, mis asetsevad plekiga ülelöödud lettidel. Lettidel peavad olema erilised süvendid, kuhu asetatakse ostjate nõud, et vältida nõude tõstmist letile.

Hoiureservuaaridest juhitakse petrooleum jagamispaakidesse torustiku kaudu.

Märkus: Kauplustes, mis on varustatud petrooleumimõõtjatega, kust petrooleum valatakse otseselt ostjate nõudesse, ei ole lettide tegemine kohustuslik.

8. Jaotuspaagid, millest valatakse petrooleum või denatureeritud piiritus ostjate nõudesse, peavad olema jaotatud mitte põhjani ulatuva vaheseinaga selleks, et surveresservuaaridest juhitav vedelik läheks jaotuspaagi ühele poolele ja ostjaile võetaks teiselt poolelt, millega oleks välditud vahu tekkimine valamisel ostja nõusse.

Märkus: Jaotuspaakidesse on lubatud vaheseinte asemel teha torustik, mille kaudu petrooleum või denaturaat voolab reservuaarist välja, kuid ainult tingimusel, et torustiku väljajooksu ava asuks vedeliku pinnast madalamal ja sellega oleks välditud vedeliku vahustumine jaotuspaagis.

9. Jaotuspaakide ja petrooleumimõõtjate vahetus läheduses peab tingimata olema seadeldis, kuhu kogunevad valamise juures tekkivad jäägid.

10. Lahtiselt jaotamiseks määratud denatureeritud piiritus tuleb hoida kindlalt suletavate korkidega raudvaatides.

11. Majanduslike kaupade müügiks (peale petrooleumi ja denaturaadi) peavad olema ehitatud eraldi letid.

12. Kaupluseruumid ja -sisseseaded tuleb hoida puhtad. Selleks peab neid vähemalt kaks korda päevas puhastama.

13. Petrooleumi jaemüügivõrgu töötajad varustatakse kinnitatud normide kohase riietuse ja erijalatsitega.

14. Kauplus peab olema varustatud kustutusvahenditega, liivakastide, labidate ja muude tuletõrjevahenditega, mis peavad olema paigutatud nähtavaile kohtadele. Kõik kaupluse töötajad peavad olema välja õpetatud käsikustutajat kasutama ja tuld liivaga kustutama.

15. Suitsetamine nii kaupluses kui ka kõrvalruumides, kus petrooleumi ja denaturaati hoitakse, on kõvasti keelatud kõigile kaupluses olevaile inimestele. Selleks peab olema kaupluses nähtavale kohale üles pandud keelusildid.

16. Vähemalt kaks korda aastas peab puhastatama hoiureservuaare.

17. Iga reservuaar, kust petrooleum voolab vahetult jaotuspaakidesse või petrooleumijagajaisse, peab olema varustatud vastava võrkfiltriga.

18. Kauba vastuvõtmine kauplusse peab toimuma võimalikult ajal, millal ei ole ostjaskonna tungi.

19. Kaupluse avamise ajaks peab iga müüja kontrollima mõõteriistade täpsust (mõõtjate korrasolekut, mõlkide puudumist, puhtust, rooste puudumist mõõteriistadel, eriti nende põhjal jne.).

20. Mõõtenõudel peavad olema vastavad mõõdu- ja mõõduriistade komitee märgid.

21. Neil juhtudel, kui petrooleumi väljalaskmine toimub harilike seadiste (petrooleumimõõtjate) abil, tehakse seda 2-liitriliste, 1-liitriliste, $^1/_2$- ja $^1/_4$-liitriliste pikavarreliste kruusidega. Nende mõõduriistadega võetakse petrooleum jaotuspaagist ja valatakse lehtri kaudu ostja nõusse.

Lehtreil peavad olema küljeõnarused, et vedeliku valamisel ostja nõusse õhk sealt väljuda võiks. Lehtrid peavad ostjate erisuurusega nõude jaoks olema eri mõõtudega.

22. Denatureeritud piirituse pudelid on suletud ja neil on tehase pealkirjadega trükitud etiketid:

a) suurte tähtedega sõnad „Denatureeritud piiritus", „Juua ei tohi";
b) villimiskoht;
c) denatureeritud piirituse kangus kraadides;
d) denatureeritud piirituse kogus antud nõus.

23. Nii kaupluse müüjail kui ka ostjaskonnal on kategooriliselt keelatud pudelite avamine ja denatureeritud piirituse ümbervalamine teistesse nõudesse.

24. Petrooleumi väljaandmisel ei ole lubatud kunstlikult vahtu tekitada mõõtja keerutamisega selle täitmisel ega mõnel muul teel.

25. Mõõtja tuleb paagist ainult vertikaalasendis välja võtta. Mõõtja tuleb paaki lasta sujuvalt.

26. Mõõtjast ostjate nõudesse valamisel ei tohi petrooleumi maha kallata ega jätta mõõtjasse.

27. Petrooleumi mõõtmine peab toimuma ostjaskonnale nähtavalt.

Petrooleumi valamisel ostjate nõudesse peab müüja jälgima, et ta ei valaks üle ostja nõu.

28. Majanduslikud kaubad tuleb asetada eraldi lahtisest petrooleumist ja denaturaadist.

Üldreegli kohaselt hoitakse pudeleis olevad kaubad alumistel riiulitel, kuivad kaubad aga asetatakse ülemistele riiulitele.

*

Ärge hakatage kütust ahjus või pliidi all petrooleumi, bensiini, denatureeritud piirituse jt. plahvatavate vedelikega! See ohtlik mäng tulega võib põhjustada raskeid tagajärgi.

ATSETÜLEENIAPARAATIDE SEADISTAMISE, TEENINDAMISE, RAKESTAMISE NING KALTSIUMKARBIIDI SÄILITAMISE EESKIRJAD

Käesolevad eeskirjad on välja töötatud RMRK Peaautogeeni poolt ja kinnitatud NSV Liidu Raskete Masinate Ehituse Rahvakomissariaadi poolt 8. juulil 1940. a. Eeskirjad on kooskõlastatud Keskmise Masinaehituse Tööliste Ametiühingu Keskkomiteega, Transpordimasinaehituse Tööliste Ametiühingu Keskkomiteega, Tööpinkide-Tööriistade Tööstuse Tööliste Ametiühingu Keskkomiteega ja NSV Liidu Üldise Masinaehituse Rahvakomissariaadiga.

I. Üldalused

1. Atsetüleeniaparaate kasutatakse gaasilise atsetüleeni saamiseks neis kaltsiumkarbiidi veega lagundamise teel.

2. Kaltsiumkarbiidi veega lagundamise meetodilt jagunevad atsetüleeniaparaadid kolme gruppi:

A — „karbiid vette",
B — „vesi karbiidile",
C — „väljasurumine".

Märkus: „Väljasurumise" süsteemi aparaatides puutub karbiid veega kokku perioodiliselt, sõltuvalt vee tasapinna muutumisest gaasimoodustajas.

3. Oma suuruselt on atsetüleeniaparaadid:

a) kantavad — ühekordse karbiiditäitega mitte üle 10 kg ja atsetüleenitarvitusega mitte üle 3.500 l/tunnis,
b) statsionaarsed — ühekordse karbiiditäitega üle 10 kg ning atsetüleenitarvitusega üle 3.500 l/tunnis.

Märkus: Aparaatide suhtes, mis oma tootlikkuselt kuuluvad kantavate hulka, kuid on statsionaarselt rakestatavad, on kehtivad kõik käesolevais eeskirjades statsionaarsete aparaatide kohta esitatud rakestamisnõuded.

4. Atsetüleeni töösurve poolest gaasimoodustajas jagunevad aparaadid järgmistesse gruppidesse:

a) madalsurveaparaadid — kellakujulise ujuva gaasikogujaga ja töösurvega mitte üle 0,05 atm. (500 mm veesammast);

b) kesksurveaparaadid — kahest ühenduses olevast anumast koosneva lahtise gaasikogujaga ja töösurvega mitte üle 0,5 atm. (5000 mm veesammast);

c) kõrgsurveaparaadid — hermeetiliselt suletud reservuaarist koosneva gaasikogujaga ja töösurvega mitte üle 1,5 atm. (15 000 mm veesammast).

5. Iga atsetüleeniaparaat peab koosnema järgmistest põhiosadest, mis on rakestatud üksteisest eraldi või monteeritud ühte agregaati:

a) gaasimoodustajast, b) gaasikogujast, c) keemilisest puhastajast, d) kaitsesulust, e) armatuurist ja garnituurist.

Märkus: Atsetüleeniaparaatides, mis toodavad atsetüleeni lõikamise otstarbeks, remont-montaažtöödeks või metalliseerimiseks, pole keemiline puhastaja nõutav.

6. „Karbiid vette" süsteemi aparaatide gaasimoodustajail peavad vee segamiseks olema restid või segajad.

7. „Karbiid vette" süsteemi aparaatidel peavad olema ettenähtud seadeldised sädemete tekkimise vältimiseks karbiidi kukkumisel aparaati.

8. Suurtel statsionaarsetel „karbiid vette" süsteemi aparaatidel, mille tootlikkus on üle 100 m^3 tunnis, tuleb aparaadi tegevuse ajal raudräni perioodiliseks eemaldamiseks ette näha vastav seadeldis.

9. Iga aparaat peab olema varustatud sulu või tagasilöögiklapiga, mis takistab atsetüleeni tagasipääsu gaasikogujast gaasimoodustajasse ja mille tegevust ei tohi häirida surve kõikuvus aparaadis. Kõnealune sulg või tagasilöögiklapp võib kuuluda aparaadi konstruktsiooni või asetseda sellest eraldi.

10. Iga süsteemi aparaatide gaasikoguja (peale kõrgsurveaparaatide) peab olema varustatud kaitsetoruga liigse atsetüleeni väljajuhtimiseks gaasikoguja ületäitumise puhul. Statsionaarsetel aparaatidel peab nimetatud toru olema juhitud väljapoole ruumi, kus asetsevad aparaadid.

Kõrgsurveaparaatidel peab olema kaitseventiil, mis avaneb 1,5—1,6 atm. surve piirides. Kaitsetoru läbimõõt ei tohi olla vähem kui atsetüleeni gaasikogujasse juhtiva toru läbimõõt.

Kaitseventiili läbimõõt ja kasulik tõus peavad maksimaalsel gaasimoodustamisel tagama liigse gaasi eemaldamise selliselt, et surve aparaadis ei ületaks 1,5 atm.

11. Statsionaarseile kõrgsurveaparaatidele monteeritakse kaitseventiili juurde äratõmbetoru, mille kaudu atsetüleen juhitakse ventilatsioonisüsteemi.

12. Iga statsionaarne atsetüleeniaparaat peab vees lahustuvate kõrvalainete eemaldamiseks olema varustatud gaasipesijaga. Gaasipesija võib olla gaasimoodustajast eraldi rakestatud või kuuluda aparaadi konstruktsiooni.

13. Keemilises puhastajas kasutatav mass ei tohi anda atsetüleeniga ega atsetüleeni ja õhu seguga plahvatavaid ühendeid.

II. Atsetüleeniaparaatide ehitus

14. Atsetüleeniaparaatide valmistamisel ja remontimisel ei või kasutada punast vaske ja hõbedat.

See eeskiri ei ole kehtiv armatuuri ja mõõteriistade kohta, mida võib valmistada mitte üle 70% vase sisaldavusega valgevasest ja pronksist.

15. Atsetüleeniaparaadid peavad olema konstrueeritud nii, et vajaduse korral oleks võimalik välja lasta aparaadis tekkinud gaasi ja õhu segu.

Märkus: Suured statsionaarsed aparaadid, mille tootlikkus on üle 100 m^3 tunnis, peavad olema varustatud automaatse läbipuhumise seadeldisega aparaadi läbipuhumiseks karbiidiga laadimise momendil.

16. Statsionaarsed atsetüleeniaparaadid survega kuni 1.500 mm veesammast, millel ei ole liikuvat kuplit, peavad olema varustatud veemanomeetritega gaasikogujas surve mõõtmiseks. Veemanomeetrid rakestatakse sääraselt, et atsetüleen ei pääseks ruumi, kuhu aparaat on üles seatud.

17. Atsetüleeniaparaadid survega üle 1.500 mm veesammast peavad surve näitamiseks gaasikogujas olema varustatud vastava tundelisusega vedrumanomeetriga.

Kui statsionaarses aparaadis survega üle 1500 mm veesammast on gaasikoguja gaasimoodustajast eraldi rakestatud, siis peab surve mõõtmiseks gaasimoodustajas eneses olema rakestatud teine analoogiline manomeeter.

18. Liikuvate kuplitega aparaatide jaoks pole manomeetrite rakestamine kohustuslik.

19. Statsionaarsetel atsetüleeniaparaatidel peavad olema gaasi temperatuuri mõõtmiseks gaasimoodustajas termomeetrid.

20. Kõrgsurvega atsetüleeniaparaadid peavad oma tugevuse poolest vastama katlajärelevalve määrustele, mis kehtivad atmosfäärilisest kõrgema surve all töötavate aparaatide kohta.

21. Iga atsetüleeniaparaat peab olema varustatud leegi tagasilöögi vältimiseks vesi- või kuivsuluga.

Antud atsetüleeniaparaadi vesisulg peab maksimaalse surve ja maksimaalse tootlikkuse juures kindlalt töötama ja olema alati veega täidetud kuni normaaltasemeni. Vee normaaltaset kontrollitakse proovikraani abil.

22. Statsionaarsetel atsetüleeniseadeldistel, samuti igal kantaval aparaadil peab 2 ja rohkema keevitaja töötamise korral olema tingimata rakestatud iga keevitamiskoha jaoks iseseisev kaitsesulg, mis vastab maksimaalsele gaasikulutusele antud keevitamiskohal.

23. Statsionaarsete atsetüleeniseadeldiste tsentraalne vesisulg seatakse üles atsetüleenijaama kõikide aparaatide järel selle koha ette, kus gaas suubub atsetüleeni magistraali.

24. Ühe sulu juurest on kahel või mitmel keevitajal üheaegne töötamine keelatud. Ilma suluta või rikkis suluga töötamine on kategooriliselt keelatud.

25. Lahtist tüüpi vesisulgude kered peavad olema valmistatud niisama paksust metallist kui atsetüleeniaparaat.

Kõrgsurve vesisulud (kinnist tüüpi) peavad olema varustatud tagasilöögiklapi ja gaasijaotajaga gaasi juurdevoolutorul, vee eraldamise seadisega gaasi äravoolutorul ning rebeneva kaitsemembraaniga. See membraan peab rebenema 3 atm. + 20% surve juures keevituskoha sulgudele ning 2 atm. + 20% surve juures kesksulgudele.

26. Vesisulu konstruktsioon peab võimaldama sulu sisemist puhastamist ja ülevaatust. Atsetüleeniaparaatidest eraldi valmistatud vesisulud varustatakse plaadiga, kuhu on märgitud tehase nimetus, vabriku nr., väljalaske aasta, seadise maksimaalne surve ja läbilaskevõime.

27. Kõrgsurve atsetüleeniaparaat on soovitatav varustada surveregulaatoritega, mis seatakse üles enne vesisulgu (gaasi liikumise suunas) ja mis tagavad atsetüleeni pideva töösurve aparaadist väljumisel.

28. Aparaadi konstruktsioon peab tagama aparaadi automaatse töötamise vastavalt gaasikulutusele sellest.

29. Iga atsetüleeniaparaat peab olema varustatud plaadiga, millel on märgitud: a) tehase nimetus, kus aparaat on valmistatud, b) ühekordne karbiidilaadimise kogus kilogrammi-

des, c) karbiidi granulatsioon millimeetreis, d) maksimaalne tootlikkus liitrites või m^3 tunnis, e) maksimaalne töösurve mm veesammast või atm., f) vabriku nr. ja aparaadi märk, i) väljalaske aasta.

III. Atsetüleeniaparaatide ruumid

30. Statsionaarsed atsetüleeniaparaadid tuleb nende suurusest sõltumata paigutada eraldi ruumidesse, seejuures silmas pidades kõiki tuletõrje määrustes ettenähtud nõudeid. Ühte generaatoriruumi on lubatud üles seada mitu atsetüleeniaparaati.

31. Atsetüleeniaparaatide ülesseadmine ekspluatatsiooni otstarbel elu- ja tööruumidesse, samuti nende alla ja peale on keelatud, välja arvatud juhud, mis p. 40 on tingimuseks seatud.

32. Atsetüleeniaparaatide ruumid peavad olema tulekindlad või pooltulekindlad, kerge tulekindla katusega ja ilma pööninguta.

33. Atsetüleeniaparaatide ruumid peavad olema kaitstud piksekaitsmega, mis asetatakse ventilatsoonišahtidest ja atsetüleeniaparaatide väljatõmbetorudest kaugemale.

Märkus: Ruumide ehitamine mitte üle 10 kg karbiidi koormatusega aparaadi jaoks on lubatud puitmaterjalist, kahepoolse krohviga ja krohvitud puitvooderdust omava laega. Krohvimise asemel võib puitkonstruktsioone katta tulekindla värviga.

34. Ruumidel, kuhu atsetüleeniaparaadid ja gaasikogujad on rakestatud, peab olema iseseisev väljapääs, mille välisuks peab olema vähemalt pooltulekindel.

Peale välisuste on gaasikoguja ja aparaadiruumide vahele lubatud samasugune uks. Tööplatvormid ja trepid, mida töötajad kasutavad, peavad olema kaetud kummi- või nöörmattidega.

35. Aparaadiruum peab olema valguseküllane, kuiv ja loodusliku või kunstliku plahvatusohutu ventilatsiooniga. Kohtadele, kus toimub tühjendamine laadimisretortidest või korvidest, tuleb ette näha paiksed, loomuliku või kunstliku äratõmbega ventilatsioonikatted.

Oma kubatuurilt peavad aparaadiruumid vastama järgmistele nõuetele:

Ühekordse laadimise karbiidikogus kg	Aparaadiruumi minimaalne lubatud kubatuur m^3
Kuni 5	15
Kuni 10	30
Üle 10	Vastavalt aparaadi ja selle osade suurusele

36. Lubjajäätmete süvendid tehakse lahtise taeva alla. Kinnised süvendid peavad olema varustatud üle naaberhoone katuse harja ulatuva ventilatsioonitoruga ja jäätmete puhastamise luukidega. Lahtised süvendid olgu tarastatud tugipuudega.

Süvendi vahetus läheduses peab olema silt, mis keelab suitsetamise ja süvendile lähenemise põlevate või hõõguvate ainetega. Kantavate aparaatide jaoks tuleb samuti sisse seada lubjajäätmete süvendid.

37. Aparaadiruumide kunstlik valgustamine on lubatud ainult väljastpoolt läbi sellekohase tihkesti suletud kahekordse akna. Ka sisemine elektervalgustus on plahvatusohutu elektriseadme rakendamisel lubatud.

38. Plahvatusohtliku elektriseadme kasutamisel peab kogu elektrijuhtmestik, lülitid ja muu asetsema väljaspool ruumi.

39. Aparaadiruumi soojendamiseks võib kasutada ainult vesi- või aurkütet. Talvel ei tohi ruumis temperatuur langeda alla +5°.

40. Kantavate atsetüleeniaparaatidega on metallide keevitamise, lõikamise ja jootmise alal ajutiste perioodiliste tööde jaoks lubatud käesoleva määruse erandina aparaatide rakestamine elu- ja muisse ruumidesse tingimusel, et aparaadi kaltsiumkarbiidi varu ei ületaks 10 kg kogust, et ruumid oleksid hästi tuulutatud ja nende kubatuur poleks vähem kui 300 m^3.

Aparaat peab metallide keevitamise kohast, samuti ka igasugusest lahtisest tulest ja tugevasti kuumendatud esemeist asetsema vähemalt 10 m kaugusel.

Aparaatide ümberlaadimise juures saadud lubjajäätmed tuleb kõrvaldada selleks väljapoole ruume tehtud spetsiaalseisse süvendeisse.

41. Atsetüleeniaparaatide isegi ajutiselt ülesseadmine on keelatud:

a) keemiatööstuse ruumidesse, kus asetsevad ained, mis atsetüleeniga ühinedes võivad moodustada plahvatusohtlikke ühendeid;

b) töötavatesse katlamajadesse;
c) õhukurnade lähedusse, kus töötavad kompressorid ja ventilaatorid.

42. Sepikodadesse, valtsimis- ja martääntsehhidesse, valukodadesse ja muisse kuummenetlustsehhidesse võib atsetüleeniaparaate ajutisteks töödeks üles seada ainult neisse kohtadesse, kus on ära hoitud atsetüleeniaparaadi plahvatusoht kas tema kuumenemisel kiirgavast soojusest, või laialilenduvaist kuumutatud esemeist, või atsetüleeni imbumisest töötavaisse ahjudesse.

IV. Atsetüleeniaparaatidel töötamine

43. Atsetüleeniaparaatidel töötamine on lubatud isikuile, kes on selleks välja õpetatud ning kelle teadmisi on kontrollitud kogu atsetüleeniseadeldisel töötamises ja aparaadi konstruktsiooni ning tegevuse tundmises, samuti ettevaatusabinõude ja aparaatide eest hooldamise instruktsioonide tundmises ning kes on sooritanud riiklikud tehnilised eksamid. Õpilased võivad atsetüleeniaparaatidel töötamist õppida vaid brigaaditöö korras.

44. Kõigil atsetüleeniaparaatidel peavad töötama selleks spetsiaalselt määratud ja välja õpetatud isikud.

45. Atsetüleeniaparaatide ruumis peavad nähtavale kohale olema välja pandud tööinspektsiooniga kooskõlastatud instruktsioonid atsetüleeniaparaatide hooldamise kohta ja kogu atsetüleeniseadeldise skeem. Atsetüleeniaparaatidel töötamine peab toimuma täielikus kooskõlas instruktsioonidega.

46. Atsetüleeniaparaatide ruumis on keelatud töö, mis pole seotud atsetüleeniseadeldiste ekspluatatsiooniga.

47. Atsetüleeni tootmise ruumis käimine ja seal lahtise tulega töötamine, samuti suitsetamine, tuletikkude ja süüteseadiste kasutamine on keelatud. Selleks olgu välisustele asetatud vastavad hoiatussildid.

48. Kõrvaliste isikute tulek atsetüleeni tootmise ruumi on atsetüleeniseadeldise ülema loata keelatud.

49. Kui aparaatides on vesi alla 0° temperatuuri puhul külmunud, võib seda lahti sulatada ainult kuuma vee või auruga, mitte mingil juhul aga lahtise tule või hõõguvate esemete abil. Jää lahtiraiumine ükskõik missuguste instrumentidega on keelatud.

50. Lubjajäätmed peab eemaldatama aparaatidest tihkelt suletud rennide või kanalite kaudu, kuhu on ligipääs pesemi-

seks ja puhastamiseks olemas ja kus on välditud jäätmete seiskumise võimalus. Aparaatide juures „vesi karbiidile", mille ühekordne koormatus on alla 10 kg karbiiti, ei ole nõutav lubjajäätmete ärajuhtimiskanalite rakendamine, kuid sel juhul tuleb jäätmed viivitamata aparaadiruumist viia jäätmetesüvendisse.

51. Atsetüleeniaparaatide ja nende osade remont, mis on seotud aparaadi lahtivõtmisega, kuumenemisega lõikamise, jootmise ja keevitamise ajal ja töödega, mille juures on sädemetekke võimalus, peab toimuma pärast seda, kui atsetüleen on kõigist aparaadiosadest hoolikalt veega uhtudes eemaldatud ja ruumid tuulutatud.

Kui ruumi on seatud üles rohkem kui üks aparaat, siis tuleb ühe aparaadi remondi korral ka teistest aparaatidest gaas eemaldada ning ruum tuulutada.

Kantavate aparaatide puhastamine ja lahtivõtmine peab toimuma lahtise taeva all.

52. Töö katkestamise puhul kantavail ja statsionaarseil aparaatidel (vahetuse lõpp, ajutised vaheajad jne.) tuleb luua tingimused, mis ei võimalda kõrvalistel isikutel aparaatide kasutamist. Kui atsetüleeni tarvitamine aparaadist ajutiselt katkestatakse, tuleb gaasi äravoolutoru kraan sulgeda.

V. Loa saamise kord atsetüleeniseadeldiste ekspluatatsiooniks

53. Kõigil atsetüleeniseadeldistel peab olema lisas toodud vormiga pass, millel on märgitud seadeldise eest vastutav isik.

54. Statsionaarsed seadised tuleb enne ekspluatatsiooni andmist esitada töö-tehnilisele inspektorile ülevaatamiseks ja kontrollimiseks, kas need vastavad käesolevaile määrustele. Atsetüleeniseadiste perioodilised ülevaatused töö-tehnilise inspektori poolt peavad teostuma mitte harvemini kui kord aastas, mille kohta kantakse vastav märge atsetüleeniseadise passile.

VI. Gaasijuhtmete ehitus atsetüleeni jaoks

55. Gaasijuhe peab olema terasest, peale kummivoolikute, mis ühendavad aparaadiosi ja keevitamise ning lõike põletit.

56. Hoonete vahesid ja kütmata ruume läbivaid atsetüleengaasi-juhtmeid võib asetada maasse allapoole külmumispiiri või viia neid õhu kaudu vajalikul viisil soojustatult, et vältida kondensvee külmumist.

57. Kõigil atsetüleengaasi-juhtmeil peab olema mitte vähem kui 0,001 kallakut ja vastavatesse kohtadesse asetatud kondensvee kogujaid. Gaasijuhe peab kõigis oma osades olema gaasikindel.

58. Gaasijuhe tuleb läbi seinte viimisel asetada kaitsetorusse, mille läbimõõt peab gaasijuhtme omast olema vähemalt 1 cm suurem. Seejuures on igasugune jätkamine keelatud.

59. Gaasijuhtmete paigaldamine suitsutorusse ja -kanaleisse, samuti lahtise tule ja kuumutatud esemete vahetusse lähedusse on keelatud.

60. Gaasijuhtmed tuleb kindlalt tugedele kinnitada, mis väldib nende paindumist ja võimaldab torusid pikendada ning kompensaatoritega varustada.

61. Gaasijuhtmete kontrollimine lahtise tulega on keelatud. Gaasijuhtme ebatiheduse kindlaksmääramine on lubatud ainult seebivee abil.

Kõik hooneisse, kanaleisse ja tunneleisse asetatud gaasijuhtmed olgu valgeks värvitud.

62. Atsetüleengaasi-juhtmete maa sisse paigaldamisel pole nõutav eriotstarbeliste kanalite ehitus, torud asetatakse ainult tihkelt kinniaetavaisse ja vastava roostekindla isolatsiooniga kanaleisse pinnase külmumispiirist sügavamale.

63. Kohtadesse, kus asetsevad toruhargmikud, armatuuriseadmed, kondensvee kogujad ja kompensaatorid, tuleb ehitada kontrollkaevud, mis on alati tihkelt kaantega suletud. Kontrollkaevude juures (sees- ja väljaspool) peavad olema hoiatussildid: „Atsetüleenjuhe", „Tuleohtlik", „Tule kasutamine töö juures keelatud".

64. Atsetüleengaasi-juhtmestik peab olema valmistatud kokkujoodetud terastorudest. Pöid- ja keermemuhve võib kasutada ainult aparaadiruumis, kontrollkaevudes, aparatuuri ja armatuuri ühenduskohtades.

65. Atsetüleengaasi-juhtmete asetamine kanaleisse ja tunneleisse on lubatud koos inertsgaaside, põlevgaaside ja vedelike torustikuga.

Neil juhtudel peab atsetüleengaasi-juhe asetsema teistest torudest kõrgemal, olema värvitud valgeks ja omama iseseisvaid tugesid. Vahemaa atsetüleengaasi-juhtme ja naabertorude vahel peab olema vähemalt 200 mm.

Neil juhtudel peavad kaevudes, tunneleis ja seintel olema hoiatussildid vastavalt p. 63. Atsetüleengaasi-juhtmete aseta-

mine tunneleisse ja kanaleisse koos hapnikujuhtmega ja elektrikaablitega on keelatud.

66. Atsetüleengaasi-juhtmeid võib paigaldada tööruumide põranda alt, sealjuures pole aga lubatud, et põranda kate asetseks otse gaasijuhtmeil. Kanalite ehitus peab võimaldama gaasijuhtmete järelevaatust.

67. Tööruumides on atsetüleeni- ja hapnikujuhtmete paigaldamine lubatud ühele seinale, kui juhtmetorud on erinevalt värvitud, asetsevad iseseisvail tugedel ja nende kaugus on üksteisest vähemalt 200 mm; sealjuures peab atsetüleengaasijuhe asetsema pealpool hapnikujuhet.

VII. Kaltsiumkarbiidi hoidmine

68. Kaltsiumkarbiidi hoidmine ja transportimine on lubatud ainult hermeetiliselt suletud metallnõudes, mis on varustatud selgestiloetava hoiatuspealkirjaga, näiteks: „Karbiid", „Hoida vee ja niiskuse eest".

69. Karbiidinõude avamiseks pole lubatud kasutada jootmislampe, samuti instrumente ja vahendeid, mille käsitsemisel võivad tekkida sädemed (näiteks terasest meislit ja vasarat).

70. Lahtivõetud karbiidinõud tuleb sulgeda veekindlate kaantega, mille servad on alla painutatud. Kaane servade kõrgus peab olema vähemalt 50 mm.

71. Karbiidi peenendamine ja kaalumine peab toimuma eraldatud ruumis; töölised, kes neid töid teevad, peavad olema varustatud spetsiaalsete hingamiskurnade ja kaitseprillidega.

72. Peenendamisel ja kaalumisel tekkiv tolm kõrvaldatakse ruumist vajaduse kohaselt ja hävitatakse ohutult. Juhul, kui tolm töödeldakse spetsiaalseis tolmutöötlemisaparaatides (generaatoreis), tuleb tolmu säilitada hermeetiliselt suletavais nõudes.

73. Atsetüleeniseadiste aparaadiruumides, kus puudub karbiidi abiladu, lubatakse korraga pidada kuni 200 kg karbiiti, kusjuures sellest kogusest võib ainult üks nõu olla avatud.

74. Karbiidinõusid tuleb hoida riiulil, mille alumise osa kõrgus on vähemalt 20 cm põrandapinnast.

75. Karbiidi tuleb hoida tulekindlais või pooltulekindlais kuivades, hästi tuulutatavais ruumides, mille kerge katus on tulele vastupidavuselt vähemalt poolpõlev. Kui kõnealused ruumid on keskkütte või vesivarustusega, tuleb nende torustike võimalike rikete puhuks ruumi üles seada vastavad seadised.

mis karbiidinõude kokkupuutumist veega väldivad. Karbiidiladude sisseseadmine keldriruumidesse on kategooriliselt keelatud.

76. Karbiidi hoiuruume võib üksikjuhtudel ja tuletõrjeorganite nõusolekul ehitada puidust, neid seest- ja väljastpoolt krohvides, kusjuures ka lagi peab olema krohvitud. Krohvimise asemel võib puitosad katta tulekindla värviga. Lao põrand peab maapinnast asetsema kõrgemal, et vihma- ja lumesulamisvesi jne. ei satuks laoruumidesse.

Märkus: Keskmiste ja suurte karbiidiladude jaoks on lubatud igal erijuhul tööinspektuuri poolt sellekohase loa saamisel ehitada katuse ja põrandaga lahtisi ladusid.

77. Karbiidi säilitamise laod jagunevad kolme kategooriasse:

a) väikesed laod — kus võib korraga hoida kuni 2.000 kg karbiiti;
b) keskmised laod — kus võib korraga hoida kuni 20.000 kg karbiiti;
c) suured laod — kus võib korraga hoida üle 20.000 kg karbiiti.

78. Väikesed laod peavad asetsema tööstuslikest hooneist vähemalt 10 m ja eluhooneist vähemalt 15 m kaugusel. Keskmiste ladude kaugus tööstuslikest hooneist on vähemalt 15 m ja eluhooneist vähemalt 25 m. Suured laod peavad asetsema tööstuslikest hooneist vähemalt 20 m ja eluhooneist vähemalt 40 m kaugusel.

79. Statsionaarsete atsetüleeniseadiste juurde, mille üheaegne karbiidikoormatus on 10 kg ja rohkem, on karbiidi abilao ehitamine aparaadiruumi lubatud. Sealjuures peab olema eriruum karbiidinõude avamiseks.

Säärases abilaos on lubatud hoida ainult üheks ööpäevaks vajalikku karbiidikogust, mis mingil juhul ei ületa 5.000 kg.

VIII. Käesolevate eeskirjade erandeid

80. Käesolevate eeskirjade nõuded ei ole kehtivad:

1. Teaduslikele asutustele atsetüleeni saamiseks ja kasutamiseks teadusliku uurimistöö eesmärgil laboratoorseis tingimustes.
2. Käsilampide ja -laternate kasutamiseks ja nende jaoks vajaliku karbiidikoguse hoidmiseks tingimustel:

a) et neis seadistes ei oleks metallosi (vask, hõbe, jne.), mis

atsetüleeniga ühinedes moodustavad plahvatusohtlikke ühendeid,

b) et karbiiditagavara ei ületaks 10 kg.

IX. Üldosa

81. Atsetüleeniaparaatidel töötavad töölised peavad kehtivate normide kohaselt olema varustatud eririietusega.

82. Kõigi tööliste jaoks, kes on seotud atsetüleeniaparaatide tööga, tuleb administratsioonil välja töötada juhendid ohutuks töötamiseks.

X. Käesolevate eeskirjade jõustumise aeg ja kord

83. Käesolevad eeskirjad jõustuvad täies ulatuses alates nende kinnitamisest.

84. Käesolevate eeskirjade täitmata jätmise korral või rikkumisel võetakse ettevõtte administratsioon tööinspektuuri poolt, vastavalt kehtivale seadusandlusele, administratiivsele või kohtulikule vastutusele.

Lisa: Atsetüleeniseadeldise pass.

LISA: vorm p. 53 juurde

ATSETÜLEENISEADELDISE PASS

Lehekülg 1

1. Seadeldise tegevuskoht (ettevõtte, asutuse nimetus ja aadress).	
2. Inspektor, kes seadeldisele (statsionaarsele) loa andis.	rajoon, oblast, krai
3. Seadeldise liik (paikne, kantav, keevitamiseks, jootmiseks jne.).	Perekonna-, ees- ja isanimi
4. Milliseist eriaparaatidest seadeldis koosneb (gaasimoodustaja, gaasikoguja jne.).	
5. Generaatori seadise süsteem ja tehase nimetus.	
6. Seadeldise iga aparaadi maksimaalne tootlikkus l/tunnis.	

7. Seadeldise aparaatide armatuur (esemete nimetus ja arv, vasest märgisega).

8. Aparaadiruumi pindala ja kubatuur. Seinte, lae ja katuse materjal. Aparaadiruumi kaugus naaberhooneist.

.....

.....

Andmeid esitava isiku allkiri.

Lehekülg 2

Atsetüleeniseadeldise remont

Kuupäev	Remondi lühike kirjeldus	Seadeldise eest vastutava isiku allkiri

Lehekülg 3

Atsetüleeniseadeldise eest vastutaja

Mis ajast (daatum)	Perekonna-, ees- ja isanimi ning ametikoht	Allkiri

Atsetüleeniseadeldise järelevaatus

Järelevaatuse kuupäev	Tehnilise inspektori märkused ja nõudmised, nende täitmise tähtaeg	Järgmise järelevaatuse tähtaeg

Lehekülg 4

On ette nähtud tehnilise inspektori märkuste, nõuete ja ettepanekute tegemiseks

Kuupäev .....

..... tehniline inspektsioon

TULEOHUTUSMÄÄRUSED RUUMIDE DESINFITSEERIMISEL VÄÄVELSÜSINIKUGA

Väävelsüsiniku füüsilised omadused

Väävelsüsinik on värvitu, mürgine, kergestisüttiv vedelik, erikaaluga 1,268 (veest raskem).

Valguse mõjutusel omandab väävelsüsinik määrdunud kollase värvuse ja ebameeldiva väävlilõhna.

Väävelsüsiniku aurude erikaal on 2,74 (õhust raskem)[1] ja nad kogunevad ruumi madalamaisse kohtadesse, kus puudub õhutõmme.

Süttimistemperatuur (sädemest või tulest) on 20° C. Isesüttimistemperatuur (kuumendatud kehadest) on 145° C, kuid kaltsude, takkude, villade, kiudainete või tolmu väävelsüsiniku aurudega küllastumise puhul võib isesüttimine toimuda 100° C juures.

Ladude ehitus väävelsüsiniku hoidmiseks

1. Väävelsüsiniku-laod peavad asetsema maa-alal, mis on lähemaist tööstusettevõtteist, ladudest, majapidamistest, eluhooneist ja raudteedest vähemalt 100 m kaugusel.

2. Väävelsüsiniku laohoone tuleb ehitada tulekindlast materjalist — betoonist, telliseist jne.

3. Lao katus peab olema kerget tüüpi, kaetud kerge tulekindla materjaliga: katusekividega, tahvelkividega jne. (rauda ei lubata kasutada, sest väävelsüsiniku aurud rauaga ühinedes moodustavad väävelraua, mis õhus kiiresti hapendub, sealjuures kõrge temperatuurini kuumeneb ja võib põhjustada väävelsüsiniku aurude plahvatuse).

Talad, sarikad ja roov lubatakse ehitada puidust tingimusel, et need igast küljest on krohvitud.

4. Lao põrand peab olema betoonist või metlahplaatidest äravoolurenniga ühele poole betoneeritud auku.

5. Aknad tuleb ehitada põhjapoolsesse külge ja aknaklaasid peavad olema mullideta.

Märkus: Juhul, kui akende ehitamine päikesepoolsele küljele on möödapääsmatu, tuleb klaasid otseste päikesekiirte vältimiseks värvida valge värviga.

---

1 Gaaside ja aurude erikaalude võrdlustabelis on õhu erikaaluks võetud üks (1). (Toim. märkus).

6. Uksed peavad olema kahepoolsed, puidust, väljastpoolt pealistatud katuseplekiga, mis on löödud savileotises immutatud vildile või asbestile. Uksed peavad avanema väljapoole.

Ukseavasse tuleb ehitada vähemalt 250 mm kõrgune künnis ja sellest vaatide üleveeretamiseks kahepoolsed kallakud.

7. Laoruumid tuleb varustada loomuliku ventilatsiooniga, mis kindlustaks lao alumise tsooni pideva õhustamise.

8. Väävelsüsiniku laoruumis ei lubata kasutada kunstlikku valgustust.

9. Lao kütmine on lubatud ainult ohutul auru-kalorifeersel süsteemil, mis juhib ruumi ülemisse tsooni kuni 45° C sooja õhku.

10. Kui väävelsüsinikku hoitakse tinutatud vaatides, tuleb viimased asetada ühelt realt, korgid ülespoole ja nii, et nendele juurdepääs oleks kindlustatud igast küljest. Kogu vaba ruum, mis on vaadis väävelsüsiniku peal, tuleb täita veega või inertse gaasiga: süsihapugaasi või lämmastikuga.

11. Eririietuse, tööriistade, tühja taara või muude nõude hoidmine laoruumis on kategooriliselt keelatud.

12. Kui väävelsüsinikuga täidetud vaate hoitakse suvel lahtises kohas, siis tuleb nad asetada ühelt realt, korgid ülespoole ja katta veega märjaks kastetud presendi, kottide või roguskiga.

13. Väävelsüsiniku-lao juures peab olema alaline valve, kes seal läheduses ei luba suitsetamist ega tulesüütamist, mille kohta peavad olema ka hoiatussildid.

14. Lattu juurdepääs on lubatud ainult kindlaksmääratud ja hästi instrueeritud isikuil pehmetes jalanõudes: kalossides, viltides, viiskudes või nöörkingades.

Väävelsüsiniku-vaatide transportimine

15. Väävelsüsiniku-vaatide veeretamisel platvormile, autole või veokile, samuti nende veeretamisel peale- ja mahalaadimiskohtades on keelatud vaatide loopimine või uurdeid mööda veeretamine (kantimine).

16. Vaate tuleb maha ja peale veeretada kaldpinda mööda kätega toetades.

Vaatide allalaskmisel suurt kallakut mööda tuleb nende hoidmiseks kasutada nööri.

17. Pealelaadimisel ja vedamisel on tingimata vajalik jälgida, et vaadid ei põrkaks omavahel kokku.

18. Enne väävelsüsiniku laost väljasaatmist tuleb vaadid üksikasjaliselt järele vaadata võimalike vigastuste ja väävelsüsiniku väljavoolamise kindlakstegemiseks ning puuduste õigeaegseks kõrvaldamiseks.

Märkus: Väljavoolamise tunnuseks on väävli eritumine väljavoolu kohal ja väävelsüsiniku auramine.

Väävelsüsiniku ümbervalamine

19. Väävelsüsiniku-vaatide avamine peab toimuma vaskvõtme abil, kusjuures võti ja kork tuleb enne veega üle valada.

Märkus: Kui mõne muu instrumendi (meisli, haamri) kasutamine korgi avamiseks on mõõdapääsmatu, peab see instrument olema niisugusest materjalist, mis rauale löömisel ei anna sädemeid.

20. Vaatide või muud liiki taara lahtikorkimisel ei tohi lubada korkide soojendamist, nendele löömist ja tugevat hõõrumist, kuna sellest võib tekkida paiklik kuumenemine ja taaras oleva väävelsüsiniku aurude süttimine.

21. Väävelsüsiniku pumpamine ühest vaadist teise või mõnda teise nõusse pumba abil on keelatud. Ümber valada tuleb tsingitud või tinutatud torust sifooniga või eriseadiste abil, mis töötavad inertse gaasi või vee survel.

Märkus: Ümbervalamiseks on keelatud kummivoolikute kasutamine, sest kummi lahustub väävelsüsinikus.

22. Väävelsüsiniku ümbervalamisel tekkida võiva staatilise elektrilaengu vältimiseks tuleb kogu seadeldis maandada.

23. Tühjendatud vaadid tuleb viivitamata pesta sooja (40—50° C) veega, aurutada mitte üle 0,5 atm. surve all oleva auruga ja peale kuivamist sulgeda korgiga, mille mutriseib on varustatud kartong- või asbesttihendiga.

24. Tühje vaate tuleb hoida väljaspool väävelsüsiniku ladu, täidetuist eraldi — erilise katuse all.

Ohutusabinõud desinfitseerimisel

25. Iga väävelsüsiniku auruga desinfitseerimisele kuuluv ruum tuleb SARK-i Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve, ohutustehnika ja sanitaarjärelevalve organite esindajaist koosneva komisjoni poolt üle vaadata, kusjuures koostatakse akt, mis sisaldab sellekohase otsuse ja nõuded ohutusabinõude tarvituselevõtmise kohta, mille täitmisel ainult võib lubada desinfitseerimist.

26. Kõik desinfitseerimisele kuuluva ruumi avad tuleb hoolikalt hermetiseerida paberiga kleepimise ja saviga määrimise teel.

27. Majaühenduse elektrijuhtmed, nii tööstus- kui ka valgustusvoolu omad, tuleb vähemalt 20 m kaugusel desinfitseeritavast ruumist katki lõigata.

28. Desinfitseerimisele määratud ruumis tuleb ahjude kütmine lõpetada hiljemalt 24 tundi enne desinfitseerimisega seotud ettevalmistustööde alustamist, kusjuures kolm tundi enne desinfitseerimise algust on vaja hoolikalt kontrollida, kas ei ole jäänud koldeisse hõõguvaid süsi või kuuma tuhka, ja nende avastamisel need veega üle valada.

29. Kui ruumis on keskküte, tuleb see välja lülida vähemalt 12 tundi enne desinfitseerimise algust.

30. Kui 50 m raadiuses desinfitseeritavate ruumide ümbruses on tuldkasutavaid töökodasid ja elumaju, tuleb neis keelata kollete kütmine ja tule süütamine ning hoiatada kõiki töölisi ja elanikke hädaohu eest.

Kui neid nõudeid ei ole võimalik täita, tuleb väävelsüsinikuga desinfitseerimisest loobuda.

31. Ruumide valve peab tööde teostamisel ja väävelsüsinikuga desinfitseerimise ajal asuma vähemalt 20 m kaugusel desinfitseeritavast ruumist, samuti ka kõik kõrvalised isikud.

Juhised tööde teostamise ajaks kuni nende lõpetamiseni

32. Desinfitseeritavat ruumi kaitsvalt valvelt ja kõigilt isikuilt, kes puutuvad kokku väävelsüsinikuga, eriti aga desinfitseerivailt töölistelt tuleb enne töö algust tikud, tulemasinad, tubakas ja paberossid ära korjata.

33. Desinfitseerivaile töölistele tuleb välja anda pehmed jalanõud: kalossid, vildid, viisud või nöörkingad.

34. Desinfitseerimistöödel vastutab ohutuse eest töödejuhataja.

35. Desinfitseerida tuleb tuulevaikse ilmaga välisõhu temperatuuri juures mitte alla 8° C.

36. Tööde juurde on lubatud ainult neid isikuid, kes on tuttavad väävelsüsiniku omaduste ja käitlemisviisidega ning nende tingimustega, mille puhul on võimalik väävelsüsiniku süttimine ja plahvatus.

37. Enne desinfitseerimist ei tohi tööst osavõtjad mingil tingimusel tarvitada alkoholi või suitsetada, enne töö algust soovitatakse tugevasti süüa.

38. Kõiki väävelsüsiniku laialivalajaid tuleb varustada vastavate gaasitorbikutega.

39. Väävelsüsinikuga töötamisel ei tohi seda puudutada kaitsmata käte või paljaste jalgadega, sest väävelsüsinik imbub verre ka läbi vigastamata naha.

Märkus: Väävelsüsiniku mürgituse tunnusteks on kerge joobumus, tundlikkuse kaotus, üldine nõrkus ja terav kahvatus. Sel juhul tuleb tööline viivitamata töö juurest eemaldada ja värskesse õhku viia.

40. Laialivalamise lõpetamisel väljuvad kõik ruumist ja laialivalamise juures töötajad loendatakse nimekirja järgi.

41. Pärast desinfitseerimiseks vajaliku aja möödumist avatakse kõik uksed ja aknad tuulutamiseks, nõud kantakse välja; elektriventilaatorite sisselülitamine on aga keelatud.

Märkus: Ka neil töil tegelevad töölised peavad olema gaasitorbikuis ja kandma pehmeid jalatseid.

42. Tuulutamine kestab 12 kuni 24 tundi, niisama palju aega pärast tuulutamist loetakse aga ruum tuleohtlikuks ja suitsetamine ning tule süütamine on nii ruumis kui ka väljaspool ruumi keelatud.

Märkus: Erilist tähelepanu tuleb pöörata süviste, nagu keldrite, aukude, šahtide ja kanalite tuulutamisele.

Tulikahju kustutamine

43. Väävelsüsiniku kerge süttivuse tagajärjel tekkinud tulikahjud levivad äärmiselt kiiresti. Hermeetiliselt suletud ruumis võib tulikahju iseenesest lokaliseeruda, sest väävelsüsiniku põlemisel tekivad põlemist summutavad vääveldioksüüd ja süsinikdioksüüd:

$$CS_2 + 3O_2 = 2SO_2 + CO_2$$

sellepärast ei tohi tulikahju puhul mingil tingimusel aknaklaase purustada, vaid vastupidi, põlev ruum tuleb veelgi tihedamalt sulgeda, et takistada värske õhu juurdevoolu.

44. Kui vaat, millest tulvab põlevat väävelsüsinikku, muutub kuumaks, tuleb seda veega jahutada, et aurude survet vähendada ja sellega gaasijuga nõrgendada, pärast seda tuleb tulesammas vaadi juurest otsejoaga maha lõigata.

45. Maa peale või põrandale mahaaetud väävelsüsiniku põlemisel võib tulikahju liivaga katmise või veega ülevalamise teel lokaliseerida. Sealjuures ei tohi vett leegile lasta tugeva joana, sest selle tagajärjeks on väävelsüsiniku laialipaiskumine ja leegi ulatuslik levimine. Vesi tuleb leegisse juhtida pihustatud joana.

Kinnitatud
Rasketööstuse
Rahvakomissariaadi poolt

VÄLJAVÕTE SURUTUD, VEELDUNUD JA LAHUSTUNUD GAASIDE BALLOONIDE EHITUSE, HOIDMISE JA JÄRELEVAATUSE MÄÄRUSTEST

I. Üldised alused

1. Käesolevad määrused kehtivad kõigi balloonide suhtes, mis on määratud surutud, veeldunud ja lahustunud gaasidega täitmiseks, välja arvatud käivitus- ja pihustusballoonid, vilesignaalseadistega õhuhoidlad, balloonid, mis on agregaatide osadeks, gaseeritud vee saturaatorid, vaadid ja tsisternid.

Märkused: 1. Surutud gaasideks loetakse gaase, mis on suurema kui atmosfäärilise rõhu all.

2. Veeldunud gaasideks loetakse gaase, mis on viidud vedelasse olekusse.

3. Lahustunud gaasideks loetakse gaase, mis on vedelikuks lahustatud.

II. Balloonide materjal ja konstruktsioon

10. Erisuguste gaasidega täidetud balloonide väliseks eraldamiseks, kui ka nende välispinna roostetamise vältimiseks peavad balloonide välispinnad olema värvitud email- või õlivärviga ja varustatud vastavate pealkirjadega. Pealkirjad tehakse balloonidele põigiti, ühe kolmandiku kuni poole ümbermõõdu ulatuses 80 mm kõrguste tähtedega. Uued balloonid värvitakse ja pealkirjad tehakse valmistaja-tehase poolt, edaspidi täitja-tehase poolt.

Värv ei tohi katta balloonidel olevaid kaubamärke. Balloonid värvitakse pärast nende proovimist. Balloonide värvimise ja pealkirjade tegemise kord on määratud kindlaks järgmiselt:

a) Hapnikule — helesinine. Pealkiri tsilindrilisel osal sfäärilise osa juures mustade tähtedega „Hapnik".

b) Vesinikule — tumeroheline kaitsevärv, kahe punase ribaga ballooni ülemisel tsilindrilisel osal ja ühe punase ribaga ballooni alumisel osal; iga ülemise riba laius on 25 mm, nende vahe — 50 mm, alumise riba laius — 50 mm, pealkiri ülalpool ülemist punast riba punaste tähtedega „Vesinik".

c) Atsetüleenile — valge, pealkirjaga sfäärilise osa juures punaste tähtedega „Atsetüleen".

d) Blaugaasile — hall, pealkirjaga „Blaugaas".

e) Ammoniaagile — kollane, musta pealkirjaga „Ammoniaak".

f) Kloorile — kaitsevärv. Ülemisest sfäärilisest osast 50 mm kaugusel peab olema kogu ümbermõõdu ulatuses tehtud põigiti 25 mm laiune roheline riba.

g) Suruõhule — must, kolme punase ribaga ballooni ülemisel tsilindrilisel osal, iga riba laius 25 mm, nende vahe 50 mm, valgete tähtedega pealkiri „Õhk".

h) Metaanile — punane, valge pealkirjaga „Metaan".

i) Lämmastikule — must, kusjuures ballooni ülemisel tsilindrilisel osal on pruun riba ja kollane pealkiri „Lämmastik".

j) Puhastatud argoonile — must, valge horisontaalribaga sfäärilise osa juures ja pealkiri siniste tähtedega „Argoon".

k) Toor-argoonile — ülemine pool kollane, alumine must ja pealkiri mustade tähtedega „Toor-argoon".

l) Heeliumile — pruun, pealkiri valgega „Heelium".

m) Väävelvesinikule — valge, punase ribaga sfäärilise osa juures ja pealkiri punaste tähtedega „Väävelvesinik".

n) Süsihapugaasile ja kõigile muile inertseile gaasidele — must, põlevaile gaasidele — punane, gaasi nimetuse pealkiri kollaste tähtedega.

Märkus: Väikese liitermahuga balloonidele tehakse pealkirjad vastavalt ballooni suurusele.

III. Armatuur

11. Balloonide armatuur peab vastama täielikult kehtivaile OCT nõudeile.

12. Vesiniku, blaugaasi ja muude, hapnikuga segunedes plahvatusohtlikke segusid andvate gaaside balloonide ventii-

lide külgstutsidel peab olema vastak-keere. Hapnikuballoonide ventiilide külgstutsidel peab olema hüvi-keere.

13. Hapnikuballoonide ventiilid tuleb sisse keerata ainult tinapaberiga või pliisiluga, mis ei sisalda rasvaineid. Takkude, linade, kaltsude jne. kasutamine selleks otstarbeks on keelatud.

14. Hapniku- ja muude oksüdeerimist esilekutsuvate gaaside balloonide armatuur ei tohi sisaldada rasvaseid või õliseid osasid või tihendusi.

15. Klooriballoonide ventiilidel peab olema ballooni kaelusesse keerataval osal sisemine keere sifoontoru külgemonteerimiseks, kusjuures täitjail-tehaseil peab olema laos vajalik hulk sifoontorusid.

16. Gaaside väljalaskmine balloonidest peab toimuma läbi reduktsiooniventiili, mis on määratud ainult antud gaasi jaoks. Reduktori madalsurvekamber peab omama manomeetrit ja vedrukaitse seadist, mis peab olema reguleeritud vastavale maksimaalsele survele.

Reduktsiooniventiili kasutamise võimaluse puudumisel on lubatud tugevasti korrodeerivate gaaside juures (kloor, fosgeen, vääveldioksüüd) mõne muu tõukevabalt töötava seadise kasutamine (katlajärelevalve inspektori poolt varem kontrollitud), mis tagab kindla surve juures gaaside ühtlase väljalaske.

VI. Balloonide hoidmine ja vedu

41. Mürgiste gaaside balloone tuleb hoida kinnistes eriruumides. Väävelvesiniku-balloone hoitakse ainult vabas õhus katusealuseis. Kõigi muude gaaside balloone hoitakse kas kinnistes eriruumides või vabas õhus katusealuseis.

Põlevate gaaside balloone võib hoida koos ainult inertsete gaaside balloonidega. Hoida ühes ruumis hapniku balloone ja balloone põlevate gaasidega, kaltsiumkarbiidiga, samuti ka balloone gaasidega, mis omavahel moodustavad plahvatusohtlikke segusid, on keelatud.

Hapniku ja põlevate gaaside hoiuruumides peab olema vesi- või aurküte. Balloonide hoidmisel vabas õhus peavad need olema kaitstud päikesekiirte otsese mõju eest.

Hoidmisel muutumatute gaasidega täidetud väliselt täiesti korras olevate (puuduvad sööbed, õhuvullid, mõrad ja sügavad roostetamised) balloonide hoidmise tähtaeg ei ole piiratud. Täidetud balloonid, mille pinnal on eespooltähendatud defekte, praagitakse olenemata nende täitmise tähtajast.

42. Balloonide hoiu-laoruumid peavad olema ühekorruselised ja tingimata tulekindlad, tulekindlate vahelagedega, kusjuures gaaside puhul, mis moodustavad koos õhuga plahvatusohtliku segu, tulekindlad vahelaed peavad olema kerget tüüpi. Kõrvalekaldumine neist nõudeist on võimalik SARK Tuletõrjevalitsuse organite loal. Ladude aknaklaasid peavad olema värvitud valge värviga. Laoruumide uksed ja aknad peavad avanema väljapoole. Temperatuur ladudes ei tohi ületada +35° C, kusjuures igas laoruumis peab olema temperatuuri mõõtmiseks termomeeter, ning temperatuuri tõusmisel ruumis üle tähendatud normi on vaja võtta tarvitusele abinõud ruumi jahutamiseks. Kõigi laoruumide (lahtiste ja kinniste) põrandad peavad olema kas laudadest või asfalditud, tasased, siledad, aukude ja süvenditeta, ning neid tuleb hoida nõutavas korras. Täidetud balloone tuleb hoida vertikaalasendis, milleks laod (kinnised ja lahtised) peavad olema sisustatud vastavate pesadega või barjääridega, mis takistaksid balloonide kukkumist. Balloone, millel ekspluatatsioonitingimuste tõttu ei ole aluseid, võib hoida horisontaalasendis puitraamidel või riiuleil. Sel puhul ei tohi balloone riidas olla üle 5 rea, kusjuures kõik ventiilid peavad olema pööratud ühele poole. Normaalliitermahuga tühje balloone võib hoida horisontaalasendis riitades kõrgusega mitte üle 1,7 m.

43. Põlevate ja mürgiste gaaside balloonide laod peavad olema varustatud küllaldase ventilatsiooniga, mis kindlustaks gaasi kontsentratsiooni ohutud normid. Ventilatsioonitorudest väljuvaid gaase ei tohi juhtida lahtise tule kollete lähedale ega ruumidesse, kus asuvad inimesed. Inertsete gaaside balloonide laod peavad olema varustatud ventilatsiooniga.

44. Põlevate gaaside balloonide ladude valgustus peab vastama plahvatusohtlikele ruumidele kehtestatud normidele.

45. Laoruumides peavad olema üles pandud täidetud balloonide käitlemise eeskirjad, samuti ka plakatid lahtise tule kasutamise ja suitsetamise keelu kohta. Igal mürgiste gaaside laoruumi siseneval isikul peab olema kaasas eriline gaasitorbik või isoleeriv seadis. Selleks tuleb mürgiste gaaside lao läheduses eriruumides hoida küllaldasel arvul gaasitorbikuid. Mürgiste gaaside balloonide laos peab olema küllaldasel hulgal vastavaid neutraliseerivaid vahendeid.

46. Keevitustöökojas kuni kümne keevituskohaga on lubatud iga töötaja kohta üks hapniku ja atsetüleeni tagavaraballoon. Tagavaraballoonide üldarv töökojas ei tohi ületada 5 hapniku- ja 5 atsetüleeniballooni. Selle arvu ületamise

puhul peab olema korraldatud tsentraliseeritud gaasiga varustamine. Tagavaraballoone hoitakse erilistes tulekindlates juurdeehitustes või neid tuleb eraldada rauast kaitsekilpidega.

47. Täitmise- ja tootmise tehaste laod peavad olema tööstuslikest hooneist vähemalt 50 m kaugusel, kui seal aga on käsil tööd suure koguse kergestisüttivate ja plahvatavate ainetega, siis balooniladude kaugus sääraseist tsehhidest peab olema vähemalt 100 m. Elumajadest ja administratiivhooneist peab kaugus balooniladudeni olema igal juhul mitte alla 100 m. Iga lao maksimaalne mahutavus on lubatud kuni 3000 balloonini, kusjuures iseseisva väljapääsuga üksikus tulekindlalt isoleeritud laoruumis tuleb hoida mitte üle 500 balooni. Gaasi täitmise ja tootmise tehastes peab kuni 3000 balooni mahutavusega balooniladude vahekaugus olema mitte alla 50 m. Gaasi kasutamise kohtades peavad kuni 50 balooni mahutavusega balloonilaod olema teistest hoonetest ja ladudest vähemalt 25 m kaugusel, suurema arvu balloonide juures aga vähemalt 50 m kaugusel; kergestisüttivate vedelike või kergestipõlevate materjalide hoiu ja töötlemise ladudest ning hooneist peavad balloonilaod olema vähemalt 50 m kaugusel.

Kõrvalekaldumine tähendatud nõudeist on võimalik SARK-i Tuletõrjevalitsuse loal.

48. Balloonilaost kuni 10 m kaugusel on keelatud hoida igasuguseid põlevaid materjale ja töötada lahtist tuld kasutades (sepa-, keevitus-, jootmistööd jne.).

49. Ladudest võib gaasidega täidetud balloone välja anda ainult balloonipeadele keeratud kaitsekuplitega ja ventiilide külgstutsidele keeratud kaitsemuhvidega.

Kui balloonid on määratud raudteel või veeteel transportimiseks, siis peavad kaitsekuplid olema plommitud.

50. Täidetud balloonide hoidmine ja väljaandmine peab toimuma ettevõtte administratsiooni poolt määratud ja hästi instrueeritud isikute poolt.

51. Täidetud ja tühjade balloonide vedu võib toimuda ainult siis, kui balloonipeade kaitsekuplid ja ventiilide külgstutside kaitsemuhvid on kohale keeratud.

52. Iga suuremamahulise (täidetud või tühja) balooni peale- ja mahalaadimine ning transportimine tuleb teostada erilise ettevaatusega, vähemalt kahe töölise poolt, et vältida balloonide kukkumist ja lööke.

Balloonidega tegelevad töölised peavad olema hästi instrueeritud.

53. Balloonide ümberpaigutamist tööstuse territooriumil tuleb teostada selleks otstarbeks kohandatud vankreil.

54. Balloonide igasuguse transpordi puhul tuleb nad üksteisest eraldada kas puitvahedega, millesse on lõigatud vastavad pesad, või nöörist või kummist vähemalt 25 mm jämeduste rõngastega, kaks rõngast iga balloon ümber. Kõik balloonid tuleb asetada nii, et ventiilid oleksid ühele poole.

55. Auto- või hobutranspordi puhul peavad balloonid olema kinnitatud kindlalt, et vältida nende kukkumist ning tee ääres asetsevate esemetega kokkupuutumist. Transportabinõud peavad olema varustatud vedrudega.

56. Hapnikuballoonide hoidmise ja transportimise tingimused peavad kaitsma neid rasva või õliga määrdumise vastu.

57. Gaasiga täidetud balloonid peavad transportimise puhul olema kaitstud päikesekiirte mõju eest.

58. Balloonide vedu vee- ja raudteedel teostub Teede Rahvakomisariaadi ja Veeteede Rahvakomissariaadi määruste kohaselt.

VII. Lõppjuhised

59. Kõik isikud, kes tegelevad balloonide valmistamise, proovimise, täitmise, hoidmise ja käitlemisega, peavad sooritama tehmiinimumi balloonide alal.

60. Balloonide plahvatuse puhul on ettevõte kohustatud viivitamata informeerima sellest telegrammi või kiirkäskjala kaudu rajooni inspektorit ja rahvakomissariaadi katlajärelevalve peainspektsiooni.

61. Käesolevad määrused jõustuvad nende avaldamise päevast alates.

62. Käesolevate määruste rikkumise eest võetakse ettevõtte administratsioon vastutusele katlajärelevalve inspektsiooni poolt, vastavalt liiduvabariikides kehtivale seadusandlusele.

63. Käesolevate määruste avaldamisega muudetakse ära NSV Liidu Töö Rahvakomissariaadi määrused 7. jaanuarist 1925. a. nr. 4/302 (Töö Rahvakomissariaadi Teataja nr. 2—3) ja NSV Liidu Töö Rahvakomissariaadi ajutised määrused 29. 07. 1933. (trükis avaldamata) surutud, veeldunud ja lahustunud gaaside balloonide ehituse, hoidmise ja järelevaatuse kohta.

Rasketööstuse Rahvakomissariaadi
Riiklik Katlajärelevalve-inspektsioon

Kinnitatud
NSV Liidu
Teravilja ja Loomakasvatussovhooside Rahvakomissariaadi poolt 13. juulil 1943. a.

AJUTINE INSTRUKTSIOON NAFTATAARA KEEVITAMISE KOHTA SELLE TÄITMISEL HEITEGAASIDEGA

NSV Liidu Põllumajanduse Rahvakomissariaadi kütteosakonna töötaja sm. G. N. Medvedevi poolt esitatud meetodi põhimõte seisneb selles, et remonti vajav taara täidetakse sisepõlemismootori heitegaasidega, ning pärast seda joodetakse või keevitatakse vigastatud koht elekter- või gaaskeevituse teel. Erilise vajaduse korral võib selle meetodiga keevitada vedelkütusega täidetud taarat. Allpoolloeteldud nõuete täpsel täitmisel on see meetod täiesti ohutu.

Ohutu töö vältimatuiks tingimusteks on:

1. Õhu täielik eemaldamine taarast ja selle täitmine heitegaasidega, mis ei sisalda hapnikku.
2. Heitegaaside teele tuleb asetada sädemekustutaja kas vesisulu või kindla mehaanilise sädemepüüdja kujul.

Heitegaasidega täidetud taara keevitamise juhendeid

1. Heitegaasid saadakse neljataktilistelt karburaator- või gaasigeneraator-mootoritelt. Selleks otstarbeks ei tohi kasutada gaase kahetaktilistelt ja neljataktilistelt mootoritelt, kus kütus pritsitakse tsilindreisse (sealhulgas diisel-mootorid). Sääraste mootorite heitegaasid sisaldavad endas osaliselt hapnikku, eriti tühikäigul või vähese koormatusega töötamisel.

Võib kasutada kõigi nõukogude veo- ja sõiduautode gaase, samuti nõukogude traktorite gaase, välja arvatud „ČTZ-S-65" (diisel), aga ka statsionaarsete karburaator- ja gaasigeneraatormootorite gaase. Selleks otstarbeks ei tohi kasutada statsionaarsete kahetaktiliste ja neljataktiliste naftamootorite ja diiselmootorite gaase.

2. Gaaside saamiseks asetatakse mootori gaasi väljalasketoru külge sädemekustutajaga varustatud painduv voolik. Vooliku teise otsa asetatakse täisnurga all painutatud raudtoru. Selle toru teine põlvis asetatakse remonditavasse vaati.

3. Summutajatega varustatud autode heitegaaside kasutamise puhul võib tarvitada kummeeritud või lihtsalt tuletõrje- või kastmisautode presentvoolikuid. Ilma summutajateta mootorite gaasidel on kõrge temperatuur, mis võib rikkuda säärast voolikut. Sel juhul tuleb kasutada tulekindlaid painduvaid voolikuid kas metallist või jämedast lõuendist, või jahutada heitegaase, neid erilisest primitiivsest, küllaldase laiendusega summutajast läbi lastes.

Voolik tuleb hästi kinnitada kõigis ühendustes: summutaja juures, enne ja peale sädemekustutajat ja raudtoru ühenduse kohas. Mida väiksem on gaaside laienemine summutajas, seda kõrgem on nende surve ja sellepärast peab vooliku otste kinnitamine olema seda tugevam. Puuduliku kinnituse juures võib voolik ühenduskohtades lahti pääseda, mille tagajärjel katkeb gaasi juurdevool ja võib järgneda plahvatus.

4. Vesisulukujuline sädemekustutaja valmistatakse umbes 7—8 l mahuga mingisugusest suletud metall-paagikesest, millesse on kinnitatud kaks toru: üks toru lõpeb paagikese ülaosas, teine jääb paagikese põhjast umbes 5—6 cm kõrgemale. Alumise toru külge kinnitatakse voolik, mis on ühendatud summutajaga, ülemine toru kinnitatakse vooliku külge, mis juhib gaase raudtorusse. Kaks kolmandikku paagist täidetakse veega. Enne vaati jõudmist läbivad heitegaasid vee, kus kustuvad kõik sädemed.

Enne keevitatava vaadi gaasiga täitmise algust on vaja kontrollida vee olemasolu paagikeses, sest iga säde, mis satub vaati selle gaasidega täitmise alguses, võib kutsuda esile plahvatuse. Kui vaadi keevitamine venib pikale ja vesi sädemekustutajast ära aurab, võib siiski keevitustöid jätkata, sest sädemed, mis satuvad juba gaasidega täidetud vaati, ei kutsu esile plahvatust.

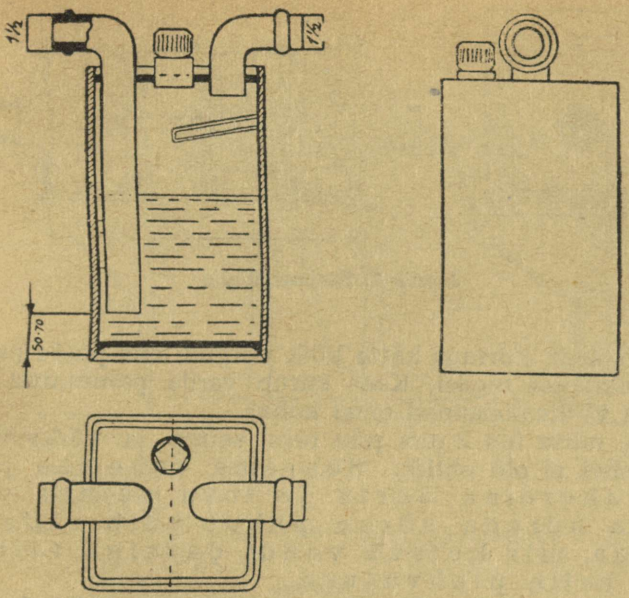

Joonis 1. Sädemekustutaja.

Säärase sädemekustutaja skeem on näidatud joonisel 1. Gaasipaagikese juurde ja sealt välja juhtivad torud on peagu niisama suure sisemise läbimõõduga nagu toru, mis juhib gaasi keevitatavasse vaati. Mida suurem on paagikese juurdevoolutoru läbimõõt, seda rahulikumalt hakkavad gaasid vett läbima ja seda tõhusam on säärase sädemekustutaja tegevus.

5. Võrksädemepüüdja valmistatakse tsilindrilisest (läbimõõt vähemalt 150 mm) või prismalisest (läbilõige vähemalt 150 × 150 mm) umbes 250—300 mm pikkusega torust, mille seinte paksus on umbes 1—1,5 mm. Toru ühe otsa külge keevitatakse või kinnitatakse mingil muul viisil seadise põhi harutoruga vooliku kinnitamiseks. Teise otsa külge kinnitatakse äravõetav kaaneke niisamasuguse harutoruga. Torusse asetatakse 3—4 võrkvaheseina rõngaga kinnitatud peenikesest metallvõrgust.

Joonisel 2 on näidatud säärase sädemepüüdja skeem. Selle konstruktsiooni juures on puhastamise hõlbustamiseks kõik võrkvaheseinad kinnitatud ühe varda külge. Kui võtta ära

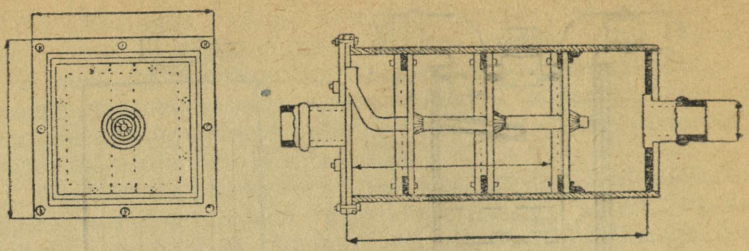

Joonis 2. Sädemepüüdja.

kaas, siis saab korraga kätte kõik võrgud, mis peale puhastamist asetatakse tagasi. Kaas surub varda painutatud otsale ja hoiab võrkvaheseinad omal kohal.

Väike, mitte üle 2 mm pilu toru seinte ja võrkvaheseina äärte vahel ei ole ohtlik. Suurema vahemaa puhul võrkvaheseina äärte ja toru seinte vahel, aga ka hõreda võrgu puhul võib säde läbi tungida, mis kutsub vaadi gaasiga täitmise algul esile plahvatuse.

6. Gaasid juhitakse vaati raudtorust otsiku kaudu, mille sisemine läbimõõt on 30—35 mm. Väline läbimõõt peab olema säärane, et toru ja keerme või korgiava seinte vahel oleks vaheruum, mis võimaldaks õhu ja gaaside täielikku väljumist.

Vaati viidava otsiku põlvise pikkus peab olema umbes 0,70—1 m. Otsiku vaba ots lõigatakse ära 45° all, või joodetakse selle külge 50—60 mm pikkune vardake. See vardake takistab vaadi põhjale toetudes toru avause sulgumist.

On tarvis valvata selle järele, et gaasid otsikust väljudes ei pidurduks ja täidaksid vabalt vaati. Skeem on näidatud joonisel 3.

7. Õhk surutakse taarast välja järgmiselt:

a) Käivitatakse mootor. Otsik on taarast ning kergestisüttivaist esemeist kaugemal maas.

b) Pärast mootori käivitamist, küllaldaste tiirude juures, juhitakse otsik vaadi sisemusse, kusjuures mootori töörežiim jääb endiseks.

c) Sellest momendist algab õhu väljasurumine. Õhu täielikuks väljasurumiseks on tarvis teatud aeg. Mida võimsam on mootor, mida suurem on tema koormatus täitmise juures ja mida suurem on tiirude arv, seda kiiremini surutakse õhk välja. Mida suurem on taara maht,

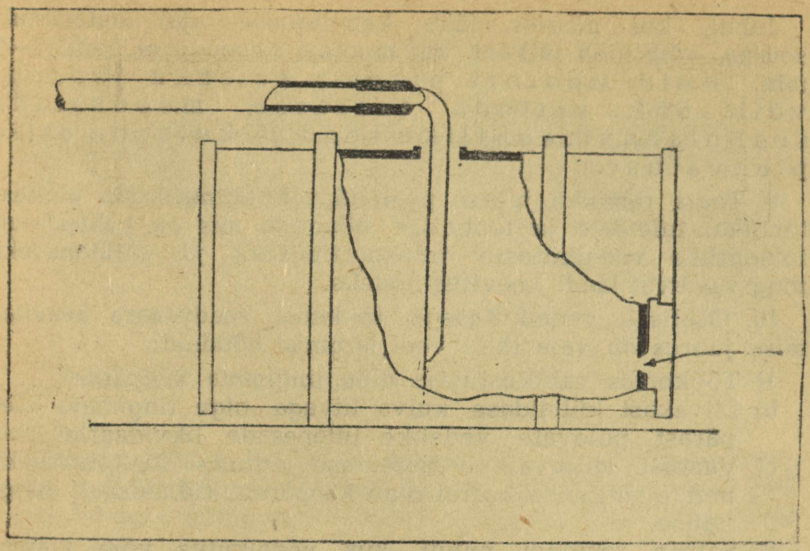

Joonis 3.
Joonisel on keevitamise kohta märgitud noolega.

seda rohkem kulub selle täitmiseks aega; GAZ-AA või GAZ-42 mootorite töötamisel ilma koormatuseta (tühjalt käies) on 400—450 tiiru juures minutis tarvis õhu täielikuks väljasurumiseks igasuguse mahuga taarast järgmine ajakulu (minutites):

Taara maht liitrites	kuni 200	201— 350	351— 500	501— 700	701— 900	901— 1100	1101— 1400	1401— 1700
Aeg (minutites)	2	4	6	9	12	15	20	25

Kategooriliselt on keelatud keevitamist alustada enne taara heitegaasidega täitmiseks vajaliku aja möödumist.

8. Pärast keevitamise algust peab heitegaase kogu keevitamise aja jooksul, isegi lühikestel töö vaheaegadel, taarasse juurde voolama. Sealjuures võib siiski mootori tiirude vähendamise arvel vähendada juurdevoolavate gaaside kogust.

Juhul, kui mootor jääb keevitamise ajal ootamatult seisma, võib tööd jätkata, kui mootori seisuaeg ei ületa 3—5 min. Kuid mootori pikema seisaku jooksul võib õhk sattuda taarasse, moodustada seal plahvatusohtliku segu ja kutsuda esile plahvatuse.

9. Taara remondi juures peab täpselt täitma kõiki ohutustehnika, tuletõrje ja töökaitse nõudeid, mis on kehtestatud tuleohtlike vedelkütuste transportimiseks ja säilitamiseks ning vastavat laadi keevitustöödeks.

10. Osaliselt vedelkütusega täidetud vaadi-taara keevitamise juures on vaja täita veel järgmisi nõudeid:

a) Töökorras vahtkustutaja olgu tingimata käepärast.

b) Liivakast küllaldase kuiva liivaga olgu tingimata käepärast põlevate vedelike tulepesade likvideerimiseks.

c) Vaadist väljuvate vedelkütuse aurude kustutamiseks nende süttimise korral olgu käepärast küllaldaselt märgi kaltse.

d) Sellise remondi puhul, kus vedelkütus võib taarast välja joosta, tuleb keevitada niisuguses kohas, kus vedelkütus satuks liiva või mulda, mis on täielikult puhastatud taimejäänustest või muist põlevaist materjalidest. Keevitamine on keelatud niisuguseis tingimustes, kus vedelkütus võib välja joosta pinnale, mis vedelikke endasse ei ima.

Naftataara keevitamine elekterkeevitusagregaatidega

Heitegaasidega täidetud naftataarat võib keevitada igat liiki gaas-, bensiin- ja elekterkeevitusaparaatidega, ükskõik missuguse eespooltähendatud mootoritüübi gaaside rakendamisega. Kohalikest oludest sõltuvalt valitakse kõige kohasema mootori ja keevitusseadeldise kombinatsioon. Üheks parimaks on elekterkeevitusagregaatide kasutamine, kui heitegaasid võetakse samast mootorist, mis paneb tegevusse voolugeneraatori. Niisugusteks seadeldisteks on SAK-2, SG-2 ja STA-2.

Agregaat SAK-2 koosneb GAZ-K mootorist (säärased mootorid on rakendatud kombainidele) ja generaatorist SMG-2 või U-2 tüüpi mootorist (rühvlilt U-2) ja samast generaatorist, mis on monteeritud ühisele kanderaamile.

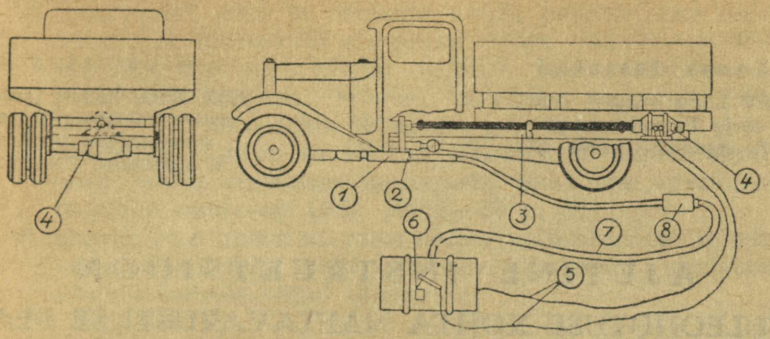

Joonis 4.

Agregaat SAG-2 juures on niisamasugune generaator monteeritud GAZ-AA või GAZ-42 auto šassiile. Generaator pannakse käima automootori reduktori abil. Joonisel 4 on antud selle seadise skeem, mis on kohaldatud taara keevitamiseks. Toodud numbrite tähendus:

1 — automootori summutaja,
2 — reduktor, mis annab keerdmomendi käigukasti juurest üle generaatorile,
3 — võll, mis ühendab reduktori generaatoriga,
4 — generaator, mis toodab voolu keevitamiseks,
5 — toomajuhtmed voolu juhtimiseks keevitamise kohale,
6 — keevituselektrood,
7 — toomavoolik heitegaaside juhtimiseks remonditava taara juurde,
8 — sädemekustutaja või sädemepüüdja.

Agregaadil ST-2 on sama generaator monteeritud traktorile SHTZ.

Naftataara remontimise töid tehakse sääraste elekterkeevitusagregaatide abil, arvestades kõiki ülalloeteldud nõudeid.

Üheks kõige ratsionaalsemaks viisiks põllumajanduses naftataara remontimisel on niisuguste GAZ veoauto šassiile monteeritud iseliikuvate elekterkeevitusagregaatide kasutamine. See iseliikuv keevitaja teeb vastava plaani kohaselt sovhoosides ja MTJ-ides ringi sõites taara remonti ja muid keevitustöid. Kui iseliikuv keevitaja on varustatud gaaskeevitusseadeldisega ja vajalike instrumentidega, on ta kasutamine palju täielikum ning ta töö sovhoosidele ja MTJ-idele suureks tuluks.

Kooskõlastatud
NSV Liidu SARK-i Tuletõrje Peavalitsusega
18. septembril 1941. a.

Kinnitatud
NSV Liidu RKN-i juures asuva Naftavarustuse Peavalitsuse poolt
8. septembril 1941. a.

AJUTINE INSTRUKTSIOON

TULEOHUTUSE KOHTA NAFTAVARUSTUSE PEAVALITSUSE NAFTABAASIDES RESERVUAARIKUJULISTE METALLIST MAHUTITE EHITAMISEL JA REMONDIL LAHTISE TULE KASUTAMISE PUHUL

Hoitava produkti iseloomu tõttu kuuluvad naftabaasid tuleohtlike ettevõtete hulka, ja seega on neis lahtise tule kasutamine seotud plahvatuse ja tulikahju tekkimise ohuga.

Lahtise tule kasutamisega seotud tööd suurendavad tunduval määral naftabaasi tuleohtlikkust.

Lahtise tule kasutamisega seotud tööde (keevitamine, neetimine) lubamisel ja tegemisel naftabaasides tuleb plahvatuste ja tulikahjude vältimiseks täita kohustuslikus korras järgmisi tuleohutuskorraldusi:

I. Uute reservuaaride ehitamise puhul töötavate naftabaaside maa-aladele

1. Metallreservuaare tuleb monteerida, neetida ja keevitada vähemalt 40 m kaugusel väljaspool naftasaadusega täidetud reservuaaridegrupi maa-ala.

2. Juhul, kui uut reservuaari tuleb paigaldada reservuaaridegrupis ja 40 m vahemaast ei ole võimalik kinni pidada, tuleb uute reservuaaride valmistamisega seotud tööd teha järgmises korras:

a) põhja ja esimese vöötme valmistamise tööd, samuti nende keevitamine tuleb korraldada ja teha väljaspool reservuaaridegrupi maa-ala, vähemalt 40 m kaugusel naftasaadusega täidetud reservuaaridest;

b) reservuaari põhi ja esimene vööde paigutatakse pärast valmimist kaitsevalli sisepiires varem valmistatud alusmüürile, mis peab olema rajatud naaberreservuaaride plahvatusvõimalusi silmas pidades vastavalt OCT 90039—39, kuid mitte lähemale kui 20 m;

c) kui põhja ja esimese vöötme alusmüürile ümberpaigutamise juures rikutakse kaitsevalli, tuleb see viivitamata taastada vastavalt OCT 90039—39 p. 29;

d) alusmüürile asetatud reservuaari valmistamisel tehakse edaspidised tööd kohapeal, kuid järgmiste tuleohutusnõuete kohustuslikul täitmisel:

1) kantav ääs asetatakse ainult ümberpaigutatud reservuaari keskele;

2) iga ääs varustatakse metallkupliga või vastava kaitsekilbiga sädemete laialipaiskumise vältimiseks;

3) naftabaasi reservuaaridepargis keelatakse kategooriliselt puusõe kasutamine ääsides;

4) elekterkeevitusagregaat asetatakse lähemast reservuaarist vähemalt 40 m kaugusele;

5) ehitatava reservuaari tellinguil tuliste neetidega töötamisel või elekterkeevitamisel, kusjuures tekivad pritsmed, tuleb süttimise vältimiseks asetada kuumalt-neetimistöö kohale kantav kaitsekilp mõõtudega 1 × 2 m. Kilp tuleb valmistada heast, vastupidavast vildist või presendist, mis on kinnitatud kergele raamile;

6) alumistele tellingutele, töösoleva needitava või keevitatava jatkukoha alla tuleb tingimata asetada ülespoole keeratud äärtega metallkilp laialilendava tagi püüdmiseks.

3. Et suuremal määral vähendada süttimisohtu, tuleb ääsi- ja keevitamistöid teha vara hommikul, õhtul või jaheda ilmaga.

Kui see kohalike olude tõttu on teostamatu (Kesk-Aasias, lõunarajoonides) või kui töö iseloom ei võimalda edasilükkamist, tuleb töö ära teha, kuid kõrvalasetsevad naftasaadusega täidetud reservuaarid peavad olema kinni kaetud ja veejahutusega kindlustatud.

4. Suurema ettevaatuse mõttes tuleb töö ajaks töökoha naabruses asetsevail ja ekspluatatsioonis olevail reservuaari-

del kõik avaused ja seadmed katta vildiga ning neid perioodiliselt veega niisutada.

Erijuhtudel tuleb aga naaberreservuaarid naftasaadusist tühjendada, täita nad veega ja pärast seda alustada töid.

II. Ekspluatatsioonis olevate reservuaaride remondi puhul

1. Enne tööde algust tuleb ekspluatatsioonis olevad ja remonti määratud reservuaarid selleks ette valmistada täies vastavuses reservuaaride puhastamise instruktsioonile (vt. lk. 18—20 raamatus „Hädaohutuse reeglid Naftavarustuse Peavalitsuse naftabaasides"), ja nimelt:

a) reservuaarid tühjendatakse naftasaadustest;

b) aurutatakse või pestakse tugeva veejoaga;

c) tuulutatakse.

Kõik naftasaaduse juhttorud tuleb remonditava reservuaari küljest lahti võtta ja reservuaariavaustele panna sulud. Siibritele ei maksa loota, sest need võivad gaasjat naftasaadust läbi lasta.

Enne tuletööle asumist tuleb reservuaari sisepind kaltsudega kuivaks hõõruda.

Tööliste reservuaaris viibimise aeg kaltsudega hõõrumise puhul peab vastama tööliste reservuaaris viibimise ajale veega pesemisel (vt. § 54 lk. 19 raamatus „Hädaohutuse reeglid Naftavarustuse Peavalitsuse naftabaasides").

Peale reservuaari kuivatamist võetakse õhuproov ja alles pärast õhu täielikku analüüsi ning ohutuse tõestamist võib asuda tööle ehituse eest vastutava isiku loal, kes on küsimuse kohaliku tuletõrje ülemaga kooskõlastanud.

Lahtise tule kasutamist remonttööde juures lubatakse peale käesoleva instruktsiooni I osas näidatud tuleohutusnõuete kohustuslikku täitmist.

III. Naftasaadustega täidetud reservuaaride pinnimine

Reservuaaride külmalt pinnimist lubatakse järgmiste abinõude tarvituselevõtmisel:

1) Pinnraud tuleb reservuaari needipea või jatkukohaga kokkupuute kohalt püdela õliga (solidoliga) paksult kokku määrida sädemete vältimiseks.

2) Haamer peab olema metallist, mis ei anna sädemeid.

Märkus: Keevitamis- ja neetimistöödele lubatakse ainult kvalifitseeritud ja tuleohutusküsimustes hästi instrueeritud isikuid.

Kõigil töödel, kus kasutatakse lahtist tuld, sealhulgas ka neetimisel, on vajalik, et töökohal oleks alatine tuletõrjepost ühes tuletõrjetehnilise varustusega (käsikustutajad, tükk vilti, liiv ja labidas).

Vastutus kogu ettevalmistuse ja kõigi vajalike tuleohutusreeglite rakendamise eest pannakse isiklikult ehitustööde juhatajale ja ettevõtte tulekaitseülemale.

Käesoleva „Ajutise instruktsiooni" täitmise kontroll ja järelevalve pannakse kontorite ja kohapealsete naftabaaside tulekaitseülematele.

Kooskõlastatud
NSV Liidu SARK-i Tuletõrje Peavalitsusega.

Kinnitatud
NSV Liidu Tervishoiu Rahvakomissariaadi poolt
5. aprillil 1939. a.

INSTRUKTSIOON

RÖNTGENIFILMIDE ARHIIV-HOIDLA EHITAMISEKS RAVIASUTUSTES

Röntgeni-tselluloosfilm on põlev. Plahvatades kandub tuli silmapilkselt naaberfilmidele. Kui filmide arv on suur, mis on röntgeni-kabinettides harilikuks nähtuseks, siis tekib kohe pärast süttimist plahvatus, tohutu hulga kahjulike lämmatavate gaaside eraldumisega (sinihappegaas, süsinikhapend, hapniku ja lämmastiku ühendid — nitriidid ja nitraadid), mis lämmatavad inimesi ja raskendavad tulega võitlemist.

Tulikahjude vältimiseks kehtestatakse röntgenifilmi hoidlate organisatsioonis ja kasutamises järgmine kord:

1. Filmihoidla peab paiknema eemal rahva kogunemiskohtadest, soovitavalt isoleeritud hoones. Raviasutusega ühises hoones paigutatakse filmiarhiivid ülemisele korrusele ja nõnda, et tulikahju tekkimisel ei saaks tuli hoonest väljapääsuteid ära lõigata.

Raviasutuses hoitavate filmide hulk ei tohi ületada 50 kg.

Märkused: 1. Nelja ja enama röntgeniaparaadiga varustatud suurtele ravi- ja teadusliku uurimise asutustele on raviasutuses lubatud hoida kuni 100 kg filme.

2. Kui arhiiv-hoidla ehitatakse filmikogusele, mis ületab oma kaalult 50 kg (suurtel asutustel 100 kg), peab arhiiv-hoidla asetsema ainult isoleeritud tulekindlas hoones.

2. Hoidla peab asetsema eemal köökidest, vannitubadest, pesuköökidest, töökodadest jne.

3. Hoidla peab olema eemal kohtadest, mis eritavad kahjulikke gaase, nagu ammoniaak, väävelvesinik.

4. Hoidla peab olema kuiv, ilma rõskuseta. Keskmised hüdromeetrilised tingimused on 60—70% niiskust.

5. Hoidla temperatuuri tuleb hoida +16° C piirides.

6. Seinad, põrand ja lagi peavad olema tulekindlast materjalist (tellis, betoon). Hoidlasse viivad uksed tehakse puittahvlitest, mis koostatakse kolmekordselt nurga all üksteisele asetatud kuivadest laudadest, mille vahele pannakse kahekordne asbestpapp. Uksed asetatakse metallhingedele ilma lengideta ja lüüakse üle asbestile või savileotises immutatud vildile asetatud valtsitud raudplekiga.

Märkus: Esialgu, kuni röntgenifilmi erihoiuruumi ehitamiseni raviasutuses, mis vastaks kõigile käesoleva paragrahvi nõudeile, on lubatud filmi hoidmine § 1 tähendatud koguses metallist kassatüüpi kappides ja filmistaatides eraldi selleks määratud ruumides, mis vastavad §-ide 2, 3, 4 ja 5 nõudeile.

7. Filmiriiulid peavad olema metallist, mitmesuguse suurusega lahtritega, vastavalt filmi suurusele. Riiuleil peavad sektsioonide kaupa olema kindlalt suletavad metalluksed. Peab võtma tarvitusele abinõud selleks, et korraga oleks avatud ainult üks sektsioon. Iga sektsioon peab mahutama mitte rohkem kui 15 filmikarpi.

8. Hoidlas peab olema loomulik valgustus, akende pinna suhe põranda pinnaga vähemalt 1 : 5. Aknad peavad vastasoleva hoone aknaist asetsema mitte alla 15 m kaugusel ja avanema väljapoole. Hoone katuse karniisid hoidla akende kohal peavad olema tulekindlad.

9. Hoidlate kunstlikuks valgustuseks võib olla ainult elektervalgustus. Elektrijuhtmestiku sisseseadmine hoidla sisemusse pole põhimõtteliselt soovitatav; palju ohutum on hoidla valgustamine koridorist läbi tugeva klaasiga klaasitud illuminaa-

torite. Koridorist tuleb illuminaatorid sulgeda tihkete tulekindlate kaitsevarjudega, mis on varustatud pooltulekindlate ustega.

10. Elektrijuhtmestiku sisseseadmise puhul arhiiv-hoidlasse peab juhtmestik vastama tuleohutusnõudeile, mis on kehtivad plahvatusohtlike ruumide kohta, ja nimelt:

a) juhtmestik tuleb ehitada gaasitorudesse;

b) valgustusarmatuur peab olema hermeetiliselt suletav;

c) hoidla ruumi on keelatud üles seada: kaitsmeid, voolukatkestajaid, lüliteid, pistikupesi, elektrikelli, kellanuppe ja igasuguseid kantavaid elektriaparaate või -seadmeid.

11. Hoidla ventilatsioon peab olema isoleeritud ventilatsiooni üldsüsteemist. Ventilaatori mootor peab olema plahvatusohutu konstruktsiooniga, hermeetiliselt suletav, tolmu- ja gaasikindel, hermeetiliselt suletavate kontaktseadmetega — lülimiskarpidega. Õhuväljatõmbetoru valmistatakse tulekindlast või pooltulekindlast materjalist vähemalt 25 cm läbimõõduga ja juhitakse otseselt välja. Toru kaas (kui see on olemas) peab avanema automaatselt surve tõusmise puhul ruumis.

12. Hoidlas peab olema vesiküte, kui aga selle ehitamine pole võimalik, siis hollandi tüüpi ahiküte, kütteava ja väljatõmbeseadeldisega koridoripoolsest küljest. Ahju sein (hoidlapoolne ahjupind) tuleb katta raudplekiga. Mingid ahikütte harutorud või lõõrid pole lubatud. Vesikütte küttekehad tuleb mahutada niššidesse ja katta võrkudega. Aurküte pole lubatud.

Raudahjud, samuti ka ajutised lahtiste raudtorudega kütte-kolded on keelatud.

Küttekehad peavad paiknema filmidest 1 meetri kaugusel, ahi aga peab asetsema filmidest võimalikult kaugemal ja olema isoleeritud traatvõrguga.

13. Igas filmihoidlas peab olema vähemalt kaks-kolm (olenedes ruumi suurusest) käsitulekustutajat. Pealeselle asetsegu üks käsitulekustutaja väljaspool hoidla ukse kõrval. Käsitulekustutajaid tuleb süstemaatiliselt kontrollida nende kõlblikkuse selgitamiseks.

14. Arhiivi asupaik, selle sisseseade ja hoitavate filmide kogus peab olema igal üksikul juhul kooskõlastatud vastava linna tuletõrjekomando ülemaga.

15. Arhiiv-hoidla uksel peab olema silt: „Röntgeniarhiiv".

16. Otse arhiivi sissepääsu juures peab olema nähtaval kohal õlivärviga pealkiri suurte punaste tähtedega valgel foonil:

„Tuleohtlik! Suitsetamine kõvasti keelatud! Süüdlased võetakse kriminaalvastutusele!"

Öösi peab pealkiri olema valgustatud.

17. Arhiivi uks peab automaatselt sulguma. Uks peab olema lukustatud. Uks olgu varustatud tihedalt sulguva aknakesega; aknake olgu suletud ja avatagu ainult kellasignaali peale. Signaalkell asetsegu väljaspool hoidlat, ukse kõrval.

18. Kõiki läbirääkimisi ülesvõtete vastuvõtmise ja saamise kohta peetakse aknakese kaudu. Kõrvalistele isikutele on sissepääs hoidlasse keelatud.

19. Kõiki ventilatsiooni- ja tuleohutusseadeldisi tuleb kontrollida vähemalt 3 korda aastas.

20. Igasse arhiiv-hoidlasse tuleb üles panna instruktsioon arhiivi kasutamise korra kohta.

21. Igasse arhiiv-hoidlasse tuleb üles panna instruktsioon, mis näeb ette personali käitumise tulikahju korral.

22. Filmide ja röntgenogrammide hoidmine väljaspool eriruumi on lubatud ainult juhtumeil, kui nende kogus ei ületa kaalult kahte kilogrammi. Sel juhul tuleb neid hoida kindlalt sulguva kaane või uksega metallkarbis või -kastis. Hoidla peab asetsema eemal ahjudest ja küttekehadest.

23. Röntgenikabinettides tuleb silmas pidada järgmisi määrusi:

a) suitsetamine kabinettides ja laboratooriumides on keelatud;
b) tikkude, gaasitule, petrooleumilampide ja küünalde süütamine on keelatud;
c) filmide hoidmine (jooksvaks tööks) lähtiselt (ilma karpideta ja ümbriketa) on keelatud;
d) filmide hoidmine akende, elektrilampide, elektriahjude ja kütteseadmete läheduses on keelatud;
e) filmijäätmete ja praagitud filmide säilitamine on keelatud;
g) iga röntgenikabinet tuleb varustada käsitulekustutajaga.

24. Vastutust filmide hoidmise nõuete täitmise eest kannavad raviasutuse ja röntgeniosakonna juhataja.

TULEOHUTUSMÄÄRUSI ELEKTER- JA GAASKEEVITUSTÖÖDEKS

1. Üldmäärusi

§ 1. Käesolevad määrused näevad ette põhilisi tuleohutusabinõusid, mille täitmine elekter- ja gaaskeevitustööde puhul on kohustuslik. Nende määruste alusel peab tuletõrjel ja ettevõtete ning ehituste administratsioonil, kus teostatakse elekter- ja gaaskeevitustöid, olema välja töötatud instruktsioonid vastavalt kohalikele erioludele.

§ 2. Määruste täitmine on kohustuslik nii ettevõtete ja ehituste administratsioonile kui ka töölistele, teenistujatele ja insener-tehnilisele personalile.

§ 3. Vastutus tuleohutusnõuete täitmise eest keevitustöödel pannakse tsehhide, töökodade, ladude, ehituspiirkondade jne. ülematele, vastavalt nende töökohale. Iga üksiku töö puhul on tähendatud ülemad kohustatud asjatundlikumate tööliste hulgast määrama isikud, kes ohutusmääruste täitmise eest töökohal otseselt vastutavad.

§ 4. Keevitustöödele on keelatud lasta ilma vastava ettevalmistuseta ja tuleohutusmääruste suhtes instrueerimata isikuid.

§ 5. Tuleohutusinstruktsioonid (vt. § 1) pannakse töö juurde üles vastavale kohale, vajalikud väljavõtted neist antakse aga kõigile keevitustöölistele.

§ 6. Keevitustööde asukoht varustatakse vajaliku tuletõrjeinventari ja -varustusega (sisemiste tuletõrjekraanide juurde voolikud ja joatorud, käsikustutajad, liiv, labidad, veetünnid, ämbrid jne.), kusjuures kõik keevitustöölised peavad olema välja õpetatud olemasoleva inventari ja varustuse käsitsemises.

II. Üldised tuleohutusabinõud keevitustööde organiseerimisel ja teostamisel

§ 7. Igakordsel keevitustöö juhul annab vastava tsehhi, töökoja, lao, ehituspiirkonna jne. ülem välja keevitustööde kohal tuleohutusnõuete täitmise eest otseselt vastutavale isikule erilise kirjaliku loa keevitustööde tegemiseks ja teatab (isiklikult või telefoni teel) kavatsetavatest töödest objekti tuletõrje ülemale, ära märkides tööde iseloomu ja asupaiga.

Keevitustööde puhul alaliselt töötavais keevitustöökodades antakse luba välja töökoja ekspluatatsiooni andmisel.

§ 8. Kavatsetavaist keevitustöödest teate saamisel on objekti tuletõrje ülem kohustatud saatma tööde kohale asjatundliku tuletõrjuja või isiklikult kontrollima tarvituselevõetud tuleohutusabinõude vastavust, tuletõrje inventari ja -varustuse olemasolu ning korrasolekut ja vajaduse korral võtma tarvitusele täiendavaid tuleohutusvahendeid. Juhul, kui keevitustöid tuleb teha tuleohtlikus olukorras (näit. kui ruumis, kus keevitustöid tuleb teha, on kergestisüttivaid ja põlevaid materjale, vedelikke ja gaase), asetab objekti tuletõrje ülem töökohale asjatundlikest tuletõrjujaist ajutise valvepostí.

Keevitustööde ajal kontrollib tuletõrje ülem korrapäraselt tuleohutusnõuete ja -määruste täitmist töökohal (valvepostide, ringkäiguliste ja eriliselt väljasaadetud juhtivate töötajate kaudu).

Kõik tuletõrje ülema, valvepostide, ringkäiguliste ja kontrollivate isikute korraldused on tuleohutusnõuete täitmise kohta keevitustöid tegevaile isikuile kohustuslikud.

§ 9. Kui keevitustöid tehakse puidust tellinguil või eristel lavadel, samuti ehitatavail ja remonditavail laevadel, peavad keevituskohaga kokkupuutuvad puidust konstruktsioonid olema kaetud asbestist või muust tulekindlast materjalist tahvlitega, et vältida sädemeist süttimist.

Samuti tuleb abinõud tarvitusele võtta sädemete langemise vältimiseks allpool asetsevaile puitkonstruktsioonidele.

Keevituspaigad ja neist allpool asetsevad pindalad, korrused ja ehituskonstruktsioonid puhastatakse hoolikalt laastudest, takkudest ja muust põlevast prahist. Ulatuslike keevitustööde korral pannakse välja tuletõrje erivalvepostid, kes on kohustatud toimetama ringkäigulisi järelevaatusi kõigis keevituspaikades.

§ 10. Keevitustööde kohad ja keevitusagregaatide, transformaatorite ja kontroll-mõõteaparaatide asetuspaigad tuleb 5 m raadiuses puhastada risust ja põlevaist materjalidest.

§ 11. Keevitustöödel tuleb kindlustada keevitusruumi ja töökohtade alaline ventileerimine kõigil juhtudel, kus on gaasi ja õhu plahvatavate segude tekkimise oht (näiteks keevitustöödel kitsastes ja suletud kohtades: paakides, tsisternides, laevasektsioonides, kaevudes jne.).

§ 12. Gaasi väljavoolukohad torustikes, voolikuis ja muis gaasi-elekter-keevitusseadeldiste jaotusseadmeis määratakse kindlaks seebivee abil; selleks otstarbeks on tule kasutamine kategooriliselt keelatud.

§ 13. Tööde lõpetamisel peab tuletõrje keevituskoha järele vaatama, et avastada võimalikke varjatud süttimisi.

§ 14. Keevitustöödel on keelatud:

a) tööde alustamine, kui keevitusseadmed ei ole korras;

b) esemete, aparaatide ja seadmete keevitamine, kui need on vedeliku, gaasi, auru või õhu surve all, samuti elektripinge all;

c) värskelt värvitud konstruktsioonide keevitamine varem kui kaks päeva pärast nende värvimist;

d) keevitamine ruumides, kus toimub kergestiplahvatavate ja kergestisüttivate materjalide ja vedelike (bensiin, petrooleum, õlid jne.) tootmine, töötlemine ja hoidmine;

e) keevitusaparaatide, kontroll-mõõduriistade ja transformaatorite jätmine. töötamise ajal lageda taeva alla, lume ja vihma eest kaitsmata;

g) keevitus-voolujuhtmete paigaldamine gaaskeevitusvoolikute ja torustikega ühte;

h) keevituskabiinides riiete ja muude kõrvaliste esemete hoidmine;

i) keevitustöökohtade prahistamine puidujäätmetega, paberiga, õliste kaltsudega jne.;

j) keevituse juures õli, bensiini ja petrooleumiga imbunud riiete ja kinnaste kasutamine;

k) põleva põleti asetamine süttivaile esemeile ja materjalidele; põleti jaoks tuleb valmistada tulekindlast materjalist erialus.

§ 15. Kergestisüttivate vedelike (bensiini, petrooleumi, nafta jne.) taara remontimisel keevituse teel tuleb enne keevitamist taara vedeliku jääkidest põhjalikult puhastada keeva vee, kuuma auru, nuuskpiirituse või kaustilise sooda abil läbi pesta või kuuma õhuga ära kuivatada.

Keevitustöid võib alustada alles pärast seda, kui on kindlaks tehtud, et taarast on kõrvaldatud isegi kergestisüttivate vedelike viimsed jäljed ja taarat võib keevitada lahtiste korkidega (luukidega).

§ 16. Naftataarat (vaate) võib keevitada jäätmeid kõrvaldamata, kui vaadid täita neljataktilisest karburaator- või gaasigeneraatormootoreist saadud heitegaasidega järgmisi tingimusi silmas pidades (vt. 1943. a. Sovhooside Rahvakomissariaadi poolt välja antud „Ajutine instruktsioon naftataara keevitamise kohta selle täitmisel heitegaasidega"*):

a) Gaasi kogumiseks asetatakse väljalasketorule sädemekustutajaga varustatud painduv voolik. Vooliku teise otsa asetatakse täisnurga all koolutatud metallist torujätk. Selle toru teine põlvis juhitakse remonditava vaadi sisemusse. Selleks, et summutitega varustatud autode heitegaase kasutada, võib tarvitada tuletõrje- või kastmismasinate kummeeritud voolikuid või lihtsalt kanepist voolikuid. Kui puudub summuti, tuleb tarvitada ainult painduvat metallvoolikut.

b) Vesisulukujuline sädemekustutaja valmistatakse kinnisest 7—8-liitrilise mahuga metallpaagikesest, kuhu on monteeritud kaks toru: esimene lõpeb paagi ülaosas, kuna teine lõpeb 5—6 cm kõrgusel põhjast. Alumine toru ühendatakse voolikuga, mis viib summutini, ülemine — voolikuga, mis juhib gaasid metalltoruni. Paak täidetakse kuni $^2/_3$ kõrguselt veega, kus kustuvad kõik sädemed.

Vee olemasolu paagis tuleb kontrollida enne keevitatava vaadi täitmist gaasiga, sest sädeme pääsemine vaati täitmise algul võib esile kutsuda plahvatuse.

Võrgutüüpi sädemepüüdja valmistatakse tsilindrikujulise toruna (läbimõõduga mitte alla 150 mm), mille pikkus on umbes 250—300 mm, seinte paksus mitte alla 1 mm. Toru otsa keevitatakse või kinnitatakse põhi harutoruga vooliku kinnitamiseks. Teise otsa kinnitatakse mahavõetav kaas samasuguse harutoruga. Seestpoolt jaotatakse toru võrgust vaheseintega 3—4 ossa.

Vaheseinad valmistatakse peenest metallvõrgust, mis on kinnitatud rõngasraamile. Vahe toru ja rõngaste vahel ei või olla üle 2 mm.

c) Paaki juhitava põlvisotsmiku pikkus peab olema 0,75—1,0 m. Otsmiku vaba ots lõigatakse 45° nurga all

* Vt. käesolev kogumik lk. 255. (Toim).

või keevitatakse viimasele omakorda 50—60 mm pikkune varras.

d) Kui töötatakse GAS-AA või GAS-42 autode mootoritega ilma koormuseta (tühikäiguga), on 400—500 tiiru juures minutis täielikuks õhu väljasurumiseks mitmesuguse mahuga taarast vajalik järgmine aeg (minutites):

Taara maht liitrites kuni	Aeg minutites
200	2
350	4
500	6
700	9
900	12
1100	15
1400	20
1700	25

Kategooriliselt on keelatud keevitamise alustamine enne heitegaasidega taara täitmiseks ettenähtud aja möödumist. Gaaside juurdevool peab jätkuma kogu keevitamise ajal ja samuti ka lühikestel töövaheaegadel.

III. Tuleohutusvahendid elekterkeevitamise puhul

§ 17. Elekterkeevitusseadmed peavad vastama üldiselt kehtivaile „Madal- ja kõrgepingega tugevvoolu elektriseadmete ja ohutusmäärustele".

§ 18. Elekterkeevitustöid võib teha nii väljaspool ruume (montaaž ja ehitustööd) kui ka erilistes keevitustsehhides ja selleks eriliselt määratud ning eraldatud aladel tööstusruumides.

§ 19. Kõik vahetult pinge all olevad elekterkeevitusseadmete osad, paiksed ja liikuvad, mis on määratud keevitustöödeks, peavad olema kindlalt maandatud.

Liikuvad seadmed maandatakse enne tööde algust ega lahtistata neid töö lõpuni.

Maandamine toimub painduvate vaskjuhtmete abil, mis on varustatud kindlat kontakti tagavate klemmidega.

Maandatava juhtme põiklõige ja maandamise rakendus peab vastama madalpinge seadmete maandamise ja nullühenduse teostamise juhtnööridele. Pealeselle tuleb ka keevitatav ese tingimata maandada.

§ 20. Juhtmed, mis juhivad voolu masinaist jaotustahvlini ja sealt keevitamiskohani, tuleb isoleerida kindlalt. Nimetatud juhtmeid tuleb kaitsta kõrge temperatuuri mõju ja mehaaniliste vigastuste vastu; samad nõuded on kehtivad ka kantavaile elekterkeevitusseadmeile.

Keevitusliinide sisseseadmine metallkestadesse, näiteks laevadel, teostatakse hoolikalt isoleeritud juhtmetega, puuduliku isolatsiooni korral paigutatakse juhtmed voolikusse, et vältida lühiühendusi korpusega.

§ 21. Kaar-keevitamine teostatakse sellele eelneva detailide kuumendamisega, tuleohu seisukohalt ohutuis ruumides, mille põrandad peavad olema tulekindlad. Kui keevitamine toimub detailide eelneva kuumendamiseta, on mittesüttivale alusele ehitatud puitpüstpakkudest põrandad lubatud.

§ 22. Kui keevitustöid tehakse detailide eelneva kuumendamiseta vähem kui 4 m kaugusel puitseintest, lüüakse viimased üle asbestile või savileotises immutatud vildile asetatud raudplekiga või kaitstakse sädemete eest pooltulekindlate ekraanidega.

§ 23. Kõik keevitusseadmed varustatakse käivitus- ja reguleerimisreostaatidega, samuti mõõteriistadega, mis kindlustavad pideva järelevalve kõigi seadmeosade töö üle.

A. Elekter-kontaktkeevitus

§ 24. Keevitusmasinaid kontaktkeevituse jaoks võib paigaldada otse metallitöökodadesse, kusjuures punkt-, õmblus- ja reljeef-keevitusaparaadid peavad süttivaist materjalidest ja konstruktsioonidest asetsema vähemalt 4 m kaugusel või olema kaitstud pooltulekindlate ekraanidega.

§ 25. Kõigi masinate juures tuleb ette näha voolujuhtivate osade mähiste ja sekundaarmähiste painduvate ühenduste kaitse keevitamisel tekkivate sädemete vastu.

B. Gaas-elekterkeevitus

§ 26. Keevitusposti toitmine otse vesinikuballoonist nõuab eriliselt ranget tuleohutusnõuete silmaspidamist ja kõigi seadmete kasutamise määruste põhjalikku täitmist. Suure arvu postide korral on otstarbekas omada tsentraliseeritud gaasijaotuse seadet.

§ 27. Aatom-vesinikkeevituse puhul on tööde vaheajal keelatud jätta vool välja lülimata.

§ 28. Aatom-vesinikkeevitusseadmed varustatakse kohustuslikult seadeldistega, mis automaatselt lülivad välja voolu kaare igasuguse kustumise (katkemise) puhul.

§ 29. „Arkogen"-meetodil keevitamiseks ja aatom-vesinikkeevitamiseks peab transformaatoreil olema konstruktsioon, millega välditakse metallipiiskade sattumine mähiseile.

§ 30. Gaas-elekterkeevituse puhul peavad surugaasiballoonid asetsema mitte lähemal kui 5 m keevituskohast. Paiksete gaasi-elektriseadmete juures kinnitatakse surugaasiballoonid vertikaalselt.

IV. Tuleohutusvahendid gaaskeevituse juures

§ 31. Paiksete atsetüleeniaparaatide ruumide uksed peavad väljaspool tööaega olema lukustatud ja võtmed hoitama selleks eriti määratud isiku käes. Sissepääs atsetüleenijaama ruumidesse on kõrvalistele isikutele keelatud. Kui paiksete atsetüleeniaparaatide ruumides puudub alaline teenindav personal, siis peavad need ruumid olema lukustatud ka aparaadi töötamise ajal.

§ 32. Atsetüleenijaamades ja aparaadiruumides on lubatud ainult vesi- või aurküte.

§ 33. Atsetüleenijaamades ja aparaadiruumides on valgustus lubatud plahvatusohutuse nõuete täitmisel või väljastpoolt kahekordselt kindlalt klaasitud akende kaudu. Lülitid, voolukatkestajad, kaitsmed ja teised taolised harilikku tüüpi elektriseadeldised peavad asetsema väljaspool ruume või eraldatud ruumis.

§ 34. Aparaadiruum varustatakse loomuliku ventilatsiooniga.

§ 35. Ajutisteks keevitustöödeks on liikuvate atsetüleeniaparaatide ülesseadmine lubatud tule- ja plahvatusohutuisse tööstusruumidesse tingimusel, et atsetüleeniaparaadi kaltsiumkarbiidi koormatus poleks üle 10 kg, ruumide kubatuur aga oleks vähemalt 300 m^3 ja ruum oleks hästi ventileeritud. Atsetüleeraparaat asetatakse keevitustööde kohalt, igasugusest lahtisest tulest ja tugevasti kuumendatud esemeist vähemalt 10 m kaugusele.

§ 36. Juhul, kui keevitustöökojas, kus keevituspostide arv ei ulatu üle kümne, kasutatakse hapniku- ja atsetüleenibalboone, on iga töösoleva ballooni kohta lubatud üks hapniku ja atsetüleeni tagavaraballoon, kusjuures üldine balloonide

tagavara töökojas ei tohi ületada 5 hapniku- ja 5 atsetüleeniballooni. Tagavaraballoone hoitakse erilistes tulekindlates juurdeehitustes või raudkilpidest varje taga.

§ 37. Gaaskeevituse puhul on keelatud:

a) keevitustööde tegemine rikkis ja gaasi läbilaskvate voolikute ning torustike puhul;

b) kinnikülmunud atsetüleenigeneraatorite ja nende osade, reduktorite, ventiilide, torustike ja keevitusseadmete muude detailide lahtise tulega või kuumendatud esemetega soojendamine ja neilt mehaaniliste riistadega jää maharaiumine; neid lahti sulatada võib ainult kuuma veega või auruga;

c) gaasiballoonide ventiilide remontimine enne kogu balloonides oleva gaasi väljalaskmist; gaasi välja lasta tuleb ainult vabas õhus ja lahtisest tulest eemal;

d) surugaasiballoonide kokkupuute võimaldamine elektrijuhtmega;

e) hapnikuballoonide, hapnikutorustike ja hapnikuvoolikute kokkupuute võimaldamine taime-, looma- ja mineraalrasvadega (näiteks lina- ja kanepiõli, värnitsa, rasva ja määrdeõlidega), samuti riietus- ja muude esemetega, mis on nende õlidega läbi imbunud.

f) suitsetamine ja lahtise tule kasutamine lähemal kui 10 m kaugusel hapniku- ja atsetüleeniballoonidest, samuti gaasivoolikuist ja gaasitorustikest ning liikuvaist atsetüleeniaparaatidest ja tühjenduskaevendeist;

g) sädemete ja gaasi plahvatuse vältimiseks karbiidi surumine atsetüleeniaparaadi trehtrisse metallpulga ja traadi abil;

h) pärast töö lõppu gaasigeneraatorite juurest lahkumine, ilma et neist oleks kõik lubjajäätmed kõrvaldatud ja generaatorite šahtid ning üksikosad põhjalikult pestud.

§ 38. Hapniku- ja atsetüleeniballoonid kinnitatakse keevitustööde ajal kindlalt vertikaalasendisse. Kandmise ja transportimise juures tuleb balloone hoida löökide ja põrutuste eest.

§ 39. Lubjajäätmete kõrvaldamine atsetüleeniaparaatidest toimub nii, et atsetüleeni eritumise võimalus ruumi oleks välditud; lubjajäätmete kõrvaldamisel, kuigi atsetüleeniaparaat sel ajal ei tööta, on viimase läheduses keelatud suitsetamine, petrooleumilampide ja teiste lahtise tulega aparaatide kasutamine.

§ 40. Pärast atsetüleeniaparaadi karbiidiga laadimist tuleb õhk gaasikogujast, gaasitorustikust ja gaasivoolikuist enne põleti süütamist gaasi surve abil kõrvaldada paukgaasi tekkimise vältimiseks. Samuti tuleb atsetüleeniballoonidega töötamise puhul enne põleti süütamist kogu õhk voolikust, mis balloone põletiga ühendab, gaasi abil kõrvaldada.

§ 41. Kui gaas järsku süttib gaasi seadmeis, voolikuis jne. tekkinud mittekindlaist ühenduskohtadest väljumisel, on tarvis gaasikraan või -ventiil gaasi liikumise teel enne väljumiskohta otsekohe sulgeda ja põlev gaas märja kaltsu või muu sobiva kattega kustutada.

§ 42. Tunduva hulga gaasi väljavoolamisel tööruumi tuleb aparaadi töö otsekohe katkestada ja ruum põhjalikult ventileerida, kusjuures gaasi lõpliku kõrvaldamiseni ruumist on seal suitsetamine või tule süütamine keelatud.

V. Tuleohutusvahendid surugaasiballoonide hoidmisel ja transportimisel

§ 43. Põlevgaasiballoonide (atsetüleeni, vesiniku jne.) ladudes on lubatud ainult elektervalgustus plahvatuse suhtes ohutute valgustuspunktide, aparaatide ja seadmetega või väljapoole ruumi asetatud valgustuspunktidega, aparaatide ja seadmetega (lülitid, voolukatkestajad, kaitsmed jne.).

§ 44. Surugaasiballoonide ladude aknaruudud värvitakse üle valge värviga.

§ 45. Kui balloone hoitakse lahtises õhus, tuleb neid kaitsta otseste päikesekiirte mõju eest.

§ 46. Surugaasiballoonide laod varustatakse küllaldase ventilatsiooniga, mis tagab gaasi kontsentratsiooni ohutusnormid.

§ 47. Täidetud balloone hoitakse vertikaalasendis, milleks sisustatakse laod, kas lahtised või kinnised, pesade või barjääridega, mis kaitsevad balloone kukkumast. Balloonide hoidmisel horisontaalasendis ilma alusteta ei tohi balloonirıdade arv riidas olla üle viie (kõrguselt), kusjuures kõigi balloonide ventiilid peavad asetsema ühel pool.

Balloonide väliseks eristamiseks, samuti nende välispindade roostekaitseks värvitakse viimased väljastpoolt õli- või emailvärviga ja varustatakse vastavate pealkirjadega. Balloonide värvus on kindlaks määratud järgmisena: hapniku jaoks — helesinine, vesiniku jaoks — tumeroheline kaitsevärv, kahe punase ribaga ballooni ülemisel tsilindrilisel osal

ja ühe punase ribaga ballooni alumisel osal, atsetüleeni jaoks — valge, ammoniaagi jaoks — kollane, suruõhu jaoks — must, kolme punase ribaga ballooni ülemisel tsilindrilisel osal.

§ 48. On keelatud ühes ruumis hoida hapniku- ja põlevgaaside balloone, kaltsiumkarbiidi ja samuti balloone gaasidega, mis võivad omavahel tekitada plahvatavaid segusid.

§ 49. Laoruumidesse tuleb välja panna balloonide käsitsemise määrused ja plakatid lahtise tule kasutamise ning suitsetamise keelu kohta.

§ 50. Hapnikuballoonide hoidmisel ja transportimisel pole lubatud hapnikuballoonidele rasva sattumine ja hapnikuballooni armatuuri kokkupuutumine õliste materjalidega.

§ 51. Surugaasiballoonide ladude ümbruses on kuni 10 m kauguseni keelatud süttivate materjalide hoidmine ja töötamine lahtise tulega (sepikojad, keevitus-, jootmistöökojad jne.).

§ 52. Surugaasiballoonide hoidmine ja transportimine toimub balloonipeadele keeratud kaitsekuplite ja sulguritega ventiilide külgavadel; balloonide transportimisel pole põrutused ja löögid lubatud.

§ 53. Tühjade hapniku- ja põlevgaaside balloonide käsitsemisel tuleb silmas pidada samasuguseid tuleohutusnõudeid nagu täidetud balloonide käsitsemisel.

§ 54. Surugaasiballoonide laod varustatakse tulekustutusvahenditega (keemiliste käsikustutajatega, liivakastidega jne.), et võimaldada tuleohu korral vastuabinõude viivitamata tarvituselevõtmist.

§ 55. Kui balloonide laos tekib tulikahju, mida kohe algul pole võimalik likvideerida, või tekib tulikahju kõrvalasetsevas hoones, mis ohustab balloonideladu, tuleb viivitamata võtta tarvitusele abinõud balloonide (täidetud ja tühjade) laost evakueerimiseks ohutusse kohta.

VI. Tuleohutusvahendid kaltsiumkarbiidi hoidmisel ja kasutamisel

§ 56. Kaltsiumkarbiidi hoidmine on lubatud ainult hästi tuulutatavais, kuivades, tulekindlais või pooltulekindlais kerge tulekindla või pooltulekindla katusega ruumides, mis on niiskuse vastu hästi kaitstud. Kaltsiumkarbiidi hoidmine keldriruumides on keelatud. Kaltsiumkarbiidi ladudes on keelatud niihästi üldise kui ka tuletõrje vesivarustuse, samuti

kütte (ahi-, kesk-, vesi- ja aurkütte) sisseseadmine. Kaltsiumkarbiidi hoidmine põlevais hooneis on lubatud ainult erandina (näiteks uutes ehitustes ja lühiajalisel hoidmisel), sealjuures peavad olema tarvitusele võetud kõik abinõud niiskuse vältimiseks neis ruumides.

§ 57. Kaltsiumkarbiidi-laod seadistatakse loomuliku ventilatsiooniga; valgustus peab olema plahvatusohutu.

§ 58. Kaltsiumkarbiidi hoidmine ja transportimine on lubatud ainult hermeetiliselt suletud anumais.

§ 59. Kaltsiumkarbiidi-anumate avamiseks on leeklampide kasutamine kategooriliselt keelatud, samuti instrumentide (meisel, haamer) kasutamine, mis võivad töötamisel tekitada sädemeid. Sealjuures tuleb arvestada, et kaltsiumkarbiidi anumad võivad sisaldada teatud koguses karbiidist eraldunud atsetüleeni.

§ 60. Avatud karbiidi-anumaid kaitstakse veekindlate kaantega, mille ääred on tagasikoolutatud ja katavad tihedalt nõu. Kaane ääre kõrgus peab olema vähemalt 50 mm.

§ 61. Karbiidi peenendamisel ja kaalumisel tekkiv tolm kõrvaldatakse ruumist selle tekkimisel ja hävitatakse hädaohutult. Juhul, kui tolmu kasutatakse erilistes generaatorites, kogutakse see hermeetiliselt suletavasse anumasse.

§ 62. Atsetüleeniseadmete aparaadiruumides on karbiidi abilao puudumisel lubatud ühteaegu hoida mitte üle 200 kg karbiidi, kusjuures lahtises olekus mitte üle ühe anuma.

§ 63. Atsetüleeniseadmete puhul, mille tootmisvõimsus on üle 20 m^3 gaasi tunnis, lubatakse abiladude juurdeehitamine ruumidele, kus asetseb aparaat. Nendes ladudes on karbiidi hoidmine lubatud ühe ööpäeva vajaduse ulatuses, kuid mitte üle 5 tonni. Anumate avamiseks on ette nähtud eriruum.

§ 64. Kaltsiumkarbiidi hoiu- ja avamiskohtades on keelatud suitsetamine, lahtise tule kasutamine ja tööriistade tarvitamine, mis löögi korral annavad sädemeid.

§ 65. Kaltsiumkarbiidi-laod varustatakse käsikustutajate ning kuiva liiva kastide ja labidatega (kühvlitega).

Kaltsiumkarbiidi hoiuruumides tulikahju kustutamiseks vee kasutamine on keelatud.

INSTRUKTSIOON

EESTI NSV ETTEVÕTETE JA ASUTUSTE TÖÖKODADE, LADUDE, TSEHHIDE NING NENDE HOOVIDEL ASUVATE TEISTE RUUMIDE TULEOHUTUSE EEST VASTUTAVAILE ISIKUILE

Vastutus vabrikute, tehaste, töökodade, ladude, ehituste, asutuste jne. tuleohutuse eest pannakse isiklikult asutuste, ettevõtete jne. direktoreile ja juhatajaile.

Töökodade, ladude, osakondade ja teiste ruumide, samuti asutuste ja ettevõtete hoovide tuleohutuse eest vastutavad isikud määratakse ettevõtte direktori või asutuse juhataja käskkirjaga nende osakondade, töökodade, ladude administratiiv-tehnilisest personalist.

Tuleohutuse eest vastutavale isikule tehakse ülesandeks kõrvaldada puudused töökodades, ladudes, osakondades ja teistes ruumides, samuti tuleohutuse seisukohalt kardetaval territooriumil ning võtta tarvitusele abinõud tekkivate tulikahjude kustutamiseks.

Tähendatud ülesannete täitmiseks on tuleohutuse eest vastutav isik kohustatud:

1. Tundma tööstuse tehnoloogilist protsessi, samuti ladudes, tööstusruumides ja muis hooneis hoitavate materjalide tuleohtlikkust.

2. Osa võtma tuletõrjelistest järelevaatustest ja teadma esitatud ning teostatavaist tuletõrje profülaktilistest abinõudest oma tootmissektoris. Esitama oma arvamused tuleohutuse kindlustamiseks temale alluvas töökojas, laos ja osakonnas.

3. Täitma kõiki kohaliku tuletõrje poolt esitatavaid nõudeid määratud tähtaegadeks. Neid tähtaegu võib muuta ainult direktori loal, kooskõlastatult kohaliku tuletõrje ülemaga.

4. Tuletõrje loata mitte püstitama ajutisi ehitusi, mitte tegema ümberehitusi, muutma tööstuse tehnoloogilist protsessi ega asetama ümber tööstuse sisseseadet.

5. Instrueerima tuletõrjesse puutuvais küsimustes teistest osakondadest ületoodud, samuti uusi töölisi ja teenistujaid.

6. Tuleohutuse seisukorra järelevalve hõlbustamise eesmärgil peavad tuleohutuse eest vastutaval isikul olema:

a) andmed töökojas asetseva tuletõrje-tehnilise varustuse kohta;
b) nimekiri vabatahtliku tuletõrje salga isikulise koosseisu kohta, milles on märgitud iga üksiku liikme kohustused;
c) väljavõte Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve ettekirjutusest temale alluva osakonna, tsehhi, lao jne. kohta.

7. Määrama igas vahetuses vabatahtliku tuletõrjesalga koosseisust valvekorrapidajad ning andma neile ülesanded tulikahju kustutamiseks ja tuletõrjekomandode väljakutsumiseks.

8. Teostama järelevalvet tuletõrjevahendite ja -varustuse sihipärase kasutamise, nendele vaba juurdepääsu ja korrasoleku üle.

9. Olema teadlik temale alluval objektil töökojas, laos jne. asetsevate tuletõrjevahendite ja -varustuse ning signalisatsiooniseadmete asukohtadest, oskama neid kasutada tulikahju kustutamisel või tuletõrjekomandode väljakutsumisel.

10. Teostama järelevalvet töökohtade, ruumide, tööpinkide, masinate ja teiste agregaatide põhjaliku puhastamise kohta enne vahetuse üleandmist või töö lõpetamist.

11. Jälgima, et kõik peamised sisse- ja väljapääsud oleksid töö ajal lukustamata ning tagavara-väljapääsud ja aknad, mis väljuvad tuletõrjeredelite juurde, oleksid seestpoolt kergesti avatavad ja juurdepääs nendele poleks tõkestatud.

12. Jälgima, et tulekindlaisse seintesse ehitatud uksed ja erilised kaitsekilbid, vahelagede luugid ja klapid, mis sulevad mitmesuguseid avasid, oleksid töökorras ja peale töö lõpetamist osakonnas, laos või töökojas tingimata suletud.

13. Jälgima, et tööstuslike agregaatide hõõrduvaid osi määritaks õigeaegselt.

14. Jälgima, et põlevainete ja määrdeõlidega läbiimbunud puhastusmaterjale ei loobitaks ruumidesse laiali, vaid kogutaks selleks määratud kindlalt suletavate kaantega metallkastidesse, mis tuleb enne töö lõpetamist tühjendada.

15. Jälgima, et aurkeskküttekehade ja -torude vastu ei puutuks süttivaid esemeid (puu, kaltsud, paber jne.), ja et ei koguneks tööstuslikku tolmu.

16. Jälgima, et töökojas, osakonnas, laos suletaks peale töö lõpetamist aknad ja muud värske õhu juurdevoolu sisseseaded ning lülitaks välja ventilatsiooniseadeldised.

17. Jälgima, et suitsetamine toimuks ainult selleks määratud kohtades. Suitsetamiskohad peavad olema varustatud urnide või veenõudega.

18. Jälgima, et tööd, mis on seotud lahtise tule tarvitamisega (jootmislambid, küünlad, elekter- ja autogeenkeevitus jne.) töökoja ja lao ruumides oleksid kooskõlastatud tuletõrjega, välja arvatud juhud, kui need tööd teostatakse selleks ettenähtud eriruumides.

19. Jälgima, et kergestisüttivaid vedelikke töökoja, osakonna, lao jne. ruumides ei hoitaks suuremal hulgal kui on vajalik ühe vahetuse tööks.

Kergestisüttivad vedelikud peavad asetsema metallnõudes, erilistes tulekindlast materjalist kappides. Peale töö lõppu tuleb kapid lukustada.

20. Kontrollima tuletõrje häireseadeldiste ja telefonide korrasolekut.

21. Vaatama isiklikult igapäev ruumid läbi ja kõrvaldama avastatud puudused, mis võivad esile kutsuda tulikahju.

22. Töökoja, osakonna, lao jne. tuleohutusseisundi eest vastutava isiku nimi kinnitatakse eritahvlil selle ruumi uksele, mille eest tema on vastutav. Ukse kõrval eritahvlil (värvitud punaseks) peab olema üles pandud vabatahtliku tuletõrjesalga liikmete nimekiri, iga vahetuse kohta eraldi. Samale kohale koondada võimaluse korral kogu tuletõrjeinventar ning igasugused juhendid ja instruktsioonid töökoja tuletõrjevalve kohta.

Eesti NSV Siseministeeriumi
Tuletõrje Valitsus

★

Kaitske meie sotsialistlikku tööstust tulikahjude eest!

Kooskõlastatud
NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu juures asuva Kunstide Komiteega 9. juunil 1941. a.

AJUTINE INSTRUKTSIOON

PUUVILLASTE JA LINASTE RIIDEMATERJALIDE TULEKINDLAKS IMMUTAMISE KOHTA

(Välja töötatud NSV Liidu SARK-i Tuletõrje Teadusliku Uurimise Keskinstituudi poolt teatreis rakendamiseks).

SISSEJUHATUS

Instruktsiooni esimeses osas tuuakse edaspidisele kruntimisele mittekuuluvate puuvillaste ja linaste riidematerjalide tulekindlaks immutamise viisi kirjeldus. Immutamist toimetatakse ammooniumsulfaadi ja diammooniumfosfaadi (kahe ammooniumrühmaga asendatud fosforhape) vesilahusega.

Nimetatud soolad uhutakse võrdlemisi kergesti veega välja ja sellepärast soovitataksegi tulekindlaks immutamise jaoks ainult neid riideid, mis vee otsese mõju alla ei satu.

Instruktsiooni teises osas kirjeldatakse puuvillasele ja linasele riidematerjalile tulekindluse andmise meetodit tulekindla krundiga kruntimise abil.

Tulekindel krunt saadakse kuivade soolade (ammooniumsulfaadi ja diammooniumfosfaadi) lisamisega harilikult kasutatava krundi hulka. Tulekindla krundiga krunditud või antud retsepti järgi immutatud riidematerjalile dekoratsioonide maalimisel tuleb kasutada värve, mis on tulekindlatele immutussooladele vastupidavad (vt. lisa).

Instruktsiooni kolmandas osas kirjeldatakse valmis dekoratsioonidele tulekindluse andmise meetodit. Tuleb meeles pidada, et valmis dekoratsioonid, mis on maalitud tundmata

koosseisuga värvidega ja millel on eriline väärtus, ei kuulu antud retseptide järgi immutamisele antipüreenide võimaliku mõju tõttu värvidele.

Käesolev instruktsioon, mis on ette nähtud ainult puuvillaste ja linaste riidematerjalide immutamiseks, ei keela teiste retseptide kasutamist erisuguste riidematerjalide tulekindlaks immutamisel, kuid tingimata tuleb baseeruda neile retseptidele, mis teadusliku uurimise organisatsioonide poolt on igakülgselt läbi proovitud. Igal üksikul juhul tuleb aga sellest teatada NSV Liidu SARK-i Tuletõrje Peavalitsusele.

I. RIIDEMATERJALIDE TULEKINDLAKS IMMUTAMINE

A. Immutuslahuse valmistamiseks vajalike lähteainete iseloomustus

1. Immutuslahuse valmistamiseks kasutatakse:
a) kuiva tehnilist diammooniumfosfaati $(NH_4)_2 HPO_4$,
b) tehnilist ammooniumsulfaati $(NH_4)_2 SO_4$,
c) vett.

2. „Ammofos" nime all tuntud tehnilist produkti ei ole lubatud kasutada tulekindlaks immutamisel, sest selles produktis leiduvad lisandid annavad tihtipeale sogase, raskesti filtreeritava lahuse, mis real juhtudel lisab immutatavale riidele karedust ja valkjust.

3. Et immutuslahuse koosseisu kuuluvate lähteainete keemilise puhtuse astmest oleneb riide välimus ja tugevus, tuleb kasutada diammooniumfosfaati ja ammooniumsulfaati, mis oma keemilise puhtuse astme poolest vastavad tehnilistele produktidele esitatud nõudeile.

Passiga varustamata lähteained tuleb anda lähimasse keemialaboratooriumi analüüsimiseks.

4. Immutuslahuse koosseisu kuuluvad kemikaalid ei ole mürgised ja juhuslik käte ning muude kehaosade märgamine lahusega on kahjutu.

B. Immutuslahuse valmistamine

5. Immutuslahus valmistatakse järgmiselt: 100 kaaluosas soojas (40—50° C) vees lahustatakse hoolikalt ja pidevalt ümber segades 4 kaaluosa ammooniumsulfaati ja 6 kaaluosa

diammooniumfosfaati. Lahustada võib igasuguses puidust, klaasist või tsingitud plekist anumas.

6. Et riidematerjalide immutamiseks kasutatavad soolad sisaldavad vees lahustamatuid aineid, tuleb valmislahusel lasta settida. Pärast settimist valatakse puhas lahus ümber tühja nõusse.

7. Ümbervalatud lahus loetakse kasutamiskõlblikuks ainult neutraalse reaktsiooni puhul (sinise värvuse tekkimine immutuslahuse mõjumisel broomtümoolsini indikaatorile).

Juhul, kui lahus annab happelise reaktsiooni, neutraliseeritakse seda 25%-lise ammoniaagi vesilahusega.

8. Immutuslahuse reaktsiooni täpne kontrollimine on hädatarvilik, sest lahuse neutraalsuse rikkumine võib immutatava riide mehaanilist tugevust järsult vähendada.

C. Riidematerjalide ettevalmistamine immutamiseks

9. Riie tuleb enne immutamist kaaluda ja immutamiseks ette valmistada, mis seisneb selles, et värvimata ja pesemata riidematerjale keedetakse 10 minutit üheprotsendilises soodalahuses pesutrumlis või -anumas. Kõiki värvitud või värvimata, kuid pestud riidematerjale soodalahuses ei keedeta, vaid niisutatakse soojas vees. Soodalahuses keedetud või sooja veega niisutatud riidematerjalid tuleb enne tulekindla lahusega immutamist hästi kuivaks väänata.

D. Riidematerjalide immutamine

10. Lahtirullitud riie asetatakse 20 minutiks immutuslahusega täidetud vanni (1 kaaluosa kanga kohta võetakse 10 kaaluosa immutuslahust) nii, et riie oleks üleni kaetud lahusega.

Kahekümne minuti pärast võetakse riie lahusest ja väänatakse välja tsentrifuugis või peitsimismasinas arvestusega, et väljaväänatud riide kaal moodustaks esialgse õhukuiva riide kaalust 200—220%, millega on kindlustatud 10—12% soolade viimine riidesse. Pärast seda tuleb riie kuivatada kuni 50° C temperatuuri juures ja vajaduse korral siledaks triikida mitte üle 100° C kuumendatud triikrauaga. Tuleb arvestada, et pikaajaline triikimine kuuma triikrauaga võib vähendada immutatud riide vastupidavust ja põhjustada immutussoolade lagunemist.

11. Pärast kuivatamist proovitakse riidematerjali tulekindlust. Riideproov (15 × 5 mm mõõtudega riba) asetatakse gaasipõleti leeki (temp. 800—900° C), kusjuures leegi piirkonnas olev riideosa söestub. Kuid tuli ei tohi levida üle kogu proovi ja leegist väljavõetud proov ei tohi põleda ega hõõguda.

Märkus: Et mitmesuguste riidematerjalide immutusprotsessi erinevusi arvesse võtta ja selle protsessi teostamise parimaid tingimusi kindlaks teha, tehakse enne suuremate riiete immutamist kahe-kolme meetrilise riidetükiga prooviimmutamine ja asutakse alles proovi positiivsete tulemuste puhul kogu riide immutamisele, kusjuures täpselt silmas peetakse selle protsessi parimaid tingimusi, mis on katseil avastatud.

12. Riidematerjalide immutamiseks kasutatud tulekindlat immutuslahust võib uuesti kasutada samaks otstarbeks. Arvestades, et riide immutamisel lahuse kontsentratsioon väheneb (lahus muutub nõrgemaks), tuleb lahuse kemikaalide esialgne koosseis peale igakordset immutamist uuesti taastada ammooniumsulfaadi ja diammooniumfosfaadi lisamisega 10% koguses kogu immutatud riidematerjali esialgsest kaalust (hoides nende vahel endist suhet 4 : 6).

13. Riidematerjalide immutamist võib sooritada ainult spetsiaalselt ettevalmistatud isik igas mehhaniseeritud pesumajas või värvimistöökojas, kus leidub järgmine sisustus:

a) neli puidust või tsingitud plekist toobrit (maht sõltub immutatava materjali mõõtudest ja kogusest). Neist: üks toober ainult immutamiseks, üks immutatava materjali esialgseks niisutamiseks ja kaks lahuste valmistamiseks;
b) üks peitsimismasin või tsentrifuug immutatud materjali väljavääänamiseks;
c) alumiste settekihtide filtreerimisvahend mõnede suurte klaasist või plekist lehtrite ja filterpaberi või veel parem lehter-filtri ja vaakuumpumba kujul;
d) seadis (pesumasin, keetmispaak jne.) värvimata, apreteeritud materjalide esialgseks soodalahuses keetmiseks;
e) „span-raamid" või riidematerjalide kuivatusruum;
f) mõned plekkämbrid.

14. Tuleb juhtida tähelepanu immutamise tehnoloogilise režiimi rangele arvestamisele, sest mitteküllaldane väljavääänamine võib põhjustada ülearuste soolade jäämist riidesse ja selle tagajärjel materjali välimuse muutumist, heledate plekkide ilmumist ja materjali karedust. Mitteküllaldase soolade hulga jäämine riidesse põhjustab tulekindluse vähenemise.

II. KRUNDITAVATELE PUUVILLASTELE JA LINASTELE RIIDEMATERJALIDELE TULEKINDLUSE ANDMINE ANTIPÜREENIDE SEGAMISEGA KRUNDI HULKA

E. Krundi valmistamiseks vajalike lähteainete iseloomustus

15. Krundi valmistamiseks võetakse harilikult teatris selleks otstarbeks kasutatavad ained (liim, kaoliin, seep jne.).

16. Antipüreenidena, mida segatakse valmis krundi hulka kuiva soolana, kasutatakse tehnilist diammooniumfosfaati ja ammooniumsulfaati. „Ammofosi" kasutamine ei ole lubatud, sest seal leiduvad lisandid määrivad krundi.

F. Krundi valmistamine

17. Krunt valmistatakse järgmiselt:

a) 1,25 kaaluosa kaoliini keedetakse 1 kaaluosas vees ja lastakse paisumiseks 20 minutit seista;

b) 1 kaaluosa nisujahu (85%) segatakse 2 kaaluosas soojas (50° C) vees ja hautatakse siis 6 kaaluosas tulikuumas vees;

c) 0,125 kaaluosa tahvel-tisleriliimi valatakse üle 0,4 kaaluosa veega, lastakse seista 10—12 tundi ja keedetakse siis 2—3 minutit;

d) 0,125 kaaluosa majapidamisseepi lahustatakse kuumendamisel 0,4 kaaluosas vees, siis lisatakse ringi segades juurde keedetud tisleriliimi, valatakse juurde 0,125 kaaluosa naturaalvärnitsat ja 0,025 kaaluosa glütseriini. Segu kuumendatakse tugevasti segades 15—20 minutit jooksul peagu keemiseni;

e) saadud segu lisatakse pidevalt ringi liigutades hautatud jahukliistrisse, lisatakse sinna keedetud kaoliin ja lõpuks puistatakse veel pikkamisi 0,9 kaaluosa diammooniumfosfaadi ja 0,6 kaaluosa ammooniumsulfaadi segu. Krunti segatakse 20 minutit. Siis kurnatakse läbi sõela ja jahutatakse (soolade segu peab olema hoolikalt pulbriks tambitud). Kui krunt on ette nähtud jämeda purjelõuendi kruntimiseks, võetakse soolasid rohkem ja nimelt: 1,3 kaaluosa diammooniumfosfaati ja 0,88 kaaluosa ammooniumsulfaati.

G. Linase riide ja jämeda lõuendi kruntimine

18. Linast riiet ja jämedat lõuendit krunditakse harilikul viisil. Krundi kulunorm 1 m^2 linase riide kohta on 0,3—0,35 l (3 m^2

linase riide katmiseks läheb 1 l krunti). Krundi kulunorm 1 m^2 jämeda lõuendi kohta on 0,4—0,5 l (2 m^2 lõuendi katmiseks läheb 1 l krunti).

III. VALMISDEKORATSIOONIDE TULEKINDLUS

19. Valmis, s. t. juba maalitud teatridekoratsioone tuleb enne tulekindla lahusega immutamist värvimata küljelt (tagaküljelt) lihtsa pritsimise teel veega niisutada ja alles siis, kui vesi on täielikult maha valgunud, võib dekoratsioone tulekindla lahusega immutada. Dekoratsioonide õli- või liimivärviga värvitud külje tulekindel immutamine on keelatud.

20. Niisutatud dekoratsioonide hüdropuldist pritsimisel (ämbrist või muust pritsimisseadisest) kasutatakse poolteisekordse kontsentratsiooniga tulekindlat immutuslahust (poolteisekordne immutuslahuse kontsentratsioon saadakse, kui lahustatakse 100 osas vees 6 osa ammooniumsulfaati ja 9 osa diammooniumfosfaati).

IV. IMMUTATUD RIIDEMATERJALIDE KASUTAMISE JA HOIDMISE TINGIMUSI

21. Eespooltähendatud lahusega immutatud riidematerjale tuleb kasutada ja hoida kinnistes kuivades ruumides. Tuleb meeles pidada, et tulekindlate sooladega immutatud riiete vastupidavus väheneb tunduvalt, kui neid hoitakse niiskeis ruumides.

22. Soovitatud retsepti tulekindluse toime tõhusust on aasta jooksul positiivsete tulemustega kontrollitud, kusjuures pole tulekindla immutuse toime kestust kindlaks tehtud. Et see oleneb tulekindlate riidematerjalide kasutamise tingimustest, tuleb nende tulekindluse astet iga 6 kuu tagant kontrollida.

Immutuse toime kestus oleneb sellest, kas riidematerjale nende kasutamisel sageli ümber paigutatakse ja raputatakse, sest see kõik võib põhjustada osalist soolade väljakloppimist riidematerjalist.

23. Peale pesemist immutatakse riidematerjalid samas korras ja antud koosseisuga uuesti.

24. Transportimisel tuleb immutatud riidematerjale hoida vihma ja lume mõju eest.

25. Tuleb meeles pidada, et soovitatud retsept riidematerjalide tulekindlaks immutamiseks kutsub niiskes õhus esile mustade ja värviliste metallide korrosiooni, kui need immutatud riidematerjalidega vahetult kokku puutuvad.

26. Kõik käesoleva instruktsiooni praktilise kasutamisega seotud järelepärimised saata NSV Liidu SARK-I Tuletõrje Teadusliku Uurimise Keskinstituuti, s/j. Leonovo, Balašihinski rajoon, Moskva oblast.[1]

LISA

TULETÕRJE TEADUSLIKU UURIMISE KESKINSTITUUDI ANTIPÜREENIDE MÕJULE VASTUPIDAVATE VÄRVIDE NIMEKIRI NR. 1

I. Looduslikud mineraalvärvid

Ookrid

1. Miassi
2. Žuravski

Suurikud

1. Koltšedannõi ogorok
2. Krivoi Rogi

Muumiad

1. Krivoi Rogi
2. Stalingradi

Mustad

Pürolüsiit (mangaanülihapend)

II. Kunstlikud mineraalvärvid

Punased

1. Elavhõbeda kinaver
2. Punane kadmium

Oranžid

1. Korall pigment
2. Oranž kadmium
3. Oranž kroomkollane

Kollased

1. Kollane kadmium
2. Kroomkollane
3. Sidruni kroomkollane
4. Strontsium kroomkollane

Rohelised

1. Kroomioksüüdid
2. Koobalt roheline (Rinmani roheline)
3. Smaragdroheline (Heine roheline)

Helesinised

1. Türkiissinine pigment nr. 609
2. Türkiissinine pigment nr. 268
3. Türkiissinine pigment nr. 255

1) Aadress on vene keeles järgmine: ЦНИИПО МВД СССР п|о Леоново, Балашихинский район, Московская область. (Toim. märkus).

Sinised

1. Hele milorisinine nr. 340
2. Hele milorisinine nr. 341
3. Tume milorisinine nr. 342
4. Ultramariin

Pruunid

1. Redoksoid
2. Pruun pigment nr. 91
3. Marsi värvid

Mustad

1. Viinamarja must
2. Põletatud luu

Valged

1. Tsingioksüüd
2. Litopon

III. Orgaanilised pigmendid (värvained)

Punased

1. Para-toner K
2. Para-punane
3. Permanent punane P
4. Helepunane pigment
5. Tugev oranž litol

Kollased

1. Hansa kollane I
2. Hansa kollane IOI
3. Roheline pigment

Sinised

Monastralsinine B

Märkused: 1. Immutatud materjalidele dekoratsioonide maalimiseks on täiesti kõlbmatud järgmised värvid: roheline koobalt, tumepruun mars.

Värvilakid

Geraanium lakk 212
Kollakasroosa lakk nr. 225
Oranž lakk nr. 650
Helekollane lakk nr. 501
Keskmiselt kollane lakk nr. 520
Tumekollane lakk nr. 522
Pärsia kollane nr. 540
Kollakasroheline viridon-lakk nr. 425
Kollakasroheline viridon-lakk nr. 426
Sinine lakk nr. 305
Sinine lakk nr. 323

2. Selles nimekirjas puuduvate värvide kasutamisel tuleb kontrollida nende vastupidavust antipüreenide suhtes. Selleks valatakse katseklaasi 10-protsendiline diammooniumfosfaadi ja ammooniumsulfaadi lahus ja raputatakse sinna natuke proovitavat värvi. Kui ööpäeva jooksul värv ei ole lahust värvinud ega selles paisunud, võib seda kasutada immutatud riidematerjalide katmiseks.

MAAL PAIKNEVATE HOONETE PIKSEKAITSE LIHTSAMAD MOODUSED

Suveperioodil tekib maal suur hulk tulikahjusid piksest. Samal ajal ei ole piksekaitse-vahendid maal veel küllalt levinud, mis osaliselt seletub juhtnööride puudumisega lihtsamate piksekaitse-seadeldiste kohta, mida oleks võimalik püstitada kolhooside ja väikeste majandusorganisatsioonide jõududega.

Arvestades ülalöeldut, esitatakse järgnevalt andmeid lihtsamate piksekaitse-seadeldiste kohta. Aluseks on „Juhtnöörid tööstus- ja teiste ehituste piksekaitseks", mis on välja antud NSV Liidu Teaduste Akadeemia G. M. Krišanovski nimelise Energeetika Instituudi poolt 1940. aastal.

Piksekaitse sisseseadmise juures tuleb silmas pidada, et esmajärjekorras kuuluvad piksekaitse-seadeldistega varustamisele hooned, mis on ette nähtud loomadele, teravilja- ja loomasöödalaod, koolihooned, haiglad ja teised ehitused, eriti sel juhul, kui need paiknevad kõrgematel kohtadel ja asustatud punktidest eemal, arvestades nende võrdlemisi suurt ehituspinda.

1. Lihtsamate piksekaitse-seadeldiste skeemid

Lihtsamat tüüpi piksekaitse-seadeldisteks on niinimetatud ühe- ja kahevardalised piksejuhtmed, mille skeemid on näidatud jooniseil nr. 1, 2, 3.

a) Piksekaitse vardakujulise piksejuhtme abil, mis on asetatud kaitstavale hoonele.

Joonisel nr. 1 on toodud skeem, kuidas hoonet kaitsta sellele asetatud vardakujulise piksejuhtme abil.

Nii võib 7×14 m mõõdetega elumaja kaitsta ühevardalise ja 5 m pikkuse piksejuhtme abil, mis on asetatud maja keskkohta katusele.

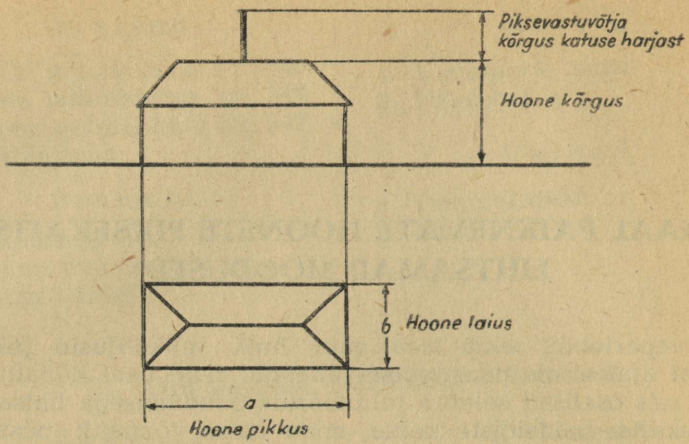

Joonis nr. 1.

Piksejuhtmeks võib olla puitlatt, mis kinnitatakse katusesarika külge.

Tähendatud latile tuleb asetada 8 mm läbimõõduga raudtraat, mis kinnitatakse traadist bandaažikestega latile. Juhtmetraat peab ulatuma 100—150 mm üle lati ülemise otsa.

Kui 8 mm läbimõõduga traati pole käepärast, võib kasutada tavalist või ükskõik millist raudtraati, mille põiklõige on vähemalt 50 mm^2. Üksikjuhtudel võib vastava põiklõikega traadi puudumisel (põiklõige 50 mm^2, läbimõõt 8 mm) kasutada vähema põiklõikega, kuid vähemalt 6 mm läbimõõduga juhtmeid.

Voolujuhe tuleb katust ja siis seina mööda alla maasse juhtida.

Maasse tuleb kaevata umbes 1 m sügavune kraav, kuhu asetatakse pikkupidi traat, kooskõlas alljärgneva tabeliga, maapinna iseloomust sõltuvalt.

Tabel nr. 1

	Maapinna iseloom					
	Savi	Savi-liiv	Must-muld	Liiv savi muld	Märg liiv	Kuiv liiv
Maandatava traadi pikkus meetrites	3	5	10	20—25	30	Kaks haru eri suundadega pikkusega 20—25 m

Voolujuhtme paigaldamisel põlevast materjalist (näiteks: õlgedest, laastudest jne.) katusele ja puitseintele tuleb jälgida, et voolujuhe kuskil ei puutuks vastu katust ja seina.

Selleks tuleb voolujuhe paigaldada mitte otse vastu seina ja katust, vaid puidust või metallist hoidjaile, mis on kinnitatud katuse roovile ja seinale sääraselt, et voolujuhtme ja katuse (seina) pinna vahele jääks 10—15 mm vahe.

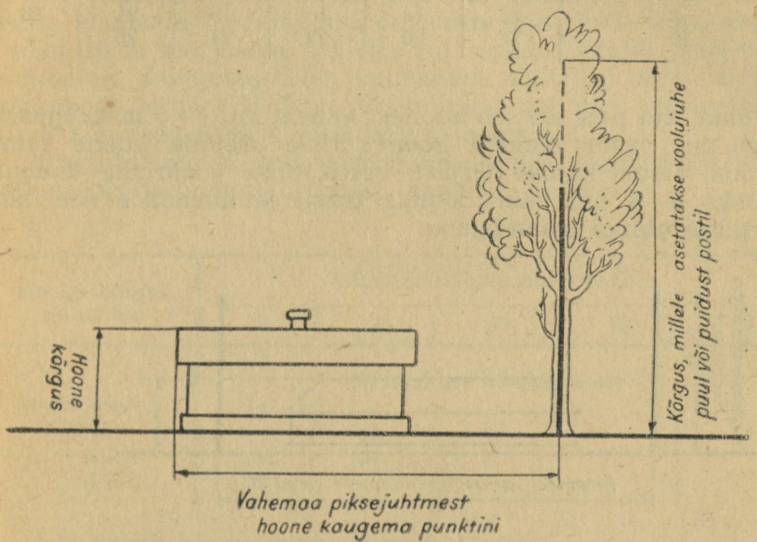

Joonis nr. 2.

b) Hoonete kaitse läheduses kasvavate puude kasutamisega või eraldiseisvate varras-piksejuhmete abil (puitpostidel) — (vaata joonis nr. 2).

Maakohtades tuleb hoonete kaitseks igakülgselt ära kasutada hoonete läheduses kasvavaid puid. Üksikjuhtudel, kui hoonete läheduses ei ole puid või piksekaitse asetamine hoone katusele on raskendatud, võib üles seada piksejuhtmetega varustatud poste.

Voolujuhtme asetamise kõrgus puule või sellekohasele postile oleneb vahemaast hoone kaugeima punkti ja puu või posti vahel.

Tähendatud vahemaa antakse tabelis nr. 2.

Voolujuhtme ja maandajaga tuleb samuti toimetada nagu esimesel juhul (varras-piksejuhtme ehitamisel hoone katusele).

Tabel nr. 2.

Hoone kõrgus (katuse harjani meetrites)	Vahemaa piksejuhtmest hoone kaugeima punktini meetrites					
	8	10	12	15	20	30
	Voolujuhtme asetamise kõrgus puule või postile meetrites					
5	12	14	16	18	21	28
10	18	20	22	24	26	

Juhul, kui puu asetseb hoonest vähem kui 4—5 m kaugusel, tuleb puu vastas olevale hooneküljele asetada hoone seina mööda, alates katuse harjast, vertikaalne voolujuhe (samuti näiteks 6—8 mm läbimõõduga traat) ja ühendada see maa all piksejuhtme maandajaga.

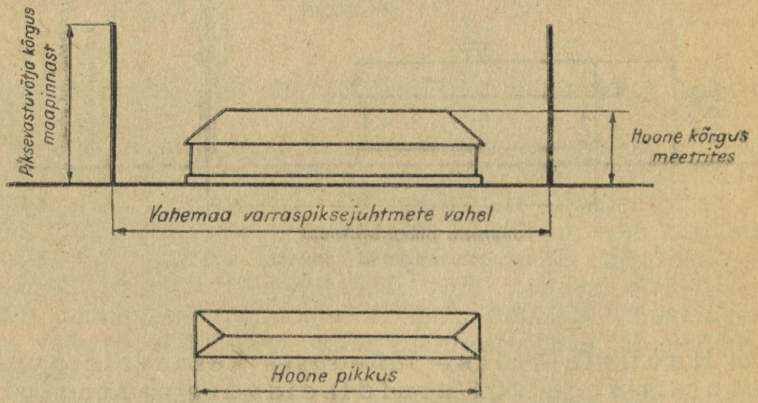

Joonis nr. 3.

c) Hoone kaitse kahe eraldi asetseva varras-piksejuhtmega (vaata joonis nr. 3).

Niisugune piksekaitse ehitatakse hoonete jaoks, mille pikkus on tunduvalt suurem kui kahel ülaltoodud juhul.

Sel juhul seatakse piksejuhtmed üles eraldiasetsevatena, mis on eriti tähtis lautade ja tallide suhtes, sest loomad, iseäranis hobused, on eriti vastuvõtlikud pikse mõjule.

Tähendatud asjaolu on tingitud sellest, et piksevoolu maapinda laialivalgumisel tekib maapinnas potentsiaalide vahe.

Üksikud loomad (lehmad, hobused), kelle sammu pikkus on inimese omast suurem, taluvad elektrivoolu halvemini kui inimene ja on sellepärast ohustatud.

Neist kaalutlusist lähtudes on vajalik piksejuhtmed asetada hoonest säärasele kaugusele, mis kindlustaks pinge languse maapinnas — pikselöögi puhul — kuni ohutuseni.

Niisuguseks kauguseks võib lugeda 10-meetrilist vahemaad.

Kui piksejuhe asetatakse hoonele lähemale (kuid siiski mitte lähemale kui 5 m), siis on tarvis voolujuhe viia hobusetallist 10 m kaugusele, milleks on vajalik eraldi posti ülesseadmine. Seejuures tuleb valmistada küllaltki tugev abipost pikkusega mitte alla 5 m, voolujuhe tuleb aga piksevardast 10 m kõrguselt eemale juhtida (vt. joonis nr. 4).

Piksejuhtmete kõrgus määratakse kindlaks sõltuvalt nende vahemaast ja hoone kõrgusest tabeli nr. 3 alusel.

Tabel nr. 3.

Hoone kõrgus meetrites	Varras-piksejuhtmete vahemaa				
	30	50	60	70	80
	Piksejuhtme kõrgus meetrites				
5	15		18		20
8		18	20		
10	18	20			
12	20				

Selle tabeli käsitsemine on üpris lihtne.

Oletame, et hoone pikkus on 40 m. Vahemaa piksejuhtmete ja lähimate hoone otsaseinte vahel on 10 m. Siis vahemaa piksejuhtmete vahel (vt. joonist nr. 3) on $40 + 10 + 10 = 60$ m. Selle vahemaa ja hoone kõrguse juures (katuse harjani on 8 m), saame piksejuhtme vajaliku kõrguse tabeli nr. 3 alusel, mis on 19—20 m.

Voolujuhtmed on nagu ülaltoodud juhtudelgi valmistatud 8 mm läbimõõduga raudtraadist.

Maandajad on kolhoosioludes otstarbekohane valmistada ümar- või lattrauast, samuti ka torudest.

Kui torusid ei ole, tuleb igale piksejuhtmele valmistada kolmeharuline maandaja, kusjuures iga haru pikkus on 6 m.

Voolujuhtmele kinnitatud harud peavad maapinnas hargnema eri suundadesse.

Maandajaile esitatud nõuded on toodud allpool.

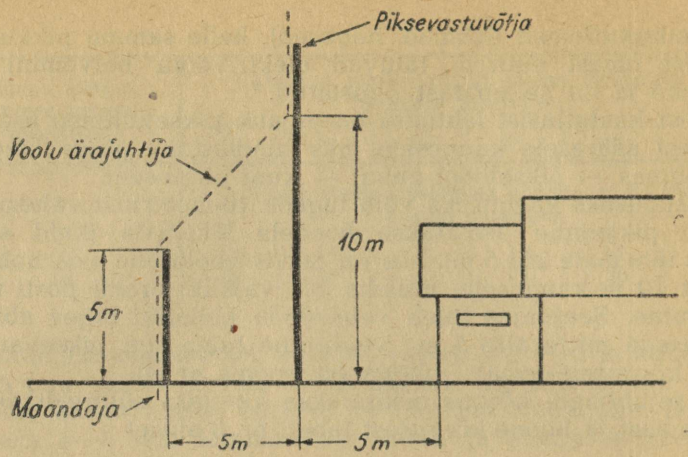

Joonis nr. 4.

d) Kaitse plekk-katuste puhul.

Kui kaitstav hoone (ehitus) on plekk-katusega, pole erilised piksekaitsed nõutavad ja kogu kaitse pikse vastu teostatakse plekk-katuse kindla maandamise teel.

Ainult katusest kõrgemate mittemetallist ehitusosade (näiteks korstnate jne.) kaitseks tuleb ette näha piksekaitsed, mis asetuksid neil ehitusosadel ja oleksid plekk-katusega hästi ühendatud (näiteks üle korstna ulatuva 6—8 mm läbimõõduga raudtraadi abil).

Plekk-katus tuleb mitmest kohast maandada, voolujuhtmed tuleb aga igal juhul asetada hoone nurkadele ja üksteisest mitte lähemale kui 15—20 m.

Voolujuhtmete seadeldis on samasugune nagu esimesel juhul (vt. joonis nr. 1 ja kirjeldus selle juurde).

e) Kaitseabinõud õhuliinide (juhtmestiku) korral.

Need kaitseabinõud on tingitud peaasjalikult inimestekaitse kaalutlusist. Tuleb silmas pidada, et lagedail ja metsaga kaetud maa-aladel asetsevad majad on eriti ohustatud. Lagedail maa-aladel süveneb hädaoht selletõttu, et pikselöökide juhud on seal õhuliinidesse (telefon ja valgustus) sagedased.

Metsaga kaetud maa-aladel esineb küll harva otseseid pikselööke vahetult õhuliinidesse, siiski tabavad need üsna tihti kõrgeid puid, kusjuures pikne kandub löögist tabatud puult õhuliinijuhtmeile kohtadel, kus need asetsevad puude lähedal.

Hädaohu vähendamiseks on soovitav kõigi õhuliinide sisenduste juures hoonesse ja esimeste postide juures hoonest arvates, maandada isolaatorite konksud.

Juhul, kui hooneis on raadiovastuvõtjaid või muid raadioseadeldisi, tuleb antenni ruumi sisenduse kohal rakestada maandav lüliti.

2. Piksekaitse-seadeldiste ehitamine

Piksekaitse-seadeldiste voolujuhtivad osad võivad olla valmistatud terasest, rauast, vasest ja alumiiniumist. Värviliste metallide eelistamine käesoleval juhul ei olene nende paremast elektrijuhtivusest, millel piksevoolu ärajuhtimiseks ei ole suurt tähtsust, vaid nende vastupidavusest korrosioonile.

Rauast piksejuhtmete ehitamisel on soovitav kasutada tsingitud rauda.

Ülaltoodu alusel koosnevad piksevardad: pikse vastuvõtjaist, voolujuhtmeist ja maandavaist seadeldistest.

Eespool on juba öeldud, et pikse vastuvõtja lihtsamais piksekaitseis võib olla ehitatud 8 mm läbimõõduga traadist, millest valmistatakse ka voolujuhe.

Paremaks pikse vastuvõtmiseks on aga soovitav ehitada suurema põiklõikega piksevastuvõtja, näiteks 12 mm läbimõõduga ümarrauast.

Juhul, kui piksekaitse-mastid tehakse puidust, on soovitav valmistada need hästi kuivatatud männipuust. Maasse kaevatavad mastiotsad peavad raiekohalt olema vähemalt 20 cm jämedused.

Maandada tuleb niiskemasse maapinda, sest siis on kindlustatud parem voolu maassejuhtimine. Maandada võib maasse kaevatud traadi abil (vt. eespool juhis 1 „a"), samuti gaasitorudest, ümar- või lihtrauast vardakujuliste maandajate abil.

Selleks otstarbeks kasutatavate torude läbimõõt peab olema 38—50 mm, ümarraua läbimõõt — 25 mm, lattraua paksus aga 3—4 mm ning laius 20 mm.

Maandajad asetatakse umbes 2 meetri sügavusse maasse.

Voolujuhtmed ühendatakse maandajatega kas keevitamise, neetimise või poltimise teel.

Sel juhul ei või ühenduskohtade puutepind (kontakt) olla vähem kahekordselt võetud voolujuhtme põiklõikest.

Kooskõlastatud
SARK-i Tuletõrje Peavalitsuses
3. märtsil 1939. a.
Nr. 1004987

Kinnitatud
NSV Liidu Põllutöö
Rahvakomissariaadi
poolt 14. aprillil
1939. a.

TULEOHUTUSMÄÄRUSED PÕLLUMAJANDUSLIKES ETTEVÕTTEIS

Käesolevad määrused on kohustuslikud täitmiseks põllumajandusliku iseloomuga ettevõtteis: sovhoosides, masina-traktorijaamades, masinate ja traktorite parandamise töökodades, aretusjaamades, põllumajanduslikes õppeasutustes, mis asuvad maal, jms. asutustes, ettevõtteis ja majandeis, mis kuuluvad NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile.

I. Üldised tuleohutusjuhendid

1. Ettevõtte territooriumi planeerimine toimub kooskõlas kehtivate juhendite ja normidega.

2. Kõik tuletõrjekomandode ja -üksuste jaoks määratud põllumajandusettevõtte maa-aladel olevad läbisõidukohad, teed ja sillad peavad olema igal aastaajal hästi sõiduvabad ja alati heas korras.

3. Tulikahju tekkimise puhuks peab ettevõte olema varustatud veega. Kui puuduvad looduslikud veevõtukohad või need on kaugel või ei ole neid küllaldaselt, ehitatakse tiigid, kaevud, maapealsed ja maa-alused veemahutid jne. Vesivarustuse ehitamise korral peab see olema kohastatud tulekustutuse otstarbele, kas veevõtuks otseselt vesivarustusvõrgust või selle kasutamiseks veemahutite täitmisel.

4. Veevõtukohtadele tuleb kogu aasta läbi kindlustada juurdepääs teede kaudu, veevõtukohtade lähedusse aga peavad olema ehitatud platvormid tuletõrjepritside asetamiseks.

5. Talvel tuleb raiuda jõgedele, tiikidele ja järvedele veevõtuaugud, mis tuleb pidada kasutamiseks sobivas korras ja märkida tunnustähistega (latid, viidad jms.).

6. Ettevõtte territooriumile tuleb tarvitamiseks sobivasse kohta ehitada tuletõrjedepoo vaatlustorniga või pritsikuur.

Depoo või pritsikuuri ehitus määratakse olenevalt ettevõtte suurusest ja väärtusest.

7. Tuletõrjedepoos peab alati olema täiesti korras ja töövalmis tuletõrjeinventar ja -varustus. Selle hulk määratakse ettevõtte suuruse ja väärtuse järgi.

8. Ettevõttes oleva tuletõrjeinventari ja -varustuse korrasoleku eest vastutavad direktor ja vabatahtliku tuletõrje salga ülem või kutselise tuletõrje komando ülem.

9. Tuletõrjeinventari ja -varustuse kasutamine muuks kui tuletõrje otstarbeks on keelatud ja süüdlased võetakse kriminaalvastutusele (Töö- ja Kaitsenõukogu määrus 4. maist 1921. a.).[1]

10. Tuletõrjeinventari ja -varustuse veoks tulikahjukohale, veeveoks vaatidega ja tarbe korral ka sidepidamiseks peab ettevõte (kui vabatahtlikul tuletõrjel puuduvad hobused) määrama igaks tööpäevaks valvehobused, kelle arv oleneb kohalikest oludest.

Selleks otstarbeks võib määrata ka vedudest vabu veoautosid.

11. Tulikahjust teatamiseks tuleb ettevõtte territooriumile üles seada helisignaalseadised (lokulauad, raudteeröövpa tükid jms.). Suuremais ettevõtteis on soovitav tuletõrje erisignalisatsioon.

12. Vajalike tuleohutusabinõude teostamiseks, tuleohutuse järelevalveks, kehtivate tuleohutusjuhendite täitmise jälgimiseks ja tekkivate tulikahjude vastu võitlemiseks tuleb ettevõtte juurde organiseerida vabatahtlik tuletõrjesalk või kutselise tuletõrje komando, kes tegutseb kooskõlas ametiasutuste kohta kehtivate direktiividega.

13. Vabatahtliku tuletõrjesalga ülemal (kutselise tuletõrje ülemal) peab olema välja töötatud ettevõtte tuleohutusrežiimi juhend. Juhendi kinnitab ettevõtte direktor, juhendi sisuga peavad olema tuttavad kõik töölised, teenistujad ja nende perekonnaliikmed, kes elunevad ettevõtte majades. Pealeselle koostab vabatahtliku tuletõrjesalga ülem operatiivse tulekustutusplaani ettevõtte ja selle üksikute osakondade kohta. Operatiivse plaaniga peavad olema hästi tuttavad kõik, kes võtavad osa tulekustutusest. Selle plaani kinnitab samuti direktor.

14. Ettevõtte tuleohutusseisundi, õigeaegse hädavajalike tuleohutusabinõude tarvitusele võtmise, kui ka vabatahtliku

[1] Toodud käesolevas kogumikus lk. 9. (Toim. märkus).

tuletõrjesalga (kutselise tuletõrje komando) organiseerimise ja võitlusvõime eest on vastutav direktor (juhataja, ülem), kooskõlas kehtivate seadustega.

15. Ettevõtte tootmis- ja laoruumidesse ning väljapoole neid peab üles seadma keemilisi käsikustutajaid. Käsikustutajaid arvestatakse ruumide pindala iga 200 m^2 kohta üks, mitte aga vähem kui üks iga eraldi ruumi kohta. Käsikustutajad paigutatakse ettevõtte tuletõrjejuhipoolt määratud kohtadesse. Käsikustutajate käsitsemist peavad oskama kõik töölised ja teenistujad.

Märkus: Käsikustutajate puudumisel asendatakse need veega täidetud ämbrite, hüdropultide, liivaga täidetud ämbrite või kastidega kui ka vilditükkidega (viltvaipadega), kus veega kustutada ei või.

16. Iga hoone juurde, mis asetseb ettevõtte tööndusliku territooriumil, tuleb suvel asetada aamid veega, mahutavusega 250—300 liitrit, iga veeaami juures peab olema 1 ämber.

17. Kõigis ruumides, kus kasutatakse puhastuslappe ja -narmaid, peab nende paigutamiseks leiduma metallist või puidust, seest metalliga vooderdatud kaste, mis on varustatud tihedasti suletava kaanega.

18. Kastid tuleb iga päev pärast töö lõppu tühjendada ning puhastuslapid ja -narmad tingimata ära põletada.

19. Elektrifitseeritud ettevõtteis peavad kogu elektrijuhtmestik ja kõik elektriseadmed olema üles seatud täiesti vastavalt kehtivaile elektrotehnilistele normidele ja juhenditele.

Erilist tähelepanu tuleb pöörata juhtmete isolatsiooni korrasolekule ja detailidele, mida läbib vool. Kõik kaitsmed peavad vastama arvestatud voolutugevusele. Normaalsete kaitsmete asendamine traadiga, plekitükiga, naeltega vms., on keelatud. Igasugune ajutiste ühenduste tegemine ja juhtmete külm jootmine on reeglikohaselt keelatud.

20. Kõik tootmisruumid ja ettevõtte laod peavad olema puhtad igasugusest kolust, prahist ja tootmisjäätmeist, mittevajalikust tühjast taarast jms. Prahi ja jäätmete mahutamiseks ning tühja taara hoidmiseks peavad olema tuletõrje nõuete seisukohalt ohutud eriruumid.

21. Suitsetamine ja lahtise tule tarvitamine keelatakse: kergestisüttivate vedelike ja hõlpsasti põlevate materjalide tarvitamise ja hoidmise kohtades, põllumajanduslike saaduste ümbertöötamise kohtades (rehed, heinaküünid, viljaaidad, loomatoidu- ja õlelaod jne.), looma- ja linnukasvatusruumides, auto- ja traktorikuurides (garaažides), rehepeksuplatsidel,

viljarõukude, põhukuhjade, heina- ja õlekoormate juures, elu- ja tootmishoonete pööninguil, rahva kogunemiskohtades ja ruumides, kus korraldatakse etendusi, kui ka kõigis muudes kohtades ettevõtte territooriumil ja ruumides, kus see on sisekorra järgi keelatud.

22. Kõigis kohtades, kus on keelatud suitsetamine ja lahtise tule tarvitamine, peavad olema üles pandud selgestiloetavad sildid: „Suitsetamine keelatud" — „Lahtise tule tarvitamine keelatud".

23. Suitsetamiseks tuleb eraldada eriruumid, kus leiduvad veega täidetud nõud ja pingid. Suitsetamiskohad tuleb märkida sildiga „Suitsetamisruum".

24. Sildid suitsetamise ja lahtise tule tarvitamise keeluga ja suitsetamisruumi silt peavad olema kohalikus rahvuskeeles.

25. Töölised, teenistujad ja nende perekonnaliikmed, kes elunevad ettevõtte territooriumil asetsevais elamuis, on kohustatud tarvitusele võtma kõik neist olenevad vahendid tulikahjude vältimiseks ja kinni pidama kehtestatud tuleohutusjuhendeist.

26. Selle eesmärgiga on keelatud kõigis ülalnimetatud elamuis, kõrval- ja õuepealseis hooneis:

a) hoida pööninguil põlevaineid, mööblit, koli jms.;
b) kasutada pööninguid elamiseks, samuti teha pööningul mingeid töid;
c) katta pööningupõrandaid põlevate materjalidega (turbamuld, saepuru, linaluud, puulehed, okkad jms.) ilma põrandat saviga määrimata ja neid materjale üle valamata lubja- või savileotisega, või katmata neid vähemalt 5 cm paksuse mittepõleva aine (liiv, räbu jne.) korraga;
d) kuhjata läbisõiduteedele, läbikäikudele ja hoonetevahelistele kujadele kogukaid materjale (puitu, küttepuid, õlgi, heinu jne.);
e) jätta sooja aja tulekul maha võtmata seinte soojapidavat kihti (õlgi, hagu, linaluid jne.);
f) tarvitada ahju läitmiseks kergestisüttivaid vedelikke (petrooleumi, bensiini jms.);
g) visata kuuma tuhka ja hõõguvaid süsi puitehituste ja aiatarade lähedusse.

Hõõguvad söed ja kuum tuhk, mis ahjust võetakse, tuleb koguda tihedastisuletavaisse kustutajaisse, mis on valmistatud mittepõlevast materjalist.

27. Kütteperioodi algul ja lõpul tuleb ahjud ja suitsulõõrid hoolega üle vaadata ja kõik puudused viivitamata kõrvaldada. Korstnate puhastamine tahmast peab toimuma reeglipäraselt mitte harvemini kui üks kord kahe kuu jooksul, nende ahjude korstnatel aga, kus kütmine on pikaajaline (sööklad, köögid, saunad jne.), mitte harvemini kui üks kord kuus.

28. Elektervalgustuse puhul on keelatud:

a) kinnitada elektrijuhtmeid naelte, konksude või muude metallesemete külge, viia juhet läbi uksepoolte, riputada midagi juhtmetele ja lülititele, jätta juhtmete otsi ja ühenduskohti ilma isolatsioonita;
b) elektrilampide ümber mässida paberit või riiet;
c) asendada kaitsmeid omatehtud traatseotisega;
d) kasutada ilma administratsiooni loata elekter-soojendusaparaate;
e) administratsiooni teadmata ümber teha elektriseadmeid ja -juhtmestikku.

29. Tarvitades petrooleumilampe (ja küünlaid) peab kinni pidama järgmistest juhenditest:

a) mitte kasutada klaasideta ja halvasti kinnitatud põletitega lampe;
b) mitte valada petrooleumi põlevasse lampi;
c) korrastada lampe päevavalgel;
d) pööninguil, küünides, aitades jne. kasutada (kui valgustamine on hädavajalik) küünlaid ainult klaasitud laternates;
e) mitte asetada läidetud lampe ja küünlaid kergestisüttivate esemete lähedusse.

30. Teha lõkkeid, põletada prahti, murtud oksi, kulu jms. on lubatud ainult vaikse ilmaga ja mitte lähemal kui 100 m igasugustest ettevõtte hoonetest. Pärast tuletegemist tuleb järelejäänud tuhk ja söed veega üle valada või mullaga katta.

31. Suvel soovitatakse hoida iga elamu juures veega täidetud toober ja selle juures kustutusluud või ämber.

II. Tuleohutusjuhendid rehtedes, kuivatistes, rehealustes ja viljaaitades

32. Ahjud, mis on püstitatud rehehoonetesse ja kuivatistesse, peavad olema sellise konstruktsiooniga, mis väldiks sädemete väljalendamise võimaluse siseruumidesse. Ahjude suitsulõõrid peavad olema valgeks lubjatud. Korstnad peavad katuse puitosadest (sarikad, roov, talad jne.) olema vähemalt 10 cm eemal.

33. Kuivatise katus tuleb ehitada mittepõlevast materjalist (katusekivid, eterniit, saviõlg jms.).

34. Kuivatise ahju kütmise juures peab vahetpidamata olema ahjukütja.

35. Enne kütmise algust on tarvis kuivatise ahi hoolega üle vaadata. Ahjupealne ja truubid puhastada prahist, jäätmeist, tolmust jms. Kõik avastatud puudused tuleb enne kütmise algust kõrvaldada. Ahju kasutamise perioodil tuleb korstnaid ja lõõre tahmast puhastada mitte harvemini kui kaks korda kuus.

36. Tööde vaheaegadel on rehehoonetes, rehtedes ja kuivatistes tarvis hoolikalt kontrollida, remontida ja tahmast puhastada ahjusid, lõõre ja korstnaid.

37. Kuivatiseruumi tuleb paigutada aam veega. Aami juures peab olema ämber. Ka väljapoole kuivatist asetatakse 2—4 aami veega (olenedes kuivatise suurusest).

38. Kuivatise juurde kogunenud põhu peab õigeaegselt eemaldama.

39. Eriti teravilja jaoks kohandatud aidaruumidel peab olema mittepõlevast materjalist katus (katusekividest, eterniidist, saviõlest).

M ä r k u s: Põlevast materjalist katuste ehitamist lubatakse neile ruumidele ainult ajutiseks.

40. Tuleohtlike materjalide hoidmine koos teraviljaga on keelatud.

41. Eluruumide ehitamine viljaaitadesse on keelatud.

42. Viljaaitadevahelised kujad tuleb hoida puhtad; neid ei tohi millegagi ummistada.

43. Viljaaitade ja kuivatiste läheduses on suitsetamine ja lahtise tule kasutamine keelatud.

44. Ahiküttesüsteemi ehitamine viljaaitadesse on keelatud. Ahjude ehitamine on lubatud eriaitadesse, mis on määratud soojendamist vajavate erikultuuride hoidmiseks (mais peades, sorgo[1] vihkudes jt.).

45. Kui on tarvidus viljaaita sisse seada alatine valgustus, siis võib see olla ainult elektervalgustus, mis on ehitatud vastavalt välisjuhtmestiku ja seadmete kohta kehtivaile juhendeile. Eriti aga:

a) tuleb juhtmed asetada eraldatult konksudele, mis on varustatud isolaatoritega;

[1] Sorgo ehk durra — vili, mille vartes leidub suhkrurikast mahla. (Toim. märkus).

b) lampidel peavad olema poolhermeetilised pesad ja lülitid;

c) lülitid ja kaitsmed peavad olema paigutatud väljapoole aidaruumi.

46. Neis kohtades, kus ei ole elektervalgustust, lubatakse viljaaida valgustamiseks erandina tarvitada tormilaternaid „Nahkhiir". Petrooleumilampide ja küünalde kasutamine viljaaitade alatiseks valgustamiseks on keelatud.

47. Viljaaida uksed peavad avanema väljapoole; neid ei tohi millegagi tõkestada.

48. Soojal ajal tuleb viljaaida juurde paigutada aamid ja toobrid veega, iga aida kohta neli nõu. Iga nõu juures peab olema üks ämber.

49. Kõik viljaaida ruumid tuleb aeg-ajalt (perioodiliselt) puhastada tolmust.

50. Viljaaitade juurde tuleb üles seada tuletõrje helisignaalvahendid (lokulauad, rööpatükid jms.).

III. Tuleohutusjuhendid loomakasvatusruumides

51. Iga üksiku karjafarmi hoone kohta tuleb koostada instruktsioon teadmiseks kogu teenindavale personalile, kuidas loomi välja viia tulikahju korral. Peale selle peavad valvepersonali vahel olema täpselt jaotatud kohustused loomade väljaviimisel tallidest.

Juhendid loomade väljaviimiseks ja ülesannete jaotus peavad olema pandud igasse loomalauta või talliruumi nähtavale kohale ja kogu teenindav personal peab neid hästi tundma.

52. Kõik loomakasvatusruumide uksed ja väravad peavad avanema väljapoole: neid ei tohi tõkestada mingite esemetega. Väravate ja uste juurde lävede, astmete ja väravaaluste laudade ehitamine, samuti automaatsed sulgemisseadised, nagu vedrud ja plokid on keelatud. Sulud, mida kasutatakse loomade hoidmiseks päeval, lubatakse sulgeda kergestiavatavate linkide ja riividega. Rippuvate tabalukkude kasutamine väravate ja uste sulgemiseks on keelatud.

53. Loomakasvatushoonete läbikäikudesse ja ruumidesse on keelatud paigutada seesuguseid esemeid, materjale ja sööta, mis võivad takistada loomade liikumist nende väljaviimisel hoonest.

54. Statsionaarsete ahjude ehitamine loomakasvatusruumidesse ja nende söödavalmistamis-osakondadesse on korraldatud eraldi selleks antud juhenditega.

55. Ajutiste ahjude ülesseadmine loomakasvatusruumidesse on keelatud.

56. Sööda hoidmine loomade ruumides on lubatud ainult koguses, mis ei ületa ühepäevast söödanormi. Sööt hoitakse eriruumides. Söödavarude hoidmine pööninguil on keelatud.

Märkus: Juhul, kui majanduslikel ja talituslikel kaalutlustel on vajalik loomakasvatushoone lakaruume kohandada sööda hoidmiseks, võib seda lubada ainult järgmiste tingimuste täitmisel:

a) tulekindla või pooltulekindla katuse ehitamine;
b) suitsutorude, korstnate ja elektrijuhtmestiku puudumine lakas;
c) kui lagi on ehitatud tervetest laudadest, ilma pragudeta ja aukudeta ja on pealt kaetud mitte õhema kui 2 cm paksuse savikrohvi või samaväärse tuldtõkestava kattega;
d) kui sööda allalaskmiseks määratud luukidele ja avaustele on ehitatud kindlad katted.

57. Loomakasvatusruumis, kus puudub elektervalgustus, on lubatud kasutada tormilaternaid. Laternad tuleb paigutada kindlalt postide või seina külge loomadele ligipääsmatusse kõrgusse.

Postid ja seinad peavad laternate juures olema kuumenemise eest kaitstud metallkilpidega.

Laternaid on keelatud asetada söötmiskünadele, sõimede vaheseintele, põrandale jne., kus neid võidakse ümber lükata.

58. Ruumid, mis on määratud loomade paigutamiseks, samuti nende ruumide esised tuleb korrapäraselt puhastada sõnnikust, õlgedest, prahist ja hoida alati puhtad.

Talvel tuleb loomalauda väravate ja uste esised puhastada lumest, et oleks kindlustatud nende takistamatu avanemine.

59. Loomakasvatus- ja söödaruumides on keelatud suitsetamine, lahtise tule kasutamine, laternate täitmine ja kergestisüttivate vedelike hoidmine.

60. Tulikahju puhuks peavad kõik loomaruumid olema varustatud 250—300-liitrise mahutavusega veeaamidega, mis on üksteisest asetatud mitte kaugemale kui 25—30 m.

Iga veeaami juures peab olema üks ämber. Talvel tuleb veeaamid asetada ruumidesse. Vee tarvitamine neist aamidest ja nende juures olevate ämbrite kasutamine loomade jootmiseks või muuks majanduslikuks otstarbeks on keelatud.

61. Igasuguste töökodade ehitamine loomaruumidesse on keelatud.

IV. Tuleohutusjuhendid kergestisüttivate ja põlevate vedelike hoidmisel, jaotamisel ja transportimisel

(petrooleum, ligroiin, bensiin ja õlid)

62. Kergestisüttivate vedelike ja õliladude ehitamine, mahutavusega kuni 10 tonni, lubatakse mitte lähemale kui 50 m tööstus- ja laohooneist ja elamuist. Suuremate ladude ehitamisel tuleb kinni pidada erijuhendeist.

63. Iga seesugune ladu peab olema piiratud aiaga ja kogu see territoorium peab olema puhastatud kuivanud rohust, põõsastest, prahist jms.

64. Autode ja traktorite varustamine vedelkütusega on lubatud mitte lähemal kui 10 m laost.

Jaotamisel või tankimisel kogemata mahavalatud vedelkütus tuleb hoolega katta liiva või mullaga.

65. Tühjad vedelkütusevaadid tuleb tihedasti sulgeda ja riita laduda, laost vähemalt 20 m kaugusel.

66. Suitsetamine ja lahtise tule kasutamine vedelkütuse läheduses on rangelt keelatud. Lubatud on ainult elektervalgustus. Kui see puudub, on vedelkütuse väljaandmine öösi keelatud.

67. Kinnistes, vedelkütuse hoidmiseks määratud ruumides on tormilaternate kasutamine keelatud. Vabas õhus on täiesti lubamatu kasutada neid laternaid tsisternide ja paakide sisemuse valgustamiseks, lähendada neid bensiinipaakide avaustele, ämbritele ja nõudele, millega kantakse vedelkütust jne., samuti viia neid igasugustele vedelkütuse-hoiuruumidele lähemale kui 10 m.

68. Kahelt realt ülestikku laduda lubatakse ainult õli- ja petrooleumivaate. Bensiini- ja ligroiinivaatide kahelt realt ülesladumine on keelatud. Kõik vaadid tuleb asetada korgiga ülespoole.

69. Vaatide avamine peab toimuma erivõtmega. Peitlite, haamrite ja teiste seesuguste riistade tarvitamine vaatide avamisel on keelatud.

70. Vedelkütuse transportimisel autodega on soovitav seda teha autotsisternides, eri-järelvankrites või eriti selleks ehitatud autodes.

Vedelkütuse transportimiseks määratud autodel peab autojuhi kabiini tagumine sein olema üle löödud raudplekiga. Summutaja peab suubuma ettepoole radiaatori alla. Seejuures tuleb arvestada järgmist: heitegaaside väljalasketoru peab olema

seatud nii, et selle ja mootori toitetorustiku vahele jääks küllaldane vahemaa ventilaatorist tuleva õhu vabaks läbipääsuks.

Summutaja peab olema asetatud lonžeroonide vahele radiaatori alla toru niisuguse kõverusega, et summutajast väljuvad gaasid suunduksid maapinnale 45° nurga all.

Transportida lubatakse ainult mittelekkivaid vaate, kusjuures need peavad asetsema korkidega ülespoole.

Vaatidele tuleb panna alused ning vaadid peavad olema autole paigutatud kindlalt.

Põllutööde juurde veetavad vaadid peavad olema vedelkütusega täidetud mitte rohkem kui 95% nende mahust.

Suvel peab vaadid katma presendi, kottide või roguskiga, kusjuures tuleb hoolega valvata, et nad ei lekiks.

71. Vedelkütuse laod peavad tulikahju puhuks olema varustatud paksuvahuliste kustutajate, labidate, kühvlite ja kuiva liiva tagavaradega. Kui ettevõttel on vahugeneraatorid või muud vahuseadmed, siis on soovitav need paigutada vedelkütuse ladude ligidale ja vahuseadmete juurde koondada vahtutekitavate ainete varud.

72. Vedelkütuse ladude alatiseks järelevalveks tuleb sisse seada valvekord.

Valvurite putkad tuleb ehitada lao väravate juurde, mitte lähemale kui 20 m laohoonetest või lahtiselt asetatud tsisternidest või vaatidest.

73. Iga vedelkütuse ladu tuleb varustada signaalseadisega tuletõrjeabi väljakutsumiseks (lokulauad, rööpatükid vms.).

74. Põllutöö ajal tuleb vedelkütus ladustada kuivast rohust, põõsastest, prahist jne. puhastatud platsile, vähemalt 100 m kaugusele rehepeksukohast, viljaaunadest, põhukuhjadest ja vähemalt 50 m kaugusele mittetulekindlatest hoonetest ja ehitustest. Platsidel peab olema vedelkütuse süttimise puhuks liivatagavara, raudlabidaid, kühvleid ja käsikustutajaid.

75. Põllul asetsevad vedelkütuse vaadid peavad olema täidetud mitte rohkem kui 95% nende mahust, vaadid tuleb asetada korkidega ülespoole. Et vaadid päikese käes ei kuumeneks, on vaja need asetada presendist või punutud mattidest püstitatud ajutiste kergete varjualuste alla. Tühjad vaadid tuleb eemaldada vedelkütuse hoiukohast vähemalt 20 m kaugusele. Nii täidetud kui ka tühjad vaadid peavad alati olema kinni korgitud. Raudvaate on keelatud korkida puukorkide ja kaltsudega; nende sulgemiseks peavad olema vindiga metallkorgid.

76. On keelatud suitsetamine ja lahtise tule kasutamine põllul vedelkütuse hoiukoha läheduses (samuti selle transportimisel hobu- või mehaanilisel jõul).

77. Põllul hoitav vedelkütus peab alati olema selleks määratud isiku valve all.

V. Tuleohutusjuhendid põllumajanduslike välistööde puhul

78. Viljakoristamise ajal on keelatud tuletegemine, kuiva rohu ja jäätmete põletamine viljapõllule lähemal kui 200 m.

79. Kui on hädavajalik põletada kõrrepõldu (abinõu kahjurite ja umbrohu vastu võitlemisel), siis tehakse seda vaikse ilmaga küllaldase hulga inimeste ja kustutusvahendite juuresolekul.

80. Traktoreid, kombaine ja autosid võib lasta viljakoristamistöödele ainult pärast süüteseadmete ja karburaatorite hoolsat reguleerimist nõnda, et summutis ei oleks paukumisi ega väljuks sealt paksu suitsu ja sädemeid. Viljakoristamistöödele ei lasta veomasinaid, mille paagid on korrast ära või mille torustikust tilgub vedelkütust ja õli.

Magneeto alla paigutatud kombainimootori karburaatorid peavad olema kaitstud nõnda, et nendele ei satuks vedelkütust.

81. Autode, traktorite ja kombainide elektrijuhtmed peavad olema isoleeritud ja tugevasti kinnitatud. Mootorid tuleb hoida puhtad ja töö ajal kapotiga kaetud.

82. Heitegaaside väljalasketorud peavad autodel, traktoritel ja kombainidel olema varustatud sädemepüüdjatega.

83. Et tuliseks läinud väljalasketorud ei süütaks kõrt ja vilja, tuleb need torud ja summutid katta plekiga, mis on vooderdatud asbestlehega ja tugevasti traadiga kinnitatud.

84. Et vältida põleva tahma väljapaiskumist, peab traktorite, autode ja kombainide summuteid, heitegaaside väljalasketorusid ja sädemepüüdjaid hoolega tahmast puhastama.

M ä r k u s : Igal töötaval kombainil peab olema üks käsikustutaja ja peale selle raudlabidas.

85. Ettevõtte tuletõrje (või vabatahtliku tuletõrjesalga) ülem peab traktori-, auto- ja kombainijuhte enne tööleasumist tutvustama neisse puutuvate tuleohutusjuhenditega.

86. Ettevõttele kuuluvate viljade kaitsevalvesse määratakse valvepiilurid, kellele tehakse kohustuseks süstemaatiliselt läbi sõita (läbi käia) viljaväljad, kui aga on olemas vaatetornid, siis korraldada neis vahetustega valve. Valvepiilureiks tuleb määrata peamiselt vabatahtliku tuletõrjesalga liikmeid.

87. Tulikahjust teatamiseks peavad valvetornid olema varustatud signaalvahenditega (lokulauad, hälituspasunad, viled jne.).

88. Rehepeksuplatsid peavad asetsema igasugustest ehitustest, hoiuruumidest, aitadest, ladudest, okaspuumetsadest jne. vähemalt 150 m kaugusel, soovitav, et oleks lähedal veevõtukoht. Liiklemisteedest peab rehepeksuplats olema vähemalt 20 m eemal.

89. Platsi ümber tuleb üleskündmise teel moodustada vähemalt 3 m laiune kaitseriba. Rehepeksuplats peab olema puhastatud taimestikust ja heinast.

90. On keelatud järelevalveta jätta ühtki platsil töötavat masinat (lokomobiil, traktor, auto jne.). Töövaheajal peab platsile jätma valvurid.

91. Autode ja traktorite varustamine kütusega (kui traktor pole rakendatud tööle statsionaarselt) on rehepeksuplatsil keelatud.

92. Tööde maa-alale ei ole lubatud lasta järelevalveta väikesi lapsi.

93. Kohtades, kus toimuvad tööd, on kategooriliselt keelatud: suitsetamine, tuletegemine, tuletikkude läitmine, mootorite ja mehhanismide parandamine lahtise tule tarvitamisel. Suitsetamine on keelatud ka masinistiputkades. Suitsetamiseks peab eraldama rehepeksuplatsi küntud kaitseribast vähemalt 30 m eemal erilised kohad, mis on puhastatud pealmisest pinnasekihist (peab olema eemaldatud kogu taimestik ja rohi). Suitsetamiskoht peab olema varustatud veenõuga suitsuotste äraviskamiseks ja sildiga „Suitsetamiskoht".

94. Kui rehepeksuplatsil kasutatakse mitmesuguseid statsionaarselt ülesseatud jõumasinaid, mis käivitavad rehepeksu- ja muid masinaid, tuleb täita järgmisi juhendeid:

a) Koht, kus lokomobiil üles seatakse, peab olema puhastatud kõrtest, kuivanud rohust, umbrohust jne. Tuulepoolsest küljest peab lokomobiili küttekolle olema kaitstud tuulevarjuga.

b) Lokomobiili korsten peab olema varustatud sädemevõrguga, mille silmad ei ole suuremad kui 5 mm.

c) Õlgi ja turvast (lokomobiili kütmiseks) tuleb kohale tuua tarviduse järgi. Õle- ja turbatagavara ülesladumine lokomobiili küttekolde juurde on keelatud. Katla täitmiseks määratud veevaatide juures peavad olema ämber ja kustutusluud küttekoldest väljakukkuvate sädemete ja tuha kustutamiseks.

d) Traktorite väljalasketorud peavad olema viljaaunadest ja põhukuhjadest ära pööratud. Nende torude otsa tuleb asetada täiendavalt erilised kõverdatud raudtorud, mis on otsapidi juhitud veevaati. Gaaside väljapääsuks varustatakse veevaat raudtoruga, mis on suurema läbimõõduga kui traktori väljalasketoru (vähemalt 10 cm läbimõõduga). Mõlemad torud isoleeritakse vaadist mittepõleva materjaliga.

e) Statsionaarsete traktorite varustamine vedelkütusega peab toimuma pärast mootori seiskamist, kinnise kapotiga ja kannust valades. Vedelkütust traktori juurde tuua on lubatud ainult kinnistes metallnõudes. Öösi ei ole vedelkütusega varustamine reeglikohaselt lubatud. Erijuhtudel võib see toimuda teise traktori laternate või elektrilampide valgusel.

95. Iga traktorijõul töötav rehepeksumasin peab olema traktoriga ühendatud keti või trossi abil, et viia masin õlgede süttimise puhul ohutusse kohta. Lokomobiilijõul töötavail rehepeksumasinail peavad samaks otstarbeks olema ketid või trossid.

96. Rehepeksuagregaatide pöörlevate osade määrimine peab toimuma regulaarselt, vastavalt kehtivaile tehnilise ekspluateerimise juhendeile.

97. Kui rehepeks toimub elektrijõul, peab kinni pidama kehtivaist juhendeist elektriga töötavate agregaatide kohta, eriti aga

a) peab olema kindlustatud kõikide voolu all olevate osade ja juhtmestiku hoolikas isolatsioon.

b) kõik elektriseadmete osad, mis võivad tekitada sädemeid, peavad olema vastavalt kaitstud, et neisse ei satuks tolmu, õlgi ega muud;

c) kogu elektriseadeldis peab olema varustatud normaalsete kaitsmetega.

98. Rehepeksu-varjualuse katus peab olema ehitatud mittepõlevast materjalist (katusekivid, eterniit, saviõlg vms.).

99. Kui katusealusele rehepõrandale paigutatakse traktorid, tuleb need eraldada mittepõlevast materjalist vaheseinaga (tellistest, kivist, haopõimega savist, krohvitud puidust vms.).

100. Katusealustel rehepeksuplatsidel ei tohi peksmata vilja olla rohkem kui ühe päeva tagavara.

101. Peksmata vilja aunad peavad olema paigutatud kõigist hooneist vähemalt 200 m eemale. Viljaaunade suurus ei tohi ületada pikkuselt 15 kuni 20 m, laiuselt 5 m, kõrguselt

4 m. Aunad tuleb paigutada paariviisi, üksikute paaride vahe ei tohi olla vähem kui 100 m ja üksikute aunade vahe mitte vähem kui 20 m.

102. Peksmisel järelejäänud õlepõhk tuleb koguda hunnikusse rehepeksuplatsist vähemalt 100 m ja peksmata vilja aunadest vähemalt 200 m kaugusele.

103. Kui rehepeksumasin veetakse otse viljaaunade juurde, peab aunade vahe olema vähemalt 8 m ja aunagruppide vahe vähemalt 100 m.

104. Rehepeksuplatsi juurde tuleb paigutada kustutusvahendeid (tuletõrjeprits, aam veega, käsikustutajaid jne.) koguses, nagu seda määrab ettevõtte administratsioon, samuti peavad seal olema signaalvahendid tuletõrjeabi väljakutsumiseks (lokulauad, rööpatükid jne.).

105. Rehepeksuplatsi valgustamiseks on lubatud tormilaternad, mis on kinnitatud postide külge mitte madalamale kui 2 m ja töödeldavaist kergestisüttivaist materjalidest vähemalt 5 m eemale.

106. Köökide, keevaveekatelde ülesseadmiseks, tuleasemete tegemiseks, toidukeetmiseks, samuti ajutiste välisepikodade sisseseadmiseks peab valima koha, mis on rehepeksuplatsist vähemalt 100 m, viljaaunadest ja põhukuhjadest vähemalt 200 m eemal. Köögid, keevaveekatlad ja tuleasemed tuleb piirata ülesküntud maaribaga.

Märkus: Välisepikoja ehitamine turbamaale on keelatud.

107. Ajutised seisukohad traktorikolonnidele peavad asetsema kõrrest ja kulust puhastatud pinnal ning kohtades, mis on igasuguseist hooneist, rehepeksuplatsidest, viljaaunadest ja põhukuhjadest vähemalt 100 m eemal.

108. Ajutistel seisakutel on keelatud mootori töötamise ajal traktori varustamine vedelkütusega, suitsetamine ja lahtise tule tarvitamine kütusega varustamise juures.

★

Kaitske meie sotsialistlikku põllumajandust tulikahjude eest!

„Kinnitan"
Eesti NSV Siseministeeriumi Tuletõrje Valitsuse ülem
kapten G. KOSSE

TULETÕRJEVAHENDITE AJUTISED NORMID 50 KOLHOOSIPEREGA KOLHOOSIASULA TÖÖSTUS-, LOOMAKASVATUS-, LAO- JA ELUHOONETE, KUI KA TULETÕRJE VEOKITE KOHTA

ÜLDINE OSA

1. Käesolevad normid määravad kindlaks Eesti NSV kolhoosi-asulate ühiskondlike lao-, abi-, töö- ja eluruumide kui ka kolhooside juurde loodud vabatahtlike tuletõrjesalkade masinate, mootorpritside ja hobuveokite tuletõrjevarustuse hulga.

2. Mõõtühikuks tuletõrjevahendite koguse kindlaksmääramisel igale üksikule ruumile on võetud põrandapind või territoorium ruutmeetrites. Järelikult, kui lahtris „3" seisab number 100, siis see tähendab, et iga 100 m^2 ruumi põrandapinna kohta on vaja tuletõrjevahendeid niisuguses koguses, mis on näidatud järgmistes lahtrites — antud ruumi nimetuse vastas.

Teised normides ettenähtud mõõtühikud on eriliselt määratletud. Nii on lahtris „3" märgitud „iga 100 j. m", mis tähendab, et iga ruumi või territooriumi 100 jooksva meetri kohta on määratud tuletõrjevahendeid koguses, mis on näidatud järgnevates lahtrites — ruumi nimetuse vastas.

Kolhoosnikud!

Kolhoosi tuleohutuse kindlustamine on tähtsaid küsimusi teie ühisvara hoidmisel ja kaitsmisel. Lisaks toetusele riiklikest summadest eraldage üldkoosolekute otsusega jõukohaseid summasid ja soetage järk-järgult kogu normidega määratud tuletõrjeinventar ja -lisavarustus.

Organiseerige kolhoosi vabatahtlik tuletõrjesalk ja kindlustage selle valmisolek edukaks võitluseks tulikahjuga!

3. Üksikud ruumid, mille põrandapind on väiksem normides märgitust, varustatakse tuletõrjevahenditega vähimal lahtris tähendatud hulgal.

4. Kui ühes hoones on tuleohutuse seisukohalt mitu erisuguse iseloomuga ruumi, mis on tulemüüridega eraldamata, siis peab kogu hoone olema varustatud tuletõrjevahenditega tuleohtlikema ruumi normide kohaselt.

5. Tulikahju kustutamise esmaabinõud, hobu-vaatveokid, veetünnid, liivakastid ja -kühvlid, labidad, ämbrid, lammutusriistad jne. tulevad kohapeal valmistada või olemasolevaist komplekteerida.

Esialgu, kuni noorte kolhooside tuletõrjevahendite vajaduse rahuldamiseni, tuleb puuduv varustus, mis käesolevate normidega on ette nähtud, asendada lihtsamate tulekustutusabinõudega, näiteks: käsikustutajaid võib asendada liivakastide, veetünnide ja ämbritega.

6. Tuletõrjevahendite nõuetekohaseks hoidmiseks ja tehniliseks järelevalveks peab iga kolhoosi juures olema köetav ruum, tuletõrjedepoo (kuur) kuivatusruumiga voolikute kuivatamiseks talvel ja suvel.

Kehtiva seadusandluse alusel võib tuletõrjemasinaid, tööriistu ja muud varustust kasutada ainult tuletõrjelisel otstarbel.

7. Kolhooside tuletõrjevahendite vajadus autopritside, mootorpritside, hobuvooride, käsipritside ulatuses otsustatakse kohapeal komisjoni poolt, kuhu kuuluvad kolhoosi esimees, Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve esindaja ja kolhoosi vabatahtliku tuletõrje salga ülem.

1. OSA

Kolhoosi ühistatud loomakasvatusruumid

Jrk. nr.	Objekti nimetus	Mõõtühik (põranda-pind m^2)	Tuletõrjevahendite nimetus					
			Käsikustutaja „Bogatõr" nr. 1	Käsikustutaja „Bogatõr" nr. 3	Kuivkäsikustutaja	Liivakast 0,5 m^3 mahuga ja labidas	Vilt- või villane vaip (2 × 2 m)	Veetünnid 250 l mahuga, ämbrid
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Tall	150	1	—	—	—	—	1
2.	Karjalaut	100	1	—	—	—	—	1
3.	Sigala	100	1	—	—	—	—	1
4.	Vasikalaut . . .	100	1	—	—	—	—	1
5.	Kanala . . .	150	1	—	—	—	—	1
6.	Lambalaut . . .	100	1	—	—	—	—	1

2. OSA

Laod ja laoruumid

Jrk. nr.	Objekti nimetus	Mõõtühik (põranda-pind m^2)	Tuletõrjevahendite nimetus							
			Käsikustutaja „Bogatõr" nr. 1	Käsikustutaja „Bogatõr" nr. 3	Kuivkäsikustutaja	Liivakast 0,5 m^3 mahuga ja labidas	Vilt- või villane vaip (2 × 2 m)	Veetünn 250 l mahuga ja ämber	Käsiprits või hüdropult	Tuletõrjepunkt
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Vankrikuur . . .	200	1	—	—	1	—	1	1	—
2.	Materjaliladu . .	100	1	—	—	—	—	2	—	1
3.	Viljaladu	200	1	—	—	—	—	4	—	1
4.	Seemnefondi teraviljaladu	200	1	—	—	—	—	4	—	1
5.	Mineraalväetiseladu	250	1	—	—	—	—	—	—	—
6.	Kartulihoidla . .	250	1	—	—	—	—	—	—	—
7.	Seemnekartulihoidla	250	1	—	—	—	—	—	—	—
8.	Viljapeksuplats .	150	1	—	—	1	—	2	1	1
9.	Sõnnikukuur . .	250	—	—	—	—	—	1	—	1
10.	Põllutöömasinatekuur	300	1	—	1	—	—	—	—	—
11.	Juurviljahoidla . .	250	1	—	—	—	—	—	—	—
12.	Heina- ja õleküün	200	1	—	—	—	—	1	—	1

Märkused 2. osa kohta:

1. Peale nimetatud tuletõrjevahendite tuleb viljapeksuplats peksu ajal varustada käsipritsiga, veevaadiga veokil ja vajaliku arvu voolikutega. Tulikahju tekkimise puhuks peab peksuplatsil asetsev tuletõrjeinventar olema kinnistatud töötajatele, mis kindlustab organiseeritud kustutamise.

2. Tuletõrjepunkti tuletõrjeinventariks on:

a) tuletõrjekirveid — 2 tk.
b) kange — 2 tk.
c) raudpootshaake — 2 tk.
d) ämbreid, punaseks värvitud, pealkirjaga „Tuletõrjeämber nr. ....." — 2 tk.

Tuletõrjepunkt organiseeritakse kättesaadavasse ja tulikahju seisukohalt ohutusse kohta, nii et oleks kindlustatud tuletõrjeinventari korralik säilitamine ja kiire tegevusserakendamine.

3. OSA

Tööstuslikud ruumid

Jrk. nr.	Objekti nimetus	Mõõtühik (põrandapind m²)	Tuletõrjevahendite nimetus							
			Käsikustutaja nr. 1	Käsikustutaja nr. 3	Kuiv-käsikustutaja	Liivakast 0,5 m³ mahuga	Vilt- või villane vaip (2×2 m)	Veetünn 250 l	Käsiprits või hüdropult	Tuletõrjepunkt
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Meierei . . .	300	1	—	—	—	—	1	1	—
2.	Puutöökoda . . .	100	1	—	—	—	—	1	1	—
3.	Sepikoda	300	1	—	—	1	—	—	—	—
4.	Garaaž	50	—	1	—	1	1	—	—	—
5.	Kuivatis	100	1	—	—	1	—	1	1	—
6.	Elektrijaam . . .	200	—	1	1	1	—	—	—	—

Märkus: Garaažiruumid varustatakse liivakastide ja veetünnidega järgmisest arvestusest lähtudes — iga 100 m² kohta 2 ämbrit; üks tünn 200 m² kohta ja 1 liivakast koos labidaga 200 m² põrandapinna kohta.

Kultuuri-, ravi-, õppe-, majandus-, teenistus- ja eluruumid

Jrk. nr.	Nimetus	Mõõtühik (põrandapind m² jt.)	Käsikustutaja „Bogatõr" nr. 1	Käsikustutaja „Bogatõr" nr. 5	Kuivkäsikustutaja	Liivakast 0,5 m³ mahuga ja labidas	Vilt- või villane vaip (2×2 m)
1.	Statsionaarsed haiglad, ambulatooriumid						
	Haigete ruumid						
	a) koridorisüsteemiga . .	10 j. m koridori pikkusele	1	—	—	—	—
	b) koridorisüsteemita . .	Iga kahe ja enama palati kohta üldise põrandapinnaga kuni 100 m² ja enam	1	—	—	—	—
2.	Vastuvõturuumid ja ambulatooriumid	Igale ruumile	1	—	—	—	—
3.	Apteegiruumid	Üksikule ruumile	1	—	—	—	—
4.	Medikamentide laod	50 m² või eraldi ruumile	1	—	—	—	—
5.	Lasteaiad, -sõimed jne. . . .	Igale grupile	1	—	—	—	—
6.	Post						
	a) koridorisüsteemiga . . .	15 j. m koridori pikkuse peale	1	—	—	—	—
	b) koridorisüsteemita . . .	200 m² või üksikule ruumile	1	—	—	—	—
7.	Kultuurimajad, kinoteatrid ja punased nurgad, lavad	25 m²	1	—	1	—	—
	Koridorid ja läbikäigud	10 j. m	1	—	—	—	—
	Vaatesaal	200 m²	1	—	—	—	—
	Teatri- ja klubitöökojad	25 m²	—	1	—	—	—
	Vestibüülid, fuajeed, kinoteatrid .	100 m²	1	—	—	—	—
	a) projektsiooniruum	Igale ruumile	—	1	1	—	1
	b) kerimisruum .	Igale ruumile	—	1	—	1	1

Jrk. nr.	Nimetus	Mõõtühik (põrandapind m² jt.)	Käsikustutaja „Bogatõr" nr. 1	Käsikustutaja „Bogatõr" nr. 3	Kuivkäsikustutaja	Liivakast 0,5 m³ mahuga ja labidas	Vilt või villane vaip (2×2 m)
	c) aparaadiruumi tambuur .	Iga üksiku ruumi kohta	—	—	1	—	—
	Raamatukogu, puhketuba, teenistusruumid . .	Iga üksiku ruumi kohta	1	1	—	—	—
	Garderoobiruumid	200 m² või üksiku ruumi kohta	1	—	—	—	—
8.	Köögid, sööklad, kauplused						
	Köögid	3 keeduava kohta	1	—	—	—	—
	Toiduvastuvõtmise ruumid . .	300 m²	1	—	—	—	—
9.	Toiduainete kauplused, kioskid	200 m²	1	—	—	—	—
	Saunad (riietusruumid)	300 m²	1	—	—	—	—
10.	Õpperuumid						
	Klassiruumid						
	a) koridorisüsteemiga . . .	Iga 15 j. m koridori pikkusele	1	—	—	—	—
	b) koridorisüsteemita . . .	200 m²	1	—	—	—	—
	Kabinetid (füüsika-, keemia- jt.)	Üksikule ruumile	1	—	—	—	—
	Elektri-õppeseadmetega sisustatud ruumid	25 m²	—	—	1	—	—
11.	Teenistus- ja eluruumid						
	Kontorid jt. kontoritüüpi ruumid.						
	a) koridorisüsteemiga . . .	15 j. m koridori pikkuse peale	1	—	—	—	—
	b) koridorisüsteemita . . .	200 m²	1	—	—	—	—
	Ühiselamud:						
	a) koridorisüsteemiga . . .	15 j. m koridori pikkuse peale	1	—	—	—	—
	b) koridorisüsteemita . . .	300 m²	1	—	—	—	—
	Köögid (üldised eluruumidele) .	Ruumile	1	—	—	—	—

Märkused 4. osa kohta:

1. Peale normides märgitud tuletõrjevahendite peab klubi-, kultuurihoone- või teatrilaval, kui vaatesaali mahutavus on üle 250 inimese, olema eriti sisustatud kapp vähemalt järgmiste tuletõrjevahenditega:

a) käsikustutajaid „Bogatõr" nr. 1 3 tk.
b) ämber-hüdropulte . . . . . 1 „
c) tuletõrjeämbreid . . . . . 2 „
d) tuletõrjekirveid . . . . . 2 „
e) kange . . . . . 1 „
g) pootshaake . . . . . 1 „
h) villane vaip (2 × 2 m) . . . 1 „

Kapp peab asetsema tuleohutus kohas.

2. Kino aparaadiruumi peab peale 4. osa p. 7 normide asetatama 25-liitrilise mahuga veenõu, mis oleks küllaldane, et tulikahju puhul sinna mahutada projektori kaitsekarp.

5. OSA

Hobuveokite, mootorpritside ja muude tuletõrjeseadiste varustus

Jrk. nr.	Nimetus	Hobuveokid					Mootorpritsid		Käsiprits (kantav)
		Kahehobuse veok	Kahehobuse veok vaadiga	Kahehobuse veok vaadiga	Ühehobuse kaarik	Ühehobuse veok (4-rattaline)	Tööstuslikku tüüpi	Põllumajanduslikku tüüpi	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Käsiprits . . .	1	1	1	1	—	—	—	—
2.	Imevvoolikud ühendajatega (meetrites) . .	8	8	8	8	—	8	8	8
3.	Survevoolikud ühendajatega (meetrites)								
	Ø 63 mm . . .	—	—	—	—	—	200	180	—
	Ø 55 mm . . .	80	80	40	80	—	80	—	80
4.	Imevvooliku sõel .	1	1	1	1	—	1	1	1
5.	Joatoru	2	2	2	2	—	2	2	1
6.	Joatoru suulised (komplekt) . .	1	1	—	—	—	1	1	—
7.	Pihustaja . . .	1	1	—	—	—	2	1	—

Jrk. nr.	Nimetus	Hobuveokid					Mootorpritsid		Käsiprits (kantav)
		Kahehobuse veok	Kahehobuse veok vaadiga	Kahehobuse veok vaadiga	Ühehobuse kaarik	Ühehobuse veok (4-rattaline)	Tööstuslikku tüüpi	Põllumajanduslikku tüüpi	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
8.	Imevvooliku võtmed	1	1	1	1	—	1	1	1
9.	Püstikud	—	—	—	—	—	1	1	—
10.	Hüdrantide avamise võtmed . .	—	—	—	—	—	1	1	—
11.	Kaksik- või kolmikjagajad	1	—	—	—	—	1	1	—
12.	Üleminekumuhvid	1	1	—	—	—	1	1	—
13.	Voolikuklambrid .	2	2	1	1	—	2	2	1
14.	Voolikuremmid .	1	1	—	—	—	2	2	—
15.	Voolikusadulad .	—	—	1	—	—	1	—	—
16.	Karkprits või hüdropult juurdekuuluva varustusega	1	—	1	—	1	—	—	—
17.	Metallämbrid . .	1	2	2	1	2	1	—	—
18.	Presentämbrid .	2	2	2	1	1	—	—	—
19.	Käsivärtnad . .	2	1	1	1	—	2	2	—
20.	2-jätkulised tõmbredelid	1	—	—	—	—	—	—	—
21.	Keppredel . . .	—	—	—	—	—	1	1	—
22.	Metallpootshaak	1	1	—	—	—	—	—	—
23.	Pootshaak puuvarrega	1	—	—	—	—	—	—	—
24.	Tuletõrjekangid	2	1	1	1	—	—	—	—
25.	Puusepakirved .	1	1	—	—	—	—	—	—
26.	Raudlabidad . .	1	1	1	—	—	—	—	—
27.	Saed (raua) . .	1	—	—	—	—	—	—	—
28.	Universaalkonksud . . .	1	—	—	—	—	—	—	—
29	Kaheinimese-saed	1	—	—	—	—	—	—	—
30.	Päästenöörid . .	1	1	—	—	—	1	1	—
31.	Elektrijuhtmete lõikamise tööriistade kompl.	—	—	—	—	—	1	1	—
32.	Laternad „Nahkhiir“	1	1	1	1	1	1	1	—
33.	Laternad elektriakumulaatoriga .	—	—	—	—	—	1	1	—
34.	Sanitaarpaun/kast (tk.)	1	1	—	—	—	1	1	—

Märkus 5. osa kohta:

Käesolevais normides on määratletud tuletõrjevarustus ainult standardtüüpi hobuveokeile. Kohalike olude erinõudeile vastavalt ja hobuveokite kandejõust olenevalt muudetakse või täiendatakse varustust. Kui on võimalik kasutada veoautosid, siis on soovitav nendega asendada hobuveokeid, täiendades ühtlasi ka veoki tuletõrjevahendite kogust.

Punkti 3 kohta: joatorude läbimõõt peab vastama survevoolikute läbimõõdule ja need võivad olla metallist või kummist.

Püstikutüüp võetakse niisugune, nagu on teatud asustatud punktile või objektile määratud. Üleminekumuhvide läbimõõt ja tüüp valitakse olenevalt kohalikest oludest. Nende arvu võib suurendada.

Ühe hobuveoki või mootorpritsi puhul peab tagavara survevoolikute arv olema 100-protsendiline, kahe või kolme puhul 75-protsendiline ja enama kui kolme puhul 50-protsendiline.

Et kolhoosihooneid tulikahju korral varustada veega, peab majandi territooriumil olema mitte vähem kui 150 m^3 mahuga veebassein, mis talvel oleks külmumise vastu kaitstud — või 3 basseini, igaüks 50 m^3 mahuga.

Juhul, kui on olemas looduslik veevõtukoht (jõgi, järv, tiik), mis ei asetse hooneist kaugemal kui 200 m ja on hoonestatud alaga vastava sõidutee kaudu ühendatud, pole kunstliku veevõtukoha ehitamine vajalik, kuid sellele veevõtukohale tuleb ehitada juurdesõidutee ühes platvormiga, kus täidetakse tünne veega ja kuhu asetatakse pritsid.

Eesti NSV SM Tuletõrje Valitsuse
ülema asetäitja
kapten **Nõmm**

★

Kolhoosnikud! Kaitske kolhoose — meie sotsialistlikke põllumajapidamisi — tulikahjude eest!

★

Ehitajad!

Ehitage kolhooside ja sovhooside loomakasvatushooned võimalikult tulekindlaks. Sellega aitate kaasa meie sotsialistliku põllumajanduse tuleohutuse kindlustamisel.

NSV LIIDU PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUMI KÄSKKIRI nr. 909

12. augustist 1949. a.

Ajutiste tuleohutusmääruste kehtestamisest kolhooside ja sovhooside loomakasvatushoonete ehitamisel ja ekspluateerimisel

Tuleohutustingimuste loomiseks ehitatavais ja ekspluatatsioonis olevais loomakasvatushooneis kolhoosides ja sovhoosides käsin:

1. Kehtestada alates 1. augustist 1949. aastal „Ajutised tuleohutusmäärused kolhooside ja sovhooside loomakasvatushoonete ehitamisel ja ekspluateerimisel" (lisa).
2. Arvestada, et kõrvalekaldumist käesolevaist ajutisist määrusist võib lubada ainult erandjuhtudel NSV Liidu SM Tuletõrje Peavalitsuse nõusolekul.

NSV Liidu Põllumajandusministri asetäitja
G. Kulefejev

Lisa

NSV Liidu Põllumajandusministeeriumi
käskkirjale nr. 909 12. augustist 1949. a.

„Kooskõlastatud"

NSV Liidu Siseministeeriumi
Tuletõrje Peavalitsusega
NSV Liidu Siseministeeriumi
Tuletõrje Peavalitsuse ülema
kt. kindralmajor
JERMILOV

„Kinnitan"

NSV Liidu põllumajandus-
ministri asetäitja
G. KULEFEJEV
12. juulil 1949. a.

AJUTISED

TULEOHUTUSMÄÄRUSED KOLHOOSIDE JA SOVHOOSIDE LOOMAKASVATUSHOONETE EHITAMISEL JA EKSPLUATEERIMISEL

A. TULEOHUTUSMÄÄRUSED KOLHOOSIDE JA SOVHOOSIDE LOOMAKASVATUSHOONETE EHITAMISEL

I. Üldosa

1. Käesolevad „Ajutised määrused" sisaldavad tuleohutusnõudeid, mis kuuluvad täitmisele kolhooside ja sovhooside loomakasvatushoonete projekteerimisel, ehitamisel ja ekspluateerimisel.

2. Loomakasvatushoonete ehitamiseks kavatsetavate maa-alade planeerimine peab toimuma kooskõlas käesolevate ajutiste määrustega ning loomakasvatushoonete projekteerimisel kehtivate ГОСТ-ide nõuetega.

3. Maa-alade planeerimisel tuleb tingimata kõigi loomakasvatushoonete juurde ette näha teed, mis oleksid igal aastaajal korras.

II. Põllumajanduslike hoonete liigitus tulekindluse astme järgi, loomakasvatushoonete tuleohutuskujad ja äärmine mahutavus

4. Olenedes peamiste elementide tulekindluse astmest jagunevad hooned: tulekindlaiks, pooltulekindlaiks, poolpõlevaiks ja põlevaiks (vt. tabel 1).

Tabel 1

Hoone konstruktiivsete elementide nimetus	Hoonete konstruktiivsete elementide kõige madalam tulekindluse aste				
	Tulekindlad	Pooltulekindlad	Poolpõlevad		Põlevad
			Kiviseintega	Puitseintega	
Sise- ja välisseinad . .	Tulekindlad	Pooltulekindlad	Tulekindlad ja pooltulekindlad	Poolpõlevad	Põlevad
Üksikult seisvad toed .	„	„	Põlevad	Põlevad	„
Pööningute vahelaed ja laed	„	„	„	„	„
Teenistusruume eraldavad vaheseinad . . .	Pooltulekindlad	„	Poolpõlevad	Poolpõlevad	„
Katusekatted	„	„	„	„	„

Märkused: 1. Mitmesuguse tulekindlusega seintega hooneis määratakse hoone üldine tulekindlus väikseima tulekindlusega seinte järgi.

2. Tulekindlais ja pooltulekindlais pööningutega hooneis võivad sarikad ja roov olla puidust.

3. Savi-õlgkatus kuulub poolpõlevasse astmesse.

4. Toormaterjalist, savist, samanist[1] jms. seinad kuuluvad pooltulekindlasse astmesse.

5. Kõik tabelis loetlemata hooneelemendid võivad olla ükskõik millise tulekindluse astmega ega võeta arvesse hoone tulekindluse astme määramisel.

6. Põlevad puidust toed peavad olema massiivseist ümarpalkidest vähemalt 18 cm läbimõõduga.

7. Põlevad vahelaed peavad pööningu poolt olema kaitstud vähemalt 2,5 cm paksuse savikihiga.

5. Minimaalsed tuleohutuskujad üksikute loomakasvatushoonete vahel sõltuvalt nende tulekindlusest, määratakse vastavalt tabelile 2.

[1] Õlgede, sõnniku, hobusejõhvi ja muude siduvate kiudainete sisaldavusega põletamata telliskivi. (Toim. märkus).

Tabel 2

Hoonete ja ehituste tulekindluse aste	Hoonete ja ehituste tulekindluse aste		
	Tulekindlad või pooltulekindlad	Poolpõlevad	Põlevad
	Kujad meetrites		
Tulekindlad või pooltulekindlad	12	15	20
Poolpõlevad	15	20	25
Põlevad	20	25	30

Märkus: Loomakasvatushoonete jaoks, mille katusekatteks on pilpad, laastud, sindlid ja muu selline materjal, tuleb tabelis 2 näidatud tuleohutuskujad suurendada vähemalt 30% võrra.

6. Tuleohutuskujad loomakasvatushoonete ja muude objektide vahel ei tohi olla vähemad kui tabelis 3 antud.

Tabel 3

Objektide nimetus	Minimaalsed kujad loomakasvatushooneist meetrites
1. Peksmata teravilja, heina, õlgede, kiudkultuuride lahtised põhilaod, alatised viljapeksuplatsid, kinnised laod, hooned (rehed) viljavihkude kuivatamiseks ja põllukultuuride peksmiseks, naftasaaduste laod (üle 250-tonnise mahuga).	150
2. Naftasaaduste laod kuni 250-tonnise mahuga, kinnised laod ja ruumid kiudkultuuride (puuvill, lina, kanep jm.) esialgseks töötlemiseks, traktorite ja põllutöömasinate kapitaalremondi-töökojad ühes termiliste abitöökodadega, kuivatid tulekasutamisega, MTJ-i juures asuvad traktori-remonditöökojad, sepikojad, teravilja- ja tehniliste kultuuride kuivatid tulekasutamisega, metsamaterjalide ja gaasigeneraatorite jooksva kütuse laod.	100
3. Loomasööda ja aluspõhu peamiste tagavarade kinnised laod.	60
4. Elumajad.	100

7. Loomakasvatushoonete mahutavus tuleb hoone tulekindlusest sõltuvalt võtta vastavalt tabelile 4.

Tabel 4

Jrk. nr.	Ehituste nimetus	Ühe hoone maksimaalselt lubatud mahutavus		
		Tulekindel või pool-tulekindel	Poolpõlev (kivi-seintega)	Põlev (puitpalk- või prussi-dest seintega)
1.	Karjafarmid (kombinaadid lehmade, mullikate, sugupullide, härgvasikate ja noorkarja paigutamiseks)	Piiramata	200 pead	100 pead
2.	Lehmalaudad	„	150 „	130 „
3.	Vasikalaudad	„	100 „	100 „
4.	Hooned noorkarjale	„	200 „	150 „
5.	Hooned nuumhärgadele	„	240 „	100 „
6.	Hooned tööhärgadele	„	100 „	100 „
7.	Hooned hobustele	„	50 „	50 „
8.	Hooned sigadele:			
	a) sigalad kultidele	„	25 „	25 „
	b) sigalad emistele põrsastega	„	40 emist	25 emist
	c) sigalad kuni 6-kuulistele kasvupõrsastele	„	360 pead	240 pead
	d) sigalad nuumsigadele	„	300 „	200 „
9.	Lambalaudad ja sarad	„	1200 „	800 „
10.	Hooned kodulindudele	„	1500 „	500 „

Märkused: 1. Tabelis 4 antud mahutavuse suurendamine tulemüüride ehitamise teel pole lubatud.

2. Pressitud pilliroost, pressitud õlgedest jne. kergestipõlevatest soojutus-materjalidest põlevate sõrestik-hoonete, samuti soojutusmaterjalidest puistega (šlakk jne.) sõrestik-plaathoonete mahutavust vähendatakse 50% tabelis 4 näidatud põlevate hoonete mahutavusest.

III. Konstruktiivsed juhendid

8. Loomakasvatushoonete ehitamisel on järgmiste konstruktsioonide kasutamine keelatud:

a) vooderdatud sõrestik-seinad ja vaheseinad tühikutega, või tühikute täitmine põlevmaterjalidega;

b) pööningu vahelaed tühikute või põlevmaterjalidest soojutusainega;

c) laudadest ja muust põlevmaterjalist frontoonid poolpõlevate, pooltulekindlate ja tulekindlate seintega hoonetel;

d) süttimise eest krohviga kaitsmata pressitud pillirooga, pressitud õlgedega täidetud sõrestik-seinad ja vahelaed;
e) õlgkatused.

9. Vahelagede põlevad konstruktsioonid tuleb pööningu poolt kaitsta vähemalt 2,5 cm paksuse savikihiga.

10. Karjaköögid loomafarmides peavad määruse kohaselt paiknema iseseisvais, vähemalt poolpõlevais hooneis, loomakasvatushooneist vähemalt 25 m kaugusel.

Üksikuil juhtudel võivad karjaköögid paikneda ka loomadega ühises hoones, kui on täidetud järgmised tuleohutusnõuded:

a) karjaköökide seinad ja katus peavad olema mittepõlevast, vahelaed vähemalt poolpõlevast materjalist;
b) poolpõlevate vahelagedega karjaköögid tuleb teistest ruumidest tulemüüridega eraldada. Kui karjaköökidele ehitatakse mittepõlevad vahelaed, pole karjaköökide eraldamine teistest ruumidest tulemüüridega kohustuslik;
c) karjaköökidel peavad olema välisuksed;
d) loomaruumide katused peavad olema vähemalt poolpõlevad, ja ainult üksikjuhtudel on lubatud laud- või sindelkatused;
e) tulemüüridesse tehtud avaused loomasööda transportimiseks peavad olema kaitstud ustega (väravatega), mis mõlemalt poolt on vooderdatud asbestile või savileotises immutatud vildile löödud raudplekiga.

11. Sigalais 5—6 emise jaoks võib tulemüüre asendada tulekindlate või pooltulekindlate seintega, kusjuures karjaköökide vahelaed peavad olema vähemalt poolpõlevad.

12. Alatiste telliseist kütteseadmete ja katelahjude sisseseadmine on lubatud vasikalautades, poegimisjaoskondades, sperma saamise ja töötlemise ruumides, lambafarmide tõulammaste seemendamise ruumides, igat liiki sigalais ja teenistusruumides (korrapidajate, riistade-rakmeteruumid jne.) loomafarmi teenindava personali jaoks.

Katelahjudega ruumide seinad, vaheseinad ja vahelaed peavad olema vähemalt poolpõlevad.

Ajutiste kütteseadmete sisseseadmine loomakasvatusruumidesse on keelatud.

13. Loomakasvatusruumidesse alatiste telliseist soojendusahjude, loomasööda valmistamise ja veesoojendamise kollete ehitamisel tuleb kinni pidada järgmisist tuleohutusnõudeist:

a) ahju, suitsukanali ja hoone põlevate konstruktsioonide vaheline tellismüüritis peab olema vähemalt 38 cm paksune (poolteist tellist). Seejuures tellismüüritise vastu puutuvad puitosad peavad olema isoleeritud savileotises immutatud kahekordse vildikihiga. Neis kohtades, kus müüritis läbib pööningu vahelage, peab ta olema 5 cm kõrgem pööningu põranda puistetäidisest;

b) pööningul peab suitsukanalite välispindade ja hoone põlevate osade (sarikad, sõrestik jm.) vahel olema vähemalt 10 cm vahe, mis katusel, olenevalt katuse tüübist, on ümber korstna kaetud plekiga, täidetud savi-õleseguga või savi ja kiudainete seguga;

c) puidust või muust põlevmaterjalist seinte ja vaheseinte äärde püstitatud ahjud ja korstnad peavad asetsema neist vähemalt 25 cm kaugusel. Põlevmaterjalist seinad ja vaheseinad peavad sel juhul olema isoleeritud tellistega või katuseplekile asetatud savileotises immutatud kahekordse vildikihiga, lõõrid peavad olema kaitstud, et neile ei kukuks põlevaid materjale.

Lõõride ehitamine pööningule on keelatud;

d) kui ahjulaepealne ruum on kinnine, peab see olema vähemalt 3 telliserea paksune. Kaugus ahju ülemisest pinnast kuni laeni peab olema vähemalt 40 cm;

e) ahjusuud ja -seinad ei tohi ulatuda vahetult loomalatreisse.

Kui ahjud asetsevad läbikäigus (koridoris), peab see olema vähemalt 1,5 m laiune, kusjuures ahi peab olema tarastatud. Ahjusuu kaugus vastasasuvast põlevast seinast või muust põlevast konstruktsioonist peab olema mitte vähem kui 1,25 m.

14. Heinte, õlgede ja muu loomasööda hoidmine loomakasvatushoonete lakaruumides on lubatud juhul, kui laka vahelagi on tulekindel või pooltulekindel ja katus tulekindel või pooltulekindel. Sealjuures peab olema tagatud järgmiste nõuete täitmine:

a) suitsulõõride ja elektrijuhtmete puudumine;

b) tulekindlate või pooltulekindlate katete ehitamine loomasööda allalaskmise ja etteandmise luukidele ja avaustele.

15. Tambuuride tulekindlus peab olema võrdne hoone peamiste osade tulekindlusega.

IV. Loomade evakueerimine

16. Väravate (uste) arv loomakasvatushooneis peab olema vähemalt:

1) loomakasvatushooneis veiste jaoks — 1 uks 25 latrile, kuid vähemalt kaks väljapääsu hoone kohta;
2) vasikalautades — 1 uks 25 latrile, kuid vähemalt kaks väljapääsu iga ruumi kohta, kus asuvad vasikad;
3) hobusetallides:
   a) tööhobuseile — 1 uks 20 hobuse kohta;
   b) iga liiki tõuhobuseile — 1 uks 10 hobuse kohta;

   Märkus: Igal hobusetallil peab olema vähemalt kaks ust, välja arvatud tallid 6 hobusele, kus on lubatud üks uks.
4) sigalais emistele — 1 uks 10—15 emise kohta;
5) sigalais kultidele — 1 uks 8—10 kuldi kohta;
6) sigalais tõupõrsastele — 1 uks 40—60 põrsa kohta;
7) sigalais kasvupõrsastele — 1 uks 60—80 põrsa kohta;
8) nuumsigade sigalais — 1 uks 75—100 sea kohta;
9) sigalais-kombinaatides — 1 uks 20—40 sea kohta.

   Olenemata sigade arvust peab kõigis sigalais, sealhulgas ka sigalais-kombinaatides olema vähemalt kaks ust.

   Nuumsigade sigalais, mis mahutavad üle 200 sea, tuleb latrite neljarealise asetuse puhul peale arvutuse teel saadud uste arvu hoone otstes ehitada tagavarauksed sigala pikiseintesse (mitte vähem kui üks uks).

   Uste arvu määramisel emiste lautades ja kombinaatides ei arvestata imejaid põrsaid.
10) lambalautades ja katusealustes baasides ehitatakse välisuksed arvestusega üks uks 300 lamba kohta, kuid mitte vähem kui 3 ust, kusjuures kaks ust ehitatakse otsaseintesse, ülejäänud — lahtise baasi poolsesse külgseina.

    Lambalautades kuni 300 lambale, on lubatud ehitada kaks ust, millest üks peab olema lahtise baasi suunas.

17. Uste laius peab olema:
a) loomakasvatushooneil veiste jaoks mitte vähem kui 2 m;
b) hobusetallidel — mitte vähem kui 2 m;
c) sigalais — mitte vähem kui 1,5 m;
d) lambalautades ja katusealustes baasides — 2,5 m.

18. Uksed peavad olema kahepoolsed, ja väljapoole avanevad.

Lävepakkude ehitamine ustele on keelatud.

19. Loomade evakueerimiseks ettenähtud läbikäigu (koridori) laius peab olema vähemalt 1,5 m.

V. Elektervalgustus

20. Elektrijuhtmestik ja elektriseade loomade ruumides peab vastama niiskete ruumide jaoks kehtivaile elektrotehniliste sisseseadete ehitamise määrustele.

VI. Tuletõrjevesivarustus

21. Tulikahju puhkemise puhuks peavad loomakasvatusfarmid olema varustatud veega tulikahju kustutamiseks.

Tuletõrjevesivarustust võib sisse seada:

a) ehitades kunstlikke ja kasutades looduslikke veevõtukohti;

b) ehitades majandus-tuletõrjevesivarustuse.

22. Tuletõrjevesivarustuse ehitamisel tuleb arvestatav veekulu võtta kuni 50 suure looma kohta vähemalt 5 l/sek., ja suurema loomade arvu juures vähemalt 10 l/sek.

Tulikahju kustutamise arvestatavaks kestuseks tuleb võtta 3 tundi.

On lubatud arvestada tuletõrjevarustust ainult vee andmiseks majandus-tööstuslikuks tarviduseks ja tuletõrjetagavarade täiendamiseks veevõtukohtades, mille paigutus ja maht peab kindlustama vee andmist tulikahju kustutamiseks kaitstavatel ehitustel.

23. Kui tuletõrjevesivarustus seatakse sisse kunstlike veevõtukohtade ehitamise teel, peab iga veevõtukoha maht olema:

kuni 50 veise puhul — 50 m^3;
rohkem kui 50 veise puhul — 100 m^3.

Veevõtukohtade kaugus loomakasvatushoonetest ei tohi ületada 100 m.

Kui looduslikud veeallikad (jõed, tiigid, järved) asetsevad põllumajandushooneist mitte kaugemal kui 100 m, pole tuletõrje veevõtukohtade ehitamine nõutav. Sel puhul peavad looduslikud veeallikad olema varustatud juurdesõiduteedega ja platvormidega tuletõrjepritside paigutamiseks.

24. Veevõtukohtadele juurdesõit peab olema kindlustatud, kunstlike või looduslike veevõtukohtade lähedale tuleb aga ehitada platvormid tuletõrjepritside rakendamiseks.

25. Tuletõrjevesivarustuse ehitamisel peab ette nägema tuletõrje veetagavara taastamise vähemalt 36 tunni vältel tuletõrje vajaduseks maksimaalse veekulutuse ja keskmise majandusliku veetarvituse puhul.

Vesivarustuse ehitamisel on lubatud tuletõrje tarbeks hoida vett tuletõrje veevõtukohtades, kusjuures vesivarustuse sisseseade peab sel juhul olema arvutatud vee andmiseks majandus-tööstuslikeks kulutusiks ja tuletõrjetagavarade täiendamiseks.

B. TULEOHUTUSE TÜÜPJUHISED LOOMAKASVATUSRUUMIDE KOHTA

Tuleohutuse kindlustamiseks loomakasvatusruumides tuleb täita järgmisi juhiseid:

1. Kariloomade ruumides on lubatud hoida sööta hulgal, mis ei ületa päevast normiannust. Sööta tuleb hoida eraldi latrites või ruumides.

2. Kõik väravad ja uksed kariloomade ruumis peavad avanema väljapoole ja ei tohi olla millegagi tõkestatud.

Väravatele lävepakkude, astmete, väravaaluste laudade, samuti nende automaatseks sulgumiseks vedrude ja plokkide ehitamine on keelatud.

Väravaid on lubatud sulgeda ainult kergestiavatavate linkidega või riividega. Lukkude kasutamine väravate sulgemiseks on keelatud.

3. Kui loomad on latrites lõas, tuleb kasutada säärast lõatamismoodust, mis kindlustab tulikahju korral loomade kiire väljaviimise ruumist.

Loomakasvatusruumid peavad küllaldasel määral olema varustatud kütkete, katete ja muude loomade väljaviimiseks vajalike vahenditega.

4. Ruume, kus loomad asuvad, samuti nende ees olevaid platse tuleb regulaarselt puhastada õlgedest, sõnnikust ja põlevast prahist ning hoida alati puhtaina.

Talvel tuleb kõiki platse väravate ja uste ees lumest puhastada, et võimaldada väravate ja uste vaba avamist.

5. Pole lubatud paigutada loomi rohkem, kui „Tuleohutusmäärustes sovhooside ja kolhooside loomakasvatushoonete ehitamisel" toodud normides on kindlaks määratud.

6. Ahjude kütmine peab toimuma pideva järelevalve all ja selleks eriti instrueeritud inimeste poolt, kellele tuleb panna isiklik vastutus kütterežiimi kui ka ahjude ning suitsulõõride järelevalve eest.

Suitsulõõre peab tahmast puhastatama vähemalt kord kuus.

Jahutamata ja veega ülevalamata tuha väljakandmine on keelatud.

7. Loomade ruumides on elektervalgustuse puudumisel lubatud kasutada kinnist tüüpi laternaid, sealhulgas ka „Nahkhiir". Laternad peavad olema kindlalt kinnitatud postidele või seintele laest 70 cm allapoole, süttivast seinast 20 cm ja söödast (künades, läbikäikudes jne.) — 1,5 m kaugusele.

Süttivad sambad ja seinad peavad laternate ülesriputamiskohtadel olema kaitstud raudplekiga kuumenemise vastu.

Laternad peab täidetama päeval selleks määratud isiku poolt väljaspool loomakasvatusruume.

8. Loomade ruumides on keelatud:

a) mittekorras ahjude kasutamine;
b) ahjude ja suitsulõõride juures põlevmaterjalide hoidmine, puude ja riiete kuivatamine;
c) ahjude kütmine öösi;
d) küdevate ahjude järelevalveta jätmine;
e) ahjude süütamine bensiiniga, petrooleumiga ja teiste põlevvedelikega;
f) petrooleumlampide ja katkiste ning klaasideta laternate kasutamine valgustamiseks;
g) bensiini ja ligroiini kasutamine laternais valgustamise otstarbel;
h) süüdatud laternate asetamine ja riputamine barjääridele, vaheseintele, künadele ja põrandale;
i) läbikäikude ja väljapääsude ummistamine;
j) tuletõrje inventarile juurdepääsu ummistamine ja selle ebaotstarbekas kasutamine;
k) suitsetamine ja lahtise tule kasutamine.

9. Igas ruumis tuleb nähtavale kohale üles seada sildid suitsetamise ja lahtise tule kasutamise keeluga.

10. Väljaspool tööaega peavad loomakasvatusruume valvama selleks eriti määratud ja kinnistatud inimesed, kes on füüsiliselt terved ja võimelised täitma tulevalvurite kohuseid.

11. Puhkenud tulikahjude kustutamiseks peavad kõik loomade ruumid olema varustatud 250—300 l mahutavusega ja üksteisest mitte kaugemal kui 25—30 m asetsevate, veega

täidetud tünnidega. Iga tünni juures peab olema ämber. Talvel tuleb tünnid paigutada ruumidesse. Tünnides oleva vee, samuti sinna juurde kuuluvate ämbrite kasutamine kariloomade jootmiseks ja muuks majanduslikuks otstarbeks on keelatud. Pealeselle peab karjalautades olema järgmine, alati täielikus korras tuletõrjeinventar: pootshaagid, labidad, kirved, kantavad redelid ja ämber-hüdropuldid, suurtes karjalautades aga peab suvel olema tuletõrjekäsiprits voolikutega või mootorprits.

12. Tulikahju tekkimise puhul on teenindav personal ja valvekoosseis kohustatud: viivitamata andma häire, teatama kohalikule vabatahtlikule tuletõrjesalgale ja elanikkonnale tulikahju puhkemisest; asuma tulikahju likvideerimisele olemasolevate tulekustutusvahenditega ja kariloomade evakueerimisele hädaohutusse kohta.

13. Iga üksiku ruumi jaoks, kus asuvad kariloomad, peab olema koostatud juhend tuleohutusabinõude ja kogu teenindava personali tegevuse kohta tulikahju puhkemisel. Neis juhendeis peavad kohustused loomade evakueerimisel ja tulikahju kustutamisel olema täpselt jaotatud.

Kõnealune juhend tuleb nähtavale kohale üles panna ja kogu teenindav personal on kohustatud seda tundma.

14. Üldine vastutus loomakasvatushoonete tuleohutuse seisundi eest lasub kolhoosi esimehel ja loomakasvatusruumide juhatajal.

Iga üksiku ruumi jaoks peab olema määratud selle ruumi tuleohutuse eest vastutav isik.

NSV Liidu Siseministeeriumi Tuletõrje Peavalitsuse Tehnilise Varustuse Osakonna ülem insener-polkovnik
Korelski

NSV Liidu Siseministeeriumi Tuletõrje Peavalitsuse Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve Osakonna ülem insener-alampolkovnik
Rumjantsev

NSV Liidu Põllumajandusministeeriumi Põllumajandusehituste Projekteerimise büroo ülema eest
Sohkranitsev

Kooskõlastatud
NSV Liidu Siseministeeriumi
Tuletõrje Peavalitsusega
3. märtsil 1948. a. nr. 10(1)461.

„Kinnitan"
NSV Liidu sovhooside ministri
asetäitja E. TŠEKMENEV,
11. märtsil 1948. a.

JUHISED

TULIKAHJUDE VÄLTIMISE VAHENDITE KOHTA NSV LIIDU SOVHOOSIDE MINISTEERIUMI SOVHOOSIDES, TEHASEIS, ETTEVÕTTEIS, BAASIDES JA LADUDES

Tulikahjude tekkimise vältimiseks tuleb kinni pidada alljärgnevaist juhiseist:

1. Enne kütteperioodi algust korraldada kõigis hoonetes ja ruumides kõigi kütteseadmete hoolikas ülevaatus ning võtta tarvitusele vajalikud abinõud kõigi väljaselgitatud puuduste kõrvaldamiseks. Rikkisolevaid ahjusid ja suitsulõõre mitte lubada ekspluateerimiseks.

2) Korstnaid puhastada järgnevatel tähtaegadel:

a) tavaliste kütmisahjude korstnad — üks kord kuus;

b) intensiivsema kütmisega ahjude, nagu saunade, köökide, veekeetmisaparaatide, pagaritööstuste jne. korstnad — vähemalt kaks korda kuus.

Märkus: Tahma põletamine suitsulõõrides on keelatud. Ahjude ja suitsulõõride korrasolekut peab kontrollima vähemalt üks kord kuus ja kohe parandama ilmnenud puudused.

3. Raud- ja teiste ajutiste ahjude ülesseadmine ei ole lubatud. Neil juhtudel, kui tehniliste tingimuste tõttu (äärmine niiskus, kütteseadmete puudumine jne.) on vaja üles seada ajutist ahju, võidakse seda lubada tuletõrje järelevalveorganite eriloal kõigist tuletõrjetehnilistest juhistest kinnipidamise puhul.

4. Kõigi ehituste juures peavad olema üles seatud katuseni küündivad statsionaarsed välisredelid.

5. Tuletõrjevoolikud, pritsid, käsikustutajad ning muud tuletõrjevahendid ja -inventar tuleb hoida alatiselt tegevusvalmina, puhtana ja korras.

6. Sovhoosi iga osakond ja farm peab tulikahju puhuks olema veega kindlustatud veevõtukohtade, paisude korraldamise, veetõrte ülesseadmise teel. Olemasolevad veevõtukohad peavad olema perioodiliselt puhastatud ning talvel tuleb jõgedel, järvedel ja tiikidel teha jääaugud soome viisil. Selleks külmutatakse jääauku tavaline ühe põhjaga tünn niiviisi, et tünni põhi asetseks võimalikult sügaval vees. Pealt kaetakse tünn soojustatud kaanega ja sõnniku või mingi muu soojustava materjali kihiga ja sellepeale lumega. Tulikahju korral lüüakse tünni põhi sisse ja tekkinud avause kaudu võetakse vett.

7. Teed ja juurdesõiduteed veevõtukohtadele peavad olema alati puhastatud ja juurdepääsu võimaldavas seisukorras.

8. Igas majavalduses peab olema tulikahju kustutamise juhuks veetagavara tünnides vähemalt 15 ämbrit.

9. Tulikahjude tekkimise vältimise eesmärgil on keelatud:

a) suitsetamine pööninguil, keldreis, laoruumides, heinaküünides, rehetaredes, viljapeksuküünides, viljaladudes, naftasaaduste ladudes, metsamaterjali ladudes, tallides, autogaraažides jm., ühiskondlike kokkutulekute ruumides, tootmisruumides, kus on olemas kergestisüttivaid ja tuleohtlikke aineid, välja arvatud erikohad, mis on suitsetamiseks määratud, metsades ja suvel kõigis kohtades, kus on üles pandud silt „Suitsetamine keelatud".

Märkus: Hoovide, ladude, tallide ja teiste loomakasvatusruumide valgustamine on lubatud korrasolevate laternatega „Nahkhiir" või küünaldega, mis on pandud kindlatesse klaasvutlariga laternatesse.

b) valada petrooleumi põlevatesse lampidesse ja priimustesse;

c) jahipüssidest laskmisel hõõguvate tropiste tarvitamine (suvel);

d) tulelõkete tegemine lähemale kui 50 meetrit puitehitustest, ladudest, põlevaist aineist, samuti ka tulelõkete kustutamata jätmine, kui neid enam ei vajata;

e) tuha ja süte väljaviskamine puitehituste ja tarade lähedusse ilma neid veega üle valamata või mullaga katmata. Tuha kogumine on lubatud ainult metallnõudesse;

f) kustutamata lubja hoidmine, ilma et see oleks kaitstud vihma ja põhjavete eest;

g) tänavate, põiktänavate, läbisõidukohtade ja hoonetevaheliste kujade täiskuhjamine;

h) ahjude kütmise, küünalde, petrooleumilampide ja söepannide süütamise usaldamine alaealistele, raukadele, nõrkadele, haigetele, pimedatele, samuti põlevate lampide või küdevate ahjude järelevalveta jätmine;

i) elumajades ja samuti majades, kus asuvad lastesõimed, lasteaiad, koolid, haiglad jt., igasuguste töökodade ja ladude sisseseadmine ilma tuletõrjelise järelevalve organite loata;

j) igasugustes töökodades elamise korraldamine ja neisse laastude ning teiste tuldvõtvate jäätmete jätmine, mis tuleb koristada ohutusse paika;

k) kuivanud rohu põletamine, kändude ja hagude põletamine suvel metsades, samuti metsade ja viljapõldude naabruses ilma kohaliku tuletõrjelise järelevalve eelneva loata;

l) suurema võimsusega elektrilampide ja elektersoojendusaparaatide kasutamine, kui see on antud elektrivõrgule kindlaks määratud, lambivarjude asemel paberi mähkimine ümber elektrilampide, igasuguste muudatuste tegemine olemasolevas elektrivõrgus ilma elektrijärelevalveorgani loata, igasuguste elektriaparaatide välja lülitamata või valveta jätmine.

Tuletõrjevahendid põllutööde ajal

Enne viljade valmimist võtta tarvitusele järgmised vahendid: Metsa- või turbamassiividega, samuti raudteeliinidega piirnevate viljapõldude ümber peab olema üles küntud ühe meetri laiune kaitseriba selleks, et tulikahju korral metsas, turbarabas või vedurisädemetest süüdatud rohult tuli ei kanduks üle viljale.

Viljakoristamise ja -peksu ajal on tingimata vajalik täita järgmisi tuleohutusabinõusid:

1. Viljaaunad põllul peavad asetsema paariviisi, vahedega aunade vahel mitte alla 20 m, aga aunapaaride vahel mitte alla 100 m; peksmata vilja aunu ei tohi asetada lähemale kui 200 m iga liiki ehitustest (elumajadest, küünidest, loomalautadest, tallidest jne.).

2. Vilja suurtesse aunadesse asetamise kohad olgu varustatud veega täidetud ja masse kaevatud tünnidega ning nende juures asetsevate roguskist või rohelistest okstest tehtud luu-

dadega, arvestades iga auna kohta 2 tünni, 2 pange ja 6 luuda; samuti peab olema organiseeritud vilja valve alaliste valvurite või vabatahtliku tuletõrjesalga liikmete poolt.

3. Vedelkütus ja määrdeõlid traktorite ja kombainide tarvis peavad asetsema mitte lähemal kui 100 m põllutöömasinate, viljapeksukohtade, aunade jne. asupaigast; kütuse ja määrdeainete hoidmiseks on kõige otstarbekam valmistada muldonn, mis on pealt mullaga ja ümberringi mätastega kaetud, või püstitada lehtpuuokstest või presendist telk jne.; kütuse ja määrdeainete hoiukohad kindlustatakse käsikustutajate ja liivakastidega, mis on varustatud labidatega.

4. Viljakoristamiseks on lubatud kasutada ainult täielikult korras olevaid traktoreid, kombaine ja autosid; seejuures traktori- ja kombainimootorite väljalasketorud olgu varustatud sädemekustutajatega; kombainimootorid olgu kaitstud neisse õlgede sattumise eest; igal töötaval kombainil olgu käsikustutaja ja raudlabidas; käsikustutajate puudumisel asendatakse need ämbritega ja veega täidetud tünnidega, mis on nii seatud, et kombaini töötamise ajal vesi neist välja ei loksuks.

5. Viljapeksumasinaid käivitavaid traktoreid on tingimata vaja kütusega varustada seismapandud mootori ja kinnipandud mootorikatte juures lehtrit kasutades; vedelkütuse traktorite juurde kandmine peab toimuma ainult kinnistes metallnõudes; mootorite vedelkütusega varustamine öösi on keelatud, kuid äärmise vajaduse korral võib see teostuda lähedaleasetatud autolaternate tuledega valgustamisel; vedelkütusega varustamise koha valgustamine tikkude, tõrvikute või laternatega ei ole lubatud.

6. Iga traktori poolt käivitatav rehepeksumasin olgu traktoriga ühendatud keti või trossiga viljapeksumasina ohutusse kohta eemaldamiseks tulikahju korral.

7. Viljapeksukohad kindlustatakse tuletõrje tarbeseadmetega (tuletõrje käsipritside, veega täidetud tünnide, vaatide, liivakastide, käsikustutajatega jne.); igal viljapeksukohal olgu vähemalt üks tuletõrjeprits, kolm veega täidetud vaati hobuvankritel, neli maasse kaevatud veega täidetud tünni, 6 ämbrit, 8 labidat ja 10 kustutusluuda.

NSV Liidu Sovhooside Ministeerium

Kinnitatud
NSV Liidu SARK-i Tuletõrje
Peavalitsuses

TULEOHUTUSMÄÄRUSED AUTOMAJANDITE EKSPLUATATSIOONI PUHUL

I. Üldeeskirjad

1. Käesolevad määrused on kohustuslikud kõigile ekspluatatsioonis olevaile automajandeile.

Märkus: Käesolevad määrused ei kehti autogaraažide kohta, milles on kuni kolm autot.

2. Autoettevõtte isikuline koosseis on kohustatud tundma käesolevaid määrusi, oskama käsitseda tuletõrjeinventari ja oskama seda kasutada tulikahju tekkimise korral autoettevõtte igas osas või tsehhis.

3. Vastutust tuleohutusnõuete täitmise eest garaažimajandis kannab garaaži või autobaasi direktor (ülem).

Autobaasi (garaaži) direktor (ülem) on kohustatud määrama igasse tsehhi tuleohutuse eest vastutava isiku juhtivast administratiiv-tehnilisest personalist.

4. Peale käesolevate määruste on kõik automajandid kohustatud täitma Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve organite korraldusi ja kohaliku tuletõrje ettepanekuid tuleohutusnõuete täitmiseks ekspluatatsiooniprotsessis, samuti ehitus-remonttööde ajal ja automajandite rekonstrueerimisel.

5. Igasse garaažimajandi ruumi tuleb nähtavale kohale välja panna väljavõtted käesolevaist määrustest tuleohutusnõuete kohta, mis tuleb täita vastavas ruumis, samuti tuleb välja panna teade antud ruumi tuleohutuse eest vastutava isiku nimega.

II. Tuleohutusnõuded garaažides, autoseisukohtadel, teenindusruumides, remonditöökodades ja ladudes

6. Autode paigutamine garaažidesse, katusealustele seisukohtadele või eriväljakule garaažita hoidmiseks, peab toimuma kooskõlas garaažide projekteerimise normidega.

7. Kustutustööde tagamiseks tulikahju tekkimise korral, samuti varanduse evakuatsiooni tagamiseks on keelatud:

a) kuhjata garaažide hoovidele autokeresid, šassiisid, kabiine jm. esemeid; hoovid tuleb hoida puhtad;

b) tõkestada läbi- ja juurdepääse veevõtukohtadele, tuletõrjeabinõude ja -varustuse, samuti tuletõrje elektersignaalseadmete juurde;

c) paigutada garaaži masinaid suuremal arvul, kui on ette nähtud normides, samuti rikkuda nende paigutuskorda;

d) tõkestada varuväravaid nii seest- kui ka väljastpoolt; juurdepääs nendele peab olema alati vaba; ruumi sisse võib varuväravate ette asetada ainult sõidukorras masinaid;

e) automajandi hoovi on lubatud autoseisukohtadele paigutada masinaid ainult kinni pidades vahemaast masinate vahel, mis on ette nähtud garaaži ehituse projekteerimise normidega, ja tagades igale hoovi paigutatud masinale vaba väljasõidu.

8. Garaažiruumides, mis on määratud autode seisukohaks ja teenindamiseks, samuti katusealustes seisukohtades ja seisukohaks määratud platsidel on keelatud:

a) lahtise tule kasutamine, suitsetamine, töötamine kantavate sepaääside, leeklampide või kantavate keevitusaparaatidega;

b) hoida autosid lahtiste bensiinipaakide avadega;

c) akumulaatorpatareisid laadida (autoseisukohas ja teenindamiseks määratud ruumides);

d) hoida igasuguseid materjale ja asju, välja arvatud antud ruumide sisseseade;

e) autokeresid, agregaate ja detaile, samuti käsi ja riideid pesta ja puhastada bensiini või petrooleumiga;

f) hoida vedelkütust (bensiini, petrooleumi), välja arvatud bensiin autode paakides.

9. Autoremondi- ja abitöökodades on keelatud:

a) suitsetada, kasutada lahtist tuld, kantavaid ääse, leeklampe jms., neis ruumides ja tsehhides, kus tööprotsessis tarvitatakse kergestisüttivaid ja põlevaid vedelikke

(bensiini, petrooleumi, värve, igasuguseid lakke jm.), samuti ruumides ja töökodades, kus tarvitatakse põlevaid materjale (puu-, sadulsepa- ja teistes töökodades);

b) remontida autosid, kui nende paagid on täidetud bensiiniga ja karterid õliga (välja arvatud tööde juures, mis on seotud autode teenindamise ja remondiga nr. 1);

c) pesta ja puhastada auto-osi bensiini või petrooleumiga, välja arvatud ruumides, mis on selleks eriliselt kohandatud;

Märkus: Kuni viie autoga garaažides on auto-osade pesemine petrooleumiga lubatud autoremondiruumides, tarvitades selleks eripanne.

d) hoida töökodades kergestisüttivaid ja põlevaid vedelikke hulgal, mis ületab ühe vahetuse tarviduse.

10. Kergestisüttivate ja põlevate vedelike varusid tuleb vahetusele vajalikul hulgal hoida metallanumais, erilistes tihedalt sulguvais metallkastides või -kappides.

11. Peale ülalloeteldud juhendite tuleb kõigis autode seisukoha remondi- ja teenindusruumides täita järgmisi tuleohutusnõudeid:

a) on keelatud tühja vedelkütuse ja määrdeõli taara hoidmine;

b) ruumide ja remondikanalite puhastamine prahist ja jäätmeist peab toimuma iga vahetuse lõpul ja pärast autode väljasõitu seisukohast liinile;

c) põrandale sattunud õli ja vedelkütus tuleb otsekohe eemaldada liiva või saepuru abil, kasutatud liiv või saepuru tuleb toimetada väljaspool garaažiruume asetsevaisse kaanega metallkastidesse;

d) kasutatud puhastusmaterjal (kaltsud, puhastusvill jm.) tuleb korjata erilistesse tihedaltsulguvate kaantega metallkastidesse, kust see tuleb viia tuleohutusse kohta pärast iga vahetuse töö lõppu.

12. Töödeldud õli tuleb hoida väljaspool autode seisukoha- ja teenindusruume raudvaatides erilises tulekindlas ruumis või maa-alustes tsisternides.

Märkus: Väikestes (kuni viie autoga) garaažides on lubatud töödeldud õli hoidmine vedelkütuse ja määrdeaineladudes.

13. On keelatud tankida autodesse vedelkütust seisukoha-, teenindus- ja remondiruumides, samuti paigutada lekkiva bensiinipaagiga autosid garaaži enne bensiini väljalaskmist.

14. Pealeselle on keelatud:
a) suitsetada ja kasutada lahtist tuld;
b) hoida kasutatud ja kasutamata puhastusmaterjali koos;
c) hoida värve, lakke, happeid ja kaltsiumkarbiidi ühistes ladudes ja panipaikades; värve ja lakke peab hoidma eriruumides, lahus happeist ja kaltsiumkarbiidist;
d) kasutada vedelkütuse raudvaatide veeretamiseks metallkange, mis põhjustavad sädemete tekkimist;
e) ummistada riiulitevahelisi läbipääse ja väljapääse materjalidega, taara või sisseseadega jm.;
f) hoida üldistes ladudes tühja taarat ja korkimismaterjali; nende hoidmiseks peavad olema kohandatud eriruumid;
g) sooritada ladudes töid, mis pole seotud materjalide hoiu ega sisustusega, välja arvatud ruumide ja laosisseseade remont;
h) teostada üldistes kergestisüttivate vedelike ja nitrovärvide ladudes nende ümbervalamist taarasse; selleks otstarbeks peavad olema laoruumidest isoleeritud eriruumid;
i) hoida koos kergestisüttivate ja põlevate vedelike, nitrovärvide ja õlidega puhastus- ja korkimismaterjali;
j) hoida kergestisüttivaid vedelikke klaasist või muust purunevast materjalist anumais või kaanetamata ja korkimata anumais, samuti ka lekkivais anumais.

15. Kergestisüttivate vedelike, vedelkütuse ja nitrovärvide ladudes tuleb tuleohutusnõudeid täita eriti rangelt; need ruumid tuleb alatiselt hoida puhtad, seal on kategooriliselt keelatud tarvitada lahtist tuld; elektervalgustuse puudumisel on lubatud kasutada plahvatusohutuid käsilampe akumulaatoritega või kaevuri-laternaid.

16. Kergestisüttivate vedelike ja nitrovärvide taarat peab hoidma eriruumis ja tingimata tihedalt suletud kaantega.

17. Kergestisüttivate vedelike ja bensiinipaakide remontimisel on vajalik need enne remonti tulise veega puhtaks pesta, tulikuuma auruga läbi aurutada, pesta kaustilise soodaga (seebikiviga) või kuivatada kuuma õhuga kuni kergestisüttivate vedelike aurude täieliku kõrvaldamiseni. Puhastada tuleb lahtisel platsil või hästi ventileeritavais ruumides. Keevitamisel ja jootmisel peavad korgid olema avatud.

18. Kergestisüttivate vedelike ümbervalamine ja ümberpumpamine peab toimuma üldreeglina päevavalgel. On keelatud kasutada kergestisüttivate vedelike vaatide avamiseks löögiriistu.

Elektervalgustuse puudumisel on valgustamiseks lubatud kasutada ainult plahvatuskindlaid elektri-käsilaternaid akumulaatoriga või kaevuri-laternaid.

On keelatud tormilaternate „Nahkhiir" kasutamine.

Ümbervalamisel tuleb tingimata kasutada metall-lehtreid ja -panne.

Kergestisüttivate vedelike pumpamise ja ümbervalamise juures peavad olema käepärast kustutusvahendid (käsikustutajad, liiv, labidad, vaip).

19. Kergestisüttivate vedelike ja vedelkütuse hoiuruumid, mis asetsevad automajandi territooriumil, peavad vastama kergestisüttivate ja põlevvedelike hoidmise ladumajandite ja -ettevõtete projekteerimise normidele.

20. On keelatud hapniku- ja põlevgaasiballoonide koos hoidmine, samuti nende balloonide hoidmine üldises laos; nii balloone hapnikuga kui ka põlevate gaasidega tuleb hoida eri ruumides või katusealuseis ja kaitsta neid soojusallikate (kütteseadmete, päikesekiirte jne.) eest.

Hapnikuballoonid peavad olema eriti kaitstud õli või muude rasvainetega kokkupuutumise eest. Balloone tuleb hoida vastavalt surugaasiballoonide ehituse, hoidmise ja järelevalve määrusele (Teede RK Riikliku Katlajärelevalve Inspektsiooni väljaanne 1938. a.).

Märkus: On keelatud ahikütte sisseseadmine gaasiballoonide hoiuruumi.

21. On keelatud pööninguruumide kasutamine lao- ja tööstusruumideks; pööningule viivad uksed ja luugid peavad olema suletud; võtmeid tuleb hoida kindlas alaliselt teenindatavas ja valvatavas kohas.

22. Maalritsehhide tööliste ja muu personali töörõivastus tuleb hoida metallist individuaalkappides.

23. Igas garaažimajandis peavad olema tsehhides vastavalt sisustatud eriruumid suitsetamiseks. Igal pool, kus suitsetamine on keelatud, peavad olema nähtavale kohale välja pandud selgestiloetavad plakatid: „Suitsetamine keelatud".

24. Igas automajandi tootmisruumis peavad olema telefoni lähedale nähtavale kohale välja pandud lähimate tuletõrjekomandode väljakutse numbrid.

25. Tuletegemine garaažimajandi territooriumil on keelatud; laastude, prahi ja õliste kaltsude põletamine peab toimuma väljaspool garaažiruume asetsevais ahjudes.

III. Tuleohutusnõuded valgustus- ja elektriseadmete ehitamisel ja ekspluateerimisel

26. Garaažiruumide elektervalgustusseade peab vastama elektrotehnilistele ЦЭС-normidele ja määrustele, samuti kehtivaile ohutusmäärustele, tugevvoolu madal- ja kõrgepinge elektrotehniliste (ВЭС) seadmete ehitamise kohta antud määrustele ja järgmistele põhilistele tuleohutusnõudeile:

a) garaažiruumid, autoseisukohad, õliregeneratsiooniruumid, katsejaam, osade bensiini ja petrooleumiga pesemise ruumid, akumulaatorite laadimise ruum, maalritsehhid, petrooleumi-, määrdeõli-, õlivärvi- ja lakilaod peavad olema seadistatud vee- ja tolmukindla valgustusega, juhtmed peavad olema üles seatud vastavalt kehtivaile elektrotehnilistele juhenditele tuleohtlike ruumide kohta; neis ruumides ei ole lubatud lahtiste sädet tekitavate seinakontaktide, voolulülitite, kaitsmete jne. üleseadmine, kõik harukarbid ja lülitid peavad asetsema tuleohututes kohtades;

b) atsetüleenjaamades, põlevgaaside (atsetüleen, vesinik) ladudes, kergestisüttivate vedelike (bensiini, nitrovärvide, nitrolakkide jne.) ladudes, nitrovärvimiskambrites peavad elektervalgustus ja elektriseade vastama plahvatusohtlike ruumide kohta kehtivaile nõudeile.

27. Kõigis kaitseseadmeis tohivad olla ainult kalibreeritud kaitsmed. Igasuguste isevalmistatud kaitsmete, „traadijuppide" tarvitamine on keelatud.

28. Elektrijõul töötavad seadmed peavad vastama tuleohutusnõudeile:

a) elektrimootorid (ventilatsiooniks ja muuks otstarbeks) autoseisukohtadel, õliregeneratsiooni-, osade bensiiniga pesemise, katsejaama, akumulaatorite ja laadimise ruumes, nitrovärvide ja -lakkidega värvimise kambreis ja kergestisüttivate vedelike ladudes peavad olema hermeetiliselt suletavad;

b) puutöötsehhide tööpinkide ja pneumaatilise transpordi elektrimootorid peavad olema kaitstud tolmu ja laastude juurdepääsu eest;

c) tööstusvoolu juhtmestik, jaotus- ja käivitusseadised autoseisukohtadel, õliregeneratsiooni, katsejaama, detailide petrooleumiga ja bensiiniga pesemise ruumides, maalritsehhides, petrooleumi-, määrdeõli-, õlivärvi- ja

lakiladudes peavad vastama nõudeile, mis kehtivad tuleohtlike ruumide kohta;

d) kergestisüttivate vedelike ladudes (vt. p. 26, lit. b), atsetüleenijaamades, põlevgaasiballoonide ladudes peavad tööstusvoolu juhtmestik ning jaotus- ja käivitusseadised vastama nõudeile, mis kehtivad plahvatusohtlike ruumide kohta.

29. Puutöötsehhides, mis on sisustatud paljude tööpinkidega ja kus on tolmu tekkimise võimalus, peab elektervalgustusseade olema vee- ja tolmukindel, tööstusvoolu ja valgustusvoolu juhtmestik peavad olema vajalikes kohtades kaitstud mehaaniliste vigastuste eest ja olema üles seatud nii, et ei tekiks lühiühendusohtu; lülitid, kaitsmed jne. peavad olema kaetud tiheda kaitsega pooltulekindlast materjalist.

30. Katmata, isoleerimata juhtmete paigaldamine on keelatud, välja arvatud elektrilised transpordiseadised tuleohutuis ruumides ja akumulaatorite laadimise ruumides.

Laadimistahvlist laadimispunktideni minevad katmata juhtmed peavad olema värvitud happekindla värviga.

31. Kõigile ülesseatud elektrimootoreile peab olema vaba juurdepääs ja neid tuleb perioodiliselt järele vaadata, tolmust puhastada ja õlitada.

32. Elektervalgustuse ja ventilatsiooni elektrimootorite sisse- ja väljalülitamine peab olema tsentraliseeritud.

33. Kantavad lambid ja nende kaablid peavad olema kaitstud mehaaniliste vigastuste eest.

34. Juhtmete ühendamine ilma isoleerimata ja jootmata, katmata kohtade jätmine, juhtmete asetamine ilma rullideta ja isolaatoriteta, purunenud rullid, isolaatorid, lülitid, pesad, korratu elektriarmatuur ja ripnev juhtmestik on keelatud.

Elektrijuhtmetele, rullidele ja lülititele igasuguste esemete riputamine ja elektrilampide katmine paberiga või riidega on keelatud.

35. Ajutise elektrijuhtmestiku ülesseadmine garaažimajandi ruumidesse on keelatud, välja arvatud ruumide remondi ja elektrivõrgu remondi ja rekonstrueerimise puhul, kusjuures ajutine elektrijuhtmestik peab olema asetatud täielikus kooskõlas kehtivate elektrotehniliste normide ja juhenditega.

36. Nii valgustus- kui tööstusvooluvõrku peab perioodiliselt, mitte harvem kui kaks korda aastas kontrollima. Elektrijuhtmestiku, -aparatuuri ja -seadmete korratused tuleb otsekohe kõrvaldada.

Järelevalve elektriseadmete korrasoleku üle tuleb panna kvalifitseeritud personalile. Elektrimajanduse õige ekspluatatsiooni eest vastutab automajandi kõrgem tehniline juht.

37. Juhul, kui garaažiruumides puudub võimalus seada sisse elektervalgustus, on lubatud sisse seada petrooleumvalgustus.

38. Petrooleumvalgustuse puhul peavad valgustusallikad asetsema seinaorvades (niššides) või -laternais ja olema garaažiruumide poolt küljest hermeetiliselt suletud klaasiga. Juurdepääs neile valgustusallikaile peab olema tuleohutuist ruumidest. Laternate ehitus peab olema selline, et ei oleks lähedalolevate puitkonstruktsioonide süttimisohtu.

39. Petrooleumilampide täitmine garaažis on keelatud. Petrooleumilampide täitmiseks ja päevaseks hoiuks peab olema määratud eriruum, mis on isoleeritud autode seisukohast ja teenindusruumidest. Lampide täitmise ruumis on keelatud hoida petrooleumi üle ühe ööpäeva tagavara.

IV. Tuleohutusnõuded ventilatsiooni- ja kütteseadmete ekspluateerimisel

40. Ventilatsioonitorudes (õhujuhtmeis), samuti ventilatsioonikambreis tuleb pidada nõutavat puhtust; ventilatsiooniseadmeid tuleb iga päev puhastada.

41. Ventilaatorid peavad olema alati korras, neid tuleb perioodiliselt järele vaadata ja määrida selleks määratud personali poolt.

42. Tõmbeventilatsiooniseadmed akumulaatorite laadimise, õliregeneratsiooni, kergestisüttivate vedelike, nitrovärvide ja lakkide hoiuruumides, samuti nitrovärvide ja lakkidega värvimise kambreis peavad olema monteeritud nii, et oleks kõrvaldatud sädemete tekkimise võimalus.

Selliste ruumide ventilaatorite tiivad ja katted peavad olema valmistatud materjalist, mis ei anna löögist sädemeid.

On keelatud akumulaatoriruumide tõmbeventilatsioonikanaleid juhtida kasutatavaisse suitsulõõridesse või üldisse garaažimajandi ventilatsioonisüsteemi.

43. Kütteseadmete ekspluateerimisel on keelatud:

a) kuhjata küttekehade juurde igasuguseid kõrvalisi esemeid ja materjale;

b) kuivatada kaltse, materjale jm. küttekehadel ja -torustikel.

Vesiküte küttekehad ja -torustik, milles vee temperatuur on 50—100° C, ei tohi olla põlevaile ehituskonstruktsioonidele ja seadmeile lähemal kui 2 cm.

Ülekuumendatud veega aur- ja vesiküttekehad ja nende aurutorud ei tohi olla põlevaile ehituskonstruktsioonidele lähemal kui 5 cm ja poolpõlevaile ehituskonstruktsioonidele lähemal kui 2 cm;

c) hoida küttevarusid selleks mitte määratud ruumides või platsidel.

44. Kui garaažis on ahiküte, peavad ahjud tuleohtlikes ruumides olema kaetud raudkatetega.

Ahjude kütteavad ei tohi suunduda autode seisukoha, teenindus-, akumulaatorite laadimise jm. ruumidesse, kus tööprotsessis tarvitatakse kergestisüttivaid ja põlevaid vedelikke või materjale.

Ahjusid ja suitsulõõre peab perioodiliselt järele vaatama ja tahmast puhastama, mille kohta tuleb teha vastavad märkmed eriraamatusse.

45. Ajutiste ahjude püstitamine garaažimajandi ekspluatatsiooniruumidesse on keelatud.

Ruumide remondi korral on lubatud nende kuivatamiseks püstitada ajutisi ahjusid, mis peavad vastama normidele OCT 2127—43 „Ahiküte. Suure ja keskmise soojusmahutavusega ahjud. Projekteerimise normid".[1]

Ajutiste ahjude püstitamine igal üksikul juhul peab teostuma kooskõlastatult garaažimajandi tuletõrje ülemaga, viimase puudumisel isikuga, kes on vastutav automajandi tuleohutuse eest.

V. Tuleohutusnõuded ajutistel autode seisukohtadel

46. Ajutistel autode paigutamise kohtadel (seisukohtadel) põllul ja metsas tuleb silmas pidada järgmist:

a) ajutised autode seisukohad rajatakse kõrrestikust, kuivast rohust, murdunud okstest jms. puhastatud platsidel, mille ümber on üles küntud 1 m laiune riba, ja mis pole lähemal kui 100 m ehitustele, metsamaterjaliladudele, õlekuhjadele, metsale, viljapeksuplatsidele ja viljapõldudele;

b) autod peavad platsidel asetsema kolonnides mitte üle 10 masina, kujadega üksikute masinate vahel mitte vähem kui 1 m ja kolonnide vahel mitte vähem kui 10 m;

[1] Praegu on kehtiv ГОСТ 4058-48, mis on toodud käesolevas kogumikus lk. 169. (Toim. märkus.)

c) vedelkütus ja määrdeained masinate jaoks peavad asetsema kuivast rohust, kõrrestikust jm. puhastatud platsidel mitte lähemal kui 100 m metsamaterjali töötlemiskohtadele, rehepeksuplatsidele, õle- ja heinakuhjadele, põldudele, autode ja traktorite seisukohtadele jne., ja mitte lähemal kui 50 m igasugustele poolpõlevast või põlevast materjalist ehitustele ja seadmeile; vedelkütus ja määrdeained ajutistel autoseisukohtadel peavad asetsema madalamais kohtades ja olema ümbritsetud 1 m laiuse küntud ribaga; ajutistel autoseisukohtadel ning vedelkütuse ja määrdeaine laoplatsidel peab olema käsikustutajaid, kaste liivaga ja vaate veega;

d) vedelkütusevaate, mida hoitakse põllul või metsas, ei tohi täita üle 95% mahust, nende korgid peavad olema ülespoole ja vaadid kaitstud päikesekiirte eest;

e) tühja taarat tuleb hoida mitte vähem kui 20 m kaugusel vedelkütuse hoiukohast;

f) autoseisukohal ja vedelkütuse hoiukohal on keelatud suitsetamine, tuletegemine ja igasugune remonttöö, mille juures tarvitatakse lahtist tuld.

47. Kergestisüttivate vedelike, vedelkütuse ja muude tuleohtlike lastide vedudel harilike veoautodega peavad viimaste summutid olema varustatud kaitsekatetega (raud-asbestist).

Kergestisüttivate vedelike ja vedelkütuse veol metalltaaras peavad viimasel olema metallkorgid; vedu puukorkidega suletud metalltaaras on keelatud.

Harilike veoautode ümberehitamisel kergestisüttivate vedelike ja vedelkütuse vedamiseks tsisternidega tuleb nende autode summutid viia ette ja asetada radiaatori alla.

48. Autosid tuleb tankida, hoolimata tankimisviisist, ainult mootori seistes.

VI. Esmaabivahendeid tulikahju tekkimisel

49. Garaažimajandi-, autode seisukoha- ja teenindusruumides peab olema paksuvahulisi käsikustutajaid üks iga 50 m^2 põrandapinna kohta, kuid vähemalt kaks igas ruumis.

Samuti peavad tähendatud ruumides olema kastid kuiva läbisõelutud liivaga: üks kast mahuga 0,5 m^3 iga 100 m^2 põrandapinna kohta, kuid vähemalt üks liivakast igas ruumis.

Garaažimajandi teistes ruumides ja tsehhides peab kustutusvahendite hulk vastama tabelis tähendatud arvudele:

Jrk. nr.	Ruumi nimetus	Põranda-pind m^2	Käsikustuta-ja „Bogatõr"		Kuivkäsi-kustutajaid	Kaste liivaga 0.5 m^3
			nr. 1	nr. 3		
1.	Katsejaam	50	—	1	1	1
2.	Õliregeneratsiooni-, vulkaniseerimis- ja balloonitsehh	50	—	1	—	1
3.	Auto-osade petrooleumiga pesemise ruum	50	—	1	—	1
4.	Karburaatoriruum	50	—	1	—	1
5.	Elektritsehh	50	—	1	1	—
6.	Sadulsepa-, tisleritsehh	100	1	—	—	—
7.	Maalritsehh	50	1	1	—	1
8.	Mehaanika-, vase-, plekksepa- ja kuumtsehh	200	1	—	—	—
9.	Kergestisüttivate vedelike ja vedel-kütuse laod	50	—	1	—	1
10.	Põlevate materjalide laod	100	1	—	—	—
11.	Mittepõlevate materjalide laod . . .	200	1	—	—	—

Märkused: 1. Kui ruumi pind on väiksem, kui on näidatud 3. lahtris, siis varustatakse see muude kustutusriistadega mitte vähemal arvul, kui on tähendatud lahtrites 4—7, kuid iga ruumi kohta peab olema vähemalt kaks käsikustutajat.

2. Iga liivakasti juures peab asetsema labidas (kühvel). Kastid peavad olema värvitud punaseks ja sulguma tiheda kaanega, et vältida liiva mustumist. Kastidel peab olema pealkiri „Kustutusliiv".

3. Iga käsikustutaja peab olema kinnitatud seinale sellisel kõrgusel, et igal inimesel oleks võimalik seda vajaduse korral vabalt ja kergesti maha võtta (käsikustutaja alumine ots ei tohi olla kõrgemal kui 1,5 m põrandast).

50. Tuletekkimise võimaluse vältimiseks autol on keelatud:
a) lasta koguneda mootorile ja selle karterile õli- ja bensiinisegust mustust;
b) jätta korratusse bensiinitorustik, karburaator ja bensiinipaak;

c) jätta kabiinidesse ja mootorile õli ja bensiiniga määrdunud tarvitatud puhastusmaterjale (kaltsud, puhastusnarmad jm.);
d) suitsetada autode tuleohtlike osade (paakide ja karburaatorite) läheduses;
e) kasutada lahtist tuld (tikke, küünlaid jms.) valgustusallikana automehhanismide (mootorite, käigukastide, karburaatorite jne.) rikete avastamisel ja kõrvaldamisel;
f) automootorite soojendamine vahetult lahtise tulega (leeklampidega jm.).

51. Tuletõrje on kohustatud koos automajandi administratsiooniga välja töötama:
a) kustutus-operatiivplaanid igasuguste ruumide jaoks ja autode evakuatsiooni plaani;
b) instruktsiooni administratiiv-tehnilise ja teenindava personali kohustuste kohta tulikahju tekkimise korral.

52. Igas automajandis peab, olenedes ettevõttes teenivate isikute arvust, olema organiseeritud vabatahtlik tuletõrjesalk, kes võtab tulikahju tekkimise korral tarvitusele vastavad abinõud.

VII. Tuleohutusvahendid gaasigeneraatoritega autode ekspluateerimisel

53. Gaasigeneraatoritega autode (puugaasiautode) ekspluateerimisel peab arvestama nende suuremat tuleohtlikkust, mis on tingitud alatisest tulest generaatoris vedelkütuse läheduses.

54. Gaasigeneraatoritega autodele peavad automajandis olema määratud eraldatud garaažid — seisukohad.

55. Kui on vajalik gaasigeneraatoritega masinaid paigutada üldistesse garaažidesse, on gaasigeneraatorite süütamine garaažis keelatud.

56. Eraldatud garaažis gaasigeneraatoritega autode seisukohal on masinate käivitamine lubatud, sel juhul peab aga ruumi põhjalikult ventileerima või peab iga masina kohal olema tõmbetoru.

57. Gaasigeneraatoritega autode seisukohtades ja garaažides on vedela ja tahke kütuse tagavara hoidmine keelatud.

58. Gaasigeneraatoritega autode ekspluateerimisel ei tohi lasta kütust gaasigeneraatori koldes ära põleda üle $^2/_3$ tema mahust.

59. Tuhaluuki tohib avada kui mootor seisab ja täiteluuk on avatud, 20—30 minutit pärast mootori seiskamist.

60. Et vältida tule väljalöömist õhuavast, peab jälgima, et õhuavaklapp oleks tihedalt surutud vastu õhukarpi.

61. Gaasigeneraatori tuharuumi peab tühjendama metallpannile. Pärast puhastust tuleb söed ja tuhk veega üle valada. Pärast veega kustutamist peab söed ja tuha viima erilisse ohutus kohas asuvasse auku.

62. Gaasigeneraatoriga auto töötamisel on vajalik jälgida, et generaatori väliskest ei kuumeneks üle normi, mis on lubatud vastavale generaatoritüübile.

63. Gaasigeneraatori ühenduste tiheduse kindlakstegemiseks on keelatud kasutada lahtist tuld, selleks tuleb kasutada ainult seebivett.

64. Bensiinitorustikku ja karburaatoreid tuleb remontida ainult jahtunud generaatori puhul.

65. Generaatorit süüdates järgitagu ettevaatusvahendeid lahtise tule kasutamisel: mitte pilduda põlevaid tikke, korralikult kustutada tungal jne.

66. Gaasigeneraator süüdata ainult tunglaga; süütamine takkudega, narmastega vms. on keelatud.

67. Tõrvik (tungal) peab olema tehtud takkudest ja immutatud töödeldud õliga.

★

Transpordi alal töötajad!

Õppige tundma oma tööala tuleohutusmäärusi ja täitke neid! Kandke hoolt, et tulikahjud ei tekiks ega saaks kahjustada transporti, mis on meie sotsialistliku rahvamajanduse lahutamatu osa!

ELAMUTE, ÜHISELAMUTE JA MUUDE MAJAVALDUSTE TULEOHUTUSE TÜÜPMÄÄRUSED

1. Iga telefoniaparaadi, samuti kui kõikide üldisel kasutamisel olevate telefoniaparaatide juures peab olema sildike lähima tuletõrjekomando väljakutse numbriga komando väljakutseks tulikahju korral.

Komando väljakutsel tuleb teatada täpne tulikahju asukoht, mis põleb ja telefoni nr., millega teatati tulikahjust.

2. Olemasolevad tuletõrjevahendid (keemilised kustutajad, hüdrandid, voolikud jne.) peavad olema alati korras ja kasutamiskõlvulised.

3. Majavalitsused, kelle piirkonnas on tuletõrje-veemahuteid või muid vesivarustusallikaid (tiigid, kaevud jne.), peavad jälgima, et veevõtukohad oleksid puhtad lumest, jäästt, prügist ja mullast, et oleksid juurdepääsuteed ja tähised veevõtukohtade juurde.

4. On keelatud:

a) üle kuhjata ehitustevahelisi kujasid, hoove ja läbisõiduteid igasuguste materjalidega;

b) ehitada kergestisüttivate vedelike ladusid ilma kohalike nõukogude loata;

c) üle kuhjata juurdepääse tagavaraväljapääsude ja tuletõrje välisredelite juurde;

d) kinni lüüa kortereis ja treppidel olevaid tagavaraväljapääse;

e) kanalisatsiooni-, veevärgi- ja keskküttetorude soojendamine jootmislampidega või lahtise tule kasutamisega neis kohtades, kus torud on põlevate ehitusosade läheduses;

f) suitsetada ja kasutada lahtist tuld pööningutel, keldrites, kuurides ja kõigis põlevate materjalide hoiukohtades; loomuliku või spetsiaalse elektervalgustuse puudumisel

võib neis ruumides kasutada ainult elektrilaternaid, tormilaternaid ja klaasitud küünallaternaid;

g) minna lahtise tulega, elektrilaternate, tormilaternate ja küünallaternatega kergestisüttivate ainete (bensiin, eeter jne.) ladudesse.

5. Elukortereis on keelatud:

a) ehitada trepikodadesse ja üldistesse läbikäikudesse sahvreid ja hoiukohti ning hoida neis liikumist takistavaid esemeid;

b) hoida kergestisüttivaid vedelikke üldkasutatavais koridorides;

c) jätta järelevalveta küdevaid ahjusid, põlevaid priimuseid ja petrooleumkeetjaid, elektritriikraudu, elektripliite, samuti jätta nende järelevalve laste hooleks;

d) kallata vedelkütust põlevatesse lampidesse, priimustesse jne., samuti kallamise juures kasutada lahtist tuld;

e) kasutada kergestipõlevaid vedelikke (petrooleumi, bensiini, denaturaati jm.) ahjude, pliitide ja teemasinate süütamiseks;

f) visata kustutamata süsi ja kuuma tuhka puitehituste lähedusse ning hoida neid tuldvõtvates ja lagunenud nõudes;

g) jätta gaasikraane ja -ventiile lahtistena või ebakindlalt suletuina;

h) riputada elektrijuhtmestikku naeltele või kleepida tapeedi alla, kasutada omatehtud „kaitsmeid", katta elektrilampe paberi või riidega, riputada rõivaid ja muid esemeid lülititele või töpslitele, kasutada elektritriikraudu, elektripliite, elektrisoojendajaid tulekindla aluseta välja lülitamata neid pärast tarvitamist;

i) lülitada valgustusvõrku raadio ja soojendusvahendeid spetsiaalsete juhtmeteta ning nendele töpsleid asetamata;

j) riputada petrooleumilampe, laternaid jm. puitlae külge ebakindlalt ja metallist kaitseplekita klaasi kohal.

6. Korteris, kus ei ole sahvreid, võib korterielanike nõusolekul asetada majandusesemeid koridori ja esikusse tingimusel, et läbipääs oleks vaba.

7. Üldkasutatavad sisekoridorid ja trepid peavad olema ühiselamuis öösi valgustatud.

8. Pööninguil keelatakse:

a) hoida tuldvõtvaid materjale ja igasuguseid muid esemeid, välja arvatud talvaknaraamid, kuivav pesu; ehitada sahvreid ja tuvilaid, välja arvatud spetsiaaltuvilad, mis on

asutatud Ossoaviahhimi liinis; pööningud peavad olema eeskujulikult puhtad;

b) asetada laele soojendamiseks saepuru, turbamulda ja muid põlevaid materjale;

c) kinnitada raadioantenne korstnate külge;

d) hoida pööninguaknaid katkistena ja avatult, välja arvatud tuulutamiseks;

e) hoida pööningule viivaid uksi avatuina: pööninguuksed peavad olema lukustatud ja võti peab olema majavalitsuses pööningu eest vastutava isiku käes; uksele peab olema kinnitatud sildike nimega, kelle käes on võti;

f) hoida lahtistena tulemüürides asetsevad ukseavad pööningul; need ukseavad ja avad, mis viivad pööningult trepikodadesse, peavad olema suletud tulekindlate ustega.

9. Katlamajades keelatakse:

a) hoida kütust (vedelat ja tahket) suuremas koguses kui ööpäevane tarvidus. Söe ja küttepuude tagavarad peavad asetsema eraldi ruumides;

b) katlaseadiste järelevalve ja hooldamine isikuil, kes ei oma vastavat kvalifikatsiooni, ning jätta katlamaju kütmise ajal järelevalveta;

c) katlamajas eluneda katlamaja teenindaval personalil ja teistel isikutel.

10. Juhul, kui köetakse naftaga, peab kütteava all asetsema plekkpann liivaga õli kogumiseks. Katlaruum peab olema puhas, põrandale valgunud naftaloigud tuleb ära koristada ja need kohad katta liivaga.

Küttekolletest väljavõetud tuhk ja šlakk tuleb veega üle valada ning asetada tuleohutusse kohta.

Katlamajades peavad olema järgmised tulekustutusvahendid: keemilised kustutajad, kuiva liiva kastid ja labidas.

11. Individuaalgaraažide kasutamisel keelatakse: suitsetada, kasutada ääse, jootmislampe, keevitusseadiseid ja kasutada lahtist tuld, hoida tühja taarat ja õliseid lappe garaažis; mahakallatud vedelkütus tuleb viivitamata koristada ja mahavalamise koht katta liivaga.

Garaažis peavad olema käsikustutajad, kast kuiva liiva ja labidaga.

12. Majaelanikud, majavalitsejad ja ühiselamute komandandid peavad täpselt täitma Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve nõudeid ning kohalike nõukogude ja täitevkomiteede määrusi tuleohutuse kohta.

13. Tulikahju korral on vajalik:

Viivitamata teatada tuletõrjekomandole tulikahju täpne aadress ja telefoni number, kust teatati tulikahjust.

Tuletõrjekomando kohaletulekuni alustada tule kustutamist kohalolevate tulekustutusvahenditega (käsikustutajad, vesi, liiv jne.).

14. Juhul, kui ruumides on tunda valgustusgaasi lõhna, on rangelt keelatud nendesse minna lahtise tule, põleva paberossi või süüdatud tuletikuga. Sellisel juhul peab avama aknad ja uksed ning tuulutama ruumid, ühtlasi tuleb sellest viivitamata teatada majavalitsejale.

Gaasijuhtmete külmumise puhul neis kondenseerunud vee tõttu tuleb need lahti sulatada ainult tulise veega.

15. Käesolevate määruste täitmise eest on vastutavad majavalitsejad ja ühiselamute komandandid.

Linna töörahva saadikute nõukogud, kinnitades käesolevaid määrusi, teevad neile vastavad täiendused, võttes arvesse kohalikke olusid.

Igas majas ja igas majavalitsuses peavad olema pandud nähtavale kohale „Elamute, ühiselamute ja muude majavalduste tuleohutuse tüüpmäärused".

Märkus: Vastavalt Tuletõrje Peavalitsuse juhendeile peavad linnade töörahva saadikute nõukogud need tüüpmäärused läbi arutama ja kinnitama. Neid määrusi kinnitades võidakse neid täiendada, võttes arvesse kohalikke olusid.

★

Kõige rohkem tulikahjusid tekib elamuis — ja teie võite kõiki neid vältida, kui te täidate täpselt tuleohutusmäärusi oma koduses elus.

„Kooskõlastatud"

NSV Liidu Siseministeeriumi Tuletõrje Peavalitsuse ülem kindral-major BOGDANOV 26. jaanuaril 1950. a.

Poliitharidustööliste Ametiühingu Keskkomitee sekretär SOLOVJEV 16. jaanuaril 1950. a.

NSV Liidu Tervishoiuministeeriumi Sanitaarvalitsuse ülem LITVINOV 16. jaanuaril 1950. a.

„Kinnitan"

NSV Liidu Kinematograafia ministri asetäitja V. RjAZANOV 14. veebruaril 1950. a.

TULEOHUTUSE, OHUTUSTEHNIKA JA TÖÖTERVISHOIU MÄÄRUSED RÄNDKINODE TÖÖ KOHTA

I. Üldosa

1. Käesolevad määrused käsitlevad ohutuse kindlustamist süttivast materjalist kinofilmide demonstreerimisel rändkinodes.

Märkus: Neil juhtudel, kui rändkinoaparatuur on seatud paikseks, esitatakse sellele nõuded, mis on ette nähtud määrustes statsionaarsete kinode kohta.

2. Määrused kehtestatakse kõigi lai-helifilmi rändtüüpi kinoseadmete kohta, vaatamata nende kuuluvusele ja ekspluateerimise asukohale.

Märkus: Mere- ja jõelaevadel, raudteevaguneis ja muis selliseis ekspluateerimise tingimusis kasutatavate rändkinode kohta rakendatakse üldised tehnika-alased ja tuleohutusmäärused, mis kinnitatakse vastavate ministeeriumide poolt.

3. Käesolevate määruste igasuguste rikkumiste puhul on kinofikatsiooni ja „Glavkinoprokat'i"[1] töötajad kohustatud võtma tarvitusele kiired abinõud määruste rikkumise kõrvaldamiseks ja süüdlaste karistamiseks.

[1] Filmilaenutuse Peavalitsus. (Toim. märkus.)

Kinoseanss tuleb katkestada kuni määruste rikkumise kõrvaldamiseni.

4. Korraldused, mis on vastuolus käesolevate määrustega, ei kuulu täitmisele.

5. Rändkinodes ja liikuvais elektrijaamades lubatakse töötada isikuil, kellel on vastav kvalifikatsiooni-tunnistus.

Isikud, kes on lubatud tööle rändkinodes, peavad perioodiliselt (üks kord aastas) osa võtma instruktaažist, mille korraldavad kinofikatsiooniorganid koos Siseministeeriumi tuletõrje esindajatega ohutu töö meetodite alal, kusjuures instrueeritavad registreeritakse erilises žurnaalis ja varustatakse tunnistusega.

6. Kategooriliselt on keelatud kinomehaanikul või motoristil töötada märgade või määrdunud kätega, määrdunud ning puhastamata riietuses ja jalatsites, haiguse puhul, mis on arsti poolt kindlaks tehtud, või ebakaines olekus.

7. Iga rändkino peab olema varustatud käesolevate tuleohutuse, ohutustehnika ja töötervishoiu määrustega rändkinode töö kohta, samuti ka juhenditega esmaabi andmiseks kuni arsti tulekuni (lisa[1]).

II. Tuleohutusnõuded ruumide kohta, mis on määratud töötamiseks rändkinodele

8. Kinoetenduseks ettenähtud ruumi tuleb hoolikalt kontrollida tuleohutusnõuete täitmise seisukohalt. Ülevaatust teostab kinomehaanik koos kohaliku tuletõrje esindajaga, kusjuures tuleb esmajoones silmas pidada järgmisi nõudeid:

a) ruum peab olema võimalikult tulekindel ja eraldatud muist ruumidest;

b) ruum peab olema eemal tuleohtlikest käitistest ja ladudest vähemalt 30 meetrit;

c) kinofilmide demonstreerimiseks kasutataval ruumil peab olema iga 75 vaataja kohta vähemalt üks väljapääs ja vähemalt kaks väljapääsu kogu ruumi kohta. Kui ruumil on olemas ainult üks väljapääs, lubatakse ühele kinoseansile kõige rohkem 50 inimest. Vaatesaali väljapääsuuksed peavad olema vähemalt üks meeter laiad.

Märkus: Vaatesaali mahutavus peab vastama normile 8 inimest 6 m^2 põrandapinna kohta.

---

[1] Nimetatud lisa on käesolevast tuletõrjealasest kogumikust ruumipuudusel välja jäetud (Toim. märkus).

d) kõik ruumi uksed peavad avanema väljapoole; on keelatud hoida neid lukkus kinoseansi ajal.

9. Süttivast materjalist kinofilmide demonstreerimist puithooneis lubatakse ainult esimese korruse ruumides. Kinofilmide demonstreerimine keldriruumides on keelatud.

Telliseist ja betoonist hooneis lubatakse rändkinodel töötada teisel korrusel, kui on kaks iseseisvat väljapääsu trepikodadesse.

Kinoetendused on keeletud saalides, mis asuvad kõrgemal teisest korrusest.

10. Ruumides, mis on määratud alaliselt kinoetendusteks, peavad olema vaatesaalis toolid omavahel ühendatud ja kinnitatud kindlalt põranda külge.

11. Istekohtade arv ühes pidevas reas, mis on mõlemast otsast piiratud läbikäiguga, ei või olla üle 14-ne. Iga läbikäigu laius peab olema vähemalt 1 meeter.

12. Kinofilmide demonstreerimise puhul esimesel korrusel võib asetada iga tüüpi rändkinoaparatuuri otse vaatesaali. Sel juhul tuleb aparatuur asetada eemale väljapääsudest ja publiku evakueerimisteedest, kuid akende vahetusse lähedusse.

Aparatuur tuleb eraldada publikust igast küljest kindla tõkkepiirdega, mis on sellest vähemalt 1,5—2 m kaugusel ja mitte madalam kui 0,9 m. Kõrvaliste isikute lubamine selle tõkkepiirde taha on keelatud.

13. Kui vaatesaal asub teisel korrusel, peab rändkinoaparaat asuma vaatesaalist seinaga või vaheseinaga eraldatud ruumis.

14. Saalis peab olema elektervalgustus. Tagavara-väljapääse võib valgustada laternatega „Nahkhiir" või klaasitud küünallaternatega. Tagavaravalgustus seatakse väljapääsude kohale vähemalt 2,5 m kõrgusele ja peab olema rakendatud kogu kinoetenduse ajal.

15. Ahiküttе puhul tuleb ahjude kütmine vaatesaalis lõpetada hiljemalt kaks tundi enne kinoseansi algust. Ajutiste ahjude ülesseadmine on keelatud.

16. Evakuatsiooniteed peavad olema vabad. On keelatud ummistada väljakut vaatesaali juures, trepikodasid, läbikäike vaatesaalis, uksi, koridore ja aknaid.

17. Vaibad ja põrandalinikud publikule määratud läbikäikudes peavad olema kindlalt põranda külge kinnitatud. Kinoprojektori jaoks tõkkepiirdega eraldatud ruumiosas või aparaadiruumis ei ole lubatud riidest vaibad ja põrandalinikud.

18. Kinoseansi ajal peab olema rändkino-aparaadi juures: 1,5×1,5 m suurune tuletõrjevaip, ämber kuiva sõelutud lii-

vaga, 0,5 m läbimõõduga ja 0,5 m sügavusega tünn veega ning tihedalt suletava kaanega, kinnist tüüpi käsi-akumulaatorlatern ja reeglikohaselt ka paksuvahuline käsikustutaja.

Märkus: Tuletõrjevahendid tuleb paigutada sissepoole tõkkepiiret, nii et need oleksid kohe käepärast, kui puhkeb tuli filmilindi süttimisel.

19. Ruum, milles rändkino demonstreerib filme, peab olema samuti varustatud tulekustutusvahenditega: tuletõrjekraanide, veevaatide ja ämbritega, lammutusriistadega jne.

Tuletõrjevahendid paigutatakse selliselt, et nende kasutuselevõtt oleks hõlbus ja tulikahju puhkemisel tuli ei lõikaks ära nendele juurdepääsu.

20. Ruumis, kuhu on üles seatud kinoaparaat, peab kinoetenduse ajal viibima vähemalt üks tuletõrje valvepost.

21. Kõikides ruumides, mis on määratud kinoetendusteks, on suitsetamine ja tikkude läitmine keelatud. Selle kohta peab olema nähtavaisse kohtadesse üles pandud sildid „Ärge tehke tuld", „Mitte suitsetada". Niisuguste korrarikkumiste puhul tuleb kinoseanss katkestada.

III. Ohutusnõuded rändkinoaparaadiga töötamisel

22. Filmide demonstreerimise ajal võivad kinoprojektori juures asuda ainult need filmid, mis on määratud antud seansi jaoks ja mitte üle ühe programmi. Sealjuures tuleb kõiki filmirulle hoida kinnistes karpides, mis on paigutatud raudkasti või filmistaati, mis asub aparaadist vähemalt 1 m kaugusel.

23. On keelatud filmi asetada elektrisisseseade või armatuuri lähedale, mis võib anda sädemeid (transformaator, kaitsmed jne.) või mis tugevasti kuumenevad (reostaadid, tasakaalustus-takistused, hõõglambid jne.).

24. Enne kinoseansi algust ja publiku laskmist vaatesaali tuleb hoolikalt kontrollida kinoaparatuuri, elektrijaama ja filmi seisukorda.

25. Kinofilmide demonstreerimine on keelatud, kui tuleohutus-automaatkatik töötab halvasti või on rikkis, kui filmilinti ei suleta tihedalt filmikanalis ja kassettides või kui kassette on raske projektorist välja võtta.

Samuti on keelatud töötada kinoprojektoritel K-101, K-301 või nendele analoogilistel, samuti projektoritel K-25, K-35 jne., mis on kohaldatud 30-voldilisele ja 400-vatilisele lambile ilma erilise soojusfiltrita, või viimast asendada peegli või tavalise

klaasiga. Soojusfiltri-hoidja plommitakse kino-remonditöökojas. Ilma plommita on töötamine keelatud.

26. Filmilindi ümberkerimine vaatesaalis publiku juuresolekul on keelatud.

27. Projektori iga peatuse puhul tuleb projektsioonilamp viivitamata välja lülitada.

28. Projektori lindistamisel on kinomehaanik kohustatud valgustamiseks kasutama ainult elektrilampi, mille võimsus ei ületa 40 vatti.

29. Filmilindi tükid, mis satuvad pildivälja-aknasse või aparaadi muudesse kohtadesse, kus neid ähvardab kuumenemine, tuleb viivitamata eemaldada tihedalt suletava kaanega metallkasti.

30. Filmi süttimisel pildivälja-aknas ei tohi mingil juhul avada filmikanali ust, vaid tuleb viivitamata katki rebida filmilindi ülemine ja alumine aas ja välja lülitada projektori elektrimootor.

31. Leegi tungimisel tuleohutuskassettidesse ei tohi mingil juhul avada nende kaasi. Säärastel juhtudel tuleb kassett põleva filmilindiga kiiresti katta tuletõrjevaibaga, võtta ära aparaadi küljest ning välja viia või visata ohutusse kohta, millele järgnegu tule likvideerimine olemasolevate tuletõrjevahenditega. Kui ei ole võimalik põlevat filmi ruumist välja viia või välja visata, tuleb kassett tingimata ära võtta, visata liivakasti või veetünni, sulgedes selle kaanega.

32. Väljaspool kinoprojektorit süttivat filmilinti tuleb kustutada selle süttimise momendist peale: tihedalt katta tuletõrjevaibaga, katta liivaga või pista veetünni.

33. Üheaegselt tulekustutusabinõude rakendamisega tuleb viivitamata sisse lülitada vaatesaali valgustus, võtta tarvitusele abinõud publiku seas paanika vältimiseks ja kinokülastajate rahulikuks evakueerimiseks ruumist.

34. Peale tähendatud abinõude tuleb tulikahju korral kõik ülejäänud filmiosad viia ohutusse kohta.

35. Kategooriliselt on keelatud kinomehaanikul kinoseansi ajal lahkuda kinoprojektori juurest või pärast seanssi jätta film ja rändkinoaparaat järelevalveta või lukustatud ruumi panemata.

36. Kinoprojektori töötamise ajal on keelatud igasugune projektori remont või mehhanismide reguleerimine.

37. Kategooriliselt on keelatud rakendada ekvivalentseks koormatiseks (tasakaalustus-takistuseks) soojendusseadmeid

(elektripliite), mitmesuguseid takistusi, välja arvatud hõõglambid ja eriti selleks otstarbeks voltkompenseerivad seadmed.

38. Kinomehaanikul on kategooriliselt keelatud rändkinoseadmete igasugune ümberehitamine.

39. Töötamisel kinoseadmete juures, samuti kinofilmide, vedelkütuse ja elektrijaama hoiukohtades on keelatud suitsetamine ja lahtise tule kasutamine.

IV. Ohutusnõuded elektrivoolu kasutamisel

40. Kinoaparaadi elektriseadmete remondi puhul tuleb seda toitev vooluvõrk välja lülitada.

41. Elektrikaabel, mis toidab rändkinoaparaati ja valjuhääldajaid, tuleb paigaldada vähemalt 2 m kõrgusele ja ei tohi ristuda publiku evakueerimisteedega ega üle minna pealtvaatajate kohtadest.

42. On keelatud pinge olemasolu kindlaks teha voolu all olevate osade käega puutumise teel.

43. Voolugeneraatori töötamise ajal on kategooriliselt keelatud teostada igasugust remonti, samuti toitejuhtmete sisse- või ümberlülimist.

44. Kõik kaitsmed peavad vastama kaitstavate juhtmete põiklõikele ja kindlaksmääratud koormusele.

Kategooriliselt on keelatud kaitsmete sulavaid osi asendada raud- või vasktraadiga jms. ning samuti ühendavaid juhtmeid, mis viivad voolu rändkinokomplekti, asendada muu margiga ja põiklõikega juhtmetega.

45. Uue kaitsme paigutamisel läbipõlenu asemele tuleb enne vooluvastuvõtja sisselülitamist hoolikalt kontrollida elektriseadmeid, selgitada kaitsme läbipõlemise põhjus ja kõrvaldada rike.

On keelatud paigaldada kaitsmeid voolu all ja sisselülitatud vooluvastuvõtja puhul.

46. Juhtmete isolatsiooni süttimisel tuleb viivitamata katkestada elektrivoolu andmine ja asuda kustutamisele.

Voolu all olevate juhtmete isolatsiooni põlemise korral on keelatud kasutada vedelavahulisi käsikustutajaid ja vett.

V. Ohutusnõuded sisepõlemismootoritega töötamisel

47. Liikuva elektrijaama asetamine publiku liikumisteedele on keelatud.

48. Autot, tõlda või saani elektrijaamaga või viimast eraldi ei tohi üles seada ligemale kui 10 m elamuist ja muudest hoonetest.

Isikud, kes elektrijaama maha ja peale laadivad, võivad asuda ainult selle kõrval ja autotõllas.

49. Et vältida mootori käivitamisel käivitusvända tagasilööki, tuleb vänta haarata parema käega nii, et kõik sõrmed hoiaksid pidet ainult ühelt poolt.

50. Kategooriliselt on keelatud töötavat mootorit varustada vedelkütuse ja õliga, kasutada mootori juures lahtist tuld või suitsetada ja jätta seda järelevalveta töötamise ajal.

51. Liikuva elektrijaama mootorisse vedelkütuse tankimine peab toimuma ainult päevavalgel, kusjuures mootor peab seisma ja olema jahtunud.

Tankimine võib toimuda õhtul pimedas ainult erandjuhtudel ja tingimata elektrilambi valgusel.

52. Mootorile kogemata valatud õli ja vedelkütus tuleb kohe kaltsuga ära pühkida ja puhastusmaterjal tingimata eemaldada.

53. Bensiinitagavara hoidmine ühes ruumis mootoriga selle töötamise ajal on keelatud.

54. Bensiini tuleb hoida erilises taaras, mis on varustatud tuleohutuse kaitseseadmega.

55. Mootori töötamise ajal on keelatud selle igasugune remont või mootori üksikosade kinnitamine, ventilaatori rihma pealepanemine või pingutamine, pöörlevate osade puhastamine jms.

56. Heitegaasid juhitakse välja erilise toru kaudu, mis on isoleeritud tõllast, autokerest või ruumi seintest, kus elektrijaam on üles seatud.

57. Jõujaam, mis töötab tõllas või autos, tuleb paigutada eemale uksest ülespainutatud äärtega raudalusele. Alusele kogunenud õli ja bensiin tuleb viivitamata eemaldada ja alus hoolikalt puhtaks pühkida.

58. Autokabiinis või tõllas võib olla ainult elektervalgustus. Autos on keelatud kasutada tormilaternaid „Nahkhiir" ja üldse laternaid lahtise leegiga.

59. Auto-rändkino peab olema varustatud järgmiste tulekustutusvahenditega: kuiva sõelutud liiva, tuletõrjevaiba ja tihedavahulise käsikustutajaga nr. 3.

60. Põlevvedelike kustutamine veega on keelatud.

61. Kui elektrijaama mootori karburaator haaratakse tulest, peab kütuse juurdevoolukraani kohe sulgema, mootori seiskama ja kattes karburaatori paksu riidega, leegi lämmatama.

VI. Ohutusnõudeid kinofilmide pakkimisel, transportimisel ja hoidmisel

62. Iga filmirull peab asetsema metallist karbis, millest seda võib välja võtta ainult projektori lindistamisel, filmi ümberkerimisel ja remontimisel.

63. Transportimisel peavad karbid filmidega olema suletud erilisse metallkasti.

VII. Töötervishoid ja -hügieen

64. Kinofilmide demonstreerimiseks määratud ruum peab olema enne seansside algust tarvilikul määral tuulutatud ja koristatud.

65. Isikud, kes töötavad rändkinodes, on kohustatud laskma ennast perioodiliselt (mitte harvemini, kui 2 korda aastas) arstlikult läbi vaadata, et kindlaks teha nende tervislikku seisukorda ja edasist rändkinos töötamise võimalust.

66. Rändkino peab olema varustatud väliapteegi, seebi ja käterätiga.

VIII. Vastutavus

67. Kinofikatsiooniorganid kannavad vastutust selle eest, kui rändkinod ei ole varustatud korras tuletõrje inventariga, samuti kui kinoaparaadiga ja liikuva elektrijaamaga töötamisele on lubatud isikud, keda ei ole kontrollitud kvalifikatsiooni-komisjoni poolt ning kellel ei ole kvalifikatsiooni-tunnistust.

68. „Glavkinoprokat'i" organid kannavad vastutust filmikoopiate remondi eest, samuti filmide laenutamise eest kinomehaanikuile, kellel ei ole kvalifikatsiooni-tunnistust.

69. Kinomehaanik kannab vastutust kinoaparatuuri ja tuletõrjevahendite tehnilise seisukorra ja tuleohutusnõuete kindlustamise ning nende täitmise jälgimise eest kinoseanssidel, kinofilmide pakkimisel, hoidmisel ja transportimisel.

70. Motorist kannab vastutust elektrijaama tehnilise seisukorra ja tuleohutusnõuete täitmise eest liikuva elektrijaama ekspluateerimisel.

71. Vastutust tuleohutuse eest ruumis, kus demonstreeritakse filmi, kannab isik, kes on administratsiooni, majavalitsuse, kolhoosi juhatuse või muu organisatsiooni poolt määratud antud ruumi eest vastutajaks.

NSV Liidu Kinematograafia Ministeeriumi Kinofikatsiooni Peavalitsus.

Kooskõlastatud
NSV Liidu SARK-i Tuletõrje
Peavalitsusega

Kinnitatud
NSV Liidu RKN-i juures asuva
Kinematograafia Komitee poolt
15. juunil 1939. a.

MÄÄRUSED

OHUTUSTEHNIKA, TULEOHUTUSE JA TÖÖTERVISHOIU NÕUETE KOHTA STATSIONAARSEIS KINOTEATREIS

I OSA
ÜLDJUHENDID

1. Käesolevate määrustega pannakse kehtima nõuded tuleohutuse, ohutustehnika ja töötervishoiu kohta, mis tuleb täita statsionaarse kinoteatri ehitamisel, sisustamisel ja ekspluateerimisel.

2. Statsionaarse kinoteatri avamine (niihästi uute ehituste puhul kui ka esmakordselt pärast kapitaalremonti või uue hooaja algul) ilma ametkondadevahelise komisjoni ülevaatuseta, kes teeb kindlaks, kas kino seisukord vastab käesolevate määruste nõudeile, ja kuni vastava loa saamiseni, on keelatud.

Komisjoni peavad kuuluma esindajad Riiklikust Tuletõrjelisest Järelevalvest, ehitusinspektsioonist, sanitaarinspektsioonist, miilitsast, elektrivõrgust, töökaitsest, kinotehnilisest inspektsioonist ja kinoteatri administratsioonist.

3. Vastutus ja kontroll käesolevate määruste täitmise üle pannakse:

a) enne kinoteatri üleandmist ja ekspluatatsiooni võtmist projekti koostajale ja ehitajale;

b) pärast ekspluatatsiooni üleandmist kinoteatri direktorile.

Viimasele antakse õigus määrata kinoteatri töötajate hulgast sellekohase käskkirjaga vastutavad isikud, kes kontrollivad nõuete täitmist vastavalt käesolevate määruste üksikosadele.

II OSA

TULEOHUTUSMÄÄRUSED JA TULETÕRJEVAHENDITE NORMID KINOTEATREIS

4. Tuletõrjevahendite koosseis:

Jrk. nr.	Ruumi nimetus	Mõõtüksus	Arv					Märkused
			käsi-kustutaja nr. 1	käsi-kustutaja nr. 3	Kuiv tule-kustutaja	Kastid või ämbrid liivaga ja labidad	Vilt või villane vaip suurusega 2×2 m	
1.	Aparaadi-ruum	iga aparaadi kohta	—	1	1	1	1	Vähemalt iga ruumi kohta üks
2	Kerimis-ruum	ruumi kohta	—	1	—	1	1	
3.	Aparaadi-ruumi tuulekoda	"	—	1	—	—	—	
4.	Vaatesaal	iga 200 m² põranda-pinna kohta	1	—	—	—	—	
5.	Esik, jalu-tussaal, einelaud	iga 100 m² põranda-pinna kohta	1	—	—	—	—	
6.	Muud ruumid	"	1	—	—	—	—	

Märkused:

1. (tabeli 4. punkti kohta). Mitte vähem kui kaks tükki lava, vaatesaali jne. kohta.

Peale ülaltähendatud tuletõrjevahendite varustatakse nimetatud ruumid veel tuletõrjekraanidega vastavalt kehtivaile määrustele.

5. Tuletõrjevahendite eest hoolitsemine ja nende korrashoidmine peab toimuma vastavalt kehtivaile määrustele ja ettekirjutustele.

6. Kinoteatreis, kus on üle 500 koha, peab olema ette nähtud sisemine tuletõrje-signalisatsioon.

7. Kohtades, kus on telefonikeskjaam, tuleb peale loeteldud tuletõrjeinventari ja -vahendite kinoteatrihoonesse üles seada telefon. Kõigi telefoniaparaatide juures peavad leiduma

tabelikesed, mis juhatavad kätte lähemate tuletõrjekomandode telefoninumbrid. Telefoniühenduse puudumisel tuleb nähtavale kohale üles panna selgestiloetavad teadaanded kinoteatri tuletõrjevalve ja lähema tuletõrjekomando väljakutse viiside kohta.

8. On keelatud tuletõrjevahendite, -inventari ja kinoteatri tuletõrjemeeskonna rakendamine ülesandeiks, mis ei ole seoses tuletõrjetööga.

Põhimiste kustutusvahendite kirjeldus

9. Peab tarvitama järgmisi kolme tüüpi käsikustutajaid:

Nimetus	Otstarve	Kasutamiskohad
Kuivkäsikustutaja („Taifun")	Elektrijuhtmete, elektrimootorite ja muu elektriseadeldise kustutamiseks	Aparaadiruumis, ventilatsioonitorudes, pumbaruumis, elektrimasinate ruumis ja laval.
Paksuvahuline käsikustutaja („Bogatõr" nr. 3)	Tahkete ja vedelate kergestisüttivate ainete kustutamiseks	Kõigis muis ruumides.
Vedelavahuline käsikustutaja („Bogatõr" nr. 1)	Tahkete põlevate ainete kustutamiseks	Samuti

Märkused:

1. Kuiv-käsikustutajate puudumisel võib elektriseadmete kustutamiseks kasutada ka vahtkustutajaid ja kuiva läbisõelutud liiva, kuid kindla tingimusega, et elektrivool enne kustutamise algust põlevaist elektriseadmeist välja lülitatakse.

2. Tarvitamiseks kordaseatud käsikustutajail tuleb plombeerida löökknupp (vahtkustutajail) või ventiil (kuivkustutajail) ning kinnitada neile sedel laadimise või kontrollimise kuupäevaga ja isiku nime ning ametiga, kes teostanud laadimist või kontrollimist.

10. Liivakastid, mis peavad olema kuubikujulised, sisaldusega mitte alla 0,3 m^3, tuleb värvida punaseks ja varustada pealkirjaga „Tuletõrjeliiv". Ka liivaämbrid tuleb värvida punaseks ja varustada pealkirjaga.

11. Paksu villase riide tükid (või vaibad) põlevaile ese-

[1] Viimasel ajal on võetud kasutamisele täiendatud konstruktsiooniga käsikustutajad. (Toim. märkus).

meile pealeheitmiseks peavad olema suuruselt mitte alla 2 × 2 m ja tumedaks värvitud.

12. Kõik ülejäänud tuletõrjevahendid ja -inventar peavad olema vastupidavad ja funktsioneerima tõhusalt.

Põhimiste kustutusvahendite paigutus

13. Hüdrantide (tuletõrjekraanide) arv ja paigutus määratakse kindlaks selliselt, et veejoad ulatuksid kinoteatri kõigisse ruumidesse.

14. Vesivarustusvõrk tuleb asetada seintesse väljaulatuvate harutorudega hüdrantide jaoks. Hüdrant tuleb paigutada klaasustega kapikesse, pealkirjaga klaasil „Hüdrant nr. . . .". Kasti suurus peab olema selline, et temasse mahuksid vabalt kraan ventiilidega ja voolik ühes joatoruga.

15. Käsikustutajad riputatakse kinoteatri kõigisse ruumidesse Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve poolt määratud kohtadele ettenähtud arvul ja valikus. Õuedesse paigutamisel tuleb käsikustutajad katta väikeste katustega, kaitseks sademete ja päikesekiirte vastu.

16. Ämbrid liivaga ja villane riie (või vaip) asetatakse aparaadiruumi (1 ämber liiva ja 1 vaip iga kinoaparaadi kohta), projektsiooniruumi, kerimisruumi või teistesse kinoseadiste jaoks määratud ruumidesse ja keskkütte katlaruumi (kast liivaga).

17. Tuletõrje vesivarustusvõrgu pump olgu paigutatud eriruumi, mille ukse võti peab olema valvesoleva tuletõrjuja käes. Võõrastele on sissepääs pumbaruumi keelatud.

18. Kogu muu tuletõrjeinventar on kinoteatri tuletõrje eriruumis.

Peamised kohustuslikud tuleohutusmäärused

A. Üldmäärused

19. Kõigis kinoteatri ruumides, peale eriliselt selleks määratud ruumide, on suitsetamine ja lahtise tule tarvitamine keelatud. Suitsetamiskeelu ja suitsetamisruumi asukoha kohta tuleb nähtavale kohale riputada selgestiloetavad teadaanded.

20. Vaatesaali vahekäikudes, jalutusruumis, vestibüülis ja teistes publikule määratud ruumides tuleb kõik vaibad ja vaibalinikud tugevasti kinnitada põranda külge.

21. On keelatud millegagi tõkestada vahekäike, väljapääse, trepikodasid jne., samuti juurdepääse tuletõrjeinventarile ja -vahendeile.

22. Reklaamaluste, einelaudade, mööbli, lillede ja taimede paigutamiseks publikule määratud koridoridesse, trepikodadesse ja trepimarssidele on iga kord vaja eriluba Riiklikult Tuletõrjeliselt Järelevalvelt.

23. Trepikodade alla, pööninguruumidesse, näitelavade ja estraadide alla on ükskõik missuguste esemete hoiukohtade sisseseadmine keelatud.

24. Kategooriliselt on keelatud sisse seada kinoteatriruumidesse eluruume ja igasuguseid ööbimispaiku.

25. On keelatud sisse lasta eriruumidesse (aparaadi-, masinaruumi jne.) isikuid, kes ei tööta neis ruumides.

26. Igasuguste valgusreklaamide kujundamine ja ülesseadmine peab toimuma ranges vastavuses kehtivaile normidele ja määrustele ning olema kontrollitud elektri-järelevalve esindaja poolt.

27. Ahiküttе sisseseadmisel tuleb ahjude asetamine, kütteavade suunamine ja tuleohutus-eeskirjade täitmine teostada vastavalt ahiküttе sisseseadmise kohta kehtivaile määrustele ja normidele. Ahjude, korstnate ja suitsulõõride kontroll ning tahmast puhastamine peavad toimuma mitte harvemini kui üks kord kuus, mille kohta administratsiooni poolt tehakse iga kord sissekanne eriraamatusse.

28. Kütteseadiste juurde ei tohi hoiule ja kuivama panna kütust ega muid põlevaid aineid, samuti on keelatud ahjude süütamine kergestisüttivate vedelike abil. Ahjude kütmine peab toimuma alatise valve all. Kütmine tuleb lõpetada mitte hiljem kui 3 tundi enne seansi algust. Pärast kütmise lõpetamist tuleb tuhk ja söed ahjudest eemaldada, veega üle valada ja hoonest välja viia kindlasse tuleohutusse kohta.

29. Igasuguste ajutiste ahjude ülesseadmine kinoteatriruumidesse on keelatud. Elektrisoojendusseadiste tarvitamiseks tuleb igal eri juhul kokku leppida tuletõrje- ja elektri-järelevalvega, kusjuures tohib tarvitada ainult tööstuse poolt väljalastud aparaate.

30. Kõigi tuletõrjeseadmete ja -inventari korras- ja valmisolekut tarvitamiseks tuleb iga päev kontrollida. Avastades neis mingeid puudusi, tuleb need viivitamata enne seanssi kõrvaldada.

Ei tohi korraldada seansse, kui ühel või teisel põhjusel on rikki läinud tuletõrje vesivarustus, pump või muud tuletõrjeseadised.

Tuletõrjereservuaaride tühjendamine või nendes veehulga vähendamine on tuletõrje loata keelatud.

B. Aparaadiruum

31. Kino aparaadiruumis on keelatud hoida kõrvalisi asju ja aineid. Pühkimis- ja puhastamismaterjali hoitagu tihedalt suletavais metallkarpides.

32. Kinofilme tuleb ümberkerida, parandada ja hoida ainult kerimisruumis.

33. Aparaadiruumis tohib hoida ainult filme, mis on määratud jooksvaks demonstreerimiseks. Filme peab hoidma kerimisruumis kõrrasolevas tihedalt suletavas filmistaadis, üks karp igas vahes. Projektsiooniruumis on lubatud pidada üheaegselt mitte üle kahe osa demonstreeritavast filmist.

34. Filmide tükid ja jäänused tuleb koguda tihedalt suletavaisse metallkastidesse. Kaste tühjendatagu iga päev pärast seansside lõppu.

35. Igasugused elektrivõrgu parandustööd aparaadiruumis on ilma voolu väljalülitamiseta keelatud.

36. Kinoaparaate käitada ja aparaadiruumis töötada tohivad ainult isikud, kes on läbi käinud kvalifikatsioonikomisjonist. Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve organite nõudmisel tuleb isikud, kellel ei ole küllaldasi teadmisi tuletõrjemääruste alal, tagandada töölt.

C. Vaatesaal

37. Kõik läbikäigud kohtade ja istmeridade vahel peavad lõppema väljapääsu-ustega vaatesaalist (välja arvatud läbikäigud, mis viivad ekraani poole ja millelt väljapääs on tagapoolel. Nende läbikäikude laius ei tohi olla alla 1,2 m ja mittte kitsam väljapääsu-uste laiusest).

38. Koondada ja vähendada läbikäike kohtade ja istmeridade vahel, samuti paigutada läbikäikudesse lisatoole ja sisse seada klappistmeid on keelatud. Üksikuil juhtudel on klappistmete sisseseadmine läbikäikudes Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve poolt lubatud.

39. Vaatesaalist väljapääsu uste kohal peavad olema alatiselt valgustatud pealkirjad „Tagavaraväljapääs" ja „Väljapääs".

40. Seansi ajal on lubatud vaatesaali uksi sulgeda vaid kergete haakidega. Vaatesaali uste pooled peavad olema ainult kokku lükatud.

41. Igasugused drapeeringud ja dekoratsioonid on lubatud ainult tulekindla vedelikuga immutatud riidest. Neil juhtudel

peavad drapeeringud ja dekoratsioonid asetsema elektriseadmeist vähemalt 20 cm kaugusel.

42. Vaatesaali akende pimendamine luukidega seansside ajal on keelatud.

Tuletõrjevalve kohustuslik teostamine

43. Pideva tuletõrjevalve kindlustamiseks tuleb igas kinoteatris sisse seada ööpäevane kutselise tuletõrje (või vabatahtliku tuletõrje) valvepost. Pealeselle tuleb suurtes kinoteatrites (mahutavusega üle 500 inimese) seansside ajaks välja panna täiendavad tuletõrjepostid. Tuletõrjemeeskonna suurus ja valvepostide arv iga kinoteatri kohta määratakse kindlaks Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve organite poolt.

44. Tuletõrjemeeskonna üldjuhtimine, samuti vastutav valve kõigi tuletõrjeseadmete üle igas kinoteatris pannakse kinoteatri tuletõrje ülemale.

45. Tuletõrje reakoosseisu kuuluva meeskonna palkamine ja vallandamine toimub kinoteatri direktsiooni korraldusega kokkuleppel kinoteatri tuletõrje ülemaga.

46. Tuletõrjeülema, Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve organite, tuletõrjevalve komitee inspektorite ja ametkondadevaheliste komisjonide juhenduste õigeaegseks ja kõrvalekaldumatuks täitmiseks määratakse iga kinoteatri direktsiooni poolt administratsiooni hulgast isik, kes on vastutav kinoteatri tuleohutuse eest.

III OSA

NÕUDED ELEKTROTEHNILISE JA KINOTEHNILISE SISSESEADELDISE EHITAMISE JA EKSPLUATEERIMISE KOHTA

47. Kõrgepingevoolu tarvitamine, s. t. enam kui 250-voldilise pingega maa ja juhtme vahel, pole kinoteatrihoones lubatav. Erandi moodustavad elektro-akustiline aparatuur projektsiooniruumis ja reklaami neoonvalgustus, mille kasutamisest kõneldakse käesolevates määrustes eraldi.

48. Voolu kasutamine kõrgepingevõrgust läbi alaldava transformaatori ilma maaühenduseta on keelatud. Äärmisel juhul tuleb maandada läbilöögikaitsme kaudu vähemalt üks faas.

49. Elektrivõrgu koormamine üle määratud normide on keelatud.

50. Elektrivõrgu peamised sisenduskohad peavad kinoteatris asetsema ruumis, kuhu pääseb ainult kinoteatrit teenindav tehniline personal.

51. On vaja omada kaht elektrivõrgu sisendust iseseisvaist toiteallikaist. Kahte suletud madalpingelisest kaablivõrgust tõmmatud sisendust, mida toidetakse kahest või rohkemast elektrijaamast, loetakse iseseisvaiks toiteallikaiks.

52. Kinoteatris peab olema avariivalgustusvõrk põhimisest sisendusest sõltumatu toiteallikaga. Sõltumatu toiteallika puudumisel lubatakse tarvitada:

a) akupatareisid,

b) klaasitud laternaid põlevate küünaldega.

53. Avarii-valgustuslampide (laternate) arv ja paigutuskohad peavad olema valitud nii, et valgustustugevus kogu evakuatsioonitee ulatuses ei oleks alla 0,5 luksi.

Märkus: Küünallaternate ülesseadmine kino aparaadiruumides ei ole lubatav. Neis ruumides tuleb avariivalgustuse puudumisel tarvitada kantavaid elektrilaternaid.

54. Kinoteatrite omad elektrijaamad peavad paiknema kinoteatrist lahus olevais tulekindlais ruumides, mitte lähemal kui 15 m kinohoonest. Nende ehitus ja ekspluateerimine peavad vastama kehtivaile elektrotehnilistele määrustele ja normidele („Elektrotehnilised määrused ja normid" I osa, ОНТИ 1933. a. väljaanne, lk. 32 ja 137) ja „Jõumasinate ülesseadmise ja teenindamise määrustele" (NSV Liidu TRK määrus 21. 7. 1926.).

55. Kinoteatri valgustus- ja elektrijõuseadmed, sealhulgas ka valgus- ja neoonreklaamid, peavad olema paigutatud ja ehitatud nõnda, et nende käsitsemine oleks võimalik ainult kinoteatri tehnilisel personalil.

56. Kinoteatris on keelatud kasutada ajutisi elektrivõrgu liine või seadmete ajutist montaaži. Erandi moodustavad ainult remondid, mis tehakse teatritöö vaheaegadel.

57. Kogu elektriaparatuur, sealhulgas ka valgustusseade projektsiooni-, kerimis- ja akuruumis, peab omama niisugust väljalülitust, et ükski voolu juurdetoov juhe ei jääks pinge alla pärast voolu väljalülitamist. See nõue ei kehti maandava juhtme suhtes.

58. Kõik vooluahelike kontaktid peavad olema joodetud. Erandiks on ainult erilistest klemmidest (läbivate või näpitspoltidega) moodustatud kontaktid aparatuuri enese küljes.

59. Pinge all olevate vooluahelike ühendamine ja lahutamine mitte eriti selleks määratud seadisega on lubamatu.

60. On keelatud jätta pinge alla ükskõik millist elektriseadet (sealhulgas ka valgustusseadet) peale käesolevais määrustes eriti nimetatute (punkt 57), ilma neid teenindavate isikute järelevalveta.

61. Pärast seansside lõppu ja kinoteatri kõigi ruumide ülevaatust vastutava administraatori ja tuletõrje-valveposti esindaja poolt tuleb kogu elektriseade välja lülitada, jättes põlema ainult valvetuled. Kui on tarvis sel ajal teha mingisuguseid töid ja sisse lülitada valgustust peale valvetulede, tuleb kokku leppida tuletõrje-valvega ja töökohale välja panna valvurid.

62. Ilma tehnilise järelevalve loata on keelatud teha ükskõik milliseid katseid kinoteatri elektrotehniliste aparaatide ja kinotehnilise sisseseadega.

63. Ajutiste ühenduste loomine vooluallikaga ilma eriseadisteta (rosetid kahvlitega jms.) ei ole lubatav.

64. Elektrotehnilise ja kinotehnilise sisseseadega ruumis on lubatud tarvitada kantavaid käsilampe ainult siis, kui need on varustatud eri-kaitsearmatuuri ja -juhtmega.

65. Kino aparaadiruumides on keelatud tarvitada lahtisi soojendusseadiseid (elektriahjud, -pliidid jne.).

66. On keelatud asetada igasuguseid väikesi voolu hästi juhtivaid esemeid (tööriistad, metallasjad jne.) elektriseadmete lähedale, millel on kas või kõige väiksem juurdepääs (avad jne.) voolu edasiandvate osade juurde, sest see võib kergesti esile kutsuda lühiühenduse.

67. On keelatud riputada riideid ja muid esemeid voolukatkestajaile, vinnaklüliteile ja muudele elektriseadmete osadele.

68. On keelatud elektrilampide katmine paberi või riidega.

69. On keelatud ilma tarviduseta puudutada elektrijuhtmeid, -masinaid ja -aparaate ning nende osi.

70. Kinoteatris peavad olema järgmised kaitsevahendid:

a) kuivast puust isoleeralused, kaetud õlivärviga, mitte vähem kui kaks tükki;

b) isoleeritud käepidemetega spetsiaaltööriistad elektriseadmete juures töötamiseks, vähemalt 1 komplekt;

c) kaitseprillid, vähemalt 2 paari;

d) spetsiaalsed isoleerivad kummisõrmikud või -labakud, mitte alla 2 paari;

e) spetsiaalsed kummibotikud või kalossid, mitte alla 2 paari;

f) kummivaibad suurusega mitte alla 0,75 × 0,75 m, maha pandud kino aparaadiruumis iga elektriaparaadi juurde.

Märkus: Kui kino projektsiooniruumis on linoleumpõrand, pole kummivaibad kohustuslikud.

71. Kaitsevahendid tuleb hoida korras, tarvitada vajaduse korral ja ainult määratud ülesande jaoks. Kaitsevahendite kõlblikkust tuleb perioodiliselt ja hoolikalt kontrollida, mitte harvemini kui üks kord 3 kuu jooksul.

72. Õnnetuste puhul inimestega tuleb kannatanut kohelda vastavalt esmaabiandmise määrustele.

73. Kõigi kino aparaadiruumide ustele ja ka nende ruumide ustele, kuhu sissepääs on lubatud ainult teenindavale tehnilisele personalile, tuleb asetada silt pealkirjaga „Sisseminek keelatud".

74. Isikuid, kellel ei ole otsest tegemist kinoteatri elektriseadmega, on keelatud lasta kino projektsiooniruumi ja muude elektrotehniliste seadmete lähedale. Tungiva tarviduse korral lubatakse neid isikuid sinna ainult kinoteatri direktori erilisel loal, kvalifitseeritud isiku saatel ja vastutusel.

75. Kino projektsiooniruumis peavad olema välja pandud:

a) juhendid esmaabi andmiseks elektrilöögist kannatanuile,

b) tulekustutamise eeskirjad filmi põlemaplahvatamise korral,

c) tulekustutamise eeskirjad elektriseadmete põlemise korral,

d) käesolevate määruste osa, milles käsitletakse kino aparaadiruumi,

e) kinoseadmete elektriseadeldise põhi- ja montaažiskeemid.

76. Kino projektsiooniruumis peab filmi demonstreerimise ajal üheaegselt töötama vähemalt kaks kvalifitseeritud isikut.

77. Helireguleerija või valvekontrolöri juurde tuleb üles seada signaalseadeldis sidepidamiseks kino aparaadiruumiga. Signaalseadeldis tuleb sisse seada nii, et signaaliandmisel oleks aparaadiruumis kuulda lühike akustiline väljakutse ja süttiks vastav pealkiri.

78. Et kindlaks teha, kas kinoteatri kinotehniline ja elektrotehniline sisseseade ja elektrivõrk on korras, tuleb perioodiliselt teha ülevaatusi ja proove, kuid mitte vähem kui neli korda aastas. Ülevaatuste ja proovide kohta tuleb koostada akt.

79. Ülevaatuse ja proovi puhul tuleb rangelt kontrollida, kas elektriseadmete ja elektrivõrgu seisukord vastab käesolevate määruste nõudeile. Erilist tähelepanu tuleb pöörata kaitsevahendite, kaitsmete, maaühenduste, läbikäikude ja tõkete, avariivalgustuse ja isolatsiooni korrasolekule.

80. Ülevaatusi ja proove tuleb teha komisjonil, mille koosseisu kuuluvad tuletõrje, kohaliku elektrivõrgu, kinotehnilise, sanitaar- ja töökaitseinspektsiooni ning kinoteatri esindajad.

81. Kui kinoseadmete ülevaatusel avastatakse puudusi, siis tuleb kohe asuda nende kõrvaldamisele. Puuduste kõrvaldamine peab toimuma komisjoni poolt määratud lühima aja jooksul.

82. Juhul, kui määratud tähtajaks ei kõrvaldata avastatud puudusi ja rikkeid, keelatakse kino ekspluateerimine.

83. Ruumid, kus asetseb elektro- ja kinotehniline sisseseade, hoitagu puhtad. Et vältida libastusohtlike kohtade tekkimist, tuleb viivitamata ära pühkida ülevalatud määrdeja muud ained.

84. Kino aparaadiruumi ja nende ruumide, kus asetsevad lülitusseadmed ja elektrimasinad, samuti elektrireklaamseadmed, koristamine isikute poolt, kellel ei ole luba teenindada neid seadmeid, võib toimuda ainult töö vaheajal vooluta seadmete juures. Voolu edasiandvate osade puhastamine, tolmupühkimine lülitusseadmeilt, seadistu sisemiste üksikosade puhastamine jne. peab tingimata toimuma voolu täielikul väljalülitamisel ja ainult aparaatide juures töötava tehnilise personali poolt.

85. Igapäevase järelevalve eest ja elektrotehniliste ning valgustusseadmete korrasoleku eest kinoteatris on vastutav kinoteatri valve elektrotehnik või vanem elektrimontöör. Külade ja väikelinnade kinoteatreis võib panna need kohustused ühele kinomehaanikuist.

Elektrijuhtmestik ja -montaaž

86. Kinoteatri kogu elektrijuhtmestik peab olema kaitstud mehaaniliste vigastuste eest ja olema kättesaadav kontrollile. Isolatsioonita juhtmete kui ka igasuguste lahtiste juhtmete paigaldamine kinoteatri ruumidesse ei ole lubatav.

87. Krohvi alla võib paigaldada ainult juhtmeid, mis on kaetud isolatsioonikorraga vulkaniseeritud kummist ja suletud

kogu ulatuses isoleertorudesse. Juhtmete paigaldamine krohvi alla mööda puuseinu, lagesid jne. on lubatav ainult siis, kui juhtmetega torude alla asetatakse nii laiad kahekordsest asbestpapist ribad, et papi servad ulatuksid igast küljest vähemalt 50 mm üle toru gabariitide.

88. Kõik elektrijuhtmed kinoteatris peavad olema kaetud vulkaniseeritud kummist isolatsioonikorraga. Nöörjuhe pole lubatav.

89. Juhtmete paigaldamine pööningule on lubatud ainult eboniittorudesse suletud vulkaniseeritud kummikorraga kaetud juhtmetega, mis omakorda tuleb asetada gaasi- või vesivarustustorudesse.

90. Juhtmeotste kinnitamine aparatuuri monteerimisel aparaadiruumis teostatakse vastavalt kehtivaile OCT-normidele.

91. Elektrimontaaži töid kinoteatris peavad tegema ainult kvalifitseeritud tööjõud.

92. Kõigi muudatuste kohta elektriseadmeis ja montaažis tuleb kokku leppida tehnilise järelevalvega ja kohe sisse kanda skeemidesse.

93. Kinoteatri valgustusvõrk peab olema jagatud gruppidesse, mis väljuvad pealülitustahvlilt. Iga ruum, mis on määratud publiku tarvituseks, nagu koridor, trepp, esik, jalutusruum, peab olema valgustatud mitte vähem kui kahe lambiga, mis on sisse lülitatud vähimalt kahte täielikult sõltumatusse ja kaitsmetega varustatud haruliini.

94. Vaatesaali valgustuse käsitsemine peab olema jaotatud kahte ossa. Osa vaatesaali valgustuspunkte peab olema sisselülitatav lülitustahvlilt, mis asetseb väljaspool aparaadiruumi, teine aga kahepoolselt: kinomehaaniku poolt lülitustahvlilt aparaadiruumist või valveloleva kohanäitaja poolt teiselt lülitustahvlilt (näiteks ooteruumis). On soovitav, et kahepoolne käsitsemine toimuks releega (aparaadiruumipoolsest küljest).

95. Vaatesaalis tuleb eraldada grupp lampe valvevalgustuseks, mis seansside lühiajalistel vaheaegadel ja kiire vajaduse korral sisse lülitatakse. Valvevalgustuse lülitid tuleb asetada vaatesaali (valvekontrolöri või helireguleerija koha juurde) kui ka kino aparaadiruumi lülitustahvlile projektori juures. Kõik lülitid tuleb ühendada paralleelselt.

96. Avarii-valgustusjuhtmed ei tohi läbida kino projektsiooniruumi.

97. Kinoteatri valgustusvõrgu lülitid ja kaitsmed peavad olema tsentraliseeritud ühte või mitmesse publikule ligipääs-

matusse kohta. Gruppide lülitustahvlid, mis asetsevad ruumides, kuhu on lubatud publikule juurdepääs, peavad paiknema eriliste lukustatud kappides.

98. Vaatesaali, jalutusruumi, publiku väljapääsu teede ja kino aparaadiruumi elektervalgustuse ahelikud kui ka kino aparaadiruumi elektriseadmete ahelikud peavad saama voolu iseseisvate kaitsmete kaudu.

99. Valgustusseadmete ülespanek ja montaaž tuleb teostada väga hoolikalt, vastavalt kehtivaile „Tugevvoolu madal- ja kõrgepinge elektrotehniliste seadeldiste ehitamise ja ohutuse määrustele" („Elektrotehnilised määrused ja normid" I osa, ОНТИ väljaanne 1933. a., lk. 32). Eriti vastupidavalt tuleb kinnitada vaatesaali valgustusarmatuurid.

100. Laelambid, mis seatakse üles projektori kohale või selle ette, peavad olema varustatud kinniste klaaskuplitega.

101. Kui estraadil (laval) on ümberpaigutatavaid või alalisi sofittlampe, tulevad viimased liikumatult kinnitada raudtorust stangide külge, milledesse paigaldatakse eboniittorus vulkaniseeritud kummi-isolatsiooniga juhtmed. Sofitid tuleb paigutada vähemalt 0,2 m kaugusele eesriidest, kaartest, tagaseintest ja muist estraadi (näitelava) esemeist.

102. Juhul, kui ümberpaigutatavate sofittide või estraadi (näitelava) külgvalgustuse juhtmed tuleb mõnes kohas vabalt üles riputada, peavad nad nendes kohtades olema kaitsetorudes või vähemalt presenti või linasesse riidesse õmmeldud.

103. Juhul, kui on tarvis kino projektsiooniruumis juhtmeid vabalt üles riputada, nagu projektori mootorite juurde, fotoelementide juurest võimendajate juurde, aparaadi jalast projektori kaarlambi klemmide juurde jne., peab see toimuma maandatud metallvarjestamistorude kaudu. Juhtmed tuleb varjestamistorudesse paigutada eboniittorudes.

104. Kinoteatri kogu valgustus- ja tööstusvoolu elektrijuhtmestiku isolatsiooni seisukord peab olema säärane, et voolu kadu ükskõik kus kohas kahe kaitsme vahel või viimase kaitsme taga töötamispinge tasemel ei ületaks 1 milliamprit, s. t. niisuguse juhtmeosa isolatsioonitakistus peab olema vähemalt 1 tuhat oomi korrutatud töötamispinge voltide arvuga. Isolatsiooni mõõtmist tuleb toimetada pinge juures mitte alla töötamispinget, kuid igal juhul mitte madalama kui 100-voldilise pinge juures. Mõõtmisel tuleb silmas pidada kehtivaid määrusi „Tugevvoolu madal- ja kõrgepinge elektrotehniliste seadeldiste ehitamise ja ohutuse määrusi" („Elektrotehnilised määrused ja normid", I osa, ОНТИ väljaanne, 1933. a., lk. 32).

Maandused (ehk nullühendused)

105. Maandada tuleb kõik kinoteatri elektriseadistu, eriti kinoaparaadi metallkehad, nagu:

a) käivitusseadiste roolid,
b) mõõduriistade kestad,
c) tuletõrjeklapid projektsiooni- ja vaateavadel,
d) metall- ja kaitsetorud,
e) juhtmete metallkestad,
f) elektrimootorite ja dünamote kered,
g) transformaatorite kered,
h) reostaatide kered,
i) võimendusseadistu metallkatted,
k) lülitite metallkered,
l) lülitusvahendite võrestikud,
m) kaablite metallkestad ja kaablimuhvid,
n) projektsiooniaparaadi jalad,
o) mõõteseadmete kestad,
p) ehituse metallosad, mis võivad sattuda pinge alla isolatsiooni ebatiheduse tõttu,
r) valgustusarmatuurid ja muud normaalselt pinge all mitte olevate seadmete metallosad, mis asetsevad voolu kandvate osade lähedal.

106. Maandamisele kuuluvad kogu armatuur, lülitid ja seadistu kõigis kinovõrgu ettevõtteis, kus võrgupinge on 380/220 volti.

107. 220/127-voldilise võrgupinge puhul tuleb maandada kino aparaadiruumide kogu seadistu.

108. On soovitav maandada remonditöökodade mootorid, treipingid ja käivitamisseadmed ka 220/127-voldilise pinge puhul, kui põrand on voolu juhtivast materjalist.

109. Mehaanilise vastupidavuse tagamiseks on normidega kindlaks määratud järgmised minimaalsed rauast maandamisjuhtmete põiklõiked:

a) ümmarguste juhtmete puhul mitte alla 10 mm^2,
b) täisnurksete põiklõigete puhul vähemalt 25 mm^2,
c) linditaolise juhtmega maandamise puhul ei tohi lint olla õhem kui 2 mm, kui paigaldamine toimub maa-aluses osas ja 4 mm, kui paigaldamine toimub maapealses osas.

Vasest maandamisjuhtmete puhul ei tohi põiklõiked olla väiksemad kui:

a) maa-aluse paigaldamise puhul 25 mm^2,
b) maapealse paigaldamise puhul 40 mm^2.

Sel juhul, kui maandamisjuhtmed on faasjuhtmeile võrdselt kaetud isolatsioonikorraga ja samal määral kaitstud mehaaniliste vigastuste eest, on lubatud, et peajuhtmete põiklõigete puhul alla 4 mm^2 ka maandamisjuhtmeil oleks väiksem põiklõige, mitte aga väiksem kui peajuhtmel endal.

110. Kõik ühendused maandamisjuhtmeis ja elektroodides tuleb teha hästi vastupidavalt keevitamise, kokkukruvimise, neetimise või muul teel. Kokkukruvimise ja neetimise täienduseks on soovitav ühenduskohad pealeselle veel ka happevabalt kokku joota.

111. Maandamisjuhtmetena võib kasutada ka juhtmete paigaldamiseks kasutatavaid raudtorusid tingimusel, et torude ühenduskohtades oleks kindel kontakt.

112. Kõige parem on maandamiseks tarvitada gaasitorusid läbimõõduga $1^1/_2$—2″, pikkusega $2^1/_2$ m. Torud tuleb paigutada 5—6 m pikkuselt ja 2 m sügavuselt. Maandamisjuhtmed tuleb asetada võimalikult nii, et nad oleksid kontrollitavad.

113. Nullühenduseks nimetatakse pinge alla sattuda võivate seadmete metallosade ühendust maandatud nulljuhtmega.

114. Nullühendust tarvitatakse ainult võrkudes, kus on olemas maandatud nulljuhe.

115. Ohutustingimuste kindlustamiseks (nulljuhtme katkemine) tuleb nulljuhe maandada mitte ainult jaamas ja alajaamas, vaid ka lõpp-punktides või magistraalliinide hargnemiskohtades.

116. Võrkudes, kus on tarvitatud nullühendust, ei ole lubatav kasutada nullühenduseta maandamiskaitsmeid.

117. Seadmeis, kus pinge on üle 150 voldi suhteliselt maaga, tuleb kõik kantavate aparaatide metallkehad tingimata maandada.

118. Nullühenduse puhul on keelatud monteerida kaitsmeid võrgu nulljuhtmeisse.

119. Iga maandatav osa ühendatakse maandava põhijuhtmega. Järelikult on keelatud nende osade järjestikku ühendamine ühiseks maandamiseks. Ei ole lubatav tarvitada täielikult või ka osaliselt maandamisjuhtme asemel ehituse metallosi või teisi metallseadmeid kui ka juhtmete metallkatteid.

120. On keelatud tarvitada maandamiseks küttetorusid, valgustusvõrgu nulljuhet, lähedalolevate seadmete maandamisjuhtmeid jms.

121. Kinoseadmete ekspluateerimine puuduliku maandamise puhul on keelatud.

Lülitusseadmed

122. Lülitusseadmete konstruktsioon ja montaaž peavad vastama „Tugevvoolu madal- ja kõrgepinge elektrotehniliste seadeldiste ehitamise ja ohutuse määruste" nõudeile. („Elektrotehnilised määrused ja normid", I osa, ОНТИ väljaanne 1933. a., lk. 30). Puitmaterjali tarvitamine kinoteatreile määratud elektrotehnilistes lülitusseadmeis on keelatud.

123. Lülitusseadmed peavad olema varustatud selgituspealkirjadega külgelülitatud juhtmete, lülitite, kaitsmete, aparaatide jne. otstarbe kohta.

124. Kinoteatrite pealülitusseadmete paneelide esi- ja tagaküljed peavad olema hästi valgustatud lampidega, mis on lülitatud võrku iseseisvate kaitsmete kaudu. Termini all „pealülitusseadmed" tuleb mõista kino aparaadiruumi, valgustusvõrgu, elektrijõuseadmeruumi jne. pealülitusseadmeid.

125. Pealülitusseadmete esi- kui ka tagaküljel peab olema vähemalt 1 m laiune läbikäik. Kui aga lülitusseade on konstrueeritud nii, et tagakülje kasutamine on võimatu, siis pole tagumise läbikäigu olemasolu nõutav.

126. Kõik vinnaklülitid kino projektsiooniruumi lülitusseadmeil peavad olema kinnist tüüpi. Lahtist tüüpi lülitite tarvitamisel peavad need olema varustatud kaitsekatetega, mis takistavad sädemete levimist ja voolu all olevate osade puudutamist.

127. Lülitusseadme esiküljele võib monteerida ainult kinnist tüüpi sulavkaitsmeid. Tagumisele küljele on lubatud paigutada ka torukaitsmeid kõrgusele mitte üle 1 m.

128. Sulavkaitsmed (lamellid) peavad rangelt vastama ahela töövoolu tugevusele ega tohi mingil tingimusel olla tugevama voolu jaoks kui see vool, mis on normidega lubatud selle ahela juhtmele. Igasuguste parandatud sulavkaitsmete, traadijupikeste ja teiste aseainete tarvitamine on keelatud.

129. Kaitsmed peavad olema sisse monteeritud pärast lülitit. Sulavkaitsmete vahetamine voolu all on keelatud. Selleks on tingimata vaja lüliti välja lülitada.

130. Akud tuleb asetada mitte samasse ruumi, kus on akude laadimis- ja lülitusseadised ning laadimise reostaadid, vaid eraldi ruumi.

131. Lülitusseadis sofittide toitmiseks estraadil (laval) paigutatakse estraadile (lavale) kinnisesse kasti, mille seinad kaitstakse seestpoolt asbestiga.

132. Elektrijõuseadmete, nagu mootorgeneraatorite, elavhõbealaldajate jne. konstruktsioon ja montaaž peavad vastama „Tugevvoolu madal- ja kõrgepinge elektrotehniliste seadeldiste ehitamise ja ohutuse määrustele".

133. Elektrijõuseadmete välisosadel, mis on voolu all, peavad olema kaitsekatted, et vältida juhuslikku puutumist voolu kandvate osade külge.

134. Üle 1,5-kilovatilise võimsusega lühiside-mootorite käivitamiseks on vajalik tarvitada magnetkäivitajaid, mis kaitsevad mootorit ülekoormamise eest, ja käivitusvoolu pingele vastavaid sulavkaitsmeid, mis kaitsevad võrku lühiühenduse eest. Magnetkäivitajate asemel võib ka tarvitada КЗС või teist tüüpi käivitajaid, kuid tingimata varustatult kaht süsteemi kaitsmetega: ühed, mis lülitatakse sisse käivitamisel, ja teised, mis on arvestatud mootori nominaalvoolule ja kuuluvad sisselülitamisele harilikuks tööajaks.

135. Mootorgeneraatorite, elavhõbealaldajate ja teiste võimsate voolumuundajate ülesseadmine peab toimuma eriruumis — umformeriruumis. Nimetatud seadistute ülesseadmine ja ruumid peavad vastama kehtivaile normidele kino aparaadiruumide kohta.

136. Pöörlevate muundajate, võimsusega üle 2 kilovati, ülesseadmine on lubatud ainult mittevibreerivaile aluseile ehitatud kindlaile vundamentidele.

137. Umformeriruumi läbikäikude laius mootorgeneraatorite ümber ei tohi olla alla 0,75 m.

138. Rihmülekanded ja igasugused mootorgeneraatorite külgnemismuhvid peavad olema hoolikalt kaitstud ja konstrueeritud vastavalt kehtivaile „Transmissioonide ehituse ja rakendamise ohutusmäärustele" (NSV Liidu Töö Rahvakomissariaadi määrus 29. aprillist 1938. a.).

139. Kõigil elektrimasinate pöörlevail osadel ja ka ülekanderihmadel peavad tingimata olema tõkkekaitsmed, mis takistavad masinate juures töötajail juhuslikult puutuda pöörlevate osade külge.

140. Kino aparaadiruumi ärgu seatagu lülitustahvleid, reostaate, jõutransformaatoreid. Nimetatud seadised peavad asetsema kõrvalolevas lülitusruumis.

Jõutransformaatorite, reostaatide ja releede konstruktsioon ja montaaž peavad vastama „Tugevvoolu madal- ja kõrgepinge elektrotehniliste seadeldiste ehitamise ja ohutuse määruste"

nõudeile („Elektrotehnilised määrused ja normid", I osa, ОНТИ väljaanne, 1933. a., lk. 32). Pealeselle tuleb maandamisjuhtme ja nullühenduse seadmete ehitamisel talitada käesolevate määruste § 106 järgi.

141. Kinoteatri ventilatsioonivõrku peab üles seadma ainult kinnist tüüpi elektrimootoreid. Soovitatakse tarvitada lühisidemootoreid.

142. Käsilampide ja jootmisaparaatide sisselülitamiseks tuleb ette näha seadiste tahvleil ja kõigil teistel lülitusseadmeil kinnist tüüpi töpselrosetid.

143. Töötavate elektrimasinate teenindamine ja valvamine on lubatud ainult erirõivastuses (tunkeülikonnas), mis tagab, et masina pöörlevad osad ei saa kinni haarata ükskõik millisest lahtisest rõivaosast.

144. Juhul, kui kinoteatris kasutatakse akupatareisid, tuleb nende paigutamiseks ette näha eriruum — akuruum. Akuruumi ehitus ja sisseseade peavad vastama kehtivaile „Tugevvoolu madal- ja kõrgepinge elektrotehniliste seadeldiste ehitamise ja ohutuse määruste" nõudeile („Elektrotehnilised määrused ja normid", I osa, ОНТИ väljaanne, 1933. a.).

Akusid tohivad teenindada ainult need erirõivastuses isikud, kes tunnevad akude eest hoolitsemise määrusi.

Elektro-akustiline aparatuur

145. Kinoteatris oleva elektro-akustilise aparatuuri (võimendamisseade, selle toitmine, valjuhääldajad jne.) konstruktsioon, sisseseadmine ja ekspluateerimine peavad vastama käesolevaile määrustele ja „Tugevvoolu madal- ja kõrgepinge elektrotehniliste seadeldiste ehitamise ja ohutuse määruste" nõudeile. (Elektrotehnilised määrused ja normid", I osa ОНТИ väljaanne 1933. a.).

Erandiks on juht, kui nimetatud aparatuuris on võimalik tarvitada pinget üle 250 voldi, kuid mitte üle 6000 voldi. Nimetatud tööpinge ületamine tohib esineda ainult aparaadi sisemuses, tingimusel, et aparaadis oleks kindel blokeeriv seade, mis ei võimalda juurdepääsu aparaadi sisemusse, sisselülitatud pinge või tühjakslaadimata kondensaatorite puhul.

146. Kõrgendatud pinge väljajuhtimine aparaadist liinile on lubatav ainult juhul, kui väljajuhitud voolu aheliku lüliühenduse vool ei ületa 6 milliamprit. Kuid ka viimasel juhul tuleb elektrimontaaž läbi viia nii, et oleks tagatud nõutav isolat-

sioon ning välditud igasugune juurdepääsuvõimalus isolatsiooniga kaitsmata seadme voolu all olevate osade juurde.

147. Linnakinode projektsiooniruumi, kus see on võimalik, tuleb üles seada kaks teineteisest sõltumatut heliseadet, et avarii korral rikke kiire, ülepeakaela likvideerimise asemel oleks võimalus üle minna reservkomplektile.

148. Kõrvaklappidega telefonide tarvitamine kinomehaaniku poolt kinoaparaadi juures helikontrolli otstarbel on seansi ajal keelatud.

149. Kino projektsiooniruumi kontrollvaljuhääldaja heli kõlatugevus ei tohi ületada 60 db., s. o. normaalse kõne helitugevust.

150. Helireguleerija koht vaatesaalis peab olema eraldatud teistest kohtadest ja asetsema võimalikult lähemal vaatesaali väljapääsule. Koha juures peab rippuma pealkiri „Helireguleerija koht".

151. Ekraanitagune ruum ülesseatud valjuhääldajatega peab olema publikule ligipääsematu. Juhul, kui pinge sisselülitamine valjuhääldajaisse toimub lisaseadmete kaudu, mis on üles seatud ekraani taha, peavad need seadmed ehituselt olema kinnised — tahvel klemmidega, lülitid jne., kõik kaitsekatetega. Ekraanitagusesse ruumi mingisuguse teise, ekraaniga mitteseotud elektriaparatuuri (näit. alaldaja valjuhääldajate magnetiseerimiseks) ülesseadmine on keelatud.

Kinotehniline seadeldis

152. Kinoaparaatide ehituskonstruktsioon oma tervikus peab vastama kõigile käesolevais määrustes ülesseatud tingimustele ning ka „Tugevvoolu madal- ja kõrgepinge elektrotehniliste seadeldiste ehitamise ja ohutuse määrustele", ning „Kinoteatrite elektrotehniliste seadeldiste ehitamise ja ohutuse määrustele" („Elektrotehnilised määrused ja normid", I osa, ОНТИ väljaanne 1933. a., lk. 30 ja 116) niipalju kui viimased ei ole vastuolus käesolevatega.

153. Filmi demonstreerimine on keelatud juhul, kui kinoaparaadil puudub või ei ole korras kas või üks järgmistest mehhanismiosadest:

a) filmi tuleohutuskarbid,
b) käsiklapp pildivälja akna ja lambi vahel,
c) automaatne tuletõrjeklapp, mis täielikult tõkestab valguse juurdepääsu filmile aparaadi seismajäämise momendist alates.

154. Kinoaparaadid tuleb aparaadiruumis üles seada vastavalt kinoteatrite ehituste projekteerimise normidele.

155. Projektorite kaarlambid peavad olema varustatud seadeldistega, mis peavad kinni süte küljest kukkuvaid hõõguvaid söetükikesi. Lõpunipõlemata söejäänused tuleb viivitamata ära koristada eraldiseisvasse metallist liivakasti.

156. Kaare põlemisel tekkivate gaaside ärajuhtimiseks tuleb iga projektori kaarlambilaterna kohale ehitada tõmbeventilatsioon, mis ei suubu hoone üldisse ventilatsioonitorustikku.

157. Kinoaparaadi laternas ei tohi olla avasid, mis võimaldaksid kaartule valgusel tungida projektsiooniruumi ja pimestada seal töötajaid. Kaarlambilaterna seintes peavad olema värvilise klaasiga kaetud avad, mis võimaldavad jälgida kaare põlemist ilma eriprillideta. Juhul, kui kaarlambilaterna tagumine külg on lahtine, kaetakse see villaste eesriietega.

158. Iga kinoaparaati teenindav personal peab enne seansi algust oma aparaati hoolikalt kontrollima. Eriti tuleb kontrollida tuleohutusklappide laitmatut funktsioneerimist kinoaparaadi pildivälja akna ees ja filmikanali korrasolekut.

159. Kinofilmi demonstreerimist ühelt projektorilt teisele üle viia on ühel isikul keelatud.

160. Töö projektori juures peab toimuma erirõivastuses.

161. Filmi demonstreerimine lahtiste kaitsekassettidega on keelatud.

162. Kinomehaanik peab jälgima, et pildivälja aknasse ei jääks peatuma juhuslikult filmi küljest rebenenud tükikesi. Enne iga osa lintimist aparaati on vaja hoolikalt kõrvaldada tselluloiditolm kõigilt filmikanali osadelt, eriti filmi raami ja surveliistude pinnalt, mis on pööratud filmi poole.

163. On keelatud üle koormata kaarlampi vooluga, mis on suurem temale määratud normist või suurem toitejuhtmele määratud normist.

164. Süte vahetamine kaarlampides, mille elektroodid on pinge all, pole lubatav.

165. Projektsiooni- ja vaateaknad peavad olema klaasitud vaatesaali poolt peegelklaasiga, mille paksus on vähemalt 5 mm, kusjuures klaas ühes raamiga olgu tihedalt müüritud. Igale aknale peab olema asetatud aparaadiruumi poolt automaatselt töötav tuleohutussiiber. Kõigi siibrite käsitsemisseade peab võimaldama siibreid alla lasta niihästi käsitsi kui ka automaatselt, juhul, kui aparaadis süttib film. Seade siibrite kasutamiseks käsitsi peab asetsema iga projektsiooniaparaadi juures ja ka projektsiooniruumist väljapääsu ukse juures.

166. Kinoteatri siseruumides oleva reklaami elektriseade peab rahuldama kõiki käesoleva määruse nõudeid.

167. Kõrgepingega toidetavate neoonlampide ülesseadmine on lubatav ainult kohtades, kuhu kõrvalised isikud ei pääse.

168. Kõrgepingetransformaatori konstruktsioon peab vastama kõigile valgustusvõrkudele määratud kõrgepingetransformaatorite kohta kehtivaile elektrotehnilistele määrustele ja normidele.

169. Kõrgepingetransformaator neoontorude toitmiseks tuleb üles seada vahetult reklaami läheduses, et kõik juhtmed hoones selle transformaatori juurde oleksid madalapingelised.

Lüliti, mis seda transformaatorit välja lülitab, tuleb monteerida madalapingelisse juhtmesse.

170. Juurdepääs kohta, kuhu on üles seatud kõrgepingetransformaatorid, peab olema võimalik ainult isikuile, kes neid teenindavad.

171. Peab olema tagatud, et keegi ei pääseks ligi kaitsmata (katmata) kõrgepinge reklaamseadme osadele sel ajal, kui need on pinge all. Juurdepääs takistatakse blokeerimisseadmega või mõnel muul niisama kindlal viisil.

172. Ajutise iseloomuga reklaamseadmeis on lubatav kaitsmata lahtine juhtmestik rullidel, kuid ainult juhtmetega, mis on isoleeritud vulkaniseeritud kummikorraga. Igasuguste muud liiki ajutiste juhtmete tarvitamine on keelatud.

173. Elektrijuhtmete isolatsioon kogu juhtmete ulatuses peab rangelt vastama pingele, mis toidab reklaamlampe või teisi aparaate.

174. Reklaamseadet tuleb toita erikaitsmete kaudu.

175. Igasuguste valgustuslampide ülespanek tuldvõtvate ja süttimise vastu kaitsmata materjalide (vineer, lauad, pappkartong jne.) lähedal on lubatav ainult juhul, kui reklaami konstruktsioon ning õhuvahe lampide ja materjali vahel tagavad, et viimased ei kuumene. Igal juhul on vajalik tarvitada kaitsevahendina asbestpappi või muud sellist tulekindlat materjali.

176. Igasuguste lahtist tüüpi kommutaator-aparaatide ülesseadmine, milles on võimalik sädemete tekkimine, on lubatav ainult ruumides või mittesüttiva vooderdusega varjestustes.

177. Reklaamseadmete kinnitamine peab olema vastupidav ja kindel. Vastupidavus peab olema kindlustatud nõnda, et ei jääks mingit võimalust reklaamtahvlite lahtirebenemiseks ja allakukkumiseks tugeva tuule või tormi puhul.

178. Reklaamseadmete konstruktsioon ja neis kasutatav aparatuur peavad tagama reklaami häireteta töö ka vihma- ja lumesaju ajal ning tuulise ilmaga.

179. Reklaamseadmeid ja nende ülesseadmist peavad kontrollima tuletõrje, elektrivõrgu ja kinovõrgu inspektsiooni esindajad.

180. Pesadeta elektrilampide ülesseadmine on keelatud.

Kinoteatri elektrotehnilise seadeldise rikked ja remont

181. On keelatud teha remonti elektriseadmeis ja elektrivõrgus, kui need on voolu all. Enne remondi algust tuleb vool remonditavast objektist täielikult lahutada. Osaline voolu väljalülitamine (ühe faasi, ühe pooluse, ühe mähise jne. võrra) on keelatud. Väljalülitus peab toimuma nii, et ükskõik milline, kas kogemata või kuritahtlik, remonditava objekti sisselülitamine lülitusseadmelt ei tekitaks mingit kahju.

182. Igasuguse remondi algul tuleb üles panna ja hoida elektriseadeldise kogu remondi vältel remonditava objekti toitevoolu sisselülitamise seadmete kohal hästinähtavad plakatid pealkirjaga: „Mitte sisse lülitada — remont!"

183. Lülitusseadmete juures töötades tuleb kõik seadmete toiteliinid kaitsmete järel kindlalt lühiühendada. Lühiühendusjuhe tuleb maandada.

184. Enne remonttööde algust tuleb kontrollida, kas vool on õigesti ja kindlalt välja lülitatud.

185. Kui tekib äärmine vajadus avarii kiireks likvideerimiseks, ilma et oleks võimalik voolu elektriseadmeist täiesti välja lülitada, tuleb töö teha mitte vähem kui kahe isiku poolt elektriseadmete remondi jaoks määratud eritööriistadega (kummikäepidemed jne.), vajalike kaitsevahenditega (kummikindad, kalossid jne.) ja erirõivastuses.

186. Mingi elektrotehnilise seadeldise rikke või põlemise korral tuleb selle vigastatud osa viivitamata välja lülitada ja enne selle täielikku kordaseadmist mitte sisse lülitada. Pärast rikke likvideerimist on tarvis hoolikalt kontrollida, kas remont ja ühendused on õigesti tehtud ning alles pärast seda võib kvalifitseeritud isiku juuresolekul seadme sisse lülitada.

187. Iga kinoteatri tööline on rangelt kohustatud viivitamata teatama kinoteatri direktorile kõigist tema poolt märgatud riketest ja puudustest kinoteatri elektriseadmeis, selle kaitsevahendeis ja ekspluateerimisviisides, mis võivad olla ohtlikud teenijaskonnale, külastajaile või seadmele enesele.

IV OSA

OHUTUSTEHNIKA JA TÖÖTERVISHOIU NÕUDED KINOTEATRI SANITAARHÜGIEENILISE SEISUKORRA JA SEADELDISE KOHTA

Kinoteatri ruumide sanitaar-hügieeniline seisukord

188. Kõik kinoteatri ruumid, eriti vaatesaal, jalutussaal ja aparaadiruum, tuleb hoida eeskujulikult puhtad. Ruume tuleb hoolikalt koristada vähemalt üks kord päevas. Publiku juuresolekul on kinoteatri ruumide koristamine keelatud.

189. Kinoteatri sanitaar-hügieenilist seisukorda peavad kontrollima kohalikud sanitaar-järelevalve organid, kelle juhendeid ja korraldusi tuleb täita viivitamata ja täies ulatuses.

Kinoteatri ruumide sanitaar-hügieeniline seadeldis

190. Ühte kinoteatri aparaadiruumi tuleb paigutada pesemisseadeldis. Pealeselle peavad pesemisseadeldised olema paigutatud ka käimlaisse ja einelauaruumidesse.

191. Iga pesemisseadeldise juures peab olema puhas käterätik ja seep.

192. Kinoteatri ruumides peab olema vähemalt kaks väikest apteeki vajalike esmaabiravimitega. Üks apteekidest peab olema paigutatud aparaadiruumi.

193. Jalutus- ja tööruumides peavad olema nõud värske keedetud ja jahutatud veega. Nõud tuleb lukustada või plombeerida.

194. Kinoteatri teenijaskonna jaoks peavad olema kapid riidehoiuks.

195. Käimlaruumidesse tuleb paigutada desinfitseerimisvahendeid.

196. Kinoteatri sissekäigu juurde tuleb asetada jalgade puhastamiseks vajalikul arvul matte, harju jne.

V OSA

NÕUDEID ISIKUILE, KES TEENINDAVAD STATSIONAARSETE KINOTEATRITE ELEKTROTEHNILIST JA KINOTEHNILIST SEADELDIST

197. Kinoteatri elektro- ja kinotehnilise seadeldise juures tohivad iseseisvalt töötada ainult isikud, kellel on selleks vastavad seadusega kindlaksmääratud õigused.

198. Kinoaparaati tohib käsitseda ainult isik, kes on läbi käinud kvalifikatsioonikomisjonist ja saanud vastava loa.

199. Kinoteatri valgustus- ja tööstusvooluvõrgu juures tohivad töötada ja seda korras hoida peale kinomehaaniku isikud, kellel on vähemalt 3. kategooria elektrimontööri kvalifikatsioon.

200. Isikud, kes teenindavad statsionaarsete tumm- ja helifilmikinode elektro- ja kinotehnilist seadeldist, peavad vastama järgmistele nõuetele:

a) omama head kuulmist, nägemist, olema vabad eeldusest peapöörituseks, haigushoogudeks ja teisteks tervisehäireteks, mis takistavad normaalselt täitmast niisuguse iseloomuga tööd;
b) teadma „Ohutuse ja töötervishoiu määrusi statsionaarsete kinoteatrite kohta";
c) tundma elektripinge alla sattunud inimese vooluahelikust vabastamise ja kunstliku hingamise võtteid;
d) tundma voolu läbi kannatanuile esmaabi andmise juhendeid;
e) tundma tulekustutamismäärusi tulikahju puhul elektrotehnilistes või kinotehnilistes seadmetes.

201. Käesolevate määruste täitmata jätmises süüdiolevaid isikuid karistatakse administratiivkorras kuni teenistusest vallandamiseni ja kohtu alla andmiseni.

Kinoteatrite töötajad!

Teie kätte on usaldatud töötava rahva laiade hulkade kultuuriline teenindamine. Kandke pidevat hoolt, et see toimuks täielikus tuleohutuses, et tuleohutusmäärusi ei rikutaks ühegi kinokülastaja ega teenindava personali poolt!

Kooskõlastatud
NSV Liidu RKN-i juures asuva
Kunstide Komiteega
3. märtsil 1939. a.

Kinnitatud
NSV Liidu SARK-i Tuletõrje
Peavalitsuse poolt
4. märtsil 1939. a.

INSTRUKTSIOON
TULEOHUTUSREŽIIMI KOHTA TEATREIS JA MUIS VAATEMÄNGU-ETTEVÕTETES

I. Üldmäärused

1. Kõigis teatreis ja muis vaatemängu-ettevõtetes organiseeritakse tuletõrjevalve. Tuletõrjevalve funktsioonidesse kuulub tuleohutusrežiimi täitmine: järelevalve olemasolevate tuletõrjevahendite (tuletõrjekraanide, voolikute, käsikustutajate jne.) ning teiste eriliste seadmete (sprinkler- ja drentšer-seadeldiste, suitsuluukide, veevõtubasseinide ja veepaakide, väliste tuletõrjehüdrantide) korras ja alaliselt kasutamisvalmis oleku üle; järelevalve nende asukohti juhatavate viitade olemasolu ja korrasoleku üle ning kontroll tuleohutusmääruste täitmise üle (suitsetamiskeeld jne.). Teatreis kohtade arvuga alla 600 moodustatakse üksikud tuletõrje-valvepostid.

Tuletõrjevalve koosseis, samuti tuletõrje-valvepostide arv kooskõlastatakse kõigil juhtudel Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve organitega.

2. Etenduste, eel- ja peaproovide ajal peab olema kindlustatud kõvendatud tuletõrjevalve.

II. Lava ja lavaalune ruum

3. Kõik juurdepääsud tuletõrjekraanidele, käsikustutajaile, tuletõrjepritsidele, suitsuluukidele, drentšer-seadeldiste käivitamise ventiilidele, eesriide allalaskmise ja ülestõstmise mehhanismidele ja teistele seadmetele peavad olema alati tõkestamata ja vabad.

4. Lavakujundused ei tohi oma konstruktsioonidega ulatuda üle tulekindla eesriide allalaskejoone, mis tagab viimase sulgumise.

5. Kõik tüll- ja teised kergestisüttivad dekoratsioonid peavad olema tulekindla seguga immutatud, mille kohta vormistatakse vastav akt ja esitatakse linna tuletõrjele. Kõigil immutatud dekoratsioonidel peab olema tempel (tagaküljel), mis näitab immutamise aega.

6. Lavastuse kujundamisel tuleb kindlustada vaba läbipääs vähemalt 1 m laiuselt ümber lava, s. t. lavataguse ja külgede poolt. Uksi ja väljapääse lavalt ei tohi tõkestada.

7. Pärast etenduste, eel- ja peaproovide lõppu tuleb tulekindel eesriie tingimata alla lasta.

8. Laval ei ole lubatud hoida dekoratsioone rohkem kui kahe lavastuse tarvis. Lavastamiseks mittevajalike dekoratsioonide hoidmine laval on keelatud. Servaliistudeta dekoratsioonide hoidmine otse laval (ka kronsteinidel seinte ääres ja kallakuil) rohkem kui kahe lavastuse tarvis on keelatud.

Muid dekoratsioone peab hoitama eriladudes (kuurides) või seifides.

Dekoratsioonide, igasuguste lavatarvete, puidust aluste ja muu seadeldise hoidmine lava all on keelatud. Lava-alused ruumid tuleb hoida alati tühjad ja puhtad.

9. Püssirohu- ja teiste lõhkeainete tagavarasid, mida kasutatakse lavastamisel tulistamiseks, on keelatud hoida teatrihoones.

Tähendatud aineid tuleb teatrisse toimetada hulgal, mis on vajalik vaid üheks etenduseks; neid tuleb kasutada näitejuhi isiklikul vastutusel.

Laskmiseks on lubatud kasutada ainult musta (suitsvat) püssirohtu paukpadrunites kergete asbesttroppidega. Hõõguvate troppide (paber, takud jne.) kasutamine on keelatud.

10. Teatriparukate ja -kostüümide puhastamine teatrihoones bensiini, eetri ja teiste kergestisüttivate vedelikkudega peab toimuma vastavalt tuleohutusnõudeile. Bensiiniga puhastatud parukaid ja kostüüme võib kasutada ainult pärast nende põhjalikku tuulutamist.

Laval ja kõrvalruumides on priimuste ja petrooleumkeetjate kasutamine keelatud.

Juukselokkimistange on lubatud kuumendada elektersoojendusseadiste või piiritussoojendajate abil.

11. Suitsetamine laval (välja arvatud näitlejail, kes suitsetavad etenduse käigus) on keelatud. Kõigile töötajaile ja lavateenindavale personalile peavad olema korraldatud erilised suitsetamisruumid, kus leiduvad metallist urnid veega paberossiotste jaoks.

12. Teatri tuletõrjevalve peab iga päev kontrollima tulekustutusvahendite ja tulekustutuseks määratud eriseadmete seisukorda. Peale selle peab niisugune kontroll teostuma veel enne iga etendust, enne eel- ja peaproovi.

13. Tulekindla eesriide või eriseadeldiste (sprinkler- või drentšer-seadeldised), samuti kohaliku vesivarustuse mittekorrasolekul on etenduse alustamine ilma Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve organite nõusolekuta keelatud.

14. Pöördlava ja tõstemehhanismide teenindamisel kasutatud õliga läbiimbunud kaltse ja puhastusvilla tuleb koguda erilistesse kindlaltsuletavaisse metallkastidesse ja pärast tööde lõppu ruumidest kõrvaldada.

15. Näiteseinte kinnituspõikpuid, platvorme ja teisi lavaruume, samuti lava-aluseid ruume peab iga päev koristama prahist, kolust ja tolmust.

16. Alatine järelevalve elektervalgustusvõrgu korrasoleku üle tuleb panna eriti selleks määratud ning elektriseadeldisi tundvale isikule.

17. Ümberpaigutatavad elektrijuhtmestiku ühenduskaablid peavad olema suletud kindlaisse kestadesse, mis kõrvaldavad mehaaniliste rikete võimaluse. Tähendatud ühenduskaablite kaitsevahendite korrasolekut peab regulaarselt kontrollima.

18. Kaitsmed voolu tugevnemise vastu võrgus, mis täidab sofitte, kulisse ja rampe, peavad olema ehitatud kõvadele, liikumatuile konstruktsioonidele. Kaitsmed peavad olema kas tsentraliseeritud ja asetatud reguleerimisruumi või suletud hermeetilistesse metallkastidesse.

19. Elektrilambid sofittides peavad olema varustatud võrkudega, mis kaitsevad lampe purunemise ja allakukkumise eest.

20. Sofittide ja rampide valmistamiseks tuleb kasutada tulekindlaid või pooltulekindlaid materjale nii konstruktsioonideks kui ka isolatsiooniks. Sofittide ülespanemiseks peab kasutatama isolaatoreid.

21. Prožektorid tuleb asetada dekoratsiooni puitkonstruktsioonidest eemale vähemalt 40 cm. Konstruktsioonid peavad olema kaitstud asbestkattega.

22. Paiksete seadmete juures on ajutiste elektrijuhtmete kasutamine keelatud.

23. Kõik lülitid, töpselühendused ja kaitsmed peavad olema suletud kindlaisse karpidesse ning asetatud kohtadesse, kus on kõrvaldatud mehaaniliste rikete tekkimise võimalus.

24. Kõik butafoorid, mis on valmistatud kergestisüttivaist materjalidest, peavad olema immutatud tulekindla ainega.

III. Vaatesaal

25. Lisatoolide asetamine vaatesaali vahekäikudesse on keelatud. Kui vahekäikudes on klapptoole, peab viimaste vahele jääma 1 m laiune vaba läbikäik. Publikul on keelatud seista vahekäikudes, samuti vaatesaalist väljaviivate uste juures.

26. Vaibad ja põrandariided vaatesaali vahekäikudes, fuajeedes, vestibüülides ja teistes publikule määratud teatriruumides peavad olema tugevasti kinnitatud põranda külge.

27. Peaväljapääse vaatesaalist (parterrist, rõdudelt jne.) ei ole lubatud etenduse ajal lukustada. Tagavaraväljapääsud võivad olla seestpoolt suletud kergestiavatavate haakidega. Väljapääsude, vahekäikude, treppide ja koridoride tõkestamine igasuguste esemetega on keelatud.

28. Iga väljapääs, nii pea- kui ka tagavaraväljapääs, peab olema valgustatud ja omama ukse kohal läbipaistvat kirja: „V ä l j a p ä ä s" („T a g a v a r a v ä l j a p ä ä s"). Ootesaalid, koridorid ja teised ruumid publiku väljumise teel peavad olema varustatud vastavate pealkirjadega.

29. Valgustusavarii puhuks peab teatris kohanäitajate ja kontrolööride käsunduses olema küünlatagavara. Pealeselle peavad iga väljapääsu kohal olema valgustatud viidad või seadmed, kuhu asetatakse küünaldega varustatud klaasitud laternad.

30. Teatrite ja teiste vaatemängu-ettevõtete ruumes on suitsetamine keelatud, välja arvatud eriti selleks määratud kohtades. Suitsetamiskeelu kohta peavad olema nähtavaile kohtadele asetatud vastavad sildid: „S u i t s e t a m i n e k e e l a t u d". Samuti peavad olema üles pandud sildid suitsetamisruumide asukoha äratähendamisega.

Suitsetamisruumide põrandad peavad olema tihedad ja seal peavad leiduma metallist urnid paberossiotste jaoks.

31. Valgusreklaamide ja illuminatsioonide ehitamine nii hoone siseruumidesse kui ka välja, samuti kergestisüttivaist materjalidest ilustuste ehitamine, mille kujundusse kuulub valgustus, on elektri-järelevalvega kooskõlastamatult keelatud.

32. Kõikide hoones leiduvate telefoniaparaatide juures peavad olema üles seatud linna tuletõrje väljakutse numbrid.

33. Neis teatreis, kus on olemas kinoaparaadiruumid, on keelatud hoida kinofilmitagavarasid, välja arvatud jooksva demonstreerimisvajaduse, s. o. ühe seansi ulatuses. Filme peab hoitama erilistes kappides (filmistaatides).

34. Enne kinofilmi demonstreerimise algust peavad olema kontrollitud ja korda seatud kõigi automaatselt sulguvate vaate- ja näitelavade klapid. Kinoaparaadiruumis peavad olema käsikustutajad, villane vaip ja kast liivaga.

35. Ahikütte puhul teatreis või teistes vaatemängu-ettevõtetes tuleb ahjude kütmine lõpetada vähemalt 2 tundi enne külastajate sisselaskmist.

36. Tuletõrjevalve koos teatri administratsiooniga peab välja töötama:

a) iga teatri jaoks operatiivse tulekustutus- ja publiku evakueerimise kava;

b) instruktsiooni teatri administratiiv-tehnilise ja teenindava personali tegevuse juhendamiseks tulikahju korral.

Tuletõrjetöölised!

Vabatahtliku tuletõrje liikmed!

Tuletõrjevalvel kinodes ja teatreis on vastutusrikkad ülesanded. Tutvuge üksikasjaliselt vastavate tuleohutusmäärustega. Valvepostile asudes kontrollige hoolega, kas need nõuded on täidetud. Puudustest ja vigadest informeerige kohe kino (teatri) administratsiooni, oma ülemat ja Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve kohalikku organit.

Kinnitatud
NSV Liidu SARK-i Tuletõrje
Peavalitsuse poolt.

JUHEND TULEOHUTUSABINÕUDE KOHTA EHITUSTÖÖDEL JA NENDE JUURDE KUULUVAIS ABIMAJANDEIS

I. Üldalused

1. Käesolev juhend on kohustuslik kõigile organisatsioonidele, kes tegelevad ehitustöödega kas uute hoonete püstitamisel või olemasolevate hoonete ja ehituste ümberehitamisel igasuguseks otstarbeks.

2. Vastutus tuleohutusabinõude tarvituselevõtmise eest ehitusplatsidel ja abimajandeis pannakse ehituspeavalitsuse ülemaile, ehitustrustide ja ehituskontorite juhatajaile.

3. Ehituse ja selle abimajandite tuleohutuse, tuletõrje organiseerimise, tuleohutusnõuete õigeaegse täitmise ja tulekustutusabinõude korrashoidmise eest kannab täit vastutust ehituse ülem.

4. Vastutuse tuleohutuse eest üksikuis ehitusjaoskondades, korpustes, tsehhides, ladudes, ehitushoovides ja teistes abiettevõtetes paneb ehituse ülem isikuile tehnilise personali hulgast, kes juhivad selles jaoskonnas või ettevõttes ehitamist (ehitusjaoskondade, tsehhide, ehitushoovide ülemaile, kümnikele jne.).

5. Kõigil ehitusplatsidel ja nende juurde kuuluvais abimajandeis peab olema organiseeritud tuletõrje. Ehituse tuletõrje liik (sõjaväestatud, kutseline, tuletõrjevalve- või vabatahtlik tuletõrjesalk) ja arvuline koosseis määratakse ehituse ülema poolt, kokkuleppel kohalike Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve organitega, olenedes ehitusobjekti ulatusest, ning kinnitatakse vastava ehituse peavalitsuse ülema poolt.

Ehitusobjektidel, mis asetsevad tegutsevate ettevõtete territooriumil, kellel on oma sõjaväestatud või kutselised tule-

tõrjekomandod, tuleb ehitusobjekti ja selle abiettevõtete tuletõrjevalvet teostada lepingu alusel, mis on sõlmitud ehitava organisatsiooni ja tegutseva ettevõtte administratsiooni vahel.

II. Ajutiste hoonete planeerimine ehituskohal

6. Kõik ehituse abiettevõtted — saeveskid, puidutöökojad, tisleritsehhid, metsamaterjalide kuivatised, sepikojad, keevitamistöökojad jne. — peavad olema ühendatud ehitushoovidega ning asetsema üksikuil iseseisvail platsidel.

Juhul, kui on võimatu ehitada eraldatud ehitushoovi, võivad ajutised hooned ja laod olla laialipaigutatult otse ehitusterritooriumil, tingimusel, et ajutiste ehituste ja ehitatava peaobjekti vahel oleksid vähemalt 15-m. kujad. Samasugusest vahemaast tuleb kinni pidada ka üksikute abiettevõtete hoonete vahel.

Abiettevõtteid (sepikojad, keevitamistöökojad, ruumid keevaveekateldele jne.), kus on olemas tulega töötavaid seadised, ei tohi paigutada ehituse peaobjektile mitte lähemale kui 25 m.

Märkused: 1. Kujasid tuleb arvestada ehituse tellinguist alates.

2. Näidatud kujad ei käi tõsteseadeldiste, lubja- ja betoonisegajate ning teiste mehhanismide, katusealuste ja putkade kohta, mille ülesseadmine on hädavajalik ehitatava objekti juures, samuti ka mittepõlevate materjalide lahtiste ladude kohta.

7. Tuldvõtvate ehitusmaterjalide ladustamine tuleohutuskujadele on keelatud. Mittepõlevaid ehitusmaterjale lubatakse sinna paigutada tingimusel, et hoonete ümber jäetaks vaba ruumi, mis oleks küllaldane tuletõrjekomando takistamatuks läbisõiduks ja manööverdamiseks, kuid mitte vähem kui 5 m.

8. Vahetpidamata töötavad ja köetavad metsamaterjalide kuivatised peavad olema ehitatud tulekindlaist konstruktsioonidest. Kuivatised, mis vahetpidamata töötavad aur- või vesiküttega, samuti kuivatised, mis tegutsevad perioodiliselt, võivad olla ehitatud pooltulekindlaist konstruktsioonidest.

Igal juhul peavad kuivatised abiettevõtte tootmishoonest asuma väljaspool või olema tulemüüriga eraldatud nendega kõrvuti olevaist puidutöökodadest või teistest ruumidest.

9. Autode seisukohti ja ajutiste garaažide paigutamist ehitusplatsi territooriumile ei lubata.

III. Materjalide hoidmine

10. Saetud materjalide jooksvad laod peavad asetsema ehitustest ja ajutistest abiettevõtete hoonetest vähemalt 50 m kaugusel.

Ümmarguste metsamaterjalide jooksvad laod võivad olla ehitustest ja ajutistest hoonetest 25 m kaugusel.

Metsamaterjali laoalune plats peab olema puhastatud maakamarast ja seda tuleb aeg-ajalt puhastada kuivanud rohust, umbrohust, puukoorest ja laastudest.

Puidujäätmete mahapanemiskoht peab asetsema metsamaterjaliladudest ja naaberhoonetest vähemalt 50 m kaugusel.

Ajutist puidujäätmete hoidmist võib lubada otseselt ehituse või abiettevõtte territooriumil tuldvõtvaist ja ehituselolevaist hooneist vähemalt 30 m ja tulekindlaist hooneist 20 m kaugusel, mitte aga suuremal hulgal, kui ehituskohas ühe päeva jooksul võib tekkida.

Saepuru mahapanek koos lauapindadega, laastudega jms. ei ole lubatav. Saepuru tuleb paigutada eraldi tarastatud kohtadesse, kastidesse jne.

Teised jäätmed (puhastamiskaltsud, metallilaastud jne.) tuleb maha panna puidujäätmeist eraldi.

11. Kõik metsamaterjalid peavad olema laotud korralikesse virnadesse, silmas pidades tuleohutuskujasid.

Saetud materjalide virnad ei tohi ületada pikkuselt ja laiuselt laua (prussi) pikkust ega tohi olla kõrguselt üle 8 m; vahemaad virnade vahel peavad olema vähemalt 1,5—2 m.

Virnade hulk gruppides ei tohi olla suurem kui 12, kusjuures grupi äärmine pikkus oleks 50 m ja laius 17 m. Gruppide vahel peavad olema vähemalt 25 m laiused kujad.

Ümmarguse metsamaterjali virnade mõõdud olenevad palkide mõõtudest ja ladumistingimustest, kuid nende laius ei tohi ületada palgi pikkust, nende pikkus ei tohi olla üle 100 m ja kõrgus üle 2—3 m.

12. Kergestisüttivaid vedelikke koguses kuni 5 t ja vedelkütust kuni 25 t võib ehitusplatsil hoida tuldvõtvast materjalist ehitatud maa-alustes ja pool-maa-alustes ladudes, kusjuures kergestisüttivate vedelike ladude seinad ja katused peavad olema kaetud mullakihiga, mille paksus on vähemalt 0,2 m.

Kujad seesuguste hoiukohtade ja kõige lähemate naaberehituste vahel peavad olema kooskõlas OCT 90 039—39 § 95 ja 106 vastavalt tabelile 1.

Tabel 1

Jrk. nr.	Ehituse nimetus	Kergestisüttivate vedelike laod		Põlevvedelike laod	
		Pool-maa-alused	Maa-alused	Pool-maa-alused	Maa-alused
1.	Tulekindlate ja pooltulekindlate ehitusteni, liigist „C", „D" ja „E" . . . . m	20	12	15	10
2.	Sama — pooltulekindlaist ja tulekindlaist hooneist ja ümarpuidu ning söe ladude piirini ja lehtpuumetsani . . . . . m	25	15	20	12
3.	Kuni ehituselolevate objektideni, elamukvartaalideni, saetud metsamaterjali ja kergestisüttivate materjalide (heinad, õled jne.) ladude piirini ja kuni okaspuumetsani . . . . . m	30	20	30	20

13. Õlisid ja muid määrdematerjale, õlivärve, värnitsat, tõrva ei tohi hoida koos muude põlevate materjalidega.

14. Gaasiballoone (mitte üle 50 tk.) tuleb hoida erilistes iseseisvates laoruumides või katusealustes (kuid tingimata kaitstud otseste päikesekiirte eest), ehitamisel olevaist ehitustest ja abiettevõtteist vähemalt 25 m kaugusel.

Täidetud balloone tuleb hoida püramiidides püstasendis ja need peavad olema varustatud kübarsulguritega (kaitsekuplitega).

Hapnikuballoonide hoidmine koos vesiniku, atsetüleeni ja teiste põlevgaasidega täidetud balloonidega ei ole lubatav.

Balloonide hoidmist horisontaalasendis lubatakse ainult juhul, kui need pole varustatud soklitega, kusjuures virna kõrgus ei tohi ületada 5 rida, ja kõik ventiilid on pööratud ühele poole.

Surugaasiladude kütmiseks võib kasutada ainult keskkütet (vesi-, madalsurve-aurküte ja aurküte), kusjuures temperatuur ei tohi ületada 35° C. Temperatuuri mõõtmiseks peab igas laos olema termomeeter. Temperatuurinormi ületamise puhul tuleb võtta tarvitusele abinõud lao jahutamiseks.

Surugaasiladudel peab olema küllaldane ventilatsioon, mis tagab võimalikult erituvate gaaside kõrvaldamise ruumist.

15. Kaltsiumkarbiidi tuleb hoida loomuliku ventilatsiooniga kuivades mitteköetavates eriruumides kinnistes metalltünnides koguses mitte üle 2000 kg. Vahemaa kaltsiumkarbiidilaost kuni põlevast materjalist hooneteni peab olema vähemalt 30 m, tulekindlaist ja pooltulekindlaist materjalidest hooneteni 20 m. Kaltsiumkarbiidilao põrand peab olema maapinnast kõrgemal 0,2—0,3 m.

Tünnid tuleb asetada püstasendisse, mitte rohkem kui kahelt realt, asetades need laudadele või eri riiulitele. Esimene rida tünne peab olema pandud puitalusele.

Iga kahe rea tünnide vahele tuleb jätta vahekäik laiusega vähemalt 1 m.

16. Takku, kanepit, vilti jm. süttivaid kiudaineid võib hoida eri- ja üldistes ladudes koos teiste mittesüttivate ehitusmaterjalidega, tingimusel, et need oleksid eraldatud kinnise vaheseinaga. Vahemaa neist ladudest kuni lähemate ehituselolevate ja abiettevõtete hooneteni peab olema vähemalt 20 m.

17. Kustutamata lupja peab hoidma kinnistes laoruumides, mis on hästi kaitstud vee ja niiskuse eest ja mille põrand on maapinnast kõrgemal vähemalt 20 cm.

18. Hoonete siseruumides ja väljaspool hooneid, kus hoitakse kergestisüttivaid vedelikke ja tuleohtlikke materjale, peab olema sildid „Tuleohtlik".

19. Ehitusmaterjalide laohooned, mis püstitatakse ehitamise ajaks, võidakse ehitada tulekindlaist, pooltulekindlaist ja põlevaist materjalidest, välja arvatud laod ehituselolevate objektide varustamiseks, mis peavad olema ehitatud vastavalt OCT 90015—39 nõudeile.

IV. Kütteseadmed

20. Kõigis ajutistes ehitustes, kus keskkütte sisseseadmine pole ratsionaalne, on lubatav ahiküte, mis on ehitatud täielikus kooskõlas „Üldehituste ja spetsiaaltööde teostamise ja vastuvõtmise tehnilistes tingimustes" toodud nõuetega. (Ehituse Rahvakomissariaadi väljaanne 1939. a., 1. trükk).

21. Tuldvõtvaile põrandaile peab olema löödud ahjuuste ette raudplekk mõõdetega mitte vähem kui 40 × 70 cm.

22. Puidutöökodades olevad ahjud peavad olema piiratud taradega, mis takistavad ahjude kõrvale kütuse, puitmaterjali ja tootmisjäätmete (höövlilaastude, pilbaste, puunottide) asetamist.

23. Keskküttetorud ja radiaatorid peavad asetsema mittetulekindlaist konstruktsioonidest ja põlevaist esemeist vähemalt 5 cm, pooltulekindlaist vähemalt 2 cm kaugusel.

24. Ajutisi raudtorudega metall- ja tellisest ahje lubatakse püstitada ainult erandjuhtudel ehitatavate objektide soojendamiseks ja kuivatamiseks tingimusel, et täidetaks järgmisi tuleohutusnõudeid:

a) Metallahjud peavad olema varustatud kindlate jalgadega, mille kõrgus on vähemalt 25 cm, kusjuures põlev põrand ahju all peab olema isoleeritud ühe rea lapiti savisegule laotud tellistega või raudplekiga, mis on löödud savileotises immutatud vildile või asbestile. Põranda isolatsioon peab ahju ümber ulatuma 35 cm ja kütteava ees 50 cm kaugusele.

Metallahjud peavad kõigist süttimise eest kaitsmata puitkonstruktsioonidest olema 1 m kaugusel, süttimise eest kaitstud (krohvitud) puitkonstruktsioonidest vähemalt 70 cm kaugusel.

Jalgadeta ahju püstitamisel põlevmaterjalist põrandale tuleb ahju alla ehitada alus neljast kihist savisegul lapiti laotud tellistest. Alus peab ümberringi ahjust eemale ulatuma vähemalt 10 cm. Kütteava ette peab olema löödud plekk.

b) Ajutistel ahjudel, mis on ehitatud tellistest ja püstitatud puitpõrandale, peab olema tellistest alus kõrgusega vähemalt 25 cm; tellisalus on laotud lapiti ning varustatud püstäärtega; need ahjud peavad süttimise eest kaitsmata puitkonstruktsioonist asetsema eemal vähemalt 50 cm.

c) Raudsuitsutorud peavad eemal olema puitkonstruktsioonist vähemalt 1 m ja süttimise eest kaitstud konstruktsioonist vähemalt 70 cm.

Kõik suitsutorud peavad olema juhitud lõõridesse. Kui puuduvad tellisest suitsukanalid, võib raudsuitsutorusid välja juhtida läbi akende ja katuste, tingimusel, et ehitataks raudsuitsutoru ja lähema süttiva konstruktsiooni vahele tellisest isoleeriv müüritis vähemalt 25 cm või raudplekist vahekaitse vähemalt 50 cm laiuses.

Keelatud on suitsutorude juhtimine ventilatsioonikanalèisse. Kuni välisseintele püstitatud tellingute lammutamiseni ei tohi metallsuitsutorusid läbi akna välja juhtida.

Ehituseloleva hoone katusest läbijuhitav rauast korsten peab ulatuma üle tellingute ning kõrgemale hoone enda katusest vähemalt 1 m võrra. Korstna ots peab olema varustatud sädemepüüdjaga.

Kui ajutisi raudkorstnaid juhitakse välja hoone välisseinast, peavad nad põlevaist konstruktsioonidest (karniisid jne.) eemal olema vähemalt 1 m.

Veekeetjate korstnad varustatakse sädemepüüdjatega.

V. Valgustus ja elektriseadmed

25. Ehituse sise- ja välisvalgustus peab reeglipäraselt olema ainult elektervalgustus.

26. Jõu- ja valgustuselektrivõrgud peavad olema ehitatud vastavalt kehtivaile määrustele ja normidele elektrotehnika alal.

27. Kogu juhtmestik peab olema asetatud portselanist isolaatoreile või rullikuile. Mingil juhul ei ole lubatud: juhtmeid riputada naelte otsa, viia neid läbi vaheseina ilma isolatsioonitoruta ja sisse viia ruumidesse (elektriseadme juurde) ilma kaitsmeteta; üles panna omatehtud „kaitsmeid" (traadijuppe); jätta juhtmeid kaitsmata kohtadesse, kus neid võidakse vigastada; kasutada nöörjuhtmeid tellingutel, kütmata niisketes ruumides, köökides, keldrites, jätta paljad juhtmed isolatsioonita; teha tinutamata jatkamisi; jätkata juhtmeid neid kokku keerates sõlme; üle koormata elektrivõrku, riputada juhtmeile, portselanist isolaatoreile mingisuguseid esemeid (plakatid, teadaanded, rõivad jne.); pigistada juhtmeid uste- ja õhuakende vahel; kasutada katkisi töpsleid ja lüliteid; kasutada kantavaid lampe, millel puuduvad klaasist kaitsekuplid, metallist kaitsevõrgud, konksud ülesriputamiseks ja voolikjuhtmed.

28. Elektrimootorid, lülitid ja lülitustahvlid puidutöökodades peavad olema kaitstud vastavate kaitsekestadega, et neisse ei satuks laaste ja puutolmu.

Elektervalgustusarmatuur puidutöökodades peab olema tolmu- ning veekindel.

29. Ehitusmehhanismide elektrimootoreid toitev juhtmestik, mis on asetatud maapinna või põranda tasemele, tuleb sisse seada juhtmetega mark „ПР 500", „ПРТО" jt. ning tingimata kaitsta mehaaniliste vigastuste eest.

30. Elektrivõrk peab olema monteeritud nii, et seda oleks võimalik välja lülitada väljastpoolt niihästi kogu ehitusplatsil kui ka ehitatavates ja ajutistes (abi-) hoonetes.

31. Kõik elektriseadmed ehitusplatsil peavad olema kogenud elektrimontööride alalise järelevalve all, ilma nende teadmata ei ole lubatud mingisugune elektrivõrgu ja elektriseadmete ümberehitamine.

32. Petrooleumvalgustust ehitustel ja laoruumides lubatakse kasutada ainult siis, kui on täiesti võimatu varustada ehitust elektrienergiaga.

Petrooleumvalgustuslambid peavad omama metallreservuaari ja olema paigutatud klaasitud metall-laternaisse. Lubatakse kasutada ka tormilaternaid, kinnitades neid tugevasti postidele või seinale, kusjuures puidust asetuse koht peab olema isoleeritud savileotises immutatud vildile või asbestile löödud raudplekiga.

Kui petrooleumlambid seatakse üles sisemistesse ruumidesse, peab vahemaa laterna ja tuldvõtva vahekatte (lae) konstruktsiooni vahel olema vähemalt 70 cm ja seina vahel vähemalt 25 cm, kusjuures laterna (lambi) ülespanemise kohas peab sein olema üle löödud 40 × 40 sm suuruse raudplekiga savileotises immutatud vildil.

33. Lampe tuleb täita päeval eriruumides liivaga täidetud metallpannil. Kasutamiseks peab antama ainult korras lampe. Lampe täidavad, korrastavad ja riputavad kohtadele ehituse administratsiooni poolt eriti selleks määratud isikud.

34. Kergestisüttivate vedelike, õlide, kaltsiumkarbiidi, gaasiballoonide ja kiudainete ladudes, gaasigeneraatorite ruumides, puidutöökodades ja teistes tuleohtlikes ruumides ei ole lubatud kasutada petrooleumvalgustust, vaid ainult loomulikku valgustust, puidutöökodades aga elektervalgustust.

Kui on hädavajalik, et kergestisüttivate vedelike ladudes peab olema valgustus, siis võib see olla ainult plahvatusohutult ehitatud või klaasitud seina- ja laeorvadesse paigutatud elektervalgustus väliste juhtmetega, põlevate vedelike ladudes aga tolmu- ja veekindla armatuuriga ning isolaatoreile või ankruile kinnitatud juhtmetega; lülitid ja kaitsmed peavad asetsema väljaspool laohooneid.

VI. Teed

35. Enne ehitamise algust peab üldteelt ehitusplatsi territooriumile ja territooriumil tehtama teed, mis on kõlblikud tuletõrjekomandodele läbisõiduks.

Iga hoone või abiehitus, mis on püstitatud ehitusterritooriumile, peab ühe küljega ulatuma pea- või kõrvalläbikäiguteeni.

36. Kõigile ehitusterritooriumil olevaile looduslikele ja kunstlikele veevõtukohtadele tuleb ehitada peateelt juurde- ja läbipääsud.

Kui veevõtukohtade juurde on võimatu ehitada läbisõiduteed, tuleb sinna ehitada sillutatud platsid suurusega 10×10 m, mis on hädavajalikud tuletõrjeveokite ja autopritside paigutamiseks ja ümberpööramiseks.

37. Kui üle teede pannakse torustikku või kaableid, peab ehitatama ülesõidusillad või ajutised ümbersõiduteed.

Kui teed ristuvad raudteega, peavad olema ehitatud sobivad ülesõidukohad.

38. Kõik teed ehitusplatsil peavad öösi olema küllaldaselt valgustatud.

Talvel peavad teed olema lumest õigeaegselt puhastatud.

39. Teed ja ettesõiduteed hoonete ning ehituste juurde tuleb hoida kasutamiskorras ja sõiduvabadena, neid ei tohi tõkestada ehitusmaterjalidega või mingisuguste töödega.

VII. Tuletõrjeside ja -signalisatsioon

40. Kui ehituse läheduses on olemas linna- või käitise tuletõrje, kes tulikahju tekkimise juhul võib abi anda, siis peab ehitusel selle tuletõrjega olema otsene telefoniline side.

41. Kui ehitusterritooriumil on olemas telefoniside, peab tuletõrjevalvele olema kindlustatud juurdepääs telefoniaparaadile igal ajal.

Iga telefoni juures peab olema tabel ehituse tuletõrje ja lähima tuletõrjekomando telefoninumbritega.

42. Ehituse territooriumile ja ruumidesse peab olema nähtavaile kohtadele üles riputatud tabelid, kus on näidatud lähima telefoni asukoht, ehituse tuletõrje ja lähima tuletõrjekomando telefoninumbrid.

43. Ehituse territooriumil peavad olema üles pandud helisignaalid (kellad, raudteeröõpatükid, lokulauad jne.) alarmimiseks tulikahju tekkimisel ja hälitusseadeldise kõrval peab asetsema silt: „T u l e t õ r j e s i g n a a l".

44. Vastutus tuletõrjesignalisatsiooni korrasoleku eest pannakse ehituse ülema poolt isikuile tehnilise personali hulgast, kes juhivad üksikuid ehitusjaoskondi, tsehhe, ehitushoove jm. Tuletõrjesignalisatsiooni korrasoleku alaline kontroll pannakse ehitusplatsi tuletõrje ülemale ja kogu tuletõrje isikulisele koosseisule.

VIII. Tulekustutusvahendid

45. Kui ehitusprojektis on ehituse juures ette nähtud tuletõrje-vesivarustuse ehitamine, peavad välised vesivarustusvõrgu paigaldamise tööd ja tuletõrjehüdrantide ülesseadmine toimuma arvestusega, et ehitustööde algamisega võiks vesivarustust kasutada tulekustutamise otstarbeks.

46. Tuletõrje-vesivarustuse puudumisel ehituse territooriumil tuleb veevõtukohad ehitada arvestusega, et vahemaa ehitatavate hoonete ja veevõtukohtade vahel ei ületaks 100 m. Veevõtukohtade maht ja arv määratakse kindlaks ehituse ülema poolt kokku leppides SARK-i tuletõrjeorganitega, arvestades ehituse suurust, olemasolevaid tuletõrjevahendeid ja nende tuletõrjekomandode vahendeid, kes tulikahju korral võiksid abiks tulla.

47. Kui ehituse territooriumil või selle läheduses on olemas looduslikke veevõtukohti (jõgi, tiik, järv), siis tuleb nende juurde ehitada juurdesõiduteed tuletõrjekomandode jaoks ühes vastavate platsidega tuletõrje autopritside asetamiseks.

48. Ehitusettevõte peab olema varustatud hädavajaliku tuletõrjevarustusega (auto-, mootor-, käsipritsid), olenedes tuleohust ja ehituse tähtsusest. Tuletõrjevahendite tüübi määrab ehituse ülem, kokku leppides SARK-i tuletõrjeorganitega.

49. Tuletõrjevahendite ja -varustuse hoidmiseks peab ehituse juures olema vastavalt sisseseatud köetav ruum.

50. Uuestiehitatavad hooned ja ehitused peavad olema varustatud järgmiste tulekustutusvahenditega:

a) ehitustellinguil peab igal korrusel olema iga 40 m takka kaks käsikustutajat (vähemalt kaks käsikustutajat iga korruse kohta) ja iga 100 m tellingute pikkuse kohta üks veega täidetud vaat mahuga vähemalt 250 l, selle juures kaks ämbrit (kuid vähemalt kaks vaati ehitatava hoone juures);

b) ehitatava hoone sees peab olema iga 200 m^2 põrandapinna kohta üks käsikustutaja (kuid vähemalt kaks käsikustutajat iga korruse kohta) ja iga 150 m^2 põrandapinna kohta üks veega täidetud vaat mahuga 250 l ja kaks ämbrit.

51. Abihooned peavad olema varustatud järgmiste tulekustutusvahenditega:

a) kontorid — üks käsikustutaja iga 200 m^2 kohta, kuid vähemalt üks käsikustutaja kontori kohta;

b) puidutöökojad — üks käsikustutaja 100 m^2 põrandapinna kohta ja üks veega täidetud vaat ning kaks ämb-

rit selle juures iga 200 m² põrandapinna kohta, kuid vähemalt kaks käsikustutajat ja üks veega täidetud vaat töökoja kohta;

c) kinnised metsamaterjalilaod ja põlevate materjalide (kanep, takud jne.) laod — üks käsikustutaja iga 100 m² põrandapinna kohta, kuid vähemalt üks käsikustutaja iga üksiku lao kohta;

d) lahtised metsamaterjalilaod — üks käsikustutaja ja üks vaat veega ning kahe ämbriga saetud metsamaterjali lao iga 300 m² pinna ja ümarpuidu lao iga 500 m² pinna kohta;

e) kinnised mittepõlevate materjalide laod — üks käsikustutaja iga 400 m² põrandapinna kohta, kuid vähemalt üks lao kohta;

g) kergestisüttivate vedelike hoiukohad — üks paksuvahuga vahtkustutaja ja üks kast liivaga, mahuga 0,5 m³, iga 50 m² põrandapinna kohta, kuid vähemalt kaks vahtkustutajat ja üks kast liiva ühe hoiuruumi kohta; liivakasti juures peavad olema labidas ja kustutusvaip mõõdetega 1,5 × 1,5 m;

h) kaltsiumkarbiidilaod — üks kuivkustutaja ja kast liiva ning labidas iga 100 m² põrandapinna kohta.

Tuletõrjeabinõud ehitustöödel

52. Ehituse territoorium ja ehitatavad hooned tuleb alati hoida puhtad, ehitusjäätmed (metsamaterjalide jupid, puukoor, höövlilaastud, saepuru jt.) peab iga päev pärast töö lõppu ehitustöökohtadest ja ehitusterritooriumilt eemaldatama tuleohutusse kohta.

53. Puhastusmaterjalid tuleb pärast tarvitamist panna kaanega metallkastidesse ja töö lõpul ära viia tuleohutusse kohta.

54. Tuletegemine on ehitusterritooriumil keelatud.

Kõiki töid, mis on seotud lahtise tule kasutamisega (kantavad ääsid, keevitamisagregaadid, jootmislambid jm.) võib teha ainult antud ehitusjaoskonnas tuleohu eest vastutava isiku loaga ja kohustusliku teadaandega tuletõrjele. Töödel tuleb tarvitusele võtta nõutavad tuleohutusabinõud (tuletõrjevalvepostid ühes tulekustutusvahenditega).

55. Keevitustöödel on keelatud:

a) lubada tööde juurde õpilasi, kes pole sooritanud eksa-

meid keevitustööde alal, ja kontrollimata nende teadmisi tuleohutuse alal;

b) asuda tööle mitte korras oleva, nõudeile ja normidele mitte vastava aparatuuriga;

c) töötada kindlalt kinnitamata gaasiballoonidega;

d) lasta sädemeid ja sulametallipritsmeid sattuda tuldvõtvaile esemeile, gaasijuhtmete voolikuile ja elektrikaableile. Sulametallipritsmete laialilendamise kaitseks tuleb kasutada ekraane;

e) jätta keevitamisagregaadid, transformaatorid, kontrollmõõteriistad tööde juurde lahtiselt lageda taeva alla, kaitsmata neid vihma ja lume eest;

g) keevitada või lõigata kergestisüttivate ja põlevate vedelike tsisterne, paake, reservuaare ja väiksemat taarat, enne nende läbipuhastamist auru või inertse gaasiga;

h) keevitada esemeid, aparaate või seadmeid, mis on gaasi, auru, õhu või vedelike surve all, samuti neid, mis on elektrivoolu all;

i) keevitada värskeltvärvitud konstruktsioone enne kaht päeva pärast nende värvimist;

j) üles sulatada kinnikülmunud reduktoreid lahtise tulega;

k) remontida gaasiballoonide ventiile enne kogu balloonis oleva gaasi väljalaskmist; gaas tuleb välja lasta ainult väljas õhu käes, eemal lahtisest tulest;

l) lasta hapnikuballoonidele õli peale sattuda või hapnikuballoonide armatuuri kokku puutuda õliga imbunud materjalidega;

m) lubada hoida kaltsiumkarbiidi tünne koos värvide, õlide, atsetüleeni, vesiniku jt. põlevate gaasidega;

n) hoida gaasiballoone lahtise tule, kütte- ja soojendusseadmete läheduses; mingil juhul ei või gaasiballoone jätta otseste päikesekiirte mõju alla;

o) lubada gaasiballoonide tõukamist, löömist, raputamist transportimisel, kasutamisel ja hoidmisel;

p) asetada elekterkeevitamiskaablid ühtekokku gaasivoolikutega;

r) alustada tööd atsetüleengeneraatoritega, kontrollimata seebiveega ühenduste tihedust aparaadis ja juhtmevoolikus;

s) jätta eemaldamata gaasigeneraatoreist pärast tööde lõppu kaltsiumkarbiidi ja lubjajäätmed ning jätta šaht ning üksikud generaatori ja gaasijuhtmete osad pesemata nii nagu on vajalik;

t) läheneda gaasigeneraatorile lahtise tule või läidetud paberossiga; külmunud vett võib gaasigeneraatoris üles sulatada ainult tulise vee või auruga;
u) otsida gaasi läbiimbumise kohti lahtise tulega;
v) teha elekterkeevitustöid mootorite, keevitamisaparaatide, transformaatorite kerede, samuti keevitamisplaatide ja -laudade kindla maandamiseta.

56. Suitsetamine on ehitusterritooriumil lubatud ainult selleks eraldatud kohtades, mis on varustatud veevaatide ja -nõudega.

Ehituse teistes kohtades peavad olema üles riputatud selgestiloetavad sildid suitsetamiskeeluga.

57. Kategooriliselt on keelatud ummistada ükskõik milliste esemete ja materjalidega teid, juurdesõiduteid, väljapääse, samuti ligipääse tuletõrjeinventarile ja -varustusele.

58. Metsa- ja muud ehitusmaterjalid, mida vahetult kasutatakse ehitatavaile objektidele, peab laduma virnadesse nii, et need ei ummistaks teid ja läbikäike ega oleks ehitusele tuleohtlikud. Metsamaterjalide hulk ei tohi ületada ehituse kahekolmepäevast tarvidust.

59. Ehitustellingud peavad olema varustatud treppidega iga 40 m kohta ehituse ümbermõõdust, kuid vähemalt kahe trepiga iga korruse kohta.

60. Kuumal aastaajal peab ehitustellinguid aeg-ajalt veega kastma, vähemalt kolm korda päevas.

61. Põrandatevahelised ruumid vahelagedes tuleb enne põrandapanemist hoolega puhastada tuldvõtvast prahist: höövlilaastudest, raielaastudest ja teistest põlevatest jäätmetest.

62. Raketise lauad tuleb pärast raketise lammutamist töökohalt kohe koristada metsamaterjalilattu.

63. Tisleri- ja puusepatöökodades peab puidujäätmed, höövlilaastud, raielaastud ja muud jäätmed töö ajal ja pärast töö lõppu eemaldatama ohutusse kohta.

Liimi võib soojendada ainult hädaohutu elekterliimikeetjaga või selleks ehitatud pliitidel eriruumides, kus ei toimu tootmistööd.

Metsamaterjale peab kuivatama erilistes metsamaterjalikuivatistes.

64. Alaliste ja ajutiste ahjude kütmisel ei tohi kütust asetada köetava ahju kütteava ette. Kütuse kuivatamine ahjude juures on keelatud.

Ahje tuleb kütta alatise järelevalve all. Ehitamisel olevate ruumide kuivatamiseks ajutiste ahjude kasutamisel peab iga nelja ajutise ahju kohta olema üks kütja, öösi peab neis ruumides olema tuletõrjevalvepost.

Kütjaid peab tuleohutuse eest vastutav isik instrueerima ettevaatusabinõudest, mida tuleb silmas pidada ahjukütmisel.

65. Kõiki ahje ja korstnaid tuleb kütteperioodil tahmast puhastada mitte harvemini kui üks kord kuus.

66. Kõigi ahjude ja korstnate korrasolekut tuleb hoolega kontrollida enne kütteperioodi algust ja vähemalt üks kord perioodi kestel. Teiste kütteseadmete korrasolekut peab kontrollitama mitte harvemini kui üks kord kvartalis.

67. Ruumide valgustus tuleb töövaheajal välja lülitada ja vool elektrijuhtmestikus katkestada. Erandiks võivad olla ainult spetsiaalse öövalveruumide valgustamise liinid.

68. Kui pimedas on hädavajalik minna õlide, kiudainete (takud, kanep jne.) ja teiste kergestisüttivate materjalide ladudesse, tuleb kasutada ainult elektrilaternaid. Kergestisüttivate vedelike (bensiin), põlevgaasiballoonide hoiuruumidesse, aga ka gaasigeneraatoriruumidesse on lubatud minna ainult plahvatusohutute laternatega.

69. Kõik töölised ja teenistujad, keda võetakse ehitustööle, peavad olema instrueeritud tuleohutusnõuete tundmises, mis on toodud käesolevas juhendis.

70. Väljavõtted käesolevast juhendist peavad olema üles pandud nähtavatesse kohtadesse ehitusterritooriumil ja töölisruumides.

★

Töölised ja insener-tehnilised töötajad!

Valvake, et meie hoogsat sotsialistlikku ülesehitustööd ei häiriks üksk tulikahju ehitustöö sektoris! Iga tulikahju saab vältida, kui täpselt täita kõiki tuleohutusnõudeid.

Kooskõlastatud
NSV Liidu SARK-i Tuletõrje
Peavalitsusega

TULEOHUTUSE TUUPMÄÄRUSED ALG- JA KESKKOOLIDES, LASTEAEDADES, LASTEKODUDES JA TEISTES LASTEASUTUSTES

I. Üldjuhendid

1. Vastutus tuleohutuse seisukorra eest koolides, eelkoolieaIiste laste asutustes ja lastekodudes pannakse nende asutuste direktoreile (juhatajaile).

2. Kooli või eelkoolieaIiste laste asutuse direktor (juhataja) on kohustatud:

1) täpselt täitma tuletõrje-eeskirju, mis on antud käesolevais määrustes ja kohalike nõukogude poolt antavais üldkohustuslikes otsustes;
2) jälgima, et kõik Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve eeskirjad oleksid täidetud täpselt antud tähtaegadeks;
3) jälgima, et alati peetaks käesolevais määrustes ja Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve organite ettekirjutustes nõutavat tuleohutusrežiimi;
4) valvama, et tule kasutamisel täidetaks vajalikke ettevaatusnõudeid, et ahjud ja suitsulõõrid oleksid remonditud ja korstnad tahmast puhastatud õigeaegselt;
5) hoidma korras tuletõrjeinventari (tuletõrjekraanid, voolikud, käsikustutajad jms.).

3. Iga kooli, eelkoolieaIiste laste asutuse ja lastekodu jaoks peab olema tulikahju juhuks välja töötatud laste evakueerimise plaan, milles on täpselt jaotatud kogu personali ja 8., 9 ning 10. klassi[1] õpilaste ülesanded evakuatsiooni korral.

Evakuatsiooniplaan peab olema kooskõlastatud Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve kohaliku organiga.

4. Et juurutada õpilastes (lastes) vilumust kiireks orienteeIt 11-ne klassiga koolis tuleb siia hulka arvata muidugi ka 11. klassi õpilasi. (Toim. märkus.)

rumiseks vajaliku evakuatsiooni puhul, tuleb õpilasi (lapsi) tavalisel ajal sisse ja välja lasta kõigi olemasolevate sisse- ja väljapääsude kaudu.

5. Mitmekorruselistes koolimajades, eelkooliealiste laste asutustes ja lastekodudes tuleb vanemad lapsed paigutada ülemistele korrustele.

6. Juhul, kui koolimajas on elukortereid, tuleb neis ruumides osutada erilist tähelepanu tuleohutusnõuete täitmisele, mis väldiks tulikahju tekkimise võimalused.

7. Igasuguste, eriti aga põlevate materjalide ladumine koolimaja seinte äärde ja majadevaheliste kujade täiskuhjamine on keelatud.

8. Keskkütte-, veevärgi- ja kanalisatsioonitorude lahtisulatamine jootmislambiga on keelatud; vajaduse korral tuleb seda teha tulise veega.

9. Koolidel, eelkooliealiste laste asutustel ja lastekodudel peavad olema tuletõrje kontrollraamatud, kuhu kantakse sisse:

1) tuleohutusülevaatuste kuupäevad ja kelle poolt teostati ülevaatus;
2) ahjude ülevaatuse ja remontimise kuupäevad;
3) korstnapühkimise kuupäevad;
4) tuletõrjeinventari ülevaatuse ja remondi, käsikustutajate laadimise ja ümberlaadimise kuupäevad.

Märkus: Raamat peab olema alati asutuses ja tuleb esitada Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve esindajaile või koole, eelkooliealiste laste asutusi ja lastekodusid inspekteerivaile isikuile nende nõudmisel.

10. Ahjude ehitamisel ja remontimisel tuleb täita tuleohutusnõudeid, mis on toodud ГОСТ 2127-43 „Ahiküte. Suure ja keskmise soojusmahutavusega ahjud. Projekteerimise normid".[2]

II. Kütmine

11. Alatised tellisest ahjud ja korstnad, sealhulgas ka pööningul olevad korstnad (korstnajalad), peavad olema alati korras ning valgeks lubjatud.

12. On keelatud ajutiste kantavate raud- (malm-) ahjude kasutamine küttekehadena.

13. Ahjude kütteavade ette puidust (tuldvõtvale) põrandale peab olema löödud raudplekk mitte vähemate mõõdetega kui 50 × 50 cm.

[2] Praegu kehtib ГОСТ 4058—48, mis on toodud käesolevas kogumikus lk. 169. (Toim. märkus.)

14. On keelatud ahjude juures hoida tuldvõtvaid aineid, riputada ahjule pesu, riideid ja muid kergestisüttivaid materjale, kuivatada ahjus või küdeva ahju juures küttepuid.

15. Ahjusid peavad kütma ainult selleks määratud isikud (kütjad, valvurid, koristajad). Küdevat ahju ei tohi mingil juhul jätta järelevalveta.

16. Ahjude kütmine peab olema lõpetatud hiljemalt üks tund enne õppetöö algust.

17. On keelatud tule süütamine ahjus petrooleumi, bensiini ja teiste kergestisüttivate vedelikega.

18. Korstnate tahmast puhastamine peab toimuma kogu küttehooaja kestel vastavalt kohalike nõukogude poolt antud üldkohustuslikule otsusele, kuid mitte harvemini kui:

1) üks kord kuus — köögi, pliitide ja keedukatelde korstnail;
2) üks kord kahe kuu kohta — toa- (klassi-) ahjude korstnail, ja tingimata küttehooaja alguse eel;
3) kaks korda kuus — eriahjude (leiva-, küpsetus-, kuivatis-, sauna-, pesukoja-, söögimaja- jne. ahjude) korstnail.

Märkus: Ahje, suitsulõõre ja korstnaid peavad tahmast puhastama ja remontima kohalike nõukogude korstnapühkijate-pottseppade rühmad. Kui ei ole korstnapühkijate-pottseppade rühmi (maal), võivad korstnaid pühkida ja ahje remontida vilunud pottsepad, kel on tõend kohalikelt nõukogudelt selle kohta, et neil on lubatud vastavaid töid teha.

19. Mitte korras olevate ahjude kütmine tuleb otsekohe lõpetada kuni nende parandamiseni.

20. Ei lubata puistata tulist tuhka, šlakki ja süsi ükskõik missuguste hoonete lähedusse. Kui on tingimata vaja kasutada ahjusüsi, tuleb need kustutada metallanumas, mis on asetatud tulekindlale alusele (näit. telliseist) ja varustatud tihedalt suletava kaanega.

21. Keelatakse ventilatsioonilõõride kasutamine suitsulõõridena ja suitsu ärajuhtimiseks gaasiahjudest, keedukateldest, teemasinaist ja muudest soojendusseadmeist.

22. Kütuseid (süsi, puid) tuleb hoida selleks eriti kohandatud ruumides.

Kui koolimajade ja lasteasutuste keldreil ja keldreist trepikodadesse või välja viivail treppidel on puidust vahelaed, on puude ja süte hoidmine keldreis keelatud.

23. Katlamaja (aur- ja vesiküte) ruumides on keelatud:

1) hoida katlaruumis (tahkeid või vedel-) kütteaineid rohkem kui ühe ööpäeva tarviduse piirides;
2) usaldada katelde hooldamine ja järelevalve isikuile, kel ei ole vastavat kvalifikatsiooni, samuti jätta katlaruum kütmise ajal järelevalveta;
3) lubada teenindava personali ja teiste isikute elamist katlaruumis;
4) kuivatada ja hoida asju ning materjale katlaruumis, millel pole midagi ühist töödega katlamajas.

24. Katelde kütmisel masuudiga tuleb vedelkütuse pihustist põrandale tilkumise vältimiseks kütteava ette asetada metallpann liivaga. Vedelkütusega läbiimbunud liiv tuleb vahetada uue liivaga. Juhul, kui masuuti valgub põrandale, tuleb see kohe kõrvaldada liiva abil, asendades masuudiga läbiimbunud liiva uuega. Mustunud liiv, kaltsud ja puhastamisvill koguda kindla kaanega suletavasse raudkasti ning viia iga päev katlaruumist välja. Katlamaja tuleb hoida täielikus puhtuses.

III. Pööningud ja trepikojad

25. Pööninguruumid tuleb hoida puhtad ja lukustatud, võtmed peavad olema selleks määratud isiku käes, kes on vastutav puhtuse ja korra eest pööningul.

Öösi peavad pööninguvõtmed olema kastis (kapikeses) kindlaksmääratud kohas öövahi (uksehoidja) või mõne teise isiku valve all, kes kogu aja viibib kooli- (eelkoolialiste laste asutuse, lastekodu) ruumides.

Pööninguaknad peavad olema klaasitud ja talvel suletud.

26. Keelatud on:
1) kohandada pööninguruume elu-, lao-, lasketiiru, arhiivituvila- jms. ruumideks;
2) hoida pööningul kütteaineid ja muud materjali;
3) kinnitada korstna külge pesunööre, raadio-antenne;
4) katta pööningu põrand soojustamiseks turbamulla, õlgede, saepuru ja muude põlevate materjalidega;

Märkus: Pööningul on lubatud suvel hoida talveakende raame, kuid need tuleb paigutada kindlaksmääratud kohta ega tohi nendega sulgeda läbikäike.

27. Trepikojad peavad olema küllaldaselt valgustatud.

28. On keelatud ehitada trepikodadesse ja nende alla vaheseinu, panipaiku, kioskeid ja töökodasid, samuti ummistada trepikodasid ja läbikäike mingisuguste esemete, seadmetega jms.

IV. Valgustus- ja olustikulised soojendusseadmed

29. Elektervalgustuse puhul on keelatud:
1) kinnitada elektrijuhtmeid naelte otsa ilma rullikute ja isolaatoriteta;
2) ühendada juhtmed ilma jootmiseta ja isolatsioonist paljastatud kohtade isoleerimata;
3) kinni kleepida juhtmed tapetiga;
4) asendada läbipõlenud kaitsmeid omatehtud „kaitsmetega";
5) katta elektrilampe ilma traatvõrguta paberist või riidest lambivarjuga;
6) tarvitada valgustusvoolu juhtmeiks telefoni või elektrikella juhtmeid;
7) kasutada katkisi lüliteid, ühendusharke, lambipesi jms.; mittekorras armatuur tuleb viivitamata asendada korrasolevaga;
8) riputada riideid ja muid esemeid lüliteile, rullikuile, lambipesadele jne.;
9) lülitada valgustusvõrku elektriga töötavaid tarberiistu ilma vahekaitsega varustatud töpsel-kontaktideta ja lülitada suure võimsusega lampe ilma eelneva juhtmete tugevuse kontrollimiseta;
10) soojendada triikraudu ja muid elektrisoojendusaparaate ilma tulekindla aluseta ja jätta need pärast tarvitamist välja lülitamata.

30. Priimuste, petrooleumkeetjate ja petrooleumvalgustuse kasutamisel tuleb täita järgmisi eeskirju:
1) mitte kasutada priimuseid ja petrooleumkeetjaid ega kuumutada triikraudu, teemasinaid jms. koridorides ja üldkasutatavais käikudes;
2) mitte täita põlevaid lampe ja petrooleumkeetjaid ning jahutamata priimuseid;
3) mitte kasutada lampe ilma kindla aluseta, asetada neid laua äärele ja seesugustesse kohtadesse, kust neid võidaks maha tõugata;
4) mitte asetada lampe, petrooleumkeetjaid, priimuseid süttimise vastu kaitsmata puidust vaheseinte, materjalide ja esemete lähedusse (aknakardinad, ukse-eesriided, drapeeringud);
5) lampide, petrooleumkeetjate ja priimuste täitmiseks tuleb kasutada ainult petrooleumi, mingil juhul aga mitte bensiini ja ligroiini;

6) petrooleumilampe võib üles riputada ainult kohtadesse, kus neid ei saa riivata mingisuguste esemetega; lambiklaasi ülemise otsa ja lae vahekaugus ei tohi olla vähem kui 70 cm;

7) süttimise vastu kaitsmata puitlaest 25 cm kaugusel tuleb lambiklaasi kohale riputada metallist kaitsekuplike;

8) vahekaugus lambi ja puidust seina vahel peab olema vähemalt 15 cm;

9) põlemasüüdatud petrooleumkeetjaid, priimuseid, petrooleumilampe ja küünlaid ei tohi jätta ilma järelevalveta ega usaldada järelevalvet väikeste laste hooleks.

31. Lampide täitmine, süütamine ja kustutamine tuleb panna kindlaksmääratud isikuile (koristajale, valvurile).

Lampide täitmine peab toimuma ainult päevavalgel.

32. Petrooleumitagavarade hoidmiseks peab olema eriruum väljaspool kooli-, lasteaia- ja lastekodu hoonet.

Igapäevaseks tarviduseks vajalik hulk petrooleumi koolides, lasteaedades ja lastekodudes tuleb hoida korralikes nõudes ja lukustatud ruumides, mis on selleks otstarbeks vastavad.

V. Klassid, laboratooriumid, kabinetid, ühistoad, magamistoad

Erilist tähelepanu tuleohutusnõuete täitmisele tuleb osutada keemialaboratooriumides, füüsikakabinettides ja kooliraamatukogudes.

33. Keemialaboratooriumides ja kabinettides peavad tulesüttimise puhuks valmis olema järgmised kustutusvahendid: paksuvahuline käsikustutaja, kast liivaga, tükk vilti või jäme villane (kalevist) tekk mõõdetega umbes 1,5 × 1,5 m.

34. Klassitahvlid, koolipingid, lauad, toolid, kapid ja voodid magamistoas peavad olema asetatud nii, et need ei takistaks vaba väljapääsu klassitubadest, kabinettidest, loengusaalidest, ühistubadest ja magamistubadest.

35. Kergestisüttivate ainete ja vedelike hoidmine töökodades, laboratooriumides jne. peab toimuma eemal teistest põlevatest materjalidest ja koguses, mis on vajalik ainult jooksvaks tööks.

36. Saepuru, laastud, vatt, puhastuskaltsud ja muud jäätmed töökodadest, laboratooriumidest, kabinettidest jne. tuleb nende kogumisel eemaldada tuleohutusse kohta mitte harvemini kui üks kord päevas.

37. Õppevahendeiks vajalikud tselluloidist kinofilmid ja muud suuremad tselluloidist esemed tuleb tingimata hoida tihedasti suletavais metallkarpides ja lukustatud kappides. Selliste kinofilmide ja esemete kasutamine on õpilastele keelatud ilma kasvataja või juhataja juuresolekuta.

38. Füüsika- ja keemialaboratooriumides ning -kabinettides on keelatud:

1) õpilastel (lastel) töötada reaktiividega, elektri- ja muude soojendusaparaatidega õpetaja või juhataja järelevalveta ja juhtimiseta;
2) lubada õpilastel kasutada iseseisvaiks katseiks piiramatul hulgal bertolee soola ja teisi plahvatavaid aineid, kergestisüttivaid vedelikke, lämmastik- ja väävelhapet, fosforit ja leelismetalle;
3) valada kanalisatsioonitorustikku kergestisüttivaid vedelikke, neutraliseerimata happeid ja sööbeleelist;
4) lubada lastel sisse lülitada ventilatsiooniseadmeid, elektersoojendus- ja teisi elektriaparaate.

39. Lastele (õpilastele) ei tule lubada kaasas kanda tuletikke, korkpüstoli korke ja nendega mängida kooli- ja lasteasutuse ruumides ja territooriumidel.

40. Suitsetamine on keelatud klassiruumides, koridorides, laboratooriumides, õppekabinettides.

VI. Tuleohutusabinõud näärikuuse korraldamisel

A. Üldnõuded

41. Näärikuuse korraldamisel koolides, eelkoolialiste laste asutustes ja lastekodudes on tuleohutuse eest vastutavaiks isikuteks nende asutuste juhatajad (juhataja, direktor).

42. Isik, kes on näärikuuse korraldamisel tuleohutuse eest vastutav, peab kohalikule tuletõrjekomandole teatama järgmised andmed:

1) koht (aadress), kus korraldatakse näärikuusk;
2) näärikuuse korraldamise kuupäev ja alguse kellaaeg;
3) peo korraldamise eest vastutava isiku nimi.

43. Näärikuuse korraldamine ruumis, mis pole enne Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve esindaja poolt üle vaadatud, ja pidustuse avamine ilma elektrijärelevalve kirjaliku loata (kui kuusk valgustatakse elektriga) on keelatud.

B. Näärikuuse korraldamine

44. Tavaliselt võidakse näärikuuske korraldada ainult ruumides, mis ei asetse kõrgemal teisest korrusest.

Kolmanda ja neljanda korruse ruumides lubatakse kuuse korraldamist ainult erandjuhtumeil ja tingimusel kui:

1) hoone on tulekindel;
2) on vähemalt kaks väljapääsu eraldi trepikodadesse;
3) kohal on küllaldasel hulgal tulekustutusvahendeid.

45. Ruumi mõõteid, kus korraldatakse näärikuusk, arvestatakse vastavalt oodatavale pidustusest osavõtjate arvule selle arvestusega, et põrandapinna iga 10 m^2 kohta ei tuleks rohkem kui 15—16 inimest.

46. Ruumil, kus korraldatakse näärikuusk, peab olema vähemalt kaks iseseisvat väljapääsu.

47. Näärikuuske ei tohi asetada läbikäikudesse ja väljapääsude lähedusse.

48. Näärikuuse mõõted peavad olema sellised, et oksad ei puudutaks ruumi seinu ja lage ning oleksid nendest vähemalt 1 m eemal.

49. Saali sissekäigu juures, kus korraldatakse näärikuusk, samuti ka saalis peab olema 2—3 töökorras käsikustutajat ja villane tekk.

Märkus: Kui ei ole käsikustutajaid, peab kõrvalruumis leiduma veetagavara (5—10 ämbrit) ja otse näärikuuse juures 2—3 ämbrit veega.

50. Kui koolides, eelkoolieaiste laste asutustes ja lastekodudes puudub elektervalgustus, võidakse näärikuusk korraldada ainult päeval. Kuuse valgustamine küünaldega on kategooriliselt keelatud.

C. Näärikuuse kujundamine

51. Näärikuusk tuleb asetada saali keskele kindlale ristitaolisele alusele või mullaga täidetud tünni.

52. Näärikuuse kaunistamisel on keelatud:

1) riputada kuusele tselluloidist mänguasju ja teisi kergestisüttivaid ilustusi;
2) katta näärikuuse alust ja oksi tulekindlaks immutamata vatiga ja riputada kuuse külge sellisest vatist valmistatud iluesemeid;
3) riputada näärikuuse okstele bertolee soola.

53. Näärikuusk peab olema ümbritsetud kindla barjääriga

D. Näärikuuse valgustamine

54. Kuuse illumineerimist peab toimetama ainult kogenud elektrimontöör.

55. Näärikuuse illumineerimine peab toimuma pingemadaldaja transformaatori kaudu 12-voldiste lampidega.

56. Illumineerimisseade peab olema kindlalt monteeritud, silmas pidades kõiki elektrotehnilisi nõudeid ja norme.

Kui kasutatakse valgustusvõrgu voolu 110—120-voldise pingega (ilma madaldava transformaatorita) tuleb lambipärgades 12-voldised lambid lülitada järjestikku, kusjuures näärikuuse valgustust toitvate elektrijuhtmete isolatsioon ei tohi olla halvem juhtme mark „ПР-220" isolatsioonist.

57. Juhtmed pärjas tuleb kinnitada lambipesadesse „Mignon" või kuumalt joota lambisoklile ning paljastatud kohad tingimata katta isolatsiooniga.

58. Näärikuuse valgustamisel on keelatud elektrikella- ja raadiojuhtmete kasutamine.

59. Elektripärgade valmistamisest kodusel teel tuleb hoiduda, tungiva vajaduse korral anda nende valmistamine kvalifitseeritud elektrimontöörile. Elektripärgade valmistamisel lubatakse kasutada mitte halvemat juhet kui mark „ПР-220" või nöörjuhet, mida tavaliselt kasutatakse 220-voldiste elektriseadmete juures.

60. Pärja ülesriputamisel ei tohi juhtmed sõlme keerduda ja isolatsioon rikneda. Enne näärikuusele riputamist tuleb iga pärg tingimata läbi proovida elektrivõrku lülitamise teel.

61. Katkestajate ja lülitite ülesseadmine näärikuuse valgustuse sisselülitamiseks ja 24 voldist kõrgema pingega lampide kasutamine on keelatud. Näärikuuse valgustuse sisselülitamine peab toimuma kaitsmega varustatud harukahvli kaudu.

62. Näärikuuse sisse- ja väljalülitamine peab olema monteeritud eraldi, olenemata üldise valgustuse sisselülitamisest ja ruumi valgustuse väljalülitamisest.

63. Elektrivoolu juhtimine näärikuusele peab toimuma korrasolevate, hästi isoleeritud juhtmetega ja ülalt. Kui juhtmed tõmmatakse alt, tuleb neid kaitsta mehaaniliste vigastuste eest.

64. Näärikuuse valgustuse toitmiseks kasutatav juhtmestik peab olema:

1) täielikult isoleeritud ja korras;
2) omama kaitseseadist, mis vastab elektrivõrgu lubatud koormatusele (pingele);

3) vastama nõutud koormatusele;
4) omama korras töpsleid.

65. Vähemagi korratustunnuse (juhtmete kuumenemise, lampide vilkumise, sädemete tekkimise jms.) puhul tuleb näärikuuse valgustus kohe välja lülitada; sisse lülitada võib seda uuesti alles pärast puuduste avastamist ja kõrvaldamist.

66. Näärikuuse valgustust ei tohi sisse lülitada enne nääripeo algust ja see kustutatakse kohe peo lõppemisel.

67. Enne peo algust tuleb kontrollida näärikuuse valgustuse korrasolekut, tulekustutusvahendite ja muude abinõude olemasolu, mis garanteerivad nääripeol olijate julgeolekut. Kogu nääripeo ajal peab näärikuuse valgustust jälgima isik, kes on asjatundlik elektrotehnilistes küsimustes.

68. Näärikuuse korraldamisel peab tuleohutuse eest vastutav isik välja töötama plaani ja korra peost osavõtjate organiseeritud väljumiseks tulikahju korral.

Evakuatsiooniplaan peab olema kooskõlastatud kohaliku tuletõrjega ja teatavaks tehtud kooli (lasteasutuse) kogu administratiivsele ja teenindavale personalile.

69. Nääripeo ajal peavad kõik väljapääsud avatud olema ja iga ukse juures peab alatiselt seisma korrapidaja kooli või lasteasutuse personali hulgast.

70. Ruumid, kus asetseb telefon, peavad olema avatud. Telefoniaparaadi juures peab olema sildike lähima tuletõrjekomando väljakutse numbriga.

71. Nääripeol on keelatud:
1) süüdata ruumis igasugust ilutulestikku, bengaalituld, magneesiumi, tarvitada paukpadruneid;
2) lubada osa võtta lastel üle kindlaksmääratud hulga;
3) kustutada valgustus ruumis, kus korraldatakse näärikuusk.

72. On keelatud näärikuusest osavõtt lastel ja täiskasvanuil, kes on rõivastatud vatist, paberist ja muudest sellistest kergestisüttivatest materjalidest valmistatud kostüümidesse.

VII. Kinoseansid, koosolekud

73. Filmide demonstreerimisel, näidendite etendamisel, koosolekute ja pidude korraldamisel koolis (lasteasutuses) on tuleohutuse eest vastutavaks isikuks kooli (lasteasutuse) direktor.

74. Laste kinoseansse, näidendeid ja piduõhtuid koolides (lasteasutustes) võidakse korraldada ainult kooskõlastatult

kohaliku Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve organiga või vabatahtliku tuletõrjesalga ülemaga.

75. Kinoseansse, näidendeid ja piduõhtuid tuleb korraldada ainult hoone alumise korruse ruumides. Teise korruse ruumide kasutamist selleks otstarbeks võidakse lubada ainul siis, kui on olemas küllaldasel hulgal väljapääse ja kui on kohal küllaldasel määral tuletõrjevahendeid ning tingimata kooskõlastatult kohaliku Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve organiga. Kui ruum ei rahulda tuletõrjenõudeid, on kinoseansi, näidendi ja peo korraldamine selles keelatud.

76. Kinoseansside, näidendite etendamise ja piduõhtute ajal on keelatud:

1) seista saali vahekäikudes ja asetada sinna toole;
2) lukustada väljapääse ja tagavarauksi ning ummistada läbipääse nende juurde;
3) suitsetada saalis.

77. Näidendite ja kinoseansside ajal tuleb siseruumides väljapääsude kohale üles panna laternad pealkirjaga „Väljapääs", mis on valgustatud küünalde või õlilampidega.

78. Ruumi akendel ei tohi olla võresid ega tohi neid etenduse ajal sulgeda luukidega.

79. Ruumi, kus korraldatakse näidendeid, kinoseansse või piduõhtuid, on lubatud valgustada petrooleumvalgustusega, kui seejuures rangelt täidetakse kõiki tuleohutuseks vajalikke ettevaatusabinõusid.

80. Ahjude kütmine selles ruumis peab lõppema kaks tundi enne etendust. Ajutiste ahjude ülesseadmine on keelatud.

81. Filme võivad demonstreerida ainult isikud, kellel on kinomehaaniku kutsetunnistus; pealtvaatajaid, eriti lapsi, ei tohi lubada kinoaparaatide juurde.

82. Rändkino-filmide näitamisel kooli (lasteasutuse) ruumis tuleb täita järgmisi eeskirju:

1) kinoaparaat tuleb üles seada võimalikult akende lähedale nii, et ruumi väljapääsud jääksid vastaspoolele. Ruumi akende all ei tohi olla mingisuguseid põlevaineid (õlgi, laaste, küttepuid jms.);
2) aparaat peab olema tarastatud kaitsepuudega (barjääriga), või pinkidega 2 m ulatuses;
3) aparaat peab olema varustatud „Malé" karpidega. Valgustusallikaks võivad olla ainult kaarlambid. Filmilindid, mis tulevad demonstreerimisele, ja need, mis on juba näidatud, peab hoitama suletud metallkarpides ja peavad olema asetatud metallkasti;

4) filmilintide ümberkerimine vaatajate juuresolekul on keelatud;
5) kinoaparaadi kõrvale tuleb asetada nii suur paak veega, et süttimisel filmirull sellesse mahub;
6) kinomehaanikul peab olema taskulamp, et oleks võimalik valgustada juhul, kui katkeb elektrivool;
7) juhtmed, mis toovad voolu kinoaparaadi juurde, peavad olema korras ja üles pandud nii, et vaatajad ei ulatu neid puudutama.

83. Näidendite, kinoseansside ja koosolekute ajal on kooli (lasteasutuste) direktori (juhataja) või tema asetäitja kohalolemine kohustuslik.

84. Tulikahju tekkimise juhuks peab olema välja töötatud pealtvaatajate evakueerimise plaan, mis on kooskõlastatud kohaliku tuletõrje organiga ja teatavaks tehtud kogu administratiiv- ja teenindavale personalile.

VIII. Tuletõrje inventar, seadmed ja vesivarustus

85. Kõik koolide, lasteaedade ja lastekodude hooned peavad olema varustatud vajalike kustutusvahenditega tulikahju puhuks. Selliseiks vahendeiks on toobrid ja ämbrid veega, liivakastid kühvlite ja labidatega kergestisüttivate vedelike kustutamiseks, hüdropuldid, keemilised käsikustutajad ja tuletõrjekraanid voolikutega ruumides, mis on varustatud sisemise tuletõrjevesivarustusega.

Tuletõrje inventari, seadmete ja veega varustamise abinõude hulk määratakse koos kohaliku tuletõrje esindajaga.

86. Kustutusvahendid tuleb hoida alati korras ja töövalmis. Need peavad olema paigutatud nähtavaisse ja kergesti kättesaadavaisse kohtadesse. On keelatud ummistada juurdepääse tulekustutusvahendeile ja kasutada neid muuks otstarbeks.

IX. Tegutsemine tulikahju korral

87. Kooli (lasteasutuse) administratsioon ja teenindav personal peavad tundma kooli ja lasteasutuse tuleohutusvahendeid, samuti täpselt teadma oma kohustusi tulikahju korral, mis on ette nähtud evakueerimisplaanis ja käesolevais määrustes.

88. Õpilasi (lapsi) peab tutvustama evakuatsioonikorraga ja käesolevate määruste põhinõuetega.

Asutuse juhataja, õppepersonal ja kooliorganisatsioonid peavad tegema õpilaste hulgas propagandat tulikahjude vastu võitlemise ja tulikahjude vältimise kohta, korraldades vestlusi, loenguid ja ekskursioone kohalike tuletõrjeorganisatsioonide juurde, kasutades selleks otstarbeks käesolevaid määrusi kui ka kohaliku tuletõrje abi.

89. Vanemate klasside õpilased, õpetajad ja teenindav personal peavad hästi tundma käsikustutajate, hüdropultide ja teiste abinõude käsitsemist ning omama vilumust nende kasutamiseks.

90. Asutuse juhataja, õpetajad ja teenindav personal peavad olema tuttavad kooli, eelkooliealiste laste asutuse, lastekodu hoonete ja ruumide plaaniga, eriti aga väljapääsude, koridoride, trepikodade ja välisredelite asukohaga.

91. Tulikahju tekkimise korral asutuse juhataja, õpetajad, teenindav personal ja õpilased on kohustatud:

1) viivitamata teatama tulikahjust kohalikule tuletõrjekomandole (vabatahtliku tuletõrje salgale) ja samal ajal asuma tuld kustutama omade jõudude ja vahenditega;
2) kui tuli ohustab õpilasi (lapsi), tuleb viivitamata asuda nende organiseeritud evakueerimisele vastavalt evakueerimisplaanile, võttes tarvitusele kõik abinõud paanika vältimiseks. Esmajärjekorras tuleb evakueerida nooremad ja siis vanemad lapsed; asutuse juhataja, õpetajad ja teenindav personal lahkuvad ruumidest viimastena;
3) kui olemasolevate vahenditega ei lähe korda takistada tule levikut, tuleb pärast õpilaste (laste) evakueerimist asuda väärtuslikuma varanduse ja tuleohtlike ainete (kergestisüttivad vedelikud laboratooriumides jne.) evakueerimisele;
4) kohaliku tuletõrjekomando või vabatahtliku tuletõrje salga vastuvõtmiseks tuleb administratsiooni hulgast määrata isik, kes saabuva tuletõrjekomando ülemat informeerib:
   a) kas kõik õpilased (lapsed) on ruumidest evakueeritud;
   b) millised ruumid on tules ja kuhu püüab tuli levida;
   c) kergestisüttivate ainete hoiukohtadest tulikahju otseses läheduses;
   d) missugune väärtuslikum vara ja sisustus oleks vaja evakueerida esmajärjekorras.

92. Asutuse juhataja peab organiseerima õpilaste (laste) kojusaatmist ning evakueeritud varade ja sisustuse kaitset.

„Kooskõlastatud"
Eesti NSV siseministri asetäitja I. GONJAEV
01. 09. 1948.

„Kinnitan"
Eesti NSV kommunaalmajanduse ministri asetäitja A. KASSIROV
15. 09. 1948.

MÄÄRUS
ÜHISKONDLIKE TULETÕRJEVOLINIKE MÄÄRAMISE KOHTA EESTI NSV KOHALIKE NÕUKOGUDE ELAMUIS

I. Üldalused

1. Elamufondi kaitsmise ja tulikahjude vastu võitlemise tõstmise eesmärgiga kohalike töörahva saadikute nõukogude majades, mis asetsevad linnades, töölis-, suvitus- ja kuurortasulais Eesti NSV-s, määratakse ühiskondlikud volinikud tuletõrje alal, kes valitakse tähendatud majade elanike hulgast.

2. Ühiskondlike tuletõrjevolinike valimisi ja nende töö juhtimist elumajades linnades, töölis-, suvitus- ja kuurortasulais Eesti NSV-s teostavad kohalikud kommunaalmajandusorganid.

3. Ühiskondlikud tuletõrjevolinikud elamuis (ühiselamuis) võtavad oma ülesannete täitmisel aluseks kohalike töörahva saadikute nõukogude otsused tuleohutuse kindlustamisest, käesoleva määruse, samuti kommunaalmajanduse ja Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve organite vastavad instruktsioonid ja tuleohutusmäärused.

4. Ühiskondlikud tuletõrjevolinikud annavad aru oma tegevusest majaelanikele üldkoosolekuil mitte harvemini kui 1 kord aastas, kuid kohalikele kommunaalmajandusorganeile ja Riiklikule Tuletõrjelisele Järelevalvele vastavalt nende nõudmistele.

5. Kontroll ühiskondlike tuletõrjevolinike tegevuse üle ja nende instrueerimine tuleohutusse puutuvais küsimusis lasub kohalikel Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve organeil.

6. Ühiskondlikud tuletõrjevolinikud elamuis (ühiselamuis) saavad kohalikult Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve organilt vastavad tõendid.

7. Ühiskondlike tuletõrjevolinike aktiivset tegevust tuleohutuse seisukohalt elumajades võib hüvitada kiitustega, kiituskirjadega, hinnaliste kingitustega jne. vastavalt kohalike töörahva saadikute nõukogude otsustele ja majavalitsuste käskkirjadele.

8. Kohalike nõukogude elamu-kommunaalorganite juhid, samuti majavalitsejad (komandandid) ja teised ametiisikud vastutavad majandite tuleohutuse nõuete täitmise eest sõltumata ühiskondlike tuletõrjevolinike tööst.

II. Ühiskondlike tuletõrjevolinike valimise kord

9. Ühiskondlikud tuletõrjevolinikud elamuis ja ühiselamuis valitakse majaelanike üldkoosolekuil üheks aastaks aktiivsete, mitte alla 18-aastaste mees- või naiskodanike hulgast, kes elunevad samas majas.

10. Iga mitmekorruselise maja peale valitakse üks ühiskondlik tuletõrjevolinik, kuid erandjuhtudel, arvestades kohalikke tingimusi, võib olla neid rohkem.

Märkus: Väikestes majades valitakse üks ühiskondlik volinik mitme maja peale, kuid majade arv ei või olla üle 20-ne.

11. Ühiskondlike tuletõrjevolinike valimise protokollid vormistatakse majaelanike üldkoosolekul 2-s eksemplaris, millest üks eksemplar jääb majavalitsusse ja teine eksemplar esitatakse Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve organile, valitud voliniku registreerimiseks ja personaalseks arvestuseks.

12. Ühiskondlike tuletõrjevolinike ümbervalimine ja nende ülesannete täitmisest vabastamine toimub elanike üldkoosolekute otsustega alljärgnevail juhtudel:

a) ülesannete täitmise tähtaja möödumisel;
b) voliniku isiklikul palvel, kui on selleks mõjuv põhjus;
c) voliniku vastutustundetu suhtumise korral ühiskondlikesse ülesandeisse;
d) juhul, kui volinik paneb toime seadusega jälitatavaid kuritegusid.

Uute ühiskondlike tuletõrjevolinike valimine toimub käesoleva määruse pp. 9—11 tähendatud korras.

Märkus: Tõendid, mis olid volinikule välja antud, tagastatakse Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve organile ühes protokolliga uute ühiskondlike tuletõrjevolinike valimise kohta.

III. Ühiskondlike tuletõrjevolinike õigused ja ülesanded

13. Ühiskondliku tuletõrjevoliniku ülesannetesse kuulub:
a) ühiselt majaaktiiviga ja majavalitsejatega (komandantidega) massilise selgitustöö läbiviimine, tuleohutuseeskirjade tutvustamine, tuletõrje nõudeid käsitlevate kohalike nõukogude juhendite ja määruste selgitamine majaelanikele;
b) kontrollimine, kas majaelanikud täidavad kõiki kohalike nõukogude otsuseid, elamu-kommunaalmajanduse ja riikliku tuletõrjelise järelevalve nõudeid;
c) kontrolli teostamine elamute tuletõrjelise valmisoleku ning tuletõrjevahendite korrasoleku ja olemasolu üle (sisemised tuletõrjekraanid, voolikud, keemilised tulekustutajad, veevaadid, ämbrid, liiv, labidad, välishüdrandid jne.).

14. Ühiskondlik tuletõrjevolinik omab õiguse:
a) teostada tuletõrje profülaktilist ülevaatust kõikides eluruumides, kortereis, pööninguil, keldreis, panipaikades, kuurides ja hoovil, välja arvatud kauplused, laod ja tööstuslikud ruumid;
b) esitada nõudeid ilmnenud puuduste õigeaegseks kõrvaldamiseks;
c) informeerida majavalitsejaid (komandante) kõikidest tuleohutusmääruste rikkumistest selleks, et nad võtaksid tarvitusele vastavad abinõud puuduste kõrvaldamiseks.

Märkused: 1) Tuleohutuse seisukorra kontrolli teostatakse eluruumides ainult kella 8.00-st kuni kella 22.00-ni.

2) Ühiskondlik tuletõrjevolinik kannab tuleohutuse kontrolli tulemused sisse raamatusse „Tuleohutuse kontrolli teostajate raamat elumajades", mis hoitakse majavalitsuses.

3) Tekkinud vaidlused ühiskondlike tuletõrjevolinike ja majaelanike vahel lahendatakse kohapeal majavalitsejate või vajaduse korral Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve organite poolt.

15. Selleks, et saavutada paremaid tagajärgi oma töös, on ühiskondlikud tuletõrjevolinikud kohustatud:

a) pidama tihedat asjalikku sidet Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve kohalike organitega, majavalitsejatega (komandantidega) ja elumajade taastamis- ning ekspluateerimiskomisjonidega;

b) osa võtma Riikliku Tuletõrjelise Järelevalve poolt korraldatavaist instrueerimiskoosolekuist ning viima ellu viimaste näpunäiteid tuleohutuse alal;

c) õigeaegselt informeerima majaelanikke kõikidest kohalike töörahva saadikute nõukogude otsustest tuleohutuse alal ning selgitama nende vastuvaidlematu täitmise vajadust;

d) ühiselt majade taastamis- ja ekspluateerimiskomisjonidega organiseerima majaelanikest aktiivi laialdase selgitustöö läbiviimiseks. Sama aktiiv teostab võimaliku tulikahju korral kustutustöid ja evakuatsiooni kuni tuletõrjekomando kohaletulekuni;

e) tulikahju tekkimise korral ajaviitmata teatama sellest kohalikule tuletõrjekomandole ning ühes majaelanikega asuma tule kustutamisele olemasolevate tulekustutamisvahenditega;

f) alaliselt hoolitsema näitliku tuletõrjelise agitatsiooni eest üldkasutatavais kohtades ning suunajate olemasolu eest hüdrantide, tulekustutusvahendite, telefonide jm. asukohtade juurde.

Eesti NSV Siseministeeriumi
Tuletõrje Valitsuse ülem
kapten **G. Kosse**

SISUKORD

Lk.

Eessõna 5

I osa. Üldmäärused

Töö- ja Kaitsenõukogu määrus 9
Väljavõte NSV Liidu Kesktäitevkomitee ja Rahvakomissaride Nõukogu määrusest nr. 52/654 10
NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu määrus nr. 1364 Vastutusest tuleohutusmääruste rikkumise eest 13
NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu määrus nr. 1816 14
Määrus maakohtade asustatud punktide tuletõrjest 15
Juhendeid maa vabatahtlike tuletõrjesalkade töö kohta 19
NSV Liidu Rahanduse Rahvakomissariaadi instruktsioon nr. 344/60 Ühekordse toetuse maksmisest maakohtade asustatud punktides vabatahtliku tuletõrjesalga liikme surma või töövõime kaotuse korral 36
Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus tuletõrje veevõtukohtade kasutamiskõlblikus seisukorras hoidmise kohta talvel . . 39
Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus Eesti NSV metsade tuleohutuse eeskirjade kinnitamisest ja abinõudest valve kõvendamiseks metsatulikahjude vastu 40
Kaitske viljasaaki tulikahjude eest! 48

II osa. Normid ja standardid

Korteritega elumajade ajutised tuleohutusmäärused 51
Tehnilisi tingimusi massiliselt ehitatavate tsiviilhoonete projekteerimiseks 75
Kunstifilmide kinoteatrid iseseisvais hooneis. Projekteerimisnormid 94
Elu-, administratiiv- ja ühiskondlike hoonete sisemise vesivarustuse projekteerimisnormid ja tehnilised tingimused 122
Linnade ja töölisasulate majandus-joogivee ja tuletõrje-veevarustuse projekteerimise määrused 156
Ahiküte. Tuletõrje profülaktika ГОСТ 4058-48 169
Garaažid. Projekteerimisnormid ГОСТ 2717-44 175
Tuleohutusnõuded kolhooside, MTJ-de ja sovhooside asunduste planeerimiseks ja hoonestamiseks 206
NSV Liidu Põllumajanduse Rahvakomissariaadi sovhooside ja MTJ-de naftaladude projekteerimis- ja ehitusala määrused 209
Meelespea kõigile Eesti NSV käitiste, asutuste ja organisatsioonide direktoreile, juhatajaile, esimeestele ja kogu insener-tehnilisele töötajaskonnale 222

Instruktsioon elektrijuhtmete sisseseadmise kohta tsiviil- ja ühiskondlike hoonete pööninguile 225
NSV Liidu Kaubanduse Rahvakomissariaadi määrused petrooleumi ja denatureeritud piirituse jaemüügi kohta 227
Atsetüleeniaparaatide seadistamise, teenindamise, rakestamise ning kaltsiumkarbiidi säilitamise eeskirjad 231
Tuleohutusmäärused ruumide desinfitseerimisel väävelsüsinikuga . . 244
Väljavõte surutud, veeldunud ja lahustunud gaaside balloonide ehituse, hoidmise ja järelevaatuse määrustest 249
Ajutine instruktsioon naftataara keevitamise kohta selle täitmisel heitegaasidega 255
Ajutine instruktsioon tuleohutuse kohta Naftavarustuse Peavalitsuse naftabaasides reservuaarikujuliste metallist mahutite ehitamisel ja remondil lahtise tule kasutamise puhul 262
Instruktsioon röntgenifilmide arhiiv-hoidla ehitamiseks raviasutustes 265
Tuleohutusmäärused elekter- ja gaaskeevitustöödeks 269
Instruktsioon Eesti NSV ettevõtete ja asutuste töökodade, ladude, tsehhide ning nende hoovidel asuvate teiste ruumide tuleohutuse eest vastutavaile isikuile 280
Ajutine instruktsioon puuvillaste ja linaste riidematerjalide tulekindlaks immutamise kohta 283
Maal paiknevate hoonete piksekaitse lihtsamad moodused 291
Tuleohutusmäärused põllumajanduslikes ettevõtteis 298
Tuletõrjevahendite ajutised normid 50 kolhoosiperega kolhoosiasula tööstus-, loomakasvatus-, lao- ja eluhoonete, kui ka tuletõrje veokite kohta 312
NSV Liidu Põllumajandusministeeriumi käskkiri nr. 909 321
Ajutised tuleohutusmäärused kolhooside ja sovhooside loomakasvatushoonete ehitamisel ja ekspluateerimisel 322
Juhised tulikahjude vältimise vahendite kohta NSV Liidu Sovhooside Ministeeriumi sovhoosides, tehaseis, ettevõtteis, baasides ja ladudes 333
Tuleohutusmäärused automajandite ekspluatatsiooni puhul 337
Elamute, ühiselamute ja muude majavalduste tuleohutuse tüüpmäärused 350
Tuleohutuse, ohutustehnika ja töötervishoiu määrused rändkinode töö kohta 354
Määrused ohutustehnika, tuleohutuse ja töötervishoiu nõuete kohta statsionaarseis kinoteatreis 362
Instruktsioon tuleohutusrežiimi kohta teatreis ja muis vaatemänguettevõtteis 386
Juhend tuleohutusabinõude kohta ehitustöödel ja nende juurde kuuluvais abimajandeis 391
Tuleohutuse tüüpmäärused alg- ja keskkoolides, lasteaedades, lastekodudes ja teistes lasteasutustes 405
Määrus ühiskondlike tuletõrjevolinike määramise kohta Eesti NSV kohalike nõukogude elamuis 418

— Kunstnik V. Toots.

Vastutav toimetaja J. Nõmm.

Ladumisele antud 23. I 1950. Trükkimisele antud 6. VI 1950. MB-05026. Paber 61×86 1/16. Trükiarv 10 000 eks. Trükipoognaid 24,91. Arvutuspoognaid 29,5. Trükitähti trükipoognas 47370. Tellimise nr. 173. Trükikoda „Punane Täht", Tallinn, Pikk tn. 54/58.

На эстонском языке.

Сборник правил и норм пожарной профилактики. Часть II.

Tasuta

Trükivigade õiendus

Lehekülg	Rida	On trükitud	Peab olema
138	2. ält	aedades	-aedades
287	15. „	minutit	minuti
289	2. „	CCP	CCCP
356	9. ülalt	keeletud	keelatud

A-17598

TASUTA

TÜ RAAMATUKOGU
1 0300 00495084 8

TASUTA

A-17598

TÜ RAAMATUKOGU
1 0300 00495084 8

TULETÕRJE PROFÜLAKTIKA MÄÄRUSTE JA NORMIDE KOGUMIK II

A-17598

EESTI NSV SISEMINISTEERIUMI
TULETÕRJE VALITSUS

TULETÕRJE
PROFÜLAKTIKA MÄÄRUSTE JA NORMIDE
KOGUMIK II

EESTI AJALEHTEDE-AJAKIRIADE KIRJASTUS